

BİZİM ÇOCUKLAR

VENGÊ DOMANÊ MA

İkinci Kitap

Saadet Ferhat DERSİM

***Penceremizden dışarı baktığımızda
Güneşini esirgemiyorsa gökyüzü bizden
Ve onursuzluğun sancısı
Ağır bir tokat gibi inmiyorsa suratımıza
Birileri yaşadığımız günlerin bedelini ödediği içindir...***

BİRİNCİ BÖLÜM

SÖZLER VE YOLLAR

*Sadıklar durur sözüne
Gayrı görünmez gözüne
Bu gözlerim dost yüzüne
Baka geldi baka gider*

Yunus Emre

Söz o değil mi ki; yüreğimizin biriktirdiği mananın dile gelmesi...

Söz ilk olarak kalbimize düşer. Demlenir yürekte ve içinde biriken anlam sığmaz olunca kabına, dilden akarak mal olur herkese. Bizi duyanlara ulaştığı andan itibaren bir yükümlülük yarattığı bilinir elbet ama ondan öncesi bir serüveni vardır sözlerin. Kelimelerin, içine anlamın yüklendiği ve gizlendiği bir tarihi vardır...

Anlam kazandıkça büyüyen şey değer kazanır, sevilir. Kendini sınırlayan tüm kalıpları yıkmak ister. Engel olan her şeyi aşmak ve taşmak. Sevgileri gerçek manasına kavuşturan da budur.

Anlam verme gücü gelişen, en iyi an'da yapar bunu. Anı anda anlamlandırmak üstün bir güç istiyor ve çoğumuz sonrasında yakalayabiliyoruz geçen anın içinde sakladıklarını. Peşinden koşmamız bu yüzdendir zamanın. Geçen zamanın bizde bıraktığı izleri sürmemiz bu yüzdendir. İz sürmeyi bırakmamamız anlamı yitirmeme çabamızdır.

İşte manadır o. Ve binyıllarca peşinden koşulan hakikat. Binlerce yıl da sonra olsa kendinden bir şey yitirmeden sürüp giden ve kendini anlatmak için her seferinde başka insanları, başka hakikat arayışçıları ve anlam gücü olan insanları arayan o hakikat. O varoluşumuzun mayasıdır. Kendini sözlerle anlatır.

Yüreğimizden geçen ve yüreğinin sesine yabancılaşmayanların inandığı için söylemeyi ve gerçekleştirmeyi düşündüğü her söz bir onur savaşına dönüşür insanda. Yüreğimize batan bir diken misali gerçekleşmeyi bekleyen o sözler yol gözler. Hayat bulmak, akmak gitmek ve kendini gerçek kılmak ister. İnsan sadece yaptıklarından ve görünür olan maddi varlığından ibaret değildir elbet. Düşündükleri, hayalleri, umutları ve duygularıyla farklı dünyaları ve hayatları da yaşar içinde. Düşündüklerimizi ve söylediklerimizi yapmak, içimizde gömülü kalan insanlığı açığa çıkarmak zorundayızdır. Bunu yapmak için yeterince kavgacı değilsek eğer sırtımızda bir hayaletle dolaşırız. Bir ölüyü sürükleriz hep. Bir mezarlık olur o zaman yürek. Dile gelmemiş ve içimizde gömülü kalan her sözün, gerçekleşmemiş birçok umudun, hayalin ve istemin mezarlığı.

Bir tek sözle yola çıkanlar vardır. Mümince inandıkları o sözü gerçekleştirme ve onun hakikatinde yürümeyi bir onur savaşı olarak görenler. İnsanı insan yapan da kendi sözüne bağlı kalmasıdır. Tutarlılıktır bu, doğruluk mücadelesidir. Doğru olmak, doğru yapmak en erdemli yanıdır insanın. Rahat konuşmak, kolay söz söylemek sözün ağırlığını yitirmesinden gelir. Tüm bilgelerin iyi düşünüp de doğru konuşması ve bunu önermesi sözün bu ağırlığından değil midir?

Hafiflik peşinden koşuyor insanlık. Söyledikleri yürekten değil de dilin ucundan akıp gidiyor. Oysa yüreğe dokunmadan akan her söz çabuk ölmeye mahkûmdur. Her sözün yürüdüğü yol kadar hayatı vardır. Aştığı dağlar ve çöller kadar... Zaman zaman kesintilere uğrasa da, o yolculukta kendine bir şeyler ekleyerek büyür söz. Kendini aşar. Kendinden taşar. Gerçek oldukça başka sözlere ve başka yolculuklara yön verir. Başka yolları ve yolculukları çoğaltır durmadan.

Yalanlarla sarılmış, ağızdan çıkan sözlerin bir anlamının olmadığı ve sözün değerini yitirdiği günümüzde sözü anlamına kavuşturmak ve ikisi arasındaki bağlantıyı kurmak için yollar aşmak gerek.

Sözü dağlara taşımak...

Sözü yollarda ve yolculuklarda gerçekleştirmeyi en iyi bilenler gerillalardır. Yollar ve yolculuklar en çok gerillaya yakışır. Çünkü gerillanın yollardan ayrı bir hikayesi yoktur.

Yürüdüğü yollara benzer gerilla. Durmak yoktur. Susmak yoktur. Yolun sonuyla değil yürüdüğü yollarla, yolun ona anlattıkları ile ilgilidir. Ve yolları ömrünü adımlar gibi adımlar. Her nefesi hissederek, her adımı bilerek ve sözlerine, yapmak istediklerine yürüyerek... İnsanlar bilinen yollardan yürümeyi sever. Kendileri için önceden çizilmiş izleri takip ederler çoğunlukla. Gözle görüp de dokunamadığı hiçbir şeyin gerçek olmadığına inanlar için bir deliliktir bilinmeyen yollara açılmak.

Hayatın bilinen akışı dışında bir yollarının olup olmadığını soran milyonlar olduğunu biliyorum ancak cevabın, bir yolun sonunda onları beklediğini sananların, sorularının cevabını almaktan yoksun kalacağını ve yüzeyselliğin sığılığında yaşamaya mahkûm olduklarını da biliyorum. Sorular ömrümüzün rotasını çizer. Cevaplar ise anlamı belirler. Ve insan olarak asıl amacımız anlam dolu bir yaşamdır. Anlamlar ise kavganın orta yerinde ve yolculuklar boyunca yaşananlardan süzülen büyümlü sözcüklerde gizlidir. Oturup durduğumuz yerde gerçeğin sanal bilgisine sahip oluruz. Durağanlığın içinde çürür hayata dair açığa çıkmamış tüm öğretiler. Oysa hayat yürünen yollar kadar öğreticidir.

Bilinmeyen yolları yürüyen ve o yolları önümüze seren sayılı insan vardır yeryüzünde. Onlar insanlığa arkasından ömür boyu yürünecek kutsal sözler damıtırlar o yollarda. Kavga ile aşk ile yaratırlar her şeyi. Yaratırları her şeyin içinde onlardan bir şeyler vardır. Yok olmayan ve ölümsüzleşen birşeyler. Onların ve yollarının hikâyesi. Hayal dünyamızı besleyen, umudumuzu diri tutan ve bize geçmişimizin derin bilgisini ve geleceğe umutla bakma şansı sunanlardır onlar.

Onlar yüreklerinde binyılların özgür seslerini duyanlar ve o sesi bize ulaştırmaya çalışanlar... Onlar teslim olmadılar ve dönmediler yollarından. Bilinenin ötesine geçerek bir mezar sessizliğine bürünen ve sözlerin anlamını kaybettiği dünyamızı bizim mutlu ve anlam dolu konuşmalarımızın, gülüşlerimizin mekânı haline getirmeye ve bir cennet sunmaya çalıştılar bizlere.

Bir mezarlık olmasın yüreğimiz; istemlerimiz ve verdiğimiz sözler için yürüttüğümüz kavgaların ve bunlardan elde edilen başarıların anıtı olsun. Gururla, inatla atsın sürekli. İsterim ki yüreğinizden geçen, hele de dile getirmeyi başardığınız ve ifadeye kavuşturduğunuz her şey gerçek olsun. Hayat başarılarınıza tanık olsun ve başarılarınız hayata bir armağan olsun. Bu hayat sizin gerçekleştirmek için sarf ettiğiniz çabalarınızla anlamlı ve yaşanacak bir yer olacaktır. Gerçek hazinelere böyle ulaşılacak, zenginlik ve güzellik böyle yaratılacaktır.

Bir Sözün izinden...

1990'da benim için bambaşka bir dünyaya açılan yolları aşarak hem uzaklaştığım hem de attığım her adımda daha da yakınlaştığımı hissettiğim Dersim'e '95'te tekrar dönerken aklımda tek bir soru vardı: Beni orada neler bekliyordu acaba? Bu sorunun cevabını bildiğimizi sansanız da sizi bekleyen şeylere hiçbir zaman hazırlıklı olamazsınız. Orada eski yoldaşlarımdan hemen hiç kimsenin kalmadığını biliyordum. Mücadelenin eskiye oranla daha da geliştiğini, gerilla sayısının kat kat arttığını, oraya eski Saadet olarak dönmediğini de. Değişen çok şey olduğuna emindim. Ama olabilecekleri ve olamayacakları kestirmekle yaşamak aynı şey değildir hiçbir zaman. O yüzden içimdeki heyecan dışında hiçbir kaygıya, korkuya takılmadan sadece yürümeye ve oraya ulaşmaya kilitlemeye çalışıyordum kendimi.

Dersim'e tekrar gitmek istememde Çiçek arkadaşına verdiğim sözün belirleyici bir etkisi vardı. "Kim sağ kalırsa Dersim'e dönecek." diyerek bir söz vermiştik birbirimize. Ve bu sözü gerçekleştirmek için yürürken sanki ona yürüyor ve onu yanımda götürüyordum. Verilen sözler göre yaşamak bir onur savaşıydı benim için ve sözler gerçek oldukça kendimi bulacak, sözün sahibine yakınlaşacaktım. Yürüdükçe içim bu kadar yanmayacak, yakınlaştıkça huzur bulacaktı yüreğim.

Yol boyunca "Keşke Çiçek arkadaşla aşsaydık bu yolları, keşke şu an yanımda olsaydı" diye düşünmediğim çok az zaman oldu. Her şey onunla daha güzel, daha keyifli, daha kolaydı. Bir insanın hayatın tüm zorluklarını ve kötülüklerini kendi içindeki ışıqla nasıl alt edebildiğini ondan öğrendim. Nasıl baktığımız, nereden baktığımız çok önemlidir. Herkes aynı şeye bakar ama aynı şeyi göremez. Herkes aynı sesleri duyar ama o sesleri yorumlayan başka bir şey vardır insandan insana değişen. O nedenle aynı şeyler insanlarda farklı etkilenmelere ve farklı sonuçlara yol açabilir. İşte bu, insanın hiçbir deneyle, mekanik tanımla ölçülemeyen harika doğasıdır. İnsanı insan yapan işte budur. İnsanı olağanüstü ve farklı kılan da. Farklılıklarıyla en çok sevdiğim insan Çiçek'ti. Onu ne kadar özlediğimi o uzun ve karanlık gecelerde daha çok anladım. Uzun zamandır içimde büyüyen hasretin ne kadar da dayanılmaz olduğunu. Çiçek ne kadar çok şey ifade ediyordu benim için...

Şu anda bu hayatta olmayan birilerine verilmiş sözler, beni bu hayata bağlıyordu. İşte sözlerin böyle büyülü bir gücü vardı. Ölümü aşan, ölümsüzlüğü yaratan bir gücü...

Biz bu yüzden sözlerimizi yerine getiremezsek ölürdük işte.

Hiçbir söz verilme de bir şeyler beni oraya çekecek miydi? Elbette bir gün bunu yapacağımı biliyordum. Sözümüz zaten bu istemin dile geliyordu. "Toprak çeker" derler. O topraklarda doğup büyümüş, orada mücadeleye adım atmıştım. Orada öncesinden yaşadığım tüm zorluklara rağmen benim için çok şey ifade ediyordu. İnsan köklerini alıp da dünyayı dolaşabilen tek canlı olabilir ama kök salmak için nedense hep o bildiği toprağı arar. Ruhunu, duygularını, kişiliğini şekillendiren o gerçeği... Hayatının tüm yollarını yürüdükten sonra yine aynı yere dönmesini nasıl açıklayabiliriz ki başka!

Orada, tanıştığım, beraber yaşadığım, yürüdüğüm, savaştığım arkadaşlarımdan izleri vardı. Bir yerden, bir mekândan, bir isimden fazlasıydı. Bir yaşamdı benim için. Damarlarıma sürekli akan ve beni canlandıran bir soluk... Dersim'den uzak kaldığım bu yıllar içinde içimde ayrılığın yarattığı bir özlem büyümüş de büyümüştü. Ayrılıklar özlem büyütür. Anlam büyütür ayrılıklar. Ve yürek büyütür... Gerillanın yüreğinin böyle büyük olması da bundan olsa gerek. En iyi bizler biliriz ayrılığı ve en çok bizler anlarız uzaklarda çoğalan sevgileri. Ve ben de uzaktaki anılarıma ve geçmişime verdiğim anlamla bu yolculuğa çıkmıştım.

İnsan anılarına zamanla daha fazla değer veriyor. Yaşarken yeterince önemsemediğim, etkilenmediğim çok şey sonradan yüreğimde demlenip kanıma karışan bir şey gibi akıyordu her anıma. O yüzden bir gün mutlaka oraya gidecektim. Verilen sözler ise hızlandırmıştı bu gidişi.

Bu sefer farklı olmalıydı. O çocuk ve cahil, derya içinde olduğundan habersiz balıklar gibi devrimden, PKK'den habersiz kızlardan biri olmayacaktım artık. Bilinçli, amaçlı bir şekilde ve Önderlik emeklerine lâyık olma amacıyla bir mücadele yürütecektim. Bir topluluk içinde ne denirse yapan, nereye yönü çevrilse oraya giden biri değil, amaçlarına göre yürüyüşünü, yapacaklarını belirleyen bir devrimci olacaktım. Eskisi gibi olmayacaktı hiçbir şey. En önemlisi de özgürlük adına mücadele ederken bir kadın olarak kendi özgürlüğümü de kazanacak, yaratacak ve anlamlı yaşayacaktım her tarafı anlam dolu o tarihi mekânlarda.

Çiçek arkadaşın yerine de yaşayacaktım bunları. Onun eksik bıraktıklarını, gerçekleştirmek için hayatını adadığı şeyleri gerçekleştirmeyi borç olarak görüyordum.

Çiçek arkadaş parti içinde en çok bağlandığım ve sevdiğim arkadaştı. Onunla acıları, zorlukları, güzellikleri, komiklikleri ve haylazlıklarla dolu bir çocukluğu paylaşmıştık. Çocukluğumun ve büyümeye başlarkenki o geçişlerin her birinde yaşadıklarımızdan bir parça içimdeydi hala. Geçici olmayan ve ölmeyen buydu. Beni asla bırakmayan... Asla unutulmayacak olan. Çiçek arkadaşla yaptığımız çılgınlıklar, muziplikler aklıma geldikçe kendimi gülümserken yakalıyordum. Bu halimi bir gören var mı diye etrafıma bakıyordum mahçup mahçup. Beni güldürmeyi hala başarıyordu.

Bu yolculukta ise yanımda Jiyan arkadaş vardı. Devrimin yollarını her seferinde başka ve hepsi de birbirinden güzel insanlarla yürüme şansını PKK sayesinde kazanmıştım. Ben köyümdeki sınırlar içinde hiçbir zaman tanıyamayacağım o kadar özel insanı PKK sayesinde tanıdım. Bu dünya seçkinlerin ve kendisi dışındakilerin acılarını dindirme uğruna her şeyi göze almış kutsal insanların dünyasıydı. Ve bu seçkin insanlardan biri de Jiyan arkadaştı.

Jiyan arkadaş Nazimiyeliydi ama o da Dersim dışında bir şehirde büyümek zorunda kalanlardandı. Gittiği yerde ailesinden sık sık dinlediği ve çocukluk anılarından süzülen masallar gibi aklında kalan Dersim'e çok büyük bir özlemi vardı.

"Yıllardan sonra o toprakları bir daha göreceğim. Hem de bu sefer gerilla olarak. Her yeri adım adım dolaşacağım." Ve:

"Yolda şehit düşmeden oraya ulaşmak istiyorum. Dersim'de şehit düşsem de gam yemem." derdi hep.

Beraber Metina'dan yola çıkarak bir gecede Haftanın gücünün yanına gittik. Haziran ayıydı. Dersim'e malzeme götürmek için çantalarımızı doldurmuştuk. Kitap ve belgeler vardı yanımda. Ayrıca herkeste iki tane bomba, altı şarjör, B7 güllesi ve BKC mermileri vardı. Çantalarımız o kadar ağırdı ki yerden kaldırmakta zorlanıyorduk. Daha erzak da koyacaktık üzerine. Jiyan arkadaş:

"Dersim'de şutik yoktur. Bol bol şutik de alalım." dedi. Belimize otuz metre kadar şutik bağladık. İlk yokuşu çıkarken nefesimiz kesilince hemen birazını bırakma kararı aldık ama fazlasına kıyamadık, beş metresini bıraktık sadece.

Jiyan arkadaş her molada kitap okurdu. "Moskova Önlerinde" kitabını yanına almıştı. Sayesinde biz de okumuş kadar olduk. Okuduğu her şeyi uzun uzun anlatır, yorumlar ve bizimle paylaşırdı. Yol boyunca hep günlük tutar, sonra bana okurdu. Astım hastalığı vardı Jiyan arkadaşın ve yürürken nefes almakta zorlanırdı. Yine de o kadar istekli ve coşkuluydu ki bir gün bile şikayet etmedi, zorlandığı zaman yansıtmadı bunu. Bu coşkusunu, isteğini görünce kendi kendime ne olursa olsun onu Dersim'e kadar götüreceğime dair söz verdim.

15 Ağustos'ta Herekol'a ulaştık. Sakine Batman da bizimle gelmişti. Sakine Batman Önderlik sahasında nasıl kendisini ayırıksı tutmuşsa yol sürecinde de öyle yapıyordu. Yol boyu ayağının ağrımamasını bahane ederek çantasını arkadaşlara taşıttı. Onunla konuşmaktan özellikle kaçınıyordum. Bir mola esnasında birden bana dönerek:

"Akademideyken sen benim infazım için el kaldırdın, hatırlıyor musun?" diye sordu tehditkâr bir havayla. Soru değildi zaten, öfkeliydi.

"İşte ben halen yaşıyorum." dedi. "Ne yapsanız da beni engelleyemezsiniz!" dercesine.

"Keşke ölseydin, daha iyi olurdu." dedim. Sözlerim karşısında çok sinirlendi. Gözlerindeki öfke beni delip geçti.

"Zaten sizin kafanızda hep ölme ve öldürme var." dedi.

"Vallahi benim kafamda hep öldürme yok. Ben dürüst yoldaşların ölmesini istemiyorum ama senin gibileri ölse daha iyidir." diye cevapladım. Deliye dönmüştü sözlerim karşısında. Gerçekten onu hiç sevmiyordum, o da bana karşı aynı duygular içindeydi. Diğer arkadaşlar onu çok fazla tanımayanlardı. Tatlı diliyle arkadaşları etkisi altına alıyordu. Onu tanıyanlara karşı ise hiç tatlı değildi o dil.

Dersim yolu boyunca geçmişe gidip geldim, hep bu geçen süreçlerde yaşadıklarımı düşündüm. Dersim'den geldikten sonrasını, Botan'da yaşadıklarımı tekrar tekrar hatırladım.

Botan yapısına alışmıştım. O arkadaşları tanımak, onların kültürünü, savaşçılıklarını görmek, Botan'da zorlu koşullara rağmen yaşanan direnişe şahitlik etmek hayatımda hiç unutamayacağım şeyler öğrenmeme neden olmuştu. Botan'da savaş konusunda daha da gelişmiş, her tür eyleme katılmıştım. Çok güzel insanlar tanımış, çok güzel yoldaşlıklar yaşamıştım. Botan kültürünü, Kurmancıyı, Botan halaylarını onların sayesinde öğrenmiştim. Orada yaşadığım günleri unutamam. Zorlandığım zamanlar olsa da güzellikleri bunu unutturacak kadar derin izler bırakmıştı.

Biz geçerken Herekol'da operasyonlar vardı. Düşman Gabar ve Çırav taraflarını tutmuştu. On beş gün Herekol'da beklemek zorunda kaldık. O kadar gün boyunca kalabalık bir grubun orada kalması arkadaşları da zorladı. Doğru dürüst yiyecek bir şeyleri yoktu. Sadece koruculardan getirdikleri koyunları vardı. Kötü olan da et pişirmek için Herekol'da odunun olmamasıydı. Guni ve qırşıkların ateşi ise eti iyice kaynatmaya yetmiyordu. O yüzden etleri tam pişmeden yemek zorunda kaldık ve birçok arkadaş hasta düştü. Ama oradaki arkadaşların bize verecek başka bir şeyleri yoktu. Ne çay ne şeker ne tütün görmedik orada. Bu tür durumlara alışık olmamıza ve sorun yapmamamıza rağmen uzun yola çıkmak için enerjiye ihtiyacımız olduğu da bir gerçektir. Yola çıkacağımız gün arkadaşlar zor durumlar için sakladıkları depolarındaki son unu bizim için çıkardılar.

Botan'da un bulmak hazine bulmaktan zordu. Boşaltılan köyler, süren ambargo nedeniyle temel erzaklara ulaşmak hemen hemen imkânsızdı. Bir köyde yaşayan aileye kendi sayılarına bile yetmeyecek kadar az bir erzak alma izni vardı. Çoğu zaman bunun yarısını bizimle paylaşan halktan daha fazlasını isteyemezdik. O nedenle ekmek listemizden kalkmıştı o süreçte. Arkadaşlar unu getirip:

"Ekmek yapalım. Arkadaşlar uzun yola çıkacak." dediler. Oradaki arkadaşların hiçbiri bize yapılan ekmeğe ve yemeğe elini sürmedi. Hâlbuki onların da bizden farkı yoktu. Operasyonların içindeydiler. Ne kadar ısrar etsek de dokunmadılar yapılan o küçük ekmeklere.

"Hepimiz aynı durumdayız, siz yemezseniz biz de yemeyeceğiz." dememize rağmen:

"Siz yiyeceksiniz, çünkü uzun bir yol yürüyeceksiniz, enerjiye bizden çok ihtiyacınız var." dediler.

Sayımız oldukça fazlaydı. Bu kadar kişinin toplu geçmesi tehlike yaratabilirdi. Bu nedenle Dersim, Erzurum, Amed grubu olarak üçe ayrıldık ve o şekilde geçtik. Çırav'a ulaştığımızda Bese Erzincan ve grubu hala oradaydı.

"O kadar ağladın sızladın. Bak yine geldin, bize yetiştin. Değdi mi?" dedi.

"O kadar ağlamasaydım belki şimdi de gelememiş olacaktım. Siz beni bırakarak gelişimi riske attınız." dedim.

Ona olan kızgınlığım geçmişti. Sonuçta hepimiz aynı yolun yolcusuyduk. Ve devrim yollarında insan ne zaman ne olacağını nereden bilebilirdi ki?

Kemal Zap ve Seyitxan arkadaş bir grupla birlikte yola çıkmışlardı. Güvenlik nedeniyle küçük gruplar halinde ve kademeli bir şekilde geçişler yapılıyordu. Diğerleri de geçiş için sıralarını bekliyordu. Çırav'da birkaç gün kaldık.

Çırav'ın eteklerinde ormanlık yerler olsa da yukarı tarafların hepsi keskin ve dik taşlardan oluşuyordu. Yukarılarda su yoktu. Köylerde ve sarnıçlarda su olurdu ve biz sularımızı oralardan almak zorunda kalırdık. Çırav'da dağ çayları çoktu. Çayımız olmadığından hep onları kaynatır içerdik. Çok güzel bir tadı vardı o otların. Mervan arkadaş sürekli dağ çayı toplar ve bizim için kaynatır, kendi elleriyle servis yapardı. Oradaki arkadaşlar da tek yiyecekleri olan buğdaylarını bizimle paylaştılar ve biz yola çıkarken verebilecekleri tek şey gene o buğdaydı.

Kaldığımız noktanın alt tarafında Çırav köyü vardı. Çırav köyü tam bir cennet gibiydi. Her türlü meyve ağacının olduğu, dize kadar uzanan yemyeşil otlar ve rengârenk çiçekler içinde, güzel bir çeşmesi, buz gibi suyu olan bir yerd. Öyle bir yerde otların, çiçeklerin ve meyvelerin kokusu toplanıp toplanıp burnunuza vurur ve nefes almak bir zevke dönüşür. Daha önce bir sonbaharda gitmişim oraya. Sonbahar olmasına rağmen hala meyveler vardı ve otlar yemyeşildi. Yakın çevredeki kuyular kurduğundan tek çeşme yeri olan o köyden suyumuzu almıştık. Suyu yağmurluklarımıza koyarak taşımıştık çünkü bidonlarımız yoktu.

Bir gün köyden sesler geldi. Dürbünlerimizi alarak bir kayalığın arkasından köye baktık. Askerler gelmiş, köylüleri zorla evlerinden çıkarıyorlardı. Köyün kadınlarını ve çocukları asfalt yola götürdüler, hepsini sıraya dizdiler ve evlerini gözlerinin önünde yaktılar. Çırav köyü, o cennet gözlerimizin önünde yanıyor, caddeye dizilmiş olan kadınlar ve yaşlılar yerlere kapanmış ağıt yakıyor, dizlerine vuruyorlardı. Çocuklar kendilerini anne ve babalarının kucaklarına atmış ağlıyorlardı. Askerler köylülerin etrafını sarmış ve evine koşan, onları dinlemeyerek ilerlemeye çalışanları silahlarla vurarak uzaklaştırıyordu.

O yıllar köy yakmaların ve boşaltmaların çok yoğun olduğu yıllardı. Kürdistan'da yükselen mücadele karşısında çözümsüz kalan devlet halka fazlasıyla yöneliyordu. Faili meçhul cinayetler, gözaltılar, halkı toplayıp dayaktan ve işkenceden geçirmeler olağan uygulamalar haline gelmişti. Ancak ne kadar korkutmaya ve engellemeye çalışsalar da onları mücadeleden koparamayacaklarını anladıkça halkı bu dağlardan sürme, kendi topraklarından uzaklaştırmayı temel bir politika olarak devreye koymuşlardı. Binlerce köyü yaktılar. Binlerce insanı işkencelerden geçirdiler. Gerilla ile halkın ilişkisini kesmek için akla hayale sığmayacak uygulamalarda bulundular. Botan toplu göçertme ve sürgün politikalarının merkezi haline gelmişti. Evleri yakılan, baskıdan ve işkenceden bıkan halk toplu olarak göç etmeye başladı. Türkiye illerine yapılan sürgünler kadar Güney Kürdistan'a doğru başlayan göç ve mülteci kamplarında başlayan "penaber"lik yıllarıydı.

Halk arabalarla oradan götürüldü. Köyde kimse kalmadı. Bir şey yapamadık. İçimiz içimizi yemesine rağmen... Çünkü yol grubuyduk. Eyaletimize sağlam ulaşmak temel görevimizdi. Bizden istenen buydu. Ayrıca her tarafta operasyon vardı ve eylem yaparsak yol hattı tutulacak, deşifre olacak ve geçemeyecektik.

Ertesi gün neler olduğunu anlamak için köye indik. Belki birilerini buluruz ya da neler olduğunu anlarız diye düşünüyorduk. Oraya indiğimizde gördüğümüz manzara çok acıydı. Evlerden geriye bir şey kalmamıştı. Yıkıntıların üstünden duman tütüyordu. Meyve ağaçları için için yanıyordu. Her taraf ise bulanmış, yeşillikler rengini kaybetmişti. Çocuklara ait küçük ayakkabılar, köylülerin malzemesinden geriye kalanlar ortalığa dağılmıştı.

Yıkılmış ve viran edilmiş bir yerleşim yerinden geriye kalan en acı iz çocuk ayakkabılarıdır. Çamurlara batmış ve ortalığa saçılmış o minik ayakkabılar insanın içini burkar. Onlar, bir zamanlar oraların şen şakrak olduğunu, çocuk kahkahalarıyla çınladığını hatırlatır. Adım attığımız her yere o dağınık saçlı, kirli ve sümüklü çocukların mutlu bakışlarının ve hiçbir gücün ellerinden almaya haklarının olmadığı gülüşlerinin sindiğini görürsünüz.

Çocuklarımız özgür olsun, gülüşlerine kimse dokunmasın, kimliksizliğin onursuzluğunu yaşamasın diye savaşıyorduk. Bir gün bu yük onların omuzlarına kalmasın diye. Çocukların silahların ve işkencelerin gölgesinde, korkuyla ve hak etmedikleri bir biçimde büyümeleri savaşın korkunçluğunun bir iziydi. Küçük çocukların bile acımasızca öldürüldüğü, kaçırılıp kaybedildiği, işkence gördüğü bir ülkede yaşıyorduk. Kendi diliyle konuşuyor diye hastanelerde tedavi edilmedikleri, okullarda Türkçe bilmediklerinden dolayı dayak yiyerek büyüdükleri, Kürt oldukları için aşağılandıkları bir memleketteydik. En büyük insanlık suçu bu değil midir? Bir insanı sahip olması gereken en temel haklarından mahrum etmek ve bunları istemesine karşı korkunç bir zulmü devreye koymak. Kaldı ki kimsenin bu devletten bir beklentisi yoktu. Gölge etmesindi...

O çocuklar elbette ki yaşadıklarını unutmadı. Çoğuyla yıllar sonra dağlarda silah arkadaşı olarak karşılaştık. Onlar da o an yanan köyün karşısında oturmuş intikam almayı düşünen bizlerle aynı hisleri paylaşmış, intikam duygularıyla büyümüş ve yaşlarının büyümesini bile beklemeden kendilerini dağlara atmışlardı. Kimseyi dinlememiş ve kendi hakları için savaşma hakkını ellerinden kimsenin alamayacağını iddia ederek gerillaya katılmışlardı. Kürdistan'daki acımasız savaş, devletin zulmü onları erkenden yaşamın acımasızlıklarıyla tanıştırmış ve erkenden büyümüşlerdi. Hiçbiri bir çocuk gibi görülmeyi kabul etmezdi. Hiçbiri de bir çocuk gibi değildi. Kürdistan'da erken büyümüşü çocuklar. Ölümü, sürgünü, işkenceyi, açlığı, öfkeyi ve kimliksiz olmanın acısını erkenden hissetmişlerdi. İnsanları büyüten yıllar değildi. O yıllara sığdırdıklarıydı. Yaşananların bilinçte ve duyguda yarattığı olgunlaşmaydı. Çocuklarımızın çocukluklarını yaşamasına izin vermiyordu bu sistem.

Köyleri yakılan, anne, baba ve yakın akrabaları öldürülen, kendilerine farklı bir şans tanınmayan bu çocuklar orada bıraktıkları küçük ayakkabılarıyla aslında çocukluklarını geride bırakmışlardı.

“Bunun intikamını almalıyız!” diye düşünüyordum etrafıma bakarken. Ayakkabılara, evlere, ağaçlara bakarken içim dolmuş, boğazıma bir el yapışmış da sıkıyormuş gibi nefes almakta zorlanıyor ve yine de gözyaşlarımı tutmaya çalışıyordum. Öfkemi içime akıtmaya çalışıyordum. Akıp gitmesin, benden uzaklaşmasın bu öfke, bu an unutulmamacasına aklıma kazınsın istiyordum. Öfkelerini unutanlar kendini savunmayı da, kendilerine yaşama fırsatı vermeyen gerçeklerle mücadele etmeyi de unuturlar.

İçimizde öfkeyle ve götürülen köylüleri düşünerek köyden biraz ilerlemiştik ki bir ses geldi. Hemen mevzilendik ve sesin ne olduğunu anlamaya çalıştık. Karşıdan bir kadın gerilla geliyordu. Şaşkınlık içinde kaldık ve hemen yanına gidip durumunu, orada ne aradığını sorduk. Arkadaşlardan bir haftadır koptuğunu ve yerimizi bilmediğinden o çevrede dolaştığını söyledi. Köyde neler olduğunu da bize o açıkladı: Bir erkek arkadaşla birlikte köye sığınmışlardı. Erkek gidip düşmana teslim olmuş ve köye askerleri getirmişti. Askerler bir kadın gerillanın köyde olduğunu ve yaralı olduğunu bildiklerinden köydekilerden onu teslim etmelerini istemişler ama kimse onun varlığı hakkında bir şey söylememiş askerlere. Onu teslim etmeyince de köylerini yakıp hepsini tutuklayıp götürmüşler.

Arkadaşımız kendisine bir süredir bakan bu halka çok minnettardı ve evlerinin yakılmasından kendini sorumlu gördüğü için çok kötü bir durumdaydı.

“Onlar için yapabileceğim bir şey yoktu. Kendimle çok savaştım. Onları kurtarmak için ortaya çıksam bu sefer yardım ettikleri için işkenceden kurtulamayacaklardı. Beni saklamak için her şeylerinin yok olmasına göz yumdular.” dedi.

İşte bu halk için savaşıyorduk biz. Bu halk için ölümü göze alıyorduk. Bu halkın inancı ve bağlılığı karşısında daha fazla mücadele etmek ve onlara hak ettikleri özgür yarınları sunmaktan başka ne yapabiliydik? Hepimizin gözleri dolu dolu oradan ayrıldık.

Kuryemiz de geldikten sonra hazırlıklarımız yapıp, Çırav’dan çıktık. Bese arkadaş grubuyla birlikte Çırav’da bizden ayrıldı. Derikli Xelil arkadaş da Garzan’a geçmek üzere farklı bir yoldan gitti. Biz Seyitxan arkadaşla birlikte yola devam ettik. Kuryemiz Devrim adında genç bir arkadaştı. Yanında kuryeliği yeni yeni öğrenmeye başlayan Gabar adında bir arkadaş daha vardı. Dicle suyunu geçmede Çırav’daki arkadaşlar bize yardım ettiler. Suyu geçtikten sonra bir grup arkadaşla karşılaştık. Hava kararmıştı. Kalabalığın içinden bir erkek arkadaş bana doğru geldi ve adımı sordu. Adımı söyleyince bana sarıldı ve:

“Beni tanıdın mı?” diye sordu. Yüzünü göremiyordum. Adının Hüseyin olduğunu ve daha önce Botan’da beraber kaldığımızı söyledi. Beni sesimden tanımıştı ama ben onu hatırlayamadım.

“Ben yeni katılmıştım. Sen benim komutanımdın. Bana çok yardım ettin.” dedi. Onu hatırlayamamak hem çok utandırdı beni hem de bana çok dokundu. Düşünsenize sizin öğrettiklerinizi ve yardımlarınızı unutmamış, karanlıkta bile sesinizden sizi tanıyacak kadar hafızasında yer ettiğiniz birini hatırlayamamak ne kadar utandırıcı. İnsanların birbirleri için ne kadar derin şeyler ifade edebileceği ve asla unutulamayacağını orada bir kez daha anladım. Kendi belleğime bir küfür ettim ve:

“Aydınlıkta yüzünü görseydim kesin hatırlardım.” dedim.

“Heval Saadet seni sağ olarak gördüğüm için gerçekten çok sevindim. Ben senin şehit olduğunu duymuştum. Hatta üzerine yazı bile yazmıştım.” dedi. Bu sözleri beni daha da derinden sarstı. Tanrım, neden hatırlayamıyordum. İş şakaya vurmak bu durumlarda en iyisiydi.

“Sen en iyisi o yazıyı sakla. Ben Kuzey’e gidiyorum, belki yolda bir şey olur, sana bir daha zahmet olmasın.” dedim.

“Öyle deme. Kendini koru.” dedi bana.

Daha öncesine dair aklımda bir şey kalmasa da benim şahadetime bu kadar üzülmüş ve üzerime yazı yazmış o arkadaştan üzüntüyle ayrıldım. İçimde her davranışımızın farkında olmadan insanlar üzerinde iyi ya da kötü bir iz bırakmış ve hayatlarına bir şeyler katmış olduğuna dair öğrettikleriyle. Ve kötü bir iz bırakmamış olmanın sevinciyle... Bütün gece yürüyüşte onu hatırlamaya çalıştım. Sonra bana bu gece öğrettiği o derin gerçekten dolayı minnet duydum ona.

Dicle suyundan sonra ovoidan geöeoeetik. Hangi suyun yanından geöersem mutlaka o sudan bir yudum iömek iöin yemin etmiştim. Xabur'dan geötik iötim, Dicle'den geötik iötim. Geötiöimiz her sudan bir yudum da öÇeöek arkadaşın yerine iöiyordum. öÇünkü ayrılırken gelecek iöin yaptiöimiz planlar iöinde, Dersim yolunda geötiöimiz her sudan bir yudum iömek de vardı.

Ovayı geöerken öök zorlandık. öÇünkü traktörlerle sürölmüş olan tarlalarda oluşan derin yarıklar ve öamur yürümemizi öök zorlaştırıyordu. Üstelik yüklerimiz öök ağırdı ve ayakabılarımıza yapışan öamur ayaklarımızı yerden kaldırmamızı iyice zorlaştırıyor, yürüyüş tempomuzu öök aksatıyordu.

On beş gün kadar da Kozluk ovasında kaldık. Bizden önce geöen grupta Türk solundan iki kişi kaömıştı. Onlar Cudi'deki kamplarımızda eöitim görüyorlardı o zaman ve geöiş sırasında kaöıp teslim olunca düşman geöeöeöimize dair bilgi almış, her tarafı tutmuştu.

Devrim arkadaş Kozlukluydu. Geöe yarısı onun köyünün iöinden geöerken birden bir kadın baöırarak dışarı fırladı.

“Oöglumu verin, oöglum gitme!” diye baöırıyordu. Ne olduöunu anlamadık. Kadının bizi farketmesi ve Devrim arkadaşın da iöimizde olduöunu anlaması bizi öök şaşırttı. Devrim arkadaş da şaşkınlık iöindeydi. öÇünkü kendimizce öök dikkatli bir şekilde geöiyorduk ve kimsenin bizi fark etmemesi gerekiyordu. O köylerin iöinde farkedilmek kadar tehlikeli bir şey yoktu. Bilgi hemen düşmana gidebilirdi. Koşarak uzaklaşmaya başladık. Devrim arkadaş: “Bu benim annemdir. öabuk gidelim buradan.” dedi. Anası bir şehide ağıt yakar gibiydi. O baöırırken biz koşuyorduk. Saölam bir yere ulaşana kadar dinlenmedik bile.

Devrim arkadaş:

“Bu kadın nasıl anladı benim oradan geötiöimi?” deyince:

“Anaların hisleri öüölüdür, senin yakınlarda olduöunu hissetmiş demek ki.” diye cevapladım. O köyden uzaklaştıktan iki gün sonra ulaştiöımız bir noktada Devrim arkadaş şehit düştü. Kaldiöımız nokta hareket etmenin riskli olduöu bir yerdı. Akşam saat 5 civarıydı. Keşfe gideöeöini söyledi. Bir arkadaş daha onunla gitmek isteyince:

“Ben tek başıma gideöeöim. İki kişinin hareketi görüntü verebilir.” diyerek dürbününü ve silahını aldı.

“Sızmalı bir şekilde yukarı öıkıp etrafı kontrol edeöeöim. Siz de sakın hareket etmeyin.” dedi. Aradan sadece beş-on dakika geöti. Bir tarama sesi geldi. Sesi olduöu tarafa gitmek istedik. Gabar ve Seyitxan arkadaş izin vermedi.

“öobanlar da olabilir. Deöillerse zaten oraya gitmek tehlikeli olur. En iyisi aşaöı doöru inin. Biz etrafı kontrol edeöeöiz.” dediler. Etrafımızın düşman tarafından sarıldıöını anlamamız öök sürmedi. Zor bela oradan öıkabildik. Devrim arkadaşın olduöu yere gidemedik bile.

Yolları iyi bilen tek kişi Devrim arkadaştı. Gabar arkadaş bu yoldan ikinci kez geöiyordu ve geöiş hatlarına öök fazla hâkim deöildi. Devrim arkadaş şehit düşünce Gabar arkadaş öne geöti. Ne olursa olsun yola devam etmeliydik. Devrim arkadaşın acısını yüreöimize gömerek oradan bir an önce uzaklaşmaya öalıştık. Daha fazla oyalanmak daha fazla kayıp vermek anlamına geöeoeetti. Ve Devrim arkadaş grubun öüvenliöi iöin kendini feda ederken tek isteöi bunun olmamasıydı.

Devrim arkadaş öök öüölü ve fedakâr bir arkadaştı. Yol boyunca bize öök yardım etmişti. Bize bakar bakar:

“Sizin iradeniz öök öüölü. Erkek arkadaşlarla aynı yükü taşıyorsunuz. O kadar yoruluyorsunuz hiö şikâyet etmiyorsunuz.” derdi. Bize karşı öök ilgiliydi.

Kuryelik öök zor bir iştir. Günlerce uykusuz kalmak, bir grubun tüm sorumluluöunu üstüne almak herkesin rahatlıkla üstesinden geöebileöeöi bir şey deöildir. Yol sürecinde her türlü tehlikeyle, zorlukla karşılaşırsınız ve kuryenizin hâkimiyeti, morali, grubu motive etmesi öök önemlidir. O yüzden militan duruşu olmayan birinin kuryelik yapması öök zordur. Sadece yol bilmek, sadece bir grubun önünde yürümek deöildir mesele. O yol boyunca gruptakilerin hayatı ona emanettir.

Devrim arkadaşın şahadeti bizi öök etkiledi. Moralsizlik insanın yürümesini bile etkiler. Adım atacak hali kalmaz bazen insanın. Onun şahadetinden sonra tüm yük Gabar arkadaşa kaldı. Gabar arkadaş da öök fedakârdı, kim zorlansa silahını, öantasını alıyor, yürüyüş sırasında bir öne bir arkaya gidiyor, arkadaşlara moral vermeye öalışıyordu. Bir arkadaş kızdıöında onun gönlünü almak iöin her şeyi yapıyordu. Ancak yolları öök iyi bilmediöi iöin arazide bir hafta

boyunca dolandık durduk. Oralarda kuryelik yapmak çok zordu. Çünkü bütün arazi dümdüzdü ve birbirine çok benziyordu. O nedenle yolları bulmak çok zordu. Nereye gitsek düşmana takılıyorduk.

Artık susuzluktan dilimizin damağımıza yapıştığı bir gün uzaktan gördüğümüz söğüt ağaçlarının olduğu yere doğru ilerledik. Söğüt ağaçlarının olduğu yerlerde genelde su da olurdu. Sabah hava aydınlanınca korucu köyünün arkasında olduğumuzu anladık. Köylüler bizi görünce biz kadın arkadaşlar gizlendik, erkek arkadaşlar da kendilerine korucu süsü vererek:

“Buradan hiç terörist geçti mi?” diye köylülere sorular sordular. Köylüler görmediklerini söylediler ama onlar da tereddütlüydü. Bu numaramız bize biraz zaman kazandırmış olsa da onlara güvenemezdik. Bize inandıkları da meçhuldü. Hızla yer değiştirerek tepelik bir yere gittik. Dümdüz ovanın içinde küçük bir tümsek bile çatışmak için bir avantajdı. Asfaltın üst tarafında, sık olmasa da ağaçlık ve kayalık bir yerdi. Oraya sığındık ve tahmin ettiğimiz gibi çok zaman geçmeden askerler geldi.

Batman ovası o kadar düzdü ki araba yoluna ihtiyaçları yoktu. Tank ve panzerler rahatlıkla geldiler. Biz tepeye ulaşmaya çalışıyorduk o esnada. Havan atışları başladı, sağımızda solumuzda patlayıp duruyordu toplar. Oradan sağ kurtulmak bir mucize olacaktı. Hava çok sıcaktı. Biz de çok hızlı tırmandığımız için dilimiz damağımıza yapışmıştı. O kadar çok havan, tank atışı oldu ki çok susamış olmama rağmen önümdeki suya eğilip içemiyordum bile. Hareket etmemize imkân yoktu. Açıkçası kurtulabileceğimize inanmıyordum. Atışlar sona erse de her tarafı çevirmişlerdi, oradan çıkışımız neredeyse imkânsızdı ama çemberi yarmayı başardık. Hava kararınca uygun bir yerden Sason’a geçtik. Gabar arkadaş orayı geçince:

“Gelin gelin yolu çıkarttım. Tamamdır.” dedi. Ben bitkin bir halde ona döndüm:

“Neyden sonra ama Gabar arkadaş?”

Biz grup yönetimiydik ama bu tür durumlarda araziyi bilmiyorsan bir fonksiyonun yoktur. Elimiz kolumuz bağlanmış Gabar arkadaşın peşinden hareket ediyorduk. Karşımızda bir korucu köyü daha vardı. İlerde bir sırt ve boğaz görünüyordu. Gabar arkadaş yalvaran bir ses tonuyla:

“Heval sadece bu sırt kaldı. Arka taraf ormandır. Oradan sonra artık görüntü de vermeyiz. Oraya ulaştıktan sonra ne isterseniz yapın. İsterseniz kendinizi yere atın. Hiçbir şey demeyeceğim ama oraya kadar kendimizi zorlayarak hızlı yürümeliyiz. Sizden tek ricam var. Ağır bir kayıp vermeden bu boğazı aşalım. Başka da bir şey istemiyorum.” dedi.

Gabar arkadaş fazla tecrübeli değildi. O yüzden gruba bir şey olmasından çok kaygılanıyordu. Bizi sağlam bir biçimde yerimize ulaştırmak için canını dişine takmıştı. Dolambaçlı bir yoldan iki-üç saatlik dik bir yokuşu çıkmak zorundaydık. Oraya baktıkça gözüm korkuyordu. Çünkü kaç gündür güçten düşmüş ve enerjimizi son damlasına kadar kullanmıştık. Bir süredir erzaksız yürüyorduk, kaç gündür uykusuzduk. Sırtımızdaki ağırlıklar ve o halsizlikle nasıl çıkacağımızı düşünüyorduk ama baktıkça yükselen dağ kitlesini izlemenin faydası yoktu. Bu ve bunun gibi onlarcası aşılacak üzere bizi bekliyordu. Zaman kaybetmeden yola çıktık. Bir süreden sonra artık ellerimizi kullanmaya başlamıştık. Hava aydınlanmadan güvenli tarafa geçtik. Herkes kendini yerlere attı. Sırt üstü uzandık ve derin bir oh çektik. Sason’daydık artık.

Çiçek Selcan arkadaşın eskiden kaldığı yerlerdi oralar. O şehit düşünce üzerine bir şiir yazılmıştı.

“Sason’un doruklarında attı bedenini...” dizeleri aklımda kalmış. Şiirin hepsini hatırlamıyorum ama partiye katıldığımızda arkadaşlar okumam için bana bu şiiri vermişlerdi. Sason’a girdiğimiz andan itibaren Çiçek Selcan arkadaşı düşünmeye başladım. Şiirin o dizeleri nedeniyle onun oralarda şehit düştüğünü sanıyordum.

“Demek ki arkadaşların o kadar söz etiği Sason burasıymış.” dedim. Hâlbuki bana ne kadar da uzak bir yer gibi geliyordu. Şimdi ise Sason alanındayım. Yüksek bir yerde oturup görebildiğim her yeri inceledim.

Sason tarihi bir yerdi, o kadar güzeldi ki... Köylerin etrafı meyve ağaçlarıyla doluydu. Çok büyük ağaçlar ve kayalıklar vardı. Kayalıklar barınmak için çok uygundu. Buralara kobra da, uçak da gelse, havanlar da atılsa kimseye bir şey olmazdı. Çok güvenliydik. Oradaki arkadaşlarla önceden belirlenmiş bir noktada buluştuk. Bizi çok sıcak karşıladılar. Yaşadığımız onca zorlanmadan sonra bu karşılama bize ilaç gibi geldi. Zorlukları ve yaşanan

kötü şeyleri unutturan her zaman yoldaşların gözlerindeki güzellik ve gülücüklerindeki içtenliktir. Her tarafını düşmanın tuttuğu ülkemizde, gördüğümüz her Kürt köylüsünün korucu olması ihtimaliyle yabancılık çektiğimiz bu arazide, bizden birileriyle karşılaşmak kendimizi evimizde hissetmemize neden olmuştu. İşgal edilmiş topraklarımızın bize ait olduğunu hatırlamak için onları görmek gerekirdi. Bir de düşmanı... Düşmanımız da bize işgal altında bir ülkede yaşadığımızı sürekli hatırlatıyordu.

Orada Bese arkadaşın grubuyla birleştik ve yola birlikte devam ettik. Amed'e ulaştığımızda kimsede hal kalmamıştı. Şemdin Sakik Amed'deydi.

Akşam olunca Zeki(Şemo) bağlantı kurarak bizi yanına çağırdı. O da Amed'deydi, ancak bulunduğumuz yerden oldukça uzak bir yerdeydi. Bese arkadaşın:

"Arkadaşlar çok yorgunlar, dinlendikten sonra gelelim." demesine rağmen Zeki:

"Talimattır! Gelsinler." diye ısrar etmişti. O kadar sinirlendik ki ağzımıza geleni söyledik. Dinlenmemiz gerekiyordu çünkü günlerdir yoldaydık, ne doğru dürüst yemek yemiş ne de dinlenmiştik. Ama gitmeye de mecburduk çünkü talimattı.

Öğleden sonra aşağıdaki vadiden geçen suda banyo yapmaya indik. Kaç haftadır banyo yapmamıştık. Hepimizin yanında küçük yeşil sabunlar vardı. Yol boyunca hiç kullanılmadıklarından iyi bir temizlik için yeterliydi. Soğuk suyla da olsa o koşullarda lüks sayılacak bir banyo yaptık. Sonra ıslak elbiselerimizi giydik ve karanlık olmadan yola çıktık. Bir süre yürüdükten sonra havanın tam kararmasını beklemek için mola verdik. Çünkü her yerde gündüz yürünmezdi. Bazı yerler uygunsa gündüz hareket etmek sorun olmuyordu. Ama köyler, düşmanın pusu yerleri, karakola yakın yerlerde asla gündüz hareket etmezdik.

Şiyar arkadaş mola sırasında sazını çıkardı ve tellerine vurmaya başladı. O sazı nerden bulmuştu hatırlamıyorum. Ama tutuşundan, tellere vuruşundan ve o kadar yorgunluğa rağmen sazı yanından ayırmamasından anladım ki sazı çok seviyor.

"Heval Şiyar sen sanki Dersim'e sanatçı olarak gitmeyi düşünüyorsun." dedim. Gülerek bana baktı. Bir yandan da sazın tellerini akort ediyordu.

"Daha hava aydınlık, arkadaşlara biraz ilham vermek istedim. Bu yorgunluğu aşmak ve Zeki arkadaşın talimatını yerine getirmek için biraz ilham almanız lazım." dedi. Çalmaya başlayınca hepimiz ona kilitlendik. O kadar güzel çalıyordu ki.

Şiyar arkadaş ara vermeden bize iki-üç türkü söyledi. Bazılarımız eşlik ederken ben etrafımdaki ağaçları, karşıda uzanan tepeleri ve gözleri parlayarak Şiyar arkadaşı dinleyen o gerillaları tek tek izledim. Bu bütünlüğü hiçbir sanatçı yaratamaz ve anlatamazdı. O an orada bir sanat yapıtı olduğumuzu düşündüm. Ve aynı zamanda birer sanatçı olduğumuzu... Sanatı, dağları, güzellikleri seven bu insanların gerçek bir sanatçı olduklarını kim inkâr edebilirdi ki? Yaratmaya ve hayallerine sınır tanımayan bu insanlar Şiyar arkadaşı dinlerken o kadar mutluydular ki... Müziğin ve akşamın serin rüzgârının esintisinde hafifçe sallanırken çocuk gibiydiler. Sevinçleri küçük şeylerle geliyor, küçük şeylerle çoğalıyordu. Mutlu olmak için çok şey gerekmiyordu bize. Sabah Zeki'nin talimatına kızan ama mecburen yola düşen bu insanlar şimdi yaptıkları yürüyüşün zorunluluğunu unutup tadını çıkaracak kadar hayata yön verebiliyor ve mutluluklarını taştan çıkarıyorlardı.

Hava kararınca Şiyar arkadaşın sazının sesi sustu. Yankıları beynimizde devam ederek yürümeye başladık. Uykusuzluk ve yorgunluk nedeniyle bir süre sonra yürürken uyumaya başladık. Buna pek çok kişi inanmaz belki. Yürürken nasıl uyunduğunu merak edebilir. Anlatayım: Çok yorgunsanız, yol da aşırı engebeli değilse bir süreden sonra üstünüze bir ağırlık çöker, biraz sonra saniyeler süren, uyku uyanıklık arası sesler ve görüntüler görürsünüz. Bilinçaltındaki sesler ara ara duyurur kendini. Ani irkilmelerle kendinize gelir ve gelen sesin gerçek mi yoksa bir rüya mı olduğunu anlamazsınız. Bir süre sonra da bu aralıklar uzar ve rüyalar görmeye başlarsınız. Bir yere takılmadıkça, düşmedikçe ve önünüzdeki arkadaşla çarpmadıkça bu şekildeki yürüyüş devam eder.

Bir süre sonra grubumuzda çarpışmalar başlayınca çoğumuzun uyuduğu anlaşılmıştı. Biri ağaçlara çarpıyor, biri önündeki arkadaşla. Bir arkadaş neredeyse uçurumdan düşecekti. Son anda kendini kurtarmıştı. Ben de uyuklayanlar arasındaydım. Rüyamda arkadaşlar bana bal veriyorlardı. Ben de balı almak için uzandım ve önümdeki arkadaşın çantasına yapıştım. Meğerse o da uyuyormuş, benim sarsmamla uyandı ve şaşkın şaşkın:

"Ne istiyorsun? dedi.

“Bal” sözü ağzımdan döküldü ama hemen ne yaptığımı anladım ve toparlamaya çalıştım. İlk molada birbirimize rüyalarımızı anlatmaya başladık. Bazı arkadaşların rüyalarına karnımızı tutarak güldük.

Verilen randevu yerine ikinci gece sabaha karşı ulaştık. Sık ormanlığın içinde güzel bir yerdi. '95 yılının sonbaharıydı ama hala oradaki yapraklar dökülmemişti çünkü Amed sıcaktı. Bizi bir grup arkadaş karşıladı. Sonra içtimaya girmemizi istediler. Hepimiz sıraya girdik. Karşıdan Zeki geldi. Önce erkek arkadaşların hepsini öptü. Sıra bize gelince bizi de öpmek istedi. İlk sırada Bese arkadaş vardı. Zeki ona doğru eğilirken geriye çekildi ve kendisini öpmesine izin vermedi, resmi bir şekilde tokalaştı. Zeki'nin yüzü allak bullak oldu. Doğrusu bunu beklemediği her halinden belli oluyordu. Ama bozuntuya vermek istemedi ve ilerlerken bu kez bizim reflekslerimizi ölçerek yaklaşmaya başladı. Bizler de gayet resmi ve soğuk bir tokalaşmayla bizi öpmesine izin vermeyeceğimizi yansıttık. Buna çok sinirlenmişti. Yüzü pancar gibi olmuştu. Sonlara doğru çok sinirli sinirli el sıkıyor ve bir an önce bitirmek istiyor gibi bir hali vardı. Oysa karşıdan gelirken yüzünde çok kendinden emin ve laubali bir gülüş vardı. Hemen geçip gitti. Daha sonra Bese arkadaş:

“Siz ne kadar feodalsiniz. Önderlik de sizi öpüyor, neden Önderliğe karşı öyle değilsiniz?” dedi. Kendini Önderlikle kıyaslıyordu. Bese arkadaş:

“Hiçbir zaman kendini Önderlikle kıyaslama, Önderlik başkadır.” dedi. Hepimiz Bese arkadaşını destekleyerek bu tartışmanın uzamasının önüne geçtik.

Bunun feodalizmle alakası yoktu. Bu, çelişkili olduğumuz erkek gerçeğiyle herhangi bir ilişki biçimini yakalamak için emek ve mücadele gerektiğine inandığımız içindi. Oysa komutanlık yetkisini alan erkek, kendini özgür görme yanılgısını yaşıyor ve birçok şeye hakkı olduğunu düşünüyordu. Bu, iktidarın her türlü hakkı olduğu ve her türlü hâkimiyet ve serbestlik alanına sahip olduğu düşüncesinin bir yansımasıydı. Ve biz kadınlar henüz hiçbir erkeğin kadınla bu düzeyde yoldaşlık yapma düzeyine ulaşmadığını, çoğu erkek arkadaşın da birçok konuda fedakâr, özverili ve güzel niteliklere sahip olsa da kendindeki erkekliği öldürmediğini biliyorduk. Erkekliği öldüren tek kişi Önderlikti. Kadını en iyi anlayan, kadın için en çok emek harcayan ve kendini kadın özgürlüğünün işçisi, savaşçısı olarak tanımlayan Önderlikle aramızdaki ilişki özgür insan ilişkisiydi. İçinde hiçbir iktidar, hiçbir sömürü, hiçbir çıkar, hiçbir cinsiyetçi yön yoktu.

Ancak Zeki ve onun gibi bazı komutanlar bastırılmış ve bir türlü tatmin edilmemiş iktidarcı duygularını komutanlık yaparken uygulamaya çalışıyorlardı. Sistemde sıradan bir insan, ezilmiş bir erkek olmanın acısını ve bunun içlerinde yarattığı o derin kompleksi, gerilla saflarında komutanlık yetkisi alınca, bir iktidar sahası olarak gördükleri kadın üzerinde, hem de en klasik biçimde geliştirerek yansıtıyorlardı. Kendi zavallılıkları ile yüzleşip kendilerine sunulan bu imkânları özgürleşmek ve özgürleştirmek için kullanacaklarına kendi bireyci tutkularını tatmine yöneliyorlardı. Bu, sistemin insanların içinden geçerek, maneviyatlarında ve duygularında kurduğu iktidarın sonucuydu. Bu kadar derin olduğu için çözülmesi çok zor oluyordu. Hele de erkekte daha da zordu. Çünkü ona sistemin devamı için hep oyalama amaçlı bir iktidar sahası sunulmuştu. Bu dar ve küçük krallığında kendini bir kral olarak görmesine izin verilmişti. Kendi zavallılığını ve ezilmişliğini böyle unutabiliyordu. Ama saflarda bu böyle olamazdı. Kimse sisteme ait bu durumu kabul edemezdi. Kadının sömürge alanı olmaktan çıkarılması, erkeğin egemenlik alanının dışına çıkarılması, sınırların oluşması, erkek açısından kendisiyle yüzleşme anlamına geliyordu. Üzerinde tahakküm kurduğu kadın ve kendini kandırdığı yalanlar ayaklarının altından çekilince kendi gerçeğiyle çıplakça yüzleşiyordu. PKK'de ilişkiler diyalektiği bu gerçeği açığa çıkarmanın savaş alanıydı. Kadın ve erkek arasındaki en temelli, en eski savaş saflarımızda kaçınılmaz olarak canlanıyordu. Çelişkilerin, cinslerin kendi klasik rollerine göre olma şartıyla uzlaştığı ve buna göre bir yaşamın oluşturulduğu o sanal dünya yıkılınca aslında hiç aşılmamış olan çelişkiler yeniden ortaya çıkıyordu. Erkek erkekliğiyle, kadın kadınlığıyla karşılaşıyor ve gerçek açığa çıktıktan sonra geriye artık üstü örtülemez ve hiçbir şekilde göz ardı edilemez bu gerçekliğin çözümlenmesi kalıyordu. Bu nedenle PKK ortamını ve kişilik çözümlemelerini bir terapi ortamına benzetmişimdir. En derindeki, gizli gerçeklerin bilinç üstüne çıkarıldığı, itiraf ettirildiği ve tedavi edildiği bir yerdi. Sonuçta kendini özgürleştirme iddiasında olanlar üstlerindeki iktidarcı kirlerden arınır ve özgürlük yolunda en çok engel olan erkekliklerini

aşarken Zeki gibiler buna karşı direniş içindeydi. Yıllar sonra bu direniş ve sisteme ait olan bu ruh kendini düşmanın kucağına atacaktı. PKK ruhuyla bütünleşmenin kaçınılmaz sonucunu yaşayacaktı.

İçtimadan sonra Zeki'nin bize toplantı yapacağı söylendi. Silah ve raxtlarımızı uzak bir yere koyarak toplantı yerine gittik. Güney'den yeni gelmiştik. Örgütün tüm tartışmaları bize aktarılmış, gelişmeler hakkında bilgilendirilmiştik. Kadın kongresine katılmıştık. Neler yapmamız gerektiği konusunda tartışmalar yürütülmüş, temel perspektifler verilmişti. O nedenle bu toplantıyı pek yerinde bulmadık, dahası tepki de gösterdik.

"Ne toplantısı biz daha yeni Güney'den geliyoruz o kadar toplantı ve kongre gördük." dedim sinirli sinirli. Herkes kendi kendine konuşmaya başladı. Çünkü herkes çok yorgundu. O halde kaç saat boyunca Zeki'yi dinlemek zorunda kaldık. Çoğu arkadaş toplantıda uyukluyordu.

Amed gücü dışında, Dersim'den Önderlik sahasına geçmek için gelen güç de oradaydı. Dersim gücü içinde Sarya adında bir genç arkadaş çok dikkatimi çekmişti. Önderlik sahasına gidecekti. Çok gençti. Esmer, çok büyük gözleri olan, dikkat çekici biriydi. O kadar canlı ve coşkuluydu ki onu izlemekten kendimi alamıyordum. Varlığı çok belirgindi. Hiç yerinde durmuyor, sürekli çalışıyor, bir şeylerle uğraşmadığı zaman da bizimle konuşuyordu. Sürekli Dersim'i anlatıyordu. Oradan ayrıldığı için çok üzülmüştü.

"Şimdiden arkadaşları o kadar çok özledim ki..." diyordu. Onunla sohbet etmekten hiç sıkılmıyordum. O Dersim'i, oradaki son gelişmeleri anlattı uzun uzun, ben de Önderlik sahasını anlattım ona.

Amed'de Zeki'nin yarattığı ortam bizim devrimci ölçülerimize göre değildi. Bu, ilk bakışta anlaşılıyordu. Bizler kadın örgütlülüğünün oluşması sürecini yakından takip etme imkânına sahip olmuş, ilk kadın kongresine katılmış ve kadın özgürlüğüne dair birçok tartışma yürütüp kararlar almış ve ondan sonra Kuzey'e geçmiştik. Yaşanan gelişmeler ve kadın örgütlülüğünün ulaştığı düzeyle kıyaslanınca Amed'deki durum çok da iç açıcı görünmüyordu. Orada kadın iradesi belli değildi. Zeki her şeyi denetimine almıştı, kadınlara istediği gibi talimat veriyor, azarlıyor ve çalıştırıyordu. Bese arkadaş:

"Bu, burada saray kurmuş, cariyeleri de var." dedi. Hepimizi topladı:

"Zeki hakkında bir rapor yazalım." dedi. Biraz tartıştıktan sonra nasıl bir rapor yazacağımızı netleştirdik ve Önderliğe bir rapor yazdık. Bese arkadaş yol sürecinde yaşananların, yaşadığımız zorlanmaların tekmilini verdikten sonra Amed'deki gözlemlerimizi ve Zeki'nin kadınlara yaklaşımlarını da ekledi rapora. Zeki'nin orada bir cariyeler topluluğu yaratmaya çalıştığını yazmıştı. Bunların Önderlik yaklaşımı olmadığını ve asla kabul edilmeyeceğini de eklemişti. Örgütten bu duruma müdahale etmesini istemişti. Notu sahaya gidecek arkadaşlara verdik.

Zeki'nin yanından ayrılırken bize karşı çok soğuk davrandı. O gün sivil bir gömlek ve pantolon giymişti. Hepimiz bunu garipsedik ve arkadaşlara neden böyle giyindiğini sorduk. Onlar da bir açıklama yapamamanın sıkıntısıyla yüzlerini buruşturdular.

Bese arkadaş:

"Kuzey'deki arkadaşlar mı değişmiş bana mı öyle geliyor? Daha önce de Kuzey'deydim ama böyle şeyler görmedim" dedim. O da:

"Herkes böyle değil ki. Bu Zeki eskiden beri bir ağadır. Bir türlü değişmedi." dedi.

Akdağ'a ulaştığımızda kendimi hemen hemen Dersim'de hissetmeye başladım. Akdağ, Bingöl ve Amed arasında bir yerdir. Oradan Dersim ve Erzurum arazisine ait dağlar görünür. Akdağ'da mola verdiğimiz noktada küçük bir göl vardı. Suyun yüzeyi durgundu ve yakındaki ağaçların gölgesi düşmüştü üstüne. Gölün kıyısına gidip oturdum. Karşıda Sülbüs, Bağır dağları uzanıyordu. Onlara bakarken gözlerim doldu. Duygulanmamak elde değildi. Yıllar sonra tekrar buralardaydım işte.

"Ben geldim." dedim dua eder gibi. Gözlerimden akan bir damla yaş gölün suyuna karıştı.

O akşam Erzurum gücünün yanına gitmek üzere harekete geçtik. Asfalt bir yolu geçmemiz gerekiyordu. Asfalt caddeler genelde işlek ve düşman denetiminde olduğundan hızla geçmemiz ve çok dikkatli olmamız gerekiyordu. Önümdeki kurye arkadaş eğilerek yürüyordu.

Onu öyle görünce kesin bir şey vardır diye düşünüp kendimi yere attım. Arkamdakiler de yaptığımı tekrar etti. Arka arkaya herkes yere attı kendini. Bir ara arkadaş geriye dönüp: “Ne yapıyorsunuz?” diye sordu. Sonra hepimize kalkmamız ve hızla karşıya geçmemiz için işaret verdi. Kalkıp üstümüzü silkelerken herkes birbirine gülüyordu.

Bir köyü geçerken yurtsever köylüler:

“Yukarı boğaza askerler gelip pusu atıyorlar. Oradan geçerken dikkatli olun.” diye bizi uyardı. Başka geçiş yeri olmadığından orayı kullanmak zorundaydık. Öncüler biraz mesafe açarak önden gittiler. Bizler de mesafeli bir şekilde arkalarından ilerledik. Elimiz tetikteydi. Bir mermi sesi bekliyor ve sanki kaçınılmaz bir çatışmanın içine doğru ilerliyorduk. Birden mermiler patladı ve önden giden arkadaşlar çatışmaya girdi. Düşman bir taraftan tırmanırken biz de diğer taraftan çıkıyormuşuz. Arkadaşlar onlardan önce ulaşmışlardı tepeye. Çatışma başlayınca biz başka bir taraftan hızla yukarı dağru çıktık. Sonra bir vadiye doğru inmeye başladık. Yağmur gibi mermi yağıyordu üzerimize. Bir an önce oradan uzaklaşmalı ve düşman menzilinden çıkmalıydık. Böylece diğerleri de çatışmayı bırakıp arkamızdan gelebilirlerdi. Bir tepeye tırmanmaya başlarken yanımdaki sonradan ihanet eden Sozdar artık yürüyemediğini söyleyerek, orada oturdu:

“Ben gelmiyorum artık, beni bırakın, yürüyemiyorum.” dedi. Bir an önce kalkıp yürümesi için ısrar ettim. Bir türlü beni dinlemiyordu. O kadar tehlikeli bir yerde oturmuş kımıldamıyordu.

Ona bağırıp:

“Sen devrimci misin yoksa köylü müsün? Buraya kadar geldin. Bundan sonrasını yürüyemem de ne demek? İnsanda bir gurur olur. Sen asker değil misin?” diye kızmaya başladım. Silahını aldım ve arkamda sürükleyerek yürütmeye çalıştım. Onunla uğraşırken grubu kaybettim. Ancak sabaha doğru arkadaşları bulabildik. Çatışma sırasında araziye dağılan arkadaşların çoğu yavaş yavaş geliyorlardı. Bazı arkadaşlar gelmemişti. Onları aramaya başladık. Bir süre sonra tüm arkadaşları bulduk. Kimseye bir şey olmamıştı. Bu bizi oldukça sevindirmişti, ama Sozdar’ın çantası ve onu taşıyan kişi ortadan kaybolmuştu.

“Çantamı taşıyamıyorum, atacağım.” diye tutturunca başka birine vermiştik. O da kaçınca cephaneye gitti. Çantasında bir sürü cephaneye vardı. Ta Metina’dan buraya kadar getirdiğimiz cephanenin Dersim’e çok az bir yol kala elimizden gitmesi sinirlerimizi çok bozmuştu. Tek tesellimiz bu çatışmada kimseye bir şey olmamasıydı.

İKİNCİ BÖLÜM

JÂRLARIN DİİYARINA DÖNÜŞ

*Yürümek size doğru
Acılarınızı yüreğime basa basa...*

*Acıların, özlemlerin hafifliği yok
Yoldaşlığı bilen acıyı da bilir, özlemi de
Kaç hasret yükledim yüreğime
Kaç ayrılık saklı zulamda*

Saadet

Erzurum karargâhında kısa süre kaldıktan sonra Karakoçan alanına gittik. Peri suyunu geçerken oraya yakın köylerin boşaltıldığını öğrendim. Peri'ye yakın köylerden birine gittik. Eskiden oralara çok gidip gelirdik. Kalabalık bir köydü ve yaşam dolu bir yerdi. Kurye arkadaşlara oraları sordum.

“Burada sadece yaşlı bir kadınla bir adam kaldı. Topraklarına çok bağlılar. Bir de bizi çok seviyorlar o yüzden bir türlü köyü bırakmıyorlar. Başka da kimse yok köyde.” dedi.

Gece o eve gittik. Beni hemen tanıdılar. Aradan kaç yıl geçmesine rağmen beni unutmamış olmaları karşısında gözlerim doldu. Büyük bir minnetle ellerinden öptüm bu insanların. Köyleri yakılmış, herkes köyden sürgün edilmişti. İnsanlar bir cennet olarak gördükleri köylerinden koparılmıştı. Bu yaşlı çift ise her şeyi göze alarak gitmemişti. Bir sürü baskı, hakaret ve işkenceye rağmen köyden çıkmayan yaşlı çiftin inadı karşısında devlet de pes etmişti. Kendi topraklarında ölmek isteyen bu yaşlıları kendi haline bırakmıştı. Koskoca köyde sadece bir evin dumanı tütüyordu. Onların tek ziyaretçileri, moral kaynakları da arkadaşları.

Eskiden oraya Ekrem arkadaşla birlikte giderdik. Köylüler:

“Düşman bizi öldürse de kendi köyümüzde öldürsün. Allah topraklarımızdan bir daha sürülmeyi göstermesin bize.” derlerdi. Bu sözü söyleyen köylülerin gözündeki ışığı ve inancı hatırladığımda içim burkuldu. Demek ki o kadar çok zulüm etmişlerdi ki dayanamamışlardı. Yoksa kolay kolay köylerini terk edecek insanlar değildi.

Onlarla bir süre sohbet ettikten ve orada biraz dinlendikten sonra yola koyulduk. Biraz ilerlediğimizde eskiden Ekrem arkadaşla su aldığımız çeşmeyi gördüm. Bu çevrede olduğumuzda hep bu çeşmeden bidonları doldurur ve köyden öyle çıkardık.

Sonra aklıma Ekrem arkadaşla Peri suyunu geçmeye çalıştığımız gün geldi. Bir bahar günüydü. Yağmur sularıya coşan Peri'den geçmek mümkün değildi. Tüm denemelerimize ve sığ bir yer aramamıza rağmen sonunda geçemeyeceğimizi anlamış ve bir milisimizin yanına giderek bizi köprüden geçirmesini istemiştik. Milis bizi motosikletle köprüden geçirmişti. Ben ilk defa o zaman motosiklete binmişim. Hem çok korkmuş hem de heyecanlanmışım. Ekrem arkadaş yine bana gülmüş:

“Hiç motosiklet de mi görmedin?” demişti. Ben görmediğimi söyleyince:

“Bak ne kadar şanslısın. PKK sayesinde görmediğin, bilmediğin birçok şeyi tanıyorsun. Evinde olsaydın burada görüp öğrendiklerinden habersizce geçip gidecekti ömrün.” demişti. Biliyordum ki kastettiği sadece motosiklet değildi. Bazen eve gitmek istediğimi söylediğimde bana hep PKK sayesinde gerçek bir yaşamı ve bir kadının toplumda asla sahip olamayacağı güzellikleri tanıma imkânım olduğunu anlatırdı. Sesi hala o günkü gibi kulağımdaydı. Bu yerlere defalarca onunla birlikte gelmiştik. Karşıdaki ağacın arkasında durduğumuzu, yıkıntı haline gelmiş ilerdeki evin eskiden çok güzel olan bahçesinden aniden bir köpeğin çıktığını, artık izleri kapanmış olan bu patikalardan ne kadar çok yürüdüğümüzü hatırladım. Orada eski günleri hatırlarken içimde bir şeyler ezildi. Eskiye ait her şey değişmişti. Acımasız bir düşmanın postalları ile ezip geçtiği bu topraklarda geriye sadece anılar, yorgun bir coğrafya ve insan ayaklarına yabancılaşmış olduğundan kapanmaya başlamış eski patikalar kalmıştı.

Dersim'deki ilk yıllarımı hatırladım. Bambaşka bir insana bakar, onu uzaktan izler gibi izledim geçmişteki kendimi. Sanki hatırladıklarım bana değil başka bir insana aitti ve ben dışardan bunları izliyordum. Uzaklardaydı geçmiş, çok uzaklarda. Ve bu kadar uzakta kalmasına neden olan da o insanların o kadar uzakta olmasıydı. Mekânlara yakınlaşmakla onlara yakınlaştığımı sanırken birden bunu başaramayacağım hissine kapıldım. İçimi bir korku aldı. Geri döndüğüm bu meskende ne Çiçek ne Ekrem ne Nafiye ne de Yıldırım arkadaş

vardı. Onlarla anamlanan ve can bulan Dersim hayalim yarım bir söz gibiydi. Boğazıma takılmış bir hıçkırık yüzünden sonunu bir türlü getiremediğim tamamlanmamış bir söz gibi... Yürüdükçe eski noktalarımızı görüyordum. Oralara kiminle geldiğimiz, neler yaptığımız gözümde bir bir canlandı. Karanlıkta gülüşlerini görüyor, kahkahalarını duyar gibi oluyordum. Yürürken eskiye ait sesler ağaçların, kayalıkların arasından çıkıp etrafımda dönmeye başlıyordu. Bu sesler bana çok acı veriyordu.

Farkında olmadan Ahmet Kaya'nın bir şarkısını söylemeye başlamıştım.

"Yüreğim yanıyor

Ciğerim kanıyor

Olmasaydı, olmasaydı sonumuz böyle..."

Kürtler bu dünyadaki en talihsiz halktır bence. Tüm kutsal kitaplarda cennet olarak tarif edilen bu yurt, hep saldırıya uğrayan ve elde edilmeye çalışılan bu cennet, bir cehenneme çevrilmeye çalışılıyordu. Biz kendi cennetimizi zebanilerin elinden kurtarmaya çalışırken onlar elimizden almak için her şeyi yapıyorlardı. Bu güzel toprakları da, onun üzerinde özgürce yaşamayı hak eden o güzel insanları da yok etmek için gerçekleştirdikleri bu büyük ve korkunç bir saldırıyı buraları gördükçe daha iyi anlıyordum. Özgürlüğe ve güzelliğe düşmandı onlar. Kendi çirkinliklerini ve insanlıktan nasıl koptuklarını onlara gösterecek her şeyden korkuyor ve yok etmeye çalışıyorlardı. Onlara gerçek yüzlerini, içinde bulundukları durumu gösterecek bir aynayı yok etmeyi tüm amaçları.

Sonunda Poxus alanına ulaştık. O süreçte orada Erzurum gücü kalıyordu. Bese arkadaş oradaki kadın gücüne kongre aktarımı yaptı. Beni yolda lanet bir diş ağrısı tutmuş ve canıma okumuştı. Öyle ki yürümekte bile zorlanıyordum. Dişimin ağrısı dayanılmaz olmuş, yüzüm, gözüm şişmişti. O yüzden aktarımlara katılamamıştım. Yanımızda da ne ağrı kesici ne de herhangi bir ilaç vardı. Ağrısını yatıştırır diye sürekli sigara içiyor, dişimin üstüne tütün ve tuz basıyordum. Kısa süreliğine ağrısı duruyor sonra yeniden başlıyordu.

Öğle yemeğinde toraq vardı. Bese arkadaş torağı görünce kaç yıldır görmediği bir dostu görür gibi sevindi.

"Bizim toraq geldi." dedi heyecanla. Yemekten sonra da sofrada kalan fazla torağı poşete sarıp:

"Akşama yeriz." diye sakladı. Akşam yemek saatinde yine toraq getirdiler. Bese arkadaş:

"Ben öğlenkini boşuna saklamışım." diye gülerken bana baktı. Bese arkadaşın çok doğal ve mütevazı yönleri vardı. Dürüst ve samimi biriydi. Hepimiz onu çok seviyorduk. Gülümsemesine diş ağrısına rağmen gülerken cevap verdim.

"Dersim'desin artık heval Bese. Burada istediğin kadar toraq yiyebilirsin. Saklamana gerek yok." dedim.

Kemal arkadaşla görüşmemiz gerekiyordu. Onun Hengirvan taraflarında olduğunu öğrenince arkadaşlardan ayrılarak oraya doğru yola çıktık. Bizim köylere yakın yerler olduğu için çocukluğumdan tanıdığım bir araziydi. Geçtiğimiz yerlerdeki tüm köyler boşaltılmış, insan sesleri kesilmiş, yaşam belirtileri kalmamıştı. Düşman ormanları yakmış ve güzelim araziye mahvetmişti. İçim acıyordu bu manzaraları gördükçe. Bu doğaya karşı böyle bir acımasızlığı anlamakta zorlanıyordum. En çok kullandığımız yerlere karakollar yapmışlardı. Eskiden hiç kullanmadığımız yerlerden geçmek zorunda kalıyor, keçilerin bile yürümekte zorlanacağı uçurumları kullanıyorduk. Bambaşka bir araziye girmiş gibiydim.

Biz Hengirvan'a doğru giderken Kemal arkadaşın grubu da orada yol kesme eylemi yapmış ama başarısız olmuşlardı. Noktaya ulaştığımızda Kemal arkadaş çok kızgındı. Yanına gittik, selamlaştık.

"Oo bizim kevra gelmiş..." diyerek tokalaştı benimle. Bana hep "kevra" diye hitap ederdi.

Kemal arkadaşın gerçek adı Haydar Alparslan'dı. Onunla Güney'de tanışmıştık. Bizden önceki grupla gelmişti. Kemal arkadaş, Dersim'deki ilk PKK çalışmaları içinde yer alan arkadaşlardan biriydi. Yurtsever ve direnişçi bir aile geleneğinden geliyordu. Haydaranlıydı. Buluşmaya gittiğimiz Hengirvan ve biraz altındaki Zağge onların köyüydü. O köyün altındaki lokantadan geçerken arkadaşlar oranın Kemal arkadaşın lokantası olduğunu söylemişlerdi. Kemal arkadaş bir çatışmada yaralı olarak ele geçmiş, cezaevinden çıktıktan sonra dağlara gelmişti. Yaralanması ve düşmanın eline geçişine dair anlatılanları daha Güney'deyken

duymuştum: Kemal arkadaş '79 yılında arkadaşlarla çalışırken bir çatışmaya giriyor ve dokuz mermi yiyor. O çatışmada kanlar içinde yatarken düşman komutanı Kemal arkadaşın başına gelip ayağıyla Kemal arkadaşını itiyor ve:

“Bu gebermiş!” diyor. Bunun üzerine Kemal arkadaş başını kaldırarak:

“Haydarlar ölmez!” diyor. Ve başı tekrar toprağa düşüyor.

Kemal arkadaş cezaevinden çıktıktan sonra '91 yılında dağlara dönmüştü. '92 yılında Yeşilyazı eyleminde tekrar yaralanmış, boğazından giren mermi ses tellerine zarar vermişti. O yüzden fısıltıya benzeyen bir sesle konuşurdu.

Kemal arkadaş eylemin sonuçları yüzünden sıkıntılı da olsa bizi çok sıcak karşıladı. Zaten şakacı yönleriyle tanınan biriydi. Neşeli bir sohbet başladı aramızda ama kısa sürdü. Biraz dinlenmeyi düşünüyorduk ki harekete geçmek için hazırlık yaptıklarını anladık. Uzun bir yol yürüdüğümüzden çok yorulmuştuk, dişim hala ağrıyordu. Ama orada eylem yaptıkları için bir an önce çıkmamız gerekiyordu. Biraz soluklandıktan ve bir şeyler atıştırdıktan sonra hep beraber yola koyulduk. Sabaha kadar aralıksız yürüdük.

Rojdere'ye ulaştığımızda Mirato gücü olarak bilinen bir taburluk güç oradaydı ve bir takım kadın gücü de aralarında vardı. Mirato, Brusk Kozluk arkadaşın koduydu. Brusk arkadaşın savaşçıları tarafından çok sevildiği hemen anlaşılıyordu. İlk dikkatimi çeken aileci yaklaşımlardı. Düzenlemelere ilişkin bir tartışma olduğunda hemen herkesin suratu asılıyor ve birbirlerinden ayrılmak istemediklerini çok açık yansıtıyorlardı.

Üslenme süreci başlamıştı ve arkadaşlar da yer değiştirmek için hazırlık yapıyorlardı. Kongre aktarımı yapacağımızdan dolayı kadın arkadaşların kalması gerektiğini söyledik. Bese arkadaş kadın kongresinin aktarımını yaptı. Kadın arkadaşlara ayrı erkek arkadaşlara ayrı aktardı kongreyi. Poxus'taki kadın arkadaşların çoğu yeniydi ama eski ve çok tecrübeli arkadaşlar da vardı. Peyman, Batufa, Koçerin, Bermal, Rewşen, Arya Amed arkadaşların hepsi o kamptaydılar. Kongre aktarımı yapılırken çok dikkatli dinliyor, anlamaya çalışıyorlardı. Onlarla biraz sohbet etme imkânım oldu. Kendi yönetimlerinden memnundular. Kadın gücü olarak belli bir irade oluşturmuşlardı. Yer yer bu birliği ve gücü bozan, geri yaklaşımlara sahip kişilikler çıksa da bu arkadaşlar bulundukları ortamda bir etki sahibiydiler. Bazı arkadaşlarla tartışırken kadının ayrı örgütlenmesi ve ortaya çıkan kararlara karşı güvensizlik yaşadıklarını fark ettim. Ama bu arkadaşlar can kulağı ile dinliyor ve o coşkuyu çok derinden yaşıyorlardı. Zaten hepsi de değişik zamanlarda özgürlük mücadelesi için bedel gereken yerde çekinmeden kendilerini öne attılar. Çalışmalara katılırken, savaşırken, yaşamı örgütlemeye çalışırken YAJK'nın temel ilkelerini pratikleştirmek için her şeyi yaptılar. YAJK örgütlülüğünü ve ilkelerini Dersim'de oturtma konusunda en çok mücadele eden arkadaşlar arasındaydılar.

YAJK ismini espi konusu yapmıştı bazı arkadaşlar.

“Bu aşk mıdır nedir hele neymiş, bir anlatın.” diye dalga geçenler vardı. Onlara çok sinirlenmişim. Erkek ve kadın arkadaşlar içinde bu tarihi adımı anlamayan ve gerekli ciddiyetle yaklaşmayanlar çıkıyordu. Kadın örgütlenmesine, iradesine anlam verme, tanıma konusundaki yabancılıklarını hayretle karşıladım.

“Ben de mi eskiden böyleydin acaba?” dedim kendi kendime. Oradaki yapının gündeminde kadın ordulaşması vardı ama anlamada ve kabullenmede zorlanmalar yaşıyordu. Açıkçası bazı arkadaşlarca çok da önemsenmiyordu. Pratiğin alışkanlıkları ve gününbirlik ihtiyaçlara göre örgütlenme ve hareket etme ön plandaydı. Bu tür yaklaşımlar karşısında Bese arkadaş sabırla kadın örgütlenmesinin ne kadar tarihi bir çalışma olduğunu, kadın için önemini bıkıp usanmadan anlatır ve arkadaşları ikna etmeye çalışırken ben bir şey söyleyeni, ağzını açtığına pişman ediyordum. Ne uzun uzun konuşup onları ikna edecek sabrım ne de o kadar teorim vardı. Pratiğin bana öğrettiği şey bu yaptığımızın çok önemli olduğuydu. Tüm kalbimle biliyordum ki eskisi gibi olmayacaktı hiçbir şey ve Kürdistan devriminde atılan bu adım özgürlüğümüzü yaratma konusunda bizim en önemli adımlarımızdandı. Dağlarda tüm dezavantajlı koşulları yaşayan her kadın buna rahatlıkla inanabilir, burada kendi özgürlüğünü görebilirdi.

Hep birlikte ve farklı biçimlerde de olsa harcadığımız çaba sonuç verdi ve arkadaşlar en sonunda kadın kongresinde açığa çıkan sonuçlara ve kadının ayrı örgütlenmesine saygılı yaklaşmanın ve değerini bilmenin gerektiğini anladılar. Sonuçta herkes bir yerde harcadığı emek ve yürüttüğü mücadele ile bu sonucun ortaya çıkmasına neden olmuştu. Açığa çıkan bu

düzey hepimizin ortak emeğinin bir ürünüydü. Çektiğimiz acıların, ödediğimiz bedellerin, kahramanlıkların ve fedakârlıkların sonucuydu. Kürdistan devriminin kadın şehitleri, bir gün bu kadar örgütlü ve güçlü olalım diye kendilerini feda etmekten çekinmemişlerdi.

Aktarımlar sonrasında yönetim toplantısı ve düzenlemeler yapıldı. Bese arkadaş Batı'ya geçti. Karadeniz'e geçmek üzere hazırlanan bir grup arkadaş ve Botan'dan beri beraber olduğumuz arkadaşlardan Seyitxan, Şiyar ve Cihan arkadaş bizden ayrıldı.

Şiyar arkadaş'ın düzenlemesi Karadeniz'e yapıldı. Güneybatılıydı. Kırk yaşlarında vardı. Yüzü kırışmış, saçları beyazlamıştı. Ona "Yaşlı kurt" diyordu arkadaşlar. Yol sürecinde bize en çok moral veren arkadaşlardandı. İradesi çok güçlüydü. Karadeniz'e gitmeyi çok istiyor ve gece gündüz oraya gidince neler yapacağına dair planlar yapıyordu. Bir de Laz şivesi takınarak taklitler yapıyordu sürekli.

Seyitxan arkadaş yol sürecindeki komutanımızdı. Oldukça olgun, güven veren bir duruşu vardı. Çok da şakacıydı. Yolda yaşadığımız çatışmalar, düşman çemberinde kaldığımız zamanlarda ve tüm zorlanmalarda çok destek olmuştu hepimize. Bir gün bile sinirlenmemiş, kimseyi kırmamıştı.

Cihan arkadaş Nazimiyeli, çok genç bir arkadaştı. O da Karadeniz'e geçecek gücün içindeydi. Onunla da yol sürecinde tanışmış ve hemen birbirimize ısınmıştık. Onlar bizden ayrılmadan önceki gece Jiyan arkadaş bana:

"Cihan arkadaş senin radyonu istiyor ama sana nasıl söyleyeceğini bilememiş. Utanmış istemeye, bana söyledi. Radyonu ona versene." dedi.

Cihan arkadaşın yanına gittim ve radyomu ona verdim. Ona Karadeniz'de daha çok lazım olacağını biliyordum.

"Neden benden çekiniyorsun ki? Kendin de bana söyleyebilirdin." dedim. Utangaç utangaç aldı radyoyu.

Her üç arkadaş da bir daha göremedim. Onlardan bana Dersim'e yürüyüşümüz sırasında yolda biriktirdiğim anılar kaldı.

Herkes bir yere gittikten sonra benim düzenlemem de lojistik grubunun yanına yapıldı. Üç mangadan oluşan bir takımın güç üslenme çalışması için görevlendirilmişti. Her manganın sayısı yedi-sekizdi. İlk olarak kendimize geçici bir yer yaptık. Takım komutanımız Mazlum arkadaşta. Manga komutanımız da Nazimiye'nin Golek köyünden olan Beritan arkadaşta. Beritan arkadaşın köyü Düzgün Baba'nın eteğindeydi. O köyün altından geçen dereye çok balık olurdu. Beritan arkadaşın Golekli olduğunu öğrenince:

"Orada hala o kadar balık var mı?" diye sordum.

"Hem de nasıl." dedi.

"Eskiden oraya çok giderdik. Sizin köye gidip gelene 'balık yedin mi?' diye sorulmazdı. 'Ne kadar balık yedin?' diye sorardık. Oradan balık yemeden gelmek ayıp sayılırdı." dedim.

Beritan arkadaş köyün artık boş olduğunu anlattı. Düşmanın baskısıyla köy halkı göç etmek zorunda kalmıştı. Bir gün oradan geçerken viran olmuş köyü gördüm.

"Ben buradayken böyle değildi. Ben gittikten sonra bir köye sahip çıkmamışsınız. Ne hale gelmiş? Siz ne biçim gerillasınız? Her tarafı karakol sarmış bir şey yapamamışsınız!" diye takıldım.

"Sen de buraları bırakıp gitmeyeydin Saadet arkadaş. Senden sonra böyle olacağını tahmin etmemiş miydin?" diye misilleme yaptı bir arkadaş.

Sonbahar yağmurları başlamıştı. Ağaçların sararan yaprakları, yağmur damlalarının ve ardından esen sert rüzgârların baskısına dayanamayıp hızla dökülüyordu. Sonbahar yağmurlarından korunmak için taş altları dışında sığınacak yerimiz yoktu. Düşman sürekli operasyon yapıyordu. Kış hazırlığı yürüttüğümüzü bildiğinden hem üslenme yerlerimizi tespit etmeye hem de köylere girip çıktığımızdan izlerimizi takip ederek bize ulaşmaya çalışıyordu.

Göğün âdeta delindiği bir gece, benden sonraki nöbetçiye uyandırmak için harekete geçmiştim. Her tarafta aramama rağmen bir türlü nöbetçiye bulamadım. Beritan arkadaşın yanına giderek nöbetçiye bulamadığımı söyledim. İlk aklıma gelen kaçmış olabileceğiydi ama hemen bir karar vermekte zorlanmıştım. Orada yeniydim ve arkadaşları çok iyi tanıımıyordum. O yüzden emin olamamıştım. Yağmur nedeniyle başka bir yere de sığınmış

olabilirdi. Beritan arkadaş bana ondan sonraki arkadaşı kaldırmamı söyledi. Ben de öyle yaptım. Sabah uyandığımızda hala ortada yoktu. Kemal arkadaş:

“Dandik kadın, kaçmış işte. Hala ne arıyorsunuz? Hadi noktayı terk ediyoruz.” dedi. Apar topar hazırlanıp orayı terk ettik. Şansımız varmış ki o gece düşmana gidememiş yoksa o gece kesin baskın yerdik. Oradan Kırmızı Dağ taraflarına gittik.

Kırmızı Dağ'ın halk arasındaki adı Koe Sür ya da Tod'dur. Tod kurak, susuz yerlere verilen bir addır. Labirent gibi, çok kayalık bir yerdir. Küçük Gabar da denir. Kayaları hep kırmızıdır. O kadar birbirine benzer ki bu kayalar, orada kaybolmayan yoktur. Ormanı da sıktır. O yüzden dönüşte bulmak için ayrıldığımız yerlere işaret bıraktık. Gece noktayı bulamayanca genelde noktanın altında bir yerde yatar sabahı beklerdik. Kırmızı Dağ'ın yılanları meşhurdu. Oraya gidince herkes yılanlara karşı alarına geçirdi.

Kırmızı Dağ'ın ön tarafı merkez, arka tarafı Demenan arazisidir. Hemen karşısında Kızıl Kayalar vardır. Kızıl Kayalar'ın altında Gömemiş silsilesi uzar ve Düzgün Baba'ya kadar gider. Munzur suyunun, Peri ve Harçık suyuyla birleştiği yer Kızıl Kayalar'ın hemen altındadır. Ve üç suyun birleştiği bu yerin en güzel görüntüsü oradan izlenir. Merkeze bağlı Döldül tepesi, Gazik tarafları görünür. Zaten merkeze yakın olduğu ve eylem yapma imkânı olduğundan kullanılan bir arazidir, yoksa Kırmızı Dağ susuz, kurak bir yerdir. Suyu aşağı köylerden alırdık. Orada kalmak zor olsa da korunmak için çok uygundu. Düşman oraya birçok defa operasyon yapmasına rağmen hiç sonuç almamıştır. Genelde askerler kaybolur, zar zor geri çekilme yaparlar. Kırmızı Dağ'da en bilinen köy Mahir arkadaşın köyü olan Milli köyüydü. Pirlerin köyü olarak bilinirdi. O çevre köylerin hepsi de topraklarına bağlı, yurtsever ve onurlu insanların yeridir. Halk kendi çocuklarının boğazından kesip elindeki malzemeyi bizimle paylaşırdı. Yoksul bir halktı. Aldığımız her şeyin karşılığını ödemek için ısrar etsek de kabul etmezlerdi. Zaten o süreçte para da fayda etmiyordu. Çünkü elinde ne kadar para da olsa bir aileye verilecek erzağın miktarı devlet tarafından belirlenmişti ve fazlasını getirmelerine izin verilmiyordu. Ambargo süreçleri olduğundan köylerden erzak toplamak zor oluyordu. Neredeyse avuç avuç un topluyorduk. O köylüler bize erzak getirmek için her türlü tehlikeyi göze alıyor, her türlü numarayı deniyorlardı. Kırmızı Dağ'da bir ay kadar depo yapımı ve erzak çekimi ile uğraştık. Bu süre boyunca toplayabildiğimiz tüm erzak beş torba un ve ufak tefek malzemelerden oluşuyordu.

Arkadaşlar bir köyden biraz erzak alıp bir yere bırakmışlardı. Ben ve birkaç arkadaş da gidip oradan alacaktık. Erzağın bulunduğu yere yakınlaşınca ışıkları farkettilik. Etrafı biraz kontrol ettikten sonra gitmekten vazgeçtik çünkü düşman oraya gelmişti. Noktaya geri dönüp olanları anlattık. Ertesi gün arkadaşlar bakmaya gittiler. Düşman gelmiş ve bin bir zorlukla toplanan şeyleri alıp gitmişti. Bir kova yoğurt bırakmışlardı geriye. Onu da, içine bir şeyler atmışlardır diye döktük.

Erzak taşıma işini genellikle katırlarla yapıyorduk. O nedenle katırların izini takip ediyor, köy çevrelerine pusu atıyorlardı. En zorlandığımız şeylerden biri de katırları saklamaktı. Bizim kadar hızlı ve atik olmadıklarından ani bir durumda hemen erzakları indirip onları saklamak zorunda kalıyorduk. Çoğu zaman ses çıkarmasınlar diye ağızlarını bağlamak zorundaydık. Çok zorlanan ve yorulan katırların intihar ettiği bile oluyordu. Katırların böyle bir özelliği vardır. Zorlandıkları zaman kendilerini uçurumlardan atıyorlardı. Bazıları o kadar inatçıydı ki istemedikleri bir yoldan onları yürütmek imkânsızdı. Adeta yere çakılıyor ve ne yaparsak yapalım bir adım bile atmıyorlardı. Sırf bir yolu beğenmediler diye yolumuzu saatlerce uzattığımız oluyordu. Bazıları da sırtlarındaki yükü atmak için zıplayıp duruyor, tekmeler savuruyor ve bozulan yüklerini düzeltmek hem gücümüzü hem zamanımızı tüketiyordu. Ayrıca yolları ezberledikleri için kaçan katırları yakalayan düşman onları önüne katarak noktalarımıza getiriyor ve yerlerimizi tespit ediyordu. Bu yüzden hiçbir zaman depoların yanına katırlarla gitmezdik. Uzak bir yerde erzağı indirir ve sırtımızla taşırdık gömme yerlerine. İhanet eden kaç katır bizim depolarımızın yakınlarına düşmanı getirerek depolarımızın bulunmasına neden olmuştu. Yine de katırlar devrimimizin en emektar hayvanlarındandı. Bazı arkadaşlar devrimden sonra Kürdistan'da mutlaka bir yere katır heykeli yapmak gerektiğini söylerlerdi.

Bir sabah seslere uyandım. Hızla etrafı kontrol ettim ve ilerden askerlerin geldiğini gördüm. Çok yakınlaşmışlardı. Bizi görmemişlerdi ama izleri bulmuş olmalıydılar ki bize doğru ilerliyorlardı. Biz sırtın yukarı tarafındaydık. Erkek arkadaşların mangası daha aşağıdaydı. Hemen Beritan arkadaşını uyandırdım:

“Çabuk kalk. Erkek arkadaşlara da haber ver. Hemen buradan gitmeliyiz.” dedim. Düşman üst taraflardaki yamaçlardan geliyordu. Bulunduğumuz yerde ağaçlar çok sıkı. Beritan arkadaş gizlice arkadaşların mangasının yanına gidip haber verdikten sonra sırtın diğer tarafına geçtik. Arada küçük vadiler vardı. Katırlarımızı oraya bağlamıştık. Mazlum arkadaş: “Katırların yeri kamuflajlı değilse daha aşağı bağlayın. Kurtanlarını da kamufla edin.” dedi. Hemen katırların yerlerini düzelterip kamuflajı yaptıktan sonra diğer sırtta geçtik. Askerler ise etrafı kontrol ede ede noktaya indiler. Cihazdan konuşmalarını dinliyorduk. Bir asker komutanına tekmil verdi:

“Komutanım buradaylarmış ama şimdi kimse yok. Sanki yeni gitmişler.” Komutanları da: “Tamam. Geri gelin.” dedi. Askerler de çok yorgun görünüyorlardı. Talimat gelir gelmez hemen geri döndüler. Biz yine de tedbiri elden bırakmamamız gerektiğini biliyorduk. Bu tür durumlarda gözetleme amacıyla bir grubu gizlice araziye yerleştirir ve geri çekilmiş süsü verirlerdi. Onlar gittikten sonra katırlarımızı alarak oradan uzaklaştık. Bir hafta kadar o noktaya gitmedik. Bir hafta sonra kontrol için gittiğimizde gerçekten de düşündüğümüz gibi olduğunu anladık. Orada uzun süre pusu atmışlardı. Geriye bıraktıkları konserve kutuları ve çöplerden bu rahatlıkla anlaşılıyordu. Bizden umudu kesmiş olmalıydılar ki çekip gitmişlerdi.

İşlerimizi bitirdikten sonra Düzgün Baba’ya gittik. Kasım ayıydı. Rubar ve Hamza arkadaşın bölümü o alandaydı. Daha sonra ihanet eden Çekdar da Erzurum’dan gelmişti. Rubar arkadaş Cihat arkadaşın akrabasıydı. Onunla akademide tanışmıştık. Hamza arkadaş ile ise ilk defa karşılaşırıyordum. Amedliydi. Dersim’e Amed’den gelmişti. Hukuk fakültesini okumuştı. Elindeki avucundaki her şeyi arkadaşlara verdiği ve kendisini hiç düşünmediğinden dolayı arkadaşlar ona “Varyemez amca” diyorlardı. Onu gördüğümde ayağında yırtık bir ayakkabı ve siyah bir çorap vardı. Paçalarını hep çorabın içine koyardı. Onunla bir gün göreve gittik. Bana YAJK kongresini, alınan kararları ve kadın örgütlülüğü hakkında sorular sordu. Gerçekten çok ilgiliydi. Çoğu arkadaşın YAJK hakkında doğru dürüst bilgisi yokken o kadın ordulaşması üzerine oldukça yoğunlaşmıştı. Üstelik sorduğu sorular beni bayağı zorlamıştı. Oldukça birikimli ve entelektüel bir arkadaştı.

Kemal arkadaş Doğu gücünün sorumlusu olarak sürekli dolaşıyor, bazen yanımıza geliyor, toplantılar yapıyor, bir süre yanımızda kalıyordu. Düzgün Baba’daki noktamızda kış düzenlemeleri yapıldı. Rubar arkadaş Akvanos’a, Hawar arkadaş da Rubar arkadaşın yerine geçti. Çekdar kendi gücünün değiştirilmesine de karşı koyarak yine Poxus’a geçti.

Çekdar, Kemal arkadaşına:

“Saadet arkadaş bizimle Erzurum’a gelmek istiyor. Bizim orada hiç kongre delegesi yok. Gelişmeleri arkadaşlara aktarır.” demiş. Bunun üzerine Kemal arkadaş:

“Sen bu adamı tanıyorsun etmiyorsun. Böyle bir önerin varsa neden bize yapmıyorsun? dedi. Şaşkınlık içinde ona bakakaldım. Ne olduğunu anlamamıştım. Birkaç saniye cevap veremedim. Kemal arkadaş bana bakarak:

“Niye gitmek istiyorsun?” diye sordu.

“Ben öyle bir şey söylemedim kimseye. Bu da nereden çıktı?” diye öfkeli öfkeli Kemal arkadaşına cevap verdim.

“Çağır onu yüzleşeceğiz.” dedim. Kemal arkadaş durumu anlayınca:

“Tamam, sen karışma ben hallederim.” dedi.

Sabah erkenden ikisinin konuştuğunu gördüm. Hemen yanlarına gittim ve Çekdar’a:

“Ben ne zaman öneri yapmışım? Sen niye böyle yapıyorsun?” diye bağırılmaya başladım. Çekdar renkten renge girdi. Ne diyeceğini bilemedi, geveleyip durdu.

Kemal arkadaş bana:

“Burada mı kalırsın yoksa seni Akvanosa mı gönderelim?” diye sordu.

“Burada kalacağım.” dedim.

Adına Lâyık Bir Gerilla; Bese...

Bölükte bir takım kadın arkadaştık. Tanya arkadaş takım komutanı, Beritan, Zin ve Bese arkadaş da manga komutanıydı. Bese arkadaşın mangasına geçtim. O noktaya yeni gittiğimizde birlikte göreve gitmiş ve Bese arkadaşla tanışmamız bu görev sırasında olmuştu. Yolumuz çok uzundu. Gece saat 12’de zar zor köye vardık. Erzaklarımızı aldıktan ve yüklerimizi hazırladıktan sonra köylülerin yanında biraz oturduk. İkram ettikleri çayı içtik. Bese arkadaş köylülerle sohbet etti. Hepsi kulak kesilmiş onu dinliyorlardı. Çocuklar etrafında dolaşıp duruyordu. Gittiğimiz köy Bese arkadaşın köyüne yakın bir yerdi ve o çevrede herkes Bese arkadaşını tanıyordu. Çok büyük bir sevgiyle yaklaşmışlardı ona.

İşimizi bitirdikten sonra noktaya döndük. Sabaha doğruydu ulaştığımızda. Arkadaşlar bizim için közlerin üstüne çay koymuşlardı. Bese arkadaş sanki hiç yorulmamış gibi oradan oraya koşturarak arkadaşların hazırlamasına izin vermeden sofrayı kurdu. Hep beraber yemek yedik. Arkadaşlar “rojbaş” sesiyle uyanırken biz de uyumak üzere mangaya gittik. Mangamızın tek battaniyesini üzerimize atıp birbirimize sarılarak uyuduk.

Bese arkadaş Mazgirt’in Fereç köyündendi. Adı Suna Yağan’dı. Kız kardeşi Piroz ile birlikte katılmıştı. Uzun boylu, sarışın bir arkadaştı. Saçları kalçalarına değiyordu. O saçlarını tararken ben onu hayranlıkla izlerdim. En belirgin yönü çok sıcak, arkadaş canlısı olmasıydı. Gördüğüm en sevimli ve cana yakın gerillalardan biriydi.

Bese arkadaş gerçek bir PKK komutanı ve militanıydı. Tüm zorluklarda öncüydu. Eylemlerde çok aktifti. Adını Dersim direnişi sırasında son mermisine kadar savaşıp düşmanın eline geçmemek için kendini uçurumlardan atan Bese’den almış ve bu seçimi çok bilinçli yapmıştı. Bese arkadaş da ’38’in hikâyeleri ile büyümüş ve yüreğine dokunan bu acılı tarihin yönünün değişmesi gerektiğine karar vermişti. O, halkımıza karşı uygulanan katliamı sindirememiş ve uçurumların kıyısında yaşamayı ve teslim olmamayı tercih etmişti.

“Mirasımıza ve direniş geleneğimize sahip çıkmalıyız. İsimleri kaybolmamalı ve hep hatırlanmalı. Mirasımız kökleri derinde bir ağaçtır ve onu keserek yok edeceklerini sananlar yanılıyor. Binlerce Bese doğdu bu topraklarda ve doğmaya devam edecek...” derdi.

İnsanlığın özgürlüğe uzanan, topraktan kopmayan köklerini görmeyenler kendi sığ pencerelerinden dünyayı görenlerdir. Bu derindeki kökleri ve onun gücünü anlayamayan uygarlık uşakları bizi kolayca bitireceklerini, bu direnişi sona erdireceklerini sanıyorlardı. Hâlbuki yüreğinde büyük bir tarihi ve insanlığın hikâyesini taşıyanlar, kendisini tüm bu tarihin bir özeti olarak görenler bambaşkaydı. Bese arkadaş gibi olanlar geçmişte yaşanan direnişlerden, kahramanlıklardan, insanlığın bayram sevinçlerinden, umutlarından, özgür ruhlarından ve acılarının kökenindeki gerçeklerden kopmadıkları, bunu hafızalarına naksettikleri için derin bir umman gibiydiler. Duyguları, fikirleri ve yaşamlarıyla bilgelik sınırlarında seyrediyorlardı. Gerçeği onlar kadar yalın ve sade gören insanlar azdı. Onlar bu bilinçle yaşıyor ve kendilerine ona göre bir rol biçiyor ve köklerinden aldıkları güçle hayata yaklaşıyorlardı.

Bese arkadaşla bir gün geçirmek bu nedenle bir asırlık yaşam deneyimlerinin onun kişiliğindeki yansımalarıyla yaşamaktı. O yüzden zaman onunlayken farklıydı. Onunla birkaç ay birlikte kalmamıza rağmen bu zaman dilimine sığdırılanlar çok fazlaydı. Bunu nasıl başardığını anlamakta zorlanıyordum. Ama ondaki olağanüstü duyarlılığı ve yaşama bakışındaki derinliği büyük bir saygıyla karşılıyordum. Doğru ve dolu dolu yaşanmış her anın, zaman içinde anlamını ve etkisini büyüterek devam ettirmesinden olsa gerek böyle bitmek bilmemesi ve uzaması. Kısa bir anın bile bazen bir ömre bedel görünmesi zamanın bu özelliğinden kaynaklı, daha doğrusu zamana sığdırdığımız anlamlara bağlı...

Bese arkadaşla o sonbaharda ayrıldık. Ayrılacağımız gün sabaha kadar uyumadık. Közlerin başında gün aydınlanana kadar oturduk. Sabahın soğuğu ortak olmuştu sohbetimize. Sürekli karıştırdığımız közler küle dönmüştü artık. Keşif yapıldıktan sonra gürleştirdiğimiz ateşin sıcaklığı yüzümüze vururken sohbetimiz de gecenin hüznü havasından çıkarak kahkahalara bıraktı yerini. Bese arkadaşın arkasındaki tepeden güneş doğuyordu. Onun yüzüne baktım ve onda arkasında doğmakta olan güneşten daha sıcak bir şeyler olduğunu keşfettim. Güneşin ışınları altın sarısı saçlarında ışıldıyordu. Yüzündeki gülümseme tüm dünyayı ısıtmaya yeterdi. Aklımda en çok kalan görüntüsü bu oldu.

Buluştuğumuz noktada ayrıldık onunla. 1997 yılının Temmuz ayında Ovacık’ta yapılan bir eylemde saldırı kolunda kahramanca savaştığını ve şehit düştüğünü duyunca şaşırmadım.

Onun saçlarının arasından güneşin doğduğu o günü hatırladım tekrar. O yaşarken de bir kahramandı ve kendi adına yakışan işler yapardı. Şahadeti de kahramanca olmuştu.

Zilan Arkadaşla Bir Kış...

Kasım ayıydı. O yıl katılımlar çok fazlaydı. Yeni katılan bir grup arkadaş yanımıza gelmişti. Çoğu da Kürdistan'dan Türkiye metropollerine göç eden ailelerin çocuklarıydı. Yaşları erişip, savaştan önce kendinde görenler bir zamanlar gözlerinin önünde yakılan köylerinin, dövülen anne ve babalarının, sürgünlerde yaşamak zorunda kaldıkları acıların, panzerlerin arkasına bağlanarak sürüklenen gerillaların intikamını almaya gelmişlerdi.

Zilan arkadaşla ilk karşılaşmamız Çakaran'da oldu. O grupla birlikte gelmişti. Yeni katılanların çoğu Batı'ya gönderildi. Zilan arkadaş ise yazın katılmış ve bu alana düzenlenmişti. Bese arkadaş Batı'ya geçince ben Zin arkadaşın mangasına geçtim. Zilan arkadaşın düzenlemesi de aynı mangaya oldu. Ve o kış aynı mangada birlikte kaldık.

Düzgün Baba'nın eteklerinde yüksek bir tepe vardı. Tepeci olduğumuz zaman oraya çıkar ve birkaç gün kalırdık. Kış üslenmesine geçmeden kısa bir süre önce birlikte tepeye çıktık. Kar yağmıştı ve tepeye çıkarken iz çıkarmamak gerekiyordu. Taşların üzerindeki kar, güneş vurunca hemen eriyordu ve biz bu taşlara basa basa tepeye çıktık. İnce bir battaniyemiz vardı. Zilan arkadaş çok üşüdüğünden onu aramıza aldık ve battaniyenin yaratamadığı ısıyı birbirimize sarılarak yaratmaya çalıştık. Hava aydınlanmaya başlayınca yerimden kalkarak:

"Ben keşfe gideceğim." dedim. Zilan arkadaş da kalktı.

"Ben de geleceğim." dedi.

"Sen üşüyorsun, dışarı çok soğuk. Sen kal."

"Ben gerilla olmaya geldim. Bugün üşümezsem, yarın üşümezsem nasıl gerillalaşacağım?" diyerek harekete geçti.

Gerilla yaşamını öğrenmeye çok hevesliydi. O yüzden onu ikna etmem mümkün değildi ve beraber keşfe gittik.

"Bana keşfin nasıl yapıldığını öğretsene." dedi. Ben ona dürbünle nasıl keşif yapılacağını gösterdim. Benden sonra o da dürbünle etrafa baktı. Etrafı izlerken bir yandan da ona nereli olduğunu, nasıl katıldığını sordum. Kısaca anlattıktan sonra:

"Sen de bana biraz yaşamını anlatsana. Ne zamandan beridir bu örgüt içindesin?" diye sordu.

Ben de biraz kendimi anlattım. Sonra bana:

"Bir gün bana kadınların sayısının az olduğu o eski süreçleri anlatır mısın?" dedi.

Sonra geniş bir zamanda anlatabileceğimi söyledim. Ona gerilla yaşamını nasıl bulduğunu sordum. Özellikle gerilla tarzına yönelik, yoldaşlık anlamında çıkan yetersizlikler ve kadının irade olamaması konularında eleştirileri vardı. Yaşanan eksiklikleri çok iyi tahlil ediyordu. Zilan arkadaş katılmadan önce Zeki bu alanda kalmış ve gerilla yaşamına çok zarar veren yaklaşımlar geliştirmişti. İradeyi geliştirme adına arkadaşları aç bırakmadan tutalım, birbirine karşı güvensizlik yaratma ve kadın iradesini kırmaya dönük birçok uygulamaları olmuş ve etkileri hala da tam olarak aşılmış değildi. Zilan arkadaş hiç görmediği Zeki'nin Dersim'de yarattığı tahribatları anlayacak durumdaydı.

"Sen daha önceden örgütü tanıyor muydun?" diye sordum.

"Ben katılmadan önce şehirde çalışma yürüttüm. Önderliğin çözümlemelerini çok okuyordum." dedi. "Burada birçok şeyin düzelmesi gerekiyor. YAJK'nın kurulması ve kongreye katılan arkadaşların buraya gelmesi çok iyi olmuş. Gelen arkadaşların rollerini oynaması lazım. Çünkü birçok yetersizlik var. Kadın arkadaşlar birbirini sevmeye ve birbirine destek sunmada yetersiz kalıyor. Erkek arkadaşlar da kadını kaba gücüne dayanarak değerlendiriyor."

Sonra başını kaldırıp bana gülümsedi:

"Yetersizlikler ve zorluklar olsa da gerilla yaşamını çok seviyorum. Bütün zorlukları tanımak, her şeyi öğrenmek istiyorum." dedi.

Ona hemen ısınmışım. Zilan arkadaşla konuşan bir insanın ondan etkilenmemesi mümkün değildi. Onunla sohbet ederken saatin nasıl geçtiğini anlamadım. Bir saatten fazla zaman geçirmiştik keşif yerinde. Hava iyice aydınlanmıştı. Karşımızda çok güzel bir manzara vardı. Kar tepeleri ve kayalıkları kapatmış, yer yer karın eridiği kısımlarda kayalıklar açığa çıkmıştı. Zilan arkadaş karşıyı göstererek:

“Ne kadar güzel bir manzara... Dersim arazisi çok güzel, burayı çok sevdim.” dedi.

“Sen çok romantiksin. Biz araziye baktığımızda en iyi nerelerde konumlanırsın, kendimizi nerelerde iyi savunuruz onları düşünüyoruz. Bizim için güvenli olması yeterlidir. Gerisini fazla göremiyoruz.” dedim. Bana gülümsedi:

“Bu güzelliği görmeden yanından geçilebilir mi?”

Gerillacılığın en güzel yanlarından biri Kürdistan coğrafyasının olağanüstü güzelliklerini farklı açılardan görebilme şansı ise diğeri de akşamları közlerin başında oturarak yapılan sohbetlerdi. Bir görevden yorgun argın çoğunlukla da ıslak olarak geldiğinde arkadaşların hazırladığı közlerin başında oturmak, sıcak bir çay içerek tüm yorgunluğunu atmak ne güzeldi. Bir parça şeker de bulabilmişsek eksiklerimiz yok sayardık. Ateş, yoldaşlar ve çay... Çok şey istemezdik biz. Açlık ve yokluk süreçleriydi. Ekmeğin yüzünü kaç ayda bir görürdük. Azıcık unumuz olsa mırtuxe yapardık. Şeker bulmak bir lükstü. Çoğu zaman dağ otlarından çay yapardık. İnsanların yaşamak için en temel ihtiyaçlar olarak gördükleri şeyler bizler için lükstü. Ama kimsenin buna aldıracağı yoktu. Geceleri köz başında herkes bir araya gelince sohbetler başlardı. Ah o közler yok mu? Nerelere götürür, neler hatırlatırdı insana.

Ateş bizim hafızamızın derinliklerine gömülmüş olan herşeyi çıkarıp ortaya seren bir güce sahipti. Anılar anlatılmaya başlayınca herkes büyük dikkatle birbirini dinler, arada sırada dinleyicilerden birinin sorularıyla sözü kesilen anlatıcı, ilgiden gayet memnun daha da coşkulu anlatırdı. Bunlar aynı zamanda bizim yaşamsal eğitimlerimiz gibiydi. Yaşamı ve birbirimizin hikâyelerini ateş başında, onun ışığında öğrenmek eski bir geleneğin canlanması gibi gelirdi bana. Bizler sözlü bir edebiyat geleneğinden beslenmiştik. Yazılı bir tarihimiz yoktu. Kendi tarihimizi bu şekilde birbirimize aktarmak, ateşin arındırıcı ve gerçeği açığa çıkarıcı gücü karşısında her şeyi paylaşmak ortak bir ruh yaratmanın bir ritüeli gibiydi. Sohbetlerimiz genelde yaşanan çatışmalar, eylemler, şehit arkadaşlar ve yaşamın komik ayrıntıları üzerineydi. Bu sohbetlerde herkes birbirinden bir şeyler öğrenirdi. Daha çok eski arkadaşlar konuşurdu. Onlar anlatacak daha çok şey biriktirmişlerdi. Yeni arkadaşlar ise büyük bir merak ve ilgiyle anlatılanları dinlerdi. Zilan arkadaş köz başı sohbetlerini çok sever ve sık sık sorduğu sorularla, bazen yaptığı yorumlarla tartışmalarımıza her zaman yeni bir bakış açısı katardı.

Bir gece yer değiştirmek üzere harekete geçtik. Bir hayli yürüdük. Yürüyüş sırasında sürekli arkadaşları kontrol ediyor, arkadaşların yardıma ihtiyacı olup olmadığına bakıyordum. Yönetim değildim ama o grubun en eskisi olarak bu tür durumlarda sorumluluk genelde bana düşüyordu. Hem arkadaşların beklentileri olduğunu biliyordum hem de en tecrübelileri olarak sorumlu yaklaşmam gerekiyordu. Grubumuz çoğunlukla yeni arkadaşlardan oluşuyordu. Bazı arkadaşlar bu kadar uzun yol yürümeye alışkın değildi. Bir yandan yağmur da yağıyordu. Sırılsıklam olan elbiselerimiz vücudumuza yapışmıştı ama yürüdüğümüz için çok fazla üşümüyorduk.

Yürüyüş sırasında kadın arkadaşların takımı arkadaydı. Bir süre sonra bir arkadaşın çok geride kaldığını fark ettim. Yavaş yavaş yürüyerek onu kaybetmemeye çalıştım. Bir süre sonra patikalar ayrılıyordu. Patikanın ayrıldığı yerde onu beklemeye başladım. Yakınlaşınca Zilan arkadaş olduğunu gördüm. Çok yorgun görünüyordu. Yine de beni görünce güldü. Silahını taşımak istedim ama vermedi. Birlikte yürümeye başladık. Bana dönerek:

“Heval Saadet ben nasıl senin kadar güçlü olabilirim?” diye sordu.

“Ben de ilk katıldığımda çok zorlanıyordum. İnsan zamanla alışıyor. Sorun yapma.” dedim. Ona ilk katıldığında nasıl zorlandığımı ve neler yaşadığımı anlattım.

“Ayrıca ben köyde, dağların, ormanların içinde büyüdüm. Sen ise şehirde büyümüşsün. Alışman biraz zaman alır. İlk başta zorlanman kadar doğal bir şey yok.” dedim.

Zilan arkadaş moral vermeye çalıştım ama o fiziki zayıflığını kabullenemiyordu. Gerillacılığın birçok şeyin yanı sıra büyük oranda dağlarda iyi yürümeyi başarmaktan geçtiğini biliyordu. Zorluklardan korkan, kaçınan biri değildi. Zorluklarla ve kendisiyle savaşarak sınırlarını aşmaya çalışıyordu. Kendisiyle büyük bir savaşım içindeydi.

Biraz suskunluk oldu aramızda. Sonra:

“Bu gece beni yürüten şeyin ne olduğunu biliyor musun heval Saadet?” dedi.

“Nedir?”

“Önderlik.” dedi. “Ben, ona bağlılığımın bir gereği olarak bu zorlukları aşmam gerektiğini biliyorum. Her sevgi emek ister. Bir şeyi seviyorsan onun için emek harcaman ve engelleri aşman gerekir. Yoksa o sevgi gerçek bir sevgi olamaz.”

Ben söyledikleri üzerine düşünürken o geçmişi ve arayışları hakkında konuşmaya devam ediyordu. Zorlanmalarını, çelişkilerini açıkça ortaya koyardı. Yaşadığı ve hissettiği herşeyi anlamaya çalışan, gerçeğe ulaşmaya çalışan bir insandı. Her konuda tartışmaya açıktı. Zaten korkuları olanlar tartışmadan kaçınırlar. Zayıflıklarının açığa çıkmasını istemez, bunları kendilerinden bile gizlerler. Oysaki hayatımıza yön veren şeylerin çoğunun bir türlü açığa çıkarmadığımız, bu yüzden de cesurca sorgulayamadığımız derinlerdeki duygularımız olduğunu şimdi iyi biliyorum. Kendini keşfetme ve kendini yaratma mücadelesinde en önemli şey insanın yaşadığı her şeyle yüzleşmesi ve onların kaynağını sorgulamasıydı. Ben görünen gerçeğe yetindiğimi ve bilinenin sığılığında yaşadığımı o an açık bir biçimde hissetmiştim. Sınırlarım vardı ve bunların güvenli sığınağında yaşamak yetiyordu. Daha fazlasını düşünmek için yeterli cesaretim yoktu. En büyük cesaretin kendi içine doğru yapılan yolculukta ortaya çıktığını henüz yeterince anlamamıştım. Onda ise sonsuz bir güven ve arayış vardı. Gerçeği anlamak isteyen tüm büyük insanlarda olduğu gibi o, hayata dair her konuda yoğunlaşıyor ve özünü bilmek istiyordu. Zilan arkadaşın anlamlı yaşam arayışı daha birkaç aylık gerilla iken bile çok belirgindi. Yerli yerine oturmayan her düşünce ve olguyu bıkmadan, usanmadan tartışmaya ve cevabını bulana kadar peşini bırakmamaya kararlıydı. Ama o gece beni fazla zorlamak istemedi ve konuyu kapatarak:

“Bu tempoyla arkadaşlara yetişemeyeceğiz.” dedi. O yol yürüyüşünde sadece patikaları değil ömrünün tüm yollarını yeni baştan yürüdüğü ve yürümesi gereken yolları düşündüğü belli oluyordu.

Kar yağmaya başlayınca artık kamplara giriş zamanı gelmiş demektir. Yerler beyaz örtüyle kapandıktan sonra dışarıda hareket etmek hem zor hem de riskli olur ve her yerde iz çıkmaya başlar. Üstelik kış süreci, pratik boyunca yaşanan yorgunluğu üzerimizden atmanın ve eğitim çalışması yapmanın zamanıydı.

Kış üslenmesi için belirlenen yere yakın köylerin hepsi boşaltılmıştı. Eskiden orada bir karakol varmış ama arkadaşlar 1994 yılında saldırı düzenlemiş ve karakolu imha etmişlerdi. Ondan sonra da bir daha orada karakol kurulmamıştı.

Nazimiye tarafında kış kampımızı yapmaya başladık. Bir taburluk güctük ama sadece iki kazma ve küreğimiz vardı. Tabakları kullanarak yerleri düzeltmeye başladık. Tünellerle birbirine bağlanan mangalar yaptık. Kamp güvenliği için yakın yerlere mevzi de yaptık. Kamp yerini yapmamız on beş gün sürdü. Yer yapımı için bazı ihtiyaçlarımızı karşılamak üzere köylere gitmemiz gerekti. Yakınlarda köy olmadığından oldukça uzun bir yol yürümek zorunda kalıyorduk. Zilan arkadaş her göreve gelmek için ısrar ediyordu. Ne kadar engellemeye çalışsak da onu durduramıyorduk.

“Siz benim gelişmemi istemiyorsunuz?” diyordu. Biz zorlanmamasını istiyorduk. Ama ona göre gelişmek için zorlanmak gerekiyordu. Onu zorlamamak isterken ona iyilik değil kötülük yaptığımızı düşünüyordu. Zorlukları tanıdıkça, onları aştıkça kendine güveninin geliştiğini, daha çok şey yapma iddiasının açığa çıktığını söylüyordu. Onun kadar zorlukları seven çok az insan tanıdım. Sanki bir savaşı kazanmış gibi olurdu her başardığı şeyden sonra. Kahramanlık ve büyük başarılar birden bire açığa çıkmaz. Birike birike olgunlaşan bir sürecin ürünüydü her şey.

O yüzden adım gibi biliyorum ki Zilan arkadaşın eyleminin büyüklüğü sadece ‘ölüm’ biçimiyle ilgili değildi onu açığa çıkaran yaşam anlayışının sonucuydu.

Kışın tepeci olarak çıktığımız yer çok yüksek ve kamptan çok uzaktı. Her manga sırayla tepeye çıkıyor ve bir hafta kalıyordu. Eskiden kadınlara fazla güvenilmediğinden kadın-erkek birlikte gidilirdi tepeye. Kadının yaşadığı düzey, savaşta kendini ispatlaması ve çoğu zaman tepeyi bırakmamak için sonuna kadar çatışması artık bu güveni oluşturmuştu. Erkek arkadaşlardan çok kadınlara güveniliyordu artık. Çünkü kadınlar daha duyarlıydı. Düşman geldiğinde, tepeyi bırakan kadın daha çıkmamıştı. Zin arkadaş ise o güveni çabucak yaratan bir arkadaştı.

Tepeye giderken kendimizle götürebileceğimiz tek şey buğday çorbasıydı. Buğday çorbasını, keserek kovaya dönüştürdüğümüz bidonlara koyup o şekilde taşıyorduk. Çoğu arkadaş çorbayı taşıma işine cesaret edemiyordu. Çünkü elimizdeki tek yiyeceği dökmekten çekiniyorlardı. Yollar engebeliydi ve arada bir kayıp düştüğümüz oluyordu. Bu yüzden en eskileri olarak kovayı taşımak bana düşmüştü. Kovayı düşürmeden götürmek için her zamankinden daha dikkatli yürüyerek çıkıyordum.

Tepenin altına ulaştığımda Zilan arkadaşın aşağıda kaldığını gördüm. Ona seslenerek:

“Önderlik ‘Bir kaşık çorbayı kurtaramıyorsunuz’ diyor ama bak, ben bu sefer bir kova çorbayı dökmekten yukarı kadar getirmeyi başardım.” dedim.

Zilan arkadaş karın üstüne uzanmış gülüyordu.

“Ben yürüyemiyorum, sen de yukarıda şaka yapıyorsun.” dedi.

Yerimize ulaştıktan sonra Zilan arkadaş kovayı kontrol ederek:

“Heval Saadet ben olsaydım kesin bu çorbayı yolda dökerdim.” dedi. Bir yandan da kahkahalarla gülüyordu. Çorba üzerine o kadar espri yaptık ki karnımızı tuta tuta gülmeye başladık.

O kış çok kar yağdı. Kaldığımız yer Bezik arazisindeydi. Oralar hem çok yüksekti hem de çok kar alıyordu. Öyle oluyordu ki sığınaklardan çıkmak için karın altından tüneller açmak zorunda kalıyorduk. Kampımızda un, şeker, çay ve tütün gibi temel erzaklar çok azdı. Buğday kaynatıp yerdik. Bazen biraz tütün bulsak bir sigara sarar ve tüm arkadaşların elinde dolaşa dolaşa biterdi o sigara. Yine de o yokluk içinde büyük bir zenginlik yaşıyorduk. Her şey çok kolektifti. Bollukta insanlar bunu çok derinden hissetmezler ama bizim maneviyatımız büyüktü.

Sadece iki bardağımız vardı. Biri bir yudum alır indirir, diğeri devam ederdi. Bir bardaktan üç-dört kişi çay içerdi. Bir kaşığı aynı şekilde iki-üç kişi kullanırdı. Bazen konuşurken kaşık bir arkadaşın elinde kalır diğer arkadaşlar kaşığı indirmesini söylemez, uzun süre kaşığı elinde tutan arkadaş bu durumu fark edince utançtan yüzü kızararak kaşığı bırakırdı. Mangamızın tek tarağıyla herkes saçını tarardı. Birbirimizi düşünmeyi, kendimizden çok arkadaşımıza öncelik vermeyi böyle zamanlarda öğrendik.

Akşamları sobanın etrafında oturur, doğal oluşan bu çember içinde kimsenin dağların başındaki kadınların tartışabileceğini düşünmeyeceği kadar derin sohbetler geliştirirdik. Eğitimden sonra da mangalarda tartışmalarımız devam ederdi. Zilan arkadaşla ise bu tartışmalarımız bazen gece yarılarını bulur ve bitmek bilmezdi. Zilan arkadaş çok bilinçli ve derin bir arkadaştı. Çok güzel düşünceleri vardı. Olayları değerlendirme ve tartışma yönü gelişkindi. O yüzden onunla sohbet etmekten büyük bir keyif alırdım.

İkimiz sobanın arkasında aynı battaniyenin altında uyurduk. Sohbet ilerledikçe Zilan arkadaş:

“Saadet arkadaş bir sigara olsaydı da içseydik.” der sonra ceplerini karıştırır ve birazcık tütün çıkarırdı. Ben sessiz bir çığlık atardım. Sarar ve beraber içerdik o incecik sigarayı. Tütün, şeker dağıtıldığında o çok idareli kullanır ve mutlaka tütünün bir kısmını akşam tartışmalarına ayırırdı. Sonra da heyecanla:

“Gel gel, buldum.” derdi.

Bir gece:

“Heval Saadet sana bir şey diyeceğim ama kimseye söyleme. Eğer örgüt kabul ederse ben şehir gerillacılığı yapmak istiyorum. Biraz daha gerillada kalayım sonra planımı örgütle paylaşacağım. Kısa sürede burada çok şey öğrendim. Baksana fiziğim elvermiyor burada savaşıma. Ama çözümsüz kalacak değilim ya. Ben de daha çok iş yapabileceğim bir alanda bir şeyler yaparım değil mi?” dedi.

Şehir gerillacılığı, şehirde düşmana karşı savaşma ve bir gerillanın bunu nasıl yapabileceği konularında oldukça yoğunlaşmaları vardı. Daha önce de arkadaşların şehir gerillacılığından bahsettiğini duymuştum ama Zilan arkadaşın anlatımı bana oldukça anlaşılır ve mantıklı gelmişti. Anlatırken kendini kaptırmıştı.

“Bir gerilla için şehirde bir sürü düşman hedefi vardır. Örneğin askerler toplu durdukları yerler ya da bir gazino da olabilir. Oralara gidip kör kütük sarhoş olduklarında onları hedef almak kolay olur.”

Kendimi kaptırmış onu dinliyordum.

“Bu düşmana karşı o kadar büyük bir öfkem var ki, kendimi bomba yapıp onlarda patlatmak geliyor içimden. İnsanın kendisini orada patlatması ne kadar güzel olur değil mi Saadet arkadaş?” dedi.

“Böyle bir eylem yapacağım” demedi. Sadece “İçimden öyle geliyor.” dedi.

“Zaten Önderlik de kendinizi yeniden yaratacaksınız demiyor mu? Buradaki eylem tarzı hep aynı. Bence bu değişmeli.”

Sonra şakayla:

“Sen deşifre olmasaydın seni de kendimle götürecektim. Önderlik sahasında da kalmışsın ve o kadar eğitim görmüşsün. Sen çok iyi yapardın.” diye bana takıldı.

“Bu kadar yıldan sonra beni zindanlara mı koymak istiyorsun?” dedim gülerек.

Ben gülünce bana sımsıkı sarıldı ve:

“Bana biraz Önderliği anlat. Kadına olan yaklaşımlarını ben çözümlemelerde okudum ama bir de senden dinlemek istiyorum.” dedi. Ben de ona Önderliği anlattım biraz. Gece yarısını çoktan geçmişti uyuduğumuzda.

Zilan arkadaş savaş içinde gelişen yetersizliklerden, tekrarlardan ve yaşamdaki geriliklerimizden kaynaklı olarak zorlanıyordu. Başka bir arkadaş olsa belki yeni olduğu için bu kadar sorumluluk duyarak, kendini bu kadar sorgulama gereği duymazdı. Kaldı ki birçok arkadaşın yeni olma gerekçesi arkasına sığınarak çok fazla sorumlu davranmadığını, birçok işi ve görevi eski arkadaşlara bıraktığını görmüştüm. Ama Zilan arkadaş örgütün, gerillanın, her bir arkadaşın yaşadığı her soruna ve duruma karşı çok sorumluydu. Onun yaşamını bütünüyle bu mücadeleye adadığı ve her an bu konularda yoğunlaştığı çok belliydi.

Dağlarda gerillacılık yapmak elbette ki fiziki olarak güçlü olmayı gerektiriyordu. Eğer fiziki olarak zorlanıyorsan, hele bir de sana bir yükmüşsün gibi yaklaşıyorsa dağlardaki yaşamın zorlukları daha da artar. Hâlbuki temel olan fizik değil beyin ve yürekti. İnsanlar bu dağlarda yıllarca bunlarla yaşamış ve yürümüşlerdi. Özellikle kadın için dağlardaki zorluklara fiziki olarak direnmek daha zordu. Ama biz inanç ve bilinçle, her şeyi paylaşarak ve yardımlaşarak bu zorlukları aşmanın bir yolunu bulmuştuk. Kadınlar tek başına belki çok güçlü olamıyordu ama birlikte yapamadığımız şey yoktu. Bu bizim doğamızdan gelen kolektif ruhun bir parçasıydı. Ve bizi bir araya getiren, zorlukları aşmamızı sağlayan şey buydu. Bir erkek arkadaş kadar ağır yük taşıyamıyorduk belki ama birbirimizle yardımlaşarak bu sorunu hallediyorduk. Onlar kadar hızlı yürüyemiyorduk ama birbirimizi asla bırakmıyorduk. Tek başına bir erkeğin geriliklerine karşı koymak zordu. Ama hep beraber tavır alınca kimse bize dokunamıyor ve geri adım atıyorlardı. Tek başına cesurca ölebilirdik ama birlikte zaferler kazanıyorduk.

Yine de içimizde, erkek mantığının bir yansıması olan fiziki gücü önemseme yaklaşımı hiç yoktu diyemem. Mesela fiziki olarak güçlü olan kadın arkadaşlar daha fazla öne çıkıyor ve daha fazla değer görüyorlardı. Dağlarda fiziki olarak güçlü olmanın avantajları daha fazlaydı ama bizim çok fazla önemsememiz bunu diğer arkadaşlar açısından bir sorun haline getirmişti. Çoğumuzda az çok gelişen bu mantık Zilan arkadaş da yansıyor. Zilan arkadaş yürümekte zorlandığı için ağırlık olarak görenler ve bunu yansıtanlar oluyordu.

Zilan arkadaşın eyleminden sonra savaşa ve taktiğe yön verecek derecede güçlü bir gerillacılık yapmanın fiziki güçle ilgisi olmadığını herkes anladı. Zilan arkadaş aslında eylemiyle düşmandan çok bizim geriliklerimize ve zihniyetimize bir darbe vurmuştu. Bir şeyleri geç anlamak gibi bir kusurumuz olması beni derinden yaralamıştır hep... Ama şunu tüm içtenliğimle söylemeliyim ki aynı zihniyetten nasibini almış ve fiziki olarak kendini kanıtlamak için erkek arkadaşlarla yarışan biri olarak hiçbir zaman Zilan arkadaş öyle yaklaşmadım. Ben Önderlik eğitimi almış biriydim ve en azından Önderlikten insana yaklaşım konusunda bir şeyler öğrenmişim. Ve en önemlisi ondaki özü, güzelliği ve bilinci gördükçe ona karşı hem saygım hem sevgim gün geçtikçe artıyordu. Bu sevgiyi yaratan olağanüstü özellikleri vardı ama ona karşı olan sevgimi yıkacak hiçbir kusuru yoktu...

Bir süre sonra Kemal arkadaş kampımıza geldi.

“Çiya Zer’de bir arkadaş ihtiyaç var. Sen bizimle geleceksin.” dedi. Gitmek istemediğimi söyledim ama:

“Beraber gidelim orda tartışırız.” dedi.

Kemal arkadaş o karda kıyamette:

“Gücü dolaşacağım. Durumlarına bakmam lazım.” diyerek içinde benim de olduğum bir grup arkadaşla yola çıkmaya hazırlanıyordu. Herkes bunun delilik olduğunu söylese de kimseyi dinlemedi. Sonbaharda alana geldiğimizde yaşanan plansızlık ve karışıklık benim de dikkatimi çekmişti. Kemal arkadaş tüm arkadaşların hazırlıklarının yeterli olup olmadığını ve üslenmelerin sağlıklı yapılp yapılmadığını görmek istiyordu. Eğer arkadaşlar yeterli hazırlık yapmamış ve kış için iyi bir planlama oluşturmamışlarsa bu süreci iyi değerlendirmeleri, iyi bir eğitim görmeleri mümkün olmazdı.

Düzenlememin olduğu gece, herkes uyuduktan sonra Zilan arkadaşla uzun süre oturup sohbet ettik. Zilan arkadaş oradan ayrılmamı istemiyordu. Gözlerinin dolduğunu fark ettim.

“Hep birlikte kalsaydık ne güzel olurdu ama mümkün olmadığını biliyorum.” dedi.

Ben de duygulandım.

“Yine görüşeceğiz.” dedim.

Yola çıkacağımız sabah önce kısa bir toplantı yapıldı. Toplantı sırasında defterimi istedi ve:

“Sana bir not yazacağım” dedi. Kırmızı kapaklı ince bir defterim vardı. Ben de ona bir yazı yazdım; ayrılık ve yoldaşlık üzerine...

Toplantıdan sonra yola çıkacaktık ve arkadaşlar bizi törenle uğurlayacaklardı. İçtima yerine giderken Zilan arkadaşın manganın önünde durduğunu gördüm.

“Hadi heval Zilan törene gelmiyor musun?” dedim.

“Yok.” dedi. “Tören şimdi askeri düzene göredir. Sen git. Mangaya çantayı almak için geldiğinde sana bol bol sarılarak ayrılmak istiyorum.” dedi.

İçtimadan sonra mangaya gittim. Duvara dayanmış, ellerini göğsünde kavuşturmuş, bekliyordu. Krem rengi bir gömlek ve bir hırka ile siyah bir şalvar vardı üzerinde. Toplantıda aldığı defterimi geri verdi. İçine yazı yazdığını söyledi. Defteri açamadım. Açıp okursam etkileneceğimi ve gece yürüyemeyeceğimi biliyordum. Defteri alıp çantama koydum. Tam vedalaşacaktım ki gözlerinin yaşarmaya başladığını gördüm.

“Tekrar görüşeceğiz.” dedim.

Birbirimize sarılırken ikimiz de gözyaşlarımızı daha fazla tutamayacağımızı biliyorduk. Biz kaybolana kadar Zilan arkadaş arkamızdan el salladı.

Kemal arkadaşla birlikte bir grup olarak kamptan ayrıldık. Her tarafta metrelerce kar vardı. Yaptığımızın bir delilik olduğuna emindim. Abartısız söylemeliyim ki kar, fırtına içinde ve çığ altında kalma, donma tehlikesi geçirerek dolaştık Kemal arkadaşla. Kimseye bir şey olmaması bir mucizeydi. Başkası olsa bu riski göze almazdı. Ama Kemal arkadaş hiçbir şey durdurmuyordu.

Nazimiye'nin köylerinden geçerken, kesinlikle ihbar edeceklerini düşünüyordum. Çünkü çok fazla güvenilmeyen bazı köylerin içinden geçmek zorunda kaldık. Ancak Kemal arkadaş herkes tanıyor ve seviyordu. PKK'yi benimsemeyenler bile Kemal arkadaşın adını duyunca ellerinden geleni yapıyordu. Kemal arkadaşın Dersimli olmasından dolayı ve aşiretinin yarattığı saygınlık bunda etkili oluyordu. Dersim halkının kendi yöresinden olan kişilere karşı farklı bir zaafı vardır. Anlatılamaz bir sahiplenme ve bağlılık vardı halkta. O yüzden PKK'ye düşman olarak bildiğimiz ve düşmanla ilişkide olduğunu düşündüğümüz insanlar bile bizi şikâyet etmediler.

Çekdar'ın bölüğüne gitmemiz gerekiyordu. Kemal arkadaş orada bazı sorunların yaşandığını söylüyordu. Poxus vadisine girmeden önce yol üstünde boş bir köye girdik. Tavanı neredeyse çökmek üzere olan bir evin içine girdik ve ısınmak için ateş yaktık. Ateş yandıkça eriyen karlar üstümüze damlamaya başladı. Dışarıda kar, içerde yağmur sabaha kadar dinlenmeye çalıştık. Sabah erkenden arkadaşlarla bağlantı kuruldu ve randevu yeri belirlendikten sonra harekete geçtik.

Çekdar ile ilk karşılaşmamızın yarattığı kötü izlenim üzerimdeydi. O yüzden ona karşı çok mesafeli ve soğuk yaklaşıyordum. Kemal arkadaş:

“Arkadaşların içine girin. Gözlemleyin. Sorunları öğrenmeye çalışın.” diyordu. Kemal arkadaşın yanındaki grup oldukça güçlüydü. Toplantılara, eğitimlere katılarak yön vermeye çalışıyorlardı. Kemal arkadaş bize güveniyor ve gittiğimiz her yerde yanlışlıkları düzeltme konusunda bize misyon biçiyordu.

Oradaki güç Erzurum gücüydü ve onlara “Şerafettin ailesi” deniliyordu. Kendi aralarında bir ailecilik geliştirmişlerdi. Kemal arkadaş bir arkadaşını yanına almak istese hemen:

“Dersim sizi yutar. Kemalist entrikacılık karşısında ayakta kalamazsınız. Kemal’in yanında iki günde ölürsünüz. Sizi koruyamaz...” gibi şeyler söylüyorlardı. Anlaşılmaz önyargılar ve alanlar arası çelişkilerin getirdiği bir teşhir faaliyeti vardı. Çekdar ise bunları yayan, işleyen kişiydi. Laçka ve şaka adı altında her şeyi doğallaştıran biriydi. Eğitime ciddi yaklaşmıyordu. O, eğitimde konuştuğunda herkes gülüyor ve bunu, çok şakacı olmasına, arkadaşlara moral vermeye çalışmasına bağlıyorlardı. Ne ölçü ne de olgunluk vardı onda.

Kemal arkadaş onu denetlemeye gitmişti ve bunu kabul etmiyordu. Bizim oraya gidişimizi bayağı sorun yapmıştı. Bu yüzden Kemal arkadaş oldu. İşlemişti.

“Bu adam kışın ne diye buraya gelmiş? Yazıktır, çocukları yetim kalacak.” diye Kemal arkadaşın partiye katıldıktan sonra geride bıraktığı iki oğlunu kastediyordu. Ben Kurmanci bilmiyorum sanıyor ve rahat rahat konuşuyordu yanımda.

“Bunlar geldi, erzağımızı bitirdiler, ne zaman gidecekler? Erzağımız yok... Kemal önce yanındaki gücü eğitsin, ondan sonra bizi eğitmeye kalkışsın...” gibi konuşmalarla sürekli moral bozmaya ve kendi gücünü etkilemeye çalışıyordu. Oysa parti kültüründe böyle bir şey yoktur. Bir parça ekmeğimizi, bir parça yeri, bir kefiyeyi paylaşmaya alışmış bizim gibi bir topluluk içinde bu tür şeyleri böyle rahatlıkla dillendirmek Çekdar’ın parti kültürü ve ahlâkından ne kadar koptuğunu gösteriyordu.

Kadın arkadaşlar arasında da çelişki yaratmaya çalışıyor, kadın yapısının irade olmasına izin vermiyordu. Dilzar arkadaş orada takım komutanıydı ve onu kendine bağlamaya çalışmış, yapamayınca da çok zorlamıştı. Başka arkadaşları öne çıkarmaya çalışarak Dilzar arkadaş etkisizleştirmek istemişti.

Dilzar arkadaş çok değerli bir arkadaştı. Arkadaşlar arasında çok sevilen ve sözü dinlenen biriydi. Önderlik sahasında da kalmıştı. Amedliydi. Kimseye boyun eğmezdi. Halk arasında “cenderme gibi” derler ya öyle bir arkadaştı. Ama Çekdar onu çok zorluyordu. Bir gece yönetim toplantısından gelince:

“Ben artık yöneticiliği bırakacağım, artık yapmayacağım.” dedi. Onunla uzun uzun tartıştık, yaşadığı zorlanmaları anlattı.

Toplantı yapılırken Çekdar’ın yaklaşımlarını eleştirdim. Diğer arkadaşlar da yaklaşımlarını, komutanlık tarzını, anlayışlarını yoğunca eleştirdi. Çekdar toplantıda kendini savunmak için birçok şey söyledi. Kendisi dışında herkeste bir hata buldu. En son bizi ona karşı örgütlenmekle suçladı. Dışarıda da öfkeyle:

“Bunlar müdahaleye gelmişler ama müdahalelik olacaklar.” diye konuşmaya devam ediyordu.

“Kemalin gücü hep Kemal’i tutuyor, bu aileciliktir” diyordu. Kemal arkadaş hedef almıştı. Onu küçük düşürmek için her şeyi yapıyordu. Örgütü savunmaya ve doğruları dile getirmeye “ailecilik yapıyorlar” diye engel olmaya çalışıyor ve bizi susturmaya çalışıyordu.

Zeki ile o alanda gelişen çeteci çizginin bir devamıydı Çekdar. Parti yapısına karşı uygulanan iradesizleştirme politikası, ölçüleri muğlaklaştırma, laçkalığı geliştirme, kadın özgürlüğünü ve iradesini engelleme gibi birçok yaklaşımı onun şahsında da görmek mümkündü. Kemal ark:

“Bu tür şeyler iyi değil, yapının iradesini kırmaktır, doğru değil, bu bir oyundur. Vazgeçin bundan yoldaşlar...” diye onu ve oradaki tüm arkadaşları uyarmasına rağmen dinleyen yoktu. Çekdar, Kemal arkadaşın eleştirilerini ve yaklaşımlarını bireyselleştirmişti. Görevden alırsa kesinlikle bunu hazmetmeyecek ve farklı tutumlara girecekti. Ayrıca kış sürecinde yönetim değişimi pek mümkün görünmüyordu. Bu nedenle Kemal arkadaş eleştirilerini yaptıktan ve sorunun kendisiyle ilgili boyutunu kavratmaya çalıştıktan sonra bir şans daha verdi ona. Bana da:

“Dilzar arkadaş benimle gelsin. Sen burada kal.” dedi.

“Ben hayatta bu adamla çalışmam. Hem Dilzar arkadaş benden daha ideolojik, daha güçlü. O bununla baş edemiyor, ben mi edeceğim?” dedim. Ben kabul etmeyince Kemal arkadaş çok ısrar etmedi.

Çekdar da gidip gelip:

“Saadet arkadaş sen neden bizim yanımızda kalmak istemiyorsun?” diyordu.

“Kusura bakma heval ama ben seninle bir dakika çalışmamam. Heval Dilzar’ın çok güçlü bir iradesi var ki seninle çalışmış. Ben o kadar dayanmamam.” dedim. O kadar yüzüzdü ki söylediklerim karşısında gülmeye başladı.

“Bu Kemal’in ailesindendir. Bizi beğenmez tabi...” dedi.

Kemal arkadaş ilderde değişim yapma sözüyle Dilzar arkadaş ıkna edip orada kalmasını sağladı. Ayrıca genel bir değişime ve Çekdar'ın durumunun da gözden geçirilmeye ihtiyacı vardı. Çekdar'ın partiye mal olmayacağı o zamandan belliydi. Arkadaşlar kaçtırtmamak ve kazanımcı yaklaşmak istemişlerdi. Kendisini değiştirmesi için bir fırsat daha verilmişti.

Akvanos'un Kışında Direnenler...

Mart ayında Poxus alanındaydık. Kışı, zorluklarla da olsa atlatmış ve bahara girmiştik. Ancak yapraklar açılmadan bahar gelmiş sayılmazdı. Hala birçok yerde kar vardı. Avantajımız eriyen karların akşamları donması ve iz çıkarmadan hareket etme imkânı kazanmamızdı. Mart ayı bize olduğu kadar düşmana da avantaj sağlıyordu tabi ki. Kış kamplarından çıkıyor ve henüz yaprakların açmadığı arazide hareket etmeye başlıyorduk. Kışın hareketsizliği yüzünden çoğunlukla ağırlaşmış oluyorduk ve vücudumuzun açılması için biraz zaman gerekiyordu. Bu nedenle bahar baş ı operasyon zamanıydı aynı zamanda.

Hamza ve Hawar arkadaş ın bölüğü o yıl Beziklerde üslenmişti. Bezikler, Dokuz Kayalar'ın Nazimiye tarafındaki yamaçlarına verilen addır. Buraya Zilan arkadaş ın eyleminden sonra Şehit Zilan alanı adı verildi. Çünkü Zilan arkadaş orada kalmıştı. Dokuz Kayaların girişi Çık Çık Baba'dır. Çık Çık Baba ismini arkadaşlar vermişti. Dersim'deki bütün dağların ve vadilerin adlarının babalı ve analı olmasına atfen verilmiş bir isimdi. O kadar yüksekti ki çık çık bitmiyordu. Şakalaşmalar arasında bulunan bu isim zamanla yerleşmişti ve oranın adı Çık Çık Baba olarak kalmıştı. Beziklerin arazisi, aşağılara inildikçe kayalık ve ormanlık iç içe olmasına rağmen üst taraflar yaylaydı ve üslenme için çok uygun bir yer değildi.

Hamza ve Hawar arkadaş ın gücü kışın erzak sorununu ciddi bir biçimde yaşamış ve çok kar olmasına rağmen kamplarını erkenden bırakmak zorunda kalmışlardı. Karın daha erken eridiği Çakaranlar tarafına geçerek yapraklar açana kadar gücü daha iyi koruyabileceklerini düşünmüşlerdi. Çakaran taraf ı Peri suyuna yakınd ı ve güney yamaçları kayalıktı. O yüzden daha az kar tutuyor ve diğer yerlere göre kar erken eriyordu.

Kemal arkadaş, Hamza ve Hawar arkadaşla bağlantı kurarak onları Poxus'a çağırdı. Kemal arkadaş Çekdar'ın bölüğüne ait birçok depo olduğunu biliyor ve belli bir süre arkadaşları idare edeceğini düşünerek bu ara süreçte arkadaşların orada kalmasını daha uygun görüyordu. Çünkü arkadaşlar nereye giderlerse gitsinler erzak sıkıntısı yüzünden köylere dayanmak zorunda kalacak ve bu da kayıplara neden olabilecekti. Zaten arkadaşlar Bezik'ten gelirken bir arkadaş karda donarak şehit düşmüştü. Bazı arkadaşların ayakları yanmıştı.

Hamza, Hawar, Çekdar ve Kemal arkadaş ın gücü Poxus'ta bir araya gelince say ı oldukça çoğaldı. Çekdar erzaklarının olmadığını ve kendi gücünün de aç olduğunu söyleyebilmek için depolar ı boşalttırmıştı. Sırf arkadaşlar orada kalmasını diye bunu yapıyordu. O kadar güç o vadede toplanmış, üstelik zor ve imkânsızlıklar içinde bir kış geçirmişlerdi ama Çekdar'ın vicdan ı sızlamıyor ve bize un bile vermiyor, erzağ ın kalmadığını söylüyordu. Sonunda mecburen köylere gidip erzak getirmek zorunda kaldık.

Hawar arkadaş:

“Kendi gücümüzü koruyalım. Erzak çekelim. Arkadaşları düşmana yem etmeyelim.” diyordu.

Hawar arkadaşla orada tanıştık. Arkadaşlar ona doktor Hawar diyorlardı çünkü tıp okumuşt u. O sıralar dişim çok ağrıyordu. Ne yapsam ağrısını dindiremiyordum. Arkadaşlar:

“Burada bir diş doktoru var. Bir o baksın.” dediler.

Hawar arkadaş biraz sonra geldi ve ağzımı açtırıp:

“Neresi ağrıyor?” diye sordu. Ona ağrıyan dişimi gösterdim. Birkaç arkadaş elimi, ayağımı tuttu, o da yanındaki pense ile dişimi çekti. Sonra dişimi elime verip:

“Bu diş sakla bir gün sana lazım olur.” dedi.

“Bir hafta bir şey yememen gerek.” diye takıldı bana.

Onun sayesinde kaç aydır çektiğim diş ağrısından kurtuldum. Gerçekten ona çok minnettardım. Diş vesilesiyle tanıştık Hawar arkadaşla. Ondan sonra da uzun süre onunla Dersim dağlarında güzel bir yoldaşlığımız oldu. Çok şey paylaştık. Çok şey yaşadık birlikte ve onu çok sevdim.

Yıllar sonra bir diş doktoru çekilen o dişimin yerine diş yaptırmak istedi. Hawar arkadaş çektiği için yaptırmadım. Varsın o boşluk kalsınd ı ağzımda.

Bir gün Çekdar'ın Hamza arkadaşla konuştuğunu gördüm. Yanlarından geçerken selam verdim. Çekdar:

“Gel otur.” dedi. Heval Hamza beni seviyordu, ben de onu severdim. Yanlarında oturdum. Biraz konuştuk. Çekdar konuşma arasında bana:

“Kürtçe anlıyor musun?” dedi.

“Yok, bilmiyorum.” dedim biraz sert bir şekilde. Onu sevmediğim için yüzüne bakmaktan bile rahatsız oluyordum.

“Sen niye bana ters cevaplar veriyorsun? Neden sinirlisin?” dedi

“Ben sinirli değilim ama senin kendini gözden geçirmen gerek.” diyerek yanından kalktım. Ben kalkarken Hamza arkadaş:

“Niye kalktın?” diye sordu.

“Burada oturmaktan rahatsız oldum.”

“Niye biz parti dışı mıyız ki sen bizim yanımızda rahatsız oluyorsun?” dedi Çekdar.

“Tartıştığınız şeylerden belli oluyor ne olduğunuz.” dedim ve oradan ayrıldım. Hamza arkadaşın birçok şeyden haberi yoktu. Çoğu şeyi Çekdar'ın anlattığı gibi sanıyordu.

Çekdar da o süreçte bana iyice tepkilenmişti ve Kemal arkadaş:

“O yanımda kalırsa ben giderim.” demişti.

Bir süre sonra Kemal arkadaşla birlikte Demenan tarafına, Laç vadisine geçtik. Haydaranların yamaçları olarak bilinen bu alanda kar çok geç eriyordu. Mazgirt tarafında kar erimeye başlamıştı ama Haydaranların eteklerinde kardan dolayı sığınaklarımızı bulmakta zorlanıyorduk. Karın içinde birkaç metrelik tüneller açmıştık ve sığınaklarımıza ancak böyle girebiliyorduk. Öyle ki düşman sığınakların üstünden geçse fark etmezdi.

Laç vadisi çok derin, sarp ve kayalık bir yerdir. Çok sık bir ormanı vardır aynı zamanda. Doğu ve Batı Dersim'in birbirinden ayrıldığı sınırdır. Laç vadisi Dersim'in doğu tarafındadır ve karşısında Avkasor bulunur. Her iki vadi de Dersim katliamı sırasında insanların toplanıp katledildiği yerler olarak tarihe geçmiştir. Laç vadisinde insanların cesetlerinden tepeler oluşturulduğu anlatılır. Adını da bu süreçlerden almıştır. Avkasor da adını Av: su, Sor: kızıl sözcüklerinden almıştır. '38'de o vadilerdeki suların hep kana kestiği anlatılırdı.

O bölgedeki köyler boşaltılmış olmasına rağmen halk yazın köylerine gelirdi. En çok da balcılar gelirdi. Çünkü çeşit çeşit çiçeklerin bulunduğu bu vadiden elde edilen ballar hiçbir yerde bulunmazdı.

Akvanos'ta bulunan güce Laç'ta buluşmak üzere randevu verilmişti. Ama arkadaşların karların hiç erimediği Haydaranları aşıp Demenan'a gelmeleri çok zordu. Mart ayında vadilerde kar eridiği halde kaldığımız yüksek yerlerde hala kar vardı. Dersim'de dört mevsim bir arada yaşıyordu. Bazı alanlarda çiçekler renk renk kendini gösterirken, ağaçların yaprakları açmışken aynı günlerde başka yerde kış yaşıyordu.

Bir gün nöbetteyken Aziz Abdal'ın zirvesinde bir karartı gördüm. Çok şaşırdım çünkü arkadaşların oradan geleceklerine inanmıyordum. Hemen arkadaşlara haber verdim. Arkadaşlar gelip dürbünle iyice baktıktan sonra bizim arkadaşlar oldukları netleşti.

Onlar için hazırlık yapılmaya başlandı. Akşam saatlerinde fırtına başladı. Arkadaşlar ise hava karardıktan sonra tek tek ulaşmaya başladılar. Durumları çok kötüydü. Bazı arkadaşları sırtlarında taşıyarak getirmişlerdi. Çoğunda takat kalmamış, soğuktan elleri ve ayakları yanmayan çok az kişi kalmıştı. Geride kalanları almak için harekete geçtik. Bazı arkadaşlar daha fazla ayakta duramıyor ve kendilerinden geçiyordu. Karın içinde iki dakika bile hareketsiz kalmak, uyumak ölümdür. Uyumasınlar, kalkıp yürüsünler diye düşenlere vurmaya başladık. Sırtımızda taşımak bile tehlikeliydi. Biraz hareketsiz kalsalar kan dolaşımı duracak ve öleceklerdi.

Agiri adında bir arkadaş onca yoldan sonra kampa yetişmesine birkaç dakika kalmıştı ki kampın hemen altında şehit düştü. Muşlu Edip arkadaş ise kampa yetişmesine az bir zaman kalmıştı ki bir sudan geçerken suya düşmüş ve donarak şehit düşmüştü. Ayrıca Serhat ve Murat adında iki arkadaş yolda şehit düşmüştü. Her ikisi de bir yılları bile dolmamış yeni gerillalardı.

Arkadaşların gözleri çukura düşmüştü. Yüzleri kireç gibiydi. Sanki mezardan çıkmışlardı. Hepsi de zayıflamış, birer iskelete dönmüştü. Elbiseleri paramparça olmuştu ve bazı

arkadaşların ayakkabıları yoktu. Ayaklarına bez ve naylon sararak yürümüşlerdi ve ayakları kardan yanmıştı. Ben daha önce Güney savaşında yoldaşlarımın açlıktan bu hale geldiklerini görmüştüm. O zaman da Cudi'ye geri çekilme yapmak zorunda kalmıştık ve arkadaşlar güçsüzlükten yürüyememişti. Ama o zaman hiç olmazsa kar yoktu.

Dikkatimi çeken bir şey de en önde kadın arkadaşların kampa ulaşmasıydı. Tüm zorluklara rağmen en iyi görünenler onlardı. Kadın iradesine, gücüne o zaman bir kez daha inandım. Birçok kişi buna belki inanmayacaktır. "Saadet arkadaş kadın olduğu için öyle söylüyor" diyecektir ama gerçekten de kadın arkadaşlar daha moralli, canlı ve dinçtiler. Yani diğerleriyle karşılaştırdığımda... Uzun vadeli irade savaşlarından kadın arkadaşlar hep daha güçlü çıkıyorlardı. Sonradan kış kampında yaşadıklarının ve çıkardıkları derslerin bunda etkili olduğunu anladım. O kadar zorlanma içinde birbirine sahip çıkma, iradesini geliştirme ve fedakârlık yapmak onları daha da güçlendirmişti.

Arkadaşlar Demenan'da üslenme yapmışlardı. Ancak Şahin adında bir takım komutanının ihaneti üzerine yer değiştirmek zorunda kalmışlardı. Şahin tüm yerleri ve üslenmeyi ayrıntılarıyla bildiğinden ve orada kalmak riskli olacağından Akvanos'a geçmişler ve yeni bir üslenme yapmaya başlamışlardı. Uzak da olsa Demenan'daki erzaklarını oraya taşımayı düşünürken kışın erken bastırması ve karın yolları kapatması nedeniyle Akvanos vadisinde erzaksız kalmışlardı. Çok mecbur kaldıklarından dolayı kışın birkaç kez toplu olarak erzak almaya üç günlük yola gitmişler ve bu görev sırasında çığdan dolayı kayıp da vermişlerdi. Birçok arkadaşın karda ayakları yanmış, yürüyemez hale gelmişti. Bir arkadaş da kamp sürecinde intihar etmişti.

O kampta bulunan Ferhat arkadaş bize yaşadıklarını anlatırken kendimizi tutamıyorduk:

"İlk erzak almaya gittiğimizde seksen kişiydik. İkinci sefere ancak elli arkadaş geldi. Üçüncü kez sayımız otuza düştü. Çünkü o yolu yürüyebileceklerin sayısı ancak o kadar kalmıştı. Kampımızın sayısı yüz otuz kişiydi." diye anlatıyordu. Ferhat arkadaş en dirençlilerden biriydi.

"Her şeye rağmen eğitim görmeye çalışıyorduk. Eğitim yeriyle mangalarımız arasında bayağı mesafe vardı. Bayan arkadaşların kaldığı yer yaklaşık bir saat uzaktı. Hepimiz saat 7'de okula geliyorduk. Bayan arkadaşlar ise o kadar zayıflamış ve yıpranmışlardı ki bir saatlik yolu iki saatte ancak gelebiliyorlardı. Bazı arkadaşlar saat 8-9'a kadar yolda kalıyorlardı. Ona rağmen gelip eğitime katılıyorlardı. Müthiş bir irade savaşı verildi bu kış."

En çok zoruna giden de yaşadıkları açlık, çektikleri zorluk değil yönetimin de onlar gibi olmamasıydı. Ferhat arkadaş:

"Tabi bizi en fazla yıpratana, zorlayansa yönetimin yaklaşımıydı. Yani sorun erzağın olup olmaması değildi, belki herkes aynı koşulları paylaşmış olsaydı yapı bu kadar zorlanmazdı. Yönetimin ayrıcalıklı, özerk yaşamı rahatsızlık uyandırıyor. Arkadaşlar açlıktan ölmek üzereler, zaten sigara yok, tuz ve şeker hiç görmedik. Sadece ekmek var, o da bir parça. Ama yönetim yapısıyla aç kalması gerekirken karnı toktu, yapısıyla üşmesi gerekirken yeri sıcaktı. Aslında yapısının yaşadığı ruh hali, yaşadığı zorlukları paylaşması gerekirken kendisi rahattı." diye bize olanları anlatırken öfkeliydi.

Erzaksızlık, soğuk, doğa koşullarının zorluğu içinde Rıza'nın askeri eğitim yaptırdığı anlatılıyordu. O yüzden onun adını Panfilov koymuşlardı. Bu yaklaşımların kökeninde Zeki'nin yarattığı anlayış vardı. Sözde iradeyi güçlendirme anlayışıydı. Zeki biz daha Amed'deyken:

"Gidin oraya, biz her türlü hazırlığı yapmışız zaten. Bu kış rahat rahat oturur eğitiminizi görürsünüz." demişti. Ama Dersim'e ulaştığımızda hiç de öyle olmadığını çok iyi gördük.

Zeki'den önce komutanlar özerk yaşamazlardı. Bölük komutanı mutfağa da girer, tüm pratik işlerde en önde yer alırdı. Zeki ise Dersim'de komutanlığı ağılık tarzında yürütme tarzını geliştirmişti. Anlayış olarak buna yatkın olarak ona bakarak komutanlığı bu şekilde yürütmeye başlamışlardı.

Arkadaşların birçoğu yaşananları anlatmak istemiyordu bile. Çoğu şeyi yapılan toplantılar ve eleştirilerden sonra öğrendik. Onların dirençleri, dayanıklılığı ve fedakârlığını anlatmanın çok zor olduğunu biliyorum. Çıplak ayakla görevlere giden, içtimaya ulaşmak için bir saat öncesinden uyanan arkadaşları, bir parça ekmeği kendisinden daha kötü durumda olan

arkadaşı yesin diye ağzına almayan, çok yeni olduğu halde çok dirençli yaklaşan ve bir gün bile moralsizleşmeyen arkadaşları anlatırken Ferhat arkadaşın da gözleri dolmuştu.

Subay olduğum bir gün görevlilerin bir ihtiyacı var mı diye mutfağa gitmiştim. O gün Devran ve Adar arkadaş mutfakçıydı. O zamanlar olanaksızlıklar içindeki gerilla yaşamının ve gururun yarattığı bir kültürümüz vardı: Biri açlıktan ölse bile yemek istemez, mutfağın önünden geçmezdi. Özellikle de en zorlu ambargo ve açlık süreçlerini yaşadığımız o yıllarda biri böyle bir davranışta bulunsa düşkünlükle suçlanırdı.

O gün bir arkadaş mutfağa geldi:

“Heval, bir parça ekmek verin. Ben çok açım.” dedi.

Sonradan ihanet eden Firaz adında bir lojistikçimiz vardı. Firaz o arkadaşla söylemediğini bırakmadı. Arkadaşı mutfaktan kovmaktan beter etti. Ben ve Adar arkadaş elimize odun alarak onun üzerine yürüdük:

“Asıl alçak sensin. Sen mutfaktan çık.” dedik.

“Bir parça ekmek için yoldaşına alçak diyebileceğin düzeye daha gelmedik. Arkadaş acıkmış, gelmiş ekmek istiyor. Ne olmuş yani?” diye onu mutfaktan kovduk. Arkadaşın gururunu kırması bizi çok etkilemişti. Ve hepsinden önemlisi de, gururunu ayaklar altına alarak mutfağa kadar gelip ekmek istemesinde bizi inciten çok derin bir şey vardı. Gerilla iradesini kimse basite alamazdı. Arkadaşlar her şeyi göze alırdı ama gururunun, onurunun kırılmasına izin vermezdi. Bu hale gelmişse demek ki çok kötü bir durumdaydı.

Ben ve Adar arkadaş o arkadaşın arkasından ağladık. Bütün bir kış aç kalmış ve bu kadar şey yaşamış arkadaşlara böyle yaklaşılması çok zorumuza gitmişti. Ama en çok da onları bu hale sokan yönetime tepkilenmiştik.

Arkadaşlar biraz kendilerine geldikten sonra Laç’ın aşağı taraflarına geçtik. Orada karlar erimiş ve otlar çıkmıştı. Kemal arkadaş toplantılara başladı. Arkadaşlar geçirdikleri süreci değerlendirip eksiklikleri eleştirdiler. Özellikle Rıza’ya çok eleştiri vardı. Rubar arkadaşın da yönetim olmasına rağmen bir şeye müdahale edememesi, her şeyin Rıza’nın denetimine bırakması eleştirildi.

Rubar arkadaş saf ve temiz bir arkadaştı. Arkadaşlar ona “Baba Rubar” diyorlardı. Onu Önderlik sahasından da tanıyordum. Klasik komutanlardan değildi. O kış kampında yönetim olmasına rağmen etkili olamamıştı. Çok duygusal, kimseye bir şey demeyen, incitmeyen biriydi. Kimsenin üzerine kaba tarzda gitmez, herkese çok yumuşak davranır ve eleştiri yaparken bile çok dikkat ederdi. O kampta da her şeyi olurlarına bırakmış, bir şeye karışmamıştı. Partiye, arkadaşlara çok bağlıydı ama bu tür durumlarda etkisiz kalıyordu. Bu yaklaşımlarından dolayı eleştirilmişti toplantılarda. Toplantıda yönetimin soruşturmaya girmesi önerisi geldi. Kemal arkadaş soruşturma süresince de görev yapmalarına açık kapı bırakınca:

“Ben arkadaşların görev yapmalarına katılmıyorum. Görevden alınmaları gerekiyor.” dedim.

Kemal arkadaş da bana kızarak:

“Ortalığı karıştırmaktan başka bir şey yapmıyorsunuz. Herkesi görevden alırsak bu işleri kim yürütecek?” diyerek beni yerime oturttu. Ona çok saygı duyduğumdan karşılık vermedim ve oturdum. Ama benim yaptığım öneri kabul edildi ve yönetim görevden alınarak soruşturmaya girdi.

Toplantı biter bitmez Kemal arkadaşın yakasına yapıştım.

“Ne demek ortalığı karıştırıyorum? Ben senin bu değerlendirmeni asla kabul etmiyorum. Arkadaşlar o kadar zorlanmışlar siz de görevine devam etsin diyorsunuz.”

Çok zoruma gitmişti toplantıdaki sözü. Kemal arkadaş bana gerekçelerini anlatarak beni sakinleştirdi.

Toplantılar bittikten sonra da Kemal arkadaş:

“Güç kendini toparlamadan, manevi düzeyi güçlenmeden kimse bir yere gitmeyecek. Herkes kendini toparlayacak, eğitim görecektir ve pratiğe hazırlanacak.” dedi. Bir ay Laç’ta kaldık ve bu süre boyunca Kemal arkadaş hepsini yoğun bir eğitime aldı.

O güç içinden ihanet eden bir-iki kişi dışında herkes büyük bir inanç ve iddiayla katıldı pratiğe. Birçok arkadaş için o pratik dönüm noktası da oldu. Sonuçları bizim açımızdan oldukça eğiticiydi. PKK militanlığının en takdir edilmesi ve kutsanması gereken yönü budur.

En büyük zorluk ve acı bile güç kaynağı haline getirilebilir. Bu mücadelemizin her aşamasında defalarca ispatlanmış bir gerçektir.

Arkadaşlar çok zorlanmasına ve yıpranmasına rağmen gelecek dönemin pratiğinde en büyük kahramanlıkları gösteren arkadaşlar da o güç içinden çıktı. Çünkü ciddi bir irade sınavından geçmiş ve hiç bir teorik eğitimin öğretemeyeceği şeyleri bu süreçte anlamışlardı.

Bahar yaprakların açmasıyla başlar Dersim’de. Çoğu yerde kamplardan çıkmak için ikide bir dışarı çıkıp ağaçları kontrol eder arkadaşlar.

“Yapraklar açtı mı?”

“Az kaldı... Birkaç güne açar yapraklar.”

“Yapraklar açsa da çıksak artık!” tartışmaları uzar gider.

Yaprakların açması pratiğin başlaması demektir. Son günlerin sabırsızlığı sarar herkesi ve bu sözler dillerden düşmez olur.

Bahar, kışın beyaz bir tülün altında kaybolmuş tüm güzellikleri tekrar çekip alır karın altından. Laç’ta da yapraklar açtı. Kaldığımız yer kocaman ağaçları olan geniş bir düzlüktü. Her taraf yemyeşil. Bahar çeşmelerinin süt beyaz rengi, çiçeklerin kokuları, güneş ışıkları bizi sarhoş ediyordu adeta. Her şey o kadar güzeldi ki hiçbir kötü şey aklında kalmaz insanın, izleri silinir gider bu güzellik karşısında.

Akşama doğruydum. Ben arkadaşları izliyordum. Herkes çok moralli, gülüyor, birbiriyle konuşuyor, şakalaşılıyor. Onlara bakarken gerillanın tüm yaşadıklarının bir gün tarihe mal olacağını ve bugünlerin hiç unutulmaması gerektiğini düşündüm.

İradesi kırılan birkaç arkadaş hala moralsizdi. O arkadaşlardan biri kendini bırakmış, saç sakalı bir karış olmuştu. Kendisine bakmaya bile hali yoktu. Kemal arkadaş ona takılarak:

“Yoldaş bak bahar gelmiş, sen de bahar gibi coşacaksın, su olup akacaksın, çiçek gibi açacaksın...” diye onunla konuşuyor ve moral vermeye çalışıyordu. Ben de onun darmadağın, raxtı, şutığı bir tarafta haline baktım ve gülmem geldi. Kafamda onun çiçek gibi açılmış hali canlandı.

“Çiçek gibi şimdi açacak.” dedim. Heval Kemal:

“Diğer arkadaşları bilmem ama bundan adam çıkmayacağı benziyor.” dedi. Gerçekten de bir süre sonra kaçtı.

Fedaileşen Kadın Gerillalar; Bermal Ve Rewşen...

Bermal ve Rewşen arkadaşlar da Akvanos gücünün içindeydi. On beş kişilik kadın gücüyle bize ulaşmışlardı. İkisi de yeni katılmıştı. Laç vadisinde kaldığımız süreçte Rewşen ve Bermal arkadaşları tanıma fırsatım oldu.

Kaldığımız yerde ot çoktu. Hiç erzağımız olmadığından Rewşen ve Bermal arkadaşlarla araziye çıkıp ot topluyorduk. Arazide gulik, gohreşk, kenger, mantar, tırşok, mendik, alok, morsing, tüzük gibi otlar çoktu. Kaynatarak yemekten bıktığımız için gulikleri közde pişirmeye başlamıştık. Topladığımız otları elimizdeki çok az unla karıştırıp bol otlu ekmekler yapıyorduk. Onu da zayıf ve hasta olan arkadaşlara veriyorduk.

Bermal arkadaşla ot toplamaya gittiğimizde halimize çok gülüyor:

“Yakında keçi olacağız.” diyordu. Otların arasına oturuyor, ağzına bir parça ot alıp melemeye başlıyordu. Artık bizim şifremiz meleme sesi olmuştu. Bazen oturduğumuz yerde muzipçe göz kırparak bana bakar:

“Meeee...” derdi. Gülüşmeler başlardı.

Bermal arkadaş gerilla yaşamında yeniydi ama şehirde faaliyet yürütmüştü ve örgütü tanıyordu. Yaşadığı süreçler onda çelişkiler yaratmıştı ama gerilla yaşamının zorluklarını anlayışla karşılıyordu. Kampta kişilerden kaynaklı bazı yaklaşımlar onu etkilemişti. Özellikle de yönetimin durumu. Yoksa aç kalmak, soğukta, çığ altında ve doğa koşullarında yaşanan şahadetler zor da olsa gerilla yaşamının kaçınılmaz sonuçlarıydı ona göre...

“Bu tür şeyler bir PKK komutanına yakışan şeyler değil. PKK’ye ait değil, neden böyle oluyor?” diye sürekli sorular soruyordu.

“Önderliğin çözümlemelerini çok okudum. Önderliğin gerillacılığa ve PKK yaşamına verdiği değer çok farklı. Yaşamı, komutanlığı, militanlığı tarif edişi çok farklı. Ama bizde açığa çıkan durum ise farklı...” diyordu.

Elimden geldiğince Kürt gerçekliğinin zayıf, geri ve dönüşmeyen yanlarını anlatarak, bunun binleri bulan PKK ordusu içinde birkaç sayılı kişi şahsında yaşandığını anlatmaya çalıştım. Kürt gerçekliğinde yaşanan gerilikler, zorlu koşullarda daha net açığa çıkıyordu. O nedenle yadsımak ve “hiç olmamalı” demek yerine onların aşılması için mücadele yürütmek gerekirdi. Bu bizim gerçekliğimizin bir parçasıydı. Lanetli de olsa bizim bir parçamızdı. Ve bu mücadele en çok da bu gerçekliğimize karşı gelişmiş bir devrim niteliğindeydi. Ona tanıdığım ve PKK ruhunu derinden yaşayan, birer özgürlük timsali olan komutanlarımızı, yoldaşlarımızı anlattım. Bermal arkadaş çok açık ve tartışmacı biriydi. Yaşadığı çelişkileri açıkça tartışıyor ve anlam vermeye çalışıyordu. Çok mütevazıydı, çabuk kavlıyor ve çabuk adapte oluyordu yaşama. Canı gönülden dinlerdi anlatılanları.

Rewşen arkadaş Bermal arkadaş gibi değildi. Partiye dair her şeyi kitaplardan okumuştı. Yeni katılmıştı ve karşılaştığı bazı durumlar onu çok şaşırtmıştı. Nokta değiştirdiğimiz bir gün Rewşen arkadaş geride kalmıştı. Bekleyip onunla yürümeye başladım. Sohbet ede ede ilerledik. Ona nereden, nasıl katıldığını ve nereli olduğunu sordum. Biraz tartıştık. Ertesi gün yanıma gelerek:

“Seninle biraz konuşmak istiyorum.” dedi. Önderlik sahasında kaldığım için arkadaşlar benimle tartışmak ve zorlandıkları noktaları dile getirmek istiyorlardı. Önderliğin yanında eğitim görmüş biri olarak benden çok fazla beklentileri vardı.

Rewşen arkadaşla bir ağacın altında oturarak uzun uzun konuştuk. Akvanos’taki kamplarında bir arkadaş intihar etmişti ve bu olayı unutamıyordu. Çok derinden etkilenmişti ve buna yol açan durumu kabullenmekte zorlanıyordu. Bana kaldığım diğer yerlerde de böyle şeyler yaşanıp yaşanmadığını sordu. Önderliğin çözümlemelerini okumuştı.

“Önderlik, devrime her alanda katkı sunabileceğimizi ve önemli olanın kendini mücadeleye adanmış olduğunu söylüyor. Buradaki arkadaşları, Dersim’in bu güzelliklerini çok sevdim. Dağlar zaten bizindir buralarda zaten özgürüz. Gençleri ve kadınları örgütlemek için de çalışmak gerekiyor. Tek yönlü mücadele yetersiz kalıyor. Dağda herkes yapar. Ama düşmanın hâkim olduğu yerlerde onu boşa çıkarmak gerekir.” dedi. Metropolde çalışmak istediğini söyledi. Ben de:

“Tamam, arkadaşlar ile tartışacağım.” dedim. Rewşen arkadaşın planlamasının ne olduğunu o süreçte bilemiyorum. Şehre gitmek istemesinin asıl nedeninin intihar eylemi olduğunu söylemedi elbette. Halk içinde çalışarak çok daha fazla yararlı olacağını söyledi.

Bir kez Rewşen arkadaşla birlikte tepeye gittik. O zaman manga komutanıyım ve o da benim mangamdaydı. Yolu şaşırdık ve gitmemiz gereken yere yakın olan Tülük sırtlarındaki bayrak tepesine çıktık. Orası düşman tepesiydi ama o süreçte boşaltılmıştı. Bizden önceki tepeciler Şükrü’nün mangasıydı. Onları aradık ama bulamadık. Şükrü bizi tepede görünce düşman sanmış ve arkadaşları alıp hızla noktaya inmişti. Düşmanın geldiğine dair arkadaşlara bilgi verince Kemal arkadaş bizimle bağlantı kurdu ve tepeye çıkıp çıkmadığımızı, arkadaşları görüp görmediğimizi sordu. Tepecileri görmediğimizi ve etrafta bir şeyin olmadığını söyleyince yanlış yere çıktığımızı anladı. Bizim bir şeyden haberimiz yoktu. Tepeye tarif üzerine gitmiştik. O yüzden yanlış yere çıktığımızı Kemal arkadaşın konuşmalarından sonra anladık. Kemal arkadaş gülerken:

“Yanlış yere çıkmışsınız. Bir şey olmaz orada kalın. Akşam inersiniz.” dedi.

Akşam noktaya indiğimizde Kemal arkadaş heyecanla karşıladı bizi.

“Bravo size. Koca adamları tepeden kaçırtmışsınız.” diye bize takıldı. Gerçekten de çok neşelenmişti olanlara. Habire Şükrü’ye laf atıp duruyordu. O da utancından yanımıza gelmemişti. Biz de Rewşen arkadaşla kendi aramızda:

“Bu koca bıyıklı adamları nasıl da korkuttuk.” diye gülüp durduk sabaha kadar.

Bir süre sonra düzenlemeler olunca Bermal ve Rewşen arkadaş Batı’ya geçti. Her iki arkadaş da daha sonra fedai eylemi yaptı. Onların yaşadıklarını sorgulama biçimi bu devrime bir şekilde hizmet etme arayışlarını hatırladıkça onlara, arayışlarına, duygularına ve bağlılıklarına yakışan bir eylem yaptıklarını düşündüm. Zorlu bir süreç yaşamak insanları çelikleştiriyordu. Gücü yetmeyenler elenmişti ama yüreğinde büyük bir seveda taşıyan bu iki arkadaş çok büyük bir çıkış yapmış ve devrimin büyük bir fedakârlık ve fedailik işi olduğunu anlamışlardı. Onlar içimizde en güçlü sonuç çıkaran arkadaşlardı. Yeniydiler ama devrim ve özgürlük, gerilla yaşamında yeni olmakla değil özgürlük özleminin derinliğiyle anlam

buluyordu. Onlar yüreklerini dolduran intikam ve yoldaşlarına, Önderliğe lâyık olma arayışı içinde büyük bir cevap yaratmanın peşinde birer özgürlük abidesi oldular...

Kemal arkadaş tüm Doğu gücünü toplantı için Laç vadisine çağırınca Zilan arkadaşla tekrar görüştük. Zilan arkadaş Hawar arkadaşın bölümündeydi. Kış kampından sonra onu ilk defa görüyordum.

“Tekrar görüşeceğimizi söylemiştim değil mi?” diyerek büyük bir sevinçle sarıldım ona. Orada temel düzenlemeler oldu. Zilan arkadaş kalabalık bir grupta birlikte Batı’ya geçecekti. Üç gün birlikte kaldık. Gidecekleri gün bir taşın üzerinde oturmuş, düşünüyordu. Üzerinde siyah çizgili bir kazak vardı. Çok duygusallaştığı belliydi. Gözleri dolu doluydu. Yanına gidip oturdum. Neden böyle üzgün olduğunu sordum.

“Batı’ya gidiyorum ve buradaki arkadaşlardan ayrılacağım için çok üzgünüm. Arkadaşları çok özleyeceğim.” dedi.

Zilan arkadaşla sarıldım ve öptüm. Ayrılıklar beni de çok üzerdi. Bir türlü alışamadığım ayrılıklar hakkında Zilan arkadaşla bir şey söyleyecek durumda değildim. Ona sarıldığım sırada:

“Bana öyle geliyor ki bir daha sizleri göremeyeceğim heval Saadet.” dedi. Öyle deyince Zilan arkadaşla kızdım:

“Öyle deme. Bu dağlar o kadar da büyük değil. Biz gerillayız, hiçbir zaman bir yerde sabit kalamayız. Elbette ki görüşeceğiz.” dedim. Zilan arkadaşın yüzünde hüznün dolu bir tebessüm belirdi.

Toplantımız vardı ve oraya gitmem gerekiyordu. Onu taşın üzerinde bırakarak toplantıya gittim. Döndüğümde hala orada oturuyordu. Yanına gittim ve bir süre Dersim ve gerillacılığın güzellikleri üzerine sohbet ettik. Ona ne yapmayı düşündüğünü sordum. Bana: “Ben şehirde eylem tarzı bir çıkış yapmak istiyorum. Ama arkadaşlar sanki dağı sevmiyorum o yüzden şehre gitmek istiyorum sanıyorlar. En azından ben öyle hissediyorum.” dedi.

“Hayır, sana karşı öyle bir yaklaşım yok. Bir-iki kişinin düşüncesi de seni etkilemesin. Rahat ol.” dedim. Yaşadığı bu psikolojiyi aşması gerektiğini söyledim ve ona olan güvenimi tekrarladım.

Ve o gün ayrıldık.

Gözden kaybolana kadar ona el salladım.

Bahar düzenlemeleri ile herkes yine bir yere gitmişti. En hüznün dolu anlar bu ayrılık anlarıydı. Arkadaşların birbirlerine sarılmaları ve tekrar görüşme dilekleri içinde arkasına baka baka ilerlemeler...

Bu ayrılıklarda bir daha görüşemeyeceğimiz duygusu baskın da olsa en büyük umudumuz ansızın, bir gece yarısı, bir noktada ya da yol yürüyüşünde tekrar görüşebilme ihtimaliydi. Her ayrılık biraz da sonsuz ayrılık gibiydi bizim için. En zor olan şey. Yoldaşlarımız, arkadaşlarımızla bir arada yaşama ve sevdiklerimizle beraber olma şansını ortadan kaldıran düşmana lanet okurken, sevinecek bu kadar güzel insanı bir araya toplayan PKK’ye de minnet duyuyorduk böyle anlarda. Herkes bir yerlere gidecek ve birbirinden güzel, değerli ve sevinecek insanı tanıyacaktı. Yepyeni hayatlar bulacak, yeni hikâyeler duyacaktık. Yeni bir başlangıç için yeniden yürüyecektik. Ayrılıklar o nedenle yeni bir şeyler yaratmanın ve sürekliliğin ifadesiydi. Bunu birbirimize defalarca söylememize rağmen içten içe kabullenmekte en çok zorlananlardan biri de bendim. Her ayrılıkta bir yarımı orada, onlarla bırakıp gittiğimi hissediyordum. Sanki çoğalmıyor da eksiliyordum böyle anlarda.

Dilzar arkadaşın düzenlemesi de Batı tarafına oldu. Hawar arkadaşın bölümü Kırmızı Dağ’a geçti. Hamza arkadaş Doğu’da kalmayı çok istiyordu ama o taburuyla birlikte Batı’ya geçti.

Rubar Arkadaşın Bölüğünde...

Benim düzenlemem soruşturması sona eren Rubar arkadaşın bölümüne oldu. Birlikte Mazgirt alanına geçtik. Ben Doğu’da kalmaya devam edecektim. Buna oldukça sevinmiştim...

Bölük olarak Mazgirt’te yaptığımız ilk iş güzel bir banyo yapmaktı. Kış boyunca kimse banyo yapmamıştı. Erkek arkadaşların saç sakalı birbirine karışmıştı. Bir takım kadın, iki takım erkek arkadaşlık. Erkek arkadaşların takım komutanı Xebat ve Muşlu Mervan arkadaştı.

Erkek arkadaşların manga komutanları Pertekli Brusk, Pertekli Agır ve Siirtli Abbas arkadaştı. Bizim takım komutanımız da Berivan arkadaştı. Ben ve Medya arkadaş manga komutanıydık. Bölüğümüzde o yıl katılan genç arkadaşlar vardı.

Siirt'in Erkendi köyünden olan Newroz arkadaş '96 yılında Adana'dan katılmıştı. Ailesinden katılım ve şehitler çoktu. Çok genç olduğundan herkese abla ve abileriymiş gibi yaklaşırdı. Çok güzel türküler söylerdi. En çok da "*Ceylan ben seni vuramam*" parçasını severdi. Newroz arkadaş 12 Nisan '97'de Ovacık alanında 38 arkadaşın şehit düştüğü çatışmada, çatışmanın üçüncü gününde kobra saldırısında hayatını yitirdi.

Mizginlerimiz iki taneydi. Biri Mardinliydi. O da '96 yılında katılmıştı. Başlarda genç olduğu için arkadaşlar eylemlere koymuyordu. Eylemlere gönderilmediği zamanlar hep bizimle kavga ederdi. Sonraki birkaç yıl içinde eylemlerin vazgeçilmezlerinden oldu. Mizgin arkadaş geri çekilme sırasında Amed'de girdikleri bir çatışmada şehit düştü. Gorse arkadaş onun şahadetinden sonra üzerine bir şarkı yapmıştı.

Hakkarili olan Mizgin arkadaş çok canlı, esprili bir arkadaştı. Hafiften eğri yürür, burnundan konuşurdu. O yüzden ona "vine" diye takılırdık. O da '99' da Amed'de geri çekilmede şehit düştü.

Bölüğün en küçüğü Siirtli Evin arkadaştı. On üç yaşındaydı. Çok sevimli ve canlıydı. Bölüğümüzün rengiydi.

Bölüğümüzdeki genç ve canlı arkadaşlar arasında Mardinli Delil, Pertekli Brusk ve Agır arkadaş da vardı. Agır arkadaş çok canlı, şakalarıyla gündemimizden çıkmayan biriydi. O, sürekli bizimle erkek arkadaşlar arasında kuryelik yapardı. Bir akşam mangamızın yanına gelip dışardan seslendi.

"Rubar arkadaş sizi yönetim toplantısına çağırıyor."

"Tamam, geliyoruz." dedik. Ama biraz oyalanmış olmalıyız ki Agır arkadaşın sesi tekrar geldi.

"Bırakın aynaya bakmayı. Artık çıkın. Aynalar elinizden kaçacak. Arkadaş sizi toplantıya bekliyor." diye muzip muzip gülmeye başladı.

Bahar ayının başlarındaydık ve havalar çok soğuk ve yağmurluydu. Gündüzden büyük odunlar taşıyor duman çıkarmamaya dikkat ederek köz yapıyor ve o közleri naylondan mangalarımızın içine koyarak ısınmaya çalışıyorduk. Mangamızda çarber yapmıştık. Bir çukur açıp közü doldurur ve etrafını taşlarla örerdik. Üstünü de düz taşlarla kapattıktan sonra hepimiz ayaklarımızı o çarbeye dayardık. Bazen de manganın girişine kazdığımız çukura közleri koyar ve içerinin öyle ısınmasını sağlardık. Ama bu tür durumlarda dikkat edilmesi gereken şey naylonun bir köşesinin mutlaka açık olmasıydı. Çünkü közler bir süre sonra oksijeni tüketiyor ve zehirlenmeye neden oluyordu.

Bir gece Medya arkadaşın mangasındaki arkadaşlar közden zehirlenmişlerdi. Neyseki nöbetçiler tarafından erken fark edilmiş ve arkadaşlar dışarı çıkarılarak hava almış, kendilerine gelmişlerdi. Bu arada iyice sersemleyen Evin arkadaş yanlışlıkla erkek arkadaşların mangasına girmiş ve bir arkadaşına sırtını dayayıp yatmıştı.

Sabah herkes Evin arkadaşını aramaya çıktı. Bir türlü bulamadık. Etrafta dolandığımızı gören bir erkek arkadaş:

"Ne arıyorsunuz?" diye sordu.

"Evin arkadaş ortada yok. Akşam zehirlenmişlerdi, acaba bir yerden düşmüş olmasın?"

"Bizim manganın önünde küçük bir ayakkabı var. Bir oraya bakın." dedi gülerek.

Mangaya baktık. Gerçekten de Evin arkadaş orada yatıyordu.

Bölük olarak Çakaran tarafına geçince Beritan arkadaşın şahadetini duydum. Beritan arkadaş Şiyar'ın bölüğüyle Çakaran'a geçmişti. Biz yanlarına gittiğimizde bir bayan arkadaşın tutuklu olduğunu gördük. Soruşturmaya alınan kişinin Piroz arkadaş olduğunu görünce şaşırdım. Beritan arkadaşın mangası tepeden indikten sonra Bese arkadaşın kızkardeşi Piroz arkadaş silahını temizlerken karşısında duran Beritan arkadaşını kazayla vurmuştu. Piroz arkadaş uzun süre kendine gelememişti. Bir arkadaşın şahadetine sebep olmak kadar ağır bir psikoloji olamaz. Piroz arkadaş o süreçte çok kötü bir durumdaydı.

Beritan arkadaş çok güçlü, pratikçi bir arkadaştı. Herkes tarafından çok sevilirdi. Onun şahadeti hepimizi çok etkiledi. Hele de bir kaza kurşunuyla olması hepimizin acısını daha da arttırmıştı.

Beritan arkadaş Çakaran'da, kendi köyüne yakın bir yerde şehit düştü. O köyü çok severdi. Köyünden bahsederken bir cennet hayali canlanırdı gözlerinde. Oraların boşaltılması, halkın sürgün edilmesi, insanların mutlu seslerinin kesilmesi çok zoruna gidiyordu. Düşmana olan öfkesi o nedenle çok fazlaydı. Bir gün oraların tekrar insanlarla dolması, göç ettirilen insanların bu cennete sahip çıkması en büyük hayaliydi.

Çakaran'da çok kalmadık. Bir yerde çok kalmak gerillacılığa göre değildir zaten. Alanda sürekli hareket ederek hem araziye hem düşman hareketliliğini denetim altında tutmaya çalışıyor ve bu arada sürekli keşiflere gidiyorduk.

Bir gün sudan gelirken patikanın üzerinde Rubar arkadaşla karşılaştık. Suyu çok uzaktan getirdiğimiz için yorulmuş, dinlenmek için bir taşın üzerine oturmuştum. Elimde de bir tespih vardı. Sallayıp duruyordum. Beni görünce:

“Bu nedir?” dedi. Tespihi işaret ederek. Sonra uzun bir seminer verdi. Ondan sonra bir daha tespih almadım elime.

Bir gün tepedeyken Rubar arkadaş cihazdan çağrı yaptı. Ben de cevap vermeye çalışırken düğmeleriyle oynadım ve nasıl olduğunu anlamadan cihaz bozuldu. Daha doğrusu ayarında sorun çıkmıştı. Ses geliyor ama benim sesim karşıdakine gitmiyordu. Düzeltiyim derken daha da bozdu. Tekmil vermem gerekiyordu ama veremedim. O zaman cihazlara çok hâkim olmadığımızdan sürekli bozuyorduk. Benim de hastalık düzeyinde bir merakım vardı. Çok uğraşıyordum. Tepeden inince Rubar arkadaş beni yanına çağırdı.

“Silahını al. Hazırolda dur.” dedi.

Dediğini yapıp yapmamakta kararsız kaldıktan sonra hazıröl pozisyonunda durdum.

“Niye teknilini vermedin?”

“Cihaz bozulmuş.”

“Nasıl bozdun?”

“Ben bozmadım. Bozuktı.”

“Sen oynamışsın, bozmuşsun. Niye kabul etmiyorsun?”

“Ben oynamadım.”

“Tamam. Cezalısın!” dedi.

Ödüm koptu. Ne ceza verecekti acaba? Bana sert bir bakış fırlattıktan sonra:

“Bundan sonra tepeye cihazsız gideceksin. Ve teknil saatinde bir kurye gönderip teknil vereceksin.” dedi.

Suratım asılmıştı. Ne diyeceğimi bilemeden ona baktım. Savunmaya geçeceğimi anlayınca kahkaha atarak:

“Gel bakalım yanıma.” dedi.

“Şu cihazı da ver.” Sonra cihazı aldı ve bana tarif ederek cihazın ayarlarını düzeltilti.

“Kurye göndermek istemiyorsan bir daha da cihazla oynamayacağına söz ver.” dedi.

Ben de hemen söz verdim tabi ki ve rahatlamış bir şekilde yanından ayrıldım. Çünkü her seferinde kurye göndermek gibi bir işkenceyi göze alamazdım.

O olaydan sonra Berivan arkadaş bana bir kod buldu.

“Kokum dediğimde sen cevap verirsin.” dedi. Tepeye çıktığımda “Kokum” çağrısını duyunca anlıyordum ki Berivan arkadaşdır.

“Kokum” Zazacada “yaşlı” demektir. Kurmancideki “pîre” gibi. Ben bu devrimin en eskisi ve yaşlısı sayılıyordum. Benimle aynı süreçlerde katılmış arkadaşlar çok azdı. O yüzden Berivan arkadaş adımı “Kokum” koymuştu. Bu ada zamanla herkes alıştı ve arkadaşlar benden bahsederken hep bu ismi kullanmaya başladılar. Hiçbir zaman kızmadım, gücenmedim, aksine hoşuma gitti çünkü bu ad bana çok sevdiğim Berivan arkadaştan kaldı...

Karsinik tarafındaydık. O gün yağmur yağıyordu. Her taraf sisliydi. Kaldığımız orman oldukça sıkı ve sisler içinde kalmış ağaçların sadece tepesi görünüyordu.

Tepecilerimiz Karsinik boğazına çıkıyordu. Kıl karakolu yakındı ve pusu, devriye için Kıl karakolundan askerler geliyordu o boğaza. Medya arkadaşın mangası tepeciydi. Ben o gün

mutfakçıydım. Gün doğmadan bir tarama sesi geldi. Ne olduğunu anlamadım önce. Avcılar olabilir diye düşündüm. Hava aydınlandıktan sonra odun toplamak için araziye çıktım. İlerden bir çığlık sesi geldi. Ardından:

“Hevaaa! Hevaaa!” diye bir ses...

Yanımda silahım olmadığından yanaşmadım. Hemen noktaya, arkadaşların yanına gittim ve silahları alıp çıktık. Sesin geldiği tarafa yakınlaşınca mevzilendik. Sesin sahibini aramaya başladık. Birden Medya arkadaşı gördüm. Bir taşla dayanmış, elleriyle karnını tutmuştu. Kan içindeydi, karnı parçalanmış ve bağırsakları dışarı çıkmıştı. Bağarmaktan sesi kısılmıştı ve çok derinden gelen sesi bir fısıltı halini almıştı. Bize:

“Güvenliğinizi alın, düşman bizi vurdu.” dedi.

Başka da bir şey söyleyemedi. Diğer arkadaşları sormak istedik ama konuşamıyordu. Kendinden geçmişti. Bize ulaşmak ve düşmanın geldiğini haber vermek için enerjisinin son damlasına kadar kendini zorlamış ve bizi görene kadar kendinden geçmemeyi başarmıştı. Konuştuktan sonra kollarımıza düştü. Onu hemen noktaya götürdük. Bir grup arkadaş diğerlerini aramak için çıktılar.

Medya arkadaşın yarası çok ağırdı. Elimizde ne ilaç vardı ne de yapabileceğimiz bir şey. Pratikten öğrenilmiş ilk yardım yöntemlerini uyguladık. Ama kurtulamayacağını biliyorduk. Elimizden hiçbir şey gelmiyordu. Başında oturmuş onunla beraber ağlıyorduk. Medya arkadaş sadece inliyor ve bazen:

“Hevaaa!” diye bağırıyordu. Ağrı kesicimiz bile yoktu. Sabaha kadar başının ucunda oturduk. Elini, başını tutuyor, ateşler içindeki yüzünü siliyorduk. Elimizi bırakmak istemiyor, sımsıkı tutuyordu. Sabaha doğru sesi kesildi, vücudu soğudu... Nabzını tuttum, atmıyordu...

Medya arkadaş Mazgirtliydi. Çok güzel Kurmanci konuşuyordu. Nadiren Türkçe konuşurdu. Bu kadar güzel Kürtçe konuşması dikkatimi çekmişti. Konuşurken çok sistemli ve netti. Aslında her konuda çok sistemli ve düzenliydi. Mesela mangası çok düzenliydi. Takımda en düzenli manga onundu ve bunu herkes söylerdi. Onun yaktığı ateşe kimse müdahale etmezdi. Çünkü bizim gibi duman çıkarmazdı. Manga yeri değiştirilince onun kaldığı yerde bir tek çöp kalmazdı. Yeni arkadaşlar ona çok bağlanmıştı. Bir gün bile üslubuna, tarzına eleştiri gelmemişti. Medya arkadaşla bir aydır birlikteydik. Bu süreçte ben de onu çok sevmiştim.

Daha düne kadar beraberdik. Konuşup gülüyor, geleceğe dair planlar yapıyorduk. Bu bahar çok güzel eylemler yapacak, pratiğe güçlü katılacaktık. Şimdi ise mezarını kazmalıydık. Herkesin kolu kanadı kırılmıştı adeta. Uzun bir bekleyişten sonra birkaç erkek arkadaş kazma kürekleri eline alma cesareti gösterdi. Biz de onların peşinden...

Derin bir mezar kazdık. Düşman noktaya gelir de arama yaparsa bulamasın, çıkaramasın diye. Bir naylon ve battaniyeye sardık Medya arkadaş. Üstüne kürek kürek toprak atarken onu bir daha asla göremeyecek olmanın acısı içimizi yakıyordu.

Medya arkadaş gömdükten sonra o noktayı terk ettik. Orada kalmayı psikolojimiz kaldırmıyordu.

Medya arkadaşla tepeye giden Evin arkadaş ve Rojbin arkadaş çok aramamıza rağmen bulamadık. Onlar kendisi birkaç gün sonra bize ulaştılar. Ancak bize ulaştıklarında olayın ayrıntılarını öğrenebildik. Gerçi herkes olanları tahmin etmişti zaten.

Boğazı düşman onlardan önce tutmuş. Onlar o siste, yağmurda askerlerin boğaza geleceğini tahmin etmemişler. Medya arkadaş manga komutanı olarak kontrol amaçlı önden çıkmış ve arkadaşlara geriden gelmelerini söylemiş. İlk taramada Medya arkadaş karnından yaralanmış. Diğerleri geride oldukları için kaçmışlar. Hemen operasyona çıkan askerler arkadaşları aramaya başlamış. Onlar da bir kayanın kovuğuna saklanarak askerlerin gidişini beklemişler. Medya arkadaş onlardan kopmuş ama düşmanın içinden çıkarak haber vermek üzere noktaya gelmişti. O haliyle noktaya kadar gelmesi olağanüstü bir iradeydi.

Medya arkadaşın yokluğu çok belliydi. Her zaman onun eksikliğini hissederdik. Şahadetinden sonra takımımızın adını Şehit Medya takımı yaptık.

Boşa Çıkan Eylemler...

O süreçte planlama yaparak düşmana sık sık pusu attık. Ancak pusularımızdan iyi bir sonuç alamadık. Köylere girerek düşmanı araziye çekmeye çalıştık ama düşman bir türlü

çıkıyordu. Her gün keşifte ve eylem peşindeydik. Hangi eyleme gittiysek eylem boşa çıktı. Ya düşman gelmiyordu ya da geldiğinde biz etkili vuramıyorduk. Düşman hep teknikle yöneliyordu. Şehirden çıkıyor, kendi taburunun etrafından uzaklaşıyordu. Kendini savunmaya alarak, bizi kendi alanına çekmek istiyordu. Bizim şehrin içine girip de eylem yapabileceğimizi düşünmüyordu. Tankına, topuna, panzerine, tekniğine çok güveniyordu. Doğrusunu söylemek gerekirse bizim de öyle şehre girme gibi bir düşüncemiz yoktu. Düşmanla dağlarda savaşmaya alışmıştık. Farklı bir şey düşünmüyorduk. O yüzden o bizi kendi alanına çekmek isterken biz de sürekli onu kendi alanlarımıza çekmeye çalışıyorduk. Savaşın inceliklerini düşünmekten bir uzaklık vardı. Taktik açılım, yeni tarzlar deneme gibi bir yoğunlaşma da yoktu. Düşman dışarı çıkıyordu, biz de farklı bir şey yapmıyorduk. Bir eylemsizlik ortamı gelişmişti doğal olarak.

Arkadaşlar artık düşman gelsin diye açık hareket etmeye başlamışlardı. Bu yüzden köye açık giren Xebat arkadaşın grubundan Mardinli genç bir arkadaş olan Delil arkadaş tank atışı sonucunda şehit düştü.

Bir grup arkadaş Nazimiye ile Dersim arasında asfalt yolu kesmeye gitmiş ama eylem yerinde iyi mevzilenmediklerinden düşman onları fark etmişti. Üstlerindeki tepeden ve aşağıdan gelen askerler onları o dar vadide sıkıştırmıştı. Neredeyse hepsi imha oluyordu. Kendilerini zor kurtarmışlardı.

Düşmanın o dönem özel bir politikası vardı. Özel savaşı halk üzerinden yürütüyordu. Halka karşı korkunç bir baskı ve tutuklama furyası başlatmıştı. Gerillayla ise çatışmaktan kaçınıyordu. Halka karşı gelişen yönelim karşısında eylem yapmadığımız için halkta tepkiler gelişmeye başlamıştı. Halk bize:

“Siz de diğer solcular gibi olmaya başladınız. Konuşuyorsunuz ama bir eylem yok.” diyordu.

“Düşman bize o kadar işkence yapıyor. Siz niye buna karşılık eylem yapmıyorsunuz?” diye kızıyorlardı bize.

Eylem olunca halk da canlanıyor, daha çok sahipleniyordu mücadeleyi ama bizden ses çıkmayınca:

“Düşman istediği gibi cirit atıyor. Siz dağlara niye çıktınız?” diye soruyorlardık. Öyle ki artık bazıları bize erzak bile vermemeye başlamışlardı.

Bu süreçte halka yaklaşım konusunda yetersiz yaklaşımlarımızın çıktığını belirtmeliyim. Halkla ilişkilerimiz erzak çıkarmaya dayalıydı. Halkı örgütleme ve plan ve proje geliştirip onları daha da aktif çalıştırma gibi bir yaklaşımımız yoktu. Kolaycı yaklaşıyorduk aslında. Dersim halkını kazanmak, ikna etmek gerçekten çok zordu. Herkesin bir siyasal düzeyi ve eksiklikleri tahlil etme gücü vardı. Bizi sürekli eleştiriyorlardı. Yıllardır birçok devrimci harekete ev sahipliği yapmış ve devrimciliği bilen bir halktı. Ama Türk solunun ve devletin propagandalarının da etkili olduğu görülüyordu. Bunları anlatmak ve çok tartışmak gerekiyordu. Fakat bu konularda çok yetersiz kaldığımızı söylemeliyim. Daha fazla emek ve çaba harcamalıydık. Bu konudaki eksikliklerimize rağmen halkın yaklaşımları çok olumluydu. Bizi ne kadar eleştirseler de her koşulda sahipleniyor, ihtiyaçlarımızı karşılamak için her türlü tehlikeyi göze alıyorlardı. Her tarafta karakol ve yol kontrollerinin olduğu, ambargonun yaşandığı olağanüstü hal durumu içinde bize her türlü destekleri hayatlarına mal olacak kadar tehlikeliydi. Ama yine de bunu göze alıyorlardı. Bazıları:

“Ne işiniz var dağlarda? Bu iş böyle halledilmez.” ya da “Bu devletle baş edilmez.” dese de çoğunluk bu devlete karşı başka şansımız olmadığını ve onuru kurtarmanın ancak dağlardaki mücadeleyle olduğunu iyi biliyordu. Kendileri de, onlar için savaşan ve ölen bu insanlara yardım etmekten geri durmuyordu.

O bahar doğru dürüst eylem yapamamak hepimizin moralini bozmuştu. Eylem yapamayan güç içinde sorunların, gerginliklerin çıkması ve bir süreden sonra gevşekliğin baş göstermesi görülen bir şeydir. Biz de mendil kapmaca ve top oynayarak zaman geçirmeye başladık.

Devlet halk üzerindeki ambargoyu iyice sıkılaştırmıştı. Ambargo yüzünden kendi çocuklarına bakamayan insanların elindekini almaya kalkışsak aramızda çelişki çıkacaktı. Düşmanın amacı da buydu zaten; gerilla ile halk arasında kopuşu yaratmak. Köylerin çok büyük bir kısmı boşaltılmıştı. O koşullar içinde erzak temin etmek ciddi bir sorun haline gelmişti. Sürekli istemek bizi de zorlamaya başlamıştı.

Bir gün Rubar arkadaşla birlikte önceden keşfettiğimiz bir köye erzak çalmaya gittik. Köylülerin ambarları dışarıdaydı. Biz de ambarlarına girip buğday çıkarmaya başladık. Tam işimizi bitirmiş, yüklerimizi hazırlıyorduk ki bir köpek havlamaya başladı. Köpeğin sesiyle kadının evden fırlaması bir oldu. Kadın bağırıp çağırıyor, küfrediyor, bir yandan da eteklerine yerden taş doldurup bize doğru atıyordu. Kadın üstümüze gelmeye başlayınca Rubar arkadaş: “Yoldaş, ben kadınların kavgasından korkarım. Ben önden gidiyorum. Kadın gelmeden... Artık siz ne yaparsanız yapın.” dedi ve bizi kadınla baş başa bırakıp kaçtı.

Kadın bağırıp çağırmaya devam ettikçe biz onu sakinleştirmek için ne diyeceğimizi şaşırdık. “Karakola gideceğim, sizi yakalattıracağım...” gibi bir sürü şey söyledi. En sonunda kadını “para vereceğiz” diyerek sakinleştirmeyi başardık. Para lafını duyunca susuverdi.

Rubar arkadaşla Xebat arkadaş ormanın içinde durmuş bizi izliyor ve bir yandan da gülüyorlardı. Yanlarına gidince derin bir nefes aldım.

“O neydi? Yarabbim... Düşman başına.” dedi Rubar arkadaş.

“Tabi bizi bırakıp kaçtınız ama.”

“Öyle deme. Ben kadınlardan korkarım. Erkek olsaydı biz kalırdık kavga için.” dedi gülerek. Buğdaylarımızı sırtımıza vurup noktaya doğru yol aldık.

Bazı köylüler de kışın köylerini bırakıyor, yazın geliyorlardı. Yine aç kaldığımız ve erzak sıkıntısı çektiğimiz bir gün mecburen bu köylerden birindeki bir eve girdik. Kapıları iyice kapalı olduğundan kırmak zorunda kaldık. Tam çıkıyorduk ki adam karşıdan belirdi. Utanç içinde elimizde torbayla kala kaldık. Adamı karşımda görünce ne yapacağımı şaşırdım. Ağzımdan tek kelime bile çıkmıyordu.

“Amca, bildiğin gibi değil, filan...” derken bile yaptığımızın yanlış olduğunu bilmenin utancı ile kelimeleri bir araya getiremiyordum.

Yanımdaki arkadaş:

“Sen konuş. Biz evin kapısını, penceresini kırdık. Ne diyeceğiz?” diye dürttüm.

Adam da çok yurtsever birisiydi. Gözü maddiyatta değildi. Biz kekelerken adam:

“Canınız sağ olsun. Dağ koşullarında çok zorlanıyorsunuz. Ne doğru dürüst yemek ne uyku... Gelmişsiniz kapıyı kilitli görünce de böyle olmuş. Ama keşke pencereyi kırmasaydınız. Kapı da sorun değil, yemek de, keşke camları kırmasaydınız...”

Utancımızdan yüzümüzün ne kadar kızardığını, ne kadar ter attığımızı o karanlıkta görmemiştir o amca.

Mazgirt’ten sonra Nazimiye alanına geçtik. Orada yönetim toplantısı yaptık ve Xebat arkadaş Delil arkadaşın şahadetinden dolayı görevden aldık. Bir süre de Kırmızı Dağ tarafında kaldık. Orada da eylem yapmak için çalışmalarımız oldu. Bölükte halka propaganda yapma ve halkla ilgilenip örgütlenme konusunda gelişmeler olmuştu ama hala eylem yoktu.

Sonunda Rubar arkadaş dayanamadı.

“Bir grup arkadaş alıp Karakoçan’a gideceğim.” dedi. “Biraz daha açılmalıyız. Burada eylem çıkmıyor.”

Bir takım olarak Karakoçan tarafına gitti. Rubar arkadaşın gidişi Kemal arkadaşın bilgisi ve izni dışında gelişmişti. Karakoçan alanı bizim alanımız değildi. Doğru olmadığını söylesek de bizi dinlemedi. Rubar arkadaş bir aya yakın gelmedi. Ama orada da sonuç alamamıştı.

Rubar arkadaş dönünce Kemal arkadaş bizi yanına çağırdı. Delil ve Medya arkadaşın şahadeti herkesi etkilemişti. İntikamlarını almak için çok uğraşmış ama ciddi bir şey yapamamıştık. Batı’da sürekli eylemler oluyordu. Doğu’da da birkaç başarılı eylem olmuştu. Ancak ardı getirilememişti. Üstelik Rubar arkadaş yönetimden habersiz kendi başına bir grupla başka bir alana geçmişti. Bölükte yaşanan şahadetlerin sorumluluğu da eklenince durumu daha da ağırlaştı.

Bölük olarak Rojdere’ye geçtik. Kemal arkadaş bize toplantı yaptı. Rubar arkadaş görevden alarak bölüğü dağıttı. Kadın takımı olduğu gibi Hawar arkadaşın bölüğüne dahil oldu. Toplantılar bittikten sonra pratik çalışmalara başladık. Mazgirt ve Nazimiye alanında kısa bir süre kaldık ve eylem çalışmaları yaptık. Pusu ağırlıklı olan eylemlerimizden güçlü bir sonuç alamadık.

O günlerde Beritan, Faik, Atakan ve Serdar arkadaşın içinde olduğu çok kalabalık bir grup geldi Dersim'e. Mazgirt'te onlarla görüştük. Atakan arkadaş Önderlik sahasından, Faik ve Beritan arkadaş Güney'den gelmişti. Beritan arkadaşın gelişine çok sevinmiştim. O ve Bese arkadaşla birlikte Dersim'de iki YAJK Meclisi oluyordu böylece. Beritan arkadaş bir süre sonra Batı'ya geçti. Faik arkadaş ise Dersim'deki ilk yıllarımdan tanıdığım bir arkadaştı. Benden iki yıl sonra katılmıştı. İlk katıldığı zamanları hatırlıyordum. O zamanlar çok gençti. Onu oldukça değişmiş gördüm.

Serdar arkadaş Batmanlıydı. Cezaevinde, Önderlik sahasından kalmış, Garzan'da gerillacılık yapmış ve en son Dersim'e gelmişti. Onu ilk gördüğümde Faik arkadaşına:

"Bu yaşlı arkadaş kim?" dedim.

"Serdar arkadaşdır. Buraya yeni geldi." dedi.

Serdar arkadaşın gerçek adı Seyfettin Rüzgar'dı. Cezaevinde çok kalmıştı. Dersim'de kaldığı süreçte hep Doğu'da bölük komutanlığı yaptı.

O arkadaşlar da geldikten sonra İsa arkadaş Rojdere'de tüm Doğu gücünü toplayarak toplantı yaptı. Bu toplantılarda Kemal arkadaş da Doğu pratiği nedeniyle görevden alındı. Faik arkadaş Kemal arkadaşın yerine geçerken Kemal arkadaş Mazgirt alanında kalacak ve ikinci dereceden sorumlu olacaktı.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TANRIÇA ZİLAN'IN HUZURUNDA

*Sen yürürsün rüzgar yürür
Sabahlar sığmaz olur gözlerine
Her adımda çözülr bir karanlık
Şafaklar çiçek sunar ellerine
Gün tutuşur
Dağlar aydınlanır
Yeniden aydınlanır
Yeniden canlanan bu yaşam
Türküler dizer saçının tellerine*

...

*Sen yürürsün rüzgâr yürür
Dallar eğilir
Yapraklar secde eder yürüyüşüne
Sular kabarır dalgalanır
Köpüklü başlarıyla selamlar seni
Ve tanrılar kahr önünde
Ne beyler ne krallar
Seninle yazılır en büyük destan
En güzel tarih seninle başlar*

...

*Sen yürürsün rüzgar yürür
Bir sevinç boylanır dünyada
Çocuklar korkusuz büyür
Kan boğulur susar
Dokunup geçtiğin her kuraklık
Yemyeşil bir vadiye dönüşür*

Adnan Yücel

*Şirin, tüm kervanların menzil tuttuğu vaha
El değmemiş duru bir su
Ceylanların içtiği
Ve dibini herkesin göremediği derinlik
Susuz Ferhad'ın rüyasıdır
İçtikçe susatan...*

Pelşin Koçgiri

Rojdere sık ormanlıklı, her yerden kaynak sularının fışkırdığı, küçük dereciklerle dolu bir vadidir. İsmi yakınındaki bir köyden almıştır. Doğu alanının sınırları içindedir. Eskiden halkın yerleşim yeri olan bu vadi ve çevresinde sonradan kimse yaşamaz olmuştu. Ancak yaylacılar gelip gidebiliyordu. Üstü Haydaranlara, aşağı tarafı Kutudere'ye açılır. Kutudere ve Rojdere'yi, Kutudere'nin girişindeki ormanın içinde dimdik ve uzun iki kayalık ayırır. İki kaya sanki elle işlenmiş biçimli iki kuleye benzer. Kutudere'de Ziyaret çeşmesi denen halkın kutsal gördüğü bir çeşme vardır. Köylüler orada kurban keser ve mum yakarak dualar ederler ziyaretin koruyucularına. Biz oraya gittiğimizde yolumuzu biraz uzatır ve suyumuzu o çeşmeden alırdık.

Rojdere'nin yukarı tarafları geniş yayladır. Yaz kış kar erimez. Yaylaların ortasında Gola Xızır vardır. Gola Xızır düzlüklerin ortasında bir göldür. Haydaran aşiretinin ziyaret yeridir. Kutsal bilinir. Orada kurbanlar kesilir. Yaylalara çıkan köylüler hep oraya gelir. Çiçek, kekik kokuları insanın başını döndürür.

Rojdere'den Mirik vadisine gidilir. Oradan da Şehit Ferhat vadisine geçilir. '93 yılında o alanda çığda şehit düşen Şırnaklı Ferhat arkadaşın adını almış bir vadidir. Bu vadiler birbiriyle bağlantılıdır. Diğer yüzünde Rojnek köyü ve karakolu vardır. Geçerken görüntü vermemek için çok dikkatli olmak gerekir.

İsa arkadaş ilk defa Rojdere'de, o toplantılar sürecinde gördüm. Pratik süreçteki başarısızlığımız yüzünden hepimiz paniğe girmiştik. Ona hesap vermek çok zordu. Çünkü eylem yapılmasını çok önemserdi. En önemlisi de üslubu çok sertti. Hatta arkadaşların gururunu kırarak derecede ağır kavramlar kullandığı söyleniyordu. İsa arkadaş eylem yapmayı kabul etmezdi. Bir arkadaş bir eylemde başarısız olsa artık her sözü duymaya hazır olmalıydı. Kişi ölmek isterdi ama o sözleri duymak istemezdi.

"Niye eylem yapmıyorsun? Sen düşmanla uzlaştın mı? Niye düşmanın ekmeğine yağ sürüyorsun?" gibi sözlerle karşıdakini eleştiri bombardımanına tutardı.

Dersim merkezindeki o büyük eylemi İsa arkadaşın toplantısı sırasında, Rojdere'de öğrendik. Akşama doğru saat beş gibiydi. Mangaya doğru gidiyordum. İsa arkadaş ceviz ağacının altında muhabere yapıyordu. Tepeciler Rojdere'nin üstünde bir yere çıkmış ve Batı ile role üzeri bağlantı kurmuşlardı. Konuşmaları duyunca durdum. Cihazdan:

"Bir kadın arkadaş Dersim merkezde intihar eylemi yapmış ve çok sayıda asker ölmüş." denildiğini duydum. İsa arkadaşın yanına gittim ve ne olduğunu sordum. Bana bir arkadaşın askerlerin içinde kendini patlattığını söyledi. Kim olduğunu söylemedi.

Ertesi gün toplantıya başlarken İsa arkadaş uzun süre konuşmadı. Gidip geliyordu, ne diyeceğini bilmez gibiydi. İki çekirge kavga ediyordu. Ellerini kavuşturup uzun süre onları izledi. O bakışları hiç unutmuyorum. Biraz daha düşündü ve sonra başını kaldırarak:

"Zilan arkadaş merkezde intihar eylemi yapmış. Bir sürü asker ölmüş." dedi. İsmi duyar duymaz başımdan aşağı kaynar sular döküldü. Zilan arkadaşın böyle bir eylem yapacağı asla aklıma gelmezdi. İçimde çok derin bir acı hissettim. Yanındayken onu neden yeterince anlamamıştım? Defalarca farklı bir şeyler yapmak istediğini ve büyük bir çıkış gerçekleştirmek istediğini ima etmişti. En son görüşmemizde de bir daha görüşmeyeceğimizi söylemişti.

İsa arkadaş konuşmaya devam ediyordu. Ben ancak parça parça duyabiliyordum söylediklerini. Sanki algılama gücümü yitirmiştim.

"Bizim bölüklerimiz o kadar uğraşılıyor ama bir asker vuramıyor. Siz Zilan arkadaş beğenmiyordunuz ama hiçbirimizin yapamadığını yaptı." dedi bir ara.

Sonra da Zilan arkadaş güvensiz yaklaşan ve zorlayan arkadaşlara gönderme yaparak eleştiriler yaptı. Zilan arkadaşın eyleminden İsa arkadaşın haberi vardı. Eylem hazırlığı yaptığı süreçte onun yanında kalmış, yoğunlaşmış, raporlarını yazmış ve hazırlıkları bittikten sonra eyleme gitmişti.

Toplantı çok sürdü. Hiç bitmeyecek sandım. Donup kalmıştım, zaman geçmiyordu. Etrafımdaki kalabalık, İsa arkadaşın kulağıma çarpan sözleri... Zilan arkadaşla birlikte geçirdiğimiz günler, onun sözleri, son söyledikleri, benimle paylaştığı hayalleri...

Toplantının öğleden sonra devam edeceği söylenerek ara verildi. Mangaya nasıl gittiğimi hatırlamıyorum.

Öğleden sonra toplantı devam etti. Toplantıdan sonra tüm arkadaşlar bir yerlere gitti. Oduna, suya...

Ben közün önünde oturmıştım. Birden boşaldım. Sabahtandır kendimi sıkışmıştım. Bağıra bağıra ağlamaya başladım. Bezik'te ayrılırken Zilan arkadaşın yazdığı not cebimdeydi. Açıp bakmaya cesaret edemiyordum.

Zilan arkadaş son kez gördüğümü nereden bilebilirdim? Onun böyle büyük bir eylem yapabileceğini nereden bilebilirdim?

Onun bir tanrıça yüceliğindeki özgürlük aşkını ve arayışlarını biliyordum. Onunla biraz tartışıp da bunu anlamamak için kör olmak gerekirdi. Birçok insan başka bir şey yapamadığı için bir tür intihar olarak gördüler bu eylemi. Gerillacılık yapamadığı, fiziki zayıf olduğu için zorlandığını ve kendini patlatmayı tercih ettiğini.

Hangi insan bedenini parça parça edecek bombayı günlerce üzerinde taşıyabilir? İnsanlara dehşet veren ölümle kim günlerce birlikte yaşayabilir? Hangi insan sırf zorlanıyor diye bu kadar zor, çok büyük bir irade ve kararlılık isteyen bir eylemi tercih edebilir? Hangi insan böyle büyük bir inanç ve ruhla dolu olabilir? O yüzden bunun bir intihar biçimi olduğu, zorlanmalar sonucunda geliştiğini söyleyen herkes bilmeli ki, bu, yaşamdan ve özgürlükten hiçbir şey anlamayanların söylemidir ancak. Düşman bunu çok işledi ama bir insanın kendini paramparça etmesi karşısındaki korku ve hayreti de gizleyemedi...

Bir insanın gönüllü olarak kendini patlatması olağanüstü bir şeydi. Kürdistan devrimi içinde onlarca kadın gerilla çatışmaların içinde düşmanın eline geçmemek için bombayı kendinde patlatma gibi onurlu bir karar vermişti. Ama Zilan arkadaşınki daha farklıydı. Aylarca öncesinden planlanmış, üzerinde yoğunlaşmış ve günlerce üzerindeki bombalarla yatıp kalktıktan sonra büyük bir inanç ve iradeyle gelişmiş bir eylemdi. Zilan arkadaş eylemin planlamasını, keşfini kendisi yapmıştı, eylemin tüm hazırlıkları kendisine aitti. Gerillacılık yapma konusunda kendisine güvenemediğimiz Zilan arkadaş gerilla savaşına açılım yaptıracak bir taktiğin geliştiricisi olmuştu. Onun eyleminin görkemini anlamak için o dönemin koşullarını, savaşta yaşadığımız tıkanmaları, Önderliğe yönelik geliştirilen komplo, o dönemde içimizdeki çetelerin gerilla hareketi ve PKK yaşamına yönelik yozlaştırma çabalarını anlamak gerekir. Daha geriye gidip elinden anlamlı yaşam şansı alınmış Kürt kadınına, sömürgeciliğin baskıları altında inleyen Kürt halkının durumuna, insanlığın manevi ve insani değerlerden kopararak egemen bir sistemin cenderesine alınmasına bakmak gerekir.

Biz hepimiz gerillacılık yapabildiğimize güvenerek hatalarımız kusurlarımız ve yarım yamalak devrimciliğimizle yürümeye devam ederken Zilan arkadaş bunu kabullenmedi. Kabullenseydi, sıradan yaşamayı kabul edebilseydi bizim kadar gerillacılık yapabilirdi. Daha yeniydi. Fiziki açılacak ve dağ koşullarına bir süre sonra tam adapte olacaktı. Bir çok yaralı, gazi ve fiziki olarak zorlanan arkadaşımız vardı. Ayrıca zorlandığı için pes eden ve kaçan insanlar olmuştu. Küçük bir zorlanma karşısında ihanet edenler görmüştüm ben.

Oysa Zilan arkadaşın anlamlı ve büyük yaşama arayışı Kürt insanının küçük dünyasını çözümledikten sonra daha da güçlenmişti. O herkes gibi olamayacak kadar özel biriydi. Öyle olmayı kabullenmek özgürlük adına çıktığı bu yolda kendine karşı savaşımını durdurmak değil miydi?

Hepimizin kişiliğinde bir deprem olmuştu. Özellikle Zilan arkadaş zamanında anlamayıp ona karşı güvensiz yaklaşan arkadaşlar, onu zorlayanlar çok derin bir pişmanlık içindeydiler. Toplantıda, yaşamda hep özeleştiri veriyorlardı. En çok da Tanya arkadaş zorlandı. Çok içine kapanmıştı. Hatta vicdan azabından dolayı Dersim'de kalmak istemediğini belirtmişti.

Zilan arkadaş eylemini Dersim'in merkezinde yapmıştı. Devlet resmîyetinde adı "Cumhuriyet Meydanı", halk arasında "Palavra Meydanı"ydı. '80 öncesinde bizim oranın solcuları o meydanda gece gündüz volta atar, yukarı aşağı arşınladıkları bu meydandaki konuşmalarıyla mangalda kül bırakmazlarmış. Bir baştan bir başa sürekli sloganlarla dolu, ajitatif lafların ortalığa saçıldığı meydan, darbe sonrası derin bir sessizliğe bürünmüştü. Darbe sonrası her

biri bir yere dağılan ve söyledikleri sözlere, attıkları sloganlara sahip çıkmayan sözde devrimcilerin mekânı olan bu meydan adını o zamanlardan almıştı.

Türk devleti bu meydanın adını Cumhuriyet Meydanı yapmıştı. Cumhuriyet rejiminin baskıları ve katliamlarından başka bir şey görmeyen bu halka nispet yaparcasına konan isimler ora insanının hiç kabul etmediğı ve kullanmadığı isimlerdi. Dersim katliamını yürüten general Alpdoğan'ın adı bir mahalleye verilmişti mesela. Bu kadar pervasızdılar. Bu kadar utanmaz ve bu kadar acımasız. O yüzden halk hiçbir zaman devletin koyduğu adları almazdı ağzına. O yüzden de o meydan hep Palavra Meydanı olarak kalmıştı. İsmi toplum koyar, toplum değıştirir. İsimler kutsaldır demiştim ya. İçindeki manayı taşırlar. Manada bir güç vardır ve kelimelere akar. O yüzden kelimelerin gücünü unutmamak gerekir bence.

Askerler orada içtima yapacak kadar cesurca bu topraklarda hareket etseler de, tüm resmi törenler orada yapılsa da sonuçta orası Palavra Meydanıydı. Eski solcuların da, yeni cumhuriyetçilerin de bu meydanda yaptıkları demogöjilere halkın güveni hiç yoktu.

Zilan arkadaşın eyleminden sonra meydanın adı “Özgürlük Meydanı” oldu. Bu isim yine toplumun anlam verme gücüne bağılı olarak gelişen gayri resmi ama meşru bir ad olarak şimdi de kullanılıyor. Meydanın ortasında Zilan arkadaşın eyleminden bir-iki yıl sonra bir kadın heykeli yapıldı belediye tarafından. Özgürlük heykelidir o!

Meydan şimdi Özgürlük Meydanıdır. Palavra meydanı onlarca yıldan sonra gerçek adına bu eylemle kavuştu. Gerçek devrimciliğın ruhunu taşıyan ve tüm sözlere derin bir anlam ve gerçeklik yükleyen o eylem, bir intihar eylemi değildi. Bir yaşam eylemiydi. Anlamalı ve güzel yaşamı bize gösteren bir rehberdi. Özgürlüğün kendini paramparça etme pahasına mutlaka kazanılacağını gösteren ve umutlu olmamızı sağılayan bir eylem...

Zilan arkadaşın eyleminden sonra Dersim'deki kadın yapısı büyük bir güç kazandı. Özellikle Önderliğin değerdirmelerinden sonra kadın gücü olarak aldığımız moral ve güç anlatılamaz. Önderliğin Zilan arkadaş şahsında kadının gücüne ve özüne verdiği değeri, yaptığı çözümlemeler bizim için büyük bir güven kaynağı oldu. Zilan gibi bir tanrıçalık sembolü, biz kadınlar içinden çıkmış bir gerçeklikti. O bizim için çok büyük bir gelişme ve güç kaynağı oldu. Artık daha fazla kendimize güveniyor ve kadın gücüne olan inançla daha da aktif katılıyorduk. Zilan arkadaşın anısına lâıyk olmak ve cevap olmak en çok biz kadınlara düşen bir görevdi. Bu bizde bir bilinçlenme yaratıyor ve kendi özüne, cinsinin gücüne olan inancı pekiştiriyordu.

Zilan arkadaşın eyleminden sonra Mirik'e geçtik. İki gün sonra Rojdere, Haydaranlar, Aziz Abdal, Mirik sırtları asker doldu. “İğne atsan yere düşmez” denir ya öyle. O kadar çok asker gelmişti ki arazi askere kesmişti. Çok kapsamlı bir operasyon başladı. Mirik vadisini terk ederek Rojdere'ye gittik ve tepeleri tuttuk.

Toplantılar sırasında Şahan Afrin arkadaşın dişi şişmişti. Bir süre sonra tüm yüzü, boğazı şişti. Konuşamıyor, hiç bir şey yiyemiyordu. Ne doktorumuz ne bir ilacımız ne de ona yedireceğimiz bir şey vardı. Operasyon başlayınca onu saklamak zorunda kaldık. Her tarafta düşman vardı. Orada kalsa ele geçecekti. O yüzden gizlenebilecekleri bir yere gittiler. Şahan arkadaşı yukarı taraflarda bir mağaraya götürmek için iki arkadaş onunla gitti. Arkadaşlar iki gün sonra döndüler ve şehit düştüğünü söylediler.

Şahan arkadaşın çok güzel bir sesi vardı. Bölüğümüzün sanatçısıydı. Xelil Xemgin'in bütün parçalarını ezbere biliyor ve çok güzel söylüyordu. Her akşam köz başında Şahan arkadaşına şarkı söyletirdik. Suvaro parçasını, diğerlerini çok severek söylerdi, biz de çok severek dinlerdik. Şahan arkadaş Güney'den Kemal arkadaşın grubuyla gelmişti.

Rojdere'nin yamacında ormanlık ve kayalık bir yerde mevzilenmiştik. Ben o gün tepeciycim. Keşif yapmak için havanın aydınlanmasını bekliyordum. Silahımı alarak uygun bir yere yerleştim ve dürbünle etrafı kontrol etmeye başladım. Ne göreyim? Askerler tüm araziye, Haydaranların sırtlarına koyun sürüsü gibi dağılmış, aşağılara doğru iniyorlardı. Her taşın altına, her yere bakıyorlardı.

“İnşallah bizim tarafa gelmezler.” diye dua etmeye başladım. Hemen arkadaşlara şifreyle haber verdim. Zaten onlar da görmüş ve bizim fark etmediğimizi düşünerek iki arkadaş tepeye göndermişlerdi. Onları görünce şaşırdım.

“Niye geldiniz?” diye sordum kızgınlıkla.

“Düşmanı fark etmemişsinizdir belki. Haber verelim dedik.”

“Öyle şey mi olur? Nasıl fark etmeyiz burada. Adamlar karşımızda.”

Bir yandan arkadaşlar bize güvenmiyor mu acaba diye bir öfke doldu içime. Önceden her göreve, tepeye ve eyleme birlikte giderdik. Ama artık kendimizi ispatlamış örgütlü bir güç olarak tepede tek başına kalma ve gerekirse çatışma inisiyatifimizin olduğunu düşünüyordum. O yüzden erkek arkadaşların gelişi canımı sıkıyordu. Merxas arkadaş da anlamış olacak ki:

“Biliyoruz Heval Saadet, sen tepecisin. Sen tepedeyken hepimizin içi rahat.” dedi.

Gerçekten de arkadaşlar ben tepeci olduğumda daha rahattı. Çünkü çok duyarlı yaklaşıyordum. Tepeci olduğumda hiç uyumazdım. Keşifleri mutlaka ben yapardım. Gerçi tüm bayan arkadaşlar duyarlıydı ama ben eski olduğumdan arkadaşlara karşı mahcup olmamak için fazladan gayret gösteriyordum. Benim tepeciliğimde bir sorun yaşanmasını kabullenemezdim. Beni bu kadar duyarlı yapan şeyin başında bu konuda gururlu yaklaşmam geliyordu.

Sabah saat 5’ten öğlen saat 1’e kadar askerleri izledik. Dürbünle bakmaktan gözlerim kan çanağına dönmüştü. Arkadaşların o saate kadar hareket etmesine izin vermedim. Yanımdaki arkadaşlar genelde yeni arkadaşlardı. O yüzden bir duyarsızlık yaşansın istemiyordum. Bir görüntü alsalar aşağıda karargâh yönetimi var, o kadar güç var, herkes tehlikeye girecekti.

O sırada helikopterler geldi. Cihaz konuşmalarında dört kişiyi vurduklarını, bazılarının kayaların içine saklandıklarını ve iki askerin öldüğünü söylüyorlardı. İlk aklıma gelen Brusk arkadaş oldu. İçim sızladı. Yeni savaşçıları getirmek için göreve gitmişlerdi. Akşamki silah sesleri, havan atışları geldi aklıma. O süreçte sürekli havan atışları için normal görmüştük ama meğerse o saatte arkadaşların görüntüsünü almışlar.

Üçüncü gün düşman çekildi ve biz aşağı indik. Arkadaşlarla buluştuk. Netleşmesi gereken ilk konu şahadetlerin doğru olup olmadığıydı.

Ve ne yazık ki doğrudu...

Brusk arkadaş bir grup arkadaşla yeni savaşçıları almak için Kortan tarafına gitmişti. Onlarla Mirik’te randevulaşmış fakat operasyon çıkınca oradan ayrılmak zorunda kalmıştık. Arkadaşlarla bağlantı kurmak için çok çaba harcamamıza rağmen onlara ulaşamamıştık. Operasyondan haberleri olmadığından Mirik’e gelmiş ve bizi bulamamışlardı. O sırada tepeleri tutan askerler onları fark etmiş ve çatışma başlamıştı. Çatışmada kendilerini kurtarmışlardı ama karşıdaki Rojnek karakolu görüntülerini almıştı. Rojnek karakolu Zel’in yamaçlarındaydı ve her tarafa hâkimdi. Görüntü vermemeleri için bir sırtı dönmeleri lazımdı ama oradan geçmeye çalışırken görüntü verince havan atışları başlamıştı. Havan atışı ile Brusk arkadaşın ayağı kopmuş ve Cuma arkadaş basınçtan dolayı yaralanmıştı. Daha sonra yanımıza ulaşarak bize her şeyi anlatan Cuma arkadaştı.

Brusk arkadaşın ayağının koptuğunu gören bir arkadaş onu bir kayanın altına koymuş ve silahını da yanına bırakmıştı. Brusk arkadaş grup komutanıydı, o yaralanınca yeni arkadaşlar nasıl davranması gerektiğini bilmediklerinden atışların altında dereden yukarıya doğru tırmanmaya çalışmışlar ve daha fazla görüntü vermişlerdi. Atışlar hareket durana kadar devam etmişti.

Brusk arkadaşla Kemal arkadaşın yanında kaldığımız süreçten beri beraberdik. O da Kemal arkadaşın güvenliğiydi. Bir manga kadın bir manga erkek olmak üzeri bir takımılık güctük. Devran, Dijwar, Aram, Cengiz arkadaşlar da vardı. Hepsisi de fırtına gibiydi. Onlarla kışın ortasında dört metre karı aşp Poxus’a gitmiştik. Herkesin harcı değildi o karı aşmak.

Laç deresinde kaldığımız zaman 7 Mart günü Kemal arkadaş beni çağırıp:

“Yarın 8 Mart’tır. Bir mesaj yaz da, moral de okuyun. Öyle kutlamasız, mesajsız geçmesin.” dedi. Ben sahada kalmışım diye bu tür şeyleri iyi yapacağımı sanıyordu herkes. Ne kadar uğraştıysam bir şey yazamadım. Kemal arkadaş da uzaktan beni izliyormuş. Halime bakmış, bu işin içinden çıkamayacağımı anlamış. Beni çağırdı ve yazdığım yazıya bakmak istedi. Ben de karaladığım birkaç satırı gösterdim. Göz attı ve sonra cebinden bir yazı çıkardı:

“Kevra al bu yazıyı oku ama kimseye söyleme.” dedi. Benim yerime o yazmıştı 8 Mart mesajını.

Ertesi gün 8 Mart moralinde ben ve Brûsk arkadaşı moral komisyonu yaptılar. O, çok utangaç olduğundan arkadaşlar karşısında nasıl konuşacağını şaşırmış, heyecana girmişti. Bana:

“Sen başlangıcı yap, ben sonunu getireceğim.” dedi.

Beraber arkadaşların karşısına çıktık. Yanakları al al olmuştu. Ben saygı duruşu yaptırıp, mesajı okudum. Türkü söylemesi için bir arkadaş çağırdım ve:

“Artık sıra sende. Sen arkadaşları sahneye davet edeceksin.” dedim ama bir türlü gitmedi. Elimi tutup:

“Heval Saadet ne olur sen git. Beni öldürsen yapamam.” diye yalvarmaya başladı. Sadece bir kez bir arkadaş çağırdı. Sonrasını ben getirmek zorunda kaldım.

İkimiz nöbette yattığımız için ceza almıştık bir ara. Listeye sadece ikimizi yazmışlardı. Bir saat ben tutacağım, ardından o nöbete kalkacak ve sonra yine beni kaldıracak, böyle sabaha kadar ikimiz nöbet tutacaktık. Dışarıda fırtına olduğundan dolayı manganın içinde nöbet tutuyorduk. Bir daha yatarsak rezil olacağız diye ödüm kopuyordu. Saati gelince Brusk arkadaş kaldırdım.

“Tamam” dedi, yine uyumaya başladı. Bir türlü uyandıramadım. Bu saati de tutayım sonra kaldırıyorum diye düşündüm. Bir saat sonra yine uyandırmaya çalıştım yine:

“Tamam” dedi ama kalkmadı. Çok yorgundu. Bir türlü uyanmıyordu. Sonunda pes ettim ve sabaha kadar nöbet tuttum. Sabah olunca yanıma gelip:

“Ne güzel bir nöbetti ya Saadet arkadaş. Keşke hep böyle olsa...” dedi. Bu, aramızda sır olarak kaldı. Onu çok sevdiğimi ve kimseye söylemeyeceğimi biliyordu.

Brûsk arkadaş Pertekliydi. Yeni görev almış, manga komutanı olmuştu. Gelişmeye çok açıktı. Çok genç, atik, fedakâr, biraz utangaç ve her zaman güler yüzlü olan bir arkadaştı. Tüm arkadaşlar nazlı bir çocuğu sever gibi seviyordu onu. Ona bir söz söylemeye kıyamazdı kimse. Ama bizim bakmaya kıyamadığımız arkadaşımıza düşman kıymıştı.

Hawar arkadaş:

“Saadet araziden iyi anlıyor, o aramaya gitsin.” diyerek beni arkadaşların cenazesini aramaya gönderdi. Düşmanın arkadaşların cenazelerini götürmeyeceğini ancak kendi ölü ve yaralıları taşıyabileceklerini düşünüyorduk. O zamanlar daha çok tanınan ve halk üzerinde etki yapacağını düşündükleri arkadaşları götürüp teşhir ediyorlardı. Onun dışında genelde cenazeleri tahrip edip arazide bırakıyorlardı. Amaçları bize gözdağı vermek, korku yaratmaktı. Oysa biz arkadaşlarımızın paramparça edilmiş bedenleri karşısında daha büyük bir öfke ve intikam duygusuyla doluyorduk.

Arkadaşların şehit düştüğü tarafa giderek oraları aradık ancak hiçbir şey bulamadık. Ertesi gün tekrar gittim aramaya. Hawar arkadaş ısrarla:

“Arkadaşları bulacağız.” diye her gün yanıma bir grup verip beni araziye gönderiyordu. Artık psikolojim bozulmaya başlamıştı. Ağaçların arasından, kayalıkların arkasından Brusk arkadaşın sesi geliyordu. Yaralı olduğunu ve sakladıkları yeri söylediklerinden belki de şehit düşmemiş, kendini sağlama almıştır diye kendimi ikna etmeye çalışıyordum.

Beşinci gündü. Yanımda iki arkadaş vardı. Çok yorulmuşlardı. Onlara aşağıda kalmalarını söyleyerek:

“Karşı yamaca bakıp geleceğim.” dedim. Küçük bir dere vardı. Onu geçerek karşıya tırmanmaya başladım. Yamaçtaki orman çok sıkı. Biraz ilerledim ve ağaçların arasında kırmızı bir şey gördüm. İçimde bir korku dalgası yükseldi, kalbim hızla çarpmaya başladı. Arkadaşlar Sosin adında yeni bir arkadaşın olduğunu söylemişlerdi. Bir yandan onların cansız bedenleriyle karşılaşmaktan ödüm kopuyor ama bir yandan da cenazelerini bulmak gerektiğini biliyordum. En azından kurda kuşa yem olmasınlar, bir mezarları olsun yoldaşlarımızın diye günlerdir onları arıyorduk. Arkadaşlara seslendim. Yavaş yavaş yakınlaştım ve o küçük kırmızı ayakkabıları gördüm. Sonra yüzünü... Günler geçmesine rağmen yüzüne bir şey olmamıştı. Upuzun siyah saçları dağılmıştı. Çok gür, simsiyah saçları vardı. Belini geçiyordu. Elinde bir baston... Sımsıkı tutmuş. Omzundan aşağı doğru akan kan elinden bastona bulaşmış ve orada kurumuştu. Göğsü ve dizleri parçalanmış ve yaraları kurtlanmıştı. Boyu çok uzundu ama küçücük ayakkabıları vardı. Üzerindeki kot pantolon ve kazak kana bulanmıştı. Oraya yukardan yuvarlanarak geldiği anlaşılıyordu. Saçına, vücuduna otlar dolanmıştı.

Yanımızda kazma kürek vardı. Bir mezar kazarak Sosin arkadaşı orada gömdük. Cuma arkadaş onu o kadar anlatmıştı ki yıllardır tanıdığım bir arkadaşımı gömüyorum sandım. Sosin arkadaş yolda hep kadın arkadaşları soruyormuş. Bizimle ilgili her şeyi öğrenmek istiyormuş. Bir an önce ulaşmak, bizleri görmek için acele ettiğini söylüyordu Cuma arkadaş. “Ben ne zaman sizin gibi askeri elbise giyeceğim?” diye soruyormuş.

Sosin arkadaş Van’dan gelmişti. Hayallerinin mekânlarına ayak basma şansı olsa da gerilla kıyafeti giymeye fırsat bulamadan Mirik mezarında şehit düşmüştü.

Mirik, devrimcilerle anılan bir yerdi. Orada Ali Haydar vurulmuştu. Bir türkü yakılmıştı üzerine:

“Vartinik burası Mirik mezarı

Kan içinde yatar Ali Haydarım

Ali Haydar ölmez ağlama bacım

Milyon milyon doğar Ali Haydarım”

Orası onlarca devrimcinin direnişine şahitlik yapmış bir yerdi ve Kutudere içinde tarihi bir yeri vardı. Bir direniş meskeni olmuştu. Ali Haydarların ve adı bilinmeyen sayısız direnişçinin yeri. Biraz yukarılarda Şahan arkadaşın şehit düştüğü mağara vardı.

Geç saatte noktaya ulaştık. Hawar arkadaşta tekmil verdik. Üzerimize sinen koku, günlerdir uykusuz kalmam, Brusk arkadaş bir türlü bulamamanın yarattığı sıkıntı... Berivan arkadaş bana bakarak:

“Git biraz uyu. Çok kötü görünüyorsun.” dedi.

Bir ceviz ağacının altında kefiyemi üzerime atıp uzandım. Rüya görmeye başladım.

Brûsk arkadaş yukardan geliyor ve bana:

“Beni arama artık. Ben geldim. Şimdi erkek arkadaşların yanına gideceğim, sonra sizin yanınıza geleceğim.” diyordu.

Yerimden fırladım. Gözlerimi ovdu ama hala görüyordum onu. Brûsk arkadaş ağaçların arasında yürüyordu. Her şey o kadar gerçek gibiydi ki:

“Heval Brûsk geldi. Geldiii!” diye bağırdım. Berivan arkadaş yanıma geldi.

“Gördüm, erkek arkadaşların yanına gitti.” dedim.

“Senin psikolojin bozulmuş. Gelemez artık. Sen rüya görmüşsün.” diye beni ikna etmeye çalıştı. Ama gördüğüme emindim.

“Hayır, gidip erkek arkadaşların mangasına bakacağım.” dedim. Koşarak erkek arkadaşların mangasına gidip baktım ama yoktu. Herkes bana şaşkın şaşkın bakıyordu. Beni öyle görünce herkesin gözü doldu. Çünkü herkes onu çok seviyordu.

Hawar arkadaş o süreçte Zilan arkadaşın eyleminin etkisi altındaydı. Sürekli onun eylemi üzerine yoğunlaşıyordu. Bu eylemin bize çağrı olduğunu söylüyordu. Bölükte yaşanan bu kayıp, arkadaşların cenazesinin bulunamaması onu çok sinirlendirmişti. Bir grup arkadaş yanına alarak arkadaşların intikamını almak için eyleme gitti. Yaptıkları eylemde askerler çok kayıp vermişti. Sonra noktaya gelince bağlantı kurup düşmana:

“Gidin askerinizin cesetlerini alın. Bizim arkadaşlarımızı öldürmek neymiş görün.” dedi. Bunun üzerine karşıdaki ses de:

“Sen de git arkadaşının leşini suyun içinden çıkar. Yazık oldu. Çok da gençti.” dedi.

Brusk arkadaş kastettiğini anlamıştık. Ertesi gün tüm suların içine baktık ama bulamadık.

Brûsk arkadaşın cenazesini daha sonra karargâh gücü buldu. Biz oradan ayrılıp Kırmızı Dağ’a geçmiştik. Arkadaşlar oradan geçerken suyun içinde bir parça şutik görmüş ve çekince Brûsk arkadaşın cenazesini bulmuşlardı.

Düşman onun kulaklarını, burnunu, kollarını kesmişti. Vücudunun her yerinde işkence izi varmış. Parmakları ezilmiş, kemikleri kırılmış... Onu çıkaran arkadaşlar gördükleri manzara karşısında dayanamamışlardı. Bize anlatıldığında tek hatırladığım korkunç bir öfke ve büyük bir acı ile dolmuşumdum. O gencecik ve utangaç çocuğu, karıncayı bile incitmekten çekinen güzel insanı o kadar acımasızca öldürmelerini kabullenemiyordum. İntikamını almak için yeminler ettim.

Ferze arkadaş o akşam bize:

“Bir can almak ile insan biter mi heval, biter mi

Kahpe kurşun kalemini kırar mı heval, kırar mı

Şu Munzur’un suyu senden geçer mi heval, geçer mi...” türküsünü söyledi. O söylerken hepimiz Brusk arkadaş düşünüyorduk.

Şehit Zilan Bölüğü...

Rojdere'den sonra bir süre Kırmızı Dağ'da kaldık. Ferhat arkadaş da bizim bölüğe düzenlenmişti. O ve Berivan arkadaşlar takım komutanıydı. Hawar arkadaş Zilan arkadaşın eyleminden çok etkilenmişti. O nedenle bölüğün adını Şehit Zilan bölüğü koydu.

Yaz boyunca Kırmızı Dağ, Deşt, Kızıl Kayalar tarafında eylem amaçlı hareketli olduk. Yol kesme, askeriye malzeme taşıyan arabaları durdurma gibi eylemler yaptık. Birkaç tepeye saldırdık. Hawar arkadaş bir grup arkadaşla birlikte Tülük boğazında pusu atmış ve düşmana oldukça kayıp verdimişti. Zilan arkadaşın eyleminin de yarattığı bir korku oluşmuştu düşmanda. Bir süre boyunca sürekli operasyon yaptıktan sonra karakollarına çekildi. Artık araziye çıkamıyorlardı.

Kırmızı Dağ'da yol kestik. Yol kesme eylemlerini genelde propaganda yapmak ve askerlerin gelmesini sağlamak için yapıyorduk. Üç tepeyi ve yolu tutmuştuk. Şiyar arkadaşın mangası yol kesmeye inmişti. Ben Hawar arkadaşla birlikte bir tepedeydim. Karşıdan büyük bir kamyon geldi. O kamyon askeriye lokallerine malzeme taşıyan kamyonlardandı. Şiyar arkadaş cihazla bağlantı kurup Hawar arkadaş:

“Bu arabanın içi çerez ve kola dolu. Ne yapalım?” diye sordu. Hawar arkadaş:

“O arabayı toprak yola çekin, orada boşaltın.” dedi.

Kırmızı Dağ'da o kadar çerez, kola görülmüş değildi. Boşaltılan malzemelerin çoğunu gömme yaptık. Başka alanlara da gönderdik. Zaten erzak sorunumuz ciddiye. Gece gündüz çerez yiyor, kola içiyorduk.

“Ekmek yoksa pasta yeriz.” sözü o zamanki favori esprimizdi.

Eylem için keşif yapmaya devam ettik. O süreçte alanda bölük komutanı olan Atakan arkadaş da yanımıza gelmişti. Bir keşif grubu çıkarılmıştı ama içlerinde ben yoktum. Berivan arkadaş yönetim planlaması sonrasında gelip gidecek grubu söyledi.

“Neden ben gitmiyorum?” diye sorunca da eylemi Ferhat arkadaşın üstlendiğini ve beni grubuna kabul etmediğini söyledi. Öyle deyince ben çok sinirlendim. Neden beni istemediğini anlamamıştım. O zamanlar Ferhat arkadaş beni henüz tanımıyor ve tecrübesiz sanıyordu. Bir de o zamanlar çok kilolu olduğumdan yürüyemeyeceğimi düşünüyormuş. Bunu çok sonradan bir sohbet sırasında bana itiraf etti. Ama o zaman çok zoruma gitmişti.

Hemen silahımı ve raxtımı alarak:

“Ben tek başıma gideceğim keşfe.” dedim. Beni durduramayacaklarını anlayınca gruba koydular. Keşfe Hawar, Ferhat, Berivan, Atakan arkadaşla birlikte gittim.

Arkadaşlarla yol keşfini yaptık. Nazimiye ile Dersim arasındaki asfalt yola pusu atacaktık. Mevzileneyeğimiz yerleri belirledik, ertesi gün de mevzilerimizi kazdık. Hazırlıklarımızı tamamladık. Ferhat arkadaş beni en arkadaki mevzide bırakmak istedi.

“Eğer en ön mevzide olmazsam asla kabul etmem.” diye dayattım. İş biraz da inada binmişti. Ferhat arkadaş bana karşı güvensiz yaklaşmasını kabullenemiyordum. Neredeyse namus meselesi yapmıştım. Sonunda benim inadım kazandı ve ilk mevzi benim oldu. Atakan ve Hawar arkadaş:

“Eğer sen gidip de vuramazsan hesap vereceksin.”

“Ben hesap vermeye hazırım. Eğer vuramazsam tabii.” dedim.

Planlamayı gözden geçirdikten sonra silahımı kontrol ettim. Acaba çalışır mı, çalışmaz mı diye kaygılıydım. Sürekli eylemlere gittiğimden dolayı arkadaşlar artık bana silahlarını vermek istemiyorlardı. Silahlarımızın çoğu kırık döküktü. O nedenle silahı yeni olan Ronahi'den silahını istedim. Ronahi ise eyleme gitmediği için kızmıştı ve silahını vermedi. Ben de o kadar kızdım ki:

“Bu eylemde silah kaldıracağım ve bir daha kimsenin silahına ihtiyacım olmayacak.” dedim. Moralim çok bozulmuş, ağlamaklı olmuştum. Sinirli sinirli yola çıkmak için hazırlanırken Hawar arkadaş beni gördü.

“Silah için mi ağlıyorsun?” dedi ve bana kendi silahını verdi.

Eylem yerine geçtik. Hawar arkadaş üstümüzdeki tepeden eylemi koordine edecekti. BKC ve B7 orada savunma yapacaktı. Berivan arkadaş ve birkaç arkadaş Munzur Baba'nın tepesinde

indirme yaparlarsa savunmamızı yapmak için mevzilenmişti. Ben ile bir erkek arkadaş ilk mevzideydik. Ferhat arkadaşla bir arkadaş da biraz ilerdeki ikinci mevzide, diğer mevzide de iki arkadaş daha elleri tetikte bekliyordu.

Üç gün boyunca yağmurun altında, mevzilerimizde oturarak düşmanın gelişini bekledik. Ayaklarımız ayakkabılardan çıkmadığından şişmişti. Üç gün boyunca gözümüze uyku girmede. Her an gelecekler diye bekliyorduk. Üçüncü gün karşıdaki gözcüler Ferhat arkadaşla haber verdi:

“Hazırlanın geliyorlar!” Heyecandan yerimde duramıyordum. Haber vermeleri ile arabaların görünmesi arasında sanki yıllar geçti. Merkez tarafından reo arabaların geldiğini gördüm. Reoların büyük bir kasası vardı ve yirmi asker alıyordu. Daha önce defalarca yol eylemlerine gitmiştim. Askeri araçlara nasıl pusu atıldığını, nasıl davranmam gerektiğini iyi biliyordum. Ferhat arkadaş o sırada sonradan itiraf ettiğine göre eli kalbinde:

“Duygusal yaklaşır, vuramaz.” diyormuş. Anlaşmamıza göre de bu eylemde başarılı olamazsam bir daha eyleme gitmek için dayatmayacaktım.

Reo aracı bize doğru yanaşıyordu. Ön koltukta beyaz gömlekli biri oturuyordu ve şoför ile kendi aralarında gülüşüyorlardı.

“Şimdi görürsünüz bu kadar gülmeyi...” dedim. Emniyeti açtım, taramaya aldım ve tam mevzilerin hizasına gelince yanımdaki arkadaşla:

“Hazır ol. Başlıyoruz.” dedim. İlk başta şoföre nişan aldık. O vurulunca araba yerinde durdu. Taramaya başladık. O sırada Brusk arkadaşın intikamını alma duygusuyla taramaya devam ediyordum. Arabayı aramıza almış ve her üç mevziden üzerine ateş ediyorduk. Bir B7 güllesi atıldı ama isabetli değildi. Ortalık toz duman oldu. Askerlerden sadece biri, o da aracın tekerleğin arkasına saklanmış ve kurtulmuştu. Araçtaki tüm askerler imha oldu. Diğer araçlar hemen geri kaçtı.

Geri çekilme talimatı verildiği sırada ben silah almak için aşağıya inmiştim. Herkes geri çekilmiş bir tek ben kalmıştım. O arada bir arkadaş bana seslendi ama ben ne dediğini duymadım. Ne dediğini anlamadığım için ben de onu aşağı çağırdım. Onun silah seslerinden kulakları ağırlaşmış ve o da beni duymamıştı. Silah almayı kafama koymuştum. Yanımdaki tek bombanın pimini düzelttim, patlayıp patlamayacağından emin değildim ama elimde tutarak ilerledim. Ben yola indiğimde karşıdan panzerler gelmeye başladı. O sırada tekerleğin arkasında saklanan askeri gördüm. Yaralıydı. Panzer karşısında kahramanlık olmazdı elbette. On- on beş dakika boyunca tank ve panzerlerle o yolda kovalamaca oynadıktan sonra kendimi zor kurtardım. Tabi ki silah milah alamadım.

Düşman çılgına dönmüş bir biçimde oraları havanladı durdu. Arazide yangın çıktı. Artık havan sesinden kulaklarımız sağır olmuş, barut kokusu ve isten başımız dönmeye başlamıştı. Arkadaşlara yetiştiğimde Hawar arkadaş kızgındı. Ciwan arkadaş B7 elinde, kokudan olacak kusup duruyordu. Ondan silahı alıp yavaş yavaş yürüdüm. Hawar arkadaş:

“Allah belanı vermesin. Kesin şehit düştü diyordum. Kime sorsam görmediğini söylüyor. Yola inmişsin ha!” diyerek bana kızdı.

Ben güldüm. Çok mutluydum. Silah kaldıramamıştım ama başarılıydık. Hawar arkadaş öfkeden kıpkırmızı olmuştu.

“Senin amacın ne? Ne yapmaya çalışıyorsun?”

“Silah kaldıracaktım.”

Hawar arkadaş başını umutsuzca sallayıp arkasını döndü. Ben arkasında ilerlerken arada bir öfkesi geçmiş mi diye onu kontrol ediyordum. Bir ara göz göze geldik. Gülümsediğini gördüm.

Düşman bir süre sonra cenazeleri almak için geldi. Olağanüstü bir tedbir almışlardı gelirken. Biz kışın kullandığımız kamp yerimize geri çekilme yaptık. Bunun intikamını almak isteyecek ve operasyon başlatacaklardı. Bir süre kendimizi sağlama almamız gerekiyordu.

O eylemden sonra Ferhat arkadaş keşif yapılacağı zaman:

“Saadet arkadaş gelsin.” demeye başladı. Başta Ferhat arkadaş ile yıldızlarımız barışmamıştı ama sonradan çok güzel bir yoldaşlık kurduk.

Nazimiye tarafında bir süre daha yoğun pratik yürütmeye devam ettik. Bir gün Hawar arkadaş beni, Ferhat, Savaş ve Ciwan arkadaşları çağırdı.

“Düşman Munzur tepesine çıkmış. Oraya gidip baskın yapacaksınız.” dedi.

Dördümüz gündüz keşif yaptıktan sonra planlama çıkardık. Mevzilerin altına sızmalı bir şekilde gidecek ve sonra baskın yapacaktık. Ben ve Ciwan arkadaş bir mevziyi, Ferhat ve Savaş arkadaş bir mevziyi tarayacaktı. Askerler ormanın bittiği çıplak bir yerde mevzilerini yapmışlardı. Ay ışığı geç çıkacaktı. Ay ışığını hesaplayarak akşam yola çıktık. Çok yavaş ve dikkatli bir biçimde yaklaştık. Ormanın bittiği yerden sonra sürünerek ve önümüzdeki otları, etrafa atılmış konserve kutularını kaldıra kaldıra ilerlemeye devam ettik. Öyle ki yarım saatte ancak iki metre ilerliyorduk. Mevzilere iyice yakınlaşmıştık. Askerlerin sesleri geliyordu. 12’ye doğru dolunay çıktı. Her taraf aydınlandı. Ben ve Ciwan arkadaş kendi hedefimize doğru ilerleyip yerimizi aldık. Ferhat ve Savaş arkadaş da kendi vuracakları mevziye yakınlaştılar. Onların başlamasıyla biz de yerimizden fırlayarak mevzileri taramaya başladık. Hızla geri çekildik. Açtığımız ateşe bir cevap gelmedi ama her şey o kadar hızlı olmuştu ki ne olduğunu tam anlayamadık. Ferhat arkadaş mevziye bomba atmıştı ve fırlayan taş parçalarından bir tanesi gözünün altına değmişti. Çok kanıyordu. Aşağı indik ama işin ilginç hiç ses yoktu. Düşmandan hiçbir karşılık gelmemişti. Büyük ihtimal hepsini imha ettik diye düşünmeye çalışsak da garip bir şeyler olduğunu da sezmiştik.

Noktaya geri döndük ve Hawar arkadaşla tekmil verdik. Ertesi gün kontrol için arkadaşları tepeye gönderdi. Giden arkadaşlar hiçbir şey görmemişti. Bir damla kan, bir çatışma izi, hiç bir şey... Sadece dağılmış teyp parçaları bulmuşlardı. Meğerse düşman korkudan geceleri o mevzilerde kalmıyormuş. Gündüz görüntü verip orada olduklarını düşünmemizi sağlıyor ve hava kararınca mevzileri terk ediyorlarmış. Hawar arkadaş:

“İyi kontrol etmemişsiniz.” diye bize kızdı. Biz ise:

“Mevzinin altına giderken bile konuşma sesleri geliyordu. Ne yapabiliirdik?” dedik.

Eylemimiz böylece boşa çıktı. Boşa çıkmakla da kalmadı. Arkadaşların diline düştük.

“Teröristlerin hain saldırısında bir teybimiz ağır darbe almış ve içindeki kasetin tüm iç organları dışarı çıkmıştır. Tüm müdahalelere rağmen teyp ve kaset kurtarılamamıştır. Bizim kahraman milletimiz daha ne teypler yapar ve kahraman askerlerimiz daha ne kasetler doldurur onlar bilmiyor. Terörle mücadelelerimiz amansız bir biçimde sürmeye devam edecektir...” şeklinde esprilere kulağımızı tıkadık bir süre.

Sonra buna benzer birçok tepe baskınımız boşa çıktı. Askerlerin yerini tespit ediyorduk ama saldırıya gidince mevzileri boş buluyorduk.

Bir de o süreçte öncü olan askerler kendilerini korumak için artık çelik yelek giymeye, araziye çıktıklarında kendileriyle köpek getirmeye başlamışlardı.

Bir gün Ruçem ve Ferhat arkadaş düşmanın araziye çıktığını duyunca birkaç arkadaşla önlerini kesmek için gitmişti. Ruçem ve Ferhat arkadaş önde yürürken birden askerlerin öncü grubuyla karşılaşmışlardı. Önce kısa süreli şokun etkisiyle bakışan askerler ile bizim arkadaşlar anında kendilerine gelmiş ve bizimkiler koşmaya başlayan askerlerin peşine düşmüşlerdi. Arkalarından o kadar ateş etmelerine rağmen askerler bir türlü düşmüyormuş. Bizimkiler askerlerin çelik yelek giydiklerini nereden bilsin? İyice hırslanıp son hızla koşan Ruçem ile Ferhat arkadaş askerle birlikte bir su kanalına düşmüş ve uzun süre boğuşmuşlardı. Ferhat arkadaş boğuşma sırasında askerın künyesini sökmüştü. Ruçem arkadaş da koşarken şapkasını düşüren askerın şapkasını kendisiyle getirmişti. Askeri vuramadıkları gibi artık çok riskli bir yerde olduklarını fark edip dönmüşlerdi. Hem koşup hem de ateş eden arkadaşlar asfalt yolda uzun süre onları kovalamışlardı. Askerlerle yaşadıkları kovalamacayı ve bir türlü vuramadıklarını anlatırken o kadar çok gülmüşlerdi ki gözlerinden yaşlar geliyordu.

İsa arkadaş bizi Hengirvan’a çağırıyordu. O süreçte eylemlerimiz boşa çıktığından dolayı bin bir kaygı içinde yola çıktık. Başımıza gelecekleri tahmin edebiliyorduk.

Harçık suyunu geçerek dolambaçlı bir patikadan Hengirvan’a çıktık. Oralarda eski bir noktamız vardı. Noktaya ulaşınca ilk yaptığımız şey doğal olarak tepeci çıkarmaktı. Ben mangamdan birkaç arkadaşla alarak tepeye çıktım. Çıkarken Hawar arkadaş bizi uyardı:

“İsa arkadaş onlar da bu çevrelerdedir. Onlarla karşılaşabilirsiniz, dikkatli olun.”

Yağmur yağmaya başladı. Tepeye çıkana kadar sıırıslılam olduk. Ben ve bir arkadaş biraz önden gidiyorduk. Orman bir yerden sonra bitiyordu. Açık bir yamaçta ilerlerken birden yukarıdan:

“Kamo?” diye sert bir ses geldi. Bir kadın sesiydi. İlk aklıma gelen teslim olan bir kadın olabileceğiydi. Hemen kendimizi yere attık. Mekanizmayı açtım ve karşıdakinin de mekanizmayı açtığını duydum. Biraz bekledim. Karşıdaki ses:

“Kimsin? Adın ne?” diye sordu.

“Saadet! Sen kimsin?” dedim.

“Peyman!” deyince rahatlayarak ayağa kalktık. Peyman ve Bese Hozat arkadaşlarımız. İyi ki hemen ateş etmedim diye düşündüm. Birbirimize doğru yürüdük ve hemen onlara sarıldım.

Onlar daha yukarı taraftaydılar. Bizim görüntümüzü alınca diğer arkadaşlar:

“Ateş edelim.” demiş ama Peyman arkadaş:

“Durun Heval, hele önce anlayalım kimdir? Belki bizim arkadaşlardır.” demiş.

Kıl payı kurtulmuşuz yani. “Kamo” demeden tarayabilirlerdi. Biz daha aşağıdayız, onlar daha önce fark ettikleri için mevzilenmişler de.

İsa arkadaş bir yere gittiğinde tepeci ve mutfakçı arkadaşları kendi gücünden çıkarırdı ki diğer arkadaşlar toplantıya katılabilirdi. O yüzden bize:

“Siz toplantıya katılacaksınız, aşağı inin. Tepede biz kalırız.” dediler. Biz de bir süre arkadaşlarla kaldıktan sonra yanımızdaki su ve ekmeği onlara bırakarak indik. Çünkü yanlarında hiç erzak yoktu.

Kahvaltıdan sonra toplantı başladı. Düşmanın taktiği ve eylem tarzımız değerlendirildi. Bizim eylemlerimizde çok yetersizlikler vardı. İsa arkadaş:

“O sizma eylemine kim katılmışsa kalksın!” dedi. Herkes birbirine bakıyor, Ferhat ve Hawar arkadaş bana işaret yapıp duruyorlardı. Beni galeyana getirip kaldıracaklar. Kalkar mıyım? İsa arkadaşın karşısına, hele de başarısız bir eylemden sonra çıkmak her babayığidin harcı değildi. Bizim boşa çıkan eyleme giden gruptan kimse kalkmadı.

İsa arkadaş kimsenin kalkmadığını görünce kendisi değerlendirme yapmaya başladı.

“Allah size ağız vermiş ama diş vermemiş, parmak vermiş, tırnak vermemiş... Siz dişsiz kurtlarsınız...” diye başladı. Onun değerlendirmeleri karşısında hiç kimse sesini çıkarmadı.

İsa arkadaş bölükteki arkadaşların düzenlenmesini yapar ya da alanımızı değiştirir diye ödümüz kopuyordu. Ama öyle yapmadı. Açıkçası alanlar arasında ayırım yapıyorduk. Bölükçülük, ailecilik, takımçılık yaygın yanlışlarımızdandı. Özellikle Doğu ve Batı gücü arasında hem rekabet hem de birbirini beğenmeme yaşanan durumları. Ben de o zamanlar, “Asla Batı’ya gitmem” diyenlerdendim. Dersim’deki en köklü anlayış, örgütün de en çok eleştirdiği konu ailecilikti. Bir alana, bir bölüğe, bir komutana bağlanan başka yerde ve başkasıyla yapamıyordu. Dışardan gelen birini kolay kolay kabul etmeme, uzun süre birlikte olduğumuz arkadaşların eksikliklerini eleştirmeme, olduğu gibi kabullenme gibi PKK gerçeğine uymayan bir yaklaşımımız vardı. Oysaki başka bir alana gönderilen arkadaş, başta kıyamet koparsa da bir süre sonra oraya bağlanıyor ve bu sefer de orada aynı yaklaşımı geliştiriyordu. Dar aileci anlayış bizi kendi alanımızla sınırlı kalmaya, sadece kendimizi düşünmeye ve örgütsel anlamda zayıf, kaba ve sonuç almayan tutumlara götürüyordu. Eylemsel düzeyimizin zayıf olmasında da bunun etkisi vardı bence. Çünkü Zilan arkadaş tüm hareketin sorumluluğunu üstlenecek ve kilometrelerce uzakta olan Önderliğe karşı gelişen saldırıları görece kadar geniş bir yaklaşım ve duyarlılık içinde olduğundan öyle büyük bir eylem geliştirebilmişti. Bizimse dünyamız onunla kıyaslanamayacak kadar küçüktü...

Biz de çoğunlukla pusu ve tepe kaldırma eylemleri yapmaya çalışıyorduk. Yol kesip askeri araçları vuruyorduk. Eylemlerimizde renklilik, taktik zenginlik yoktu. İsa arkadaş da bunu çok sert eleştirmişti. Zilan arkadaşın eylemi hepimizin önünü açan bir eylemdi. Bize hem moral hem de yeni bir bakış açısı kazandırması gerekiyordu. Çok moral aldığımız bir gerçektir ancak klasik eylem anlayışımızı aşamamıştık.

Doğu gücü olarak bizim pratiğimiz çok güçlü olmasa da o günlerde Batı alanında çok güçlü eylemler yapıyordu. Botan arkadaşın grubu merkezde bir tepeye saldırmış ve eylemde onlarca asker ölmüştü. Bir tepede dört tane G3 ele geçirmişlerdi. İbrahim ve Diyar arkadaşın gücü de o süreçte çok etkili eylemler yapıyordu.

Toplantı için orada kaldığımız süreçte Şilan (Sevinç Sezgin) arkadaşla birkaç gün geçirme fırsatımız oldu. İsa arkadaşın yanında çok nitelikli bir kadın gücü vardı. Adar Dersim, Bese Hozat, Peyman Amed arkadaşlar o mangadaydı. Hepsi de güçlü ve duruşlarıyla gittikleri yeri

etkileyen, orada devrimci bir hava estiren arkadaşlardı. Şilan arkadaş bu arkadaşların içindeydi.

Toplantılar sürerken bir gün Şilan arkadaşla nöbetçi olarak dışarıda kaldık. Toplantı uzun sürünce Şilan arkadaş ilerdeki ağacı göstererek:

“Hadi dut yemeye gidelim.” dedi.

“Nöbetçiyiz. Nasıl gideceğiz?” dedim şaşkınlıkla.

“Bir şey olmaz. Hem ağacın üstünde etrafa daha hâkim oluruz.” dedi muzipçe.

“Görseler ne yapacağız? Nöbette dut yemeye gitmişler diye bizi eleştirecekler.” dedim kaygıyla.

“Ağaç hemen burada. Ne olacak?” diyerek beni çekiştirmeye başladı.

Onunla dut yemeye gittik. Çok atik bir biçimde ağaca tırmandı. Benim için de bir dalı silkeledi. Ben de yerden dutları toplayıp yedim. Bir yandan da gözüm sürekli toplantının olduğu taraftaydı. Şilan arkadaş ise çok rahat bir şekilde bir yandan ısıklık çalıyor, türküyü söylüyor ve çobanların hayvanlarına seslenirken çıkardığı seslerden çıkarıyordu. Keyiften kendinden geçmişti. Toplantı var, arkadaşlara ses gidecek diye bir kaygı yaşamıyordu. Ben ona gülmekten dut yiyemiyordum.

“Hayatımda senin kadar çılgın birini daha görmedim.” dedim.

Ağaçtan indikten sonra:

“Çok terledik. Hava çok sıcak değil mi? Hadi kendimizi suya atalım.” dedi.

“Olmaz. O kadarını da yapamayız.”

“Ne olmuş. Sırayla girer çıkarız. İki dakikada.”

“Sen bizim ceza almamızı mı istiyorsun?”

“Sen de çok kuralcısın.” diye arkasını dönüp gitmeye hazırlanınca peşine düştüm. Biraz ilerde bir dere vardı. Bazı yerleri içine girilebilecek kadar derindi. Birimiz beklerken diğeri suya girdi. Kendim bile nasıl böyle bir kuralsızlığı yapmayı göze aldığımı anlamadım ama çok eğlendiğimi itiraf etmeliyim.

Şilan arkadaş asi, kurala gelmeyen, çılgın biriydi. Hiçbir şeye boyun eğmeyen, kendine özgü duruşu ve yaşam tarzı olan bir arkadaştı. Kimseden çekinmez, kimin ne dediğini umursamazdı. Bildiğini yapan biriydi. Çok doğaldı. Dersim’in o yerel kişiliği çok belirgin biçimde onda yansıyor. Zazacada kullanılan yerel konuşmalar hala dilindeydi. Onun sıcak, canlı, deli dolu kişiliği beni çok etkilemişti. İlk tanıdığım günden itibaren bana hep farklı gelmişti. Çok özgün bir karakteri vardı. Askeri olarak çok güçlü ve heybetliydi. Gerçekten de düşman karşısında korkusuz duruşuyla, savaştaki gözükarallığıyla tanınan ve anlatılan biriydi.

Toplantılar bittikten sonra Kırmızı Dağ’a gittik.

Bizim bölükte yer alanlardan Hawar, Ferhat, Berivan, Beritan, Türk Roza, Bagok, Ağır, Militan, Garip, Suat, Şiyar(Pertekli), Fikret(Erzincanlı), Ciwan, Savaş, Abbas, Agit, Newal, Cudi, Barış, Diren, Zınar arkadaş şehit düşenlerdir. Hala yaşayanlar Ruçem, Ferze, Sara, Dirok, Nalin Muş, Şafak, Zeynel(Dılovan) arkadaşlardır. Bir de sonradan ihanet edenler oldu ki onların adlarını yazamaya gerek görmüyorum.

Bölüğümüz çok canlıydı. Bunda Hawar arkadaşın emeklerinin çok büyük bir rolü vardı. Yetersizlikleri eleştiriyor, eksikliklere izin vermiyor ve arkadaşlarla çok ilgileniyordu. O süreçte fiziki olarak ve yaşama uyum sağlama konusunda zorlanan birçok arkadaşı yanına almıştı. Özellikle zorlanan arkadaşlara karşı çok duyarlıydı. Kimseyi yük olarak görmez, herkesin bu devrime bir yönden katkı sunacağına inanarak işletmeye çalışırdı. Herkesin rahatlıkla tartıştığı, güvendiği ve sevdiği bir arkadaştı. Partiye çok bağlı, çok ilkeliydi. Hatta bu konuda arkadaşlar onu aşırı kuralcı bile bulurlardı. Dogmatik olduğunu söyleyenler de vardı. İlkeler ve gerilla kuralları söz konusu olduğunda hiç taviz vermez ve çok sert olurdu.

Hawar arkadaş 92’de katılmış, bir ara ağır yaralandığı için bir yıla yakın tedavi amaçlı dağdan uzak kalmıştı. Önderliğin yanında da eğitim görmüştü. Önderliğin çok değer verdiği bir arkadaştı. Botan’da da kalmıştı. Genç olmasına rağmen birikimi, tecrübesi ve ideolojik düzeyi gelişkin biriydi. Arkadaşların gelişimine ve eğitimine çok önem verirdi. O koşullarda ve yoğunluk içinde bile gittiğimiz her yerde bir eğitim planlaması yapar, mutlaka eğitim görmemizi sağlardı.

Hawar arkadaş aslen Dersimliydi. Dersim isyanından sonra Varto'ya göç etmişlerdi. Aleviydi ve kişiliğinde Aleviliğin çok belirgin etkileri vardı. Kumral ve uzun boylu bir arkadaştı. Bir kulağı delikti. Bir gün merakımı yenemeyerek:

“Heval Hawar senin kulağın niye delik?” diye sordum. Gülümseyerek anlattı.

“Ben evin tek çocuğuydum. Beni çok seviyor, el üstünde tutuyorlarmış. Çok küçükken kuyuya düşmüşüm. Herkes öldüğümü sanmış ama beni çıkardıklarında hala yaşadığımı görmüşler. Dayanıklılığımı görünce adımı Demir koymuşlar. Soyadım zaten Çelik. Olmuşum Demir Çelik. Sonra da kulağımı delip küpe takmışlar. Saçımı da uzatmışlar. Kaç yaşıma kadar da kulağымda küpe vardı. Bizim oralarda böyle adetler vardır. Çocukluk resimlerim vardı. Küpeli, uzun saçlı. Tıpkı kız çocuklarına benziyordum.”

Hawar arkadaş bize hep Zazaca şarkılar söylerdi. En çok söylediği “*Vore vora. Hete koura venge tufangu yeno (Kar yağıyor. Dağlardan silah sesi geliyor)*” parçasıydı. Yanında Metin-Kemal’in kasetleri vardı. Bazen dinleyelim diye kasetlerini bize de verirdi.

Akşamları köz başında oturduğumuzda herkes ondan “*Vore vora*” parçasını söylemesini isterdi. O da severek söylerdi. “yeno”nun sonundaki “o”yu uzatarak söylüyordu. Oraya geldiğinde tüm arkadaşlar “miyaaauuuu” diyerek ona eşlik ederdi. O da güler ve tamamlamadan bırakırdı şarkıyı.

“Bir daha size şarkı markı söylemeyeceğim” derdi. Ama başka bir sefere yine bir sürü ısrar ve: “Ağzımızı açmayacağız, sessizce dinleyeceğiz...” yeminlerinden sonra şarkıya başlayınca aynı tablo tekrarlanırdı. “Miyauuuu” şeklinde koro halinde başlardı arkadaşlar...

Bölüğümüzün gençleri olan Bagok, Şiyar ve Fikret arkadaşlar fedakârlık, canlılık ve atiklikleri ile örneklerdi. Bir gün bile onların ağzında “yorulduk, zorlanıyoruz, dinlenelim...” sözünü duymamışımdır. Manga komutanlarından biri de Bagok arkadaştı. Çok genç bir arkadaştı.

Bagok arkadaş Mardinliydi. Erzurum’dan gelmişti. İlk önce Erzurum gücünden ayrılmak istememiş ama sonra Dersim’e almış, bu sefer de Dersim’e aşırı bağlanmıştı.

“Ben Dersim’de güzellikleri yakaladım.” diyordu.

Roza arkadaş bölüğümüzdeki Türkiyeli arkadaşlardan biriydi. Konya Ereğlilydi. Orada doğup büyümişti. Gerçek adı Seher Ulutaş’tı. Üniversite okurken PKK’yi tanımış ve Kürdistan devrimine gönül vermiş biriydi. Bölüğümüzün aydınlarındandı. Çok bilinçli ve saygın bir arkadaştı. Onu hepimiz çok sever ve aramızdaki tek Türkiyeli olduğundan ona çok takılırdık. Onunla birlikte köylere gittiğimizde köylüler de çok şaşırırdı.

“Bir Türk gelmiş, bizim için savaşıyor. Olacak şey değil.” derlerdi. Türkiyeli bir kızın Kürt halkının özgürlüğü için bu kadar zorluğu göze alması ve kendini feda etmesini çok anlamlı buluyor ve etkileniyorlardı.

Roza arkadaşla ’95’te tanışmıştık. O yıl katılmış ve Erzurum’dan Dersim’e gelmişti. ’96 baharında Rubar arkadaşın bölümünde de beraberdik. Rubar arkadaş tüm raporlarını ona yazdırırdı. Bir gün yine onu çağırmişti Rubar arkadaş. O da:

“Raporların olmasa bizi hiç sormayacaksınız.” demişti.

Bir gece ben, Bagok ve Roza arkadaş birlikte pusu atmaya gitmiştik. O gece saatler geçmek bilmiyordu. Gece dürbünü ile uzun süre etrafı kontrol eden Bagok arkadaş bir süre sonra sıkıldı, artık uykusu gelmeye başlamıştı. Düşmanın da geleceği yoktu. Bagok arkadaş:

“Biz bir eylem yapmak için bu kadar uzaklara gidip geliyor, bu kadar uğraşıyoruz. Bu yanımızdaki de bir Türk’tür. Gel bunu vuralım. Örgüte de tekmil verelim bir Türk vurduk diye.” dedi.

Roza arkadaş ses çıkarmamak için kahkahalarını bastırmaya çalışıyordu.

“Sen Türk düşmanı mısın yoksa?” diye takıldı ona.

“Türklerin hepsi senin gibi olsa, ben onlar için kendimi feda ederim.” dedi Bagok.

Pusu attığımız yer Xozmerik boğazıydı. Aşağıdan Harçik’e kadar uzanan asfalt yol geçiyordu. Çok güzel bir geceydi. Ayışığı etrafı aydınlatıyordu. Başımızın üzerinde berrak ve yıldızlarla dolu bir gökyüzü duruyordu. Elimizi uzatsak yıldızları tutacak gibiydik. Biraz üşüyorduk ama olsun... Böyle güzel bir geceyi izlemek için üşümeye değirdi.

Bagok arkadaş tekrar dürbünle yola doğru baktı. Dürbünü indirdi ve:

“Devrimden sonra iki at alacağım. Biri kırmızı, biri beyaz. Bu asfaltta doyasıya, özgürce koşturacağım.” dedi.

Roza arkadaş:

“Birinci atı anladık ama diğeri niye?” diye sorunca Bagok arkadaş kocaman bir kahkaha attı.

“Herhalde tek olmayacağım. Yanımda biri olacak.” dedi.

Bunun üzerine Roza arkadaş da bir kahkaha attı.

“Kimmiş bu yanındaki acaba?” Sonra da:

“Bölüğe gidince herkese anlatacağım. Sen bulmuşsun iki kokumu böyle konuşuyorsun.” diye takılmaya başladı. Roza arkadaş ona çok takılınca Bagok arkadaş utandı:

“Şaka yaptım ya. Kimseye söyleyip rezil etmeyin beni.”

Bagok arkadaş bölümümüzün en şımarığıydı. Yaşının küçük olmasından dolayı çoğu zaman hoş görsek de bazen bizi usandırıyordu. O zaman da Roza arkadaş onu tehdit ediyordu:

“Söyleyeyim mi?” Bagok arkadaşın yanakları kızarıyor ve hemen kalkıp gidiyordu yanımızdan.

Nazimiye tarafına geçmiştik. Her nokta değiştirdiğimizde ilk yaptığımız şey tepede mevzi ve kanal yapmaktı. Her zaman yanımızda kazma kürek olurdu. Boyumuz kadar kanallar kazardık. Hawar arkadaş bunu çok önemsiyordu.

“Her tepede mevzilerimiz olsun. Mevzisiz olmaz.” diyerek beni tepeye göndermek istedi. Kendisi Rojnek karakolunun keşfine gidecekti. Bunu bildiğimden başka birinin gitmesini istedim.

“Mevzilerinizi yapın gelin. Akşam gideriz.” dedi.

Tepeye çıktık. Nazimiye toprağı genelde yumuşak olduğundan öğlene kadar iki kanal yapıp bitirdik. Hawar arkadaş bu kadar erken bitireceğimizi hesaplamamıştı sanırım. Saat birde noktaya indik. O saatte keşfe gitmezler, biz de biraz dinlenir, sonra gideriz diye düşünüyordum. Ferhat arkadaş tek başınaydı. Başka kimse yoktu noktada.

“Heval herkes nerede?” diye sordum etrafıma bakarak.

“Teeev, arkadaşlar gitti.” diye elini salladı.

“Hani ben de gidecektim.”

“Seni kandırdılar.” dedi gülerek. Çok sinirlendim.

“Nasıl insanlar bunlar? Niye beni kandırıyorlar?”

“Sakin ol heval. ‘Gidelim, fırsat bulursak vururuz, olmazsa keşif yapar geliriz’ dediler.”

Bense sakinleşecek gibi değildim. Çok sinirlendiğimi anlayınca:

“Heval daha yeni geldin. Hele otur dinlen biraz. Bir dahaki sefere beraber gideriz. Geçen eylem gibi harika bir şey yaparız.” diye beni sakinleştirmeye çalıştı.

Arkadaşlar üç gün boyunca gelmediler. Biz nokta değiştirerek Demenan’a gittik. Demenan’da ceviz ve elma çoktu. Öyle ki artık yemek yemiyor, karnımızı elma ve cevizle doyuruyorduk. Kış için de ceviz toplayıp gömme yaptık.

Keşfe giden arkadaşlar dördüncü gün döndüler. Karakolun yakınında üç gün boyunca odun kesimi için çıkacak askerleri beklemişler ama askerler çıkmamıştı. Elleri boş dönmüşlerdi. Ben ise içten içe seviniyordum.

“Oh iyi oldu. Niye eylem yapmadınız? Niye boş geldiniz? Beni kandırırsınız ha!” diye nispet yapmaya başladım.

“Bak öyle deyip beni kızdırma. Şimdi kalkıp yine gideceğim.” dedi öfkeyle Hawar arkadaş.

“Gitsen de yine boş gelirsin.”

“Sen çok bencilsin. Senin dışında arkadaşların da eyleme gitme hakları var.”

“Kandırmasaydınız beni o zaman. Açık söyleseydiniz.”

“Kandırmasam tepeye gitmeyecektin. Senden kurtuluş yok ki.”

O zaman ben her eyleme gitmek için çok dayatıyordum. Hawar arkadaş da bana çok kızıyordu. Beni atlatmak için böyle bir yöntem denemişti. Karakolun keşfini de yapmışlardı ama kaygılıydı:

“Oraya gitmek çok zor. Her tarafı mayınlamışlar. Çok tedbir almışlar. Gitsek kayıp veririz. Sonuç da alamayız.” dedi.

Hawar arkadaş tehlikeli yerlere arkadaşları göndermez, kendisi giderdi. Rojnek karakolu Zel dağının yamacında, her tarafı denetimine alan bir yerdeydi. Birçok arkadaşımız bu karakola görüntü verdiğinden dolayı şehit düşmüştü. Küçük bir görüntü alsalar hemen havanlar ve obüsler yağmaya başlıyordu.

Uzun süren bir koşturmaca ve yaşadığımız zorlanmalar yüzünden yıpranmıştık. Hawar arkadaş:

“Arkadaşlar bir süre dinlensin. Bu süreçte herkes çok zorlandı.” dedi. Birkaç gün hem toplantılarımızı yaptık hem de biraz güç topladık. Ondan sonra hem kış hazırlıkları hem de eylem çalışmaları için tekrar harekete geçtik. Doğu gücünün üslenme çalışmalarını bizim bölük üstlenmişti. Faik arkadaş, tüm güç için Rojdere ve Demenan’da hazırlık yapılmasını istemişti. Önceki yıl kış üslenmesinde yaşanan sorunlar tekrarlanmasın diye iki ayrı yerde üslenme hazırlığı yapıyorduk. Çok yoğun bir çalışma içine girdik.

Kış üslenmesi için öncelikle kazma, kürek vb. manga eşyalarının hepsini ayarlamamız gerekiyordu. Hawar arkadaş:

“Her manga kendi ihtiyaçlarını kendisi karşılayacak. Ne alzemeye ihtiyacınız varsa siz kendiniz bulacaksınız.” dedi.

Kızıl Kayalar’ın eteklerinde bulunan köylere gittik. Ben partideki ilk yıllarımda o köylere gidip gelmiştim. Beni görür görmez hemen tanıdılar. Bir kadın bana sarıldı, uzun uzun ağladı. Bir türlü beni bırakmıyordu. Eski arkadaşları sordular hep. Biraz konuştuktan sonra neye ihtiyacımız varsa karşılamaya hazır olduklarını söylediler. Ben de tüm ihtiyaçlarımızı sıralayarak bizim takımın giyecekten, tabak-kaşığa kadar tüm ihtiyaçlarını oradan aldım. Sabaha doğru noktaya giderken çok mutluydum.

Hawar arkadaş öğlen bizi topladı.

“Tekmil verin bakalım. Hangi manga hangi ihtiyaçlarını tamamladı?”

Manga komutanları sırayla teknil vermeye başladı.

“Bu eksik, şu eksik...” diye sıralamaya başladılar. Sonda ben gururla söz hakkı aldım. Tüm aldıklarımızı saydım. Tabi ki ayrıntıları, beni önceden tanıdıklarından dolayı böyle kolay olduğunu anlatmadım.

Hawar arkadaş gülerken beni dinliyordu. Bir yandan şaşırmış, bir yandan sevinmişti.

“Bakın Saadet arkadaş ne kadar örgütleyici.” diye diğer arkadaşlara beni örnek gösterdi. İçin için kasılıyordum o beni överken.

Malzemelerimizi aldıktan sonra Kırmızı Dağ’a geçtik ve erzak taşıma işine başladık. Erzakları Mazgirt’ten Demenan’a ve Rojdere’ye taşıyorduk. O yüzden işimiz çok zordu. Taşıma işi için katırlara ihtiyacımız vardı ve köylüler bir türlü katırlarını vermiyorlardı. O süreçte erzak için atlarla köye giden arkadaşlar Serkeftin boğazına çıkarken askerlerle iç içe girmiş ve atlar ele geçmişti. Neyse ki arkadaşlar kendilerini kurtarmayı başarmışlardı. Bu tür olayları duyan köylülerden bazıları:

“Bizi götürün. Katırlarımızı, atlarımızı götürmeyin.” bile diyordu. Biz artık gündüzden köylerde katırları olan evleri dürbünle keşfediyor ve akşam o evlere gidiyor, bin bir zorlukla, dil dökerek birkaç katır ya da at alabiliyorduk.

Erzak taşımaya giderken atlara binmemize Hawar arkadaş çok kızıyordu.

“Yazıkırlar. Zaten dönüşte sırtlarında yük olacak.” diyordu. O yüzden o bizimle geldiğinde atlara binemiyorduk. Ama o yokken uygun yerlerde biniyor ve bazen de yarış yapıyorduk. Öğrenince bize kızıyordu. Biz de:

“Tamam, onlara yazık ama bize de yazık.” diye kendimizi savunmaya çalışıyorduk.

Her zaman bir mangamız o katır ve atların korunmasından ve yemlenmesinden sorumlu olurdu.

Hawar arkadaş her köye inişimizde uzun bir liste yapar:

“Sen bu listedekilerin hepsini alacaksın.” derdi. En sevdiği şey toraq, ceviz, bir de elmaydı.

“Bu Dersim’in üç şeyi çok güzel.” derdi. Köy görevlerine gittiğimizde listenin başına büyük harflerle toraq yazar, giderken de arkamızdan birkaç kez seslenir ve:

“Toraqı unutmayın.” derdi. Cevizi de, elmayı da öyle severdi. Küçük bir bıçağı vardı. Özel olarak ceviz için yanında taşıyordu.

Üç grup şeklinde çalışıyorduk. Bir grup pusuda kalıyor, biri erzak taşıyor, bir grup da depo yapıyordu. Hawar arkadaş bazen erzak grubuna bazen depo grubuna katılıyordu. Tüm çalışma boyunca yanımdan ayrılmadı.

Bir gün Ferhat arkadaşla Kırmızı Dağ tarafında bir köye erzak almaya gittik. Tahminimizden çok daha fazla erzak topladık. Meburen katır bulmamız gerekiyordu. Büyük bir zorlukla köyden bir katır aldık. Bir türlü vermek istemiyorlardı ama ertesi akşam kesin getireceğimize söz vererek yaşlı adamı ikna ettik.

“Tamam.” dedi. “Apocular sözünde durur.”

Erzakları noktaya getirdik. Ferhat arkadaş:

“Katırı sağlam bir yere bağla.” dedi. Ben de götürdüm, kendimce iyi bir yere bağladım. Sabah uyandığımda Ferhat arkadaş sinirli sinirli ortalıkta dolaşıyordu. Beni çağırdı.

“Hani katır?” dedi. Gittim katırı bağladığım yere baktım. Katır yok. Ferhat arkadaş o kadar kızmıştı ki. Onu ilk kez bu kadar kızgın görüyordum.

“Halkın malına böyle mi yaklaşılr? Biz alnımıza salça sürüyoruz köylere yaralı var, bir katır verin demek için. Senin yüzeyselliğin yüzünden katır kayboluyor...”

O kızdıkça ben de ona bağırmaya başladım. Kavgaya tutuştuk.

Arkadaşlar harekete geçti. Sonunda katır bulundu. Katır kaçmak istemiş ama ipi uzun olduğundan ağaçlara dolanmış ve noktanın altında bir yerde durmuştu. Bulunmasaydı Ferhat arkadaşın elinden kurtulamayacaktım. Katır bulunduktan sonra da Ferhat arkadaş söylenmeye devam etti. Bir türlü susmak bilmiyordu. Zaten kızınca kıpkırmızı olurdu. Bir hafta onunla konuşmadım. Bir yolunu bulup benle konuşmak istiyordu ama ona o kadar kızmıştım ki hiç yüzüne bakmıyordum. Berivan arkadaş:

“Onunla konuşmak istiyorum.” demişti. Berivan arkadaş:

“Git konuş, iyi değil. Yoldaşlar arasında kızgınlıkları uzatmak yanlıştır.” dedi. Önce:

“Bir daha asla onunla konuşmam.” dedim ancak sonra konuşmam için Berivan arkadaş beni ikna etti.

Bir taşın üzerinde oturuyordu. Yanına gittim. Beni görünce gülümsedi. Yakındaki bir taşın üzerine oturdum. Arkamı döndüm. Yakınıma geldi, özür diledi.

“Bak.” dedi. “Tamam, ben kızdım ama sen de gördün halimizi. Köyden ne zorluklarla aldık katırı. Bir de söz verdik. Sen de daha iyi bağlayabilirdin. Ya kaçsaydı? Ne diyecektik adama?” Biraz konuştuktan sonra ben yumuşadım. Zaten çabucak yelkenleri suya indirenlerdenim. Çoğu zaman bir tek söz yetmiştir tüm kızgınlığının uçup gitmesine. Ben de ona bağırduğım için özeleştirir verdim. Ferhat arkadaşla ilk ve son kavgamızdı. Bir daha hiç kavga etmedik.

Oldukça yoğun bir çalışmadan sonra üslenme hazırlıklarını tamamladık. Artık eylem çalışmalarına ağırlık vermek gerekiyordu. Havalar iyice soğumuş ve kış yaklaşmıştı. Kış üslenmesine girmeden önce etkili birkaç eylem yapmak temel hedefimizdi.

Faik arkadaşın çağırması üzerine Mazgirt tarafına gittik. Orada fazla kalmayacaktık. Eylem hazırlıkları nedeniyle geri dönmemiz gerekiyordu. O süreçte yanıma yeni katılan arkadaşlar gelmişti. Çoğu oldukça gençti. Bunlardan biri de Vartolu Gülistan arkadaşı. En fazla on altı yaşındaydı. Çok güzel, çok şirin bir kızdı. Faik arkadaş onların düzenlemesini yaptı. Birbirlerinden ayrılmak istemiyorlardı. Beraber geldikleri grubun düzenlemesi olunca birbirine sarılıp ağlamaya başladılar. Gülistan arkadaşın kara gözleri ağlamaktan kıpkırmızı olmuştu.

O günlerde Tolhıldan ve Derya adında iki arkadaş birlikte katılmışlardı. Tolhıldan arkadaş Liceliydi, Derya arkadaş ise Siirtliydi. Ona Küçük Derya derdik. On dört yaşındaydı. Onunla birlikte kalmadık ama Tolhıldan arkadaşla kış kampında birlikte kaldık. Duruşu, katılımı, özellikle de eğitimlere katılımı çok etkileyiciydi. Bakmaya kıyamayacağın bir güzelliği vardı. Lise okumuştı. Yeni katıldığında onları bir köyden almaya gitmiştik. İsmi kendisi koymuştu.

“Adını neden Tolhıldan koydun?” diye sormuştum.

“Düşmandan intikam almak için.” demişti. Amed’in yurtseverliğini derinden yaşıyordu. Çok güzel Zazaca konuşurdu. Zaza inadı onda çok belirgindi. Bir şeye ikna olmadan yapmazdı. Kolay kolay kimseyi onaylamazdı. Çok uzun güzel saçları vardı. Kışın fazla banyo imkânımız olmadığından arkadaşlar saçını kesmesi için çok ısrar ettiler. Ama saçlarını kesmedi. Boyu da uzundu, kafası sürekli tavana çarpardı. O yüzden hep eğilmek zorunda kalırdı.

“Bahara kadar kambur olup çıkacağım.” derdi.

Üslenme çalışmaları bittiğinden artık köylere inmiyorduk. Sadece cephecilerimiz köylere gidip geliyordu. Bir akşam cepheci arkadaşlar ve Bagok arkadaşın da içinde olduğu bir grup ağaçların altında bir düzlükte oturmuş, sohbet ediyorduk. Bagok arkadaş yerinde duramazdı. İşi gücü bizimle uğraşmaktı. Biz sohbet ederken o sürekli yanımızdaki ağaç dallarını kendine çekip birden bırakıyor ve dallar şap diye suratımıza çarpıyordu. Sonra da yanlışlıkla olduğunu söyleyip kendini kurtarmaya çalışıyordu. Yol yürüyüşlerinde de öyle yapardı. Önümüzde yürürken ağacın dalını gerer ve birden bırakırdı, arkadan gelenin suratına çarpardı dal. Bir gün ona çok kızmıştım. Korkudan kaçıp en öne gitmişti. O gün de yerinde durmuyordu.

Cepheciler havalar soğuduğu için bize parke getirmişlerdi. Berivan arkadaş:

“Bu Bagok’a bir oyun oynayalım.” dedi. Parkeyi giyip şapkayı kafama geçirdim. Ormanın içine girip aniden Bagok arkadaşın karşısına çıktım. Sesimi de değiştirdim:

“Seni öldüreceğiiiiim!” diye bağırmağa başladım. Aniden karşısına çıkınca ne olduğunu anlamayan Bagok arkadaş arkasına bakmadan kaçmaya başladı.

“Cinler geliyooor.!” diye bağırıyordu. Soluğu mangasında almıştı. Biz de ardından mangasına gittik. Bir daha yaramazlık yapar ve bizi kızdırırsa sonunun çok kötü olacağını söyleyip tehdit ettik.

“Ödümü kopardınız.” diye kızarak bir daha bizimle uğraşmayacağına söz verdi ama neye yarar ki. Ertesi gün aynı Bagok.

Mazgirt’te kaldığımız süreçte Rubar arkadaşın şehit düştüğüne dair haber geldi. İlk önce kimse inanmak istemedi. Daha birkaç ay önce birlikteydik. Onunla eylemlere, keşiflere, hatta köylerden erzak çalmaya gitmiştik. Onun şehit düştüğünü söylemeye dilimiz varmıyordu.

Rubar arkadaşla Önderlik sahasında birlikte eğitim görmüştük. Gerçek adı Mazlum Gedik’ti. ’89 katılımlıydı. Karakoçanlıydı. Cihat arkadaşla akrabaydılar. Ailesi çok yurtsever, mücadeleye katılımları olan, şehitleri çok olan bir aileydi. Akademide o ve Cihat arkadaş beni kandırmış ve bir yarışmada kaybetmemi sağlayarak bana şarkı söyletmişlerdi.

Rubar arkadaş Batı’da bölük komutanlığı yapıyordu. Hozat’a bağlı Çet alanında bir köyden erzak alıp çıkarken o ve Çiçek adında yeni bir arkadaş birlikte şehit düşmüştü. Düşmanın köprüünün başına pusu attıklarından habersiz köprüden geçerken pusuya düşmüş ve ilk taramada mermi alan Rubar arkadaş hemen şehit düşmüştü. Onu kurtarmak için geri dönen Çiçek arkadaş da çatışarak şehit düşmüştü. Diğer arkadaşlar kendilerini zor kurtarmışlardı.

Rubar arkadaş çok seviyordum. Kadın iradesine karşı çok saygılıydı ve eşitlikçi bir yaklaşımı vardı. Yoldaşlarına karşı çok mütevazı ve çok iyi niyetli bir arkadaştı. Tam bir Aleviydi. Normalde çok mülayim, sakın bir arkadaştı, kimseyi kırmazdı ama savaşta çok güçlü bir komutandı. Görevden alınarak Batı’ya geçmesine neden olan Karakoçan’a gidişi de daha iyi bir pratik yapmak içindi. Ama savaşta niyetlerle iş yürümüyor ve kaybettiriyordu.

Rubar arkadaşın şahadeti bölüğümüzü çok derinden etkiledi. Hawar arkadaştan önceki bölük komutanımızdı. Ona çok bağlıydık ve herkes onu çok seviyordu. Onu düşündükçe elimiz ayağımız tutuluyordu. Günlerce yüzümüz gülmedi. Demiştik ya, o Baba Rubar’dı. Bölüğümüzdeki Newroz arkadaş ona çok bağlıydı. Bir gün Newroz arkadaş bulamayınca aramaya çıkmıştı. Rubar arkadaş:

“Ne arıyorsunuz?” diye sormuş,

“Newroz’u.” deyince:

“Burada yanımda yatıyor.” demişti. Newroz arkadaş bir gece çok üşüyünce, Rubar arkadaşın yağmurluğu olduğundan onun yanına gidip yatmıştı. Newroz arkadaşın yaşı daha çok küçüktü ve Rubar arkadaş babası gibi yaklaşıyordu. Onun şahadetinden sonra günlerce yas tuttu.

O günlerde Çakaran’da altı arkadaşın daha şehit düştüğünü öğrendik. Sonbahardı ve arkadaşlar kış üslenmesi için erzak çekmeye köye inmişti. Cengiz, Diljin, Özlem arkadaş da

içerindeydi. Düşman geçiş hatlarındaki bir tepeyi tutmuş ve çatışma çıkmıştı. Çatışmada altı arkadaş şehit düşmüştü. Bunun üzerine Kemal Zap arkadaş görevden alınmıştı.

Diljin ve Özlem arkadaş Siirtli, Cengiz arkadaş Mazgirtliydi. Cengiz arkadaşla Kemal arkadaşın güvenliğinde olduğumuz süreçten tanışıyorduk.

Diljin ve Özlem arkadaş pratikte öncü düzeyde rol oynayan arkadaşlardı. Her pratikte önde olan, en aktif arkadaşlardandı. Botanhydılar ama Dersim kültürüne çok çabuk adapte olmuşlardı. Diljin arkadaş iriyarı, fiziki olarak güçlü bir arkadaştı. Manga komutanıydı. Rubar arkadaşın bölümünde bir süre birlikte kalmıştık. Bir yer değişikliği sırasında onunla kendi takımımızın yerini belirlemeye gitmiştik. Erkek arkadaşlar yer belirlemek istemiş ve Diljin arkadaş çok sert tavır koymuştu.

“Sizin bize yer belirlemenize gerek yok biz yerimizi belirleyebiliriz.” demişti.

Özlem arkadaş Akvanosta takım komutanıydı. Zayıf, uzun boylu bir arkadaştı. Her gittiği görevi yerine getiren bir arkadaştı. Arkadaşlar tarafından çok seviliyordu. Kadın iradesini gösterme konusunda öncülük yapanlardandı. '95 kışında Akvanos'tan gelen grupta o da vardı. Orada takım komutanıydı. Erkek arkadaşların çoğu kötü durumdayken bayan arkadaşların dayanıklı ve moralli durumları o zaman da dikkatimi çekmişti. Özlem arkadaşın bunda çok rolü vardı. Çünkü bir takım içinde birlik, birbirine destek verme ve anlayış düzeyi gelişkinse zorluklara göğüs germek kolay oluyordu. Arkadaşlara moral ve güç vermek de yönetimin göreviydi. Ve Özlem arkadaş bunu başarıyla yapmıştı.

Bir süre sonra Nazimiye'ye geri döndük. Dört arkadaş Nazimiye taburunun keşfine gidecekti. Hawar arkadaş:

“Yönetimden arkadaşlar olsun.” dedi. Berivan arkadaş da:

“Ben ve Saadet arkadaş geliriz.” dedi. Berivan arkadaşın bana güveni çoktu. Her konuda bana inisiyatif verir, görüşlerimi alır ve ortak çalışmaya özen gösterirdi. Onunla çok iyi çalışıyor ve birbirimizi tamamlıyorduk. Ben de her konuda ona güvenir ve ne olsa onunla rahatlıkla tartışır, paylaşırdım. Onunla hep Zazaca konuşurduk. Çok güzel bir Zazacası vardı.

Berivan arkadaş Mazgirt Dilanoğlu köyündendi. Akvanos'taki kış kampında kalmış ve önceki yıl zorlu bir kış geçirmişti. Yaşadığı bu süreçlerden önemli dersler çıkarmıştı ve yaşama çıkardığı sonuçlar üzerinden yaklaşıma çalışıyordu. Çok mütevazı, aşırı duygusal bir arkadaştı. Arkadaşların şahadetleri karşısında çok etkilenirdi. Arkadaşlara yansıtılmamaya çalışıyordu ama Rubar arkadaşın şahadeti karşısında da çok etkilenmişti. Rubar arkadaşın şahadetini duyduktan sonraki gün keşfe gitmiş ve uzun süre dönmemişti. O dönmeyince bakmaya gittim. Yeni yeni güneş doğuyordu. Sırtı bana dönüktü. Sesimi duyunca gözlerini sildi. Arkadaşların içinde duygularını yansıtmak istemediğinden orada oturmuş ağlıyordu. Yanına gittim, neden orada oturduğunu çok iyi anlıyordum. Elimi omzuna koydum. Böyle durumlarda söyleyecek bir şey bulmak öyle zordur ki. Yüzüne onu anladığımı ve aynı duyguları yaşadığımı anlatmak istercesine baktım. O da beni anlamıştı. Hüzünlü bir tebessümle bana baktı. Uzun süre birlikte sessizce oturduk. Sonra arkadaşlar merak eder diye aşağı indik. Herkes nerede kaldığımızı sorunca etrafı keşfettiğimizi söyleyerek geçiştirdik.

Berivan arkadaşın dolu dolu, içten bir gülüşü vardı. Gülmeye başlayınca dizlerine vura vura gülerdi. Takımdaki tüm arkadaşlar ona derinden bağlıydı. Onun da insanlara bağlılığı çok derinden, çok özden. Duyguları çok güçlü, yoldaşlık duyguları çok derindi. İnsanlara olan sevgisi her davranışına yansırı. Haksızlıklar karşısında güçlü refleksleri vardı. Tavırlarında da oldukça yöntemliydi ve sorunlar karşısında çok yoğunlaşır ve nasıl yaklaşacağını iyi bilirdi. O yüzden erkek arkadaşlarla da ortak çalışmakta zorlanmazdı.

Yöneticilik tarzında çok kapsayıcı ve anlayışlıydı. Yanındaki arkadaşları, manga komutanlarını işleten, onları katan bir arkadaştı. Hiçbir kaprisi yoktu. Bir arkadaşın bir sorunu olduğunda bizimle tartışır, nasıl yapalım diye görüşlerimizi alır ve kolektif olmaya özen gösterirdi.

Berivan arkadaşla o gün hazırlıklarımızı yaparak güneş battıktan sonra yola çıktık. Munzur Baba'ya çıktık. Araziyi keşfedecek ve düşmana rastlarsak vuracaktık. Nazimiye'nin girişinde bir tabur vardı. Onların ilçenin girişindeki bir boğazda pusu attıkları söyleniyordu. Tarif edilen yere gittik. Keşif yaptık, devriyeler gelip gidiyor mu diye baktık. Taburun hemen yan tarafındaydı keşfettiğimiz boğaz. Altında asfalt bir yol geçiyordu. Sabaha kadar bekledik.

Soğuktan donduğumuz halde hiç kıpırdamadık ama hiçbir hareket de görmedik. Zilan arkadaşın eyleminden sonra düşman çok tedbirliydi. Kolay kolay araziye çıkmıyordu. Çıksa da zırhlı araçlarla, aşırı bir güvenlik içinde çıkıyordu. Bir şey göremeyince geri dönmek zorunda kaldık.

Sabaha doğru noktaya ulaştık. Hava henüz karanlıktı. Ferhat ve Hawar arkadaş kendi mangalarına gitiler. Hawar arkadaş:

“Közlerin üzerine çay koymuşlar. Gelin beraber içelim.” diye seslendi. Ben içmek istiyordum.

Berivan arkadaş:

“Gelirken kendinle su getir, benim çok uykum var. Çay içmeyeceğim.” dedi. Ben çay içmeye gittim. Tam mangaya girecektim ki Ferhat ile Hawar arkadaşlar:

“Ayı, ayı... Mangaya ayı girmiş!!!” diye çığlık atmaya başladılar. Onların yarattığı panikten tam olarak bir şey anlamasam da, kocaman iki göze benzeyen bir şey manganın içinde parlıyordu. Kendimi panikle dışarı attım. Onlar da arkamdan çıktılar. Dizlerine vura vura kahkahalarla gülmeye başladılar. Ferhat arkadaş gülmekten yerlere uzanmıştı artık. Beni kandırdıklarını anlayınca çok kızdım.

Dersimde fosforlu kabukları olan ağaçlar vardır. Karanlıkta parlarlar. Meğerse onlar da iki ağacı yan yana manganın kapısında tutmuşlar. İlk bakışta ayı gözleri gibi parlayan bu ağaçlar onların yarattığı kargaşa da eklenince beni bayağı korkutmuştu. Onlara o kadar kızdım ki çok ısrar etmelerine rağmen çay içmeye gitmedim. Onlara bağırıp çağırarak mangamın yolunu tuttum. Mangaya gidince olanları Berivan arkadaşına anlattım.

“Neden hep benle uğraşıyorlar? Ben çocuk muyum? Bu arkadaşlar beni sürekli kafaya alıyorlar... Bana hiç ciddi yaklaşıyorlar... Kendilerini ne sanıyorlar?” diye söylenmeye başladım. Berivan arkadaş çok kızgın olduğumu görünce:

“Kızma bu kadar, seni seviyorlar, onun için takılıyorlar.” dedi.

Sabah erkenden Hawar ve Ferhat arkadaş beni çağırdı. İlk önce tavır aldığımı söyleyerek gitmediysem de her zamanki gibi ısrarlara dayanamayıp yanlarına gittim. Ben giderken bile karşıdan bana bakıp gülüyorlardı. Tabi ki kızacağımı bildiklerinden kendilerini bastırmaya çalışıyor, arkalarını dönüp kendilerine ciddi bir hava vermeye çalışıyorlardı. Özür dilediler, biraz takılıp gönlümü aldılar. Ben de çok uzatmadım zaten. Sonra beraber gülmeye başladık önceki geceki halime.

O gün öğleden sonra yönetim toplantısı olacaktı. Ben bir arkadaşına saçımı kestirdim. Toplantıya yetişmek için acele ediyordum. Acele ettiğim için saçımı kesen arkadaş da paniğe girmiş ve çok kötü kesmişti. Saçımın her bir teli bir yerden fırlamıştı. Kırpılmış gibi bir hali vardı. Yıkamaya vaktim olmadığından o halde koştura koştura arkadaşların toplandığı yere gittim. Onlar da beni bekliyorlarmış. Beni gören başını önüne eğip gülmeye başladı. Ben sıkıntılı ve utangaç, bir köşeye sıkışmaya, bir şey yokmuş gibi davranmaya çalıştım. Hawar arkadaş beni gördüğü andan itibaren gözlerini üstümden ayırmadan beni izlemişti. Ben bir köşeye sıkışınca:

“Biz arkadaş bekliyoruz, o da gitmiş saçını kesiyor.” diyerek ters ters beni süzdü.

Ona bakmamaya çalışarak başımı çevirdim. Toplantı boyunca bana her baktığında gülmemek için kendini sıkıyordu.

Alana ilk defa kumaş gelmişti. Gömlekler genelde satın alınıyordu ama şalvarlarımızı kendimiz dikiyorduk. Erganili Militan arkadaş biz toplantıdayken önümüzden geçti. Kendisine bir şalvar dikmişti. Bir torbanın ağzını büzüp üstüne geçirmiş gibiydi. O kadar komik görünüyordu ki kendi halimi unutup kahkahayı bastım. Hawar arkadaş konuşuyordu o sırada. Bana bakıp:

“Komik bir şey varsa bize söyle, biz de gülelim.” dedi. Ben konuşacak durumda değildim, kendimi tutamıyordum. Elimle Militan arkadaş işaret ettim. Herkes o yana bakınca hep beraber gülmeye başladık ve toplantıya ara vermek zorunda kaldık. Militan arkadaş şok olmuş bir biçimde ve oldukça mahcup, oradan uzaklaştı hemen.

Sonra dikişten anlayan arkadaşlar onun şalvarını söküp yeni baştan dikti. Bir yandan da Militan arkadaş takılıyorlardı.

“Bu şalvar hangi fabrikanın imalatıdır acaba? Biz de kendimize ısmarlayalım.”

Bir gece mangaca tepeye çıktık. Tepeye ulaşmamız zaten sabaha doğru oluyordu. Bu tür durumlarda genelde duyarlı olduğu için Ruçem arkadaşı ilk nöbetçi yapıyordum. Listeyi ona teslim ettikten ve tekmilleri verdikten sonra uyumaya gittim. Daha uykuya dalmamıştım ki Ruçem arkadaş panikle yanımıza gelip:

“Kalkın düşman geliyor.” dedi. Hepimiz hızla kalktık, eşyalarımızı alarak hemen mevzilendik. Ben BKC’yi kurdum.

“Fırsattır, biz de düşmanı arıyoruz her yerde.” dedim. Bir saat geçti. Gelen giden yok. Hava artık aydınlanmıştı. İki saat oldu, yine hiçbir şey yok. Bir süre sonra Nalin arkadaş yanıma gelip:

“Gelin, düşman müşman yok. Ruçem bizi kandırmış.” dedi. Ben de o kadar güzel bir yerde mevzilenmişim ki düşman gelse kurtulamayacaktı.

Nalin arkadaş bekleyiş uzayınca kalkıp Ruçem arkadaşın yanına gitmiş ve düşmanı sorunca da Ruçem arkadaş dayanamayıp bir kahkaha atmış. Meğerse her seferinde onu o saatte nöbetçi yaptığımız için bize bir oyun oynamak istemiş. Böylece bizim de uyumamıza izin vermemişti. Ruçem arkadaşın bu oyununu duyunca tepem attı.

“Sen cezalısın. Akşama kadar mangada oturacaksın. Kimseyle de konuşma. Sana yemek de yok!” dedim.

Ruçem arkadaş akşama kadar yemek vermedik. Manganın bir köşesinde oturmuş, melül melül bizi izliyordu. Arada bir aşka gelip bizim sohbetlerimize girmeye çalışıyordu ama kimse ona cevap vermiyordu. Sonra arkadaşlara dedim ki:

“Ruçem arkadaşın yanında akşam harekete geçecekmişiz gibi konuşalım. Hazırlık yapıyormuş gibi davranalım. Hele ne yapacak?”

Yanında akşam alan değiştirecekmişiz gibi konuşmaya başladık. Bizim Ruçem arkadaş da o kadar acıkmış ki:

“Ben bu halde nasıl yürüyeceğim?” diye telaşa girmiş. Biraz daha zaman geçince ona şaka yaptığımızı anlattık ve cezasına son verdik. O bekleyiş ona iyi bir ders olmuştu. Bütün gece ona güldük.

“Ben de diyordum ki bana bir parça ekmek verecek bir vicdanlı yok mu? Bir şaka yaptım diye perişan oldum. Çok insafsızsınız.” diye hem sitem etti, hem de kendi haline bizimle birlikte güldü.

Batı Dersim’den o günlerde sürekli eylem haberleri geliyordu. Arkadaşlar Zilan arkadaşın eyleminden sonra yoğun bir hareketlilik içine girmiş ve sonuç alıcı eylemler yapmışlardı. Doğu’daki bölüklerimizden biri de Kızıl Kayaların başında kurulan radarın nöbetini tutan askerleri hedef almış ve bir sürü asker vurmuştu. O eylemde yanlış mevzilenmeden dolayı bir arkadaş kazayla şehit düşmüştü. Onun dışında başarılı bir eylemdi. Atakan arkadaşın bölüğü de Deşt tarafında kendilerine baskın yapmak isteyen askerleri vurmuş ve bir sürü cephane ele geçirmişti.

Biz de kış kampına girmeden önce sonbaharda bir hayli eylem yaptık. Tepe ve pusu eylemleriydi ve çoğu küçük eylemlerdi ama askerde ciddi bir korku yaratmıştı. Her an her yerden karşılarına çıkıyor, vurup hızla geri çekiliyorduk.

Son olarak Dersim merkezdeki tim tepesine yönelik Faik arkadaşına bağlı karargâh gücüyle birlikte eylem yaptık. Faik arkadaş yönetim ile kapsamlı tartışmalar yaptı. Düldül tepesinin altında merkeze yakın, Batman tepesini hedef olarak belirlemiştik. Batman tepesi merkezin üstünde Kırmızı Dağ’ın karşısına düşüyor, merkezin savunmasını yapıyordu. Yeri oldukça stratejikti.

Dersim merkezinin etrafı hep tepeliktir. Şarkısı bile var. “*Dersim dört dağ içinde...*” diye. O tepelerin birçoğunda da özel timler konumlanmıştı. Bize karşı oluşturulmuş özel bir gücü. Dersim merkezini ablukaya almış, tepelerin etrafını hep mayınlamışlardı. Tepelerde ışıklandırma vardı ve tüm tekniklerini o tepeye yığmışlardı. Araziye çıkan halka baskı yaptıkları, çobanlara ateş ettikleri, yaptıkları acımasızlıklar çok anlatılırdı. Dersim merkezde terör estiriyorlardı.

Tepeyi keşfettikten sonra harekete geçtik. Zaten öyle günler öncesinden hazırlık, keşif yapmazdık. Bir kez keşif yapar, onun üzerine planlamayı hazırlar ve hemen harekete geçerdik. Süreyi uzatmak, zamana sarkıtmak iyi değildi. Beni saldırı grubuna koymamışlardı.

O yüzden biraz kızgındım. Ben ve bir erkek arkadaş savunmadaydık. Tepedeki özel timler içki içiyor, eğleniyorlardı. İyice yakınlarına gittik, herkes yerini aldıktan sonra eylem başladı. Arkadaşlar mevzilere saldırdılar. Biz de BKC ile taramaya başladık. Yanımdaki erkek arkadaş beni dinlemiyordu. Cephane sıkıntımız ciddi olmasına rağmen rasgele mermi atıyordu. O yüzden kavga ettik. Sonra geri çekilme yaptık. Ben cihazımı kapattığım için arkadaşların bana çağrı yaptığını duymamıştım. Eylemden bir saat sonra cihazı açtım. Kodum Ekin'di. Bana seslendiklerini duyunca cevap verdim. Faik arkadaştı. O kadar sinirlenmişti ki adımla hitap ediyordu.

“Saadet hangi cehennemdesin?” diye kızmaya başladı. Ben de sakın sakın:

“Tamam, ben size ulaşacağım.” dedim.

Noktaya dönerken cihazı dinledim. Bir yaralı, bir şehitten bahsediliyordu. Allak bullak oldum. Noktaya ulaşınca Ruçem arkadaşın yaralı olduğunu gördüm. Soro arkadaş da şehit düşmüştü. Tepede projektörler ve köpekler vardı. Soro arkadaş mevzilerin dibine kadar gitmiş ve tam ayağa kalkıp taramaya başlayacakken projektörler üstüne çevrilmiş ve düşman tarafından fark edilmiş, askerlerin taraması sonucu orada şehit düşmüştü. Buna rağmen arkadaşlar durmamış ve saldırıya geçmişlerdi. Düşmanın kaybı vardı ve oldukça etkili bir eylem olmuştu. Daha önce Hawar arkadaşla Düldül tepesine eyleme gitmiştik ve görüntümüzü aldıklarından sonuçsuz dönmüştük ama bu seferki eylemde arkadaşlar fark edilmelerine rağmen geri çekilmemiş ve eylemi yapmışlardı. O eylemin yankıları çok büyük oldu, düşmanda oldukça panik yaratmıştı.

Eylem sonrası değerlendirme toplantısı yapıldı. Ben cihazımı açmadığım için çok eleştiri aldım. Söz hakkı alarak özeleştirimini verdim ve yanımdaki arkadaşın yaklaşımlarını eleştirdim. Hawar arkadaş da ona çok yöneldi.

“Daha dün gelmişsin ama sırf kadın olduğu için Saadet arkadaşını dinlememen affedilecek bir şey değil. Bir daha böyle klasik bir yaklaşım sergiliyorsan asla kabul etmeyiz.” şeklinde değerlendirme yaptı. Feodallığını dayatması, parti değerlerine hoyratça yaklaşarak bir sürü mermi kullanması da ayrıca eleştiri konusu oldu.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

AŞK YOLUNUN İŞÇİLERİ

*Zorbanın tunç eli her değdiğinde
Adın gümüş kapıdan taşan bir isyandı
Düzgün Baba 38 yerinden dağlandı
Dağlanan her yerinde bir gül açtı...*

Dilzar Dilok

Yaptığımız eylemlerden sonra operasyonlar yoğunlaştı. Operasyonlardan bir sonuç alamadılar. Havalara iyice kötüleşince kış kampına geçtik ve yer yapımına başladık. Kampımız Rojdere’de, Rojnek karakoluna yakın bir yerdeydi. Tüm Doğu gücü bir araya gelecek ve birlikte kalacaktık. Yönetim iyi bir tartışma ortamı oluşsun ve pratiği birlikte değerlendirip ortak bir sonuca gidelim mantığıyla böyle bir üslenme yapılmasını uygun görmüştü. Sayımız çok kalabalıktı. Güney’den de güç gelmişti. Önceki yıldan ders çıkarılarak iyi bir üslenme hazırlığı yapılmıştı. Ayrıca o yıl çok yoğun eylem yaptığımız bir yıldır ve hem gayet rahat hem de kendimizden çok emindik. Düşman bize bir şey yapamaz havasındaydık.

Karargâh gücü, Atakan arkadaşın bölüğü ve bizim bölükten sonra cepheci arkadaşlar da geldi. Cephecilerden Yılmaz, İvis, Xelil ve Serhat arkadaş şehit düşmüştü.

İvis arkadaş Demenanlıydı. Onun en önemli yeteneği arazi hâkimiyetiydi. Her görevde öncüydü. Boynunda sürekli bir dürbün olur ve dürbününü kimseye vermezdi. O, fedakârlığı, doğal sorumluluğu, öncülüğü ve arazi hâkimiyeti ile tanınırdı. Dr. Baran’ın onu çok sevdiği ve yürüyüşlerde hep:

“Cigeramın hele öne geç.” dediği anlatılırdı.

Aslında tüm arkadaşlar tarafından sevilen biriydi. Üstü başı hep dağınıktı. Ama dağınıklığı onu çok sempatik yapıyordu. O dağınık haline bakınca bu arkadaşın arazide bir kurt gibi olacağına kimsenin inanası gelmezdi. Yaşam içinde esprileri, çalışkanlığı ve fedakârlığı ile dikkat çekerd.

İvis ve Kortanlı Serhat arkadaş birlikte üslenme çalışması yaparken bilgi alan düşmanın pususuna düşmüşlerdi.

Yılmaz arkadaş ise otuz beş yaşlarında, beyaz saçlı ama genç arkadaşlar kadar çalışkan, canlı bir arkadaş. Avrupa’dan katılmıştı. Yılmaz arkadaş zindandan çıktıktan sonra Avrupa’ya gitmiş ve ’94 yılında Önderlik sahasına geçmiş, ’95’te Kemal arkadaşın grubuyla Dersim’e gelmişti. Aslen Pülümür’ün Karadevrent köyündendi. Aile çevresini tanıyordum. Hüseyin abimle aynı cezaevinde kalmıştı. O yüzden bazen sohbetlerimiz olurdu.

Yılmaz arkadaş halk tarafından çok seviliyordu. Gittiğimiz köylerde bize hep onu sorarlardı. Çok halkçı bir arkadaş. Partiye en çok savaşçı katan arkadaşlardandı. Kimle konuşsa onu etkiliyor ve parti için çalışmasını sağlıyordu. Gençler de ondan etkilenerek katılım kararı veriyorlardı. Herkes halkla ilişki konusunda başarılı değildi. Bazı arkadaşlar kaba yaklaşımları nedeniyle tepki de oluşturuyorlardı. O nedenle o yıl halkla ilişkiler görevi seçilmiş bir gruba devredilmişti. Önceki kış erzak sorunu yüzünden Dersim genelinde zorlu bir kış yaşanmıştı. Özellikle de Akvanos’taki arkadaşların yaşadığı zorlanmaları görünce gönüllü olarak kendisin bu çalışmaya önermişti.

“Bu kış üslenmesini ben yapacağım ve arkadaşların bir daha aynı zorlanmaları yaşamasına izin vermeyeceğim.” demişti.

Biz o zaman poşet poşet erzak toplarken o, baldan kavurmaya kadar her türlü hazırlığımızı yapmıştı. Üslenme yaparken de defalarca pusuya düşmüştü. Düşman hep onun peşindeydi. Bir kez de Kızıl Kayalar’da Beritan arkadaşın içinde olduğu bir yeni savaşçı grubunu getirirken çatışmaya girmişlerdi. Yeni savaşçıları pusudan çıkarana kadar ölümden dönmüştü.

Yılmaz arkadaş Peri suyunun karşısına erzak çekerken askerlerin pususu sonucu şehit düşmüş, yanında bulunan Karakoçanlı Kasım arkadaş da ele geçmişti. Yılmaz arkadaşın partiye kattığı arkadaşlar onun şahadetinden çok etkilenmişlerdi. Özellikle Beritan arkadaş

şehit düştüğünü öğrenince çok ağlamıştı. Gerillayı onun şahsında tanımış, ondan etkilenerek katılmıştı. Sürekli:

“İnanmıyorum. Beni kandırıyorsunuz.” diyordu.

Yılmaz arkadaşın bütün savaşçıları onun gibi kahramanca şehit düştüler.

Mazgirt alanının mücadeleye bağlanmasında ve katılımların çok olmasında o süreçte Yılmaz arkadaş kadar Urfalı Xelil arkadaşın da çok emeği vardı. Xelil arkadaşın bir gözü görmüyordu. Defalarca yaralanmış bir arkadaş olmasına rağmen hiç yerinde durmaz, sürekli çalışırdı. Uzun yıllar o çevrede cephecilik yapmış ve halkın gönlünü fethetmişti. Halk onu ne kadar seviyorsa düşman da ondan o kadar korkuyordu. Xelil arkadaşın şahadetini Kırmızı Dağ'dayken duyduk. Ferze arkadaş o katmıştı. Ferze arkadaş onun şahadetini duyunca çok etkilenmişti. Tabi ki hepimiz çok etkilenmiş ve böyle büyük bir kayıptan dolayı çok üzülmüştük.

Cephecilik yapan diğer arkadaşlar Milili Mahir, Karakoçanlı Munzur, Kortanlı Karker, Amedli Şerger, Mazgirtli Ali Ekber, Amedli Ali İhsan, Ambarlı genç Mehmet Zeki ve Xebat arkadaşlardı. Kampa saydığım arkadaşların hepsi geldi. Yılmaz, İvis, Xelil, Serhat ve Kasım arkadaş gelmediler.

O kış kampında o kadar emek harcamasına rağmen aramızda olmamaları bizi çok etkiliyordu. Her yemek yediğimizde onlar aklımıza geliyor, lokmalar boğazımıza diziliyordu.

Şiyar'ın bölümü randevu yeri olan Xozmerik boğazına gelecekti. Hawar arkadaş bir akşam:

“Git boğaza pusu at. Arkadaşları da al gel.” dedi.

O sabah ben ve ikinci manga komutanı olan Ronahi arasında tartışma çıkmıştı.

“Arkadaşlar hep seni keşfe, eyleme gönderiyorlar. Bana güvenmiyorlar...” demişti. Ben birinci manga komutanıyım. Savaş ve pratik çalışmalarda birinci manga doğal olarak daha öndeydi. Ayrıca hem eski ve tecrübeliydim hem de fiziğim güçlüydü. O yüzden birçok eylem ve keşfe ben gidiyordum. Gitmediğim zaman da kıyamet kopardığımdan dolayı arkadaşlar genelde beni bu tür çalışmalara koymak zorunda kalıyorlardı. Ronahi bunu kendisine karşı bir güvensizlik varmış, bir ayrımcılık yapıyormuş gibi yorumlamıştı. İşin aslı Ronahi'ye birçok konuda güvenilmiyordu. Bu konuda haklı olduğu da geri çekilme sürecinde Kozluk ovasında teslim olup düşmanı kaldığımız yerlere getirmesiyle ortaya çıktı. Halktan birçok insanın yakalanmasına ve işkence görmelerine neden olmuştu. Daha o zamanlardan duruşu güven vermiyordu.

Ronahi benim daha aktif olmamı sorun yapınca:

“Tamam.” dedim. “Bundan sonra ne görev olursa sen gidersin artık, ben görevlere gitmeyeceğim.”

Akşama doğru tekmil toplantısına gittiğimizde Hawar arkadaş cihazı bana uzatıp Xozmerik boğazına gitmemi istediğinde işte o yüzden:

“Ben gitmiyorum.” dedim.

Normalde ben hiçbir göreve itiraz etmemiş biri idim. Hawar arkadaş elinde cihaz, bana bakakaldı.

Berivan arkadaş:

“Bu tartışmayı orada yansıtmı.” demişti ama ben duygularımı gizlemeyi başaran biri olmadım hiçbir zaman. Biraz da tepkisel bir kişiliğim vardı ve her şeyi hemen yansıtıyordum. Hawar ve Ferhat arkadaşın gözleri açılmış, ne olmuş buna dercesine Berivan arkadaş bakıyorlardı. Sonra:

“Neden gitmiyorsun?” dedi Hawar arkadaş. “Açıkla!”

“Gitmek istemiyorum. Başkası gitsin.” dedim. Açıklayamadım. Çünkü Berivan arkadaşın uyarısı vardı. Bir de sonuçta kadınlar arasındaki bir meseleydi. Ben açıklama yapmayınca Hawar arkadaş:

“Yani talimata itiraz ediyorsun öyle mi?” dedi. Bir şey demedim yine. Sonra kızgın bir şekilde: “Tecrittesin. Rapor yazacaksın, üç gün de kimseyle konuşmayacaksın.” dedi. Raxtımı ve silahımı aldılar. Sinirli sinirli toplantıyı terk ettim.

Mangaya gidip bir köşede oturdum. Aslında pişman olmuşum. Keşke gitseydim diye çok hayıflandım ama bir kez kızgınlığıma yenik düşmüştüm artık. Ronahi'ye ters ters bakıp duruyordum. O süreçte üslubum, çıkışlarım genelde eleştiri konusu oluyordu. Hep önde

olmak istemem, pratikçi olmamın getirdiği kendine güven ve bundan kaynaklı biraz da şımarık tutumlarım vardı. Bunlar arkadaşların da benimle konuştukları, eleştirdikleri yönlerimdi.

Üç gün boyunca mangada tecritte kaldım. Bir akşam Hawar arkadaş mangamıza geldi. Arkadaşlarla sohbet ederken ben bir köşede otuyordum. Arada bir göz ucuyla bana bakıyordu. Hiç umursamıyormuş gibi davranıyordum ama o an onların sohbetine katılmak için can atıyordum.

Raporumda itirazımın nedenini açıkladım ve Ronahi ile aramızdaki tartışmayı anlatmak zorunda kaldım. Raporumu teslim ettikten sonra Hawar arkadaşla tartıştık. Beni bayağı eleştirdi:

“Sen bu tepkisel, anlık çıkışlarınla çok zorlanırsın. Daha mantıklı ve çözümleyici olmayı öğrenmen gerekiyor.” şeklinde bana yöntem konusunda yardımcı olmaya çalıştı. Uzun uzun tartıştık. Ronahi ile aramızdaki tartışmayı öğrenince böyle bir şeye yol açtığı için çok üzülmüştü.

O zamanlar üzerinde çok düşünmediğim bir şey vardı. Erkek arkadaşlar işe daha çok fiziki yönden ve tecrübe açısından bakıyorlardı. Benim katılımım arkadaşlarda saygı oluşturmuş ve daha fazla öne çıkmamı yaratmıştı. Aslında bu hoşuma gitmiyor da değildi ama diğer arkadaşların da önünü açma, geliştirme konusunda daha duyarlı olmam gerekirdi. Berivan arkadaş bilinçli ve cins duyarlılığı olan bir arkadaştı. Takımdaki tüm arkadaşlara çok yardımcı oluyor ve eğitmeye, geliştirmeye çalışıyordu. Ancak benden yeni olduğundan çoğu konuda beni esas alıyordu. Hawar arkadaş normalde bu konularda duyarlı biriydi. Fiziki gücü ölçü olarak alan biri değildi. Üstelik fiziki olarak zorlanan arkadaşların çoğunu kendi bölümüne almıştı. Arkadaşların gelişimi için çabası da vardı ama pratiğin ihtiyaçları bazen olması gerekenin önüne geçiyordu. Bunu o da fark etmişti. Açığa çıkan sorunu kendi eksikliği olarak ele almış ve dikkat edeceğini söylemişti.

Rojdere’de Kış Kampı...

Canikli Şiyar’ın bölümü de geldikten sonra sayımız tamamlandı. Bese Erzincan arkadaş da bir grupta yanımıza geldi. O, Doğu’daki bayan arkadaşların sorumlusuydu. Beritan arkadaş da eyalet sorumlusu olarak Batı’da kalıyordu. Faik, Kemal ve Bese arkadaş Doğu yönetiminde yer alıyorlardı. Bölük ve takım düzenlemeleri oldu. Atakan arkadaş eğitimci olarak kamp yönetiminde yer alıyordu. Hawar arkadaş kampın tabur komutanı oldu. Berivan ve Küçük Güneyli Peyman arkadaş takım komutanlarımızdı.

Bölükler birbirine yarımşar saat uzakta yapılmıştı. Cepheci arkadaşların mangaları ayrıydı. Ayrıca Türk solundan biri kadın, dört arkadaş da bizimle kalıyorlardı. Okulumuz, mangalarımız oldukça güzeldi. Bir kısmı mağaranın içinde bir kısmı da dışarıda yapılmıştı. Top oynamak için bir saha bile yapmıştık. Dersim’de yapılan en güzel kamptı. İyi bir kış geçirmek için tüm hazırlıklar tamamlanmış, lükse bile kaçılmıştı. Açıkçası üslenmede gizliliğe çok dikkat etmemiştik. Özellikle de top oynamak için yapılan saha ve dışarıdaki mangalar daha sonradan başımıza iş açmıştı. Rojnek karakoluna direkt görüntü vermiyorduk ancak gözetleme amacıyla tepeye asker çıkarsa bizi görebilirlerdi. Kaldı ki böyle de yapmış ve yerimizi tespit etmişlerdi. Biz bunu sonradan anladık. Düşmanın bizim yerimizi fark edeceğine ve kış sürecinde üstümüze gelebileceklerine inanmıyorduk. Kar yağdıktan sonra biz de, asker de hareketsiz kalacaktık. Erzak almaya depolara gidişimizi de her zaman olduğu gibi fırtınalı günlere denk getirecek ve iz de çıkarmayacaktık. Üç bölüktük ve her bölük ayrı bir tepayı tutacaktı. Düzenli olarak tepecilerimizi çıkarır ve güvenlik konusunda da duyarlı yaklaşırsak sorun çıkmaz sanıyorduk. O zamanlar kobraların hareket kabiliyeti de şimdiki gibi değildi. Bu konuda kendimizi kandırdık diyebiliriz.

Kış eğitim devresinin sloganını Faik arkadaş belirlemişti: “BAŞARAN YOLDAŞIMIZDIR” Önderlik de ’97 yılını “Final yılı” olarak ilan etmişti. Hepimizde çok büyük bir coşku ve moral vardı. Zilan arkadaşın eylemi tarihi bir dönemeç yaratmıştı. Zilan arkadaştan aldığımız moralle çok yoğun eylem yapıp düşmana çok büyük darbeler vurmuştuk. Düşman artık iyice korkmuştu. Doğru dürüst karakollardan çıkmıyorlardı. O yılın final yılı olacağına ve zafere yürüyüşümüze kimsenin engel olamayacağına derinden inanıyorduk.

Kış kampına girerken bir moral yaptık. Cephecilerimizden Amedli Ali İhsan arkadaş sunucuydu. Mazlum Amed arkadaş bizim sanatçımızdı. Çok güzel bir sesi vardı. Ağrı Jiyan'ın tüm parçalarını ezberlemişti. Gabare'yle başlıyor Ximşe parçasıyla bitiriyordu. Ayrıca çok güzel skeçler hazırlamıştı arkadaşlar. Üslenme sürecinde yaşanan komik olaylardan, gerilla yaşamından çok güzel ayrıntıların yansıtıldığı skeçlerdi. O zamanlar kendi yaşamımızın komik ayrıntılarını hem esprili hem de eleştirel ele aldığımız çok güzel skeçler yapardık. Skeçler sadece güldürmek için değil aynı zamanda birer eleştiri gibi hazırlanırdı. Çok kaliteli olan bu skeçlerle çok güzel mesajlar verilirdi. O günlere dair komik hatıraların hafızamdan hiç silinmemesinde bu skeçlerin etkisi vardır. Yaşamı takip etme ve ayrıntıları yakalama konusunda çok yetenekliydi arkadaşlar. Hazırlanan skeçleri izlerken gülmekten yerlere yatmıştık.

İlk defa Doğu'da bir bölük bayan gücü birlikte kalacaktı. Kışın özgün eğitim görecekti ve YAJK örgütlenmesiyle başlayan kadın ordulaşması, kadın özgürlüğü konularında derinleşme yaşayacaktık. Dersim tarihinde ilk defa bir kadın bölüğü ve ilk defa ciddi bir kadın yönetimi oluşmuştu. YAJK yönetimi olan Bese ve Beritan arkadaşlar her biri bir bölgeye bakmak üzere görev bölüşümü yapmışlardı. Kadın açısından belli bir düzey açığa çıkmıştı. Ancak hepimiz bunu desteklemede, güçlü bir örgütlülük haline getirmede yeterli çaba ve bilinç sahibi değildik. Kadın yönetimi olarak örgütlü yaklaşma, siyasal ve örgütsel güç olmada zayıflık yaşıyorduk. Bese arkadaş yeterince güç getiremiyor ve otorite olamıyordu. Peyman arkadaşın çabaları çok yoğundu. Elinden gelen pratik ve örgütsel çabayı sergiliyordu. Bese arkadaş hiç yalnız bırakmıyordu. Hiper aktif arkadaşlardan biriydi. Zaten bir dakika yerinde duramazdı. Berivan arkadaş çok duygusaldı ve o süreçte biraz daha sessiz ve içe kapanıktı. Erkek arkadaşların Bese arkadaşaya yönelik bir yanlış yaklaşımı olduğunda refleks göstermekte zayıf kalıyorduk. Sorunları örgütsel olarak ele almaktan ziyade bireysel yaklaşımlarımız vardı. Aslında ciddi bir bakış açısı ve cins bilinci sorunuyla yaşadığımız.

Pratik içinde kadınlar olarak koşullardan kaynaklı öncelikler nedeniyle cins mücadelesine yoğunlaşmada zayıflık yaşıyorduk. Bizler genelde pratiğin gerektirdiğini düşündüğümüz kaba emeği ve koşturmacayı esas alıyor ve özgün yoğunlaşma içinde olamıyorduk. Hâlbuki genel mücadele içinde çelişkiler, çatışmalar yaşasak ve erkek arkadaşlarla yer yer karşı karşıya kalsak da özgün örgütlülük ve yoğunlaşmanın zayıflığı, kendini yeterince geliştirmemeye ve sonuç almamaya götürüyordu. Bu nedenle kış süreci bizim için çok önemliydi. Kendi sorunlarımız, eksikliklerimiz, ihtiyaçlarımız üzerinden tartışacak, kendimizi planlayacak, örgütleyecek ve Zilan arkadaş gibi bir kadın öncülüğünün ortaya çıkardığı gerçekliği kadınlar olarak sahiplenecektik. Dersim'de, yanı başımızda açığa çıkan bu tanrıçalık değerinin ne ifade ettiğini, kadın açısından neleri yarattığını, neleri işaret ettiğini henüz tam anlamamıştık.

Kadın gücü olarak toplantı ve tekmil düzenimizi belirledik. Peyman arkadaş güvenlik sorumlusuydu. Onunla birlikte mevzilerimizi kontrol ettik ve intişar yerlerimizi, güvenlik sistemimizi gözden geçirdik. Nöbetçilerimiz ayrıydı ama gündüz ortak subay çıkarıyorduk. Ayrıca gündüz ortak bir nizamıye yerimiz vardı. Her gün bir mangadan arkadaşlar nizamıyeci olarak dışarıda kalıyordu.

Bölüğümüz oldukça genç ve coşkulu arkadaşlardan oluşuyordu.

Diljin arkadaş Siirtliydi. Ona "Gula çiya" diyorduk. Doğayla çok iç içe olduğu ve çok doğal bir yapısı olduğunda bu isim ona çok yakışmıştı. Dağlara ve doğaya karşı büyük bir sevgisi vardı. Karın içinde yürümek, soğukta kalmak onun için zorluk değildi. Dağ yaşamına çok çabuk adapte olmuş biriydi. Bu özellikleri nedeniyle arkadaşlar onu çok sevmişti. Çakaran'da şehit düşen Diljin arkadaşın adını almıştı. Simsiyah saçları, kocaman gözleri ve upuzun kirpikleri vardı.

"Allah işini gücünü bırakmış, seni yapmak için uğraşmış." diyorduk ona. Çok güzeldi. Yaşı diğerlerine göre biraz daha büyüktü. Düşman köylerini yaktığından Adana'da büyümüşü. Doğru dürüst Türkçe bilmiyordu. Okuma yazmayı öğrenmemişti. Sanki Adana'da değil de Botan'ın dağlık bir köyünde büyümüşü.

"Niye Türkçe öğrenmedin?" diye sordüğümüzda:

“Düşman bize o kadar işkence yaptı ki, tepkiden öğrenmedim.” diyordu. Ama o yıl karar vermişti. Okuma yazma öğrenecek ve Önderliğin çözümlemelerini kendisi okuyacaktı. Kışın rehabet oluşmasın diye bazen intişar yapardık. Sabahın erken saatlerinde mevzilere gider birkaç saat kalırdık. Biz o karın, soğğun içinde donarken Diljin arkadaş elinde kalem, kâğıt yazı yazardı.

“Elin üşümüyor mu? diye sormuştum bir kez.

“Ben yazarken elim ısınıyor.” demişti. “Sen nasıl öğrendin?”

“Ben senin kadar çalışmadım. Sen daha çabuk geliştireceksin.” dedim. Çok zeki ve azimliydi. O kış Türkçe okumayı ve yazmayı öğrendi.

Mazgirtli Selda arkadaş kış kampındaki gençlerden biriydi. Onu da Yılmaz arkadaş katmıştı. Yaşı genç olmasına rağmen olgun bir kişiliği vardı. Aile çevresinde çok katılım ve şehit olan bir arkadaştı. Bizimle birlikte tüm çalışmalara katılır, “yeniyim, bilmiyorum” demezdi. Bilinçli biriydi. Tartışmalara da aktif katılıyordu. Selda arkadaşla kış kampından sonra da aynı bölükte kaldık. Çok katılımcı her işi kendi başına yapan, örgütleyen bir arkadaştı. Üslenme sürecinde en çılgın atları alır ve öyle bir koştururdu ki arkasından hayranlıkla bakardık. Herkes ona imrenirdi. O da Beritan arkadaş gibi asi, ısrarlı ve tuttuğunu koparan biriydi. Mazgirt çevresinden katılan kadın arkadaşların çoğu böyleydi. Mücadeleye gönül vermiş ve kucak açmış bir mekanın çocuklarıydı.

Selda arkadaş ve bir grup arkadaş '99 baharında Önderliğin esareti üzerine bir intikam eylemi yapmak için Hozat tarafına gitmişlerdi. Mala Xude'de yapılan eylemde Selda arkadaş, Mitanlı Rewşen arkadaşla birlikte şehit düşmüştü. Selda arkadaş ilk çatışmada şehit düşmüş, Rewşen arkadaş da yaralanmış ve uzun süre çatışmaya devam etmişti.

Köylüler onların cenazesini bulduğunda Rewşen arkadaşın yarasını saçlarıyla bağladığını görmüşlerdi. Rewşen arkadaşın çok uzun, sarı, güzel saçları vardı. Kolundan akan kanı durdurmak için saçlarını kesip yarasını bağlamıştı. Onun cenazesini alan köylüler onu görünce çok etkilenmişlerdi. Köyün kadınları arkadaşlara Rewşen arkadaş ağılayarak anlatıyorlarmış.

Rewşen arkadaş Mitan köyündendi. Bawer arkadaşın akrabasıydı. Onun gibi uzun boyluydu. Çok atik, askeri yönden güçlü, asi, canlı, civa gibi bir arkadaştı. Çok konuşkandı, sesiyle ortalığı çınlatırdı. O kadar çekiciydi ki o geldiğinde herkes etrafına toplanırdı. Derli toplu, askeri bir duruşu vardı. '95 sonunda katılmıştı. Onu ilk olarak Kızılkayalar'ın Mazlumlar noktasında görmüştüm. '97 sonlarıydı. İlk gördüğümde onun yeni olduğunu anlamamış oradaki sorumlu arkadaşın o olduğunu sanmışım. Tüm işlere koşturuyordu, çok inisiyatifliydi. Gittiği her ortamda kendini hissettiren biriydi. Sürekli hareket halinde olduğunda arkadaşlar ona çok takılırdı.

“Rewşen arkadaş yürüyünce yer sallanıyor.” derlerdi. Heybetli bir duruşu vardı. Onunla her işe, her göreve gönül rahatlığıyla giderdi arkadaşlar. Katılımıyla, duruşuyla ve askerliğiyle herkeste çok büyük bir güven oluşturmıştı. Daha yeni savaşçı eğitimi aldığı süreçlerde hedefleri hep on ikiden vurduğu ve devrenin birincisi olduğu anlatılırdı.

Ayrıca Mazgirtli Beritan arkadaş da o kış kampında bizimleydi. '96 yılında katılmıştı. Onu partiye Yılmaz arkadaş katmıştı. Dersim kadınının direnişçi, inatçı ve asi özellikleri onun kişiliğinde çok canlıydı. Yeni katıldığı zaman ilk söylediği şey, G3 almak istediğiydi. Yürüyüşlerde zorlandığında yardımcı olmak isterdik, asla kabul etmezdi. Genç yaşına rağmen ondaki ruh hepimizi etkiliyordu. Beritan arkadaş '97 baharında Beziklerde yaşanan çatışmada yaralı olarak saklandığı yerde düşman tarafından fark edilince üç arkadaşla birlikte şehit düştü.

Bölüğümüzün bu genç arkadaşları aynı zamanda neşe kaynağımızdı. Onların merakları, öğrenme istemleri, eğitimlerdeki ilginç değerlendirmeleri, bazı şeyleri anlamamaları ve şaşkınlıkları, bazen kendinden büyük sözleri, bazen çocuksu yorumları, coşkuları yani her şeyleri ile bizim gözümüz gibiydiler. Çok canlı ve yaşam doluydular. Hepsi de büyük umutlar, düşmana karşı kinleri ve intikam istemleri ile genç yaşlarına bakmadan koca bir devrimin sorumluluğu altına girmeye hazır, devrime koşmuşlardı. Onları çok iyi anlıyordum. Çünkü yakılan köyleri, düşmanın baskılarını, onların gözleri önünde annelerine, babalarına yapılan hakaretleri, işkencelerden ölen akrabalarını, şehirlerde yaşadıkları itilmişliği, küçümsemeyi, kendi dilleriyle sevinememenin, ağlayamamanın acısını unutmamışlardı. İnanılmaz bir öz

bilinç vardı onlarda. Gerçeği, sistemi, düşmanı tüm çıplaklığı ve en yalansız haliyle tanımış ve anlamışlardı. Onların çok söze, daha çok büyümeye ihtiyaçları yoktu. Hepsi de yaşından çok daha fazla olgundu.

Kendi topraklarından, köylerinden şehirlere göç etmiş ama yaşadıkları o kentlerde ne asimile olmuş ne de mücadeleciliklerinden bir şey kaybetmişlerdi. Hayat daha da kavga dolu olmuştu onlar için. Hepsi de intikam duygularıyla doluydu. Hepsi de küçük yüreklerinde büyük acılar, büyük öfkeler taşıyordu. Hepsi de çok kısa sürede adapte oldular ve çok çabuk gerillalaştılar. Ancak talihsizdiler. Onların katıldıkları süreç Dersim’de kayıplarımızın çoğaldığı yıllara denk geldi. Çatışmaların çoğaldığı, düşmanın acımasızca yüklendiği, büyük bir hırsla bizi yok etmek için her yöntemi kullandığı yıllardı. Ve çoğu erken düştüler bu toprağın bağrına. Onları korumak için her şeyi yapmamıza rağmen acımasızlığını çok iyi bildikleri düşmanla karşı karşıya gelmeleri kaçınılmazdı. Bu dağlarda bunu engellemek olmazdı. Onlar bunu biliyordu. Bunları bilerek savaşmaya gelmişlerdi. Savaştilar ve hepsi de düşmanın teslim ol çağrılarına direnerek cevap verdi. Kısa süren gerilla yaşamlarını dolu dolu yaşadılar. Özgür olmanın tadına kısa da olsa bu dağlarda vardılar. Hiçbir yerde yaşayamadıkları çocukluklarını dağlarda yaşadılar. Ve her anı coşku içinde, anlam vererek, tadını çıkararak, sürdükleri o yabancı kentlerdeki yaşamlarıyla kıyaslayarak yaşadılar. Onların çocuksu kahkahaları, coşkulu haykırırları Dersim dağlarının her kuytusuna, zirvesine sinmiştir. Birbirine karışan mutlu kahkahalarını Dersim’in her yerinde duyabilirsiniz...

Kamp süreci boyunca kadınlar olarak toplantılarımız, eğitimlerimiz eleştirel ve öğreticiydi. Programımızı bitirebilseydik daha da sonuç alacaktık. Zayıf kaldığımız temel nokta kadın olarak birbirimizi tamamlama ve bütünlüklü durmaydı. Özellikle kadınların binlerce yıllık toplumsal cinsiyetçi yaklaşımların etkisi altında yaşadığı yabancılık ve erkek yaklaşımlarının açığa çıkardığı parçalılık ilişkilerimize yansiyordu. Özellikle pratikte öne çıkarılan arkadaşlar ile aktif katılma sorunu yaşayan arkadaşlar arasında çatışmalar çıkıyordu. Erkeğin kadını kendi ölçülerine göre ele alarak parçalama ve bazılarını öne çıkarma, bazılarını etkisizleştirme politikaları vardı. Dersim gerçeğinde kaba, bastırmacı tarzdan ziyade ince tarzda, kendine bağlayan ve aileci tarzla eleştirisel yönünü engelleyen bir durum yaşanıyor. Erkek gerçeği ile çok kaba olarak karşı karşıya gelmeme nedeniyle cins mücadelesinde bir zayıflık vardı. Kadınlar olarak erkeğin parçalama politikalarına da gelmiştik. Ben pratikte erkek tarafından öne çıkarıldığım için eleştiri alıyordum. O süreçte erkekler sana ne kadar değer verirse versin kadın cephesinde değer görmüyorsan hiçbir anlamı olmadığını iyi anladım. Kadının birbirine yakın durması ve birbirini sevmesi gerekiyordu. Bunun için de erkeğin bizi nasıl gördüğü ve olmamızı istediği değil, özgür kızlar olmak için ne yapmamız gerektiği önemliydi. Ama pratiğin hâkimi erkek olunca onun ne dediği, kimi dışladığı, kimi pratiğe kattığı belirleyici oluyordu. Bunu da bilinç ve örgütlü mücadele ile aşabilirdik ki bu konuda hala çok acemi ve zayıftık. Zilan gibi bir manifestonun yanı başımızda olmasına rağmen bu durumda olmak utanç vericiydi.

İlk defa ciddi bir kadın örgütlülüğü ve onun kadroları olmanın sorumluluğu ile karşı karşıya kalmanın zorlanmalarını yaşadık elbette. Bilincimiz, ideolojik düzeyimiz, savaşa ve özgürlüğe dair tanımlarımız güçlü değildi. Pratik olarak bildiğimiz birkaç şey ve nasıl yaşanmaması gerektiğine dair ölçülerimiz vardı. Ancak nasıl olmalı konusundaki alternatifimiz çok somut değildi. Önderlik YAJK ile bunu yaratmıştı. Ve bizler anlamakta zorluk çekiyorduk. Yine de bunun çabası çok yoğun verildi. Çatışmalarımız, zorlanmalarımız olsa da kendimizi adadığımız bu yolun ve Önderliğin belirttiği çizginin doğruluğuna sonsuz inancımız vardı. Bilincimiz, gücümüz yettiğince çabaladık. Öğrenmeye, anlamaya ve uygulamaya çalıştık. Hatalar çıktıkça o sonuçlardan olması gerekeni çıkarmaya çalıştık. Teori bizde hayattan çıkıyordu. Önderliğin söylediklerini anlamak için yaşanmamışlıkların yarattığı o yüzeyselliklerden kurtulmamız gerekiyordu. Bilinç ve anlama gücü hayatın insana sunduğu bir armağandır. Ve bu armağanı almak için hazır olmak gerekir. Kişilik olgunlaşmamışsa, yürek bunu almaya açık değilse insanların yanından gelip geçenler ve binlerce kez söylenenler yerini bulmaz. O yüzden en çok bilinçlenmeye ihtiyacımız vardı. Pratiklerimizi yaşadığımız anın atmosferinden ve algılayışından çıkarak bir kez daha ideolojinin ve kadın duyarlılığının ışığında değerlendiriyor, eleştiriyor ve yeni sonuçlar çıkarıyorduk. Dönüp geçmişini yeniden değerlendirdiğimizde fark ettiklerimiz bizi de şaşırtıyordu.

Kemal Zap, Hawar, Faik, Bese ve Atakan arkadaşlar eğitim veriyordu. Kamptaki arkadaşların niteliği oldukça güçlüydü. Yıllarını pratikte geçirmiş, savaş ve yaşam ustası olan arkadaşlar, ideolojik ve teorik olarak bir kütüphaneden farkı olmayanlar, bakış açılarındaki farklılıkları ile zihin sınırlarımızı zorlayan filozoflar, hiç aklımıza gelmeyecek sorularıyla bizleri bambaşka yönlerde düşünmeye sevk eden gençler, tek kelime etmese de duyarlılığı ve özündeki güzellikleri yaşama katarak dünyamızı güzelleştiren yoldaşlar... Eğitimlerimiz, tartışmalarımız oldukça derin ve çözümleyici geçiyordu. Eğitim tartışmaları diyaloglarla çözümlemeye dönüşüyor ve sonuçlar herkese mal edilmeye çalışılıyordu. Özellikle pratik süreçlere ilişkin tartışmalar çok canlı ve çatışmalı geçiyordu. Hawar arkadaşın çözümleme düzeyi çok derindi. Kemal arkadaş örgütsel ve askeri olarak güçlüydü. Faik arkadaş da askeri olarak çok güçlüydü. Bu arkadaşlar değerlendirme yaptıklarında hepimiz çok dikkatli bir şekilde onları dinliyorduk.

Hiç unutmam bir gün Atakan arkadaş Rengin Siirt arkadaşı kaldırarak:

“Sen gerilla yaşamında ne gördün? Nasıl değerlendiriyorsun?” diye sordu. Rengin arkadaş henüz yeniydi. Yaşı da çok büyük değildi.

“Bu eski arkadaşların hepsinin beli sakattır. Ben devrimden sonrasını da düşünmeliyim. Erzak almaya gidince gücüme göre almalıyım...” gibi şeyler söyledi. Okulda bir kahkaha tufanı koptu. Ve o günden sonra herkes ona takılmaya başladı.

“Demek devrimden sonrasını düşünüyorsun ha!”

Herkes bir devrim ütopyası ve inancıyla gerillaya katılmıştı. Ama hemen hemen hiç kimsenin o günleri göreceğine dair inancı yoktu. Kendileri için değil, kendilerinden sonrakiler, çocuklar, acı çeken tüm insanlar için bunu istiyorlardı. Bazen şaka ile yaptığımız “devrimden sonra falan yerde görüşürüz, şunu yaparız...” sözleri bile havada birkaç saniye kaldıktan sonra dağılır giderdi. Hepimiz kendimizi ölmeye hazırlamıştık. O yüzden yaşamımızın kendisinin bir devrim olduğunu ve onu yaşadığımız kadarıyla kazanabileceğimizi bilmeliydik. Devrimi yaşadığımızı hissettiğimiz anlar, özgürlüğü yaşadığımız anlar çoktu. Ama eksikliklerimiz yüzünden bu özgürlük devrimine ve özgür yaşama hak etmediği zararlar verdiğimiz de bir gerçektir. Yıllar sonra özgürlüğün; içinde bulunulan o anda yaratılan ve kazanılan bir şey olduğunu, somut ve sonlu bir özgürlük tanımının mümkün olmadığını öğrendiğimde devrimi zaten yaşadığımızı anladım. Biz devrim sürecini işliyor ve özgürlükle köleliğin çatışmasını kendi toplumsallığımız içinde zaten yaşayarak aşmaya çalışıyorduk. Tüm iç savaşım ve kendi aramızdaki eleştiriler, eğitimler, tartışmalar bunun için değil miydi?

Bir gün komisyon eğitimde beni kaldırdı. Savaş ve askerliğe yaklaşım üzerine tartışmalar yürütülüyordu. Bir platforma dönüştü. Gelen sorular ve değerlendirmeler karşısında ter içinde kalmıştım.

Kemal arkadaş çok direkt ve sert eleştirirdi. Beni her zaman en çok eleştiren arkadaş Kemal arkadaştı. En çok da Nazimiye'deki yol kesme eylemindeki tarzım gündem oldu. Kemal arkadaş:

“O eylemde senin amacın neydi? Niye intiharvari gittin?” gibi sorulardan sonra:

“Bir arpa boyu yol almamışsın.” dedi. Sonra üslubumu, doğru dürüst komutanlık yapamadığımı, duygusallığımı eleştirdi.

Onun eleştirileri çok zoruma gitmişti. Kabullenmekte zorlanıyordum. Dışarı çıktığımızda yanına giderek:

“Kabul etmiyorum söylediklerini. Ne demek bir arpa boyu yol almamışım.” dedim. Hafifçe kafama vurdu.

“Hala eleştirileri kabul etmiyorsun bak.” dedi.

Kemal arkadaş çok sevdiğim için fazla sesimi çıkarmadım. Yoksa kıyameti koparırdım herhâlde.

Bir köşede sinirli sinirli oturdugumu gören Kemal arkadaş:

“Kevra gel bir fotoğraf çekelim.” dedi. Gönlümü almak istiyordu. Ben ve Bese Erzincan arkadaş yanına gittik ve birlikte resim çektik. O gün çektiğimiz resimler hala yanımdadır. Kemal ve Bese arkadaş içten gülümserken benim yüzümdeki zoraki gülümseme çok bellidir.

O zamanlar kendimi çözümlene düzeyim sınırlıydı. Bana göre pratikte güçlüydüm. Tüm eylemlerde yer alıyor, çoğunlukla başarılı da oluyordum. Halkla ilişkilerim iyiydi. Her işimizi rahatlıkla hallediyordum. Arkadaşlar tarafından seviliyordum. Ben de onları seviyor ve onlar için her fedakârlığı yapıyordum. Önderliğe, dağlara, yoldaşlığa bağlıydım. Daha iyi nasıl olabilirdi ki?

Şimdi dönüp baktığımda gülmeden edemiyorum o halime. Ne kadar niyetsel ne kadar da gerçekleri görmekten uzakmışım. Kemal arkadaş ne kadar da haklıymış...

Önderlik sahasından sonra ne kadar da iddialıydım. Güney'den Dersim'e gelirken eskisinden farklı bir Saadet olmak için kendi kendime ne kadar sözler vermişim. Eskiye oranla değişimler olmuştu mutlaka ama iddialarımın ve isteklerimin çok uzağındaydım. Önderliğin yanındayken içimde büyüyen o iddia ve özgürlük hırsı Dersim'e ulaşınca sanki pratiğin ve günübirlik ihtiyaçların içinde silinip gitmişti. Önderlik bizi gönderirken:

"Bize de bir yer açın." demişti ama Önderliğin isteklerine göre bir devrimcilik yaratamamıştım. Pratik süreç boyunca pratiğin içine girmiş ve ciddi bir yoğunlaşma yaşamamıştım. Zilan arkadaşla kalmış ve paylaşmış biri olarak onun bana çok büyük sorumluluklar yüklediğini hissetmeme rağmen buna göre bir duruş sergilememiştim. YAJK kongresine katılıp, Bese arkadaşla birlikte bir amaçla Dersim'e gitmiştik ancak ben Bese arkadaşla çok yardımcı olamamıştım. Eski olduğum ve Önderlik sahasından geldiğim için arkadaşların beklentileri vardı ama ben kendime böyle bir misyon biçmiyorum, olaylara ideolojik ve örgütsel yaklaşmıyordum.

"Eylem yapayım, eylemlere katılayım yeter." diyordum. Her şeyin merkezi pratikti benim için. Bir sorun çıktığında hemen istifa etme, pes etme ve her şeyi üst yönetimden bekleme yönüm ön plandaydı. Bu da yöneticilik tarzında beni çok zorluyordu. Zorluklar karşısında emek ve çabam hep olmuş, coşkumu hiç kaybetmemiştim ama emeği bilinçle birleştirmeyince tek yönlü kalma ve her şeye kendi pencereden bakma gelişmişti. Bilinç olmayınca yanibaşında gelişen yanlışlıklar ve örgüt çizgisiyle birleşmeyen gerillacılık ve devrimcilik anlayışına karşı güçlü bir mücadele geliştirmek mümkün olmuyor. Bunun kendisi bile vicdansızlıktı. Bir kadın olarak cins bilinci ve mücadelesinde çok yetersiz kalmıştım. Çıkışlarım duygusal ve kendine göreydi. Çok eleştirdiğim benmerkezciliği, bireyciliği ve bencilliği aslında şahsımda yaşadığımı fark ediyorum. Yanibaşımdaki kadın arkadaşları geliştirme ve önünü açmada yetersiz kalmıştım. Yanlışlıklara farkında olmadan alet olma ve mücadele etmede yetersizliklerim çok çıkmıştı. Çok sevdiğim yoldaşlarıma ve partime büyük bir katkı olmamıştı.

O süreçte kavurma yapmak için iki tane yavru öküz getirmişlerdi. Zazaca'da dananın biraz daha büyük ve erkek olanına "mozik" denir.

Nizamiyeci olduğum bir gün yanımdan bir mozik yıldırım hızıyla geçti. Nizamiye yerimiz kampın yarım saat kadar aşağısındaydı. Birini kesince onu gören diğer mozik arkadaşların elinden kaçmış ve can havliyle aşağı doğru koşmaya başlamıştı. Biz peşine düştük. Yakalayamazsak rezil olacağımızı biliyorduk. Ama mozik öyle bir kaçıyordu ki değil onu yakalamak ardından çıkardığı toza bile yaklaşamadık. Silah da kullanamadık çünkü silah sesi karakola gidebilirdi. O zaman oradan kim kaçsa Rojnek karakoluna sığınır. Bizim mozik de gidip oraya teslim oldu. Daha önce üslenme sürecinde bir katır, ondan önce de bir kadın kaçmıştı. Onlar da gidip karakola teslim olmuştu.

Moziki yakalayamadığımız için çok üzülmüştük ama ne yapabiliydik ki. Akşam nöbet saatimiz dolunca kampa döndük. Nizamiye komutanı olduğumdan dolayı tekmil vermek bana düşüyordu. Kara kara nasıl tekmil vereceğimi düşünüyordum. Klâsım sarsılacak,

"Bir moziği tutamazsınız." diyecekler diye sıkıntılı sıkıntılı kampa doğru yürüyordum.

Kıvrana kıvrana yönetimin kapısının önüne gittim. Başımı içeri uzattım. Faik arkadaş bıyık altından gülüyordu. Hawar arkadaş da içerdeydi. Tekmili ona vermem gerekiyordu.

"İçeri gel Saadet arkadaş." dedi Faik arkadaş.

İçeri girdim. Bir köşeye ilişip tekmi verdim. Olanları anlattıktan sonra Faik arkadaş:

"Rapor yazacaksın." dedi.

İhanetçi mozik yüzünden rapor yazacaktım. İnsanlar kaçıyor rapor yaz, katır kaçıyor rapor yaz. Bıkmıştım artık. Hemen savunmaya geçtim.

“Heval ben ne yapabilirdim ki elle yakalayamam ya moziği.”

Rapor şakaydı tabi ki. Yazmadım ama yazmaktan beter oldum. Tüm kampın diline düşmedik mi? İlk moralde arkadaşlar bizim hain moziğin peşinden koşturmamızı ve deli danalar gibi kaçan moziğin Türk adaletine teslim olmasını skeçleştirmişlerdi. Ben utançtan kıpkırmızı olmuşum.

Kampımızın en canlı, moral kaynağımız olan ve de skeçlerin vazgeçilmezleri Diren, Seydo, Selim, Dilgeş, Navdar arkadaşlardı. Hepsi de şehit düşen bu arkadaşların yaşama kattıkları rengi ne kadar anlatsam yeterince ifade edemem. O yıl en çok dinlediğimiz kaset Ağrı Jıyan’ın yeni kasetiydi. Hala o şarkıları duyunca sanki onlar karşımdaymış, sürekli gülen yüzlerini görürmüş gibi olurum.

Kamp deşifre olursa erzaklar ele geçmesin diye depoların hepsini ayrı ayrı yerlere yapmıştık. Havaların yağışlı olduğu günlerde Demenan ve Xozmerik’teki depolarımızdan erzak getirmeye giderdik. Agit, Peyman ve Fikret arkadaş bu görevlerdeki en fedakâr arkadaşlar arasındaydı. Özellikle Agit arkadaş çok fedakâr ve emektardı. Diğer arkadaşlar zorlanmasın diye Laç’tan dört-beş saatlik yol boyunca bir torba unu sırtlıyor ta kampa kadar getiriyordu. Agit arkadaş Küçük Güneyliydi.

“Ben artık Dersimliyim, Zazacayı da öğrensem tamamdır.” diyordu.

Peyman arkadaş kampımızdaki tek Küçük Güney’li kadın arkadaştı. Türkçeyi çok iyi bilmiyordu. O yüzden sürekli pot kırıyordu. Küçük Güneyli Selim arkadaş heval Peyman’a çok takılırdı.

Eğitim öncesinde tekmil alınırken Peyman arkadaş takımın tekmilini bazen Türkçe bazen Kürtçe verirdi. Türkçe tekmil verirken mutlaka pot kırar, herkesi güldürürdü. Peyman arkadaş bir gece kendisinden sonra subay olan arkadaşı kaldırıp:

“Sen sobasın.” demişti. Arkadaş da uykulu gözlerle ona bakıp:

“Ben ne zaman soba oldum Peyman arkadaş? Yatağa girerken arkadaşım.” demişti.

Selim arkadaş bir moralde “Peyman, çar zıman” diye Peyman arkadaşın taklidini yapmıştı.

Peyman arkadaş ne kadar morallere konu olmuşsa da gerçekten dört dil biliyordu. Kurmanci, Arapça, Türkçe ve en son da Zazacayı öğrenmişti. Telaffuzda sorunları olsa da iyi anlıyor ve konuşuyordu. Dil öğrenmek iletişime önem verenlerin daha kolay başardıkları bir şeydir. Peyman arkadaş da insanlarla ilişkilerine ve iletişim kurmaya çok önem veren biriydi. Dersim’de çok sevilen arkadaşlardan biriydi. Başta yönetim olmak üzere herkeste onu koruma psikolojisi vardı. Çünkü alandaki tek Küçük Güneyli kadın arkadaştı. O konuda bir ona bir de Roza arkadaşına karşı benzeri bir yaklaşım vardı. Ama o eylemlere katılımda Roza arkadaşına göre daha şanslıydı. Pek çok eyleme katılmış ve birçok eylemden silah olarak dönmüştü. Askeri yönü güçlü bir arkadaştı.

Peyman arkadaş ’98 yılında Önderlik sahasına geçmek üzere Güney’e gitti ama Önderlik Suriye’den çıktığından dolayı Önderliği görme hayaline ulaşamadı. Onunla yıllar sonra Güney’de karşılaştığımızda bunun ne kadar içinde kaldığını anladım. Önderliğe, örgütsel değerlere çok bağlı bir arkadaştı. Bir kardeşi içimizden kaçmış ve sonra pişman olup geri dönmüştü. Döndükten sonra Peyman arkadaş görmek istemiş ama Peyman arkadaş bunu asla kabul etmeyeceğini söyleyerek:

“Önderliği, örgütü zor zamanlarında bırakıp giden, bu değerlere ihanet eden biriyle işim yok. Ona söyleyin onu görmek istemiyorum.” demişti.

Dersim’e o kadar bağlıydı ki Güney’e fiziki olarak gitmiş olmasına rağmen hala Dersim’i yaşıyordu. Hep Dersim’e dönme hayalleri kurardı. Dersim’de de en çok Düzgün Baba’yı severdi. Orada ruhani bir hava hissettiğini ve halkın orayı kutsal görmesini çok iyi anladığını söylerdi. Gerçekten de oraya gittiğinde çok rahat, huzurlu bir Peyman arkadaş çıkardı karşımıza.

Peyman arkadaş Xakurke’de bir arkadaşın silahından çıkan kurşunla, bir kaza sonucu şehit düştü. Şehit düşmeden önce:

“Eğer ben Güney’de şehit düşersem arkadaşlar benim saçımdan bir tutam alıp Dersim’e, Düzgün Baba’ya götürsün ve orada gömsünler. Cenazemi götürün diyeceğim ama size zorluk çıkarmak istemem...” demişti. Peyman arkadaşın şahadetinden sonra o yıl Dersim’e giden

grup kendisiyle Peyman arkadaşın saçından bir tutamı Düzgün Baba'ya götürdü. Hep huzurlu ve mutlu olduğu o topraklara karıştı bedeninden bir parça.

Kamptaki belirgin arkadaşlardan biri de takım komutanı olan Ali Ekber arkadaştı. O subay olduğunda herkes hazırola geçerdi. Çok gür bir sesi ve askeri bir duruşu vardı. Tekmil almaya geldiğinde öyle bir "rojbaş" deyişi vardı ki ister istemez herkes titrer ve kendine gelirdi. İnsan böyle dikkat çekici olur da skeçlere konu olmaktan kendini kurtarabilir mi? Tabi ki Diren ve Seydo arkadaşların ekibi kısa sürede onun da taklidini yapmışlardı: Ali Ekber arkadaş subaydır. Herkesin gözü kapıda. Ne zaman gelip teknil alacak diye sessiz bir bekleyiş. Sonra Ali Ekber arkadaş gelir, rojbaş sesiyle okul sallanır. Skeç teknil alınırken yaşanan komik olaylarla devam ediyordu.

Cephecilerimizden Xebat arkadaş da farklı bir renkti o kampta. Xebat arkadaş "kokum Xebat" deniyordu. Yaşı oldukça büyüktü. O yaşına rağmen çok çalışkan ve emekçi biriydi. Çok fedakârdı. "Feleğin çemberinden geçmiş" denir ya öyle bir arkadaştı. Dersim kültürünü çok fazla bilmiyordu ama halka kendini sevdirmişti. Xebat arkadaş bir şey anlatacağı zaman "bakın" demiyordu, "feki" diyordu. O yüzden biz ona "feki Xebat" da diyorduk. Bese arkadaşın dili peltek olduğundan Xebat arkadaş "Hebat" diyordu. O yüzden Xebat arkadaş Hebat diye takılmalar olurdu. Xebat arkadaş o dönemden sağ kalan sayılı arkadaşlardan biri olarak hala da fedakâr ve emekçi yaşam tarzını sürdürüyor.

Küçük futbol sahamızda bazen maç yapılırdı. Bir gün top oynarken Hawar ve Navdar arkadaşın kafaları birbirine çarpmış ve Navdar arkadaşın kafası kırılmıştı. Navdar arkadaş Kırşehirliydi. Çok eskiden Kürdistan'dan göç etmişlerdi. Hawar arkadaşın kafası kırılmayınca:

"Neden Hawar arkadaşın kırılmadı? Çünkü Zazadır." diye çok takılmışlardı.

Şimdi zindanda olan Siirtli Koçero arkadaş bir gün Bese arkadaş:

"Bölüğe xwe bine. Em maç bikin. (Bölüğünü getir, maç yapalım)" dedi. Kemal arkadaş bu tür potları hiç kaçırmazdı.

"Koçero arkadaş, sen tüm bölüğü nasıl öpeceksin?"

Kemal arkadaş öyle deyince herkes potu fark etti ve tüm arkadaşların diline düştü Koçero arkadaş.

"Maç bikin" Kurmanci'de "öpmek" anlamındadır. Koçero karşılıklı maç yapmaktan bahsetmişti tabi ki. Ama dilin azizliğine rast gelmiş ve yaptığı izahlara kimse aldırmış etmemişti. Koçero kıpkırmızı olmuş, tüm arkadaşlar da gülmekten yerlere uzanmıştı. Kemal arkadaş durmuyordu:

"Bir de "em" diyor. Yani niyeti var: Hepimize öptürecek..."

Şen şakrak kamp yaşamımız çok sürmeden sona erdi. Hem de ne sona erme...

Şubat başında kobralarla geldiler.

Öğlendi. Eğitime ara verilmişti. Biz erzak almaya gidecek bir grup arkadaş silahlarımızı, kefiyelerimizi alıp aşağı dereye inmiştik. Tam suyu geçecekken kobraların sesini duyduk. Yanımda iki genç arkadaş vardı. Hemen söğüt ağaçlarının dibine saklandık. Kobra karşısında alınacak tek tedbir hareketsiz kalmak ve saklanmaktır. Pilotu görebiliyordum. Pilot kafasını çıkarmış etrafa bakıyordu. Yanımızda BKC vardı. Sonradan neden ateş etmedim diye çok hayıflandım. Sanırım geçip gidecek, tesadüfen buradan geçiyor, deşifre olmayalım diye düşündüm. Ama yerimizi iyi tespit etmişlerdi. Direkt bizim özgün bölümü vurdular. O gün bazı arkadaşlar eğitime gelmemek için izin istemişlerdi. Biraz rahatsızdılar. Ama Bese arkadaş onlara kalmaları için izin vermemişti. Birden bu aklıma geldi ve:

"İyiki bölümde kimse kalmamış." diye derin bir oh çektim. Çünkü tüm mangalarımızı tarumar etmişlerdi.

Bizim bölümü vurduktan sonra kobralar okulun olduğu yere geldiler. Mağaranın içinde uzun tüneller yapılmıştı. Roket atıp durdular ama arkadaşlar tünellere girdiğinden kimseye bir şey olmadı. Kobralar gittikten sonra biz koşarak kampa gittik. Dışarıdaki mangalar tarumar olmuştu. Akşama doğru pratik bir düzenleme yapıldı. Hawar arkadaş bir bölüm gücle bizden ayrıldı. Ben Atakan arkadaşın bölümüne geçtim. Karargâh gücü ve biz Laç vadisine gidecektik.

Zilan arkadaşın eylemiyle başlayan '96 yılı bizim açımızdan düşmana fiziki ve moral üstünlük kurduğumuz bir yıldır. Çok eylem olmuş, düşman karakoldan çıkamaz hale gelmişti. Önderlik de '97 yılını final yılı ilan etmişti. Bahara daha güçlü hazırlanacak ve perspektifler ışığında '97 yılını bir zafer yılı yapacaktık. Moral motivasyonumuz buna göre idi. Bunun karşısında düşman üstünlüğü ele geçirmek için daha kıştan saldırıya geçti. Evet, savaşta ilk hareket etmek ve karşı tarafı savunma durumuna sokmak çok önemlidir. Özellikle de iyi bir hazırlık yapmasını engeller ve yoğunlaşmasını dağıtırsan sonuç almasını da engellersin. Zaten savaşın çatışma alanında değil öncesinden kazanıldığının söylenmesi de bundandır. Bu nedenle düşman ön hazırlıklar aşamasında bizi darbelemek istedi. O yıl Dersim'in en çok kayıp verdiği yıl oldu. Bu ordunun bir başarısı mıydı? Maalesef her zaman olduğu gibi bizim eksikliklerimizden kaynağını alıyordu. Bunu söylemek bana çok ağır gelse de bu duruma davetiye çıkarmıştık.

Birincisi; önceki yıl Zilan arkadaşın eylemi ve bizim eylemlerimiz sonucu düşmanın içine girdiği pozisyondan dolayı zafer sarhoşluğuna girmişti. İkincisi; çok açık ve rahat bir üslenme hazırlamıştık. Kampımız karakola çok yakındı. Bir yanıla şaşırtmak için iyi olabilirdi ama ona göre bir gizlilik gerekirdi. Bir kış kampında futbol oynayacak kadar rahat olmak düşmana davetiye çıkarmaktı. Onlar da büyük ihtimal keşifçiler çıkarıp araziye taramış ve bizi tespit etmişlerdi. Ayrıca kampa kışın birkaç yurtsever köylü getirilmişti. Ne kadar güvenilir olsa da kampa köylülerin getirilmesi çok büyük bir hataydı. Sonuç itibarıyla '97 yılına istediğimiz gibi giremememizin altında gerilla kuralları ve askeri mantığa ters olan bu yaklaşımlarımız yol açtı. Bu savunulacak ya da rahatça söylenecek bir şey değil ama düşmanın başarısı değil bizim doğru bir gerillacılık yapmamamızın sonuçlarıydı yaşadıklarımız.

Gerilla açısından ikinci bir dezavantaj da uzun süre hareketsizlikten sonra birden harekete geçmektir. O yüzden bahar başlarında, kamp süreçleri sonrası bir ağırlık olur. Biz de o gece çok zorlandık. Kar olmadığı zamanlarda üç-dört saatte gittiğimiz Laç vadisine o gün ancak sabaha doğru ulaştık. Laç vadisine ulaşmadan önce bir yamaçta Faik arkadaş ateş yaktırdı. Geride kalan bir grup orada ateş yakıp duman çıkararak düşmanı yanıltmaya çalıştı. Hava buz gibiydi. Tipiden önümüzü göremez durumdayken fırtınaya karşı yürümek de ayrı bir dertti. Kar boyumuzu aşıyordu. Ötekiler yolu kürekle açıyor. Arkadakiler ise izleri kapatıyordu ama onca kişinin izinin kapatılması imkânsızdı. O yüzden sürekli suların içinden ilerliyorduk. Sular bıçak gibi kesiyordu ayaklarımızı. Bir süreden sonra ayaklarımızı hissetmemeye başladık. Sudan çıkar çıkmaz üstümüzdeki elbiseler donuyor ve tahta gibi oluyordu. Şalvarlarımız yürürken "tak rak" diye ses çıkarıyordu. Yanımda Türk Sorgül arkadaş vardı. Şehirlerde büyüdüğünden yürümekte çok zorlanıyordu. Onun çantasını aldım ve eline taksın diye bir çift çorap verdim. Elini tuta tuta yürüttüm.

Laç vadisi Munzur suyuna yakın olduğundan Demenan ve Rojdere'ye göre kar daha da azdı. Hava aşağılara, Munzur suyuna yaklaştıkça daha da yumuşar. Laç vadisi çok derin ve kayalıktır. Demenanların altından başlayarak Doğu sınırını oluşturur. Karşısı Batı arazisine giren Avkasor vadisidir. Laç vadisinin üstünde Peter tepesi, fırın tepesi gibi yerler var. Oralarda köyler vardı. İnsanların oralarda yaşamayı başarmasına hayret etmemek mümkün değildi. Çok sık ormanları ve suyu ile çok güzel olan bu vadi '38 katliamının en acı tanıklarındandı. Kayalıklarından genç kadınlar düşmanın eline geçmemek için kendilerini atmışlar, mağaralarında insanlar toplu katliama maruz kalmışlardı. Bazı mağaraların içine bombalar atılarak insanlar öldürülmüş, bazılarının girişine beton örülerek içindeki kadın ve çocuklar ölüme mahkûm edilmişti. Yıllar sonra bile bu mağaralarda insan kemikleri bulurduk. Esir alınıp toplu biçimde bu vadiye getirilen insanlar otomatik silahlar kurularak çocuk, yaşlı, kadın denmeden taranarak öldürülmüşlerdi. Adını da bu vahşi katliamdan almıştı.

Laç vadisine gidince insan seslerini, çocuk ve kadınların çığlıklarını duyar gibi olur insan. O derin kayalıklardan kendini atan genç kadınların sesleri vadide yankılanırmış gibi gelirdi bana.

Laç vadisine ulaştığımızda üstümüzden kobralar geçmeye başladı. Bizi görmeden geçip gittiler. Orada kaya altları ve bulduğumuz mağaralara yerleştik. Hawar arkadaş da geldi. Yeni

bir düzenleme oldu. Karargâh gücü aşağı indi. Biz Hawar arkadaşla kaldık. Tüm yorgunluğumuza rağmen bize hemen mevzi yaptırdı.

“Bu sene kleş işimize yaramaz, kazma kürek silahımızdır. Haydi, kazalım.” diyordu.

Öğleden sonra kobralar tekrar geldi. Karargâh gücü aşağıda ikiye ayrılmış, Kemal arkadaş onlar mağaraya girmiş, kadın arkadaşlar da onların hemen mağaraya yerleşmesine ve açıkta kalmalarına kızarak daha aşağıda açıkta kendilerine yer yapmışlar. Doğal olarak da görüntü vermişler. Kemal arkadaş çok uyarmış:

“Yoldaş orası uygun değil. Gelin mağaraya.” diye ama kadın iradesini dayatacağı tutan Bese arkadaş sırf erkektir diye onun dediğini yapmamak için onların yanına gitmeyince kobralar görüntülerini almış ve vurmaya başlamıştı. Bayan arkadaşlar gitmeyince Atakan ile Eğri Cemal de onların yanına gitmiş ve onlarla birlikte kobra saldırısının içinde kalmışlardı.

Yerimiz tespit edildikten sonra kobralar üstümüzden ayrılmadı. Skorsky ile indirme yapmaya çalıştılar. Bagok arkadaşın mangası tepeciydi. Kobralar tepeyi o kadar çok vurdu ki arkadaşların şehit düştüğüne emindik. Ama arkadaşlar tepeyi bırakmadılar ve Bagok arkadaş BKC ile skorsky’yi vurdu. Hızla uzaklaşmaya çalışan skorsky Dersim merkezinde düşmüştü. Skorsky’yi vurduktan sonra oraya indirme yapamadılar. Bagok arkadaş sayesinde kurtulmuştuk, eğer o tepeyi tutabilseydiler hepimizi o vadide şehit düşüreceklerdi.

Aksilikler bitmek bilmiyordu. Erzak almak için gittiğimiz depolarımızın hepsinin aylar tarafından dağıtıldığını gördük. O kadar zorlukla topladığımız erzaklarımızdan geriye bir şey kalmamıştı. Askerler, arazi, kış ve üstüne de hayvanlar düşman olmuştu bize. Yenebilecek durumda olan erzakları toplayıp geldik.

Akşam olunca Rojdere’ye döndük. Çünkü orada kalamazdık. Hem yerimiz deşifre olmuştu hem de Rojdere daha genişti. Mağaraları daha çoktu ve bizi Laç vadisinde bilen düşmanı şaşırtmış olacaktık.

Rojdere’nin üst kısımlarına, Zel yamaçlarına gittik. Halk arasındaki söylenişi Jel şeklindedir. Büyük Zel ve Küçük Zel olmak üzere yan yana iki dağdır. Büyük Zel her taraftan görünmesine rağmen küçük Zel görünmez. Zel’in bir tarafı Harçik vadisi, bir tarafı Kutudere’dir. Harçik tarafı Kutudere’ye göre daha fazla ormanlık ve sıcaktır. Çok sarp, uçurumlar ve kayalıklarla dolu bir yerdir. Çeşit çeşit çiçek ve ot çıkar bu yamaçlarda. Kenger, ıskın, zembul(kekik), kunkor(heliz), çiçeğa kou(Ana Fatma çiçeği), tare vorek(oğlak otu), vasa boyin (dağ çayı), veyvik(gelincik), belezer(Newroz çiçeği), şavıl, sosin, nergis kokuları tüm o yamaçları sarar. Dersimin en güzel dağ çayları orada yetişenidir. Baharda Zel yamaçları sarıya, kırmızıya, mora, pembeye ve yeşile kesilir. Dağ keçileri, kınalı keklikler, yabani tavuklar, vaşak denilen yabani dağ kedileri vardır oralarda. Aşağılara inildikçe her yerde karşınıza pınarlar çıkmaya başlar. Suları buz gibidir. İçince başınıza ağırlı girenden. Kocaman ceviz ağaçları her pınarın başını gölgeler.

Büyük Zel’in üstünde bir ziyaret vardır. Dersim halkının en kutsal yerlerinden biridir. Kutudere’ye operasyon yapılırken düşman oradan operasyonu koordine ederdi.

Arkadaşlar keşif yapıp çok güzel bir mağara buldular. Hep beraber oraya gittik. Çok güvenli ve sağlam bir yerdeydi. İki tane kapısı vardı. Uzun ve dar bir tünelden içeriye giriliyor ve bu tünel büyük bir mağaraya açılıyordu. Zel dağı da direnişin mekânlarından biriydi. Belli ki bizim bulduğumuz mağara da ’38’de saklanmak için kullanılan bir mağaraydı. Çünkü insan kemikleri bulduk orada.

Biz bölük olarak o mağarada kaldık. Kemal, Faik arkadaş onlar da biraz daha uzakta başka bir mağara bulmuşlardı. Arada biraz mesafe olması iyi olacaktı. Orada çok duyarlı yaklaştık. Geceleri ateş yakmıyor, duman çıkarmamak, görüntü vermemek için çok dikkat ediyorduk.

Bir süreden sonra askeri eğitim görmeye başladık. Çünkü çok yaman bir savaşın bizi beklediği belliydi ve bahara hazırlanmalıydık. Özellikle yeni arkadaşların eğitim görmesi gerekiyordu.

Bese arkadaşın mangası bizim üstümüzdeki bir uçurumun başında, bir kayanın dibindeydi.

Melsa Malatya odun almak isterken yuvarlanan bir odun, odun toplamaktan dönen Brusk arkadaşın kafasına çarparak şehit düşmesine yol açtı. Brusk arkadaş sırtlayıp mangaya getirdik fakat Brusk arkadaştan hiç ses çıkmıyordu. Her tarafı kan olmuştu. Kanı temizledik. Başını bağladık. Sabaha kadar başında oturduk. Sabaha karşı saat 4’te şehit düştü. Brusk

arkadaşın bir kaza ile şehit düşmesi çok acıydı. Onca yönelimin, saldırının içinde tek bir kayıp bile vermemiştik ama bir kaza ile arkadaşımızı kaybetmiştik. Bu çok zorumuza gitti. Brusk arkadaş Amed’liydi. Çok eski bir arkadaşı ve daha önce Amed’de gerillacılık yapmıştı. ’94 yılında Hamza arkadaşla birlikte gelen bir taburluk gücün içindeydi o da. Çok fedakâr ve emekçi bir arkadaşı ve çok sevilen biriydi.

Brûsk arkadaş dindar bir ailenin çocuğuydu ve evdeyken Kuran okumuştı. O yüzden ona “mele” derdik. Bunu dalga geçmek ya da küçümsemek için kullanmazdık. Gerçekten de Brusk arkadaşta inançlı insanların sadeliği, ağırlığı ve manevi havası vardı. İnsana huzur veren, dürüst ve son derece sakin biriydi. İnancında samimi olan insanlardaki doğruluğu, ilkeli ve tutarlı tavırları onda görmek mümkündü. PKK’ye de böyle yaklaşıyordu. PKK’ye de inanmıştı ve sonuna kadar bu inancının gereklerine göre yaşamaya çalışan gerçek bir mümin gibiydi. Duruşu ve yaklaşımları bu yüzden bizi çok etkiliyordu. Çok emektardı da. O kışın da bir dakika durmadan çalışmış, kim yorulsa onun yerine de iş yapmıştı.

Brûsk arkadaşın şehit düşmesine neden olan Melsa soruşturmayaya alınarak, rapor istendi. Ama bir kazaydı ve geriye dönmek mümkün değildi. Kaldığımız yer deşifre olmadığı sürece çok güvenlikti ama işte riskliydi de. O yamaçlar hep kayalık ve uçurumdu. Dikkat edilmediği takdirde uçurumlardan düşmek de, başımıza bir kayanın yuvarlanması da mümkündü.

Mart ayında Zel yamaçlarındaki karlar erimeye başladı. Dersim’in birçok yerinde kar çok geç erir ama orası Güney yamacı olduğundan ve kayalıklardan dolayı kar erken erimeye başlamıştı.

Yönetim toplantısı yapıldı ve düzenlemeler oldu. Ferhat arkadaş Merxas arkadaşın bölüğüne düzenlendi. Merxas ve Kemal arkadaş Mazgirt tarafına gideceklerdi. Benim düzenlemem Kemal arkadaşın yanına yapıldı. Devran arkadaş da daha önce Kemal arkadaşın yanındaydı onu da Hawar arkadaşın yanına verdiler. Devran arkadaş, Kemal arkadaşın yanından ben de Hawar arkadaşın bölüğünden çıkmak istemiyordum. Dedim ya ailecilik, bölgecilik yüzünden. Faik ve Bese arkadaş bana çok kızmalarına rağmen inadımdan vazgeçiremediler. Faik arkadaş:

“Tabi Saadet arkadaş. Hep bana rep bana. Başka bir şey bilmezsin.” diye söyleniyordu.

“Mazgirt’e gitmek istemiyorum.” diye dayattım.

Sonunda mecburen ben ve Devran arkadaşın yerini değiştirdiler. Arkadaşlar:

“Sizi berdel yapmışlar.” diye ikimize takıldılar.

Devran arkadaş Muşluydu. Çok iri yapılıydı ama arkadaşlar ona:

“Senin bu iri bedeninin içinde masum bir çocuk var.” derlerdi. Onun sevgi dolu bir yüreği vardı. Dersim’de hep zorlu alanlarda kalan ve eylemlerden çıkmayan bir arkadaşı. İnsanı şaşırtan yönleri vardı. Çok durgunken birden şaka yapmaya başlar ve bizi gülmekten öldürürdü. Çok kaygısız, hesapsız ve dürüstçe katılan biriydi.

Hiçbir zaman kleş taşımazdı. Eline alsa da arkadaşlar ona takılır:

“Bu boyla o silah senin üstünde tabanca gibi duruyor.” derlerdi. O hep ya karnas ya da BKC taşırdı. Fiziki olarak da çok güçlüydü.

Devran arkadaş ’97 yazında Ruçem, Nalin, Navdar ve Savaş arkadaşlarla birlikte Kızılkayalar’da bir radar tepesine yapılan eylemde oldukça başarılı bir sonuç almışlardı. Eylemde arkadaşlar tilili çekince o da heyecanla ayağa kalkıp tilili çekmiş ve o anda suikastle başından vurularak şehit düşmüştü.

Devran arkadaş o düzenlemeler sürecinde çok inat etmiş ve benim gibi istediğine ulaşmıştı.

Ferhat arkadaş da Hawar arkadaşla kalmak istiyordu. Hawar arkadaş çok bağlıydı, onu çok seviyordu ama itiraz etmedi düzenlemesine. Merxas arkadaşla gitti. Kemal ve Merxas arkadaşın gücü yanımızdan ayrıldı. Faik arkadaş da kendi grubunu alarak çıktı.

Tüm gruplar yerlerine geçtikten sonra biz Zel’de bir süre daha kaldık. Fırat(Kazım Kızıldemir) ve Abbas (Mehmet Şirin Gül) arkadaş takım komutanı olarak bizim bölüğe geçtiler. Berivan arkadaş eskisi gibi takım komutanımızdı. Bölük bileşimi çok az değişmişti. Şiyar, Bagok, Cudi, Fikri arkadaş manga komutanlarıydı. Alanımız Demenan, Laç, Kırmızı Dağ tarafıydı.

Hawar arkadaş o süreçte eğitimi hiç aksatmadı. Bazı yerlerde çiçekler açmıştı ama kuzey yamacında daha kar erimemişti. Hawar arkadaş:

“Burada on gün daha kalıp eğitim yapacağız.” dedi. O süreçte Önderliğin “Nasıl Yaşamalı” kitabını bize kendisi okudu. Önderliğin çözümlemelerini okuyup tartışarak eğitim yaptık. Gündüz teorik ve ideolojik eğitim görüyor, geceleri de askeri eğitim kapsamında hareketli oluyorduk. Kış eğitimimiz yarım kalmıştı, amacımız o boşluğu doldurmaktı.

Hawar arkadaş çok birikimli ve derin bir arkadaştı. Önderlik sahasında kalmıştı. Gerillaya katılmadan önce de şehirde faaliyet yürütmüş biriydi. Uzun zamandır da dağlardaydı. Dağlara çok yakışıyordu. Onun kadar gerillacılığın yakıştığı çok az arkadaş görmüşümdür.

“Temel ilkelerimiz şunlardır: Birincisi mevziyi bırakmamak, ikincisi malzemelerimizi bırakmamak.” derdi hep.

“Bir askerin tek bir çöpü bile ele geçmemeli. Düşman için bu tür şeyler moral kaynağıdır. Ona bu sevinci tattırmamalıyız.”

“Üçüncüsü de...” derdi. “Kaldığın mevzide kendini iyi korumak!”

Bir akşam Hawar arkadaş bizi pusuya gönderdi.

“Deşifre olmadan dönerseniz sizi kutlayacağız.” dedi. Biz yola çıktıktan sonra ikinci bir grup hazırlayıp pusu atmaları için onları da göndermiş ve onlara bizden bahsetmemiştir.

Biz pusu attığımız yerden arkadaşların geldiğini gördük ve önce öncülerini sonra hepsini hedef alarak tatbikat gereği imha ettik. Grubun silahlarını alıp kampa geldik ve büyük bir sevinçle Hawar arkadaşla tekmilimizi verdik.

Bu Dersimde Ölünmeyiz Mi?

Rojdere’de Newroz günü bir moral yaptık. O gün Şiyar ve Roza arkadaş sunucuydu. Şiyar arkadaş Zilan arkadaş üzerine bir şiir yazmıştı. Zilan arkadaş ile Zel dağı arasında bağlantı kurmuştu. Şiirin bir kısmını Şiyar arkadaş, bir kısmını Roza arkadaş okudu.

Şiyar arkadaş çok duygulu, sanatçı kişilikli, çok canlı ve bilinçli bir arkadaştı. Çok güzel şiirler yazar, sanat ve yürüttüğümüz savaşın bağlantısını kurardı. O süreçlerde sanatla, edebiyatla uğraşmak herkesin yaptığı bir şey değildi. Hatta uğraşanlar hor görülürdü. Ama Şiyar arkadaş içinde olduğu devrimin sanatsal ve estetik yanını görüp yansıtan bir arkadaştı.

Ferze arkadaş bizim lojistikçimizdi. Çok duygusaldı ve kimseye hayır diyemezdi. Ferze’nin duygusallığı arkadaşların da işine geliyordu. Tek erzağımız bir teneke peynir ve biraz da baldı. Ferze arkadaş da fazladan dağıtıp duruyordu. Kısa zaman sonra ikisi de bitti. Hawar arkadaş bir tekmilde:

“Ferze arkadaş, sen böyle tedbirsiz yaklaşırsın, bol keseden dağıtırsan sonunda açıkta kalırsın. Bundan sonra ne yapacağız?” dedi. Ferze arkadaş:

“Heval arkadaşlar açıtır. Başka bir şey de yok. Vermeyeyim mi?” deyince herkes güldü.

“Daha bahar gelmedi. Köylere bu süreçte inemeyiz. O yüzden erzağın dikkatli kullanılması gerekir.” dedi. Ve tabi ki kısa sürede erzaklarımızın bitmesine neden olan Ferze arkadaş lojistikçilik görevini başka bir arkadaşla devretti.

Ferze arkadaşın çok güzel bir sesi vardı. Hawar arkadaş hep ona türküyü söyletirdi. Onu dinlerken közlere dalar giderdi.

Bir gün Laç’a gidiyorduk. Yavaş yavaş karanlık çöküyordu. Gulikler, çiçekler karın içinden başını yeni yeni çıkarmış, bahar müjdesi veriyordu. Hawar arkadaş arkamda yürüyordu. Birden:

“Dur dur!” dedi. “Sen niye bizim guliklere basıp geçiyorsun böyle?”

“Her taraf zaten gulik.” dedim gülerken. “Başka bir şey yok ki.”

Arkamızda yürüyen bölüğe döndü ve:

“Yoldaşlar hiç önünüze bakmadan basıp geçiyorsunuz. Dilleri olmayabilir ama sonuçta onlar da yaşamak isterler. Doğa da canlıdır. Neden böyle basıp geçiyorsunuz?” dedi. Herkes şaşkınlıkla Hawar arkadaşla bakıyordu.

Boğaza çıkınca etrafa baktı, kollarını iki yana açarak derin bir nefes aldı.

“Dersim bir cennet parçası. Bu Dersim için ölünmez mi? Bu dağlarda ölünmez mi? Ben burada ölmek isterim.” dedi.

O gün çok duygusaldı. Ben ona baktım. Gözlerim doldu. Nasıl bu kadar duyarlı olabiliyor diye şaşırıyordum. Normalde erkek arkadaşlar böyle değildi. Birçok erkek arkadaş hayvan görse öldürmeyi, ot görse yemeyi düşünürdü. Ama Hawar arkadaş başkaydı. Üstelik duygularını yansıtmaktan da çekinmezdi. Onda güçlü bir doğa sevgisi vardı. Zorunlu durumlar dışında hayvanların öldürülmesine karşı çıkar:

“İnsanoğlu böyledir. Karşısına ne çıksa yok ediyor, öldürüyor.” derdi.

Çoğu zaman eline dürbünü alır, saatlerce araziyi izlerdi.

Bir gün:

“Heval Saadet doğa ne kadar güzel değil mi? Biz buraları başkalarına anlatsak kimse bize inanmaz. Kesin ‘Dersim’i çok sevdikleri için böyle abartarak anlatıyorlar’ derler. Hâlbuki bizim gördüğümüzü onlar da görseler...” demişti.

Bahar Dersim’in güzelliğine güzellik katar. Sarp ve yalçın kayalıklarla iç içe yemyeşil ormanlıklar, rengârenk çiçekler, her taraftan sırlı sırlı akan süt gibi beyaz kaynaklar, hiç beklemediğiniz bir yerde karşımıza çıkan şelâleler, bir uçurumun başından ansızın fırlayan geyikler, kelebekler, arılar, çeşit çeşit hayvanlar... Orada insan doğanın bir parçası olduğunu çok derinden hisseder. Tüm bu güzelliklerin bir parçası olmak insanın içine güzellikler aktır. Güzel düşünceler, güzel duygularla dolar insan. Yapay olan, insana ait olmayan her şeyden uzak hisseder kendini. Doğaya aykırı, güzele, iyiye aykırı her söz, her davranış hemen batar insana, o doğallığın içinde hemen belli olur. Öyle zamanlarda bir ressam olmak istersiniz. Tüm bu güzellikleri resmetmek, hiç kaybolmasın, hep gözünüzün önünde olsun istersiniz.

Laç vadisinde birkaç günlük güneşli ve güzel günden sonra tekrar kar ve fırtına başladı. Baharın bu istikrarsız hallerine alışkındık. Önderliğin “Gerçeğin Dili ve Eylemi” kitabını okuyarak eğitime devam ettik. O günlerde operasyon haberi geldi. Haberi alınca iz çıkarmamak için tekrar suların içinden yürüyerek Demenan’a gittik. Suların içinde ve karda yürümekten ayaklarımız donmuş ve bitkin düşmüştük. Hawar arkadaş bizden önce noktaya ulaşmış ve bizim için ateş yakmıştı. Çoğu zaman öyle yapardı. Arkadaşların yorgun olduğunu görünce keşfe de o çıkardı.

Bir süre sonra kaldığımız alanda da operasyon başladı. Her gün kobralarla etrafımızı vuruyor ve gökyüzü skorskyden görünmüyordu. Filolar halinde uçuyorlardı o yıl. Askerler tüm tepeleri tutmuştu. Karlı tepelerde görüntü vermemek için beyaz kar elbiseleriyle hareket ediyorlardı. Tepecilerimiz görüntülerini alınca hemen bize haber verdiler. Kırmızı Dağ, Serkeftin boğazı, Tülük tepesi, Demenan sırtlarını karınca gibi sarmışlardı. Tam bir istila hareketi başlatmışlardı. Sanki tüm Dersim’i ele geçirmek istercesine her yere girmiş, her yerden üzerimize geliyorlardı. Kısa zamanda geri çekileceklerini düşünmemize rağmen bir türlü gitmediler.

Hawar arkadaş:

“Daha önce buraları keşfetmiştim. Burada bir mağara var. Yalnız oraya inmek büyük bir cesaret ister. Herkes kabul ediyorsa oraya gidelim.” dedi.

Hep beraber mağaraya gittik. Mağara yeraltındaydı. Küçük bir ağız vardı ve şutiklere tutunarak aşağı inmek gerekiyordu. Aşağıya bakmak bile başımızın dönmesine yetiyordu. Kim düşse kesin paramparça olurdu. Tek tek aşağı inmeye başladık. Fikret ve Şiyar arkadaş önce indiler. Bu tür durumlarda en atik olanlar onlardı. Sonra diğerleri tek tek inmeye başladı. Her arkadaş şutiğe tutuna tutuna ancak yarım saatte inebiliyordu. İniş işi çok uzayınca:

“Nedir bu Heval? Niye hızlı hareket etmiyorsunuz?” diye önümdekilere kızmaya başladım.

Hawar arkadaş:

“Sanki asansör var da inmiyorlar.” diye beni susturdu. Ancak kendim inerken ne kadar zor olduğunu anladım. Ferze arkadaş bir türlü cesaret edemiyordu. Çığlık çığlığa kalmıştı. Hawar arkadaş:

“Hadi heval Ferze başaracaksın. Bak bir şey olmayacak. Eğer düşersen ben seni tutacağım.” diye diye onu aşağı indirdi. Bir yerden sonra Ferze arkadaş onun omzuna basarak aşağı inmeyi başardı.

Yerin yedi-sekiz metre altına inmiştik. O kadar karanlıktı ki karanlığın kokusunu bile duyuyordum. Elimizde iki fener vardı. Onların da pilleri o kadar zayıflamıştı ki önümüzü zor görüyorduk. Mağaranın içi damlayan suların yonttuğu ve kireçleşip oluşturduğu şekillerle doluydu. Tarihi bir mekâna gitmiş gibiydik. Taşları fener ışığı altında parlıyor, her biri bir şekil oluşturmuş olan taşlar sanki eski tarihlerden günümüze mesaj taşıyan anıtlar gibi karşımızda duruyordu. Eğer o kadar çamurlu ve ıslak olmasaydı, damlaların tıp tıp sesiyle yarattığı işkence sinirlerimizi bozmasaydı ve ben bir turist olarak orada dolaşıyor olsaydım hayran kalırdım bu görüntüye. Öyle ki sanki özel işlenmiş bir sanat eseri gibiydi. Maalesef bir gerilla için hiç de rahat değildi orası. İçerisi buz gibi, yerler çamur içindeydi. Bastığımız yere batıyorduk. Yaşanacak bir yer değildi ama operasyon geri çekilene kadar orada kalmak zorundaydık.

Hawar arkadaş:

“Mağaranın kapısında bir nöbetçimiz olsun.” dedi. O kapıya kadar gidip gelmek tam bir işkenceydi. Ben düşmanla çatışmaya razıyım ama oraya çıkıp nöbet tutmaya değil. İki bir nöbetçi değiştirmek zorlayıcı olacağından ikişer kişi dört-beş saat nöbet tutmaya başladık.

Soba kurup azıcık ısınmaya çalıştık ama neredeyse dumandan boğulacaktık. Arkadaşlardan bazıları zehirlendi, kusmaya başladı. Hawar arkadaş hemen sobayı kaldırttı ve sabaha kadar başlarında nöbet tuttu. İki bir kimseye bir şey oldu mu diye kontrol edip duruyordu. Hasta düşen arkadaşlar:

“Burası da toplu mezar için çok uygun bir yer. Kemiklerimizi kaç yıl sonra bulurlar kim bilir?” diye birbirine takılıyordu.

Orada beş gün kaldık. Mağaranın bir köşesinde biz, bir köşesinde erkek arkadaşlar kalıyordu. Her manganın birer battaniyesi ve bir parça naylonu vardı. Naylonları yere serip üstüne uzandık. Uzandığımız yerler çukur oluyordu. Isınmak ise mümkün değildi.

Hawar arkadaş zaman zaman sesleniyor:

“Arkadaşlar, durumlar nasıl?” Sonra da “Heval Ferze hele patlat bir tane.” diyordu.

Beşinci gün keşfe gittik. Çevrede hiçbir şey yoktu. Arazide yer yer kar vardı. Tam erimemişti. Yapraklar henüz açmamıştı. O yüzden hareket kolay fark edilebilirdi. Düşman çekilmiş gibi görünüyordu. O mağarada biraz daha kalsak ölecektik o yüzden çıkmaya karar verdik. Arkadaşlar büyük bir sevinçle tek tek çıkmaya başladılar. Dışarı çıkınca herkes ferahladı. Hawar arkadaş:

“Tepeciler çıksın. İki arkadaş da ekmek yapsın.” dedi.

Şiyar, Diren ve birkaç arkadaş tepeye gittiler. Ben ve Newal arkadaş da ekmek yapmaya koyulduk. Yeni lojistikçimiz Fikret arkadaşta. Bir ana nasıl çocuklarının üzerine titirse o da bize karşı öyleydi. Ben ve Newal arkadaş su ve odun getirdi. Bir teneke parçası bulup bize saç yaptı.

Fikret arkadaş nasıl tarif etmem gerektiğini bilemiyorum. Çok farklı biriydi. Hangi zor görev olsa kendisini önerirdi. Fedakârlık kelimesinin onu karşılayacağına inanmıyorum. Ama bir o kadar da sessizdi. Çok nadiren konuşurdu. Bir kez ona neden hiç konuşmadığını sordum.

“Zaten açız. Niye enerjimi boşuna tüketeyim.” dedi. Sonra bir kahkaha attı ve:

“Şaka yaptım. Gereken yerde konuşmak yeterlidir. Boş yere niye konuşayım ki.”

İnsanın birbirini anlamasının yolunun sadece konuşmak olmadığını Fikret arkadaştan öğrendim. Onun bakışları, gülümsemesi, bir şeyi onayladığında ya da kabul etmediğinde beliren mimikleri her şeyi anlatmaya yetiyordu. Derin ve içten bakışları ile hepimize karşı olan saygı ve sevgisini o kadar yansıtıyordu ki...

Fikret arkadaş Erzincanlıydı. '94 yılında Erzincan'ın Çayırılı ilçesinden on arkadaş birlikte katılmışlardı. Diğer arkadaşların hepsi şehit düşmüştü. O gruptan geriye sadece o kalmıştı.

Biz hamur yaparken tepeden silah sesleri geldi. Anladık ki düşman taktik yapmış. Geri çekilmiş gibi yapmış ama bir grubu arazide bırakmışlardı. O grup da kaldığımız yerin tepesini tutmuştu. Arkadaşlar tepeye çıkarken düşman arkadan dolanarak karşılarına çıkmıştı. Arkadaşlar hemen taramaya başlamış ve tepeyi bırakmamışlardı. Çatışmanın başlamasıyla birlikte helikopterler leş kargaları gibi üşüşmeye başladılar. Skorskyler tepelere indirme yapmaya başladı.

Laç vadisinde '38'den kalma halkın yaptığı eski mevziler vardı. Düşman Demenan'daki patikadan gelip üst tarafı tutmuş, bu mevzilere girmiş ve biz de vadiye sıkışmıştık. Binlerce

asker içinde kaldık ve mevzilenerek çatışmaya girdik. Kobra­lar gelip gidiyor ve cihazdan komutanlarının seslerini duyuyorduk.

“Askerlerimiz ve teröristler iç içe girmiş. Kobra­larla tarayamıyoruz.” diyordu biri. Diğeri:

“Fırsat bulduğun anda vuracaksın. Biz koordine edeceğiz.” diyordu.

Hawar arkadaş:

“Siz hepiniz vadiye inin. Orası derindir kobra gelse de vuramaz. Biz de iki grup biçiminde öndeki sırtları tutacağız. Zaten tepecilerimiz de var. Akşama kadar çatıştıktan sonra biz geri çekiliriz.” dedi.

Ben ve Berivan arkadaş inmemek için dayattık.

“Sizinle beraber çatışacağız.” dedik.

“Hayır!” dedi sert bir şekilde Hawar arkadaş. “Siz arkadaşları alacak ve aşağı ineceksiniz.”

Hawar arkadaşla kavga etmeye başladık. Benim hiç gitmeye niyetim yoktu.

“Ben de geleceğim. Beni durduramazsın.” dedim.

“Kardeşim, yoldaşım, sen gelme! Biz önde sava­şacağız. Sen bu arkadaşları bir yere yerleştir.

Korumaya al. Tecrübesizdirler, kim onları koruyacak?” diye çıkıştı.

Tamam, ben eskiydim. Savaşı biraz olsun biliyordum. Arkadaşları korumak bana düşerdi.

Ama onları da orada bırakıp gidemezdim. Ve benim asıl işim savaşmaktı.

“Talimattır diyorum. Dinlemiyorsun. Talimatı kendine göre yorumlayamazsın.”

“Kendime göre yorumlamıyorum. Sadece asker öldürmek istiyorum!”

“Ha sen öldürmüşsün, ha ben ne fark eder?”

“Fark eder tabi ki!”

Hawar arkadaş bana söz geçiremeyeceğini anlayınca silahını kolundan indirdi:

“Çabuk git! Yoksa seni vuracağım! Hadi! Sana diyorum!”

Yine gitmedim.

“Vur!” dedim. En son, çare bulmayınca silahı kendine doğrulttu ve:

“Eğer gitmezsen kendimi öldüre­ceğim.” dedi. Çileden çıkmıştı.

“Tamam, tamam... Ne kendini öldür ne beni. Gidiyorum...” dedim çaresiz.

On-on beş arkadaş kadar vardık. Onları alıp uygun bir yere götürmem gerekiyordu. Berivan arkadaş:

“Heval Saadet tekrar mağaraya inelim.” dedi.

“Olmaz.” dedim. “Oraya tekrar dönmek ölümdür. Dışarıda hiç olmazsa çatışarak ölürüz.

Zaten bu çatışmanın içinde oraya inmek imkânsız. Başka bir yere gitmeliyiz.” dedim.

Ne kadar gizlemeye çalışsa da düşman kimyasal silah kullanıyordu. Kendisinin giremediği ve arkadaşların yerlerini tespit ettiği mağaraların içine kimyasal silah attıklarını görmüştüm. Vadiye inmeliydik. Çünkü orası çok dar bir vadiydi ve kobranın oraya dalış yapıp bizi vurması çok zordu.

Laç vadisinin her tarafı uçurumdu. Birkaç yerden yol vardı sadece. Ancak oraları kullanabilirdik. Onların hepsi de direkt vadiye inmiyordu. Ana Fatma tarafındaki patikadan inmeye başladık. İnerken arkadaşların çantaları uçurumlardan uçtu. Bazı arkadaşlar düşme tehlikesi geçirdi. Zar zor vadiye ulaştık. O sırada hava bozulmaya, yağmur yağmaya başladı. Havayı sis kaplayınca rahatladık. Çünkü sis çökmesi ve yağmurun yağması bizim lehimizeydi. Yağmur başlayınca kobra­lar işlevsiz kaldı.

Bir süre sonra Hawar arkadaşla bağlantı kurup şifreli şekilde yerimizi söyledim.

“İyiyiz, merak etmeyin.” dedim. Çatışma akşama kadar devam etti. Habire silah sesi geliyor ve ben yerimde duramıyordum. Sanki bir cenderenin içindeydim. İşkence çekiyordum. Elim kolum bağlanmış, hiçbir şey yapamıyordum. Arkadaşlar şehit düştü diye içim içimi yiyordu. Akşam olmak bilmiyordu. Onlar gelene kadar diken üstünde, kıvranıp durdum. Böyle bir bekleyişi kimse anlayamaz. Gerilladan başka...

Bir şey olur da, biri bile dönemezse... Düşünmek bile istemiyordum. Birine bir şey olacak diye ödüm kopuyordu.

Akşamüzeri önce Diren arkadaş geldi. Sonra da diğerleri. Hawar arkadaş ıslık çalarak işaret verdi, biz de cevap verdik. Yanımıza geldiler. Allahım! Bu sevinci nasıl anlatmalıyım. Hepsi de sapasağlamdı. Sadece Diren arkadaş ayağını bir taş a çarptığı için topallıyordu. Hemen ona sarıldık, durumuna baktık.

“Bir şey yok. Çok iyiyim.” deyip duruyordu.

Hawar arkadaş herkesin sağlam olduğunu görünce çok mutlu oldu. Coşkuyla çatışmayı anlatmaya başladı:

“Onların imanını gevrettik. O kadar teknikle üzerimize geldiler. Fakat hiçbir sonuç alamadılar...” Çatışmada üç askerin öldüğünü ve birinin de yaralandığını görmüşlerdi. Fazlasını bilmiyorlardı.

Diren arkadaş Batmanlı, genç bir arkadaştı. Hawar arkadaşına çok bağlıydı. Onunla Batman’da birlikte çalışma yürütmüşlerdi. Eskiye dayalı bir arkadaşlıkları vardı. Diren arkadaş genç ve yeni olmasına rağmen çok güçlü bir gerilla olmuştu. Saatlerce binlerce askere, o kadar kobraya rağmen yaşadıkları direnişi büyük bir coşkuyla, sevinçle anlatıp durdu. Ben de ilgiyle ama yanlarında olamamanın burukluğuyla dinliyordum.

Hawar arkadaş:

“Bakıyorum asker vurmadığın için üzgünsün. Ama bir komutan kendisine teslim edilen gücü kurtarmaktan sorumludur. Önemli olan asker vurmak değil, gücünü korumaktır.” dedi.

Laç vadisinde daha fazla kalamazdık. Nereye gidelim diye tartışmaya başladık. Munzurlara doğru gidersek oraların yol vermediğini biliyorduk. Munzur suyunu geçmek o mevsimde imkânsızdı, köprüler ise düşmanın denetimindeydi, hepsini tutmuşlardı. Karşı tarafımız Ana Fatma’ydı ve üç metrete yakın kar vardı o yamaçlarda. Yine de oradan geçmeliydik. Başka çaremiz yoktu. Sabah olmadan Ana Fatma’yı aşmamız gerekiyordu.

Abbas ve Fırat arkadaşlar takım komutanlarımızdı. Onlar önden gidip yolu kontrol edecekler, bir şey yoksa biz de arkalarından gidecektik. Silahlarımızı alıp yola koyulduk. Cephanemiz azdı. Yanımıza hiçbir şey almadık. Zaten başka da bir şeyimiz yoktu.

Dersim’deki arkadaşların takıldığı bir konu vardı.

“Neden hep babalar var da, bir tek ana var?” diye soruyorlardı. Ana Fatma’yı çıkarken yine aynı soruyla karşılaştım.

“Dersim’de bir tek ana yok ki! Anakom var. Ayrıca içinde ana kelimesi geçmese de birçok yer kadın adıdır. Sülbüs, Buyere, Jel...” diye sıralamaya başladım.

Beş gündür o yeraltı mağarasında halden düşmüştük, ağızımıza bir lokma bir şey girmemişti. Ardından çatışma ve o kadar hareket, şimdi de Ana Fatma’nın sarp yamaçlarında, boyumuzu geçen karı aşmamız gerkiyordu. Üstelik de orayı hava aydınlanmadan aşmalıydık. Bir yandan yağmur yağıyor ve ıslanan karda bata çıka yürüyorduk.

Bazen olağanüstü bir gücümüz olduğuna inanıyorum. Hele de o çatışmanın içinden bir kayıp vermeden kurtulmuş olmamız bana bunu daha derinden hissettiriyordu.

Biraz önümde bir arkadaş yürüyordu. Halden düştüğü belliydi. İki de bir silahı düşüyor, bir türlü kolunda durmuyordu.

“Sen kimsin?” diye sordum da ama adını bile söylemeye hali kalmamıştı. Hızlanıp ona yetiştim. Serhat arkadaştı. Serhat arkadaş on altı-on yedi yaşlarında genç bir arkadaştı. Kimse ona Serhat diye hitap etmez “Sçenko” derlerdi. “Moskova Önlerinde” kitabında bir generalin atına bakan seyisin ismiymiş. General onu çok seviyormuş. Atakan ve Hawar arkadaş da Serhat arkadaş çok sevdiklerinden ona hep böyle hitap ede ede bu isim herkesçe kanıksanmıştı. Serhat arkadaş da bu isme bayağı alışmıştı. Bazen ona Serhat diye seslendiğimizde cevap vermez, Sçenko deyince bakardı.

Serhat arkadaş yeni katılmıştı. Gözleri gece iyi görmüyordu ve bünyesi zayıftı ama çok canlı, neşe dolu, çalışkan ve yaramaz bir arkadaştı. Hepimiz onu çok severdik. O da bizi, özellikle de bayan arkadaşları çok severdi. Sçenko için kadın erkek fark etmez, birden mangalarımıza dalar, bizi konuşturur ve yanında gizlediği teyle konuştuğlarımızı kaydeder, sonra da bunları herkese dinletip gözlerinden yaş gelene kadar gülerdi.

Ona yetiştiğimde bitkin düşmüştü. Gerçi bende de hal kalmamıştı ama ona bakınca içim yandı. Yanında bir G3 silahı vardı. G3 ağırdır. Silahını istedim, vermedi.

“Bir asker kendi silahını kimseye vermez.” dedi.

“Elbette ki sen askersin, sana güveniyorum da... Ama sen bizim en gencimizsin. Bazen silahını taşımamız sorun olmaz.” dedim. Bir türlü ikna edemeyince:

“Tamam heval. Söz şu tepeyi çıkalım, yine sana vereceğim.” diye söz verip zor bela kolundan silahı aldım.

Daha tepeye yeni çıkmıştık ki bana yetişti. Biraz daha taşımak istedim.

“Heval ver artık. Sen de zorlanıyorsun. Niye ben rahat rahat gideyim de sen zorlanasın. Ver hadi, sağol.” dedi.

Ana Fatma’nın arka yüzünde eski bir noktamız vardı. İz çıkarmamaya dikkat ederek oraya doğru ilerliyorduk. Yağmurun yağması izlerin kapanması için iyiydi.

Dersim merkezine yakın, Halbori karakolu var; Ana Fatma’nın tam karşısında, yolun üstündedir. Orada yol kontrolü için tabur kurmuşlardı. Ana Fatma ve Kırmızı Dağ taraflarının belli yerlerini denetleyebiliyorlardı. Tam oranın karşındayken hava aydınlanmaya başladı. Merkez ile Ana Fatma arasında kaldık. Gündüz hareket edemedik. Büyük büyük ardıç ağaçları vardı. Bir bölük güç; kırk-kırk beş kişi, önünde kocaman bir ardıç ağacının bittiği bir kayanın dibine sığındık. Öyle bir yerdi ki normalde bir mangal gücün kalacağı bir oyuktu. Ama ardıç ağacı öyle büyüktü ki üstümüzü kapatıyordu. Oraya sığındıktan sonra nöbetçilerimizi çıkardık. Nöbetçiler biraz ilerdeki bir ağacın dibine gidip geliyorlardı. Tabi ki sürüne sürüne.

Herkes kefiyesini üzerine attı. O kadar üşüyorduk ki dişlerimiz birbirine vuruyordu. O sırada yukarılardan sesler geldi. Hawar arkadaş:

“Git bir etrafa bak. Bu ne sestir?” dedi. Sürünerek çıktım, bir yerden dürbünle etrafı izledim. Ne göreyim? Sağımız, solumuz asker kaynıyor. Kol kol üzerimize geliyorlar. Geri dönüp:

“Durum ciddi.” dedim. Birkaç saniye düşünen Hawar arkadaş:

“Tüm arkadaşlar bombalarını çıkartsın. Pimlerini düzeltin ama çıkarmayın. İçimize girerlerse biz de onlara bir darbe vuracağız. Herkes hazır mı?” dedikten sonra arkadaşların yüzüne baktı tek tek. Tüm arkadaşlar tereddütsüz bombalarını çıkardı. Elleri sıkı sıkı tutuyorlardı.

Bölük olarak nefesimizi tutup düşmanı beklemeye başladık. Sesler yakınlaştı. Altında durduğumuz kayanın üstünden konuşma sesleri gelmeye başladı. Biri:

“Komutanım burası çok kötü...” gibi bir şeyler söyledi. Sağımızdan solumuzdan indiler. Hawar arkadaşın parmağı dudağında:

“Şşşş... Sessiz olun. Onlar bizi görmeden kimse bombasını patlatmayacak.” dedi.

Bir bölük arkadaş bir ağacın altına sıkışmıştık, her an bizi görebilirlerdi. O kadar insanın yanında geçip de görmemeleri imkânsızdı ama görmediler. Geçip gittiler.

Askerler uzaklaştıktan sonra Hawar arkadaş tütün tabakasını çıkardı. İçine baktı, hiç tütün kalmamıştı.

“Yok mu bir cigara?” dedi. “İçelim.” Bir arkadaşta biraz tütün kalmıştı. Bir sigarayı elden ele dolaştırarak yedi-sekiz kişi birlikte içtik. Zorluklar ve yokluk içinde bir şey paylaşıncı tadı nasıl da artar, güzelliği nasıl da inanılmaz olur bilemezsiniz. Bunu anlatmak zor. Hep denildiği gibi; yaşamak lazım.

Birbirini düşünme, fedakârlık ve özverinin sınırı yoktu. Özellikle böyle zamanlarda. Bizler rahat zamanlarda bir boş vermişlik içinde belki biraz duyarsız, belki biraz kaygısız, belki de düşüncesiz olabiliydik ama zor zamanların açığa çıkardığı o ruhun, hep içlerinde olduğunu bilerek, her zaman arkadaşlarımızı bir kahraman olarak görmüşümdür. Kahramanlık, fedakârlık ve kendini adama bu insanları mücadeleye getiren temel şeydi. Onları sistem içinde yaşayıp da retlerini geliştiremeyen, ondan kopamayan, onun sunduğu basit yaşama tenezzül edenlerden ayıran şey bu ruhtu. Ve dağlarda, büyüdükçe büyüyen şey... İnsan içinde bir kahramanla doğmaz elbet. Yaşam ve koşullar onu öyle yapar. Önemli olan o duyarlılığa ve öze sahip olmak. Gerisi insanın kendisiyle mücadelesinde bu özü işlemesine ve kendi kendini yaratmasına kalıyor.

Bir kefiyenin altında beş-altı kadın arkadaşın yatabilmesini hep hayretle karşılayan erkek arkadaşlar da bizim gibi yapmayı başarmışlardı. Kendi hallerine onlar bile gülüyordu. Kefiye altında birbirimizin ısı ve soluğuyla, o da birazcık, ısınabiliyorduk.

Düşman iyice uzaklaştı. Hawar arkadaş eline göğsüne koyup:

“Oh çok şükür. Bugünü de kurtardık.” dedi. Ben arkadaşların yüzlerine baktım tek tek. Newal, Berivan, Roza, Şiyar, Şçenko, Fikret, Ferze, Şafak herkes ne kadar mutluydu. Kimse içinde bulunduğumuz zorlu durumdan şikâyetçi değildi.

Akşam olunca harekete geçmek için yerimizden kalkmaya çalıştık. Ama herkesin dizleri tutulmuş bir türlü yerinden kıpırdıyamıyordu. Sabahın köründen akşama kadar hiç

kıpırdamadan aynı şekilde oturmaktan hepimiz felç olmuştuk. Ayaklarımızı silkeleye silkeleye açmaya çalıştık. Zor bela kendimize geldik ve yola çıktık.

Önceki gece oraya zor ulaşmıştık. Bundan sonrasını yürüyecek enerjiyi bulmak zor olacaktı. Her yer uçurum, etraf karanlık, yolu bilmiyorduk. Tahmin ve tariflere göre ilerledik. Bir yerden sonra yolumuzu kaybettik. Korktuğumuz tek şey yanlışlıkla Tülük karakoluna gitmekti. Yürürken yorgunluktan kendimizi hissetmiyorduk artık. Berivan arkadaş:

“Ben bastığım yeri hissetmiyorum artık.” diyordu. Gençler ise daha da tükenmiş durumdaydı. Hawar arkadaş ikide bir:

“Haydi, devrimci iradenin tam zamanı. Sakın kimse kendini yere atmasın.” diye diye arkadaşları yürüttü. Daha iyi durumda olanlar diğerlerine yardım ediyor, birbirlerinin silahlarını alarak, birbirinin ellerini tuta tuta yürüyordu.

Düşman tüm gücünü çekmiyor ve bir kısmını Ana Fatma’nın üstünde mutlaka bırakıyordu. O yüzden yerimize hızla ulaşmalıydık. Bir arkadaşın bataklık bir yerde ayakkabısı çamura battı. Bir türlü bulamadı. Gruptan kopmamak ve arkadaşları engellemek için ayakkabısını bıraktı. Mecburen sabaha kadar ayakkabısız yürüdü. Benim tansiyonum iyice düşmüştü. Arkadaşları engellemek için kendime yüklensem de gücüm tükeniyordu. Ne kadar yorulsa da durmak yoktu. Roza arkadaşla birlikte arkada yürümeye başladık. Bizi yürüten ayaklarımız değildi. İrade ile amaca bağlılıkla yürüyorduk. Bazılarına fazla sloganvari gelebilir ama insanda inanç, bağlılık olmasa o zorluklara dayanması zordur. Arkadaşları engellemek için karın içinde ayakkabısız kalmayı herkes göze almaz... Günlerce aç bir biçimde, peşinde düşman olmasına rağmen gözlerindeki ışıltıyı yitirmeden yürümek herkesin harcı değildir.

Sabaha doğru Kırmızı Dağ’a ulaştık. Kırmızı Dağ kayalıklarla dolu bir labirent. Orada bize hiçbir şey yapamazlardı. Görüntü vermediğimiz sürece... Hepimiz dökülmüştük, sadece Hawar arkadaş ayaktaydı.

Kırmızı Dağ tarafında yurtsever köylülerimiz vardı. O köylerden olan Karker arkadaş bir arkadaş olarak erzak için köye indi. Sabah olunca tüm köylerin tanklarla dolduğunu gördük. Harçık vadisinin tüm köyleri, Harçık köprüsü tutulmuştu. Kırmızı Dağ’da mahsur kaldık. Hava biraz açınca köyden getirilen unla ekmek yapmaya çalıştık. Ama yanlışlıkla azıcık duman çıksa yerimiz deşifre olacaktı. Dikkat ede ede biraz ekmek yaptık ve günlerdir boğazından bir lokma geçmeyen arkadaşlar bir şeyler yedi.

Bir süre Kırmızı Dağ’da kaldık. Buz gibi bir yerdi. Geceleri ateş yakamıyor ve ısınmak için halay çekiyorduk. Bizim mangada sadece benim kefiyem vardı. Kefiye altın değerindeydi o zaman.

Her gün keşif yapıp düşmanın çekilmesini bekliyorduk.

Bir gece bir erkek arkadaşın sesini duydum. Gece yarısını çoktan geçmişti, üstümüzde bir kefiye, dişlerimiz birbirine vuruyordu ve kimsenin gözüne uyku girmemişti. Agit arkadaşta konuşan. Nöbetçiydi ve etrafı kontrol ediyordu. Kurmanci konuşuyordu.

“Keşke bir battaniye olsaydım da sizi ısıtsaydım. Lanet olsun bu düşmana...” diyordu kendi kendine. O kadar içten söylemişti ki onu duyunca gözyaşlarımı tutamadım.

Agit arkadaş Küçük Güneyliydi. Onunla kış kampında tanışmıştık. Pratik görevlerdeki katılımı hemen dikkatimi çekmişti. Bir torba unu sırtına alır saatlerce tek başına taşırdı. Asla hafif bir yük taşıdığını görmedim. Bu, güçlü olmasının yanında onun fedakârlığından kaynaklanıyordu. Yükün çoğunu kendisi alarak yoldaşlarının yükünü hafifletmeye çalışır, yoldaşlarını çok düşünürdü. Onunla mevzi kazmaya giden hiç yorulmazdı. Hele o ve Newal arkadaş gitmişlerse önlerinde dağ olsa dayanmazdı. Agit arkadaş bir kazma vuruşta kilolarca toprak çıkarır, yorulmadan üst üste küreklerle atardı. İki-üç saat içerisinde bir mevzi kazıp geri dönerdi. Ona “Rambo” diyorduk. İri yarı, kaba görünüşlü ama çocuk ruhlu ve çok duygusal bir arkadaşta. Görünüşündeki o kaba haline bakan onun inceliklerini ilk bakışta göremese de bir süre birlikte kalınca hemen kendini ele verirdi. Bir fedaıydı. En zor zamanlarda önde olanlardandı. Kadın arkadaşlarla yoldaşlığı çok güzel ve eşitlikçiydi.

Bir hafta Kırmızı Dağ’da kaldıktan sonra Karker arkadaş:

“Sizi bir mağaraya götüreceğim ama hiçbir arkadaş iz çıkarmayacak.” dedi. Düşman Harçık köprüsünü bırakmıştı ama sürekli panzerlerle gidip gelip yol kontrolü yapıyordu. Yolun boş olduğu birkaç dakikayı değerlendirip karşıya geçmemiz gerekiyordu. Tam geçerken panzer

gelirse o düzlükte keklik gibi avlanacaktık. Panzere kurşun da işlemiyor, tek kurtuluş kendini Harçık suyuna atmadır.

Köprüyü geçtikten sonra heval Hawar bana dönerek:

“Heval Saadet bir zafer daha kazandık.” dedi.

Yaşamın her anındaki başarıları fark ederek yaşayan ve bunları biriktirerek gücümüzü ispatlayan durumlardan birini yaşamıştık. Hawar arkadaş bu tür şeyleri küçümsemez insanların normal gördüğü her şeyin dağ yaşamındaki olağanüstülüğünü ve değerini takdir ederdi. Ve bu küçük başarılarından büyük bir yaşam ve birike birike büyük bir zafer yaratılacağına inanırdı. Önemli olan kendi başarılarını küçümsememek ve onları biriktirip büyük başarılarla zemin yapmaktır. İnsanlar küçük küçük engelleri aşarak, küçük sınavlardan geççe geççe büyük engelleri aşacak gücü toplar, onu yenecek güce ve güvene sahip olurlar. İnsanın görkemli özgürlük yürüyüşünde kaldı ki küçük ve büyük kazanım yoktu. O anın ihtiyaçlarına cevap veren ve geleceği yaratmaya zemin sunan başarılar vardı.

Mağaraya ulaşınca sevinçten uçacak gibi olduk. Hawar arkadaşın bizi götürdüğü o yeraltı mezarlığı gibi değildi. Ağzı küçüktü ama içerisi on taburluk güce yetecek kadar büyüktü. İçinde çeşme bile vardı. Söylendiğine göre '38'lerde köylüler içine girmiş ve uzun süre saklanmışlar. Yaşlı bir amca:

“Biz köylüler toplandık, tam yedi gün boyunca içinde yürüdük ama bu mağaranın çıkışını göremedik.” diyormuş. Abartma payı olsa da gerçekten kocaman bir mağaraydı, içeri doğru giden tünellerin sonu belli değildi. Dersim’de o kadar yıl kalmama rağmen daha önce böyle büyük ve güzel bir mağara görmemiştik.

Mağaraya ulaşip ilk elden hazırlıklarımızı yaptıktan sonra ateş yakıp başında ısınmaya ve biraz dinlenmeye çalıştık. Hawar arkadaş bize belli etmek istemiyordu ama çok yorulmuştu. Komutanımız olarak güçlü durmak, sürekli destek ve moral vermek zorunda olduğunu hissettiğinden bir an bile zorlandığını, yorulduğunu belli etmemiştir.

Fırat arkadaş ateşin başında oturmuştu. Hawar arkadaş onun yanına çöktü ve başını Fırat arkadaşın omzuna dayadı. Öylece uykuya daldı. Yiyecek bir şeyler hazırlanmıştı, herkes yemeğini yedi. Onu da çağırdık. Fırat arkadaş da çok acıkmıştı ama heval Hawar’a kıyamadığı için yerinden kımlıdamadı. Hawar arkadaşın uykusunu bölmek istemiyordu.

“Biraz daha uyusun. Sonra beraber yeriz.” dedi. Uyanmasın diye kıpırdamadan durdu. Tam iki saat boyunca Hawar arkadaş Fırat arkadaşın omzunda bir çocuk gibi uyudu. Ve Fırat arkadaşın kolu uyuşmasına rağmen Hawar arkadaşı kaldırmadı.

Mağaranın girişine bir merdiven yaptık. Su zaten vardı. Erzak da getirdikten sonra akşamları odun getirmek için ve nöbetçiler dışında dışarı çıkmadık. Mağarada o kadar çok tünel vardı ki her defasında Hawar arkadaş:

“Dikkat edin kaybolacaksınız.” diye bizi uyarıyordu. O mağarada toplantılarımızı yaptık, eğitim gördük.

Kendimizi biraz toparladıktan sonra keşfe gitmeye karar verdik. Eylem yapmamız gerekiyordu. Gelişmelerden kopmuştuk. Dersim gücünün durumu nedir? Neler oluyor? Kim sağ, kim ölü? Hiçbir şeyden haberimiz yoktu. Bir radyomuz vardı, ona da pil bulamadığımızdan uzun süredir haberleri dinlememiştik.

Karker arkadaş bir süre sonra pil getirdi ve haberleri takip ettikten sonra kayıpların olduğunu anladık. Hawar arkadaş:

“Böyle uzun süre mağarada oturamayız. Gidip eylem yapmamız gerekiyor.” dedi. “Düşman bize bu kadar yöneliyor, biz de seyredecek değiliz ya. İntikam almalıyız.”

Düşman o süreçte bizi çok yanılttı. Araziye çıkıp kendisini gösteriyor ve sonra çekiliyormuş gibi yapıyordu. Biz sayı olarak az olduklarını düşünürken asıl gücün arkalarda pusuda beklediğini görüyorduk. Bu taktiği çözene kadar çok yanıldık. Üstelik o zamana kadar görülmemiş bir teknik kullandı bize karşı. Gidebileceğimiz tüm köyleri ablukaya almışlardı. Sanki tüm alanı ele geçirmişçesine dağ geyikleri, panzerler ile gidip geliyor, göz açtırmıyorlardı. O yollarda resmen boy gösterisi yapıyor, cirit atıyorlardı. Bize vermek istedikleri mesaj “bu yıl bizim yılımızdır” şeklindeydi.

Üslenme yerlerimiz ve depolarda erzaklarımız olmasına rağmen oralara ulaşmamız mümkün değildi. Doğu’dan Batı’ya geçmek ise Kuzey’den Güney’e geçmek kadar zordu. Dersim arazisi

avantajları kadar dezavantajlıydı. Çok stratejik yerler vardı ve askerler oraları tuttuğu zaman hareket şansı kalmıyordu. Özellikle de bahar başında daha karlar yerdeyken, sular yüksekken her yeri kullanamıyorduk.

Bir grup arkadaş keşfe gitti. Harçık yolunun üstünde sürekli olarak tank ve panzerlerin dolaştığını ve rahatlıkla vurulabileceğini söylediler. İkinci defa Hawar arkadaş keşfe gitti. Kararlarını vermişlerdi. Yola pusu atacak ve geçen tanklara saldıracaklardı. Herkes kendini önerdi eylem için, biz bayan arkadaşlar da gitmek için çok dayattık ama:

“Başka sefere sıra sizin.” diyerek bize izin vermedi Hawar arkadaş. Kendisi gidecekti. Hepimiz onun gitmesine karşıydık. Fakat onu tutamadık. Barış, Fikret, Şiyar, Cudi ve Agit arkadaş aldı ve eyleme gitti.

Cudi arkadaş eyleme giderken çok moralliydi. Bir türkü tutturmuş, söyleyip duruyordu. O gün traş olmuştu. Yüzü parlıyordu.

“Eyleme değil de sanki düğüne gidiyorsun.” dedim. Döndü ve bana:

“Ben her eyleme gittiğimde traş olup öyle giderim.” dedi. “Yaşar arkadaş bana hep şunu söylerdi: ‘Eyleme gitmeden önce temizlik yapın öyle gidin. Şehit düşerseniz düşman bu PKK’liler ne kadar da kirli insanlar demesin.’ O sözü hiç unutmamam ve her eylem öncesi mutlaka temizlik yaparım. Şehit düşersem temiz olmak isterim.”

Cudi arkadaş Mardinliydi. Erzurum’dan gelmişti. Askeri olarak çok güçlüydü. Canlı, moralli, sürekli yüzü gülen bir arkadaştı. Herkes Cudi arkadaş çok türkü söylemesiyle tanırdı. Oduna giderken, yemek yaparken, mangalar arasında dolanırken hep kendi kendine Kürtçe parçalar mırıldanırdı.

Barış arkadaş ise o süreçte cephe çalışmalarını örgütliyordu. Onunla yeni tanışmıştık ve bir hafta kadar birlikte kaldık. Beyaz tenli, çocuk yüzlü, sempatik bir arkadaştı. Çok konuşkan değildi. Az ama öz konuşmaları ile halkı da etkilemişti. Köye gittiğimiz zaman halkın Barış arkadaş ne kadar sevdiğini görmüştüm.

Bir gün onunla köye gitmiştik. O gün öncümüz oydu. Karker arkadaş daha yola çıkmadan bize:

“Eğer Barış öncünüz olursa sizi hep uçurumlardan götürür.” demişti.

Köyden çıkarken ortalık zifiri karanlıktı. Doğu arazisi genellikle engebeli, kayalıklarla ve uçurumlarla dolu bir yer. Bahar yağmurlarıyla oluşan yüzlerce derecik de yollarımızı kesiyordu. İn çık, doğru dürüst bir yol bulamadık. Gerçekten de bizi hep uçurumlardan getirdi. Çok yakına geldiğimiz halde o kadar kafamız karışmıştı ki bir türlü mağaramızı bulamadık. Barış arkadaş:

“Herkes düz yolda yürüyebilir, önemli olan uçurumları aşmaktır.” demişti. Ondan sonra köy görevleri sırasında:

“Aman aman Barış arkadaş öncümüz olmasın.” diye ona takılmaya başlamıştım.

Hawar arkadaş:

“O tankları imha edeceğiz. Bizim ülkemizde öyle özgür dolaşamayacaklar artık.” diyerek keyifli keyifli hazırlıklarını yapıyordu. Arkadaşlara tören yaptık, her eylem sırasında olduğu gibi vedalaştık ve kaybolana kadar arkalarından el sallayıp:

“Serkeftin!” diye bağırdık.

Arkadaşlar üç gün boyunca dönmediler. Oysa ikinci gün dönmeleri gerekiyordu. Hepimiz çok sıkıntılıydık. Kimse rahat değildi ve herkes kötü rüyalar görüyordu.

Üçüncü günün akşamıydı. Nisan’ın 12’si... Ben, Şafak ve Berivan arkadaş mağaranın kapısında oturuyorduk. Berivan arkadaşın elinde bir parça ekmek vardı, hem yiyordu hem sohbet ediyorduk. Orada kaç gün önce Hawar arkadaş ile oturmuş ve ölüm üzerine konuşmuştuk. Yakın köylerden birine inen arkadaşlar köyde yaşlı bir adamın öldüğünü ve köyde bir matem havası olduğunu anlatmışlardı. Hawar arkadaş:

“Ölüm ne kadar kötü bir şey...” demişti. “Bir bakıyorsun yitip gitmişsin.”

“İnsanlar nasıl ölür?” diye sormuştu. “Biz savaştayız, bir mermiyle ölüyoruz. Niçin ölmemiz gerektiğini biliyoruz. Fakat diğer insanlar niye öldüklerini bile anlamadan ölüyorlar. Askerler meselâ, niye öldüklerini bilmedikleri bir savaşta ölüyorlar.” demişti.

Yukardan gelen cihaz sesi ile kendime geldim. Bir arkadaş cihazla konuşuyordu. Ses şöyle diyordu:

“Arkadaşlar mağarayı terk etsinler. Hawar arkadaş onlar şehit düşmüş!...”

Amedli Ömer arkadaş koşarak yanımıza geldi. Yüzü kireç gibi olmuştu. Gözleri kıpkırmızıydı. Ağzından kelimeler zorlukla dökülüyordu:

“Hemen burayı terk etmeliyiz. Arkadaşlar şehit düşmüş... Bir arkadaş yaralı ele geçmiş.” dedi. Donup kalmıştım. Ömer arkadaşın sesiyle irkildim ve yere çöktüm. Ağlıyordum. Berivan arkadaş ağlıyordu. Şafak arkadaş ağlıyordu. Ağlamak nedir sahi? Biz ağlamıyorduk, ölüyorduk o sırada. İçimizi bir şeyler öyle yakıyordu ki hiçbir gözyaşı söndüremez, soğutamaz... Arkadaşlara nasıl söyleyeceğiz? Biz bile inanmak istemezken, arkadaşlara nasıl söyleyeceğiz...

Biz söylemedik. İçeri bile girmedik. Kapının ağzında donmuş kalmıştık. İçerden çığlıklar gelinceye kadar...

Yas tutmaya, yoldaşının ardından ağlamaya bile zamanımızın olmadığı pis bir savaşta olmak ne demek bilir misiniz? Orada ölünceye kadar öyle durabilirdim. Hiç bir şey yapmadan günlerce gökyüzüne bakıp ağlayabilirdim. Bildiğim tüm ziyaretlere; Düzgün Baba'ya, Jel'e, Ana Fatma'ya dualar ederek bunun bir yanlış anlama olmasını dileyebilirdim. Orada arkadaşlarımla beraber ölebilirdim. Böyle zamanlarda yaşamaktan daha ağır bir yük yoktur. Böyle zamanlarda binlerce kez ölürsün. Binlerce kez...

Kimsenin mağaradan çıkmaya takati yoktu. Ama mecburen herkes silahını, çantasını aldı ve yola çıktı.

“Ben gelmiyorum!” dedim. “Arkadaşların intikamını almadan buradan bir yere gitmiyorum!”

Ben ve benim gibi birkaç arkadaşı sürükleyerek götürdüler. Birer ölüyü nasıl sürüklerlerse öyle...

Nereye ve nasıl yürüdüğümü bilmiyordum. O yolları Hawar, Fikret, Şiyar onlarla gelmiştik. Şimdi onlarsız dönüyorduk. Her adım atışımda ayaklarım birbirine dolanıyor, bir türlü yerden kalkmıyordu. Yolun her karışında onların izi vardı. Yol boyu olanlar, bu yolu sürüne sürüne nasıl geldiğimiz, onların konuşmaları, gülmeleri, moral vermeye çalışmaları...

Hawar arkadaş bizim her şeyimizdi. Komutanımız, yoldaşımız, dayanağımız, umudumuz...

O eylemden dönmeli ve her zamanki gibi heyecanla karşılamalıydık onu. Hep yaptığımız gibi ateş yakıp onu beklemeli ve o gelince ateşin başında oturmalı, heyecanlı heyecanlı yaptığı eylemi anlatmalıydı. Sıcak bir çay vermeliydik eline...

“Sağ olun. Tüm yorgunluğum bu çayla geçti.” demeliydi. Ama Hawar arkadaş dönmedi. Onunla birlikte Fikret, Agit, Şiyar, Cudi ve Barış arkadaş da dönmedi.

En çok Kırmızı Dağ'ı severdi.

“Burası bizim eski mekânımız. Eğer bir gün şehit düşersem de burada şehit düşeceğim, düşmana bırakmayacağım buraları.” derdi.

Dersim'e olan sevgisi bambaşkaydı. Dürbününü boynundan çıkarmaz, hep doğayı izlerdi. Romantik ve duygulu bir gerilla olduğu kadar askeri yönü de güçlüydü. Hawar arkadaşın askeri yönünün şekillenmesinde Şahin arkadaşın rolü çoktu. Hawar arkadaş onu çok sever ve ateş başı sohbetlerimizde hep onu anlatırdı.

Şahin arkadaş, '94 yılında Pülümür'de şehit düşen ve “pençe” lakaplı Şahin arkadaşın adını almıştı. Amed'in Pirejman köyündendi. Gözü karalığı, savaşçılığı ile tanınan biriydi. O Dersim'de bir efsane gibiydi. Şahin arkadaş Mereto taburunda bölük komutanıyken Hawar arkadaş da onun yanında manga komutanıymış. Ben Dersim'e geldiğimde '95 operasyonları sürecinde Şahin arkadaşın bölüğü operasyona çıkan askerlere vurduğu darbeler dilden dile anlatılırdı. Bölükleri o bahar Akvanos'ta yine operasyona takılınca bir tepeyi basmış, elli asker öldürmüştü, tepeyi ele geçirmişlerdi.

Hawar arkadaş:

“Şahin arkadaş en önde tepeye çıktı ve hepimizden önce o başladı. Çok gözü karaydı. Düşmanı görünce dayanamazdı. Düşmana karşı öfkesi o kadar büyüktü. Eylemde kırk iki

silah aldık. Üç arkadaş da kazayla şehit düştü.” diye anlatır, sonra onun şahadetini hala kabullenememiş olduğunu gösteren bir iç çeker ve:

“Bizim tabur o kadar birbirine bağlanmıştı ki arkadaşlar dağıtmak zorunda kaldı. Şahin arkadaş karargâhta kalıyordu. Bir grup arkadaşla beraber Hozat alanında pusuya gidiyor, düşmana ağır darbe vuruyorlar. Ancak Rojda korkudan bir türlü geri dönemiyor. Arkadaşlar geri çekiliyor ve Şahin arkadaş onun gelmediğini fark edince onu almak için geri dönüyor. Panzerin açtığı ateşle şehit düşüyor. Hep o Rojda yüzünden...”

Şahin arkadaşın lügatında “olmaz, yapamayız” kelimeleri yoktu. Bize hep, ‘Bu bölükte ‘yok, olmaz’ kelimeleri yasaktır’ diyordu. PKK’nin savaş generallerindendi.” diye anlatırdı.

Hawar arkadaş ondan çok şey öğrendiğini hep minnetle anlatırdı. Ona çok bağlıydı. Şahin arkadaş üzerine bir şiir vardı yanında, hep cebinde taşırdı. O mu yazmıştı, bilmiyorum.

Askeri kurallar konusunda hiç taviz vermezdi. Bu yüzden Dersim’de katı kuralcı olarak tanınırdı ama bana göre esnek ve katı olması gereken yerleri çok iyi bilen biriydi. Evet, sert yönleri vardı: Mesela bir yanlışlık yapsak öyle bir bakardı ki onun bakışlarından hemen hatamızı anlardık ama bir o kadar da sevgi ve sıcaklık da akardı bakışlarından. Yoldaşlık, arkadaşları koruma, zayıf olanı destekleme söz konusu olunca oldukça esnek ve yumuşaktı. O yüzden başka yerlerde zorlanan arkadaşlar onun yanında canlanır, yaşama daha güçlü katılır ve sorumlu davranırdı. Siirtli Dirok arkadaş ilk katıldığında sağlık sorunları yüzünden sürekli bayılıyordu. Hawar arkadaş bir gün sorun yapmaz, zorlanan arkadaşlara hem moral hem güç verirdi. O, kolaycı ve hazır güç isteyen komutanlardan farklı olarak:

“Gerçek bir komutan partiden güçlü insan istemez, kendisi güçlü insan yaratır. Ben zayıf arkadaşlarla güçlü eylem ve örgütlülük yaratacağım.” derdi.

’95 yılının kış kampında da Hawar arkadaş yönetimdi. Zilan arkadaşla en çok tartışan ve eleştiri geldiğinde sürekli onu savunan bir arkadaştı. Bazı arkadaşların Zilan arkadaşla karşı yaklaşımlarına en çok o karşı çıkardı. Zilan arkadaş çok severdi. Belki de yaşarken onu anlayan sınırlı sayıda insandan biriydi. Zilan arkadaş şehit düştüğünde bölüğün adını Şehit Zilan bölümü koymuştu.

Hawar arkadaş kadın arkadaşlara çok değer verirdi. Önderliğin yaklaşımlarını özümsemeye çalışan bir arkadaştı. Ondaki Alevilik kültürü, PKK ahlâkı ve kültürü ile buluşunca çok çarpıcı bir kişilik oluşturmuştu. Alevi özünün getirdiği eşitlikçi anlayışa sahipti. Hiçbir zaman kadın arkadaşları kırmaz, incitmez ve bastırmacı yaklaşmazdı. Biz bir şey yapmak istesek engel olmaz, elinden gelen desteği sunardı. Her zaman bize:

“Kendinizi eğitin. Ezik, güvensiz durmayın. Kendinize güvenin. Erkek size bir şey vermez. Kendiniz almalısınız.” derdi.

Kendine güvenen, cesur ve kavgacı arkadaşları çok severdi. Ezik, güvensiz duran kadın arkadaşlara çok sinirlenirdi ama. Bir de kadın arkadaşlar saçını kesince çok kızardı. Bana da saçımı kestiyim için çok kızmış:

“Önderlik uzun saçı seviyor. Siz niye böyle yapıyorsunuz?” demişti.

Her şeyle ilgili, duyarlı, insanları izleyen biriydi.

Bir kadın arkadaşın saçlarına çete girmişti. Biz anlamamıştık ama o fark etmişti. Bir gün yönetim toplantısında ben ve Berivan arkadaş:

“Şu arkadaşın saçına çete girmiş. Yardım edin de temizleyin.” demişti.

Kadın özgürlüğü konusunda en çok sohbet ettiğim erkek arkadaş Hawar arkadaş. İlk geldiğim yıl da YAJK konusunda bir tek o ve Hamza arkadaş sorular sormuş ve kongrenin nasıl geçtiğini, yürütülen tartışmaları öğrenmek istemişlerdi. O zaman kongre üzerine bayağı sohbet etmiştik. İdeolojik derinlik ve kadın sorununa duyarlılık boyutuyla onu ve heval Hamza’yı hiç unutamam. Olağanüstü bir çözümleme ve ikna yeteneği vardı. Tartışmaya açık, kadın arkadaşlara karşı çok rahat biriydi. Kendini kılıflara koymazdı zaten. Kimseye karşı biçimsel yaklaşmaz, rastgele, laf olsun diye hal hatır sormazdı.

Sonbaharda kefiye alınmıştı. Hawar arkadaş içinden kül rengi bir kefiyeyi seçmişti. Eline almış mangaya doğru giderken, duyayım diye sesini yükselterek kendi kendine konuşuyordu. “Etrafını yapmasını bilmiyorum ki. Kim bu kefiyeyi bana yapabilir acaba?” Benden bir cevap alamayınca arkadaşların içinde birkaç kez:

“Benim bu kefiye de ne olacak bilmiyorum. Böyle elimde kaldı gitti.” diye lafı ortaya attı. Kimse üstlenmeyince ben aldım. Hawar arkadaşın hem zamanı yoktu; sürekli keşiflerdeydi hem de yapmasını bilmiyordu. O yüzden ben yaptım kendisine.

Bizde toplum içinde kadın işi olarak bakılan işlere karşı bir antipati oluşmuştu. Bir de erkek arkadaşlarda da bu yaklaşımlar çıkınca herkes kendi işini kendi yapsın gibi doğal bir tavır ortaya çıkıyordu. O yüzden kimse Hawar arkadaşın kefiyesini yapma işini üstlenmemişti. Ona yapsak diğer erkek arkadaşlar da bunu bize karşı kullanacaklardı. O yüzden o da hiçbir zaman direkt olarak “yapar mısınız?” diye sormamıştı. Ben kefiyeyi yaparken Hawar arkadaş her gün nasıl yapıyorum diye beni kontrol ediyordu. Sonunda bitti. Yıkadım ve güzelce katlayıp kendisine verdim. Çok sevindi. Her kefiyeye baktığında:

“Yoldaşlar sağ olsun.” derdi. Şehit düşene kadar da o kefiye boynundaydı.

Hawar arkadaş Önderlik ve mücadele dışında bir şeyle uğraşmazdı. Yetkici, iktidarcı yaklaşımları yoktu. Örgüte, halka hizmet anlayışıyla yaşıyordu. Yaşamını tümüyle Önderliğe ve mücadeleye adanmıştı. Daha o süreçte yaptığı ideolojik tespitleri ve örgütsel değerlendirmeleri düşünüyorum da, gerçekten çok öngörülüydü. Sema arkadaşın mektuplarını okurken hep onun kişiliği aklıma gelir. O gerçekten olağanüstü bir kişilikti. Yaşasaydı mücadeleye çok büyük katkıları olacak bir arkadaştı.

Arkadaşlar Marçik tarafında tankların geçişini izlemek için yolun biraz üstünde eski bir köy yerinde kalmış ve görüntü verince tank atışları ile şehit düşmüşlerdi. Oradaki orman çok sık değildi ve ağaçlar hala yaprak açmamıştı. Yer yer kayalıkları da olan bir yerdi. Ondan önceki gece bir eve gitmiş ve oradan ayrılarak yerlerine gelirken görüntü vermişlerdi. Bir yerde toplu uyumuşlar ve Barış arkadaş nöbeti Hawar arkadaş devrederken:

“Sanki gözüme bir ışık çarptı. İlerde bir şey var.” demiş. Daha Hawar arkadaş kalkıp nöbet yerine gitmeden tank ateş etmiş. İlk vuruşta Cudi ve Agit arkadaş bir şey olmamış. Agit arkadaş:

“Cudi silahları topla.” derken o sırada ikinci atışla o da şehit düşmüş. Cudi arkadaş çok ağır yaralanmış. Arkadaşları o halde görünce kendini kaybetmiş ve aşağı doğru inip köye girmiş.

Köylüler Cudi arkadaşını hemen saklamışlardı. Düşman sabah erkenden o noktaya baskın yapıp arkadaşların cenazesini almıştı. O gün helikopterler hiç durmamıştı. Biz de her şeyden habersiz ama sıkıntılı bir biçimde arkadaşlarımızın dönmelerini bekliyorduk. Kan izlerini takip ederek köye gelen askerler Cudi arkadaşını kendilerine teslim etmeleri için köylülere olmadık işkence yapmışlar ama bir kişi bile onun köyde olduğunu kabul etmemiş ve Cudi arkadaşını düşmana vermemişti. Köylüleri dövmüş, yerlerde sürüklemiş, tutuklayıp sorgulardan, işkencelerden geçirmişlerdi. Ancak halk kendisine sığınan bu devrimciyi teslim etmektense ölmeyi yeğ tutmuştu. Ancak yoğun abluka ve baskı yüzünden tedavisini de yaptıramamış ve yarası ağır olan Cudi arkadaş birkaç gün sonra şehit düşmüştü. Köylüler son olarak:

“Arkadaşlara selam söyleyin. Onları çok özledim.” dediğini söylemişlerdi.

BEŞİNCİ BÖLÜM

ÖLÜME GÜLENLER

*Elbet bir bildiği var bu çocukların
kolay değil öyle genç ölmek
yeşil bir yaprak gibi yüreği
koparıp ateşe atmak
pek öyle kolay değil
hem öyle bir ağaç ki şu yaşamak denilen şey
her bahar yeniden yeniden tomurcuklanır da
yalnız bir bahar çiçeklenir
a benim gülüm!*

Hasan Hüseyin

Faik arkadaş Atakan arkadaşı bizi alması için göndermişti. Randevulaştığımız yerde buluştuk ve birlikte Mazgirt'e gittik. Faik arkadaşın yanına ulaştığımızda Merxas arkadaşın bölüğünün de orada olduğunu gördüm. Ferhat arkadaş o bölükteydi. Bizi görünce yanımıza gelmedi. Ben de gidemedim. Beni görünce hemen uzaklaştı ve biraz sonra onu bir ağacın dibinde hüngür hüngür ağlarken gördüm. Ferhat arkadaş Hawar arkadaş çok seviyordu. Çok zayıflamış, âdeta çökmüştü. Onu gördükçe Hawar arkadaş geliyordu aklıma, kendimi tutamıyordum. Aynı gün Mazgirt'te Navdar arkadaşla birlikte toplam altı arkadaşın şehit düştüğünü öğrendik. Her şey üst üste gelmiş ve bu kayıplarımızdan cesaret alan düşman tüm gücüyle yönelmeye başlamıştı. O bahar havalar iyice ısınıp yapraklar açılana kadar bir dakika bile ayakbaılarımızı ayağımızdan çıkarmaya vaktimiz olmadı. Düşman her yerde peşimizdeydi. Her yerde operasyon vardı. Bizi yok etmeye kararlıydılar.

Navdar arkadaş Kırşehirli ve eski bir arkadaşı. '91 yılında katılmıştı. Gerçek adı Mustafa Turan'dı. O ve Hawar arkadaş birbirlerini çok severlerdi. Şahadetleri de aynı günlerde olmuştu. Sanki birbirine çok bağlı bu iki insan birbirlerinin şahadet haberini almamak, acısını yaşamamak için o günleri seçmişlerdi. Kış kampında top oynarken çarpışmalarını ve Navdar arkadaşın kafasının nasıl kanadığını unutamıyordum. Hawar arkadaş onun kafasını öpmüş ve:

"Bu kafayı biraz daha sertleştirmelisin." demişti.

Navdar arkadaşların şahadeti de düşman üzerine eylem yapmaya giderken izlerini takip eden düşmanın noktalarına baskın yapması üzerine olmuştu. Kaldıkları yere baskın olunca bir kısım arkadaş yukarı doğru, Navdar, Mazgirtli Newroz(Fadime Sayan), Küçük Güneyli genç Selim, bizim yaramaz Bagok(Haydar Ugurlu), Amedli Xebatkar(Mehmet Sait), Amedli Dıjwar(Ahmet Kılıç) arkadaşlar da aşağı doğru koşmuş ve aşağı doğru kaçanlar kurtulamamıştı. Dar bir vadiydi ve düşman hem üstü hem de vadinin girişini tutmuş, altı arkadaş da orada çatışarak şehit düşmüştü.

Faik arkadaş bize toplantı yaptı. Hem moral verdi hem de sert biçimde eleştirdi. Çünkü hepimiz kendimizi o kadar bırakmıştık ki bu halimizle her an başımıza bir şey gelebilirdi. Zaten düşman en çok böyle anları değerlendiriyor, kayıp veren ve moralce çöken gücün peşini bırakmıyordu. Faik arkadaş en çok biz bayan arkadaşları eleştirdi:

"Hep ağlıyorsunuz. Sistemdeki kadınlar gibi başınıza çitlik bağlamadığınız kaldı bir. Tamam, Hawar arkadaş biz de seviyorduk ama ağlayıp sızlamakla, moralsizlikle ona cevap olamayız. O size bir şey olmasını istemezdi. Sizi korumak için her şeyi yapardı. Böyle durmakla düşmana kolay lokma olursunuz. Bu da Hawar arkadaşın anısına saygısızlıktır." şeklinde bir konuşma yaptı.

"Çok kayıp da verebiliriz ama biz bir savaş yürütüyoruz. Kayıplarımız çoğalabilir de. Buna da hazırlıklı olmalıyız. Bizim yapmamız gereken bellidir. Savaşacak gücü ve morali yaratmalı, güçlü durarak düşmandan arkadaşlarımızın intikamını almalıyız."

Ertesi gün kaldığımız yerde de operasyon başladı ve orayı da terk etmek zorunda kaldık. Mazgirt'te Dallıbahçe karakolunun bulunduğu yerde büyük bir orman vardı. Oraya gittik ve karakolun hemen altında kaldık. Gece geç saatlerde oraya ulaşmıştık. Sabaha doğru erken saatlerde de askerlerle iç içe girdik. Meğerse önceki gece bir görüntü almış ve oradan geçen bir domuz sürüsünü top atışına tutmuşlardı. Sabah da kontrol etmek için bir tim asker gelmişti.

Sabaha doğru henüz güneş doğmadan ilk olarak Faik arkadaş sesleri duyup kontrol etmek için ilerlemiş ve ormanın içinde askerlerle karşı karşıya kalmıştı. Faik arkadaş gören askerler gerisin geri kaçmışlardı. Faik arkadaş yanımıza gelip sessizce:

"Çabuk, çabuk, düşman var. Herkes hazırlansın." dedi.

Hemen yerlerimizden fırladık. Bombalarımızı çıkardık:

"Yeter artık gelsinler! İçlerinde patlatacağınız bombaları. Biz de gidelim onlar da." Yanımda çok genç bir arkadaş olan İlhan arkadaş vardı. O da bombasını çıkarmış, elinde tutmuş:

"Kendimi de onları da paramparça edeceğim." diyordu.

Faik arkadaş yanımıza gelip bize bağırdı.

“Düşmanın ekmeğine yağ mı sürmek istiyorsunuz? Zaten o kadar kayıp vermişiz. Şehit düşüp de sevindirecek misiniz onları? Koyun bombalarınızı yerinize. Buradan gidiyoruz.” ddi.

Biraz ilerledikten sonra Mazgirtli genç Beritan arkadaş:

“Çaydanlık kalmış, dönüp alacağım.” dedi. Beritan arkadaş o süreçte Bese arkadaşın yanında kalıyordu ama daha önce bizim bölükte kalmıştı ve bu konuda Hawar arkadaşın tutumunu biliyordu. Bölüğün bir kuralıydı; geride hiçbir şey bırakmazdık. Tutmaya çalıştık ama hızla geri dönüp o kadar askerin içinden çaydanlığı getirdi. Hızla oradan ayrılarak Düzgün Baba’ya tırmanmaya başladık. Yamaçlarda mevzilenerek düşmanı beklemeye başladık. Cihazlardan:

“Bir grup ziyarete çıkmış.” diye konuşuyorlardı.

Kobralar gelmeye başladı ve ziyaretin olduğu yukarı tarafı vurdular ama biz daha aşağıda mevzilendiğimizden kimseye bir şey olmadı. Meğerse aşağıdaki köyden bir kadın, düşmana:

“Ziyarete gittiler.” diye bilgi vermiş. Sonra o eve gidip ceza kestik. Bizi ihbar etmek ha!

Kobralar gittikten sonra oradan Bezik’e gittik. Bezik ormanları çok sık ve her tarafı kayalıklarla dolu çok yüksek bir yerdi. Oralarda daha kar erimemişti. Korunmak için uygun bir yerdi.

Faik arkadaş:

“Burada bir gün de kalsak mevzi yapacağız. Herkes mevzi kazmaya başlasın.” diye talimat verdi. O gün ayışığı vardı. Tepenin başında mevziler yaptık. Biz kadınların mevzileri daha aşağıdaydı, bulunduğumuz yerin altından bir patika geçiyordu. Oradan düşmanın geçeceği aklımızın ucundan bile geçmezdi. İki gün sonra havanın aydınlandığı, artık ateşin yakılacağı saatte Rengin arkadaş:

“Heval Saadet, düşman geliyor!” diye haber verdi. Düşmanla aramızda kırk-elli metre vardı. Biz onları, onlar da bizi gördü. Ancak hiçbir şey yapmadan geçip gittiler. Sanki görmemiş gibi. Bunun bir şaşırtmaca olduğu belliydi. Küçük bir grubu öncü gibi gönderiyorlar ve onlara yöneleceğimizi hesaplayan asıl güç saklanıyor, biz saldırıya geçince büyük güç harekete geçiyordu. Bunu az çok anlamıştık. Faik arkadaşın talimatıyla onlara saldırmak yerine orayı terk etmek için harekete geçtik.

Arkadaşlar depodan bir çuval eski ve kurtlu un çıkarmıştı. Bizim mangada duruyordu. Un ne kadar kurtlu ve kokuyor olsa da bizim için çok değerliydi. Hele böyle operasyon zamanlarında. Hawar arkadaş hep:

“Bir çöpünüz bile geride kalmasın.” derdi. Herkesi gönderdim ve Şevin arkadaş:

“Bu unu bırakamayız. İkiye bölüp taşıyalım.” dedim. Şevin arkadaş da fiziki olarak güçlüydü. İkimiz yarımşar çuval unu sırtlayıp yola çıktık. Yüklerimiz ağır olduğundan arkadaşlarla mesafemiz biraz açılmıştı. Meğerse düşman da karşıdan bizi izliyormuş. İkimizin görüntüsünü alınca cihazdan:

“PKK’liler geçiyor. Yanlarında iki de katır var.” diye ben ve Şevin arkadaşın tekmilini katır olarak üstlerine vermişler. Cihazı dinleyen Faik arkadaş:

“Bizde hiç katır yok. Nereden çıktı bu katır tekmili?” diye şaşırmış ama sonra bizden bahsettikleri anlaşılmıştı.

Günlerden sonra ilk defa arkadaşlar bu olaya gülmüşlerdi. Hem de kahkahalarla...

Ertesi sabah yine kobralar geldi. Akşama kadar bizi vurdular. Bir yandan da tepelere indirme yapıp her tarafı tuttular. Akşama kadar çatıştık. Çıkmamamız için iki-üç çember attılar etrafımıza.

Faik arkadaş hemen mevzilenmeyi belirledi ve:

“Bazı arkadaşlar tepeleri tutsun. Biz çatışırken diğer arkadaşlar çemberden çıkacak.” dedi. Kimsenin gitmeye niyeti yoktu ama Faik arkadaş:

“Hepiniz kalmak istiyorsunuz ha! Kim geri çekilecek! Tamam! Hepimiz burada kalalım, hep birlikte ölelim.” dedi. Daha fazla itiraz etmeden çıkmaya karar verdik. Ben ilk defa itirazsız kabul ettim gitmeyi. Hiçbir şeye itiraz edecek, kavga edecek gücü kendimde bulamıyordum. O kadar kalabalık gücün orada kalması çok riskliydi. Sadece kadın arkadaşların sayısı bir bölük kadar vardı. Biz çıkana kadar onlar çatışacak ve düşmanın dikkatini üzerlerine çekecek, hepimiz sağlam bir biçimde çıktıktan sonra onlar da geri çekilecekti.

Newal, Beritan, Piroz ve TDP’li Serap arkadaş dayata dayata tepeye gittiler. Newal arkadaş Hawar arkadaşı çok seviyordu, onun ve diğer arkadaşların şahadetinden çok etkilenmişti. Onların şahadeti karşısında bir şeyler yapmak için fırsat kolluyordu. Onun şahadetler

karşısında ne kadar zorlandığını bildiğimden orada kalırsa sağ dönmeyeceğini adım gibi biliyordum. Mutlaka hata yapacak, mutlaka intiharvari dalacaktı düşmanın içine. O yüzden gitmemesi için çok ısrar ettim... Ama beni dinlemedi.

“Beni bırak!” dedi. “Bu düşmana mermi sıkmadan içim rahatlamaz, böyle gidersem o arkadaşlara ihanet etmiş sayılırım.”

“Ölerek mi cevap olacaksın? Gel gidelim. Bu kadar sayıyla burada kalsak kimse kurtulamaz.”

“Bundan sonra yaşasak ne olacak ki! Benim adım Newal ise ben de Agit, Hawar arkadaş onların kanını yerde bırakmam.” dedi. Gözyaşları yanaklarından aktı ve beni dinlemeyerek gitti.

Aslında ben de onunla aynı duyguları yaşıyordum. Belki de o yüzden tutamadım onu. O, silahını almış tepeye doğru tırmanırken ardından bir daha görmeyeceğimi bilerek bakıyordum.

Ben heval Newal’le uğraşırken arkadaşlar uzaklaşmışlardı. Faik arkadaş:

“Sen nasıl bir komutansın. Hani takımın? Neden onlarla hareket etmiyorsun?” dedi.

Hiçbir şey demeden yükümü aldım ve arkadaşlara yetişmek için ilerledim. Kardaki izleri takip ede ede gidiyordum. Kobralar gelmeye başlayınca eğilip kalkarak ve görüntü vermemeye çalışarak ilerledim. Yüküm ağırdı. Bir kayanın dibinde çuvalı saklamaya karar verdim. Kayanın dibinde toprağı biraz kazıp bir çukur açtım ve çuvalı oraya koyup üstünü kapattım. İşim bittikten sonra ayağa kalktım ve tam karşımda on-on on beş askerin dikildiğini gördüm. Hemen yere attım kendimi. Onlar da beni gördü:

“Terörist! Terörist! Tarayın!” diye bağırmaya başladılar. Taramalardan kendimi kurtardım. Uzaklaşmaya çalışırken biri:

“Suikast edin! Neden vuramıyorsunuz?” diye bağıırıyordu. Eğilip kalmaktan, kendimi yere atmaktan perişan olmuştum. O kadar mermiye rağmen bir teki bile bana değmedi. Merxaz arkadaş uzaktan bir kayanın üzerinden dürbünle beni izliyormuş. Onlara ulaşınca:

“Sen mermilerin altında sanki dans ediyordun. Kendini iyi kurtardın.” diyerek bana takıldı.

“Bana cihazı ver. Onlara birkaç şey diyeceğim.” dedim ama cihazı vermedi.

Biraz sonra Faik arkadaşın kaldığı yeri kobralar vurmaya başladı.

“O da gitti. Kurtulamamıştır.” diye düşündüm.

Yüksek bir tepeyi aştık. Pülümür ile Nazimiye sınırındaki bir tepeden aşağı indik. Eğri Cemal yanımızdaydı. O, düşman çemberlerinden, pusularından kurtulma konusunda çok uzmandı. Bu da kaçıştaki uzmanlığından geliyordu. Öyle yollardan giderdi ki ne düşman ne de arkadaşlar onu bulamazlardı. Genelde pusulara düşünce arkadaşlardan kopmasıyla meşhurdur. Bir de kimsenin bilmediği yolları tanınmasıyla. Atakan arkadaş:

“Eğri Cemal’in yanında başınıza bir şey gelmez. Bir tane asker bile göremezsiniz çünkü.” derdi.

Eğri Cemal ’80’lerden beri Dersim’deydi ve hala o yıllara ait mermilerin yanında olduğu söyleniyordu. Gerçekten de bir gün bile çatışmaya girdiğini gören olmamıştı. Bir arkadaş çatışmalardan, eylemlerden biraz uzak kalsa:

“Benim de Eğri Cemal gibi mermilerim paslandı şarjörümde.” derdi.

Yine aynı şeyi yapıp bizi gruptan koparmaya çalıştı. Ona tavrı koyarak:

“Bizi arkadaşlarımızdan koparmaya mı çalışıyorsun? Onların gittiği yoldan gideceğiz.” diyerek onunla gitmedik. Mecburen bizimle geldi. Bir arkadaş normal patikayı kullanmaz ve uçurumlardan giderse ona:

“Sen Eğri Cemal misin?” derdik. Bu, artık bir deyim haline gelmişti Dersim’de.

Biz geri çekilirken Faik arkadaş ve güvenliği ile Ferhat, Sinan, Cahit, Dersim, Newal, Beritan, Piroz ve Serap arkadaş ve bir grup daha çatışmak için kalmışlardı. Düşmanın dikkatini kendi üzerine çekmişler ve böylece biz çatışma alanından çıkabilmiştik. Onlar akşama kadar tepeleri bırakmadılar ve direndiler. Hepsi de ölümüne savaşmıştı. Binlerce askerin içinden çıkamayacaklarını biliyorlardı. Biz kurtulalım diye kendilerini feda etmişlerdi.

Manevra yaparak Dokuz Kayalar’a gittik. İçimizde sanki arkadaşlara ihanet etmişiz, onları orada bırakmakla büyük bir suç işlemişiz psikolojisiyle... Dersim’deki yönetimin çoğu şehit düşmüştü. O yüzden hiç olmazsa Faik arkadaşına bir şey olmasın diye dua ediyordum. Savaşta yönetim olgusu çok önemliydi. Doğu yönetiminden o ve Kemal arkadaş kalmıştı sadece. O da

şehit düşerse Doğu gücü hepten yıkılacaktı. Faik arkadaş Dersim'in en sevilen komutanlarından biriydi. Hawar arkadaş da onu çok severdi. Birbirlerini çok iyi tamamlarlardı. Biri askeri biri ideolojik olarak çok derindi.

Faik arkadaş daha önceden:

“Bir durum çıkarsa Poxus'ta buluşuruz.” demişti. Akşam yönetim toplantısı oldu. Bese, Berivan, Abbas arkadaş ne yapmamız gerektiğini tartıştılar. Ben hiç görüş belirtmedim. Ne düşünecek ne de konuşacak durumdaydım. Poxus'a gitmeye karar verdik. O gece harekete geçtik. Çok yağmurlu ve soğuk bir geceydi.

Poxus, Nazimiye alanına bağlı bir vadiye ve o alana verilen addır. Çok uzun bir vadidir. İçinde başka küçük vadiler de var. Kayalıklı, tepelik bir yerdir. Orada çok güzel bir şelale vardı: Poxus şelalesi. Poxus'tan akan su Peri suyuyla birleşir. Her tarafta ceviz ağaçları ve sular vardı. Yamaçta, kayalıkların içinden buz gibi bir su akıyordu. Oradaki noktaya “Buzdolabı noktası” diyorduk. O nokta adım başı karşımıza çıkan yılanları ile meşhurdur.

Poxus'a ulaştınca ben tepeci oldum. Öyle değişik duygular yaşıyordum ki, anlatılamaz. Bir yanda Hawar, Navdar arkadaşlar şehit düşmüş, bir yandan Faik arkadaş onlar bir grupla çatışmanın içinde kalmış, dönüp dönemeyecekleri belli değil. Sessiz ve moralsiz, dünyadan elini eteğini çekmiş bir durumdaydım. Tepede bir kayanın üstünde oturmuş, batan güneşi izlerken Mazlum arkadaş yanıma geldi. Mazlum arkadaş Amedliydi. Mazlum Xımşe derdik. Çünkü “Xımşe” parçasını çok sever ve sürekli onu söylerdi. Sesi çok güzeldi.

“Heval Saadet zindan direnişçilerini hatırlıyor musun? Bak, Mazlum Doğan arkadaş onların sürecinde düşman onlara o kadar çok yönelmiş ki artık her şey bitmiş gibi görünüyormuş ama onların direnişiyle PKK öyle bir kök saldı ki hala yeşeriyor. Biz o kadar derinlere kök salmışız ki bu dünyada bir tek PKK'lı de kalsa asla bu mücadele bitmez. Apo'nun çizgisi asla bitmeyecek.” dedi. Sonra cebinden bir kâğıt çıkararak:

“Heval, sana Mazlum Doğan arkadaşın bir yazısını okuyacağım.” dedi. Bana Mazlum arkadaşın bir yazısını okudu. Tıpkı yıllar önce Yıldırım arkadaşların bize ilk geldiklerinde Mazlum arkadaşın mektuplarını okumaları gibi. O zaman ne kadar çok etkilenmiş ve kızkardeşimle birlikte dışarı çıkıp ağlamıştık. Yıldırım arkadaşla Nafiye arkadaş şehit düşünce de ben böyle günlerce, aylarca kendime gelememiştim. Ama partiye katılma kararımı vermemde onların şahadetlerinin rolü olmuştu.

Mazlum arkadaş yazıyı okurken ben o günlere gitmiştim. Okumayı bitirdikten sonra, şehitler gerçeğine nasıl yaklaşmalıyız, bu hareketin şehitlerine verdiği anlam ve onların anısına doğru sahip çıkarak nasıl bugünlere geldiği, şehitler karşısında yaklaşımımızın nasıl olması gerektiği üzerine uzun uzun konuştu. Onun anlattıkları da, bana moral verme çabası da beni çok etkilemişti. Genç ve bana göre yeni bir arkadaştı ama benden daha güçlü duruyor ve anlam vererek yaklaşıyordu.

Savaş içinde olan bir gücün düşmanın korkunç yönelimleri karşısında çok zorlu süreçleri yaşaması kaçınılmazdı. Kendini bırakmak, moralsizleşmek kabul edilemezdi belki, kanıksamak ya da normal görmek doğru değildi ama duygularımızı da, ne kadar zorlandığımızı da inkar edemem. Birçok zorlu süreç karşısında bizler hep çıkışlar yaparak ve acılarımızı güce dönüştürerek yaşırdık. O süreçte ise ben yas tutan herhangi bir kadından farksızdım. Moralmen, psikolojik ve fiziki olarak çökmüştüm. En sevdiğim yoldaşlarımın intikamını almak için güçlü olmaya çalışmam gerekirken onların yarattığı acı beni esir almıştı. Bende yaşam istemi ve sevinci kalmamıştı.

“Sen bir komutansın. Arkadaşlara moral vermek ve güçlü olman gerekir.” dedi Mazlum arkadaş. Gözlerinin içine baktım. Haklı olduğunu biliyordum. Ancak bazen bilmek yetmiyordu işte.

Tepeden inince arkadaşların yanına gitmedim. Kötü bir haber duymaktan korkuyordum. Suyun başına gittim. Diren arkadaş su almaya gelmişti. Gülerek bana baktı ve:

“Heval Saadet, Faik arkadaş onlar seni çağırıyor.” dedi. Sevinçten ne yapacağımı şaşırdım. Koşarak yanlarına gittim. Faik arkadaş görüncü ağlayarak ona sarıldım. Bana baktı ve:

“Durumlar nasıl?” dedi.

“Durumlar çok iyi.” dedim. Sonra kim gelmemiş diye etrafıma baktım. Korkudan sormaya dilim varmıyordu. Ama dönmeyen arkadaşlar vardı...

Arkadaşlar akşama kadar çatışmışlardı. Beritan arkadaş ayağından mermi almış, Serap ve Piroz arkadaş da ağır yaralanmış, yürüyecek durumda olmadıklarında dolayı Newal arkadaş: “Siz gidin, ben onlarla kalacağım.” demiş arkadaşlara.

Arkadaşlar onları ormanda uygun bir yere kadar taşıyıp saklamış ve:

“Düşman çekilir çekilmez gelip sizi alacağız.” demişler.

Düşman kan izlerini takip ederek saklandıkları yeri bulmuş ve onları orada şehit düşürmüştü. Üçü ağır yaralı olan arkadaşlar içinde çatışacak durumda olan Newal arkadaş mermileri bitene kadar çatışmıştı. Mermileri bitince düşmana teslim olmamak için yanlarındaki bombayı kendilerinde patlatmışlardı. Nisan’ın 28’iydi. Newal arkadaşın uzun süre çatışması düşmanı bile şaşırtmış ve cihazlardan:

“Yanlarında bir erkek var ve o çatışıyor.” demişlerdi. Newal arkadaş hem çok iri yarıydı hem de kısıcak saçları vardı, o yüzden uzaktan onu erkeğe benzetmişlerdi.

Newal arkadaşın gerçek adı Sadiye Aliloğlu’ydu. Urfa Viranşehirliydi. 1991 yılında Botan’dan katılmıştı gerilla saflarına. Savaş konusunda oldukça tecrübeliydi. Erzurum’da da kalmış eski bir arkadaştı. Onun yoldaşlık anlayışı çok derindi. Her şeyi yoldaşlarıydı. Küçük bir çıkar, azıcık bir kurnazlık yoktu onda. Yoldaşları olmadan yemez içmez, bir parça ekmek eline geçse arkadaşlar olmadan boğazından geçmezdi. Zor ve tehlikeli görevlere hep kendisi gitmeliydi. İri yarıydı, fiziki olarak çok güçlüydü. O yüzden de çatışmada askerler onu erkek sanmışlardı. Bir gün Agit arkadaşla birlikte mevzi kazmaya gitmiş ve bir saatte dönmüşlerdi.

“İki rambo gitmiş tabi ki. Size bir saat bile fazladır. Birkaç dakikada gelmeliydiniz.” diye takılmıştı onlara.

Yaşam tarzı, kadın olarak duruşu çok ilkeliydi. Kadın duruşunu her zaman ve her koşulda doğru temsil edeceği ve o bilinçle yaşayacağı güvenini hepimizde yaratmıştı. Kadın arkadaşlar açısından da takıma güç veren, belirleyici rolü olan bir arkadaştı.

Beritan arkadaş bir yıllık bir gerillaydı. Kış kampındaki gençlerimizden biriydi. Gerçek adı Derya Kocademir’di. Temirtax köyündendi. Çok kısa sürede dağ yaşamına alışan ve en kısa sürede gerillalaşan arkadaşlardandı. Çok güzel bir kızdı, sarı saçları ve renkli gözleri vardı. Olgun bir kişiliğe, güçlü bir duruşa sahipti. Sanki yıllarca bu örgütün içindeymiş gibiydi. Eğitimlerde fazla konuşmazdı. Yardım kabul etmezdi. Hep:

“Ben kendi ayaklarım üzerinde durmalıyım. Nereye kadar yardımla yürünür ki!” derdi. Bir gün:

“Eğer yaşamayı başarırsam güçlü bir askeri komutan olacağım” demişti. Ben ona takılıp:

“Al, ben komutanlığımı sana veriyorum.” deyince:

“Yok, öyle olmaz. Ben kendi emeğimle komutan olacağım.” demişti. İlk geldiğinde de yeni savaşçıların komutanıydı. Askeri anlamda oldukça iddialıydı.

“Bir kadının güçlü bir komutan olması çok anlamlı bir şey.” diyordu. İlk katıldığında en büyük hayali G3 taşımaktı. Ve G3’ü almıştı.

Arkadaşların anlattığına göre çatışma sırasında ayağından mermi almış ve “ah” bile dememişti. Sonuna kadar çatışmış ve ayağı kırılmış olmasına rağmen sesini çıkarmadan o şekilde yürümüştü.

Piroz arkadaş Feriçliydi. Adı Feride Yağan’dı. 1994 yılında kız kardeşi Bese ile beraber katılmıştı. Bese arkadaş sapsarı, Piroz arkadaşsa çok esmerdi. Arkadaşlar:

“Gerçekten siz kardeş misiniz?” diye inanmadıklarını belirtir bir şekilde sorarlardı onlara.

Piroz arkadaş kazayla Beritan arkadaş vurmıştı. O nedenle bir süre rapor sürecinde kalmış ve o olayın psikolojisinden uzun süre kurtulamamıştı. Son süreçlerde biraz durgundu ama normalde çok sıcak ve canlı bir arkadaştı. Onunla hep yollarda ve bazı toplantı süreçlerinde karşılaşmıştık. Birbirimizi çok fazla tanıma fırsatımız olmamıştı.

Serap arkadaş TDP gerillasıydı. Sanırım Kırşehirliydi. Kış kampında beraberdik. PKK’lileri çok seviyor ve çok farklı olduğumuzu söylüyordu. Sıradan biri değildi. Gerçekten de devrimci özü ve ruhu yansıtan, çok derin bir kişiliği vardı. Türkiye devrimi için savaşmanın ağırlığının bilincinde, sorumluluk sahibi ve ciddi biriydi. PKK’yi yaratan değerlere karşı çok saygılıydı ve birçok şeyi örnek alıyordu. O da bizimle birlikte o süreçte aç susuz kalmış, çatışmalara katılmıştı. Tek başınaydı ama inancı, iradesi çok büyüktü. Kürtçe bilmiyordu ve bizimle hep Türkçe konuşuyordu. Aslen nereli olduğunu bize söylememişti.

O çatışmada rolünü oynamış ve yaralanınca arkadaşlara:

“Gidin. Benim yüzümden şehit düşmeyin.” demişti.

Cahit arkadaş Nazimiyeliydi. Adı Ali Bulut'tu. '92 yılında Avrupa'dan katılmıştı. Cephecilik yapıyordu. Onunla bir hafta kadar beraber kaldık. Çok şakacıydı. O ortamda arkadaşlara çok moral veriyor ve bizi çok güldürüyordu. Ondan bahsederken arkadaşlar hep halkçı yönünü anlatırlardı. Mücadeleye bağlılığından, bir de doğaya olan hayranlığından bahsederlerdi.

Dersim arkadaşın adı Özgür Söylemez'di. Kortan köyündendi. '95 katılımlıydı. Manga komutanıydı. Rubar arkadaşın bölüğünde de birlikteydik. Çok bilinçli bir arkadaştı. Onunla çok tartışmalarımız olmuştu. Örgüte yeni katılmıştı o zaman ve örgütü anlama, ideolojiyi tanıma konusunda çok ilgiliydi. Kadın ideolojisi ve mücadelesini anlamaya çalışıyordu. Bir tartışma kültürü vardı. Yeni olmasına rağmen bir olgunluğu ve duruşu nedeniyle saygınlık oluşturan bir ağırlığı vardı. Kürdistan'ın diğer mücadele sahalarına karşı çok ilgiliydi. Bana sürekli diğer alanları, Botan'ı, Güney'i ve Önderlik sahasını sorardı. Doğup büyüdüğü yerler örgüte yabancı değildi. Sürekli arkadaşlarla iç içe olmanın getirdiği doğal bir PKK'lilik havası vardı. Oadaki örgüt kültürü ve terbiyesi çok içtendi. Onu tanımayan çok eski bir PKK'li sanırdı. Sade ve içten gülüşü olgun tavırlarıyla dervişane bir hava yaratırdı.

Cahit ve Dersim arkadaş aynı mevzide birlikte çatışmış ve birlikte şehit düşmüşlerdi. Düşman cenazelerini uçurumdan atmış, gözlerini çıkarmış, kulaklarını kesmişti. Türk askerleri cenazelere işkence etmeyi bir kültür haline getirmişlerdi. Bu insanlık dışı uygulamaları büyük bir zevkle yapıyor, kestikleri kafalarla, parçalanmış cesetlerle resimler çektiyorlardı. Savaşın acımasızlığı ve ahlâksızlığı bilinen bir şeydir. Ama insanlık sınırlarını tümünden aşan, çığından çıkan bir durumla karşı karşıyaydık. Askerler operasyonlara çıkarken doping ve ilaç kullanıyorlardı. Hayvan sürüsü gibi üstümüze gelmeleri, karda kışta o dağları aşmalarının başka yolu yoktu. Biz düşmanına karşı bu kadar insanlık dışı, bu kadar acımasızca uygulamaları yapan başka bir güç duymamıştık.

Faik arkadaş ve yanındaki grup çemberi yarıp akşamüzeri Ayrınlı boğazına ulaşmış ve oradan dürbünle olanları izlerken çaresizlik içinde kalmışlardı. Hayatının en zor kararlarından birini veren Faik arkadaş yanındaki arkadaşları kurtarmak için yerlerini belli etmemeyi tercih etmişti. Savaşta keskin kararlar almak zorunda kalır insan. Ve onları kurtarmak için çok geç olduğunu, bunu yapamayacaklarını biliyordu. Küçük de olsa onları kurtarma imkânı olsaydı Faik arkadaş bunun için gözünü kırpmazdı ama yine de insanı içten içe kemiren "acaba, keşke"leri kafasından atamıyordu.

Gözleri dolan ve olanları anlatmakta zorlanan Faik arkadaş Ferhat arkadaş tamamliyordu: *"Askerler önce üstlerine gitmeye korktu. Cihazdan uzun süre muhabere yapıp destek istediler. 'Biri erkek üçü kadın' diyorlardı sürekli. Onlar o halleriyle çatıştılar. Ama yüzlerce asker sarmıştı etraflarını. Deli gibi kurşun yağdırdılar üzerlerine. Hiç bir şey yapamadık."*

Biz Bezik'te çatışmadayken Kemal arkadaşın gücü de ayın 28'inde Mazgirt'te çatışmaya girmiş ve aynı gün onlar da kayıp vermişlerdi. Karsinik tarafında Tufan, Munzur, Sorgül, Dilşah arkadaş şehit düşmüştü. Dilşah arkadaş Mardinli bir arkadaştı. Adı Asiye Turan'dı. Sorgül arkadaş Türk'tü. Tufan arkadaş Tatvanlı, Munzur arkadaş da Karakoçanlıydı.

Onlar da küçük bir grup görüp üstlerine gitmiş ama saklanan kalabalık düşman gücü etraflarını sarıp arkadaşları şehit düşürmüştü. Hep aynı oyunu oynuyorlardı.

O günlerde, 12 Nisan günü Batı'da da Diyar arkadaşın kampına baskın olduğunu ve çok az arkadaşın kurtulabildiğini duyduk. Ovacık'ta Nenikan alanında baskın yemişlerdi. Ovacık alanı o kadar gür bir ormana ve korunaklı bir araziye sahipti ki normalde askerler oraya kolay kolay giremezlerdi. Arkadaşlar ormanda birbirlerinden biraz uzaklaşsa birbirini kaybederdi. Düşmanı birkaç metreye kadar yanaşmadan görmek mümkün olmazdı. On beş dakika uzaklaşıp yeni bir nokta kurulabilecek kadar korunaklı bir araziydi. Suyu bol, ormanı sık olan bu alan gerilla açısından Batı'daki en iyi üslenme yeri idi. Öyle bir yerde arkadaşların kayıp vermesi çok zordu. İhanet olmadığı sürece. Kışın Aliboğazı'ndan kaçan biri onların üslenme yerlerini biliyormuş ve düşmanı onların kampına götürmüştü. Dört gün süren çatışmada birçok arkadaş şehit düşmüş yaralı kurtulan arkadaşlar da bir mağarada üstlerine düşman gelince ele geçmemek için bombalarını kendilerinde patlatmışlardı. O kamptaki elli bir arkadaştan sadece on üç arkadaş kurtulabilmişti.

Diyar arkadaş o kampın komutanıydı. Çok uzun yıllardır Dersim'deydi. Selim Çürükkaya'nın kardeşiydi. Adı Ömer Çürükkaya'ydı. '80'lerde katılmıştı. Ben ilk katıldığım süreçlerden onu tanıyordum. O zamanlar yaşıam küçük olduğu için beni çok seviyor, çok ilgileniyordu. Serhat ve Aysel Çürükkaya'ya sürekli tavır koyduğunu hatırlıyorum. Mücadeleci ve radikal biriydi. Serhat'ın tüm bastırma çabalarına karşı boyun eğmeyen bir duruşu ve inadı vardı. Diyar arkadaş Dersim'de Zaza inadıyla tanınırdı. İyi veya kötü bir şeye tamam dedi mi mutlaka yapardı. Onu inadından çevirmek imkansızdı. PKK kültürü ve bağlılığı çok güçlüydü.

Askeri yönü çok güçlüydü. Elinde sürekli bir cihazla ve hep düşmanın konuşmalarını takip ederken hatırlarım onu. Şifrelerinden ve konuşma tarzlarından onların hareket tarzlarını çözer, bir konuşmadan nereye, ne zaman operasyon yapılacağını hemen anlardı. Diyar arkadaş eylemci yönüyle bilinen bir arkadaştı. Batı'da düşmana çok ağır darbeler vurmuştu. Önceki yıl onlara baskın yapmak isteyen düşmanın içine girmiş ve baskına gelen askerleri şaşkına çevirmişti. Yaptıkları eylemde düşman üzerinden çok malzeme kaldırmışlardı.

Şehit düşenler arasında Güney'den beraber yola çıkıp Dersim'e kadar birlikte geldiğimiz can yoldaşım Jiyan da vardı. Jiyan arkadaşla Güney'den başlayan yol sürecimiz, birlikte yaşadıklarımız, onun Dersim'e olan hasreti ve "Ölürsem de Dersim'de öleyim" sözü hiç aklımdan çıkmıyordu. Onunla Dersim'e gidince ayrılmış ve bir daha görüşme fırsatımız olmamıştı.

Bütün bu süreçler geçip de Batı'ya geçtiğimde Gorse arkadaşla tanıştık. O daha çok Batı tarafında kaldığından daha önce karşılaşmamıştık. Onun Diyar arkadaşın bölümünde kaldığını ve Jiyan arkadaşın şehit düştüğü çatışmada yer aldığını duyunca yanına gittim ve ondan bana Jiyan arkadaş anlatmasını istedim. Dersim'de hayallerindeki gerillacılığı gerçekleştirmeyi başarıp başarmadığını öğrenmek istiyordum. Gorse arkadaş:

"Jiyan arkadaşla 1996 yılında Ovacık'ta Diyar arkadaşın bölümünde birlikteydik. Manga komutanıydı. Zilan arkadaşın eyleminden sonra Ovacık'ta birçok eylem oldu. Çoğu da sonuç alıcı eylemlerdi. Nenikan, Tornoza karakol eylemlerinde yer aldı. Ağustos ayında düşman operasyona çıktı. Diyar arkadaş düşmanı fark eder etmez mevzilenmiş ve mangalara kadar gitmelerine izin vermişlerdi. Jiyan, Çeko, Newroz arkadaşlar düşman onları geçince vurmuşlardı. Jiyan arkadaş zılgıt çekince askerlerin ödü kopmuş. Çatışmalarda hep zılgıt çekirdi. Düşmanın üzerinden havan, üç G3 ve askeri malzeme kaldırmışlardı.

İbrahim arkadaşla birlikte yanlarına gittiğimizde Jiyan arkadaşın başında bir asker şapkası vardı. Çatışmadan çıktıklarını duymuştuk. Şapkayı göstererek:

'Mehmetçiğin üstünden kaldırdım bunu.' dedi. O şapka hep kafasındaydı.

Jiyan arkadaş birikimli, ideolojik bir arkadaştı. Tüm eğitim komisyonlarında yer alırdı. Zazaca bildiğinden köylülerle çok rahat ilişkilileniyordu. Halk içinde ağırlığı vardı. Bir köye gitmiştik. Oradaki evlerden birinde TIKKO'cuların eski bir milisi vardı. Yakalanan bir TIKKO'cu onu ele vermiş, o da bir süre cezaevinde kalmıştı. Çıktıktan sonra devrimcilerle ilişkilerini kesmiş, belediyede çöpçü olarak çalışmaya başlamıştı. Kimseye güvenmiyor ve yaşadıklarından dolayı devrimcileri suçluyordu.

'Cezaevine girdim, çocuklarım ortada kaldı. Kimse bize sahip çıkmadı. Hani her şey halk içindi?' diye şikâyet ediyordu.

Jiyan arkadaş ona Türk solunun direnişlerini, Kaypakkaya'yı örnek verdi. Hem moral verdi hem de anlattıklarıyla o adamın devrimcileri değil devleti, başına gelenlerin temel sorumlusunu sorgulamasını sağladı. O günden sonra o adam bizim için çalışmaya başladı." diye anlattı.

Gorse arkadaş o zaman oldukça gençti ve Jiyan arkadaştan çok şey öğrenmişti. Onun şehit arkadaşların mücadelelerine olan saygısını ve anlam verme düzeyini hayranlıkla anlatıyordu.

"Zilan arkadaş eyleme giderken arkadaşlardan en son ayrıldığı noktaya gitmiştik. Oranın adı şimdi Şehit Diyar noktasıdır. Jiyan arkadaş oraya gittiğimizde çok duygulanmıştı.

'Bu ağaç Zilan arkadaşın silahını astığı ağaç. Bu Zilan arkadaşın yürüdüğü patika...' diyerek her tarafta Zilan arkadaşın izlerini görüyordu. O süreçte Önderlik dışında kimse Zilan arkadaşın eyleminin büyüklüğünü tam anlamlandırmamıştı. Ama Jiyan arkadaş çok derin bir sorgulama içindeydi. Oralara geziyor, o toprağı kokluyordu.

‘Şehit Bermal arkadaşla da burada ayrıldık. Bu nokta kadının ne kadar güçlü, iradeli olduğunu gösteren bir yer’ diyordu. Oraya gittiğimizde çok duygulanır ve sürekli yazı yazardı. Zilan ve Bermal arkadaşlar üzerine yazdığı yazıları bana da okumuştı.

Benim o zaman okuma yazmam yoktu. O ise çok düzenli yazıyordu. Bir gün merak ettim, yanına gittim. Ne yazdığını sordum, o da bana yazılarını okudu. Gerillayı, Önderliği, şehitleri çok güzel yazmıştı.

‘Bu mücadele yazılmalı.’ dedi defterini kapatırken. Derin bir iç çekti:

‘Kürtlerin tarihi yazılı değil. Benim yazdıklarım şu an önemli olmayabilir ama bunlar tarih olacak. Biz mücadelemizi yazmasak kim yazacak?’

Bana da hep okuma yazmayı öğrenmem için ısrar ederdi. Ama benim hiç ilgim yoktu.

’96 kış kampında da birlikteydik. Kampta on üç bayan arkadaş vardı. Derslerdeki en katılımcı kişi Jiyan arkadaştı. Rus devriminde kullanılan taktiklerden, diğer ülke devrimlerinden örnekler veriyordu hep. Askeri yoğunlaşması oldukça güçlüydü...” diye anlattı.

Sonunda cesaretimi toplayarak Jiyan arkadaşın nasıl şehit düştüğünü sorabildim. Gorse arkadaş közleri karıştırdı, biraz düşündü ve bana bakmadan:

“97 ilkbaharında Nenikan tarafına gittik. Orada daha kar erimemişti. Aliboğazi’nde operasyon başlamıştı. Bizim bölüğü uyardılar ama biz kendimize olan güvenimizden dolayı kaldığımız noktadan çıkmadık.

11 Nisan günü bir toplantı yaptık ve Jiyan arkadaş takım komutanı oldu. Gece saat 10’a kadar toplantı sürdü. Jiyan arkadaş o gün görev almıştı ve kendisini saat 12’den sonra subay yapmıştı.

Sabaha doğru havanların sesiyle uyandık ve hemen tepelere çıktık. İndirmeler başladı. Yan yana üç mevzi vardı. Sızma yapan bir kolla çatıştık. Jiyan arkadaş hem çatışıyor hem de tilili çekiyordu. Düşman cihazdan:

‘Onlar vuruyor, kadınlar tilili çekiyor!’ diyordu. ‘Yanaşamıyoruz!’

Akşam geri çekilmeye başladık. Ben ve Jiyan arkadaş artçıydık. Çemberi geçerken askerlerin pusu atacağını biliyorduk. Çatışma oldu. İki arkadaş yaralandı. Ben ve Jiyan arkadaş öne geçtik.

Bir ara saati sordum. “1:45” dedi. Bir tepeye tırmanıyorduk. Aramızda bir metre vardı. Birden durdu. Yanına koştum, boğazından bir mermi almıştı. Bana eliyle ‘Git’ diye işaret etti. Boğazından hırıltılar çıkıyordu. Konuşamıyordu. Boğazına bir bez bastırdım ama kan durmuyordu.

Son olarak gözlerimin içine baktı, eliyle ‘Yaz’ işareti yaptı. Kucağımdaki başı yana düştü...

Arkadaşlar tepeye çıkmış çatışıyor. Yanındaki günlükleri, eşyalarını aldım. Karı açarak bir yer kazdım. Düşmanın eline geçmesine izin veremezdim.

O günden sonra yazmaya başladım.”

Gorse arkadaş sözlerini bitirdikten sonra uzun süre bir şey demedi. Ben de konuşmadım. İkimiz de közlere bakarak onu düşünüyorduk.

Poxus zozanlarına çıkınca Faik arkadaş radyosunu alarak biraz ileri gitti. Yanımızda radyo dinlemek istemiyordu. Çünkü her gün yeni bir çatışma, yeni bir şahadet haberi duyuyorduk. Düşman radyodan özel savaş yürütüyor, bittiğimizi ilan edip duruyordu. Halkın içinde yaptıkları propagandalarda ve cihazlardan duyduğumuz konuşmalarda:

“Hepsini öldürdük, alanda yönetim kalmadı. İsa’nın, Hawar’ın kellesini aldık. Sadece Faik ve Kemal kaldı. Onların kellesinin de elimize geçmesine az kaldı.” diyorlarmış.

Faik arkadaş o gün radyodan İsa arkadaşın şehit düşürüldüğünü duymuş ama morali bozulsa da bize yansıtmamıştı. Sürekli “Başaran yoldaşımızdır” diyordu. Boş kalmayalım diye sürekli toplantı yapıyor, tek tek ve toplu olarak arkadaşlarla tartışmalar yürütüyordu.

Abbas arkadaş bir akşamüzeri beni çağırıp sakladığım unu getirmemi söyledi. Yanımızda hiç erzak kalmamıştı. O gece Diljin arkadaşla birlikte unu sakladığım yerden almaya gittim. Bir ihtimal düşman görmemiştir diye düşünüyordum. Gerçekten de görmemişlerdi ama biraz ıslanmıştı. Dönüşte yağmur yağıyordu ve hava çok karanlıktı, o gece yolu da şaşırdık. Taşıdığımız un sırtımızda hamura dönmüştü. O un bizim için o kadar değerliydi ki bırakamazdık. Sabaha kadar bir kayanın dibinde oturup yağmurun dinmesini bekledik.

Dişlerim soğuktan birbirine vuruyordu. Diljin arkadaş sürekli elimi tutuyor ve ısıtmaya çalışıyordu. Noktaya yakınlaştığımızda Berivan arkadaşla karşılaştık. Bizi çok merak etmiş ve karşılamak için önümüze gelmişti. Zor bela noktaya ulaştık ve ben ulaşır ulaşmaz bayıldım. Arkadaşlar ateş yakıp yere bir şeyler sermiş ve beni oraya taşımışlardı. Ben hiç birini fark etmemiştim.

Direnişin Adı Oldular...

Hamza arkadaş ve grubu da Hozat tarafında Pilav tepesindeki çatışmada şehit düştü. Onların şahadeti de 12 Nisan günüydü.

Zilan arkadaşın eylemi ve sonrasında gelişen eylemlerimizin Dersim’de büyük etkisi olmuştu. ’97 yılının final yılı ilan edilmesi ardından korkuya kapılan düşman bahardan önce her yerden yönelerek çıkış yapmamızın önüne geçmeye çalışıyordu. O nedenle daha Şubat ayında saldırılara başlamıştı. O yıl Dersim pilot bölge seçilmiş, yüz binlerce asker Dersim’e yığılmış ve özellikle Nisan ayında yoğunlaştırdığı operasyonlarda çok kayıp vermiştik. En çok kayıp verdiğimiz yerlerden biri de Aliboğazı’ydı. Aliboğazı’nda ilk çatışmalar Mart’ta başlamış ve oradaki gücümüz uzun süre kuşatma içinde kalmıştı. Düşman tüm giriş çıkış hatlarını tutarak arkadaşları çembere almıştı. Arkadaşlar başka bir yol bulamayınca çemberi yararak çıkmaya karar vermişlerdi. İsa arkadaşın sorumluluğunda elli kişilik bir güç Bozanlardan çıkmaya çalışırken aşırı kardan yolu şaşırmış ve Akirek karakolunun olduğu tarafa doğru inmişler ve düşman tarafından fark edilmişlerdi. İsa arkadaş yanındaki yirmi kişilik bir grupla diğer gruptan kopmuş ve diğer grubu beklerken düşman tanklarla vurmuş, o gruptan İsa arkadaş ağır yaralı olmak üzere, Perwer arkadaş ve Çekdar dışında kimse kurtulmamıştı. Necmi, Zeynel Mardin, Berjin Siirt, Berçem Malatya, Reber Mardin, Bese Merxo, Doğan Batman, Şiyar Çele(başe Şiyar) şehit düşen arkadaşlar arasındaydı.

İsa arkadaş ağır yaralı olduğundan Çekdar İsa arkadaşın yanında kalmış ve Perver arkadaş tek başına Bese Hozat arkadaş onların kaldığı yere giderek onlara birinin teslim olduğunu ve arkadaşların şehit düştüğünü söyleyerek tedbirlerini almalarını istemişti. Onların yanına ulaşmaya çalışırken karda ayakları yanmış ve çok kötü bir durumda arkadaşlara ulaşmıştı. Perver arkadaşın ayakları kangren olmasın diye tüm parmaklarını kesmişlerdi. Perver arkadaş ondan sonra uzun süre bir arkadaşla birlikte bir yerde saklanmak zorunda kalmıştı.

İsa arkadaşın grubundan koparak arkada kalan Beritan ve Hamza arkadaşın içinde bulunduğu grup ise tank atışlarıyla birlikte yönünü değiştirip Pilav tepesine çıkmaya başlamıştı. Ertesi gün izlerinden yerlerini bulan düşmanla çatışmaya girmişler ve akşama kadar yaşanan çatışmada Hamza ve Dilzar arkadaş da dahil olmak üzere sekiz arkadaş şehit düşmüştü. Hamza ve Dilzar arkadaşın son mermilerine kadar çatıştıkları ve cephaneleri bitince silahlarını kırdıkları anlatılıyordu.

Hamza arkadaş Ankara üniversitesi hukuk fakültesinde okumuştur. Gerçek adı Zülküf Aldemir’dir. Amedliydi. ’92 yılında katılmış ve Dersim’den önce Amed’de de gerillacılık yapmıştı. Önderliğin yanında da eğitim görmüş bir arkadaştı. Siyasi ve askeri olarak çok güçlüydü. Onun şahadeti düşmanı çok sevindirmişti. Radyolardan, cihazlardan sürekli:

“PKK’nin teorisyenini vurduk.” diyorlardı. Hamza arkadaşın o çatışma sırasında, İsa arkadaşın şehit düştüğünü duyduğunu ve ondan sonra artık dizlerinin tutmadığını söylüyordu arkadaşlar. Geri çekilme sırasında tanklar görüntülerini almış ve Hamza, Dilzar, Sozdar(Remziye Tutuş), Kenan Amed, Zeynep(Şengül Saray), Zozan(Kevser Güneş) arkadaş birlikte şehit düşmüştü.

İsa arkadaşın grubunda ise Dersim’in en değerli kadın komutanlarından biri olan Şilan arkadaş da şehit düşmüştü.

Dilzar ve Şilan arkadaş tanıma şansına eriştiğim kadın komutanları olarak Dersim’in en nitelikli, en güvenilen ve savaşkan arkadaşları arasındaydı.

Dilzar arkadaş Amedliydi. Adı Azize Yalçın’dı. Partiye ’91 başlarında nişanlısı Çeko arkadaşla katılmıştı. Çeko arkadaş da Amed’de şehit düştü. Sistemin geleneksel ilişkilerini redderek ve gerçek sevgiyi yaratmanın mekanlarına gelmişti. Dizlar arkadaş Botan, Erzurum ve Önderlik sahasında kalmıştı. Dersim’e ’96 yılında gelmişti. Onunla Çekdar’ın bölüğünde takım komutanı olduğu süreçte tanışmıştık. O zamanki duruşu beni çok etkilemişti.

En belirgin özelliği cinsine karşı olan sevgisiydi. Doğal bir kadın özü vardı onda. Sonradan kazanılmış bir bilinçten ziyade kökü daha derinlerde bir kadın sevgisine sahipti. Kadının ordulaşmasının Dersim’de geliştirilmeye çalışıldığı, YAJK örgütlenmesinin oturtulmaya çalışıldığı süreçlerde en çok emek harcayan ve kadın örgütlülüğü için çaba sahibi olan arkadaşlardandı. Erkek egemenlikli anlayışlar hâkimdi ve kadın gücüne güven konusunda sorunlar yaşıyordu. Kaba yaklaşımlar ve dışlayıcı tutumlar karşısında Dilzar arkadaşın mücadelesi çok güçlüydü. Zaman zaman düz yaklaşımlarıyla öne çıkıyordu ama savaşımı hiç bırakmamıştı. O yüzden erkek arkadaşlarla sürekli karşı karşıya geldiğini ve dönem dönem rapor istendiğini biliyorum. Amedlilerde genelde yaşanan o dobralık onda çok belirgindi. Çok açık sözlü, lafını esirgemeyen biriydi. Birikimli ve bilinçli bir arkadaştı heval Dilzar. Derin bir ideolojik yaklaşımı vardı. Kadın dünyasını açığa çıkarma, kadını geliştirme istemi çoktu. Kadın arkadaşları koruyan, anlamaya çalışan, sabırlı yaklaşan biriydi.

Yönetim çalışmalarında ve yaşamda ağırlığı olan, dinlenen, saygı gösterilen bir arkadaştı. Oldukça emekçi biri olduğu için arkadaşlar tarafından çok sevilirdi. Onun şahadeti birçok arkadaş gibi beni de çok etkilemişti. Heval Dilzar’ın kaybı Dersim’deki kadın yapısı açısından çok önemli bir kayıptı. Çatışma sırasındaki tavrını ve kahramanlığını yıllar sonra bile örnek gösterirdi arkadaşlar. Arkadaşlar gitmesini istediği halde o çatışmayı bırakmamış ve sonuna kadar savaşmıştı. Arkadaşları kurtarma adına kendini feda etmişti. Dilzar arkadaş kadın ordulaşmasında bir sembol olarak işlenmesi gereken arkadaşlardan biriydi bana göre.

Şılan arkadaş Mazgirt’in Dilanoğlu köyündendi. Adı Sevinç Sezgindi. En belirgin özelliği savaşta çok gözü kara olmasıydı. Savaş gerçekliği içerisinde bu duruşuyla hep güven veren birisiydi. Eylemlerde hep saldırıdaydı ve mutlaka silah kaldırırdı. Bir askeri konvooya yaptıkları saldırıda silah almak için cemsinin yanına gidince vurulan askerlerden birinin kardeşi olduğunu görmüştü. Herkesten gizlediği bu acı gerçeği çok sonradan bir arkadaşla anlatmış ve biz de yıllar sonra, o şehit düştükten sonra öğrenmiştik.

Şılan arkadaş uzun boyluydu. Saçlarını hep kısa keserdi. Kapkara, kocaman gözleri gülümseyince ıslık ıslık parlardı. Kalabalık bir grubun içinde bile onun keskin bakışlarını hemen hissedebiliydiniz. Düşünceleri gözlerinden okunurdu. Çok heybetliydi. Tüm arkadaşlar onun yanında kendilerine çeki düzen verirlerdi. Sert görünüşünün yanında çok da şakacı ve çılgındı. Hiç ummadığın bir anda yaptığı şakalarla herkesi kaha kahaya boğardı.

Erkek arkadaşları hiç takmazdı. Biri kadına karşı bir söz söylediğinde onu pişman ederdi. Yönetim çalışmalarında erkek arkadaşlarla sürekli bir çatışma içindeydi. Kadını geride tutmaya çalışan, yeterince misyon biçmeyen tutumlar karşısında hep savaşırdı. Erkek arkadaşlarla her konuda; eylemde, yük taşımada bir rekabet içindeydi. Kadınlara karşı gelişen dışlama, küçük görme yaklaşımlarına karşı çıkan, erkek arkadaşların bu yaklaşımlarına karşı tavır sahibi olan biriydi. Kadın özgürlüğü ve komutanlığında örnek bir kişilikti.

Peyman Amed arkadaşla onun üzerine hep sohbet ederdik. Ayhan arkadaşın bölüğündeyken Şılan arkadaş onun takım komutanıymış. Bana bir gün onunla ilgili olarak şunu anlatmıştı:

“Bir gün yönetim toplantısından morali bozuk gelmişti. Ne olduğunu sordum:

‘Ben bu insanları anlamıyorum.’ dedi. Ne demek istediğini anlamadım ama üstelemedim. Biraz sonra bir arkadaş müsaade isteyerek içeri girdi.

‘İsa arkadaş seni çağırıyor.’ dedi Şılan arkadaş. Şılan arkadaş ona ters ters bakıp:

‘Git arkadaşla söyle; ben gelmiyorum.’ Arkadaş ise arada kalmış olmanın sıkıntısıyla:

‘Mutlaka gelsin, dedi. Ben karışmıyorum.’ diyerek gitti. Şılan arkadaş beni İsa arkadaşın yanına göndererek:

‘Ona söyle; ben söyleyeceğimi söyledim. Diyeceği bir şey varsa kendi buraya gelip söylesin.’ dedi.

Kıştı. Erkek arkadaşların mangaları ile bizimki arasından küçük bir dere geçiyordu. Odunlardan bir köprü yapmıştık. Köprümüz buz tuttuğu için ayağım kaydı ve suya düştüm. Islak ıslak İsa arkadaşın yanına gittim.

Bir arkadaşla konuşuyordu. Konuşmasının bitmesini bekledim. Bana bakıp niye geldiğimi sordu. Şılan arkadaşın söylediklerini kendisine söyledim. Heval İsa güldü:

‘Ya öyle mi?’ dedi. ‘Demek gelmeyecek öyle mi? Tamam. Benim de söyleyecek bir şeyim yok o zaman, ben de gelmeyeceğim.’ Biraz kurgun söyledi bunları. Sonra bana bakarak:

'Suya mı düştün sen?' diye sordu.

'Evet.' deyince:

'Bak şu Şilan yüzünden bu soğukta suya da düştün.' dedi.

Geri dönüp İsa arkadaşın söylediklerini Şilan arkadaşına aktardım. O gece uzun uzun sohbet ettik. İsa arkadaşın zorlayıcı yaklaşımlarından bahsetti. Onun kadroya karşı yaklaşımları çok zoruna gidiyor ve çok eleştiriyordu." Peyman arkadaş Şilan arkadaş çok severdi. Onun şahadetini hiç kabullenemiyordu.

Şilan arkadaş çok keskin bir komutandı. Bir komutanda aranan özelliklerin hepsi onda mevcuttu. İlk bakışta sert ve kendini beğenmiş bir duruşu vardı ama kendine olan güveni ve keskinliği onu böyle gösteriyordu. Tanidikça ne kadar içten ve mütevazı bir yapısının olduğunu anladım. Heval Şilan çok adaletli biriydi. Birinin ezilmesine, birinin gereksiz yere yüceltilmesine asla müsaade etmezdi. Bu tür yaklaşımlar karşısında hemen tavrını koyardı. İnsan sevgisi çok derin olan biriydi. İlişkilerine çok emek veriyordu. İnsanlarla çok ilgileniyor, bir sorun çıksa halletmeden peşini bırakmıyordu. Öyle ki arkadaşlar ona bağlanmaya başlıyordu. Emek vererek ilişkilerini büyütüyordu.

Dıştan baktığında çılgın, kafasına eseni yapan, hizaya gelmeyen, gamsız-aldırmaz biri gibi görünürdü ama çok derindi. Kişilik çözümlemelerini isabetli yapardı. İç sorgulamaları güçlü, düşünce üreten, yaşamı derinliğine kavrayan biriydi. Hiç sıradan biri değildi, kendine has özellikleriyle hepimizden çok çok farklıydı. Farklı olmak için yapmıyordu bunu, bu onun karakteriydi, doğasıydı. Farklılıklarıyla özgür biriydi.

Heval Şilan gerçekten çok bağımsız bir kişilikti. Adil, heybetli, özgür ve çılgın duruşuyla gerçek bir Dersim kızıydı o.

Şehit düşmeden önce onun Önderlik sahasına gönderilmesi tartışılıyordu. Ancak '97 operasyonları Önderliği görmesine izin vermedi.

Bütün şahadetler üst üste geldi. Dersim'de en büyük komuta kaybını o yıl yaşadık. Ayrıca çok genç arkadaşlar şehit düştü. On beş-on altı yaşındaki bu gencecik insanları şehit düşürmek için düşman tüm tanklarını, toplarını, koblalarını devreye koydu. Azılı teröristler ve katiller olarak yansıtılar onları... Ve geleceğin büyük komutanları olacak kadın arkadaşların kaybı da o yıl oldu. Kahramanca savaştılar. Teslim olmadılar, arkadaşlarını bırakmadılar. Yoldaşlarını korumak ve kurtarmak için şehit düşenler, en önde olduklarından herkesten önce düşenler onlar oldu. '97'den önce, bir Güney savaşında bu kadar çok kayıp yaşamış ve onlarca cenaze görmüştüm, bir de '94 yılında Botan'da toplu kayıplar olmuştu. O yıl da Dersim'de yüz ona yakın arkadaş şehit düştü. Çoğu kış kamplarında ya da pratikte birlikte kaldığımız, açlığı, susuzluğu, yorgunluğu ve olduğunda bir parça ekmeği paylaştığımız, birlikte gülüp ağladığımız arkadaşlardı. Şahadetlerin o kadar etkisinde kalmıştık ki rüyalarımızda sürekli onları görüyorduk. Herkes geceleri onların adlarını sayıklıyordu. Gözlerimizi kapatsak onlar karşımızdaydı. Her patika, her kaya dibi, her tepede onlarla anılarımız vardı. Nerede yürüsek izleri izlerimize karışıyor, nerede dursak yanımızda oturuyorlardı. Nereye gitsek bizi direnmeye çağırıyorlardı.

Düşman bizi yoğun operasyonlarla, teknikle yok etmeyi, kalanların da moralsizlik ve inançsızlık içinde teslim olmalarını hedefliyordu. Bu nedenle korkunç bir özel savaş başlatmışlardı. Her yönüyle ablukaya alındığımız o süreçte birkaç kişi dışında kimse teslim olmadı, kimse ihanet etmedi. Şahadetlerin yoğun etkisi ve baskısı altında olsak da, moralimiz bozulsa, yoldaş acısıyla yüreğimiz dağlansa da hesap gününün geleceğini biliyorduk. İrademiz ve inancımızla o günleri yaratacak olan bizdik. Yoldaşlarımızın kanları yerde kalmayacak, bu acımasız yönelimlerin hesabı sorulacak, bizden aldıkları her insanın karşılığında yüzlerce, Hawarlar, Hamzalar, Diyarlar, Dilzarlar, Beritanlar, Jiyanlar, Newaller akacaktı dağlara...

Zel'e gittik. Mayıs ayıydı artık. Orada bir sabah erkenden tepecilerimiz çatışmaya girdi. Düşman küçük Zel'i tutmuş, hem tepeden hem aşağıdan gelerek tepenin etrafını sarmıştı. Tepeciler çatışmaya başlayınca Faik arkadaş:

"Herkes toparlanıp mağaraya gitsin." dedi. "Tepeye düşman çıktı." Moral düzeyimize bakıyor, hepimizin intiharvari çatışacağını ve kayıp vereceğimizi düşünerek kaygılanıyordu. O yüzden

yine bizi geri gönderecek ve kendisi bir grupla çatışmaya devam edecekti. Faik arkadaş toparlanmamızı isteyince ben artık patladım. Sürekli kaçmak, saklanmak psikolojimi bozmuştu. Savaşmak, intikam almak ve içimi yakan bu duygudan kurtulmak istiyordum. Ölmek veya yaşamak çok önemli değildi.

“Bu kez seni dinlemeyeceğim.” dedim kendi kendime. Gizlice silahımı aldım, hızla Koçer ve Agit arkadaşın yanına gittim. Aşağıdan gelen düşmanı taramaya başladık. Bulunduğumuz yere çıkamadılar ve gerisin geri kaçmaya başladılar. Biraz olsun rahatlamıştım.

Faik arkadaş biraz sonra bağlantı kurdu ve Koçer arkadaşına:

“Siz iki kişisiniz. İki silah sesi gelmesi lazım, o üçüncü silah da neyin nesi oluyor? Yanınızda kim var?” diye sordu. Koçer arkadaş gülererek cevap verdi:

“Sence kim olabilir?”

“O kurlsız Saadet değil mi?”

Koçer arkadaşına:

“Sakın söyleme.” dedim ama o:

“Evet” diyerek Faik arkadaşını onayladı. Faik arkadaş:

“Daha sonra ben onunla hesaplaşırım. Demek talimatımızı dinlemiyor?” diye kızdı. Öyle deyince Koçer arkadaşın elinden cihazı aldım.

“Tamam, sonra hesaplaşalım ama şimdilik burada kalmak istiyorum.” dedim. Kalabileceğimi söyledim.

Biraz sonra askerler üst taraftan gelmeye başladı. Faik arkadaş karnasla suikast yaparak bir askeri yaralamıştı. Onlar da sinirden bize yöneldiler. Üzerimize doğru ateş etmeye başladılar. Bulunduğumuz yer kayalık ve altı uçurumlu bir yerdi. Mermi almıyordu. Teknik işlevsiz kalınca üzerimize kayaları yuvarlamaya başladılar. Bulunduğumuz yerden onların bu çaresizliğine gülmekten kendimizi alamadık.

Akşama doğru geri çekilme yaparak Zel yamaçlarında bir ormanın içine girdik. Abbas arkadaş yaralıydı. Tepedeki çatışmada ayağından mermi almıştı. Onun dışındaki arkadaşların hepsi sağlamdı. Yaralı arkadaşlar için tedbir amaçlı saklanan biraz ekmek benim mangama teslim edilmişti ve haftalardır çantamızda duruyordu. Abbas arkadaşına bir parça ekmek vermek istedik ama ne yaptysak almadı. Abbas arkadaş çok iradeli çok güçlü bir arkadaştı. Siirtliydi ve '93 yılından beri gerilla saflarındaydı. Dersim'deki belirgin arkadaşlardan biriydi. Eylemci ve canlı biriydi. Şehit düştüğü 2007 yılına kadar Kürdistan topraklarını adım adım dolaştı. Amed, Erzurum, Dersim, Koçgiri, Karadeniz ve Güney Kürdistan alanlarında gerillacılık yaptı ve açlıktan ölse bile bir dilim ekmeğe tenezzül etmedi. En zorlu koşullarda bile şikâyet etmedi. Gerillacılığın kendisinin fedakârlık olduğunu çok iyi biliyordu.

Zel'de toplantı yaptık. Toplantı bazı sorunlar nedeniyle biraz uzadı. Ara verilmişti. Hepimiz büyük bir ağacın altında toplu olarak oturmuş sohbet ediyorduk. Serhat(Sçenko) arkadaş bizden biraz uzakta bir kayaya yaslanmıştı. Sırtını çantasına dayamış, silahı elinde, başını kayaya yaslamış, gözleri kapalı dinleniyordu. Biz aramızda konuşurken bir el silah sesi geldi. Sçenko yana düştü. Tek mermiyle göğsünden vurulmuştu. Hemen yanına koştuk. Yapacak hiçbir şey kalmamıştı.

Sçenko'nun daha bıyıkları terlememişti. Gencecik yüzü sanki derin bir uykuya dalmış gibi masumdu. Bölüğümüzün en genci, hepimizin gözünün bebeği öyle şehit düştü. Atakan arkadaş günlerce kendine gelememişti.

Sçenko arkadaşın şahadetinden sonra geri çekilme yaparak büyük Zel'e geçtik. Abbas arkadaş çok kan kaybetmiş ve bacağı iyice şişmişti. Şutiklerle bağlamıştık ama yürüdükçe daha da kötüleşiyordu. Ona yardım etmemize de izin vermiyor ve yaralı haliyle elinde bir baston, kendisi yürüyordu. Ağzından bir kez bile “ah” sözünü duymadım.

O gece yürüyüşünde Bese ve Atakan arkadaş bizden koptu. Bese arkadaşın güvenliği gelmişti ama kendisi ortada yoktu. Atakan arkadaşın morali çok bozuktu. Sçenko'nun şahadeti onu çok etkilemişti. O yüzden geride kalmıştı. Kemal arkadaş yanıma geldi ve:

“Düşman cihazdan köprüünün üzerinde otuz dokuz numara ayakkabı ve bir kırmızı şarjör bulduğunu söylüyor.” dedi. Önce doğru mu söylüyor diye anlamaya çalıştım ama baktım ki Kemal arkadaşın her zamanki esprilerindendir. Bese ve Atakan arkadaşları ancak birkaç gün sonra bulabildik.

Kemal arkadaş her zaman çok şakacıydı ve her koşulda moral kaynağıydı. Onun yanında insan yaşlanmaz, acıları hafifler ve geleceğe hep umutla bakardı. Onunlayken her zorluğun üstesinden gelinebilirdi.

Poxus'a ulaştığımızda Karker arkadaş bize köyden biraz un ve çay getirdi. İki aydır ateş yakmamış, bir bardak çay bile içmemiştik. Yol boyu ışınların suyunu emerek yürümüştük.

Kemal arkadaş:

“Uygun bir yerde ateş yakıp kendimize bir çay yapalım.” dedi. Çayın yanında bir de yağsız ve tuzsuz bir un çorbası yaptık. O sırada nöbetçi gelip:

“Düşman var.” dedi. Hemen dürbünü alıp nöbet yerine gittim. Arazideki çobanlardı. Hızla dönüp arkadaşlara haber vermek istedim, çünkü hemen her şeyi döküp eşyaları toparlayacaklarını biliyordum ama onlara yetişene kadar çayı da, çorbayı da dökmüş çaydanlıkları, tabağı çantalarına koymuşlardı bile...

Zel'de toplantı olduğu gün cephecilerimiz Mehmet Zeki ve Ali İhsan arkadaşın Nisan ayında Mazgirt'e bağlı Tarpasor alanında nokta baskınında şehit düştüklerini duymuştuk.

Mehmet Zeki arkadaş Ambar köyündendi. Adı Özgür Kalkan'dı. Büyük Mehmet Zeki arkadaşın adını almıştı. O, partinin ilk süreçlerinde katılmış Dersim'de çok anlatılan arkadaşlardan biriydi. Genç Mehmet Zeki arkadaş onun adını büyük bir gururla taşıyordu. Onu hep güleç yüzüyle hatırlıyorum. Kış kampında birlikteydik ama kampımız o kadar kalabalıktı ki herkesi yakından tanıma imkânı olmuyordu. Mehmet Zeki arkadaş eğitimlerde konuşmazdı ama hep çok dikkatli ve gözlerini kocaman kocaman açarak anlatılanları dinlerdi. Genç arkadaşların birçoğu gibi o da konuşma hakkının daha çok eski arkadaşlara ait olduğunu düşünür:

“Bizim için önemli olan dinlemek ve arkadaşların pratiklerinden ders çıkarmaktır.” derdi.

Ali İhsan arkadaş Amedliydi. Dersim'e Amed'den gelmişti. O da kış kampındaydı. Kampta bir moral olduğunda moralleri hep o yönetirdi. Eski ve çok tecrübeli bir arkadaştı.

Ali İhsan ve M. Zeki arkadaşın şahadetinden sonra Temmuz ayında da cephecimiz Ali Ekber arkadaş köye girerken Mazgirt'te düşman pususunda şehit düştü. Ali Ekber arkadaşın gerçek adı Ali Rıza Yıldız'dı. Mazgirt Danaburan köyündendi. Onunla da kış kampında birlikteydik, orada takım komutanıydı ve herkesin hayranlıkla izlediği çok güçlü bir askeri duruşu vardı. Çok uzun boyluydu. Okula o heybetli girişi ve gür sesiyle tekmil alışı daha sonradan skeçlerin konusu olmuştu.

Ali Ekber arkadaş Mazgirt çevresindeki tüm gençleri duruşuyla etkilemişti. Bazı insanlar hiç konuşmasanız da çevresine yaydıkları hava ile bile sizi etkiler ve onlara bakarken bir gerilla profili oluşur beyninizde. Gençler de ondan çok etkilenmiş, onun güven veren duruşu halkı PKK'ye yakınlaştırmıştı. Onun çalışma yürüttüğü süreçte ve şahadetinden sonra birçok genç ondan etkilenip katılmıştı. Metropollerden katılım çoktu ama Dersim içinde en çok Mazgirt çevresinden katılım oluyordu. O süreçlerde katılan gençlere neden katıldıklarını sorduğumda çoğu Ali Ekber ve Yılmaz arkadaşın adını veriyorlardı.

Dersim halkı devrimcilerle hep iç içe olmuş, gençleri devrimciler içinde büyümüştü. O nedenle insanları kolay tanıyor ve ayrımı iyi yapıyorlardı. Herkesi kolay kolay benimsemezdi. Köylere gittiğimizde bize gözlemlerini söyler ve herkes hakkında bir yorum yaparlardı.

“Bu arkadaşınız kararsızdır. Bu arkadaş çok bağlıdır. Bu arkadaşta devrimcilik ruhu çok güçlü vs.” Halkın bu yorumları çoğu zaman gerçeği yansıtıyordu. Dikkat etmemiz gereken kişi ve hususlarda uyarılar yaptıkları bile oluyordu.

Ali İhsan, Ali Ekber, Mehmet Zeki ve Yılmaz arkadaşansa o kadar çok etkilenmişlerdi ki düşmanın tüm baskısına rağmen yardım ve fedakârlığı esirgemiyorlardı. İşkenceleri göze alarak direniyor, bizi korumak için ölümü göze alıyorlardı. Onları öyle direnmeye ve kendini tehlikeye atmaya götüren şey bu arkadaşlarda gördükleri bağlılık ve inancın düzeyiydi. Arkadaşlar onlarda öyle büyük bir umut ve inanç yaratmıştı ki bizi bırakmıyorlardı. O bahar Mazgirt'in bir köyünde düşman erzak bulmuş ve ev sahiplerine o kadar işkence yapmıştı ki... Ama tek bir kelime bile söylememişlerdi. O evin sahibi olan kadın işkenceden sakat kalmış ve oğlu cezaevine atılmıştı.

Sonradan Mazgirt tarafında bir eve gidip ev sahibini zorlayarak erzak almak istemiştik. Ev sahibi yaşlı amca bize:
“Sizden öncekilerde PKK ruhu vardı ama ben sizde onu göremiyorum.” demişti.

Ağaçlar Yaprak Açınca...

Ağaçlar yeşillenmeye başladı Dersim’de. Yaprakların açması bizi o kadar sevindirdi ki önümüze gelen ağaçları ve yaprakları öpmeye başladık. Yaprakların açması bizim için çok önemliydi. Sık Dersim ormanlarında görüntü vermeden hareket edecektik artık, düşmanı pusuya düşürmek daha kolay olacaktı. Gerilla için doğa avantajları kadar koşullar uygun olmadığında büyük bir dezavantaj olabilirdi. Çoğu zaman doğaya karşı bir mücadele içinde olsak da temel dostumuz olan doğa bazı mevsimlerde bizi çok zorluyordu. Düşman koşullar bizim lehimize dönmeden operasyonlarına başlamış ve kendisi için doğa koşullarının avantajlarını kullanmıştı ama artık yapraklar açmaya başladığına göre koşullar bizim lehimize değişecekti. Gerilla bulunduğu ortamla bütünleştikçe ve kendini gizlemeyi başarabildiği sürece başarılı olabilirdi. Kamufraj, gizlilik ve vurup hızla geri çekilmeyi başarmak bizim temel ilkelerimizdi.

Düşman köprüleri tutmaya devam ediyor fakat artık eskisi kadar engelleyici olamıyordu. Çoğu zaman arazinin uygun yerlerinden geçmeyi başarıyorduk. Alan değiştirmek üzere harekete geçtik. Bir köprüyü geçmemiz gerekiyordu. Sayımız kalabalık olduğundan iki gruba ayrıldık. Faik arkadaşın grubu köprüyü geçti ama bizim grup tam geçecekken tanklar geldi ve geri dönmek zorunda kaldık. Bese, Abbas, Seydo, Atakan, Zin, Şafak arkadaşın da içinde olduğu yirmi arkadaş Mazgirt’e gittik. Bir ay kadar arkadaşlardan uzak kaldık. Cihazımız olmadığından bağlantı da kuramadık. Bu süreç içinde düşmanla sürekli kovalamaca oynadık. Her gün bir noktada, her gece yürüyüştük.

Bir sabah asker sesiyle uyandım. Küçük bir vadinin içindeydik. Biraz yukarıdan ses geliyordu. Askerin biri:

“Komutanım bu patikadan mı gidelim?” diye soruyordu.

Arkadaşlarla birbirimize çok yakındık. Oraya gece geç saatte ulaşmış ve yorgun düşen arkadaşlar sırtlarını çantalarına dayayarak ellerinde silah uyumuşlardı. Sürünerek Abbas ve Atakan arkadaşın yanına gittim ve sessizce onları kaldırdım. Eğile eğile vadinin içinden ovaya doğru koşmaya başladık. Düşman bizi fark etmemişti. Rastgele araziye düşmüş, bizi arıyorlardı. Ovalık yerde kalmamız mümkün değildi. O yüzden Mazgirt boğazını aşmamız gerekiyordu.

Boğazın üst tarafında kuru bir ağaç ve ağacın olduğu yerin altında küçük bir mağara vardı. Halk oraya “jar” diyordu. Halkın kutsal gördüğü ziyaretlerden biriydi. Kuru ağacın dalları bağlanan iplerden ve çaput parçalarından rengârenk olmuştu. İnsanlar mağaraya bir merdivenle iniyor ve hastalar mağaranın içinde bulunan delikli bir taştan karşıya geçiyorlardı. Bu taşın hastaları iyileştirdiğine inanılıyordu.

Boğaza ulaşmadan, aşağıda dalik denen sulak ve küçük söğütlerden oluşan sazlık bir yere doğru ilerlerken yaşlı bir köylü bizi gördü. Çok yaşlı, bastonu elinde, belini tuta tuta yürüyen ihtiyar bizi önce kontra sanmış ve çok korkmuştu. Gündüz vakti bizi ovada görünce haklı olarak gerilla olduğumuza inanmakta zorlanmıştı. Fakat gerilla olduğumuzu anlayınca yanımıza geldi.

“Yavrum nereye gidiyorsunuz? Ziyarette düşman var. Siz deli misiniz? Niye iyice etrafı kontrol etmiyorsunuz? Gizli hareket edin. Açık hareket ederek o kadar kayıp veriyorsunuz.” diye bizi azarlamaya başladı. Sonra da:

“Kızım” dedi. “Kendinizi koruyun, iz çıkarmayın. Daliklerin içine saklanın, sonra da izlerinizi silin.”

İhtiyar adam yurtsever biriydi. Bir süre sonra yanımızdan ayrıldı. Etrafta kobralar geziyor ve Xıran taraflarını vuruyorlardı o sırada. Yaşlı adam gittikten sonra biz de oradan ayrılıp küçük bir ormanlığa gittik. Aradan çok geçmeden etrafımız çobanlarla doldu. Çobanlar Fırat ve Ferze arkadaşın aile çevresindendi. Bizi görünce çok sevindiler.

“Gerilla bitmiş, yok edilmiş, dağda bir tane gerilla kalmamış, diyorlar ama bitmemişsiniz...” diyerek sevinçle bize sarıldılar. Düşman çok propaganda yapmış ve her gün giden şehit haberleri yüzünden halk da yıkılmış ve söylenenlere inanmaya başlamıştı. Son süreçte de: “Yirmi kişilik bir grubun cenazeleri elimizdedir.” diye propaganda yapıyorlarmış. Köprüden geçmeye çalışırken birbirimizden koptuğumuzu biliyorlardı. Bu haberlerin arkadaşların kulağına gittiğini ve neler yaşadıklarını tahmin edebiliyordum. Köylüler bu haberin yalan olmasına çok sevinmiş ve ormanın içinde yirmi gerilla görünce sevinçten ne yapacaklarını şaşırmışlardı. Hayvanlarını akşama kadar etrafımızda otlatılar ve o gün bizim nöbetimizi tutular. Bize ekmek, toraq ve çay getirdiler. Kaç aydan sonra ilk defa boğazımızdan yemek geçti.

Oradan Mazgirt’te eskiden kullandığımız bir noktaya gittik. Oraya ulaşınca mangamla tepeye gittim. Su almayı unuttuğumuzu fark edince yolun yarısında dönerek su doldurdum. Yukarı doğru çıkarken bir arkadaş yanıma gelerek:

“Arazide düşman var. Sesleri geliyor.” dedi. Hava henüz tam aydınlanmamıştı. Arkadaşa:

“Siz burada durun, ben biraz ilerleyip bakayım.” dedim. Silahımın emniyetini açtım ve bombamı elime alarak ağaçların içinden ilerledim. Biraz ilerde bir kayanın dibinde kazma ile kürek ve kara bir çaydanlık gördüm. Bu düşman olamazdı.

“Olsa olsa bizim arkadaşlardır bunlar.” dedim.

O sırada karşıda bir karaltı göründü. Hemen bir taşın arkasına geçip:

“Kamo?” diye bağırdım. Karaltı da kendini yere attı. Türkçe cevap verirse bombayı atacaktım.

Bir erkek sesi:

“Heval!” dedi.

“Adın ne?” dedim.

“Savaş! Sen kimsin?”

“Saadet!” Yerimden çıkarak sevinçle ona doğru ilerledim.

“Keşke sen değil de düşman olsaydı. Yerim iyiydi. Bombam da hazır. Mahvedecektim onları.” dedim. Gülerek:

“Emniyetini kapat. Hayırdır bizi öldürmeye mi geldin?” dedi. Sevinçten emniyeti kapamadan ona doğru ilerlemiştim. Uzun süreden sonra arkadaşları bulmuştuk.

Savaş arkadaş Merxas arkadaşın bölüğündeydi. Birbirimizden habersiz olarak tepenin farklı yamaçlarına keşifçi olarak çıkmışız. Hemen arkadaşları sordum. Onların yanında cihaz vardı. Faik arkadaşla bağlantıya geçtiler ve bizi gördüklerini söylediler şifreli biçimde. Sonra bir randevu yeri verildi.

Faik arkadaşın grubuyla Zel’de buluştuk. Bizi alması için randevu yerine arkadaşları göndermişti. Birlikte balkon noktasına gittik. Balkon noktası Zel yamacında sal taşları ile özel olarak yapılmış bir yer gibiydi. Altı uçurum, üstü sık ormanlık olan bu balkondan önümüzdeki tüm araziye izleyebiliyorduk. Harika bir manzarası vardı. Oraya ulaşınca herkes koşarak bize sarıldı. Sevinçten uçacak gibi olmuşlardı. Faik arkadaş bizi görünce gözleri doldu. Birbirimize baktık.

“Siz bizi öldürdünüz. Sizin şehit düştüğünüz haberi yayıldı ortalığa.” dedi.

Faik arkadaş yakın köylere arkadaşları göndermiş ve bilgi almaya çalışmıştı. O köylerden birinde bir “Bıyıklı nene”miz vardı. Çok sevdiğimiz ve sürekli bilgi aldığımız bir nenemizdi.

Arkadaşlara:

“Düşman yirmi cenazeyi merkeze götürmüş. Şu kadarı da kadınmış.” diye bilgi vermiş. Verdiği sayı bizim grupla aynı olduğu için de arkadaşlar yayılan söylentinin doğru olduğuna inanmışlardı. Düşman nasıl o kadar ayrıntıyı biliyordu, anlamamıştık.

Arkadaşlar bizi görene kadar da hepimizin geri döneceğine inanmıyorlarmış.

“Bir kısmı kurtulmuştur büyük ihtimal.” demişler. Faik arkadaş her gün rüyasında bizi görüyormuş. Diğer arkadaşlar da öyleydi. Uzun süre rüyalarını anlattılar bize. Berivan ve Sara arkadaş bizi gördükleri için o kadar duygulanmışlardı ki ağlamaktan gözleri şişti. Kendimi arkadaşlara bakıp bakıp gülmekten alamıyordum. Hepsinin durumu çok iyi görünüyordu. Biraz toparlanmışlardı. İlk duygusal atmosferden sonra neşeli sohbetler, kahkahalar yükselmeye başladı.

Arkadaşlar köylerden çorap, çamaşır gibi bazı malzemeler getirtmişti. Bizim için de bir şeyler aldirtmış ve biz gidene kadar eşyalarımızı saklamışlardı. Ellerine geçen ekmeği bile yememiş, bizim için saklamışlardı. Onların bizi bu kadar düşünmeleri, rüyalarında hep bizleri

görmeleri beni çok etkiledi. Yoldaşlık ruhu çok farklıydı. Zorunlu olarak aynı yolda yürüyen, bu yüzden birbirine alışan ve kanıksayan insanlar değildik biz. Derin bir gönül bağı vardı aramızda. Hiç kimsenin yıkamayacağı ve ölümün bile yok edemediği bir bağ. Bazen birbirimize kızsak da, kavgalarımız da olsa, eleştirirken acımasız da olsak birbirimizi kimsenin kolay kolay anlayamayacağı bir şekilde seviyorduk.

Kemal arkadaşın gücü de bulunduğumuz noktaya gelince toplantılar başladı. Geçen süreç değerlendirildi, yaşanan şahadetlerin nedeni sorgulanmaya çalışıldı. Nedenlerin başında Önderliğin “final yılı” değerlendirmesine karşı, düşmanın önümüzü almak için hemen hemen tüm gücüyle yüklenmesi ve bunun karşısında taktik belirleyemememiz geliyordu. Dersim’in bu kadar yönelim altında kalmasında Zilan arkadaşın eylemi karşısında çıldıran Türk ordusunun intikam alma planları vardı. Ancak yine de kayıpların nedeni bizim gerillacılık tarzımızdaki zayıflıktı. Tüm yönelimlere rağmen, tahrike gelmeden, yapılacak doğru bir planlama ve gerillacılık kurallarını doğru uygulama ile bu kaybı en aza indirebilirdik. Önderliğin final yılı belirlemesini doğru anlamama, buna göre kendini hazırlamama ve köye dayalı yaşam tarzı kayıplarımızın başlıca nedeniydi. Üslenme anlayışımız çok yanlıştı. Aliboğazi’ne, Rojdere’ye o kadar çok güç yığmaya hiç gerek yoktu. Daha az bir sayıyla üslenme yaparak ve hareket tarzımızı o kadar ağırlaştırmayarak süreci daha farklı bir biçimde atlatabilirdik.

Düşmanın taktiğini anlayıp o süreçte hareket etme yerine kendimizi korumayı esas alıp mevsim koşulları bizim lehimize döndüğünde saldırsaydık daha iyi bir sonuç alırdık. Ama kışın ortasında sürekli harekete geçme ve o koşullar içinde eylem yapmaya çalışmak bizi çok zorlamış ve kayıpların çoğu eylem yapmaya çalışırken olmuştu. Nereye gitsek düşman ile karşılaşırıyorduk. Kesin hedefleri vardı: Dersim’de gerillayı bitireceklerdi. Onca teknik ve tüm imkânlarını devreye koymalarına rağmen istedikleri sonucu alamadılar. Belki çok kayıp verdik, çok zorlandık ama bizi bu dağlardan sökemeceklerini ve bitiremeyeceklerini iyi anladılar.

Batı’dan arkadaşlar bize haber gönderip cihazı açmamızı, Önderliğin bizimle konuşmak istediğini söylemişti. Toplantılardan sonra Önderlikle bağlantı kuruldu. Önderliğin sesini duyunca kalbim yerinden fırlayacakmış gibi oldu. Yıllardan sonra ilk defa Önderliğin sesini duymuştum. Yerimde duramıyordum. Önderlik konuşurken sahada olduğumuz günlere, orada yaşadıklarımıza gidip geliyordum. O kadar duygulandım ki...

Önderliğe Dersim eyaletinin tekmili ve şehit düşen arkadaşların ismi verildi. Önderlik verilen tekmili dinledikten sonra bize moral veren bir konuşma yaptı. Önderliğin bizi çok sert eleştireceğini sanıyorduk ama aksine düşmanın o büyük yönelimine karşı yaşadığımız direnişi kutlayarak nasıl hareket etmemiz gerektiğine dair perspektif verdi.

“Bu kadar düşman yönelimine karşı bu kadar büyük bir irade sergilemek çok büyük bir güçtür.” dedi. Önderlik konuşurken çıt çıkmıyordu. Herkes pür dikkat Önderliği dinledi. Onun sesini duymak bile başlı başına büyük bir moraldti bizim için. O kadar kayıptan sonra Önderliğin konuşmasını ve bize verdiği perspektifleri dinlemek hepimizi canlandırmış, yaşadığımız o olumsuz atmosferden sıyrılmıştık.

Balkon noktasında toplantılarımızı yapıp, plânlamalar belirlendikten sonra Nazimiye’ye, oradan da Hengirvan’a geçtik. Hengirvan Kemal arkadaşın köyünün çevresiydi. Oraları karış karış biliyordu. Bize:

“Buralarda eski bir depo var. Oradan un çıkarabiliriz.” dedi. O depo en az beş-altı yıllıktı. İçinden biraz un çıkarabildik. Un, un olmaktan çıkmış, rengi siyah olmuş, kokusundan burnumuzu tutmak zorunda kalmıştık. Yine de o yokluk içinde bizim için bir hediye idi. Tesadüfen düşmanın bıraktığı konservele de bulduk. Tarihi çoktan geçse de yenecek durumdaydı. Kemal arkadaş ikide bir:

“Sakin çok yemeyin. Hepiniz hasta düşersiniz.” diyordu.

Planlama yapılarak yol kesmeye gidecek bir grup çıkarıldı. Amaç düşmanın propagandalarına karşı hala ayakta olduğumuzu ve yaşadığımızı göstermekti. Ben de gitmek istiyordum ama Faik arkadaş izin vermedi. Çok dayatınca Kemal arkadaş:

“Ben senin sorumluluğunu alıyorum kevrâm. Gel gidelim.” dedi. Benim çok etkilendiğimi görünce dayanamamıştı.

Biz bir grup yolun üstüne mevzilenip savunma yaptık. Kadın arkadaşlar ben ve Şafak arkadaşlık. Kemal arkadaş da durdurulan arabalardaki halka propaganda yaptı. Çoğu Kemal arkadaşı tanıyordu. Onlar Kemal Zap’ı ölmüş biliyorlardı, karşılarında görünce hepsi de çok sevinmişti. Kendimizi halka gösterdik, düşmanın yönelimlerinin sonuç almadığını ve dimdik ayakta olduğumuzu anlattık.

Köylüler:

“Xızır sizi korusun. Düzgün Baba yardımcınız olsun.” diyerek arkadaşların ellerini tutuyor, başını okşuyor, sarılmaya çalışıyor ve herkes kendince bir şeyler vermeye çalışıyordu.

Biraz sonra yolu izleyen grup panzerlerin geldiği haberini verdi. Kemal arkadaş:

“Sen çık. Biz arabadan bir akü alıp çıkacağız.” dedik. Ben aküyü alarak yukarı doğru tırmanmaya başladım. Akünün asidi üstüme dökülmüş ve yeleğim yanmıştı. Arkadaşların yardımıyla noktaya ulaştım. Faik arkadaş beni görünce:

“Muradına erdin mi? Beni dinlemiyorsun ha! Keşke şalvarın da yansaydı.” dedi.

Faik arkadaşla ’89’a dayanan bir arkadaşlığımız vardı. Ne kadar kavga da etsek birbirimize nazımız geçiyordu.

Kemal arkadaş durup durup:

“Bir akrabam bana ters ters bakıyordu. Niye acaba?” diyordu. “Kesin gördüğünün ben olduğuma inanmamış, hayaletimi gördüğünü sanmıştır.” Bir yandan da ağzı açık kendisini şaşkınlıkla izleyen o kişinin taklidini yapıyordu.

Karargâh gücüyle bir süre daha hareket ettikten sonra Atakan arkadaşın bölüğüne geçtim. Sayımız çok kalabalık olduğundan ayrılmamız uygun görülüyordu. Haziran ayına kadar Poxus, Nazimiye alanlarında çalışma yürüttük. Sonra takım komutanı olarak Merxas arkadaşın bölüğüne düzenlemem oldu.

Merxas arkadaşın bölüğüne geçince Ferhat ve Berivan arkadaştan ayrıldım. Her ikisi de Önderlik sahasına gönderildi. Berivan arkadaş Önderlik sahasından sonra 1999 yılında Gare’de şehit düştü. Ferhat arkadaş ise 2008 yılında Botan’da şehit düştü. Onların şahadetlerini hiç kabullenmediğim gibi onlarla yaşadığım o güzel günleri anmaktan hiç vazgeçmedim. Hayatımın en güzel ve anlamlı günleri olarak bugün bile yaşamıma yön veren ve bugünüme anlam katan o güzel yoldaşların bu mücadeledeki emeklerini asla unutamam.

Dersim’den bir grup arkadaşın düzenlemesi de Amed eyaletine oldu. Bese Erzincan arkadaş ve Amed’de şehit düşen Koçerin arkadaş da bu grubun içindeydi. Onlarla uzun süre birlikte kalmış ve çok şey yaşamıştık. O nedenle ayrılırken sanki Dersim’de yalnız kalmışım gibi bir hisse kapıldım. Onlar Dersim’den çıkıyorlardı. Diğerleri şehit düşmüştü. Bana ise anıları kalmıştı.

Biz ise bölük olarak Nazimiye alanına geçtik.

Nazimiye bir tarafı Karakoçan’a, bir tarafı Yayladere’ye uzanan geniş bir arazidir. Erzurum, Pülümür, Merkez ve Mazgirt sınırlarına dayanır. Bir yerden bir yere geçmek için iki günlük yol tepmek zorunda kalırdık. Dokuz Kayalar, Poxus, Bezikler, Hakis, Deşt, Çakaran bu alanın içindedir. Dokuz Kayalar ve Poxus oldukça sarptı ancak diğer yerler daha düz ve fazla zorlayıcı olmayan arazilerdi. Oralar sık, geniş ormanları ile bilinir. Oldukça da sulaktı. Çok uzun büyük ağaçları vardı. Gölgesinde bir bölük kalabilirdi.

’97 yılının Haziran aylarına girmiştik. Bölüğümüz Mazgirt, Nazimiye, Karakoçan hattında hareketliydi. Ben, Birindar ve Fırat arkadaş takım komutanıydık. Manga komutanlarından hatırladıklarım Savaş, Rıdvan, Kahraman arkadaşlardı. Fırat arkadaş da her üç manga komutanımız da sonradan şehit düştü. Bölükteki erkek arkadaşlar arasında Ömer, Avareş, Agit, Amedli Botan, Aram(şu anda cezaevinde) arkadaşlar ve bizim takımda Adar Batman, Zınarin, Canikli Selda, Arya Amed, Bitlisli Tekoşin, Sara, Nalin Muş ve Şevin arkadaşlar vardı.

Yerimize geçince eylem keşifleri ve üslenme hazırlıkları yapmaya başladık. Düşman intikam alacağımızı biliyordu ve oldukça tedbirliydi. Artık onlar savunma pozisyonuna geçmişlerdi.

Bahar başından beri birçok yere yerleşmiş ve tepeleri tutmuşlar, oraların savunması için çok duyarlı yaklaşıyorlardı.

Atağa geçme sırası bizdeydi. Alandaki ilk eylem Kırmızı Dağ'da oldu. Karker arkadaşın içinde olduğu bir grup köye giderken düşmanı fark etmiş, pusu atıp dört asker öldürmüş ve bir G3 silahı kendileriyle getirmişlerdi. Ondan hemen sonra Faik arkadaşın gurubu Nazimiye'ye pusu atıp cemsileri vurmuş ve on beş kadar asker öldürmüşlerdi. Yol Çatı karakolunun güvenliği devriye olarak gezerken onlara pusu atıp başarılı bir eylem yapmışlardı sonra. Kızılkayalar'da Devran arkadaş ve grubu saldırdıkları bir tepedeki tüm mevzileri yok etmiş, yirmiden fazla asker öldürmüş ve tüm malzemelerini ele geçirmişlerdi.

Dersim merkezde Botan ve Şevger arkadaşların grupları bir tepeye eylem yapıp otuza yakın asker öldürmüş ve G3, telsiz, dürbün gibi birçok teçhizat ele geçirmişlerdi. O eylem, o süreçteki en etkili eylemlerden biriydi.

Biz de Nazimiye karakolunun keşfine gittik. Keşiften yeni gelmiştim. Merxaz arkadaş yukarıdan çılgık atarak geldi.

"Müjdemo verin! İsa arkadaş yaşıyor!" dedi.

İsa arkadaşın yaşadığını böylece öğrendik. Sevinçten birbirimize sarılmaya başladık.

Savaş arkadaş üç arkadaşla birlikte Dallıbahçe'de bir eylem yapmıştı. Tepede keşif yaparken askerlerin bidonlarla suya indiklerini görmüş ve bu fırsatı kaçırmamak için plan falan yapmadan koşarak askerlerin ardından vadiye inmişlerdi. Dersim'de o kadar çok cephane sorunu yaşıyorduk ki hemen hemen tüm eylemlerimizde silah almak temel hedeflerimiz arasındaydı. O süreçte hepimizin silahları eski püsküydü. Ne zaman takılıp kalacağı belli olmayan ve zor bir anda bizi yarı yolda bırakma ihtimali olan bu silahlarla bir savaşı yürütmeye çalışıyorduk ama hepimizin de elbette ki en büyük hayali eylemlerden yeni silahlarla dönmektir. Onlar da aşağı doğru koşarken hepsinin aklından yepyeni dört tane silah geçiyormuş. Tabi ki askerlerin suya silahlı indiğini askerleri vurduktan sonra anlamışlar. Silah alma hayallerinin suya düştüğü eylemlerini anlatırken çok hayıflanıyorlardı. Savaş arkadaş ilk etkilenmeleri atlatıp da heyecanla eylemini anlatıp gülerken, biz de:

"Bari silah kaldıramadınız, bidonları getirseydiniz de, arkadaşlar bidon kaldırmış, deseydik." diyerek bayağı takılmıştık onlara.

Savaş arkadaş çok şakacıydı. Ciddi bir şey konuştuğunda bile arkadaşları gülmekten kırır, geçirirdi.

Bir gün erzak almak için köye gitmiştik. Arkadaşlar içerde otururken ben dışarıda nöbetçi idim. İçeri girdiğimde televizyonda Kürtçe şarkıların söylendiğini gördüm. Ne olduğunu anlamadan arkadaşlara baktım. Avarış arkadaş kalın gözlüklerinin altından bana bakıyordu, ben de ona. Kürtçe şarkıları duyunca kanalın KDP'ye ait olabileceğini düşündüm ama bizim marşlarımız söyleniyordu. Avarış arkadaşın yanına oturdum.

"Bu kanal kimindir?" diye birbirimize sormaya başladık. Köylülere sormaya utanıyorduk, çünkü bir şeyden haberimiz olmadığı için bizi küçümsemelerini istemiyorduk. Normalde köylerde uzun süre kalmazdık ama o gün televizyonun başından ayrılamadık. Sonunda merakımız baskın geldi ve bir arkadaş utana sıkıla evdeki yaşlı kadına:

"Najni bu televizyon kimindir?" diye sordu. Yaşlı kadın:

"Yavrum nasıl bilmiyorsunuz? Bu bizim televizyondur. Ama düşmanın korkusundan geceleri gizlice izliyoruz." dedi.

Hepimiz çok duygulanmıştık. Hem şaşırmış hem de yüreğimiz kabarmıştı. O gece sanki devrim olmuş gibi hissetmişim. Bu kadar gelişme yaratmış, mücadelemiz artık ürünlerini her alanda göstermeye başlamıştı. Bir televizyonumuz bile olmuştu. Bugünleri görebileceğimi hiç sanmıyordum. Köyden çıktıktan sonra noktaya ulaşana kadar televizyon üzerine konuştuk.

Bir gün Kahraman arkadaşla göreve gidecektik. Ben ona:

"Siz gidip atları palanlayım. Ben geliyorum." dedim.

Yanlarına gittiğimde bana:

“Heval Saadet gel en güzel atı sana ayırmışız.”dedi. Şüphelenmem gerekirdi tabi ki ama yine iyi niyetli bir anıma denk gelmişti. Meğerse en deli atı bana ayırmışlar. Bir de palanı iyice sıkmamışlar.

Gideceğimiz yer uzaktı o yüzden hızla gidip dönmemiz gerekiyordu. Düz bir yola gelince:

“Gel atları yarıştıralım.” dedi Kahraman arkadaş. Atları koşturmaya başlayınca at deliye döndü ve hızlandıkça hızlandı. O koştukça palan dönmeye başladı. Ben atın yelesine yapışmış tutunmaya çalışırken birden beni üstünden attı. Yolun ortasına pat diye düştüm. Beni kaldırmaya geldiklerinde onları öyle bir kovdum ki arkalarına bakmadan kaçtılar.

Ertesi gün Kahraman arkadaş yanıma gelerek özeleştiri verdi. Atın seçiminde bir bilinçlilik olduğunu ama palanı kendilerinin gevşetmediğini uzun uzun izah etmeye çalıştı. Erkek arkadaşların atlarla ilgili şakalarına alışmaya başlamış ve tedbirimizi geliştirmeye karar vermiştik. Bir gün de Hamza arkadaş aynı şekilde Sara arkadaşına deli bir at vermiş ve at Sara arkadaşı kaçırıp ormanda deliler gibi kaçmaya başlamıştı. Sara arkadaşın çığlıklarına zor yetiştim. Saçı başı birbirine karışmış, altından geçtiği her ağaçtan üstüne başına bir şeyler yapışmış Sara arkadaş Selda arkadaşla birlikte ormanın içinden çıkardık. Atları zaptetme konusunda aramızda en uzman olan Selda arkadaştı. Büyüdüğü koşullardan olsa gerek. Kimsenin yanına yanaşmaya cesaret edemediği atları tutar, hemen uysallaştırır ve onlara binmekten çekinmezdi. Bir köyden at aldığımızda eğer köylüler “biraz delidir” diye uyarı yapsa o atı hemen Selda arkadaş devralırdı.

Bölük olarak yer değiştirdiğimiz günlerden birinde bir bahçeye sızma yaptık. Uzun bir yol yürümüş ve çok yorulmuştuk. Bir köyün yanından geçerken bahçeleri gördük. Merxas arkadaş:

“Kendine güvenen birkaç kişi bahçeden bize bir şeyler getirsin.” dedi. Ben ve Tekoşin arkadaş gittik. Bahçeye zarar vermemeye çalışarak biraz sebze topladık. O sırada köpekler havlamaya başladı. Hemen saklandık. Bir adam evin balkonuna çıkarak ışığı yaktı. Her taraf aydınlanınca yere yattık. Bizi görse çok ayıp olacaktı. Adam bir teneke alıp etrafımızda çalmaya, bir yandan da tuhaf sesler çıkarmaya başladı. Köpek havlayınca hayvanların bahçeye girdiğini sanmış ve kendince hayvanları uzaklaştırmaya çalışıyordu. Etrafta bir şey olmadığından emin olduktan sonra köpeğe de kızarak içeri girdi. Biz bahçeden çıkınca köpek tekrar havlamaya başladı. Hızla kaçmaya başladık. Köpek de peşimizden. Adam tekrar dışarı çıkıp tenekeyi çalmaya başladı ama bizi görmemişti. Ertesi gün adamın evine gidip ona bahçesinden sebze aldığımızı söyledik. Adamın kızacağını sanırken bizim bu açıklığımıza oldukça şaşırdı ve bütün gece dürüstlüğümüzü övüp durdu.

Merxas arkadaşın bölümündeki arkadaşlarla çok güzel bir süreç geçirdik ama yönetim çalışmalarında Merxas arkadaşla çalışmakta oldukça zorlanmıştım. Merxas arkadaşın çok feodal yaklaşımları vardı. Fırat arkadaş esas alıyor ve yönetim çalışmalarında kolektif olamıyordu. Fırat arkadaş çok sabırlı, kendi işiyle uğraşan, çelişkilere çok karışmayan bir arkadaştı. Her şeye gülerdi. Kimseye bir şey demez, sorunları büyütmemek için çok çabalıydı. Onu severdim, sorun Merxas arkadaşın onu dinlemesi değil, bunu yaparken kadın iradesini dikkate almamasıydı. Bu da onunla aramızda sorunlar çıkmasına neden oluyordu. Birçok kez yönetim toplantılarından kavgalarla çıkıyorduk. Karakoçan’da bir eylem yapmak üzere planlama çıkarıldı. Karakoçan tarafı ilk gerillacılık yerlerimdi. Oraları iyi tanıyordum. Gitmek için öneri yaptım.

“Yönetimden bir arkadaşın kalması gerekiyor. Hepimiz gidemeyiz.” diyerek oylamaya sundu. Doğal olarak sayıları çok olduğundan oylamayı erkek arkadaşlar kazandı. Parmak demokrasisinin mağduru olmuştum. Birindar ve Merxas arkadaş bir tim arkadaşı alıp gittiler. Korucu köyüne yönelik başarılı bir eylem yapmış ve korucuların silahlarını getirmişlerdi.

Karakoçan’dan döndükten sonra bana:

“Sen de Bostanlı karakolunun keşfine git.” dediler. Ben gitmek istemedim. Çünkü gitmek istediğim yere göndermemişlerdi. Biraz inat meselesi oldu. Aramızda tartışma çıkınca Merxas arkadaş:

“Gideceksin.” diyerek son noktayı koydu.

Ben de:

“Tamam, gideceğim ama nasıl gideceğimi ben bilirim.” dedim. İki arkadaşla birlikte keşfe gittik. Bir yamaçta kaldım, keşif yapmadım. Dönünce de bir arkadaş göndererek:

“Söyle keşif yerine gitmemişiz.” dedim. Arkadaş teknil verince çok kızmıştı. Haklıydı. Çünkü benim yaptığının bir mantığı yoktu. Kuru, gereksiz bir inat yüzünden işleri aksatıyordum. Dediğim dedik bir tavrim vardı. Bir şey istediğim gibi olmayınca tepkisel yaklaşıyor, protestocu tutumlar içine giriyordum. Bugün düşündükçe bu tutumumun çok da doğru olmadığını farkına varıyorum. Daha yöntemli ve ekip ruhu yaratmada daha çabacı olabilirdim. Sonuçta onlara göre daha eskiydim ama tarzım oldukça kendine göre idi. Karakoçan eylemine beni götürmedikleri için kızgın olduğumu biliyorlardı ve üstüme gelmediler. Sadece eleştiriler yapıldı.

Ömer arkadaş zorlanmalarımı fark etmiş olacak ki bir gün kahve içme bahanesiyle beni mangalarına davet etti. Bana:

“Heval Saadet sen çok zorlanıyorsun sanki. Eskisi gibi moralli değilsin. Bizimle çok ilişkileniyorsun.” dedi. Uzun uzun sohbet ettik. Yönetim çalışmasındaki uyumsuzluğumuzu da görmüştü. Eleştirilerini sıraladıktan sonra espri yaparak havayı yumuşatmaya çalıştı.

“Hatırlıyor musun? Ben olmasam Harçik suyunda boğulacaktın.” diye konuyu eski anılarımıza getirdi. Bir kez çok da derin olmayan bir suda sırf panik yaptığım için boğulacaktım. O zaman beni tutmuş:

“Dersim kızları sudan korkar mı?” diye bana çok gülmüştü. O gün de bana takılıp o olayı hatırlattı.

Ömer arkadaş kısa bir süre sonra takım komutanı olarak Kızılkayalar’a gitti. ’97 yılında orada Karadere noktasına yapılan baskında şehit düştü. Adı Ömer İbrahim Sindi’ydi. Qamışloluydu. ’91 katılımlıydı. Hep şöyle derdi:

“Bizim Önderliğe lâyık olmamamızın iki nedeni var. Birincisi; yaşama ucuz yaklaşmamızdır. İkincisi de; özeleştirir verirken yüzeysel yaklaşmamız. Kendi zayıflıklarımız ve zaaflarımızla güçlü bir mücadele yürütmüyoruz. Derinden savaşıyoruz.”

Ağustos’un 7’sinde Bezik zozanlarında yaşanan çatışmada Sinan arkadaş kaybettik. Sinan arkadaş Karslıydı. Orhan Gök gerçek adıydı. ’94 yılından beri gerilla saflarındaydı. Çok sevilen ve potları ile sürekli gündemde olan bir arkadaştı. Yaşarken de arkadaşlar tarafından çok anlatılan ve değer verilen biriydi. Türkçeyi çok iyi bilmediğinden Faik arkadaşla birlikte girdiği Beziklerdeki çatışmada düşmanı “temsiliyete” davet etmesi herkesin diline düşmüştü. Sinan arkadaş o çatışmada ayrı bir mevzide tek başına savaşıyordu. Yağmur gibi mermiler üzerine yağarken düşmana karşı son mermisine kadar savaşıp ve kurtulmayı başarmıştı. Arkadaşlar onun düşmana:

“Alçak düşman, gel temsil ol!” dediğini kahkahalarla anlatıyorlardı. Çok güçlü bir savaşçıydı. Aynı zamanda moral kaynağımızdı. Köylere gittiğinde halkla anlaşmakta zorlanıyordu çünkü dil konusunda kesin anlaşmazlıklar çıkıyordu. Mesela poşet isterken koşet diyordu. Köylü kadınlar o konuşmaya başlayınca hep tercüman arayışıyla etraflarına bakıyorlardı.

Doluca boğazında düşman pususuna düşmüşler, Sinan arkadaş grubun geri kalan üyelerinin kurtulması için kahramanca çatışmış ve arkadaşları için kendini feda etmişti.

Yönetim bizim bölüğü Xıran’a çağırdı. Orada İsa arkadaşla görüştük. Ağır yaralı olmasına rağmen bize toplantı yaptı. O gün Faik arkadaş birkaç arkadaşla keşfe gitmiş ve Fereç karakoluna konvoyların geldiğini görmüşlerdi. Oraya ne zaman asker yığınağı olsa operasyon olacak demektir. Bunun üzerine nokta değiştirmeye karar verildi. Kızıl Kayalar’a, Mazlumlar noktasına gidecektik. Köyden bir sürü malzeme getirilmişti. Un, erzak ne varsa kendimizle götürmek zorundaydık. Yanımızda bir eşek de vardı. Eşyaların bir kısmını ona yükledik. Kalanını da paylaştık. Ben yarım torba un aldım. Un çuvalının ağırlığı altında zor bela yürüyordum. O kadar yorulmuştum ki geride kaldım. Küçük eşek de benim gibi yükünün altında görünmez olmuş yanımda ilerliyordu. O da benim gibi yürümekte zorlanıyordu anlaşılan, ikimizin de yükü kapasitemizi aşmıştı.

Önden sayı istendi. Grubun sonunda ben vardım. Benden önceki arkadaş:

“Kırk dokuz” diyerek sayıyı bana ilettiler. Benim de:

“Elli” diyerek son sayıyı vermem gerekiyordu ama ben muziplik olsun diye üstündeki yüklerden kendisi görünmez hale gelen minik eşeği de sayarak:

“Elli bir!” dedim. Ne de olsa o da bizim yolculuğumuzun bir parçasıydı. Bize bu kadar yardımı dokunduğuna göre o da sayılmayı da hak ediyordu.

Sayı öne doğru söylendi. İsa arkadaşına ulaştığında şaşırılmıştı, çünkü sayımız elliydi. O yüzden tekrar sayı istendi. Ben yine:

“Elli bir!” dedim.

Sayı yanlış gittikçe İsa arkadaş sinirlenmiş:

“Ne biçim askersiniz. Bir sayıyı doğru vermiyorsunuz.” diye kızmaya başlamıştı. En sonunda bir yanlışlık olduğuna kanaat getirerek sayı istemekten vazgeçtiler.

Sabaha doğru Mazlumlara vardık. Küçük gruplar halinde arazide kaldık. Eşegin yükünü indirerek onu dalıkların içine sakladık. Eşegin ayaklarını bağladık ve anırmasın diye ağzını bantladık. Operasyonun bir kolu çok yakınımıza kadar geldi. Her tarafı aradılar ama bizi görmeden gittiler. Eşegin hemen yanından geçmiş ama onu da görmemişlerdi.

Mazlumlarda kaldığımız hafta içinde üniversiteli altı genç katıldı. Şiyar Pertek, Serhat Kars, Hamit Batman, Dijwar Malatya, Ulaş Mazgirt arkadaş ve sonradan kaçan Doğan. Altısı da okul arkadaşıydı. Hepsi aynı tip elbise giymiş, aynı şekilde konuşuyor, hep birlikte hareket ediyorlardı. Birbirlerine çok bağlıydılar. Suyu, oduna, erzak taşımaya hep birlikte giderlerdi. Nöbete bile birlikte gidiyorlardı. Arkadaşlar onlara “dalton kardeşler” diye takılıyordu.

İsa arkadaş toplantılara devam etti. Bizim yönetim sorunlarımız oldukça gündem oldu. İsa arkadaş hepimizi eleştiri bombardımanına tuttu. Ben söz hakkı alıp:

“Ben görev yapmayacağım.” dedim.

“Zaten kim seni yönetim yapmışsa yanlışlık yapmış. Biz seni görevden alıyoruz.” diyerek beni görevden aldı. Peyman arkadaş yerime takım komutanı olarak görevlendirildi.

Çiyaye Zer gücü Merxas arkadaş çok seviyordu. İyi biriydi de ama feodal yapısı ve beni çok dikkate almaması bende tepki oluşturmuştu. Reflekslerim çoğunlukla örgütsel değildi. Onun bireysel tarzına karşı başka bir bireysel tarzı benimki. O yüzden de hem zorlanıyor hem de etrafımı zorluyordum.

O süreçte bana çok destek veren Ruçem, Türk Roza, Zin ve Vartolu Arya arkadaş hiç unutamam. Özellikle de Arya arkadaş. O kadar anlayışlı ve fedakârdı ki. Her işe koştururdu. Onunla sıkıntılarımı çok rahat paylaşır ve onu çok severdim. Çok güzel bir Zazacası vardı. Hep Zazaca parçalar söylerdi bize. Sesi de çok güzeldi. Bir Ferhat Tunç hayranıydı. Onun tüm parçalarını öğrenmişti. Arya arkadaş bir süre Akvanos gücünde kaldı. Bir ay kadar bizim bölükte kaldıktan sonra Bese arkadaşla birlikte Amed’e geçti ve geri çekilme sürecinde Amed’de şehit düştü.

Dalton kardeşlerden Serhat, Hamit arkadaş ve Doğan’ı yanımıza alarak İsa arkadaşla birlikte Batı’ya geçtik. Zin, Roza, Ruçem arkadaş da vardı grupta. Batı’ya geçmek benim için çok zor olmuştu. Munzur suyunu geçmek sınır geçmek kadar zor gelmişti bana. Sanki başka bir eyalete gidiyordum. Doğu ve Batı gücü arasında böyle bir ayırım vardı. Munzur suyunu geçip Dersim merkezine yakın bir köye gittik. Beritan ve İsa arkadaş arasında bazı sorunlar çıkmıştı. Gece noktaya doğru çıkarken yukarıdan bağırma sesleri gelmeye başladı. Ardından da çantalar aşağı doğru yuvarlanmaya başladı.

Bizimkiler:

“Yana çekilin, çantalar geliyor! Biraz sonra arkadaşlar gelmeye başlar.” diye gülmeye başladılar. Noktaya çıkıp yerlerimizi yaptıktan sonra Beritan arkadaş mangaya geldi. O kadar sinirliydi ki. Çok kızgın olduğunu bildiğimizden hiç sesimizi çıkarmadık. Kızınca sinirini bizden çıkarırdı genelde.

İsa arkadaşla çalışmak zordu. Üslubu çok sertti. Sert ve katı olabilirdi ama kişiliği farklıydı. Bana çok duygusal olduğumu ve sorunlara duygusal yaklaştığımı söylerdi. Bana göre ise o çok duygusal biriydi. Kızınca bağırıp çağırır ama öfkesi geçince başka biri olurdu.

Beritan arkadaş da baş eğmeyen, inatçı ve kavgacı bir kadındı.

“Ben bunlara boyun eğmem. Kabul etmem.” deyip duruyordu. Biz o kavgadan sonra, bir daha birlikte çalışamazlar diye düşünüyorduk ama örgüt işleri söz konusu olunca çalışmaya mecburdular.

Arkadaşlar o günlerde korucuların bir pompalı silahına el koymuşlardı. Bizim şımarık ve çılgın gençlerimiz silahları olmadığından pompalı tüfeği dönüşümlü olarak taşıyorlardı. Uğraşırken biri kırmıştı ama kimin kıldığı bir türlü netleşmedi. İsa arkadaş silahın kırıldığını fark edince kimin yaptığının netleşmesini istedi. Her biri diğerinin üzerine atıyordu. Sonra hepsi birleşip Hamit arkadaş kurban seçtiler. Ama İsa arkadaş onların tavırlarına bakıp tüm takıma rapor yazdırdı. Yılmaz arkadaş her gün Beritan arkadaşın yanına gelip:

“Heval Beritan ben ne yazacağım? Bu raporumu bana yazsana.” diyordu. Beritan arkadaş da onu kovuyor:

“Hata sizindir. Raporunuzu da kendiniz yazın.” diyordu. Beritan arkadaş ikna edemeyen Yılmaz arkadaş mecbur kalınca raporu kendisi yazdı.

Çet’e geçmeden Zargovit’te Tekoşin arkadaşla tanıştık. Ayışığının her tarafı aydınlattığı bir gecede bulunduğumuz yere göreve gelmişti. O süreçte erzak çekiyorlardı. Merhabalaştık, elimi samimi bir şekilde sıktı. Diğer arkadaşları daha önceden tanıyordum ama onu ilk defa görüyordum. Adını sordum.

“Tekoşin.” dedi. Birkaç dakikalık sohbet sırasında nereden ve nasıl katıldığını öğrendim. Bir ay kadar önce katılmıştı. Mazgirtliydi. Ayışığı altındaki yüzü bana çok sevimli gelmişti. Kesişmelerle dolu hayat yolculuğunda bir gece karşınıza biri çıkar ve o insan ondan sonraki zamanlarda sizin unutulmaz yol arkadaşlarınızdan biri olur. Bunu ilk karşılaşmada anlayamayabilirsiniz. Yanınızdan geçip gider. Ta ki bir gün dönüp de ilk karşılaşmanın zihninizde yarattığı izlenimlerini düşününceye kadar. O ilk an, sonradan yaşananların ve paylaşılanların gölgesinde başka bir anlama bürünür ve sanki onu ilk gördüğünüzde aslında hep tanıyormuşsunuz gibi gelir. Şimdiden geçmişe baktığımda o yüzün o gece bana neden o kadar sevimli ve tanıdık geldiğini düşünürken yüreğime düşürdüğü o güzel izlerin geçmişime de yön verdiğini anlıyorum.

O süreçte Bese Hozat arkadaşın kardeşi Berçem ile de tanıştım. Ele avuca sığmayan, tıpkı Mazgirtli Şılan arkadaş benzeyen biriydi. Onun gibi düşman görünce dayanamayan, hemen harekete geçen, arkadaşların zor zapt ettiği biriydi. İri yarı, güçlü kuvvetli, çok pratikçi ve zeki bir arkadaştı. Çok asiydi. Herkese karşı çıkar, kolay kolay kimseyi dinlemez, benimsemez, her şeyi kabul etmezdi.

O yönleriyle dikkatimi çekmiş ve arkadaşlara kim olduğunu sormuştum.

“Bese arkadaşın kız kardeşi. Adı Berçem.” dediler. Bese arkadaş katıldıktan sonra onu almak için peşinden gelmiş ama bizi tanıyınca dağlarda kalmaya karar vermişti.

Onunla birlikte bir gece erzak almaya gittik. Arkadaşlar ihtiyaçlarımızı eski bir köye bırakacaklarını söylemişlerdi. Ben, Berçem ve Ciwan arkadaş beraberdik. Erzakları yıkık bir eve koymuşlardı. Pekmez, kuru üzüm gibi şeyler vardı. Berçem arkadaş evdeki eski perdeleri yük yapmak için yırtınca Ciwan arkadaş ona müdahale etti. Berçem arkadaş her zamanki asi tavrıyla onu yanından kovarak kendisiyle konuşmamasını söyledi. Ciwan arkadaş Küçük Güneyliydi. Türkçesi iyi değildi. Berçem arkadaş:

“Ben sana aşığım.” dedi. Kürtçe “ez ne aşiqê te me” şeklinde kullanılan bir deymi Türkiye kullanmaya çalışmak gibi bir hataya düşmüştü. Söylemek istediği “ben de senle konuşmaya âşık değilim”di. Ancak Berçem arkadaş onu duyar duymaz köpürdü, bağırmaya başladı, aralarında kavga çıktı. Ben araya girip durumu anlatana kadar Berçem arkadaş onu pişman etmişti. Hatasını anlamasına rağmen gururuna yedirip de geri adım atmayan Berçem arkadaş hemen yükünü yaptı, yarım çuval unu sırtına alıp bizi beklemeden yola çıktı.

Yönetimdeki arkadaşlar alandaki güçlere toplantı yapa yapa ilerleyecekti. Bize erzak işlerini hallettikten sonra katırları alarak arkalarından gelmemizi söylediler ve önden çıktılar. Birkaç katırla kış için hazırlanan kuru üzüm, reçel vb. şeyleri alarak Rengül’e doğru yola çıktık. Halk bize kasalarla erzak taşıyordu o süreçte.

Boğazda görüntümüzü alan tanklar ateşe başladı. Tanklar vurunca grup dağıldı. Dereye doğru inerek kendimizi tankın görüş alanından çıkardık. Artık tanklara görüntü vermeden geçmenin yollarını öğrenmiştik. Dağılan katırları biraraya topladık ama bir tanesini bulamadık. Berçem ve Selim arkadaş da yanımızdaydı. Hamit arkadaş yukardan geldi. Silahını düşürmüş, ne kadar arasa da karanlıkta bulamamıştı.

“Ne katırları ne de silahı bırakırız.” dedim. Arkadaşlar onun silahını bulup getirdiler. Hamit arkadaş sarışın, masum yüzlü, çok yakışıklı bir gençti. Silahını kaybetmenin utancıyla ne yapacağını bilmiyordu.

“Bir asker nasıl silahını kaybeder?” deyip duruyordu. Böyle şeylerin olabileceğini, çok sorun yapmaması gerektiğini söyleyerek moral vermeye çalıştık.

Tank atışları altında ilerleyerek bir köye ulaştık. Diğer arkadaşlardan kopmuştuk.

Çok soğuk ve yağmurlu bir geceydi. Bir kapıyı çaldık. İçerdekiler kapıyı açmadılar. O kadar sinirlendim ki tekme vurup kapıyı zorla açtım. İçeri girdik. Birkaç genç kız vardı evde.

“Utanmıyor musunuz? Bu kadar insan sizin için canını tehlikeye atıp her türlü zorluğa katlanıyor, siz bize kapıyı bile açmıyorsunuz?” diye evdekilere kızmaya başladım.

“Biz sizi itirafçı, kontra sandık...” falan diyerek bizi kandırmaya çalıştılar. Ama öyle olmadığını onlar da biliyordu. Suçlarını bildiklerinden kendilerini affettirmek için hemen harekete geçtiler. Çay ve yemek getirdiler bize ama istenmediğimiz yerde çok kalmazdık. Biraz ısındıktan sonra o evden çıkarak başka bir eve gittik. Yaşlı bir çift vardı evde. Bizi görünce sevinçten ne yapacaklarını şaşırdılar.

“Keşke biz de genç olsaydık da sizin yanınızda savaşıydık.” diyor, ikide bir bizi öpüyorlardı. Ayakta duracak güçleri bile olmadığı halde sabaha kadar bizimle ilgilendiler. Sobanın sönmesine izin vermediler. Çoraplarımızı yıkayalım diye su ısıttılar. Gidip uyumaları için ne kadar ısrar etsek de bizi bırakmadılar.

“Sizi kurutmadan yatmak yok bize.” diyorlardı.

Nöbete çıktığımda da yaşlı adam yanıma gelip:

“Sen içeri git, ısın. Ben size ölem. Ben sizin nöbetinizi tutacağım.” dedi.

Adamın sevgi ve şefkat dolu sesi beni ısıtmaya yetmişti. Elini tutarak nöbetimizi tutabileceğimizi ve içeri gidip dinlenmesini söyledim. İstemeye istemeye eve girerken dualar mırıldanıyordu. Kendi kendime biraz önce gittiğimiz evdeki genç kızların yaklaşımı ile bu yaşlı çifti kıyaslayıp çok şey yaşamış, görmüş geçirmiş insanlarla diğerleri arasında ne kadar fark oluyor diye düşündüm. Aynı köyün insanlarıydı ama birbirlerinden çok farklıydılar. Biri bizim için canını feda etmeye hazırdı. Diğerleri ise bize kapıyı açmaya bile korkuyordu.

Sabaha doğru hava aydınlanmadan evden çıktık. Yaşlı adam bize yolları tarif edip

“Şöyle ilerleyin, ormanlık var. Oranın içine doğru izinizi kaybettirebilirsiniz. Akşam olunca tekrar gelin. Ben sizin hazırlıklarınızı yapacağım.” dedi. Adamın gösterdiği yere gittik. Hava aydınlanınca Beyazdağ’dan askerler inmeye başladı. Çok yakınımıza kadar geldiler. Öyle ki cihazdan seslerini duyuyorduk ama yerimiz iyiydi. Eğer yaşlı adamı dinlemeseydik direkt düşmanın olduğu tarafa gidecek ve büyük ihtimalle de onlara görüntü verecektik.

O yaşlı adam ve kadının bize gösterdikleri şefkat ve sıcaklıktan çok etkilenmiştik. Böyle zamanlarda ne için savaştığımızı bir kez daha hatırlıyor ve bu halkın hak etmediği bir soykırım altında yaşaması daha da dayanılmaz geliyordu. Berçem arkadaş:

“İşte bunlar için savaşıyorsun. Bunlar için canını feda etmeye, her türlü fedakârlığa değer.” dedi.

O gün akşama kadar düşmanı izledik. Hepsi geri çekildikten sonra tekrar o eve gidip yaşlı çiftle vedalaşıp katırlarımızı aldık. Yaşlı ananın elleri nasırlaşmıştı. Nasırlı elleriyle yüzümüzü avuçladı, gözlerimizden öpüp:

“Kendinize dikkat edin. Kulağımız sizde olacak. Arkadaşlara sağlam ulaşırsanız biz de rahat ederiz.” dedi. O yaşlı halleriyle katırları yüklememize yardım ettiler.

Selim arkadaş cihazla bağlantı kurup gitmemiz gereken yeri netleştirmişti. Beyazdağ’a doğru tırmanırken bir grup ile karşılaştık. Hemen yerimizi alıp:

“Kamo!” diye bağırdım.

“Kirve, biziz.” dediler. Partizancılardı. Selamlaştıktan ve ayaküstü bir sohbetten sonra yolumuza devam ettik. Geçmemiz gereken kritik bir nokta vardı. Deşt karakolunun karşısına düşüyordu. Orayı aştıktan sonra rahatlayacaktık. Tek tek mesafeli biçimde orayı da aştık. Hamit arkadaş tankları nasıl atlattığımızı anlamamış, şaşkınlıkla:

“Bizi nasıl fark etmediler?” diye sorup duruyordu. Rengül’e, arkadaşlara ulaştık. Bizim kurtulabileceğimize onlar da inanmamışlardı. O yüzden bizi görünce hepsi yanımıza koştu. O kadar şehit verdiğimiz bir yıld ki herkes aşırı duygusallaşmıştı artık.

İsa arkadaş:

“Bravo tankların tarzını yakalamışsınız.” dedi. O kadar atışa rağmen kimseye bir şey olmaması başarıydı tabi ki.

Kemik noktasına gittikten sonra orada düzenlemeler yapıldı. Panfilov Rıza bölük komutanımız oldu. Munzur, Şevger arkadaş ve Gülizar takım komutanıydı. Tekoşin, Rozerin, Peyman Amed, Ali Rıza, Piling Adıyaman, Kato(Şergiran) arkadaşlar da bizim bölükteydi.

’97 sonbaharında eylemler yoğunlaştı. Arkadaşlar Ok köyünün üstündeki Şakak karakoluna saldırıp on asker vurmuştu. Yaşadığımız kayıplara ve komuta soruna rağmen yapılan eylemler sonuç alıcı ve başarılı oldu. Sonbahar düzenlemesi olmadan düşman sonbahar operasyonlarına başladı. Her tarafa yığınak yaptı. Ovacık’tan, Aliboğazı’na kadar her yer tutuldu. Gelişen operasyonların hepsine karşı misilleme yapılarak geri çekilmeleri sağlandı.

Direnişin Meskeni Aliboğazı’nda...

Aliboğazı’nda bizim için üslenme hazırlıkları yapılmıştı. Orayı ilk katıldığım yıl görmüştüm ama sonradan hiç gitmemiştim.

Aliboğazı’nın güney tarafı Yılandağı, diğer tarafı ise Bozanlardı. Kışın buralardan geçmek ölümdü. Hatırlıyorum da biz Mayıs ayında orayı zor aşmıştık. O tepelerin çoğu o süreçte şehit düşen arkadaşların adını almıştı. ’94 yılında Zeki, düşman araziye çıkmış diye bir taburluk gücü kışın, karın içinde Yılandağı’ndan geçmeye zorlamış, tabi ki kendisi aynı yerden gitmemişti. Yılandağı’nı aşmaya çalışırken birçok arkadaş şehit düşmüş, onlarcasının ayakları yanmıştı. Çoğunun adı da bilinmez.

Aliboğazı’na gittiğimizde geceydi. Vadinin girişinde aklıma Hamza, Dilzar, Şilan ve Sozdar arkadaş geldi. Bahar başında orada şehit düşmüşlerdi. İster istemez çok etkilendim. Karanlık vadinin içinden, büyük kayalıklardan çatışma sesleri geliyor gibiydi.

Yaşanan tüm o kayıpları, oradaki direnişi düşündüm. Adım attığımız her yerde arkadaşlardan bir şeyler vardı. Onlardan geriye kalan şutik ve eski mekap parçalarını gördüm. Noktaya ulaştığımızda hava aydınlanmak üzereydi. Gittim bir taşın altında oturdum, ağladım, ağladım...

“Neden ben şehit düşmedim?” diye kendi kendime kızıyordum.

Her yerde bir karış kar olmasına rağmen Aliboğazı’nın içinde kar yoktu. Kayalıklar kar tutmasını engelliyordu ama çok kar yağdığında çığ riski vardı. Kış kampımızın yerine Koçgiri noktası deniyordu. Çok güzel, yüksek bir yerde, dağın yamacındaydı. Sanki özel yapılmış, buz gibi suyu olan bir çeşmesi vardı. Sığınaklarımızı, mangalarımızı çabucak yaptık. Kış sürecinde Önderliğin talimatları ve çözümlemeleri çerçevesinde eğitim gördük. Zaman zaman da eyalet yönetiminden arkadaşlar kampımıza gelip toplantılar yaptılar.

O süreçte çok durgun ve içe kapanıktım. Arkadaşları özlüyor, onlara lâıyk olamamanın ezikliğini yaşıyordum. En büyük eksikimiz de kadın yönetimi olarak birbirini anlama ve paylaşım konularında yaşanan yetersizlikti. Takım komutanımız Gülizar kariyerist ve kimseyi çalışmalara ortak etmeyen biriydi. Arkadaşlar arasında ise kayıpların yarattığı duygusal atmosfer nedeniyle örgütsel tutum yerine birbirine duygusal ve korumacı yaklaşan, eleştirmeyen tutumlar çıkıyordu. Tepkisel yaklaşımlarım ve yöntemsizliklerim nedeniyle kamp sürecinde arkadaşlar tarafından görevden alındım.

Peyman arkadaş da bizim kamptaydı. O süreçteki yoldaşlığını ve bana verdiği desteği asla unutamam. Yönetimde değildi ama tartışmaları ve paylaşımları ile bana çok moral veriyor, yardımcı oluyordu. Ben bazen tek başıma araziye çıkıyor, odun getirmeye gidiyordum. O da beni yalnız bırakmamak için peşime takılıyor, çabalıyor ve beni güldürüyordu. O da eski bir gerillaydı. Yaşadığım zorlanmaları anlıyordu.

Panfilov, Peyman Amed arkadaşına kafayı takmıştı. Çünkü Peyman arkadaş onu çok eleştiriyor ve tavır koyuyordu. Gülizar kadın iradesini esas alan ve kadın arkadaşları destekleyen biri değildi. Peyman arkadaş çoğu zaman tavırlarında yalnız kalıyordu. Ben içime kapandığımdan neler olup bittiğini anlamıyordum.

Bir gün mangamıza girip bize:

“Benim nişanım bile sizden daha değerlidir.” dedi. Bunu duyan Peyman arkadaş sinirden hemen silahına sarıldı. Mekanizmayı çekti ve:

“Sen ne diyorsun. Defol git buradan!” dedi. Panfilov kaçıp gitti mangadan.

Ondan sonra toplantıya çağırdı, Peyman arkadaş tavır koyup toplantısına gitmedi.

Panfilov da:

“Raxtını, silahını indirsin. Tutukludur.” diye bağırdı ama Peyman arkadaş silahını vermedi.

Kış kampındayken Beritan arkadaş yanımıza geldi. Güçleri denetlemek için dolaşıyordu o süreçte. Beritan arkadaş gelince Panfilov, Peyman arkadaş şikayet etmişti. Beritan arkadaş da bölük komutanıdır diye onun söylediklerine inanmış ve mangaya girer girmez Peyman arkadaş kızmaya başlamıştı. Peyman arkadaş Amedlilerin o kabadayı duruşuna sahipti. Kimse ona istediği gibi davranamazdı. Beritan arkadaş durumu izah etti ve Panfilov’un sözlerine dayanarak onu dinlemeden öyle kızmasını eleştirdi.

Bir gün Beritan arkadaş görmeye mangamıza gelen Panfilov’a:

“Sen Peyman arkadaştan ne istiyorsun?” diye bağırdım. Ben ona kızınca kalkıp gitti mangadan. O çıktıktan sonra Beritan arkadaş mangaya gelip nerede olduğunu sordu. Biz de gittiğini söyledik ama bir yandan da onu kovduğumuzu anlar diye ödümüz kopuyordu.

Bir gün Ali Rıza, Şevger ve Munzur arkadaşla erzak getirmeye gittik. Torbalarımız yırtık olduğundan gelirken yola biraz mercimek ve fasulye dökülmüştü. Sabah erkenden Panfilov Rıza bizi kaldırarak:

“Gidip o yola döktüğünüz erzağı tek tek toplayacaksınız.” dedi. Dördümüz yola düştük. Sözde cezalıydık ama o kadar komik bulmuştuk ki bu cezayı güle güle aşağı indik. Şevger ve Munzur arkadaş nasıl toplayacağımız üzerine yorum yapıp şakalaşıyorlardı.

“Bence tavuklar gibi toplayabiliriz.” diyerek taklit yapan,

“Bence topladıklarımızı çeşmenin başına ekelim de fasulye çıksın.” diyen, taşların arasından mercimek tanelerini toplarken üfleyip, şalvarına silip temizlemeye çalışan... Yani en komik cezamız bu olmuştu.

Bir teke kampımıza alışmış, çevremizden bir türlü ayrılmıyordu. Sabahları gözümüzü açınca onu karşıdaki kayanın başında dikilmiş görüyorduk. Akşamları da kampın altındanki fırın yerine iniyor ve un, tuz yiyor sonra yine o kayanın başına gidip duruyordu. Çok duyarlı olan bu hayvanların güçlü bir içgüdüğü de vardı. Bizden ona zarar gelmeyeceğini anlamış olmalı ki oldukça rahat görünüyordu. İçimizdeki bazı arkadaşların onunla ilgili planlarından haberi olsa böyle rahat yaklaşır mıydı bilmiyorum. Ama Munzur arkadaş o tekeye takmıştı. Sürekli onu vurmanın arayışları içindeydi. Munzur arkadaş zor zapt ediyorduk. Ama teke de oldukça tahrikçiydi doğrusu. Munzur arkadaş uyanıp da her sabah onu kayanın başında görünce proje üretmeye başlıyordu. Biz silah kullanmasının güvenlik açısından iyi olmayacağını söyleyince:

“Avucuma tuz koyup onu kendime alıştıracağım ve sonra elle yakalayacağım.” diyordu. Ertesi gün bu yumuşak ve zamana çok yayılacak gibi görünen projesinden vazgeçip farklı yöntemler buluyordu. Bir gün:

“Tabancayla vuracağım, o zaman çok ses gitmez”, ertesi gün:

“Fırın yerine pusu atacağım.” diyordu. Biz ona kızınca da öyle bir teori yapıyordu ki neredeyse hepimiz ikna olup onunla beraber tekenin peşine düşecektik.

“Dağdayız, erzağımız yok. Normaldir. Doğada da canlılar yaşamak için birbirini yiyor. vs...”

Öyle ki arkadaşlar ona artık takılıp:

“Herhalde sen gece rüyada o tekeyi görüyorsun.” diyorlardı. Biz kamptan çıkana kadar da her gün bir plan yaptı ama o tekeyi vuramadı.

Şubat sonunda operasyon haberi geldi. Haber gelmese de on güne kadar çıkmayı düşünüyorduk. Yılandağı yamaçlarına gittik. Tırmandığımız yamaç bıçak ağzı gibi bir yerdi. Her iki tarafı da uçurumdu. Öncüler habire:

“Dikkatli olun!” diye uyarı yapıyorlardı. O zaman bana tekrar görev verilmişti. Beritan arkadaş bir ara bana dönüp:

“Hani senin mangan? Onları geçir de öyle gel.” dedi. Geriye doğru dönerken birden ayağımın altındaki taşlar kaydı. Dengemi yitirdim ve uçurumdan düşecekken arkamdan gelen Şevger arkadaş yetişip beni tuttu. Tutmasa uçurumdan uçacaktım. Şevger arkadaş:

“Senin bana bir can borcun var. Unutma sakın.” dedi.

Bir yerden sonra Beritan arkadaş bir grup arkadaşla ayrıldı. Peyman arkadaşı kendisiyle götürdü. Ruçem arkadaş Beritan arkadaşla hareket ediyordu. Gidenler içinde Tekoşin ve Munzur arkadaş da vardı.

Aşut deresine gittik. Nokta değiştirdiğimizde Önderliğin talimatı gelmişti, ben bir yerde oturup talimatı okuyordum. Birden bir ses geldi. Dönüp bakmamla kocaman bir taşın üzerime düşmesi bir oldu. Kendimi kurtarmaya fırsat bulamadım, bayılmışım. Arkadaşlar beni kaldırmış, taşıyıp bir yere götürmüşler. On gün boyunca kendime gelemedim. Gözlerimi açtığımda nerede olduğumu, ne olduğunu hatırlayamadım önce. Arkadaşlar şehit düşeceğimi düşünmeye başlamışlardı. Ayağım hiç tutmuyor, konuşamıyor ve yemek yiyemiyordum. Hiç ilacımız yoktu. Kendi kendime iyileşmek zorunda kaldım.

İlkinde Şevger arkadaş beni kurtarmıştı ama bu sefer kurtulamamıştım. Demek ki o süreçte başıma böyle bir şeyin geleceği varmış diye düşünüyordum. İnsanın bazen kadere inanası geliyor. Yıllarca dağlarda, onca çatışmanın içinde bir mermi bile almayan ben, bir kaza ile neredeyse ölecek ya da sakat kalacaktım.

’98 bahar başında toplantılar için bizi Kaxperi’ye çağırdılar. O halde yol yürümek benim için bir işkenceydi. Üç gecelik yolu o halimle yürümek zorunda kaldım. Daha doğrusu arkadaşlar koluma girerek beni yürüttü.

Tüm Batı gücü orada toplanmıştı. Bahar düzenlemeleri oldu ve Sivaslı Alişer arkadaş bir grupla Koçgiri’ye geçti. Koçgiri ve Karadeniz’e giden grupta kadın arkadaşlar da vardı. Emek, Dirok, Nurhak, Dicle Koçgiri, Erivan, Dicle Mardin arkadaşlar geçenler arasındaydı. Bir grup daha geçecekti ancak Karadeniz’de eyalet sorumlusu Ayhan arkadaş ve kadın arkadaşların şahadeti sonrası Önderlik kadın arkadaşların gitmesini uygun görmediğinden gidişler durduruldu.

Mervan(Yüksel Ok) arkadaş Munzur arkadaşın da içinde olduğu bir grupla açılım için Kemah tarafına gitti. Mervan arkadaş Mervane Sor olarak bilinen eski, Vartolu bir arkadaşı. ’94’te Amed’den gelmişti. Kemah tarafında oldukça yankı yaratan eylemler yapmış ve kısa sürede alanda açılım gerçekleşmişti. Yeni bir alana girince tutunmayı başarmak bile zordur normalde. Ama o sürekli eylem yapmış ve bir eylemde beş silah almıştı askerlerin üzerinden. Koruculara karşı yaptıkları bir eylemde Munzur arkadaş yaralanmıştı. Mervan arkadaş sessiz, sakın görünüşlü ama askeri olarak güçlü biriydi. O yönleriyle İbrahim arkadaşına benziyordu.

Mervan arkadaş bir süre sonra tekrar yanımıza geldi ve Xelil arkadaşla birlikte Kemaliye tarafına geçtiler. Xelil arkadaş Mervan arkadaştan görevi devralacaktı ama erkenden şehit düştüler. Temmuz ayının başıydı şehit düştüklerinde.

Xelil arkadaş Hakkariliydi. Savaşçı yönü ve örgüte bağlılığı ile tanınan bir arkadaşı. Onun şahadetinden sonra Önderlik Dersim yönetimini onu erkenden öyle bir alana gönderdikleri için eleştirmişti.

İbrahim arkadaşın bölüğü de Ovacık’taydı. Batı’daki en aktif güç onunkiydi. Dersim’de ilk defa tepelere mayın döşeyen arkadaş İbrahim arkadaştı. Kendi elleriyle mayın yapıp yollara, tepelere döşüyordu. Ovacık Dersim yolunu kapatmışlardı. Öyleki o asfalttan tek bir askeri araç geçemiyordu korkudan. İbrahim arkadaşın savaşçılığıyla tanınırdı. Bir kabile savaşçısı gibiydi. Çok cesur, gözü kara biriydi. Tüm yoğunlaşması eylem yapma üzerineydi. Önceki yıl yaşanan kayıpların yarattığı bir intikam ruhu vardı onda. Hep:

“Düşmanı görüp de vurmayan alçaktır.” derdi.

'97 yılında Ovacık yoluna mayın döşemiş, tank geçerken mayını patlatmış ve sonra tankın üzerine çıkıp kapağını açmış, içindeki subayın eline bombayı koyup kapağı geri kapatmıştı. Bizim en çok zorlandığımız ve eylem yapamadığımız o yıl da en çok eylem yapan arkadaş İbrahim arkadaştı. O bir askeri dehaydı.

İbrahim arkadaş cephanesini sorunu yaşadıkları bir gün de:

“Molotof yapıp caddeye inelim.” diyor. Çantasını molotof doldurup yola iniyor ve eylem yapıyor. Cemsilere, panzerlere molotoflarla saldıran ilk kişi de odur.

İbrahim arkadaş Mazgirtliydi. '94 yılında katılmıştı. İsmi '92'de Pülümür'de çığ altında kalarak şehit düşen akrabası İbrahim arkadaştan almıştı.

Bazen yanımıza gelip giderdi. Biz de yer değiştirme ve bazı eylemler sürecinde onların yanına giderdik. Komando bir elbise giyerdi, kafasında askerlerden aldığı bordo bir bere ve elinde G3 olurdu. Ona bakınca “işte asker” diyesi geliyordu insanın. Çok sert bakışları vardı. Sarışın, zayıf, yakışıklı bir arkadaştı. Çok fazla konuşmazdı. Konuştuğunda da ağzından “asker, düşman, eylem...” lafları düşmezdi.

Arkadaşlar onun bir gün sığınağa arkadaşları koyup, sağlamlığını denemek için üstlerine ateş etmek istediğini anlatmışlardı:

Gittikleri bir noktada kapalı sığınak yapılmasını istemiş. Arkadaşlar işlerini bitirdikten sonra “Tamam” deyip tekmil vermişler. İyi olup olmadığı sorunca:

“Çok iyi oldu.” demişler. Bunun üzerine:

“Girin içeri!” demiş.

Mevziyi yapanlardan biri olan Newroz arkadaş şaşkın şaşkın ona bakmış ve ne yaptıysa içeri girmemiş tabi ki. İbrahim arkadaş tabancayla birkaç el ateş edip mermilerin geçmediğini görünce:

“Tamam. İyi olmuş.” demiş.

Arkadaşlar Moskova Önlerinde kitabını çok okuduğu için böyle yaptığını anlatıyorlardı. Bu olay daha sonradan skeç konusu olmuştu.

O yılki başarılı eylemlere damgasını vuran diğer bölük komutanı da Botan arkadaştı. Ayrıca alanda güçlü bir kadın komutası vardı. Berfin, Türk Aryen ve Nujiyan arkadaşlar o alanın savaşçı ve sevilen kadın komutanları arasındaydı. Berfin arkadaş Çemişgezek'te takım komutanıydı. Eylemci ve güçlü bir arkadaştı. Kemal arkadaşın akrabasıydı. Tüm arkadaşların çok değer verdiği biriydi. Yaşanan kayıplar nedeniyle bir dönem görevden alınmıştı ama çok güçlü bir duruşu vardı. Eksikliklerini aşma ve güçlü katılma iddiası çok fazlaydı. Eleştiriler karşısında çok güçlü bir duruşu vardı. Tanıdığım arkadaşlar içinde özeleştiriyeye en derin yaklaşanlardan biriydi.

Dersim merkezinde Perwer arkadaşın bölüğü de o süreçte çok eylem yaptı ama kayıp da verdiler. Siverekli Cesur arkadaş ve Xebatkar arkadaş da o eylemlerden birinde şehit düştü. Onunla birlikte aynı eylemde olan arkadaşlar Cesur arkadaşın kahramanlığını hep anlatırlardı. Eylemde bacağı dizinden kopmuş, bağlamalarına rağmen kanı durduramamışlardı. O haliyle arkadaşlara nasıl moral vermeye çalıştığını hep anlatırlardı.

Kaxperi'de olduğumuz günlerde Güney'den arkadaşlar geldi. Kazım(Hamili Yıldırım) bu grubun içindeydi. İsa arkadaşın Güney'e geçmesi gündemde olduğundan onun yerine eyalet komutanı olarak gelmişti. Kazım arkadaş Dersim'e gelir gelmez İsa arkadaşla aralarında çelişkiler başlamıştı.

Bahar toplantıları, yönetim düzenlemeleri oldu. Pratiğe katılacak durumda olmadığımdan beni karargâhta bıraktılar. On beş gün kadar Beritan arkadaşın yanında kaldım.

Düzenlemeler netleştikten ve herkes kendi alanına gittikten sonra İsa arkadaş, Kazım arkadaş Doğu'ya sağlam bir biçimde götürmemiz için ben, Tekoşin ve Bedran arkadaş görevlendirdi. Kazım arkadaş Xozmerik boğazına kadar götürüp geri dönecektik.

Yol sürecinde nerede mola versek Kazım arkadaş oracıkta uzanıyordu. Bedran arkadaş Kazım arkadaşla bakıp bakıp:

“Bu bizim eyalet komutanımızsa biz yedik demektir.” diyordu. Yürüyüş sırasında onun taklidini yapıyordu:

“Senin bu hemşerin öyle bir göbek bırakmış ki yürüyemiyor. Belli ki rahatına düşkün biridir.” Kazım arkadaşı teslim edip kendimizle başka bir grubu Batı’ya getirdik. Gelince İsa arkadaşla tekmilimizi verdik. İsa arkadaş Bedran arkadaşla:

“Görev nasıldı?” diye sordu.

Bedran arkadaş güldü:

“İyiymi...” dedi. İsa arkadaş ona bakarak:

“Sen de az şeytan değilsin.” dedi.

Dersim’de Kadın Konferansı...

98 yılının Mart ayında Dersim’de ilk defa kadın konferansı yaptık. Konferansın yapılması için Beritan, Piroz arkadaşın büyük çabaları oldu. Ovacık Mamles ormanlarında oldu konferansımız. Mamles sık ormanı ve bol suyu ile gerilla için bir cennetten farksızdı. Düşman o ormanları defalarca yakmasına rağmen yeniden ve inatla yeşeriyordu.

Batı gücünün hepsi ve Doğu’dan gelen delege arkadaşlarla konferans yapıldı. Kırka yakındı sayımız. Tekoşin, Adar, Zinarin, Peyman, Roza, Ruçem, Nalin, Nujiyan, Sevra, genç Zilan arkadaş konferansa katılanlar arasındaydı.

Dersim’de yürütülen savaşta kadın gücü büyük bir irade ve kahramanlık sergiliyordu. Ancak bunu örgütlülük ve özgürlük çizgisi temelinde geliştirmede zayıflıklarımız çıkıyordu. Önderlik Zilan arkadaşın eyleminin tarihi rolünü ve Zilan kişiliğinde gelişen tanrıçılığı çok gündemleştirmişti. Zilan arkadaş için:

“O benim komutanım, ben onun emir eriyim” demişti. Biz ise Zilan arkadaşın eylemine duygusal yaklaşıyor, derinlikli anlam vermekte zayıf kalıyorduk. Bir çizgi olarak ele alıp yaşamsallaştırma, onun çizgisinde örgütlenip savaşma anlayışına henüz ulaşmamıştık. Önderlik Zilan çizgisini gündemimize koyduktan sonra, biz de konferansımızı bu çizgi temelinde ele aldık. Bizler için bir manifesto niteliğinde olan Zilan gerçekliğini daha derinden anlamak ve kadınlar olarak bu özgürlük çizgisinde yürümek için kendimizi daha güçlü örgütlemeye ihtiyacımız vardı. Konferansta Zilan, Rewşen, Bermal arkadaşların mirasına lâyık olmamanın özeleştirisi verildi. ’97 yılında çok değerli kadın komutası ve genç kadın kadrolarımızı kaybetmiştik. Konferans onların ve Zilan arkadaşın anısına doğru sahip çıkmanın ve kadın örgütlülüğünü geliştirmenin bir adımıydı.

Kendi örgütlülüğümüzü, kadın komutanlaşmasını, süreci değerlendirdik. Kadın duruşu ve erkek yaklaşımları da en çok üzerinde durulan hususlar oldu. Erkeğin kendine göre kadına yaklaşımı, bazı arkadaşları öne çıkararak kadın yapısını parçalamaya çalışan yaklaşımlar değerlendirildi. Zilan arkadaşın eylemi, ona karşı duruşumuz, ona bağlılık ve nasıl lâyık olabileceğimiz üzerine değerlendirmeler yapıldı.

Kararlar arasında her takımın kendi günlüğünü tutması, kadın arkadaşların erkeklerle tek göreve, eyleme gitmemesi, bir kadının görevden alınmasının ve görev verilmesinin erkek yönetimi tarafından olamayacağı konusunda kararlar alındı.

Sonra yönetimdeki arkadaşların eleştiri-özeleştirisi platformları oldu.

Konferanstan sonra kadın arkadaşların bir kısmı İsa arkadaşla birlikte Güney’e geçti. Küçük Güneyli Peyman, Tanya, Türk Aryen, Nujiyan ve İbrahim, Botan, Kendal, Munzur, Merxas, Yılmaz, Seyitxan, Şevger arkadaşlar ile Panfilov Rıza da geçenler arasındaydı.

Arkadaşların çıkışı bizi çok etkiledi. Onlar Dersim’in en eski kadrolarıydı. Giderken:

“Dersim’e iyi bakın, yine geleceğiz” diyorlardı. Giderken hepsi Dersim’in taşlarını ceplerine koydular ve el sallayarak kayboldular. Onlar gittiğinde sanki her yere ıssızlık çökmüş, sanki her şey onlarla göç edip gitmiş gibi geldi bana. Sadece rüzgârın sesi vardı. Bir de çiseleyen yağmurun sesi...

Gidenlerin Ardından...

Eski kadroların bir kısmı çıktıktan sonra yeni bir düzenlemeye gidildi. Alanda yeni görevlendirmeler oldu. Ben de takım komutanı olarak Çekdar’ın bölüğüne geçtim. Bölüğümüzün yeri aşağı Ovacık alanıydı. Yukarı Ovacık’taki bölük Amedli Bedran arkadaşın

bölüğüydü. Türk Kazım, Birindar ve Berfin arkadaş da oradaki bölük yönetimindeydi. Önce oraya geçmem tartışılıyordu ama son anda değişiklik yapıldı ve aşağı Ovacık'a gittim.

Bizim bölük genellikle genç ve yeni arkadaşlardan oluşuyordu. Cıvı cıvı ve çok renkli bir bölüktü. Sadece yönetim üyeleri eskiydi. Amedli Şiwan arkadaş ile Redar arkadaş diğer takım komutanlarıydı. Tekoşin arkadaş manga komutanıydı. Erkek arkadaşlardan Azam, Delil arkadaşlar manga komutanıydı.

YAJK konferansından yeni çıkmış olmanın getirdiği canlılık özellikle kadın yapısında çok belirgindi. Konferansımızın kararları doğrultusunda kendimizi örgütlemek için çaba harcıyor, erkek yaklaşımları karşısında son derece duyarlı davranarak, kadın iradesini geliştirmeye çalışıyorduk. Bu konuda takım bileşimi ve yönetimi birbirine çok büyük bir destek sunuyordu. Kendi yaşamımızı, sorunlarımızı kendi içimizde değerlendiriyor ve hallediyorduk. Hiçbir sorunumuzu erkek yönetimiyle paylaşmıyorduk. Takımdaki tüm arkadaşlar fedakâr, canlı ve uyumluydu. Birbirine çok bağlanmışlardı ve her koşulda birbirini savunuyorlardı. Üslenme çalışmaları yaptığımızdan çok yoruluyorduk ama hiçbirisi yerinde durmuyor, görevden biri geliyor, biri gidiyordu.

Tekoşin arkadaşla çok güzel bir ilişki kurmuştuk. Tekoşin arkadaş şehit düşen cephecimiz Ali Ekber arkadaştan etkilenip katılmıştı. Benim yardımcımdı ama çoğu konuda bana akıl veren oydu. Örgütsel ve ideolojik bilinci vardı. Yaşama yaklaşımda çok duyarlı, sorunlar konusunda olgun ve insanlara karşı çok ilgiliydi. Eski bir gerilla olduğum için bana da çok saygılı yaklaşıyordu.

“Bana eski arkadaş gözüyle bakma, biz yoldaşız. Benim bilmediğim ama yeni olmana rağmen senin bildiğin şeyler var. Önemli olan doğru yoldaşlık ve birbirini tamamlamaktır.” diyordum. Herhangi bir şey yapacağı zaman hep bana danışırdı. Ben de:

“Ne yapmak istiyorsan kendin yap. Her şeyi bana danışmana gerek yok. Sana ne mantıklı geliyorsa onu yap.” derdim. Başlarda kendi başına karar almak ve bir şeyler yapmak konusunda çekimser yaklaşıp da sonradan bunu çok rahatlıkla yaptı. Hata yaptığında yanımna gelip anlatır ve neden öyle olduğunu sorardı. Bir şeyi yanlış yaptığımda da kesinlikle beni uyarır, hatalarımı görmezden gelmezdi. Samimi bir dostluğumuz vardı ama Tekoşin arkadaşla ilişkimiz asla ahbap çavuşluk ya da dertleşme temelli değildi. Yaşı gençti ama onun kişiliğindeki olgunluk ve örgütsel yön ilişkimize hep hâkimdi.

Takım komutanı olan Şiwan (Muh yettin Çelik) arkadaşla ilk başlarda fazla anlaşamıyorduk. Amed'in Hazro ilçesindendi ve Amed'lilerin o “keko” özelliklerine sahipti. O yüzden başta onu kaba ve itici buluyordum. Tekoşin arkadaş yaklaşımlarımı görünce benimle konuşarak onun ne kadar dürüst ve iyi bir insan olduğunu anlattı. Onunla daha fazla tartışır ve tanımaya çalışırsam dıştan görüldüğü gibi olmadığını anlayacağımı ve önyargılarımı kıracağımı söyledi. İnsanları ilk izlenimlerime göre yargılamamam, tanıyıp anlamak için çaba harcamam gerektiğini anlattı. Doğru söylüyordu. Ben insanları iyiler ve kötüler olarak ayıran ve ona göre yaklaşan biriydim. Bir tür dogmatizmdi yaşadığım. İyinin içindeki eleştirilmesi gerekeni, kötü görünenin içindeki iyiyi görecektir derinlikten yoksundum. Niyetlerime göre insanlara yaklaşıyor ve onları da buna göre ele alıyordum. O yüzden bir insan hakkında bir yargım oluşunca onu kırmakta çok zorlanıyordum. Aslında yakınlığa, paylaşma çabucak aşırıyordum da, yani insanların iyi yönlerini görünce çabucak fikrimi de değiştiriyordum. Ancak olumsuzladığım birinden genelde uzak durduğum ve hiç tartışmadığım için o yargı uzun süre kalıyordu.

Tekoşin arkadaşın uyarı ve telkinleriyle Şiwan arkadaşla sohbet ederek onu tanımaya çalıştım. Tekoşin arkadaş çok seviyordum. Ne söylese ona güvenir ve dediklerini yapardım. Şiwan arkadaş yakından tanıdıkça ne kadar güzel bir insan olduğunu anladım. Onun hakkındaki yargılarım doğru değildi. Çok açık sözlü ve içindeki her şeyi olduğu gibi söyleyen, çok dürüst bir arkadaştı. Bir şeyden rahatsız olsa, bir şeyi kabullenmese hiç gizlemezdi. İlk zamanlar ondan hep kaçır ve onunla konuşmamak için her şeyi yapardım, bir şey söylese terslerdim. İlişkilerimiz geliştikten sonra bir gün, ilk yaklaşımlarıma hiç anlam vermediğini söylemişti

Şiwan arkadaşın halkla ilişkileri çok iyiydi. Halk onun bir dediğini iki etmezdi. Bir ihtiyacımız olduğunda, bir istihbarat alınması gerektiğinde hep o devreye girerdi. Askeri yönü de çok güçlüydü. Araziye çok hâkimdi. Arazideki her ağacı, her mağarayı, kalınabilecek yerleri

bilirdi. Atik ve canlıydı. Cihaz sürekli cebinde, külâhı da başında olurdu. Ben ona çok takılırdım:

“Bizim komutan hem silahlı hem külahlı” diye. Şiwan arkadaş başta kadın arkadaşlarla fazla ilişkilene miyordu. Zamanla takımdaki arkadaşlarla ilişkileri gelişti ve mangamıza gelip gitmeye, bizimle rahat ilişkilene meye başladı.

Şiwan arkadaş tanıdıkça Tekoşin arkadaş a:

“Yoldaşım bir şey diyorsa doğrudur.” demeye başladım.

Yaz ayında bir yandan keşifleri sürdürürken bir yandan da üslenme çalışmaları yapıyorduk. Ağustos ayının 21’inde bölüğümüzdeki iki genç arkadaş; Zilan ve Erdal şehit düştü. O gün Şergiran arkadaş erzaklar için torbaya ihtiyaç olduğunu ve köye gidip torba getireceğini söyledi. Zilan ve Erdal arkadaş da onunla birlikte gitmek için kendilerini önerdiler. Dört kişiyi köye gönderdik. Gittikleri köyün üstündeki boğazda pusu atan düşman onları fark etmiş ve onlar köye girdikten sonra çevrelerini sarmışlardı. Onlar bir evin balkonunda otururken kaldıkları eve roket atmışlardı. Köylülerden yaralanan olmuştu. Onlar ilk saldırıyı atlatmış ama düzlük alanı geçip köyden çıkmayı başaramadan şehit düşmüşlerdi. Şergiran arkadaş yaralı olarak kurtulmuştu ama Zilan ve Erdal arkadaş çok tecrübesizdiler ve mermilere hedef olmuşlardı. Akşamüzeri helikopterler dolaşmaya başlayınca hepimizin içini bir kaygı kapladı. O gün gelmediler. Gelmeyince şehit düştüklerini tahmin ettik ama bu gerçeği kimse kabullenmediği için hep farklı ihtimaller üzerinde düşünmeye çalışıyorduk. İki gün onları bekledik. O iki gün boyunca sürekli yağmur yağdı. Sanki kıyamet kopmuştu. Altı kişi bir yağmurluğun altında hiç uyumadan sürekli onları bekliyor, her seste irkiliyorduk. İkinci günün akşamı köylüler bize şehit düştükleri haberini getirdi. Şergiran arkadaş ise bize sonradan ulaştı.

Zilan arkadaş on sekiz-on dokuz yaşlarındaydı. Mazgirtliydi. Adı Seher Sabit’ti. Dağlara gelmeden önce Özgür Gündem gazetesinde çalışmıştı. Çok kısa bir süre cezaevinde de kalmıştı. Bilinçli, yaşına göre oldukça olgun bir kişiliğe sahipti. Zilan arkadaşın eyleminden etkilenerek katılma kararı vermişti. Gerillacılık ve kadın özgürlüğü konularında oldukça iddialıydı. Bu yüzden de adını Zilan koymuştu. O süreçlerde kimse adını Zilan koymaya cesaret edemiyordu.

Zilan arkadaş katılabir yıl olmamıştı. O yüzden eylem ve keşiflere katılmasına izin vermiyorduk. O da kendini diğer işlere vermişti. Ne görev olsa Zilan arkadaş mutlaka içinde olmalıydı. Üslenme sürecinde yapılan her depoda çalışmıştı. Zilan arkadaş a:

“Bu kadar koşturmaktan yorulmuyor musun? diye sorunca:

“İnsan bir işi severek yaparken yorulur mu hiç?” derdi.

İlk katıldığında katır bağlama, depo kazma, gömme yapma gibi işlerde zorlanıyordu. Yine de canla başla katılıyor ve çok emek veriyordu. Zamanla bu işte uzmanlaşmaya başlamıştı. Tekoşin arkadaş yapılan depolar için:

“Bu depolar senin mirasıdır. Eğer bir sorun çıkarsa adres olarak seni göstereceğiz.” diye ona takılırdı.

Erzak taşırken atları kullanıyor ve boş oldukları zaman atlara biniyorduk. Zilan arkadaş ata binmesini bilmediğinden defalarca attan düşmüştü. Gözü korkmuş olsa da pes etmemiş ve ısrarla öğrenmeye çalışmıştı.

İsa arkadaş ve grubu Güney’e gitmeden önce Önderlikle bağlantı kurulmuştu. Önderlik:

“Eskilerden kim var? Onlarla konuşalım.” demiş ancak cihazda sorun çıktığı için konuşamamıştık. Bunun üzerine arkadaşlar Önderliğe rapor yazmamızı, giderken kendileriyle götüreceklerini söylemişlerdi. O zaman Zilan arkadaş Önderliğe bir rapor yazmış ve bana okumak istemişti. Önderliğe yazdığı raporu bana okumasının uygun olmadığını söylesem de ısrar ederek:

“İlk defa Önderliğe rapor yazıyorum. Bir baksana nasıl olmuş?” dedi. Raporunda sicilini, daha önce yürüttüğü çalışmaları, katılımını yazdıktan sonra eyaleti, kadın gücünün durumunu, erkek yaklaşımlarını değerlendirmişti. Yeni katılmış olmasına rağmen çoğumuzdan daha derin ve isabetli tespitleri vardı. İşin doğrusu bu kadar derin bir gözlem

gücü ve yaşananları bu kadar gerçekçi çözümlemesi beni şaşırtmıştı. Ondan daha eski olmama rağmen benim raporum onunki kadar iyi değildi.

Erdal arkadaş da Mazgirt'in Yılanlı köyündendi. On beş- on altı yaşlarındaydı. Bir yıllık gerillaydı. Liseyi bitirmeden katılmıştı. Genç olduğundan onu da korumaya çalışıyor, askeri çalışmalara katmıyorduk. Genelde de karargâhtaki arkadaşların yanında kalıyordu.

Bir süre karargâhta birlikte kaldıktan sonra ikimiz aynı bölüğe geçmiştik. Kim gelse:

"Erdal çay yok mu?" derdi. O da sürekli çay yapmaktan bıkmış:

"Adımı değiştirip Cafer yapacağım." demişti. Bir televizyon dizisindeki çaycının adıymış Cafer.

"Eyleme de göndermiyorlar. Ben buraya çaycılık yapmak için mi geldim? Kim gelse 'Erdal çay yok mu?' diyor. Kim gelse yanağımı sıkıyor." diye söyleniyordu. Ona bir çocuk gibi yaklaşılması çok zoruna gidiyordu. Erdal arkadaş çok şirin bir gençti. Güldüğünde gamzeleri iyice belirginleşir, güzel yüzündeki çocuksu ifade derinleşirdi. O yüzden bizim kızlar hep onun yanağını sıkardı.

Onunla Burnak köyüne göreve gitmiştik. Köyün bütün çocuk ve gençlerini etrafına toplayıp propaganda yapmaya başladı. Bir ara ona bakıp da etrafında bir sürü çocukla görünce güldüm:

"Köyün bütün çocukları senin yanında toplanmış. Sen de kendi yaşıtlarını mı örgütlüyorsun artık?" diye takıldım.

"Ne yapalım heval. Gençler gençlerin yanına gelir. Sizin gibi yaşlıların yanında ne yapsınlar?" dedi. Sonra da:

"Biliyor musun, bir sürü kişiyi örgütledim. Bu köye bir daha gelirim bütün bu çocukları partiye katacağım." dedi. Köyden çıkarken o çocuklar yine gelmesi için arkasından sesleniyordu.

Noktaya gidinceye kadar bana çocukları anlattı.

Arkadaşlar ona yeni bir elbise getirmişlerdi. Hemen elbiselerini giyip tüm mangaları dolaşarak yeni elbiselerini göstermiş:

"Nasıl olmuş? Yakışmış mı?" diye herkese sormuştu. O kadar güzel bir yüzü ve boyu vardı ki ne giyse ona yakıştırdı.

Onunla Akvanos'a gittiğimizde hep silah sıkardı. Vadinin derin bir yerinde kendisine bir kaya belirlemişti. Nişan alıp oraya ateş ederdi. O kayanın üzerinde bir sürü delik oluşmuştu. O, şehit düştükten sonra ne zaman Akvanos'a gitsem, o kayanın yanına gidip mermilerin açtığı izlere bakardım.

Bölükteki tüm arkadaşlar onu ve Zilan arkadaşını çok severdi. Özellikle Tekoşin arkadaş onlara çok bağlıydı. Göreve gittiklerinde onlar gelene kadar rahat etmez, eline ne geçse mutlaka onlar için saklardı.

Zilan ve Erdal arkadaşın şahadetinin üzerinden bir süre geçmişti. Kazım arkadaş yanıma gelerek bize toplantı yaptı. Çok ağır değerlendirmelerde bulundu. Bize:

"Siz arkadaşların kanı üzerinden kendinizi yaşıtıyorsunuz." dedi. Onların şahadeti bizi zaten çok etkilemişti, bir de bu değerlendirmelerle karşılaşınca vicdani olarak daha da zorlandık. Değerlendirmelerine itiraz ettik belki ancak bir yandan da kendimizi o psikolojiden kurtarma ve ispatlama çabası geliştirdik.

Kazım arkadaş o süreçte Kemal, Faik, Piroz ve Beritan arkadaşını görevden almıştı.

"İsa'nın kadrosudur, eski anlayışın devamcılarıdır. Yaşanan kayıpların sorumlularıdır..." diyerek herkesi suçlamaya, etkisizleştirmeye çalıştı. Sözde müdahale olarak gelmişti ama eskiye dair ne varsa reddediyor ve yeni tarz adı altında eskisinden daha geri yaklaşımlar sergiliyordu. Önceki yıl çok kayıp vermiştik. Hesap sorulması ve hesap verilmesi gerekirdi elbette ama Kazım arkadaşın tarzıyla hiçbir şey düzelemezdi. Dersim yapısının tümü ona tepkilenmişti. Kadroları çok zorluyordu. Bazılarını öne çıkarıp kendine bağlamaya çalışırken, bazılarını da dışlayarak teşhir ediyor, işlevsizleştirip pasifleştirmek için elinden geleni yapıyordu.

Kadın yapısını parçalamak için de elinden geleni yaptı. Kadın yönetimine savaş açmıştı âdetâ. Beritan arkadaş onunla hiç anlaşamıyordu. Piroz arkadaş da öyleydi. Kazım arkadaşın yaklaşımlarına ve tarzına karşı çıktıkları ve eleştirdikleri için o ve Beritan arkadaş görevden

alındı. Biz, YAJK konferansında aldığımız, erkek arkadaşların kadını görevden alamayacağı kararını hatırlatıp karşı çıksak da kimseyi dinlemedi. Bu kadın yapısı içinde çok tepki yarattı. Beritan arkadaş o süreçte çok zorlandı. Başkası olsa ayakta duramazdı ama o çok mücadele etti.

Ovacık'tan Akvanos'a erzak taşıyorduk o süreçte. Sultan Baba'yı, Sal vadisini geçerek Akvanos'a gidiyorduk ve her göreve gidiş geliş beş gün sürüyordu.

Bu görevlerin birinde düşmanın pususuna düştük. Munzur suyunu geçtikten sonrası Yasak Mıntika'dır. Katırları yükleyip yola çıktık. Biraz ilerledik, yağmur başladı. Erzak ıslanmasın diye katırları durdurup hepsinin üzerine naylon geçirdik. Tam yola çıkacakken yeniden güneş çıktı. Güneş vurdukça naylonlar parlayacağından hepsini tekrar sökmek zorunda kaldık.

"Son bir kez daha etrafı kontrol edip çikalım." dedim. Dürbünü alıp etrafı keşfetmeye başladım. Düşman tam karşımızdaydı. On tane katırla ne yapacağız diye kara kara düşünmeye başladık. Ormanın içinde biraz ilerleyip katırların yükünü indirdik. Katırları, iplerini kısa tutarak bağladık. Erzakları indirirken katırlardan biri Amed adında sonradan içimizden kaçan birine bir tekme vurdu. Katır küçük bir şey, Amed ise upuzun biriydi. Çok korkak ve yalancı biriydi. Sözüne "şerefa Kurdistanê" diye başlıyorsa anlıyorduk ki kesin yalan söylüyor. Katır ona vurduktan sonra yürümeyerek bizi çok zorladı. Noktaya ulaştığımızda arkadaşlar:

"Bu boyla o küçücük katırdan nasıl tekme yedin?" diye bol bol dalga geçmişlerdi onunla.

Erzaklarımızı şans eseri bulduğumuz dev gibi bir ceviz ağacının kovuğuna koyup üstünü iyice kapattık. Katırların da, erzağın da ele geçip geçmemesi şansa kalıyordu. Benim tek derdim arkadaşları kurtarmaktı. Karanlık çöker çökmez yer değiştirip Sal vadisine ulaşmaya çalışacaktık. Bir yamaca çıkıp, sık ormanın içinde düşmanı izlemeye başladık. Mehmet Yüce kampının yakınlarında bir yerdeydik. Düşman gelse bile yukarı sırttan gelir diye düşünüyordum, çünkü aşağı taraflar hep uçurumdu. O gece orada uyuduk. Keşif yaptıktan sonra arkadaşları kaldırdım. Ciwan arkadaş:

"Sen çevreyi kontrol et, ben biraz dinleneceğim. Bir şey olursa beni uyandır." dedim. Ben ve Selda arkadaş biraz ilerde dinlenmeye gittik. Ciwan arkadaş bir saat kadar sonra beni kaldırdı.

"Düşman aşağıdan geliyor." dedi. Dürbünü Ciwan arkadaştan aldım ama dürbünsüz de görünecek kadar yakınlaşmışlardı, seslerini çok iyi duyuyorduk. Karşıdaki yamaçtan inerek bulunduğumuz yere doğru çıkıyorlardı. MG3'ü tam karşımıza kurmuşlardı.

"Sürünerek ormanın diğer yamacına geçin. İkili mevzileneceğiz. Kimse hareket etmeyecek. Öksürmeyecek bile." dedim. Diğer yamaca geçip bombalarımızın pimi düzeltilmiş ve elimiz tetikte akşama kadar bekledik.

Öğleden sonra cihazdan geri çekilme talimatı verildi. Talimattan sonra aralarında sorun çıktı. Askerlerin konuşma sesleri geliyordu. Bazıları bizi gördüklerini, her yeri kontrol etmek istediklerini söylüyor, bazıları da gitmek istiyordu. Birbirlerine ağza alınmayacak küfürler etmeye başladılar. Ciwan arkadaş:

"Heval kulağınızı kapatın." dedi. "Şu alçaklara bak hele, bu ne küfürdür böyle?" Askerler küfrediyor ama bizim Ciwan arkadaşın yüzü kızarıyordu.

Akşama doğru hepsi geri çekildikten sonra Çekdar ile bağlantı kurup durumu anlattık. Erzağı iyice kamufle edip geri dönmemizi söyledi. Arkadaşlar daha sonra katırları götürüp oradaki erzağı almışlardı. Kaldığımız yeri görünce oradan nasıl kurtulduğumuza hepsi şaşırdı. Düşman ne katırları ne de erzağı görmüştü.

Akvanos'a erzak taşıdığımız bir gün ay tutulmuştu ve ortalık zifiri karanlıktı. İçimde büyük bir sıkıntı vardı. O sırada Sultan Baba'dan iniyorduk. Cihazdan Bedran arkadaşın şehit düştüğünü duydum. Karargâha ona dair tekmil veriliyordu. Onun şahadetini duyduktan sonraki yolu nasıl indiğimi bilmiyorum.

Bedran arkadaş Dersim merkezde, Demirkapı köyüne yakın bir yerde düşman pususuna düşmüştü. Onunla karargâhta kaldığım süreçte birlikteydik. Bedran arkadaş pratikçi, cana yakın bir arkadaştı. Kadın konferansı yaptığımız süreçte bize çok yardımcı olmuş, hazırlıklar için çok çalışmıştı. Bedran arkadaş bir mütevazılık örneğiydi. Duruşu, ilişkileri ile insanları

etkileyen bir yapısı vardı. Onunla sık sık görevlere gittiğimizden yakından tanıma imkânı olmuştu.

Bir gün o ve Azam arkadaşın da içinde olduğu bir grupla birlikte göreve gittik. Gittiğimiz yer çok uzak olduğundan o gün noktaya ulaşamadık. Hava aydınlanınca bir ormanın içinde kaldık. Ben çok yorulmuştum.

“Hemen yatacağım.” dedim. Bir süre sonra bir sesle kalktım. Ne olduğunu anlamak için sesin geldiği yöne doğru gittim. O ve Azam arkadaş bir taşın başında oturmuş, bir şeylerle uğraşıyorlardı. Ne yaptıklarına baktım.

“Gel gel.” dediler. “Çok lüks bir çaydanlık bulduk. Bardak da var.” Yanımızda çay, şeker vardı ama ne çay yapacak bir çaydanlığımız ne de bardaklarımız vardı. Bir pet şişe bulmuş, içine su doldurup közlerin içine koymuşlardı. Diğer bir şişeyi de yanlarında bıçak gibi bir şey olmadığından taşla ortadan ikiye kesmeye çalışıyorlardı. Azam arkadaş tutmuş, Bedran arkadaş da keskin bir taşla ortasına vuruyordu. İşleri bitince o kadar biçimsiz iki bardak çıktı ki ortaya, ben ağzımı kesecek diye çay içmeye korktum. Bardaklarıyla bayağı alay ettim.

“Siz için, ben sonra sakın sakın içerim.” dedim gülerek. Benim tavrıma hiç aldırmadan bir yandan çay içerken bir yandan da sürekli bardakların reklâmını yapıyorlardı.

“Böyle bir bardağı hiçbir yerde bulamazsın. İstedğin şehre git ara, böyle güzeli, böyle lüksü hiçbir yerde yoktur.” diye bardaklarını övmeye başladılar.

“Siz Amedliler reklâm işinden iyi anlıyorsunuz. Bence bu bardakları da piyasaya sunabilirsiniz.” dedim.

Bir kez de Bedran arkadaşla birlikte Kazım arkadaş Doğu’ya geçirmiştik. O zaman hep Kazım arkadaşla bakıp bakıp başını sallamıştı. Bedran arkadaşın insanları tanıma konusunda olağanüstü bir yeteneği vardı. Sessiz, çok konuşmayan biriydi ama gözlemleri çok güçlüydü. Bir insanı görür görmez onun kişiliği hakkında hemen fikir sahibi olabilirdi. Yoldaşlığa çok bağlı, olgun biriydi. İnsanlar hakkında rasgele yorum yapmaktan kaçınırdı. Ama birini benimsemediğinde bunu mutlaka yansıttı.

Bedran arkadaşla gittiğimiz bir eylemde yanımızda bulunan Alişer adında biri hakkında bir yorum yapmıştı. Eylemden birkaç gün sonra bir ceviz ağacının gölgesinde oturmuş sohbet ediyorduk. Alişer’i göreve göndermişlerdi. Bana:

“Keşke onu göndermeseydiler.” dedi.

“Niye öyle diyorsun?” diye ona kızdım.

“Ben ona hiç güvenmiyorum. Bu adam görevden dönmeyecek, örgütün silahını da alıp kaçacak.” dedi.

Ertesi gün göreve giden diğer arkadaşlar geri geldi ama Alişer gelmedi. Kaçtığını öğrenince bana baktı, güldü.

“Bak, ben demedim mi o kaçacak diye. Bazıları ona güveniyordu ama güvenimizi hak eden biri değildi. Ben insanları iyi tanırım.” dedi.

İsa arkadaş çok seviyordu.

“Çok kızıyor, serttir ama dürüst biridir.” derdi.

İsa arkadaşın Güney’e geçeceği netleştikten sonra hep:

“Acaba İsa arkadaş kimi götürür kendisiyle?” diye sorardı. Onunla Güney’e gitmek istiyordu. Direkt söylemedi hiç ama hep ima ederdi. İsa arkadaş ve onunla birlikte Dersim’den çıkan gruba çok bağlıydı. Onlar Dersim’den çıktıktan sonra içine kapanmıştı. Beritan arkadaşın onunla tartışmasını istemiştin. Ben de tartışabilirdim ama Beritan arkadaş çok seviyor ve onun söylediklerini dinliyordu. O yüzden onun tartışmasını istemiştin. Onunla tartışmamış olmak içinde kalmıştı.

Kemal arkadaş o süreçte Batı karargâhı sorumlusuydu. Arada bir yanımıza gelir bir süre bizimle hareket ederdi. Kemal arkadaşın yanındaki takım komutanları Nujiyan ve Hüseyin arkadaşları.

Kemal arkadaşın akrabalarından biri bize sık sık operasyon olup olmayacağı konusunda haber gönderir ve düşman hareketi ile ilgili bilgi verirdi. Arkadaşlar bir köye gitmiş ve dönüşte:

“Kemal arkadaşın akrabası haber göndermiş. Buraya operasyon olacaktı.” dedi.

Kemal arkadaş yatmadan önce nöbetçilere sabaha doğru herkesi kaldırmalarını, nokta değiştireceğimizi söyledi.

Şiyar arkadaş Kemal arkadaşın güvenliğiydi. Kazım arkadaşın yeğeniydi. O gün son nöbetçi oydu. Kendisine tekmil verilince:

“Zaten her gün haber geliyor. Her zamanki asılsız haberlerden biridir bu da.” diyerek bizi uyandırmamıştı.

Sabah erkenden Kemal arkadaşın sesiyle uyandık.

“Kimdir nöbetçi?” diyordu. Şiyar arkadaş ortalıktan kaybolmuştu. Korkudan sesini çıkarmıyordu. Sonradan bizi bilinçli olarak kaldırmadığını itiraf etti.

Kemal arkadaş bir gün Hüseyin arkadaşına:

“Hazırlanın Şoşveng’te pusu atacaksınız.” dedi. Ben de ısrar ederek eyleme onlarla gittim. Hüseyin, Mazlum, ben ve Rojda hazırlanıp çıktık.

Ovacık ormanları Dersim’in en sık ormanlarıdır. İki metre önünü görmek bile sorundur. Bir tepenin yamacında, köye doğru inen bir boğazın yakınındaki sık bir ormanın içinde pusu attık. Birinci gece oradan sadece partizanlar geçti. İkinci gece suyumuzu alıp biraz daha uzak bir yere gittik. Sabaha doğru pusu yerine gitmeyi planlıyorduk. Daha sabah olmadan ses duydum. Ben ve Rojda erkek arkadaşlardan biraz uzakta bir ağacın dibinde yatıyorduk. Hüseyin arkadaşın yanına giderek:

“Ormanın içinden ses geliyor.” dedim. Hüseyin arkadaş etrafı biraz dinledikten sonra:

“Sen panik yaratıyorsun. Domuzlardır.” deyince çok zoruma gitti. Normalde kimse söylemese de keşif yapmaya hep ben giderdim. Onlara göre araziye daha iyi tanıyordum. Öyle deyince çok sinirlendim ve keşfe de gitmedim. Bir ağacın altına uzanıp yattım. Mazlum arkadaş keşfe gitmiş ama yakın yerlere bakmamış, uzakları keşfedip bir şey görmeyince geri dönmüştü.

Düşman o sırada yakınlarımızdan geçip bizim pusu atacağımız yere gitmiş. Bir silah sesiyle yerimden fırladım. Baktım yanımda kimse yok. Askerleri görünce fırlayıp gitmişlerdi. Karşımda M16’sını havaya doğrultmuş, ateş eden bir asker gördüm. Aramızda ancak iki metre vardı. Ormanın içinde olduğumdan beni fark etmemişti. Yanımda bir karnas vardı ve ağaca asılıydı. Yavaşça doğrulup ağaçtan karnasımı aldım. Sonra kefiye ve çantamı aldım. Üstüne uzanmak için yere bir yağmurluk sermiştim. Ses çıkarmasından korkarak yavaşça ona uzandığım sırada beni fark etti. Tüm silahlar üzerime döndü. Hızla aşağı doğru attım kendimi. Yamaçtaydım ve yuvarlanarak aşağı doğru indim. Sonra kaçmaya başladım. Mermilerle birlikte sesleri de geliyordu:

“Koşun koşun! Kadındır! Canlı yakalayın!” diyorlardı. Onlar da paniğe girmişti. Dar bir vadiye girince rahatladım. İlerde su bidonunu gördüm. Arkadaşlar oradan gitmiş olmalıydılar. Üç saat sonra onları buldum.

Pusu atmamız gereken boğazın altında bir köy vardı. O köye cephecilerimiz sürekli gidip geliyorlardı. Yanımızda cihaz olmadığından bağlantı kurup köye gitmemelerini söyleyemedik. Noktaya döndüğümüzde arkadaşların köyde şehit düştüğünü öğrendik. Düşmanı vurabilseydik arkadaşlar şehit düşmeyecekti. İsa arkadaş hemen tutuklanmamız için talimat vermişti. Ne yapsalar da haklıydılar. Hiçbir ceza vicdan azabından daha ağır olamazdı. Birçok şeyin sorumluluğunu alıp, birçok eksikliğin hesabını ödeyebilirdik. Ölümünden başka. Asla geri dönüşü olmayan ve bir ömür boyu insanın içine yerleşip kalan bir yara bırakır böyle durumlar. Arkadaşlarının şahadetinden sorumlu olmak kadar insanı yiyip bitiren bir şey yoktur. Hele de bireysel sebepler ve öfkeler yüzünden buna sebep olmak... İnsan kendinden, öfkelerinden, bireyciliğinden ve devrimcileşmeyen her parçasından nefret ediyor böyle durumlarda. Geçmişe dönmek ve o anı geri çevirmek istiyorsun. Değiştirmek... Mümkün olmadığını anlıyorsun. Yapacak tek şey kalıyor; bir daha asla aynı hataya düşmemek.

Raporlarımızı yazdıktan sonra platformlarımız oldu. Ben o eyleme çok zorlayarak gitmiştim. Kemal arkadaş öfkeliydi, platformumda:

“Ben göndermek istemedim ama kendisi dayatıp gitti.

‘Beni bırakın gideceğim, düşmanın ciğerlerini sökeceğim, kanunu içeceğim’ deyip duruyordu. Ben de sandım ki bu Saadet arkadaş gider askerlerin ciğerlerini söker ama bir baktım koşa koşa geldi.

Saadet arkadaş ne var?

'Düşman!'

Tamam, gel arkama saklan. Biraz sonra koşarak kim geldi? Hüseyin arkadaş.

Ne oldu yoldaş.

'Heval düşman!'

Tamam yoldaş, sen de gel arkama saklan." diye başlayan ve o alaycı üslubuyla beni yerin dibine sokan ağır bir değerlendirme yaptı.

Gururum yerle bir olmuştu. Her zamanki gibi öfkeme, o gereksiz inadıma yenik düşmüş ve bu sonucun açığa çıkmasına neden olmuşum. Kendimi savunabileceğim hiçbir mazeretim yoktu.

1 Eylül Ateşkesi...

1 Eylül'de ateşkes ilan edildi. Ateşkesi radyodan duyduk. Neden ateşkes yapıldığını çok fazla anlamış değildik. Önceki yıl düşman çok yöneldiği ve ağır kayıp verdiğimizden dolayı gücün kendini toparlaması için yapılmıştır şeklinde ele alıyorduk. Sıradan ve yüzeysel ele alış tarzımız elbetteki savaşa yaklaşımımızla ilgiliydi. Bizler her ne kadar PKK'nin özgürlükçü ve yeni yaşamı yaratmayı esas alan ideolojisine katıldığımızı sansak da esasta bir savaşa katılmıştık. İdeolojik ve stratejik çalışmaları bütünüyle Önderliğe bırakmıştık. Tek yaptığımız savaşmak, ölmek ve öldürmektir. Yürüttüğümüz savaşı ne küçümsüyor ve ne de değerini yadsıyorum. Ama bugünden baktığımda bir kısır döngü içine girdiğimizi görmemek mümkün değil. Savaşarak ve ne kadar çok eylem yapar, asker öldürürsek o kadar başarılı olacağımızı sanıyorduk. Eylemlerimizin siyasal ve stratejik sonuçları üzerinde çok fazla yoğunlaşmadığımız gibi tekrarlardan kurtulamıyorduk. Önderlik özgür yaşam hedefimiz için gerekli olan yol ve yöntemler konusunda yoğunlaşıyor, savaş tarzımızı, kolay ölmemizi, başarılar yaratamamamızı eleştiriyordu ancak biz bildiğimiz tarzı bir türlü aşamıyorduk. Devleti yıkarak kendi iktidarını kurmayı amaçlayan bir askeri gücün o zaman başka türlü düşünmesi mümkün müydü acaba diye düşünüyorum. Önderlik ideolojisi ve sistemi özgür yaşamı yaratmaya ve bunun örgütlülüğünü yaratma temelinde gelişirken biz engel oluyorduk. Önderliği kendi sorunlarımızla ve savaştaki duruşumuzla uğraştırırken bir yandan da geliştirmeye çalıştığı adımları da boşa çıkarıyorduk. Ne acıdır ki Önderlik stratejik bir yaklaşımla mücadelede yeni bir dönem başlatmaya çalışırken bizler bu süreç bitsin de yeniden savaşa başlayalım diye gün sayıyorduk.

Zaten düşmanın da ateşkes çağrılarına bir karşılık verdiği yoktu. Ateşkes kararına bağlı kalmamıza rağmen düşman bunu fırsat bilerek çok yoğun operasyonlar geliştirdi. Normalde arazinin birçok yerine girmeye cesaretleri bile yoktu. O güne kadar gelemelikleri yerlere girmeye, tepeleri tutmaya başladılar. Tepelere tank bile getirmeye başlamışlardı. Nereye gitsek pusuya düşüyor ya da nokta baskınına uğruyorduk. Biz ise meşru savunmamızı yapmak yerine ateşkese bağlı kalmak adına eylem yapmıyor, cevap yapmıyor ve sürekli saklanma pozisyonundaydık. Oysa kendini savunmak en doğal hakkımızdı ama kendimizce Önderliği boşa çıkarmayalım kaygısı yaşıyorduk.

Ateşkese taktiksel yaklaştığımız ve gelişen süreci anlamadığımız için o süreci kısa hazırlık ve ateşkes sonrası gelişecek bir hamle için eylem keşifleri ve planlamaları ile geçirdik.

ALTINCI BÖLÜM

KARANLIĞI YAKANLARA

Derviş paşa gayrı kına yakınsın
böbür böbür dört bir yana bakınsın
amma bizden gece gündüz sakınsın
öç alırsız ilk fırsatı bulanda

Dadaloğlu

Ekim ayında Tilek ormanlarına gittik. Ovacık'ta operasyonların ardı arkası kesilmiyordu. O süreçte dış dünyayla tek bağlantımız radyoydu. 9 Ekim günü BBC'den Önderliğin Suriye'den ayrıldığını duyunca şok olduk. Önderliğin Ortadoğu'dan ayrılabilceği düşüncesi bile bize çok zor geliyordu. Bu kendisiyle birlikte birçok değişiklik getirecekti elbette ama ne? Böyle bir şeye hiç hazırlıklı değildik. Önderliğin Suriye'den zorla çıkarıldığı, bunun bir komplonun başlangıcı olduğu konusunda hiçbir bilgimiz yoktu. Bize göre Önderlik Suriye'den çıkmışsa mutlaka bir bildiği vardı. Önderliğe sonuna kadar güveniyorduk. Her türlü zorluk karşısında ve tehlike içinde kendini koruyabileceğine inanıyorduk. Tüm sorumlulukları ve mücadeleyi Önderliğin omuzlarına yükleyen bir yaklaşım objektif olarak yaşandı. Düşünsenize bir hareketin fedai gücü olacaksınız, mücadelenin kalbinde yer alacaksınız ama siyasal durumdan, gelişmeleri yorumlamaktan bu kadar uzak olacaksınız. Önderlik hep ileriye düşünüyordu ama biz çok fazla düşünmüyorduk. Herkes çok iddialı, inançlı ve Önderliğe sonuna kadar bağlıydı, o süreçte tüm arkadaşlar fedai eylem önerisinde bulunuyordu. Ancak bunun yetmediği ortaya çıktı. Önderlik bunu "yetersiz yoldaşlık" olarak değerlendirdi sonra.

Haberleri dinlerken yanımda Zin arkadaş oturuyordu. Önderliğin Suriye'den çıktığını duyar duymaz ağlamaya başladı. Önderlik ağlamayı çaresizlik olarak görür ve çok kızardı. **"Ağlamayın, acılarınızı hafifletmeyin"** derdi. Ama elimizde olmadan gözyaşlarına boğuluyorduk o süreçte. Önderliğe bir şey yaparlar mı korkusu hepimizi sarmıştı. "Eğer ona bir şey olursa şehirlere girer ve her şeyi yakıp yıkarız." diye planlar yapıyorduk. "Önderliksiz bir dünyayı başınıza yıkarız" sloganı her yerde yayılmıştı.

Hiç beklemediğimiz bu durum karşısında karargâh veya yönetimlerin bir açıklama yapmasını beklemeye başladık. Bir haber gelmeyince arkadaşlar bilgi almak için eyalet yönetimiyle bağlantı kurmaya gittiler. Dönüşte karargâhla konuştuklarını, Önderliğin durumunun iyi olduğunu söylediler. Ama Dersim yönetiminin de bir şeyden haberi yoktu. Gelişmeleri ancak basından takip edebiliyorduk. Bu durumu yorumlama şeklimiz yaklaşımlarımızı belirliyordu. Bazı arkadaşlar bu durumun kötü sonuçlanacağını düşünüyor, bazılarımız ise umutlu yaklaşıyorduk. Cezaevlerinde "Güneşimizi Karartamazsınız" eylemleri başlamıştı.

Kasım ayına girmiştik. Mercan vadisine geçecektik. Mercan'da bir tepe vardı. Gayret Baba'dan, Ovacık'tan bakıldığında Cudi'yi andırıyordu. Arkadaşlar adını Cudi tepesi koymuşlardı. Mercan vadisinin bir tarafı Ovacık, bir tarafı Yel babaya dayanıyordu. Üst tarafları çok kayalıktı ama yamaçları bol ormanlıklı geniş bir vadiydi. Çam ağaçları ve büyük meşelerle dolu bir alandı. Yasak mıntıkanın içindeydi.

Oraya geçmek için Munzur suyunu geçmemiz gerekiyordu. Sonbaharda yağmurlarla coşan o suları geçmek çok riskliydi. Sırtımda B7 gülleleri vardı. Biraz geride kalmıştım. Yanımda Azam arkadaş, Beritan ve Lengo Haydar vardı.

"Bu güllelerle suyu geçemezsin, bana ver dedi." Azam arkadaş.

"Bir şey olmaz. Ben geçerim." diye ısrar ettim.

İşin aslı sudan korkuyordum. Ben ve Çiçek arkadaşın en büyük korkularından biri de bu sular. Tabi ben ondan daha cesurdum bu konuda ve onun ne kadar korktuğunu bildiğimden onun yanında hep daha cesur görünmeye çalışırdım. Azam arkadaş korkusuzca, köpüre köpüre, büyük bir gürültüyle akan suya girdi. El ele tutuşmuştuk. Azam arkadaş başta, ben ise Lengo Haydar'ın elini tutmuş sonda yürüyordum. Kayalara çarpa çarpa şiddetle gelen sular bizi sürüklüyordu. Ayaklarımı adım atmak için her kaldırdığımda dengemi yitiriyordum. Suyun akışına bakmamaya çalışıyordum. Baksam başım dönecek, dengemi tümünden yitirecektim. İkide bir de:

"Yavaş gidin, ben korkuyorum." dememe rağmen arkadaşlar tüm güçleri ile suyu aşmaya çalışıyorlardı. Suyun ortasına gelmiştik ki Lengo Haydar'ın eli gevşedi. Sert bir dalga beni alıp götürdü. Gülleler ağırlık yaptığından suyun dışında tutamıyordum kendimi. Yüzme de bilmiyordum. Bir süre suda sürüklendim. Tek hatırladığım nefes almak için başımı dışarıya çıkarmaya çalıştığım. Bir tek nefes ne kadar da değerli oluyor öyle anlarda. Ali Ekber ve Şiwan arkadaş suya atlayıp beni kurtardılar. Sudan çıktığımda tüm arkadaşlar başıma

toplanmış, kurtulduğuma inanmakta zorlanıyor, bana sarılıp duruyorlardı. Güllelerin olduğu çantayı bırakmamıştım.

Sabaha doğru yerimize ulaştık. Sürekli yağmur yağıyordu. Sırılsıklam olmuştuk. Ben suya düştüğümünden baştan sona ıslanmıştım ama arkadaşların benden farkı kalmamıştı. Sonbahar soğukları altında tir tir titremeye başladık. Bir noktada yırtık pırtık naylonlarımızı açıp yağmurdan biraz korunmaya çalıştık. Arkadaşlar sürekli yanıma gelip beni soruyor, geçmiş olsun diyordu. Tekoşin arkadaş benim suya düşüşümü ve kurtuluşımı iyice karikatürize etmiş ve espri yapıp duruyordu.

“Kahraman Saadet arkadaş Munzur suyunun azgın dalgalarına karşı direnerek kıyıya ulaşmayı başardı.” diyordu.

Bir aya yakın o noktada kaldıktan sonra kar yağmaya başlayınca kış kampına gitmek için harekete geçtik.

Yolumuzun üstünde eski bir köy vardı. Seyit Rıza’nın köyüne yakın bir yerdi. Etrafıma baktıkça önceden oraya gittiğim günleri hatırladım. Eskiden bu köye gelince köpek sesleriyle çınlardı ortalık. Kadınların, çocukların sesleri ile dolu, cıvı cıvı olan bu köy bir harabeye dönmüştü. O gece orada dinlendikten sonra ertesi gün tipide yürümeye devam ettik. Akvanos’a gidecektik. Şiwan arkadaş çok iyi bir öncüydü. Doğanın dilinden iyi anlar, yolları çok iyi tanırdı. Bizi Akvanos’a o götürdü.

Akvanos’un üst tarafları Haydaranlara dayanır. Oranın arazisi uçurum, kayalık, sarpıtır. Dersim’de kışın en zorlu arazi Aliboğazı ve Haydaranlar tarafıdır. Akvanos vadisinde kışın hareket etmek neredeyse imkânsız gibidir. Düşmanın kolay kolay giremediği, girse de kayıp vermeden çıkamadığı bir yerdir. Çok derin olduğundan ve her taraftan yol vermediğinden oradaki stratejik tepeleri tutan üstünlüğü eline alıyordu. Biz o araziye iyi tanıdığımızdan bizim için bir güzel bir yaşam alanıydı. Kendine özgü bir havası vardı Akvanos’un. Hem ürkütücü hem de insanı kendine bağlayan bir yapısı vardı. O gece de tipi vardı. Yürürken her yerden sesler geliyor ve fırtınanın sesi hayvan seslerine karışırken içimiz ürperiyordu.

Bölük komutanımız Çekdar’dı ama Kazım, Lengo Haydar’ı da bölük yönetimine dahil etmiş ve ona:

“Çekdar tecrübesizdir. Bölüğü sen yürüteceksin.” demiş, diğer yandan Çekdar’a da:

“Yeni görev alıyorsun, senin önünü açmak istiyoruz. Sana güveniyoruz. Bölüğüne sahip çık...” gibi şeyler söylemişti. Bu yüzden Lengo Haydar her şeye karışma hakkını kendinde görüyor ve bizi bıktırıyordu. Normalde biz izlerimizi sile sile ilerlerdik ama fırtına olduğundan doğal olarak izler kapanıyordu. Çünkü lapa lapa kar yağıyordu. Arkadaşları izleri silerek ilerlerken görünce neden öyle yaptıklarını sordum. Lengo Haydar’ın talimatı olduğunu söylediler. Bu havada bunu yapmanın saçma olduğunu söyleyerek arkadaşların iz silme işini bırakmalarını söyledim.

Vadiye giderken bir karakolun yakınından geçerken cihazdan oradaki askerlerin sesini almaya başladık.

“İlerle, devam et, görüntü kayboldu, görüntü var...” gibi konuşmalar oluyordu. Lengo Haydar:

“Görüntümüzü aldılar. Hemen kendinizi yere atın. Sürünün...” diye talimatlar vermeye başladı. Yere yatıp kalkmaktan mahvolduk. Sonra Çekdar cihazı alıp dinledi ve:

“Bunlar televizyonlarını ayarlıyorlar. Bizi gördükleri falan yok.” diye bizi sürünmekten kurtardı. Ondan sonra Lengo Haydar dilimizden kurtulamadı. Kış kampında da Haydar karşidan gelince arkadaşlar:

“Lengo Haydar geldi. Kendinizi yere atın. Sürünün. İzleri silin...” diye dalga geçerlerdi.

Sabah saat 7’de noktaya vardık. Bir grup arkadaş önden gidip hazırlıklarımızı yapmıştı. Yerimize ulaşınca hemen ateşin önüne geçip ısınmaya başladık.

Karargah gücü de yakınımızda bir yerdeydi. Onlarla görüştük. 23 Ekim günü Kurde arkadaş Önderliğe karşı yürütülen komplo karşısında “Güneşimizi Karartamazsınız” diyerek cezaevinde kendini yakmıştı. Kurde arkadaş, Faik arkadaşın kız kardeşiymiş. Faik arkadaşın ailesinde mücadele içinde olan ve şehit düşen çok kişi vardı. Kurde arkadaşın eyleminden sonra Faik arkadaş çok etkilenmişti. Gazeteden kesip katlayarak cebine koyduğu kenarında küçük bir resmin de olduğu eylem haberini bize gösterirken gözlerinde yaşlar birikmişti.

Faik arkadaş o süreçte görevden alınmıştı. Önderliğin durumundan kendini sorumlu gören bir militandı.

“Biz yeterince doğru tarzda bir mücadele yürütseydik Önderlik bugün bunları yaşamazdı.” demişti. Kardeşinin kendisini yaktığını öğrendikten sonra ise şehitlere ve Önderliğe borcunun daha da arttığını düşünüyordu.

Faik arkadaş çok güçlü bir komutan ve değerli bir yoldaşı. Tüm çatışmalarda en önde, hem de kahramanca savaşan biriydi. Bizi kurtarmak için defalarca hayatını tehlikeye atmıştı. İnsan ona sırtını dayayarak her işe girişebilirdi. Dersim yapısı ona çok bağlıydı ama Kazım, Faik arkadaşı çok dıştaladı. Kendisini suçlu hissetmesi için her şeyi yaptı.

Dersim eyalet yönetiminin katıldığı bir toplantı oldu. Yine sorunlar, anlaşmazlıklar çıktı. Toplantı uzadıkça uzadı. Önderliğin acısını, komplonun ciddiyetini yaşama yerine birbiriyle uğraşma vardı. Özellikle de yönetim boyutuyla bu böyleydi. Birbiriyle uğraşan, basit hesaplar peşinde olanların dünyaları da küçülür ve gerçeği algılama, yaşananları hissetme düzeyi zayıflar. Dışımızda süren bir komplo vardı. Tüm dünya Önderliğe karşı birleşmişti. Biz ise kendi alanımızda yaşanan sorunlara boğulmuş daha fazlasını göremeyecek kadar körleşmiştik. Bu konuda bir tek Kazım arkadaşı suçlayamam, çünkü yönetimin çoğu bu durumdaydı ve yanlışlıklar birbirini besliyordu. Önderlikle doğru yoldaşlık yapma, bu süreci atlatmak için ne yapacağımız üzerine yoğunlaşma yerine başka gündemlerle uğraşıyorduk. O acımasız gerçekliğin içinde kendimizi suyun akışına bırakmış, Önderliğe olan duygusal bağımız nedeniyle ne kadar acı çeksek de gereklerini yerine getiremiyorduk. Oysa Zilan arkadaş öyle miydi? O daha komplonun ’96 yılındaki ön aşamalarını görmüş ve ona karşı bir duruş olarak bedenini siper yapmak istemişti. Biz her gün ölümle yüz yüzeyken bile bir ölüm ve kalım savaşı içinde olduğumuzu hissetmede zayıftık.

Bir ara Beritan arkadaş toplantıyı terk edip mangaya geldi. Beritan arkadaş Piroz arkadaşın yönetim çalışmalarına katılması için dayatıyor ama Kazım:

“O asla yönetimde yer almayacak!” diyordu. Bizim de katıldığımız bir toplantıda:

“Kimse burada bir YAJK yöneticisini YAJK’tan habersiz görevden alamaz.” dedim. Kazım da:

“Saadet! Ayağını denk al, yoksa senin de sonun Piroz gibi olur!” dedi. Ben sonuçta bir takım komutanıydım. Ne kariyer sorunum ne de yönetim olma derdim vardı. O yüzden rahattım.

“Komutan olsam ne olur, olmasam ne olur? Bu yaklaşımlarınla zaten insanları bitiriyorsun.” dedim. Diğer arkadaşlar da beni desteklediler. Özellikle kadınla ilgili konularda hepimiz ortak yaklaşım içindeydik.

Bölük yönetimi olarak da Lengo Haydar yüzünden sorunlarımız çıkmıştı. O yüzden toplantılarda biz de yoğun eleştiri almıştık. Lengo Haydar:

“Çekdar ile Şiwan köylüdür. Şoşveng’in çobanları bile onlardan daha güçlüdür. O kadar kayıp verdiniz, neden komutanlarınızdan hesap istemediniz?” gibi konuşmalarla arkadaşları yönetime karşı kıskırtmaya çalışıyordu. Bende Aleviliğin getirdiği duygusal yaklaşımlar, anlık tepki, isyankar çıkışlar had boyuttaydı. Ben Haydar ile savaşımda Piroz arkadaştan güç alıyordum. Erkek arkadaşlar da benden. O zaman kadın arkadaşlara destek vermede belki yetersiz kaldım ama Piroz arkadaş görev başında olmamasına rağmen bize çok destek verdi. Çelişkileri çözmeye, yön vermeye çalışıyordu.

Eleştiriler yoğunlaşınca tüm yönetimin arkadaşların onayından geçirilmesine karar verildi. Onaydan geçmeyen görevi durdurulacaktı. Ben, Redar, Şiwan arkadaşlar ve Çekdar onay alarak görevimize devam ettik. Lengo Haydar için Kazım:

“Hataları olabilir ama devam edebilir, yapabilir.” diyerek onay çıkardı.

Bizim mangalarımız tam derenin kenarındaydı. Yönetiminki biraz daha yukarıda, yamaçtaydı. Akşamüzeri yönetim toplantıdayken birden çığ geldi. O sırada sesi duyup dışarı çıkan Beritan arkadaş, kadın mangasının çığ altında kaldığını sanmış ve çığına dönmüştü. Panikle içeri koşup:

“Arkadaşlar gitti! Çığ mangalarını kapatmış!” diye dövünmeye başlamış. Bawer arkadaş her zamanki sakin tavrıyla:

“Sakin ol. Olabilir savaştır.” demiş. Beritan arkadaş şaşkın şaşkın Bawer arkadaşın yüzüne bakakalmış tabi ki.

Çığ mangamızın kenarından geçip gitmişti. Kimseye de bir şey olmadı. Sonradan Beritan arkadaş Bawer arkadaşın kendisini nasıl sakinleştirdiğini anlatıp gülüyordu.

Bawer arkadaş o sonbaharda Dersim'e Güney'den gelmiş ve eyalet yönetimine katılmıştı. Delil ile birlikte gelmişlerdi. Delil'i ilk katıldığım yıllardan beri tanıyordum. Çok eski ve tecrübeli olduğundan faydası olacağını sanmıştım ama o daha fazla zorladı bizi. Bawer arkadaş da Dersim'de daha önceden de kalmış, eski bir gerillaydı. Onun soğukkanlılığı ve insanlara karşı ilgili yaklaşımları hep anlatılırdı. Yönetim çelişkileri çıkmıştı ama Bawer arkadaş bunlara çok karışmıyor, katılmıyordu. Toplantılardan sonra kendi gücünü alıp yanımızdan ayrıldı. Bir sabah onu yola çıkmaya hazırlanan arkadaşların ayakkabılarını, erzaklarını hazırlamakla meşgulken gördüm. Arkadaşların en basit ihtiyaçlarından tutalım herkesin nasıl hazırlandığı, ne dediği, ne yaptığı ile tek tek ilgileniyordu.

"Ayakkabınız yola dayanır mı? Yanınıza ne kadar ekmek aldınız? Çantanız ağır mı? Ne kadar tütününüz var? Şu çorapları da alın yanınıza..." deyip duruyordu.

Bir bölge komutanının bu tür şeylerle uğraşması bana garip geldi. Kendi kendime:

"Bir bölge komutanıdır sonuçta. Ona ne herkesin ayakkabısından, çantasından? İlgilenecek başkası mı yok?" diye düşünmüştüm. Oysaki savaşımlarıyla ilgilenmesinden daha doğal bir şey yoktu. Özerk değildi, kendisini yaşamdan ve arkadaşlardan ayrı tutmuyordu. Tabi bu sonrasına ait düşüncelerim. O zaman ise bana çok basit şeylerle uğraşıyor gibi gelmişti. Bu tür küçük şeylerle uğraşmamalıydı bence. Bunlar lojistikçi arkadaşların halledeceği şeylerdi, ya da manga komutanlarının. Bunun benim zihniyetimle ilgili bir sorun olduğunu sonradan çözümleyecektim.

Bakış açımın devletçi olduğunu, yönetim olgusunu iktidarla bir ele aldığımı yıllar sonra Önderlik savunmaları ile görüp değerlendirecektim. Yönetimi toplumsal yaşamdan koparıp elitileştiren, insanlarla arasına mesafeler koyan o iktidarcı hiyerarşik anlayışın zihniyetimdeki izleriydi bunlar. Bana göre yönetim her şeyle uğraşmaya, herkesle muhatap olmaya tenezzül etmemeli, kendisi için belirlenen büyük(!) işlerini yürütmeliydi. Ben ki iktidarcı sistemin en çok yönelip bastırmaya çalıştığı ve yine de direnmekten vazgeçmeyen Alevi ve kadın topluluğunun bir parçasıydım, ben bile egemen sistemin düşünce kalıplarını PKK içinde böyle yaşatmaya çalışıyordum işte. İktidarcı sistem sınırları içine daha fazla alınmış kesimleri de siz düşünün artık. Ama Bawer arkadaş için savaşta "küçük şey" diye bir şey yoktu. Arkadaşların tüm ihtiyaçları, sorunları ile uğraşan, yaşama ve insanlara karşı çok ilgili bir arkadaştı.

Lengo Haydar ise farklı tip bir yönetimdi. O da hiyerarşik ve iktidarcı yönetim anlayışının temsilcisiydi. Sürekli talimatla iş yürüten ve hiçbir işe katılmayan biriydi. O kadarına da özgürlük hareketinin içinde olan kadrolar olarak biz izin vermezdik elbette. Zihniyetimizde iktidarcı sistemin etkileri olabilirdi ama ağalığa, bu kadar üstten yaklaşımlara da tahammülümüz yoktu. O yüzden bizimle kaldığı süreçte onunla bayağı sorunlarımız çıktı. Yönetim olduğu halde kimse onu dikkate almıyor, yapılacak işler konusunda Piroz arkadaş danışılıyordu.

Kış kampımızı Akvanos'ta yaptık. Ben ve Zinarin arkadaş takım komutanıydık. Tekoşin arkadaşla yine birlikteydik.

Bir süre sonra Kemal arkadaş yanımıza geldi. Soruşturması sonuçlanmış ve tekrar görev almıştı. Bize yaptığı toplantıda temel gündem Lengo Haydar'dı. Herkes ağız birliği yapmış gibi:

"Ya Haydar gidecek ya biz!" diyordu.

Kemal arkadaş bizi sakinleştirmeye çalışıyor:

"Durun hele bir anlayalım. Neler oluyor?" diyordu ama özellikle Perwer arkadaş zaptetmek mümkün değildi. İkide bir:

"Müsaade var mı? Söyleyeceklerim var." deyip duruyordu. Kemal arkadaş değerlendirmeler çok uzayıp da ortam iyice gerilince kendisi konuşmak istedi ama Perwer arkadaş Kemal arkadaşın konuşmasına izin vermiyordu. Sonunda Kemal arkadaş dayanamadı:

"Perwer, Perwer bir dur! Önce ben patlayayım, sonra sen çatla!" dedi.

Kemal arkadaşın örgütsel ve yaşamsal tecrübesi çok güçlüydü. Doğrultu vermeyi ve çok gerginlik yaratmadan, sakın kafayla olayları görmemizi sağlardı. O anda ağzından çıkan bu sözler üzerine herkes gülmeye başladı. Sonra bizim ve Lengo Haydar'ın yanılığlı yaklaşımlarını değerlendirdi. Devrim ortamı eksikliklere rağmen onlarla mücadele ve dönüşümünü sağlama ile ilerliyordu. Lengo Haydar'ın tutumları kadar, onu değiştirmek için mücadele etmek yerine kestirmeci yaklaşımlar, retçi tutumlar içine girmemiz de Kemal arkadaşın eleştirdiği bir yöndü.

Kemal arkadaş giderken Lengo Haydar'ı da kendisiyle götürdü. Çünkü bölük olarak ona tahammülümüz kalmamıştı. Kalmaya devam ederse sorunların daha da büyüyeceğini anlamıştı Kemal arkadaş. Piroz arkadaş yönetim çalışmalarına dahil oldu. Zin arkadaşın da düzenlemesi oldu ve Kemal arkadaşla birlikte yanımızdan ayrıldı.

Piroz, Perwer arkadaş ve Çekdar kamp yönetimi olarak çalışmaları yürütecekti. Eğitim çalışmalarına devam ettik. İsyanları anlatan tek bir kitabımız vardı. Onu toplu okuyup tartışıyorduk. Ayrıca arkadaşlar günlüklerini yazıp birbirlerine okuyorlardı. Tek bir radyomuz vardı. Haber saatlerinde onun etrafında oturup gelişmeleri öğrenmeye çalışıyorduk. Kampta tek bir kalemimiz vardı. Tüm yazılar onunla yazılırdı. Işık olmadığından sobanın kapağını açıp onun ışığında toplantılarımızı yapardık.

Şubat'ın Karasında...

Şubat ayında sürekli olarak Önderliğin Avrupa tarafından kabul edilip edilmeyeceğini tartışıyor ve kabul edilirse uluslararasılaşan Kürt sorununun daha da gündeme oturacağını, çözüm yoluna gireceğini düşünüyorduk. Sonuçta Önderlik Kürt sorununu, onu yaratan Avrupa'da halletmek için oraya gitmişti. Ve "Ankara'dan çıktık partileştik, Ortadoğu'ya çıktık ordulaştık, Avrupa'ya çıktık devletleşeceğiz" diyerek hedef koymuştu. İyimser yaklaşıma çalışsak da içimizde bir korku vardı. Sürekli Önderlikle ilgili rüyalar görüyorduk. Herkes hem çok endişeli hem de duygusal bir hava içindeydi.

O gün teknil toplantısını bitirdikten sonra manganın arkasından bir çığlık sesi geldi. Piroz arkadaşın sesiydi. Hepimiz oraya koştuk. Ellerini başının arasına almış, ne yapacağını bilmez halde donmuş kalmıştı.

"Ne oldu?" diye onu sarstık.

"Önderliği Türkiye'ye teslim etmişler..." dedi. Ondan sonrasını kimsenin hatırladığını sanmıyorum. Dünya başımıza yıkıldı.

Biz çok zorlu, acılı süreçler yaşamıştık. Ama böylesi, böylesi görülmüş değildi. Biz Önderlikle varolmuştuk. Duygularımız, düşüncelerimiz, mücadelemiz onunla şekil almıştı. Onun varlığı bizim için en büyük moral, güç kaynağıydı. Önderliksiz yaşamın bir anlamı yoktu. Her şey anlamsızlaşmıştı. O vadi, gündüz vakti bile bana karanlıkmiş gibi geliyordu. Koca adamlar, koca kadınlar çocuklar gibi ağlıyordu. Kimse birbiriyle konuşmuyordu. Kış koşulları nedeniyle hiçbir yerle bağlantı da kuramıyorduk. Ne yapacağımızı şaşırmıştık.

Piroz arkadaş bir toplantı yaptı ve hepimize kızdı. Kendisi de alt üst olmuştu ama yönetim olarak güçlü görünmek zorundaydı.

"Böyle bir süreçte yapacağımız tek şey birbirimize destek olmak ve ayakta durmaktır. Birbirimize güç vermezsek düşmana yem oluruz. Önderlik yakalandı ama biz dışarıda olanlar Önderlik için ne yapmalıyız, bunu düşünmeliyiz. Bu moralle Önderliğin intikamını da alamayız." dedi.

Toplantıda tüm arkadaşlar söz hakkı alarak duygularını, düşüncelerini söyledi. Konuşanların çoğu gözyaşlarına boğuluyor, herkes fedai eylem yapma önerisinde bulunuyordu.

Şubat ayında kamptan çıkmak, eylem yapmak imkânsızdı. Kamptan çıktığımız anda hepimiz imha olacaktık. Ama o bekleyiş, baharın gelmesini, kamptan çıkışı beklemek korkunç bir çaresizlikti. Bizim Önderliğimiz, yeryüzünün en özgür ve güzel insanı tutsak düşmüştü. Biz onun militanları olarak onun için bir şeyler yapmamız gerekirken kış koşulları nedeniyle yerimizden hareket edemiyorduk. Gerçi biraksalar herkes o karda, kışta fırtına, tipi demeden

kendini yollara vurabilirdi. İntiharvari bile olsa hepimizin gözü öyle kararmıştı ki her şeyi göze almaya hazırдық.

Fırtınalı bir gecede subaydım. Nöbetim 12'ye kadardı ama ben sabaha kadar nöbet yerinde oturdum.

“Bu bir kâbus. Uyanacağım. Bu gerçek değil.” diyordum kendi kendime. Ne yapacaktık? Dünyada yapayalnız kalmış gibi hissediyordum kendimi.

“Ne olacak bundan sonra? Kim bize yol gösterecek?” diyerek sabaha kadar ağladım. O gece ağlamaktan sesim kısılmıştı. Her şeyimizle ilgilenen, emek harcayan, devrimin tüm yükünü omuzlayan, bizi yaratan insan esir düşmüştü. Yanlışıklarımızın, eksikliklerimizin, doğru dürüst bir mücadele yürütemememizin acısını o çekiyordu. Hatalarımızın hesabını ödemek yine ona düşmüştü. O dokunulmaz, yüce insan, özgürlüğüne en çok düşkün olan, çocukluğundan beri özgür bir nefes alma adına her türlü mücadeleyi göğüsleyen insan esir düşmüştü. Kadını kölelikten kurtaran, özgürlük yolunu gösteren ışığımız yoktu artık. Onun adı özgürlüktü ve ben onun adını ve esareti asla yan yana telâffuz edemiyordum.

Kürdistan'da onlarca isyan olmuştu. Her seferinde de düşman isyanların liderlerini komplolarla esir almış ya da katletmişti. Seyit Rıza, Şex Sait komplolarla esir alınmış ve darağaçlarında son bulmuştu yaşamları. Kürtlerin önderleri hep bu kaderi yaşamak zorunda mıydı? Sıra bize mi gelmişti? Tarih hep böyle mi tekrar edecekti? Kürt halkının en büyük şansı, en büyük mucizesi olan Önderliğe sahip çıkamamıştık. Onu koruyamamıştık.

Sanki ışık yoktu o günlerde, sanki tüm renkler silinmiş, her şey donuk, her şey acı vericiydi... Arkadaşların yüzüne bile bakamıyordum. Göz göze gelsek gözyaşlarına boğuluyorduk.

Düşman o karın ve kıyametin içinde operasyonlara devam ediyordu. Bir yandan da özel savaş yürütüyor, teslimiyet çağrıları yapıyordu.

“Gelin teslim olun. Tükendiniz artık. Başkanlık konseyini de ele geçireceğiz. Hepinizi yok edeceğiz. Kurtulmak isteyen gelip teslim olsun. Her şey bitti. Boşuna o dağlarda aç susuz kalmayın. Gelin teslim olun. Ailelerinize kavuşun...” diye propaganda yapıyorlardı. Onların bu çağrılarını duydukça kan beynime sıcıyor, bir bomba alıp da içlerine girip patlatsam diye düşünüyordum. Bu propagandalarla sonuç alacaklarını sanan düşman bizim Önderliğe olan bağlılığımızı ve sevgimizi hiç anlamamıştı. Onun için ölmeye, onsuz bir dünyayı kendimizle birlikte yok etmeye hazırдық.

Düşmanın bu çağrılarına birkaç soysuz koşmuştu sadece ve onlar da bizi vurmak için dönmüşlerdi. Bir zamanlar birlikte yaşadıkları, savaştıkları insanları vurmadan kendilerini düşmana kabul ettiremeyeceklerini biliyorlardı. Zaten ihanet kendini vurmak değil midir?

Doğu gücünde yer alan Şakir arkadaş da o kışın böyle bir hain tarafından şehit düşürüldü. Şakir arkadaşla Güney'den tanışıyorduk. Küçük Güney'li bir arkadaştı. Gerilla olmadan önce kültür çalışmalarında kalmıştı. Orada yapılan büyük morallerin hepsinde şarkı söylerdi. Çok güzel bir sesi vardı. Tüm arkadaşlar onun sesini kasetlerine doldurmuş dinliyorlardı. Dersim'de onunla bir kez karşılaştık ve birlikte köye, göreve gittik. Türkçesi iyi değildi. Karşıdan köpekler gelince:

“Kopekler geliyor!” diye bağırdı. Biz de:

“Kopek değil, köpek.” diye düzeltmeye çalıştık ama:

“Benim anadilim böyledir.” diyerek bildiği gibi söylemeye devam etti. Şakir arkadaş inatçı ve bildiğinde ısrarlı biriydi.

Göreve gittikleri bir gece Kemal adlı hain geride kalınca arkadaşlara:

“Siz aşağı inin ben Kemal'i bekleyeceğim.” diyor. Kemal, herkes gittikten sonra Şakir arkadaş vurup kaçarak düşmana gidiyor.

Kemal kaçıp kontralaştıktan sonra düşmanı Avkasor'da Mahir arkadaşın kampına getirmişti. Şiyar ve Mazlum arkadaş da orada şehit düşmüştü. Şiyar ve Mazlum arkadaşın şahadetini büyük bir üzüntü içinde anlatan Ruçem arkadaş şöyle diyordu:

“Kışın Avkasor'da kalıyorduk. O günlerde Kazım arkadaş yanımıza gelecekti. Cihaz üzerinden randevu vermişti. Ocak'ın 31'inde aşağıdan, vadiden ses geldi. Nöbetçiler aşağıdan işaret verildiğini söyleyince Şiyar arkadaş heyecanla silahını alıp hızla aşağı indi. Kesin arkadaşlar geldi. Önlerine gideyim.” diyordu giderken. Arkadaşları görme umuduyla aşağı indi. O kışın ortasında kontraların oraya geleceğini kim düşünebilir ki? Kemal

adında biri bir arkadaşı vurarak içimizden kaçmış ve kontralaşmıştı. Meğerse aşağıda pusu atmış ve işaret verince birilerinin ineceğini hesaplayarak eli tetikte bekliyormuş. Şiyar arkadaş iner inmez onu taramışlardı. Sesleri duyunca ben ve Mahir arkadaş silahımızı alıp hızla aşağı koştuk. Arkadaşlar da peşimizden. Şiyar arkadaş karın içine yığılmış, etrafındaki kar kandan kıpkırmızı olmuştu. Hareket etmeye ve biraz öteye düşen silahına ulaşmaya çalışıyordu. O hareket ettikçe kontralar mevzilendikleri yerden ateş ediyorlardı. Biz de ateş etmeye başladık. Bir yandan da ona ulaşmaya çalışıyorduk. Şiyar arkadaş onun yanına gitmek istediğimizi anlayınca eliyle 'gelmeyin, gidin' işareti yaptı. Konuşamıyordu. Bizim ısrarla onun yanına gitmeye çalıştığımızı görünce silahına uzandı. Silahını aldı. Zorlanarak silahı çenesinin altına dayadı. Eli tetiğe gitti. Son kez göz göze geldik. Yapacağı şeyi anlamıştık. Ateş altındaydık. "Yapma" demeye bile zaman kalmadı. Tetiğe bastı... Bizi tehlikeye atmamak için kendini vurdu. Çünkü ne yapıp edip onun yanına ulaşmaya çalışacağımızı biliyordu.

Şiyar arkadaşın şahadetinden sonra kobralar gelmeye, her tarafı taramaya başladılar. Bir yandan da tepelere indirme yapıldı. Her taraf asker doldu. Hepimiz mevzilendik ve çatışmaya başladık. Mazlum arkadaş mangasını alarak hemen tepeye çıktı. Aşağıdaki arkadaşları, kampı korumak için akşama kadar kahramanca çatıştıktan sonra şehit düştü."

Şiyar arkadaş Dersim'in Tülük köyündendi. Adı Devrim Yıldırım'dı. Kazım Kulu arkadaşın kod adını almıştı. '90 başında Avrupa'ya gitmiş ve orada partiye katılarak Önderlik sahasına geçmiş, sahada Dersim'e geçmek üzere Önderlikten onay almıştı. Önderlik hem çok genç olduğu için hem de onu çok sevdiğinden arkadaşlara:

"Onu koruyun." demiş ve Şiyar arkadaşın kendisini koruması ve erkenden şehit düşmemesi konusunda söz aldıktan sonra Kemal arkadaşına teslim etmişti. Güney'de kısa bir süre Karasu arkadaşın güvenliğinde kaldıktan sonra Kemal arkadaşla birlikte Dersim'e geçmişti. Dersim'de bir dönem Kemal arkadaşın güvenliğinde kaldı. Kemal arkadaş onu çok seviyordu ve Önderlik tarafından kendisine emanet edildiğini söylüyordu. Bir M16'sı vardı. Kendisiyle Güney'den getirmişti. Gözü gibi bakardı silahına.

Şiyar arkadaşla daha Güney'de, Karasu arkadaşın yanında olduğumuz süreçte tanışmıştık. Dersim yolculuğuna çıkacağımız süreçti. Bizi bıraktıkları zaman çok kızmış ve kendimi tepelere vurmuştum. O zaman benimle dalga geçip:

"Dersim o tarafta değil, kendini boşuna o tepelere vuruyorsun." demişti.

Şiyar arkadaş Kazım arkadaşın akrabasıydı. Kazım arkadaş onu bir süre yanına almıştı ama onun yanında kalmak istememiş, dayatarak tekrar Kemal arkadaşın yanına geçmişti. Kazım arkadaşın kadına yaklaşımını eleştiriyor ve o yaşına rağmen birçok yanlışlığı çok iyi görüyor:

"Kazım arkadaş kadına çıkarlarına göre yaklaşıyor." diyerek, onun yanında bunaldığını söylüyordu. Onunla hep Zazaca konuşurduk. Bizim Dersim kokumlarını büyük bir tutkuyla dinlerdi.

Mazlum arkadaş Adıyamanlıydı. Onu çok fazla tanıma fırsatım olmamıştı. Birlikte bir kez eyleme gitmiştik. O zaman İbrahim arkadaşın bölümündeydi. Ben, o ve Hüseyin arkadaş birlikte gitmiş ve düşman bizden önce boğazı tuttuğundan sonuçsuz geri dönmüştük. O gün köyde cepheci arkadaşlar şehit düştüğünden biz üçümüz soruşturmaya girmiştik. Soruşturmamız sonuçlandıktan sonra Mazlum arkadaş bir süre Ovacık'ta kaldıktan sonra Mahir Milli arkadaşın bölümüne geçti. Şahadeti de oradaki çatışmada oldu.

Mahir arkadaşın kampı deşifre olduktan sonra onların gücünün yarısı yanımıza geldi. Sayımız elli kişi oldu. Erzak sorununu ciddi olarak yaşamaya başlamıştık. Kışın ortasında Sultan Baba'da yaptığımız depoları açmaya gitmek zorunda kaldık. Metrelerce kar alan Sultan Baba'ya çıkmak büyük bir güç istiyordu. Kamptaki arkadaşların büyük çoğunluğu da havasız ve ışık görmeyen o mağarada besinsiz de kalınca dizanteri olmuştu. Birkaç arkadaş ayakta kalmıştı o süreçte. Güçlü bir grup hazırlandı ve yola çıktık. Bir yere kadar yol iyiydi ama yukarılara çıktıkça kar boyumuzu aşmaya başladı. Sırayla öne geçip karı açarak ilerledik. Ciwan arkadaş bana dönerek:

"Heval Saadet bugün içimde öyle kötü bir his var ki." dedi. "Üzerimize çığ gelecek. Herkes şehit düşerse kimse bizi hatırlamaz, kaybolup gideriz. Bu kadar savaştan sonra kaybolup

gitmek çok zor değil mi? İnşallah bizden birisi kurtulur da bunu yazar.” dedi. Ben işi şakaya vurarak:

“Ben kurtulursam yazarım. Merak etme.” dedim. Çoğu zaman zorlu koşullarda içimize kötü hislerin dolması normal karşılanabilir. Ama o gün Ciwan arkadaş gerçekten de olacıkları hissetmişti.

“Bugün bacaklarım beni taşıyor. Şu dağlar üstümüze düşecek gibi geliyor.” diyordu. Elinde bir radyo vardı. Arapça bir şarkı dinliyordu. Çevremizdeki kayalıklar başımızın üzerinde öyle bir yükseliyordu ki hepsi kopup başımıza yığılacak gibi duruyordu.

Boğaza ulaşmamıza az kalmıştı. Çok sert bir rüzgâr esiyor, önümüzdeki karı toplayıp suratımıza çarpıyordu. Ben öne geçtim. Ciwan, Tekoşin ve birkaç arkadaş geride kalmıştı. Birkaç adım attıktan sonra birden ayağımın altındaki kar kaymaya başladı. Kar adeta deniz dalgaları gibi ayaklarımızın arasından akıp gidiyordu. Ciwan arkadaşın sözü geldi aklıma.

“Herkes birbirinin elini tutsun, birbirinizi bırakmayın!” diye bağırdım. Birbirimizin elini tuttuk ama bazı arkadaşlar yuvarlanmaya başladı. Aşağılar hep uçurumdu, düşenin kurtulmasına imkân yoktu. Karlar sağımızdan, solumuzdan, ayaklarımızın altından akıp gidiyordu. Donup kalmıştım. Gözlerimin önünden arkadaşların parçalanmış görüntüleri geçiyordu.

Yukarda olduğumuz için şanslıydık. Aşağıda olsaydık hepimiz o kar dağının altında kalacaktık. Ancak Ciwan arkadaş bizim kadar şanslı değildi. Çığ koptuğu sırada bir kayanın üstünden tırmandıklarından karlar onu ve geride kalan diğer arkadaşları uçurumdan atmıştı. Diğerlerinin düştüğü yer fazla yüksek değildi ama Ciwan arkadaş çok yüksek bir yerden düşmüştü.

Aşağıdan bağırma sesleri gelince oraya koştuk. Tekoşin arkadaş ve Beritan bir kayanın dibinde, Ciwan arkadaşın başında oturmuşlardı. İkisi yaralıydı ve Ciwan arkadaşın kafası bir kayaya çarpıp parçalanmıştı. Biz birkaç arkadaş ne yapacağımızı şaşırmış, panik içinde gelip gidiyorduk. Şiwan arkadaş çok soğukkanlıydı.

“Yeni savaşçılar gibi yapmayın. İlk defa mı çığ görüyorsunuz? İlk defa mı şehit veriyoruz?” diye bize kızdı. Ciwan arkadaşın karı açarak bir mezar yaptık. Ve onu orada gömdük. Yaralıları sırtlayarak kampa geri döndük.

Ciwan arkadaş Afrinliydi. Yaşı büyüktü. Daha önceden yaralanmış ve bir ayağı sakat kalmıştı. Çok emekçi bir arkadaştı. Herkes onu çok severdi. '90'da katılmıştı. Bir süre Amed'de kalmış ve '93 yılında Dersim'e gelmişti. Altı yıldır Dersim'de olduğundan artık arkadaşlar onun aslen nereli olduğunu unutmuşlardı.

Mart'ın 3'ünde Laç vadisinde Bawer arkadaşın sorumlu olduğu kampa baskın yapmışlardı. Yaşanan çatışmada toplam on beş arkadaş şehit düşmüştü. Bir kısmı Laç vadisinin içindeki çatışmada bir kısmı da geri çekilirken yaşanan çatışmalarda şehit düşmüşlerdi.

Tepecilerin duyarsızlığı yüzünden düşman kampa kadar girmişti. Bawer arkadaş dışarıda traş olurken birden bir köpek görmüş ve düşmanın geldiğini anlayınca hemen çatışma pozisyonu almışlar ama askerler etrafı sarmış, her tarafı tutmuşlar.

Kışın çatışmaya girmek kadar zor bir şey yoktur. Kar ve kış koşulları büyük bir engel haline gelir. Her yerde iz çıkar. Saklanmak zordur. Sayı da çok olunca düşmanın tekniği karşısında kendini gizlemek ve geri çekilmek son derece zor olur. O koşullarda gücü kurtarmak bir mucizedir. Arkadaşların çoğu yine de kendilerini kurtarmayı başarmışlardı.

Şehit düşen arkadaşlar; Kokum Şilan olarak bilinen Vartolu Şilan(Nazife Akbingöl) arkadaş, Kortanlı Pınar(Pınar Suvan) arkadaş, Newroz, Vartolu Bermal(Keve Alacatay) ve Evindar Mazgirt adında yeni katılan iki arkadaş, Menaf(Aydın Baygeldi), Seydo(Mustafa Habeş), Zınar ve Batmanlı Diren(Salih Sinet) arkadaştı. Ayrıca çatışmada Mardinli Berivan ve Mazgirtli Çiğdem teslim olmuştu.

Dersim'in iki kokumu vardı. Biri ben, bir de Vartolu Şilan arkadaş. Ondan bahsederken Kokum Şilan derdi arkadaşlar. Bir araya geldiğimizde:

“İki kokum kafa kafaya vermiş ne konuşuyorsunuz?” diye hemen sohbetimizi bölerlerdi.

Onunla '98'de Aliboğazı'ndan gelirken Poşe'de tanışmıştık. Zaten genelde yol üstlerinde ve toplantı süreçlerinde bir araya gelince görüşürdük. Arkadaşlar tarafından çok sevilir, çok

anlatılırdı. O nedenle onu görünce hemen kanım ısınmış ve yanına gidip tanışmıştım. Birlikte bir kere göreve gitmiştik. Ben çok hastaydım, yolda yükümü almış, bana çok yardım etmişti. Şilan arkadaş çok fedakâr, çok emektardı, onun emekçiliği herkesin örnek verdiği türdendi. Yoldaşlığa bağlılığı, verdiği anlam bambaşkaydı. Gözlerinden sevgi ve şefkat akardı. Çok cana yakındı. Partiye çok bağlıydı. Parti değerleri söz konusu olunca çok duyarlı olurdu. Kadın erkek herkes ona çok güvenir, çok değer verirdi. Nerede bir boşluk varsa Şilan arkadaş orayı doldurur, bir yerde zorlanma varsa Şilan arkadaş üstesinden gelir şeklinde yaklaşıldı. Yaptığı her işi sağlam yapan ve sonuç alan biriydi. Örgütsel, mücadeleci ve katılımcı bir arkadaştı. Dersim’de varlığıyla yer edinmiş, duruşu ile benimsenmiş ve herkesin parmakla gösterdiği insanlardandı.

Şilan arkadaş o süreçte takım komutanıydı. Eski bir gerillaydı, savaş konusunda çok tecrübeliydi. Dersim’in her bölgesinde kalmıştı. Yaşına göre oldukça güçlü bir fiziği vardı. Dağlarla arası çok iyiydi. Şilan arkadaşın dişlerinin çoğu dökülmüş, saçlarına yer yer beyazlar girmişti.

Seydo arkadaşla aynı süreçte Dersim’e gitmiştik. Çok genç bir arkadaştı. Afrinliydi. Türkçe ve Zazacayı bilmemesine rağmen Dersim halkıyla gönül bağı kurmuş, arkadaşlar içinde de saygınlığıyla yer edinmiş biriydi. Onunla çok güzel sohbetlerimiz olmuştur. Kültürü ve ahlâkıyla tam bir doğal toplum insanıydı. Katılımı çok güçlü, gözü kara bir savaşçıydı. Dersim’de oldukça tecrübe kazanmıştı. Atakan arkadaşın gücüyle birlikte Faik arkadaştan koptuğumuz zaman bizimle birlikteydi. O günlerde:

“Bu pratik benim için bir sınavdır.” diyordu hep.

Diren ve Zinar arkadaş Hawar arkadaşın bölüğünde birlikte kaldığımız arkadaşlardı. Diren arkadaş Batmanlıydı. Hawar arkadaşla birlikte cephecilik yapmış, Dersim’de gerillaya katılmıştı. Hawar arkadaşın şahadetinden sonra o ve Zinar arkadaş uzun süre yas tutmuş, ikisi de çok durgunlaşmışlardı. Bir gün Zinar arkadaş neden hiç gülmediğini sormuştum. Bana:

“Hawar arkadaşın şahadetinden sonra kendime gülmeyi yasakladım. Eskiden gülmek için nedenlerim vardı. Şimdi en sevdiğim arkadaşlarım yanımda değil. Gülme nedenlerim ortadan kalktı.” demişti.

Diren arkadaş ondan yaşça daha büyüktü. İkisi de bölüğümüzün gözdeleliydi o zaman. Bir de Şçenko arkadaş.

Gün Ola Devran Döne...

Bahara kadar o kampta nasıl kaldığımızı bilmiyorum. Her gün planlama yapıyor, kendimizi şehirlere girmeye ve her yeri dağıtmaya hazırlıyorduk. Aklımız fikrimiz Önderlikteydi. Başka hiçbir gündem yoktu. Bahar başında bir eylem planlaması yaptık. Şiwan arkadaşla birlikte arazi keşfine çıktık. Eylem yerini, geri çekilmeyi, düşmanın geleceği hatları belirledikten sonra harekete geçtik. Ben, Şiwan, Azam, Azad, Perwer, Tekoşin, Sterk ve bir grup arkadaş eyleme gittik. Sayımız on beş vardı.

Dersim ve Ovacık arasında, Munzur suyunun kenarında asfalt bir yol vardı. Oraya pusu attık. O zaman Türkiye’de genel seçimler vardı. Böylesi süreçlerde düşman askeri çok hareketli oluyordu. Kamptan 28 Mart günü çıktık. 9 Nisan’a kadar eylemi yapmayı planlıyorduk. Asfalt yolun üst tarafına mevzilerimizi yaptık. Savunma grubu yerine yerleşti. Plânlamamız zırhlı araçların geçişine izin verip cemsileri araya alıp ateş etmek şeklindeydi. Mevzilenmemizi de buna göre geniş yapmıştık. Şiwan ve Tekoşin arkadaş Ovacık tarafında, ben ve Azad arkadaş merkez tarafında, Azam arkadaş da ortada mevzilendi. Yanımızda BKC vardı.

Perwer arkadaş saldırı grubuna dâhil olmak için çok ısrar etmişti ama biz izin vermedik. Ne kadar dayattıysa da savunmaya girmek zorunda kaldı sonunda. O eylemin düzenlemesi çok zor olmuştu. Herkes eylem için kendini dayatmış, gruba giremeyenler ve düzenlemesi savunmaya olan arkadaşlar kıyamet koparmıştı. Herkes Önderliğin intikamını almak için kış boyu yoğunlaşmıştı. Onları durdurmak imkânsız hale gelmişti. Sara arkadaş eyleme

katılmayınca silahına sarılıp bizi kendini vurmakla tehdit etmiş, eylemden sonra da bir ay bizimle konuşmamıştı.

Erzincanlı Şexo da yanımızdaydı. Eylem toplantısında onu savunmaya düzenlemişlerdi. Ama ısrarla saldırı dışında bir yere gitmeyeceğini söylemiş, en son saldırı grubuna dâhil olmuştu. Şexo'ya herkes "pirim" diye hitap ederdi. Çok sessiz ve fazla konuşmayan biriydi. Nişanlısı partiye gelince onu öldürmek için ardından gelmiş ve sonra kalmaya karar vermişti. Onun dalgın, sürekli düşünceli hali nedeniyle onu kararsız sanan ya da kaçmak isteyen birkaç kişi onunla dertleşmiş ve kaçmak istediklerini söyleyip ona da kaçma teklif etmişlerdi. O da "tamam" deyip bu kişilerin kaçış planlamasına katılmış, sonra gelip örgütü bilgilendirerek kaçmak üzereyken bu kişileri yakalatmıştı.

Eylem günü Şexo ortadan kayboldu. Önceki gün öğlen saatlerinde birlikte nöbetçiydik. Yoldan geçen arabaları gösterip:

"Aslında şu geçen arabalardan birine atlayıp şehre gideceksin." demişti. Ben onu çok iyi tanı mıyordum. Duruşunu, sessizliğini garipse miştim. Sabah ortada olmadığını görünce her yeri aradık ama onu bulamadık. Nöbette bana söyledikleri aklıma gelince:

"Zaten belliydi. Bana da kaçacağını söylemişti. Kesin kaçmıştır." dedim. Eğer kaçmışsa ilk olarak düşmana gidecek ve eylemimiz deşifre olacaktı. O yüzden orayı terk etmek üzere hazırlanmaya başladık. Moralimiz çok bozuldu. Günlerdir bu eylem için hazırlık yapıyorduk, günlerdir mevzilerde düşmanı bekliyorduk. Son anda olacak şey değildi. Tam oradan ayrılmak üzereydik ki karşıdan ağır ağır geldiğini gördük. Hepimiz öyle öfkelen miştik ki ona ne diyeceğimizi bile miyorduk. Yine de gelmiş olması ve emeklerimizin boşa gitmemesi sevindiriciydi. Şexo meğerse bir ağacın altında uykuda kalmıştı. Mahcup mahcup durumu anlatıp özeleştiri verdi.

Şexo geldikten sonra yeniden mevzilerimize döndük. Malzemelerimizi yerine koyduk ve beklemeye başladık. Mevzide beklerken hep Önderliği düşünüyör, intikamını almak için sabırsızlanıyordum.

Dağ geyikleri ve cemsiler benim olduğum taraftan gelmeye başladı. Dağ geyiklerinin geçmesine izin verdik. Ona yakın cemsi araya girince taramaya başladık. Bütün silahlar büyük bir gürültüyle çalışıyordu. Bütün cemsileri imha ettik. Silahlar susup da caddeye baktığımızda ortada sadece iki asker kalmıştı. Onlar da şok olmuş, ellerinde silah bizim tarafı değil, kendi arabalarını tarıyordu. Şarjörlerimizi yenileyip yola inerken zırhlı araçlar geldi. Silah almadan geri dönüp Sultan Baba'yı tırmanmaya başladık. Hiç kayıp vermeden çok başarılı bir eylem gerçekleştirmiş, bütün cemsileri ve içindeki askerleri imha et miştik. Sayılarını biz bile sayamamıştık. Bizden sadece Azad arkadaş yaralanmıştı. O kadar heyecanlıydı ki, ona:

"Heval Azad mevziden çıkma!" dediğim halde beni dinlemedi ve mevziden çıkarak ateş etmeye başladı. O sırada kolundan yaralandı.

Ben yukarı doğru tırmanırken Tekoşin arkadaş ayakta durmuş gelip gelmediğime baktığını gördüm.

"Ne öyle geyik gibi dikilmiş beni bekliyorsun? Gitsene!" dedim.

"Sen gelmeden hayatta bir yere gitmem. Ölsek de kalsak da beraberiz." dedi. Ona yetişince birlikte ilerlemeye başladık.

Sultan Baba'nın üstüne ulaştığımızda kobralar gelmeye başladı. Sık bir ormanın içinde kayalıkların arasına girdiğimizden yerimizi tespit edemediler. Cihazdan askerlerin konuşmalarını dinledik. Deliye dönmüşlerdi. Bize küfür ediyor, bizi tahrik etmek istiyorlardı. Onlara cevap verirsek yerimizi tespit edebileceklerdi. Bir yerde durup saklandık ve düşmanı izledik. Her tarafı tutmuşlardı. Kaldığımız tepe Sal vadisine kadar uzanıyordu. Tepenin başı çıplak ama aşağı yamaçlar ormanlık ve daha aşağıda küçük derecikler vardı. Düşman o araziye, Sal vadisini, Babakom'u, Seyit Rıza'nın köyüne doğru giden yolların hepsini tuttu. Tüm Ovacık asker kaynıyordu. Orada seyyar karakol kurdular. Çok yakınımıza kadar geldiler, seslerini rahatlıkla duyuyorduk. Sal vadisine doğru yamaçlardan ilerleyerek uygun bir yere yerleştik. Amacımız operasyona gelen askerleri vurmaktı. Grubumuz bölünmüştü ve Perver arkadaşın grubu geciktiği için orada eylem yapma fırsatını kaçırdık.

Şiwan arkadaş bir arkadaşla birlikte arkadaşlara durumu iletmek için gitti. Perver arkadaş, onlar gelene kadar beklememizi, eylem yapmamamızı söyledi. Bunun üzerine arazideki

askerleri vurmadık. Arkadaşlar gönderdiğimiz nota karşılık olarak bir not yazıp bizi kutlamışlardı. Tabi bu, noktaya, arkadaşların yanına gidinceye kadardı. Yanlarına ulaşp da kaçırdığımız fırsatları öğrenince bize neredeyse tavır alacaklardı. Çünkü o süreçte düşmanı kovalıyorduk. Ayağımıza kadar gelmiş fırsatı değerlendirmememiz arkadaşları sinirlendirmişti. Yine de yaptığımız eylemin başarısı bizi kolayca affetmelerini sağladı.

O eylemden sonra hareketliliğimiz devam etti. Yapraklar açmaya başlayınca daha da rahatladık. Dağda askerleri vuruyorduk ancak asıl yapmamız gereken şehirlere girmektir.

Oradan Pilvenk ormanlarına geçmek için yola çıktık. Pilvenk ormanları, Ovacık ormanları ile bağlantılıdır. Yaylagünü, Şoşvenk, Gayret Baba, Bokır, Sincik dağına kadar uzanan çok sık ormanlardır. Tüm bu hat boyunca kopmadan uzayıp gider. Geceleri o ormanlarda kaybolmamak için çok dikkatli davranırdık. Tornoza karakolu bu ormanın karşısındadır. Bazı yerlerden görüntü verse de çok güzel bir alandır.

Pilvenk'e gitmek için bir asfalt yolu geçmemiz gerekiyordu. Baharda düşman tüm köprüleri tutuyordu. Munzur, Peri ve Harçık suyu üzerindeki köprüler tutulunca bu coşmuş suları geçmek mümkün olmuyordu. Düşmanın bir açığını yakalayıp geçmemiz gerekiyordu. Köprüleri geçmek sınır geçmek gibidir böyle durumlarda. Bir köprüyü geçerken yukardan silah sesi geldi. Düşman sanarak koşmaya başladık. Nefes nefese kalmıştık. Sesin arkası gelmedi. Bir süre sonra da Perver arkadaş bize yetişip bir arkadaşın yokuştan inerken düştüğünü ve eli tetiğe değince silahın ateş aldığını söyledi. Hepimiz derin bir nefes aldık.

Yerimize ulaştıktan sonra Şiwan arkadaş birkaç arkadaşı yanına alarak erzak getirmeye gitti. Sabaha doğru düşmanın etrafımızı çevirdiği haberi ile yerlerimizden fırladık. Herkes sürünerek yamacın diğer yakasına geçti. Bokırlar, Sincik ve Gayret Baba'nın her tarafı tutulmuş, yakınlarımıza kadar gelmişlerdi. Hemen üstümüzdeki tepede mevzi yapıyorlardı. Keşif grubu çıkardık, ayaküstü grupları belirledik, eylem yapacaktık. Herkes eyleme gitmek için dayatıyordu. Ben başta olmak üzere. Ama hakkımı kullandığım söylenerek başka arkadaşları görevlendirmem istendi. Bunun üzerine bizim takımdan iki arkadaş belirledim. Perver arkadaş bir grubun başında gitti. Kendimizi sağlama alarak bekledik, bekledik. Bir türlü silah sesi gelmiyordu.

Perver arkadaşın grubu noktanın üzerinde mevzi yapan askerleri hedef alacaktı. Onların grubu giderken, düşman geri çekilirse oradaki unumuzu kendileriyle getirmelerini istemiştik. Oraya gidip de düşmanın olmadığını görünce geri çekildiğini sanarak:

"Bari ekmek yapalım." demişler. Unu çıkarıp ekmek yapmaya başlamış ve çok sık olan ormandaki askerleri görmemişlerdi. Tabi askerler de onları. Düşman askerleri onların oldukları yerin biraz altından geçip gitti. Bizse kaldığımız yerden düşmanın hareketini izleyebiliyorduk. İstesek biz de vurabilirdik ama biraz altta kaldığımızdan riskli olacaktı. Onlar ise yolun üstündeydiler ve daha rahatlıkla eylem yapabilirlerdi. Askerler sekizer kişilik gruplar halinde geçip giderken nefesimizi tutmuş arkadaşların başlamasını bekliyorduk ama ses çıkmadı.

Askerler çekildikten sonra Perver arkadaşın grubu sırtında bir torba ekmekle geldi. Gayet neşeli bir biçimde:

"Heval gelin. Size ekmek getirdim." dedi. Herkes kıpkırmızı olmuştu sinirden. Kimse Perver arkadaşın yüzüne bakmadı. O ise olanlardan bir şey anlamadığı için şok olmuştu.

"Heval düşman gelip geçti, niye vurmadınız?" diye bağırdım.

"Ne düşmanı heval? Düşman müşman görmedim ben."

"İyi ki de görmedin. Askerler tam altınızdan geçtiler." dedim öfkeyle. O ise hala şaka yaptığımızı sanıyordu.

Toplantı yapılırken gruplar ama en çok da Perver arkadaş eleştirildi. Zinarin arkadaş Amedli "Keko" diye takıldığı çok asi, sözünü esirgemeyen biriydi. Kimse onun yanında yanlış bir şey söyleyemezdi, tavır sahibiydi. Toplantıda Perver arkadaş eleştirirken ortalığı kahkahalara boğdu. Perver arkadaşın o kadar zoruna gitmişti ki hop oturup hop kalkıyordu.

Pilvenk ormanlarında bir süre daha kaldık. Şiwan arkadaş Ovacık'ı çok seviyordu. Ovacık alanını en iyi tanıyan ve her görevde öncü olan bir arkadaşı.

"Bu Ovacık benim toprağımdır. Ölürsem, beni burada gömün." derdi.

Oradaki köylerin çoğu yurtseverdi. Hepimizin çok sevdiği bir köyümüz vardı. Munzur suyunun kenarında tek başına bir köy. Baharda yemyeşil... Her yer meyve dolu. Etrafı

kocaman bir ormanla çevrili. Köyün içindeki düzlükte çocuk kahkahaları... Rengârenk kıyafetleri ile köyün kadınları, kızları... Köy halkı da çok yurtseverdi, içlerinde işbirlikçileri barındırmazdı. Kadın ve erkek ilişkilerinde özgürlükçü, kadının saygın bir konumunun olduğu bir köydü. Köyün içinde bir erkek bir kadına yanlış yaklaşacak olsa, o erkeği aralarına kabul etmiyor, hatta arkadaşlara rapor ediyorlardı. Yaşamlarında toplumsal ahlâk ve kültür çok derindi. Bizleri tanıdıktan sonra devrimci kültür de hâkim olmuştu. Köy çocuklarının hemen hepsine şehit arkadaşların adı konmuştu. Çoğu çocuğun adı Zilan, Erdal, Şiyar, Rozerin'di. Düşmanın o köye çok yoğun bir baskısı oluyordu ama bizimle ilişkilerini kesmiyorlardı.

O köyde Piro adında çok sevdiğimiz bir milisimiz vardı. Evli ve altı çocuk sahibiydi. Çocuklarına bizim arkadaşların adını vermişti. Biz onu, o bizi çok severdi. Dersim'e giren ilk gerilla gruplarından beri bizimle çalışıyordu. Düşmanın baskılarına dayanamayıp çalışmayı bırakanlar olmuştu ama o her zaman bizimleydi. Piro defalarca işkence görmüş, zindana girmiş, çıkmış biriydi. Tanrıya inanır gibi PKK'ye inanırdı. Pir gibi bir adamdı. Adını arkadaşlar Piro koymuşlardı, asıl adı başkaydı. Bütün noktalarımızı bilir, keçilerini alır yanımıza gelirdi. Eşi de çok fedakârdı, bizi çok sever, ne zaman evlerine gitsek etrafımızda fır dönerdi. Köylerine gidip de ona uğramadığımızı duysa çok kızardı. Gitsek de boğazımızdan yemek geçmezdi. Çok fakir bir aileydi. Çocuklarının boğazından keser bize verirlerdi.

Bir gün Şiwan arkadaşla birlikte onun evine gittik. Çay, sohbet derken Piro konuyu Tansu Çiller'e getirdi. Kadınları kötüleyen sözler söylemeye başladı.

"Bu Tansu da kadındır. Demek ki kadınlar eline güç geçince erkekten daha da kötü oluyor. Bir canavara dönüşüyor. O yüzden kadınları siyasetten, eline güç geçecek işlerden uzak tutmak lazım..." gibi şeyler söyledi. Biz böyle düşünüyor olmasına şaşırarak önce ama tezini o kadar inandırıcı bir biçimde savunuyordu ki, onunla ciddi ciddi tartışmaya girip ikna etmeye çalıştık. Biz konuştukça o itiraz ediyor, daha da ileri gidiyordu.

Bana bakarak:

"Teev qadamı alasin. Gelmiş, bana dağlarda savaşıyor. Bayanların ne işi var dağlarda? Gidin evlenin daha iyi." dedi. Piro'nun eşi de bizim tarafımızı tutuyordu. Hararetli bir tartışma başladı aramızda. Piro küçük kızlarını bizim tarafa itip:

"Bu kızları da alın da biraz güçlenin, belki bize karşı savaşırsınız." dedi.

"Tansu Çiller Türkiye'nin başına geldi ama altına dinamit koydu. Siz de bu partinin başına bela olmaktan başka bir işe yaramazsınız." deyince hepimiz patladık. İş bayağı ciddileşmişti. Bizim öfkeden kıpkırmızı olmuş suratlarımızı görünce gülmeye başladı. Meğerse Şiwan arkadaş bizi kızdırması için onunla anlaşma yapmış. İşin altında Şiwan arkadaş çıkınca ona dönüp:

"Sen görürsün." diyerek onu tehdit ettik.

Bir kez Mahmut arkadaşla evlerine gitmiştik. Piro'nun çok güzel bir atı vardı. Hiç çalıştırmazdı onu. Çok zor durumda kaldığımız için atını istemeye karar verdik. Mahmut arkadaş:

"Binek atıdır. Hiç yük yüklemez normalde. Ama bir şansımızı deneyelim." dedi. Mahmut arkadaş atı isteyince hemen verdi.

Önderlik yakalandıktan sonra sık sık evine gidiyorduk. O zamanlar çok acı çekiyordu. Bize yansıtmamaya çalışıyordu ama üst üste sigara içiyordu, çok düşünceli, moralsizdi. Bize:

"Önderlik bir yolunu bulur." diyordu. Bizimle sıkıntıları, zorlukları hiç tartışmazdı. Olgun bir kişiliği vardı. İbrahim arkadaşı çok severdi. İbrahim arkadaş şehit düşünce çok etkilenmişti.

"Çocuklarımı İbo gibi büyüteğim." derdi.

Birkaç gün sonra Şiwan ve Mahmut arkadaşla yine o köye indik. Evine gittiğimiz yaşlı bir kadını örgütlemişti bize oyun yapmak için. Ana çok yaşlı olduğundan yemek yaparken ona yardım ettim. Ben mutfaktan çıkınca bir tabaktaki yemeğin içini küçük ağaç parçaları ile doldurmuşlardı. Ana sofrayı kurarken o tabağı bizim önümüze koydu. Kaşığı tabağa daldırıyoruz, ağaç parçaları çıkıyor. Her kaşıktaki aynı şey. Sağımıza solumuza baktık. Utandık yemek yemeye. Ana üzülür diye söylemeye de cesaret edemedik. Onlar o sırada bize hiç aldırmadan yemeği büyük bir iştahla kaşıklıyorlardı.

Bir ara gözüm Mahmut ve Şiwan arkadaşla takıldı. Kıs kıs güldüklerini görünce:

"Niye gülüyorsunuz? Bir şey mi var?" dedim. Şiwan arkadaş ciddi bir ifade takınarak:

“Ne kadar kuşkucusun heval! Öylesine gülüyoruz. Ne var? Gülmek yasak mı?” dedi. Utançtan yemek yiyemedim. Ekmek ile karnımı doyurdum. Dışarı çıkınca ana arkamdan gelerek yaptıkları oyunu anlattı. Ben de Şiwan ve Mahmut arkadaşla: “Hele durun. Nasılsa noktaya döneceğiz. Görürsünüz o zaman şaka nasıl yapılmış!” diye başımı salladım.

Mahmut (Cabbar Güneş) arkadaşla '98 sonbaharında tanıştık. Ciwan arkadaşla birlikte Ovacık'ta cephecilik yapıyordu. Siirtliydi. Eski bir gerillaydı. İsa arkadaşın güvenliğinde de kalmıştı. Dersim'deki zorlu pratikler içinde kalmış ve savaş konusunda pişmişti. Tecrübeli, birikimli biriydi. Çok vicdanlı, parti değerlerini korumak için çok çabalayan, yaratıcı, becerikli, emekçi, her yönüyle örnek bir yoldaşı. Yaptığı işi çok özenerek yapar, asla yüzeysel yaklaşmazdı. Yoldaşlarına karşı saygıda hiç kusur etmezdi. Dersim halkının yüreğinde yer edinen arkadaşlardan biriydi. Ne zaman köylere gitse halk etrafında toplanır, her söylediğini büyük bir saygıyla dinlerdi. Ovacık köylerini, en çok da Gayret Baba'yı seviyordu. '99 yılında onunla birlikte kaldık. Üslenme çalışmaları için çok çalıştı. Hazırlıkları bittirdikten sonra bizimle eylemlere katılmaya başladı. Mahmut arkadaşın kolu daha önce bir eylemde sakatlanmıştı. Kolunu rahat kullanamıyordu ama o haliyle sürekli yük taşıyordu. Onunla Ovacık yoluna mayın döşemeye gitmiştik. Ayışığının her yeri gündüz gibi aydınlattığı bir geceydi. Munzur suyu ayışığı altında pırıl pırıl parlıyordu. O gece Mahmut arkadaş yerinde duramıyordu. Önderliğin esaretinden sonra içine kapanmıştı. Çok büyük bir acı yaşıyordu. “Bu acıya alışamam.” diyordu. Mahmut arkadaş geri çekilme sürecinde Erzurum'a geçmişti. 5 Kasım 2000'de Şerafettin'de kış kampı baskınında şehit düştü.

Zargovit Topraklarında On Beş Can...

Pilvenk ormanlarındayken karargâhtan bir arkadaş bize not getirdi. Karargâhtaki arkadaşların bizi çağırdığını söylediler. Perver arkadaş notu okuduktan sonra morali çok bozultu. Başka bir şey olmuştu kesin. Ne olduğunu sorsak da bir şey demedi. Akşama doğru Perver arkadaş:

“Arkadaşlar toplansın, bir açıklama yapacağız.” dedi. Kalbim küt küt atıyordu. Anlamamak mümkün değildi. Böyle zamanlarda şehit haberleri duyardık.

Faik arkadaşla birlikte on beş arkadaş Dersim merkezde, Zargovit eteklerinde 16 Nisan günü yaşadıkları çatışmada şehit düşmüştü. Şehit düşenler; Berçem Hozat(Nuray Oran), Zin Urfa, Zeynep Mardin, Rozerin Berivan, Şiyar Dersim, Militan Amed, Serdar Urfa, Amedli Amed ve Bagok ile Elazığlı Renas arkadaşlardı. Çatışmada Elazığlı Sewra arkadaş da yaralı olarak esir düşmüştü.

Zargovit ormanları Dersim merkezinin üst tarafına düşer. Çiçekli karakolu da oradadır. Bir araba yolu Zargovit eteklerinden geçerek o karakola gider. Faik arkadaş bir grubun başında, o yola pusu atmaya gitmişti. O süreçte Önderliğin durumundan çok etkilenmişti. Önceki yılki kayıplardan dolayı da derin bir vicdan azabı duyuyordu. Eyleme giderse geri dönmeyeceğinden herkes kaygılandığından dolayı tüm arkadaşlar onun eyleme gitmesine itiraz etmiş ama Faik arkadaş bildiğini yapmış ve gitmişti. Dersim tarihinin en etkili eylemini yapmıştı Faik arkadaş. Düşman kayıplarını bile açıklayamamış, üstünü örtmek için her şeyi yapmıştı. Eylemin başarısını öldürülen asker sayısı ile ölçmüyorum elbette ama bizim artık bittiğimizi ilan ettikleri o süreçte istersek ne kadar etkili eylem yapacağımızı görmeleri ve öfkemizin nelere kadir olduğunu görmelerini sağlaması açısından çok etkili bir eylemdi. Toplam yüz on sekiz asker öldürmüşlerdi o eylemde. Geri çekilmeyi de sağlam bir biçimde gerçekleştirmiş, oradan çıktıktan sonra Zargovit'teki bir noktada kalmışlardı. Amaçları araziye çıkacak olan düşmana ikinci bir darbe vurmakmış. Operasyona çıkan asker de arkadan dolanıp her yeri tutmuş, düşmanı fark etmeyen arkadaşlar operasyonun içinde kalmışlardı. Kobralarla kaldıkları nokta cehenneme çevrilmiş, ardından çatışma başlamış ve on beş arkadaş şehit düşmüştü. Faik arkadaş ağır yaralı bir halde son mermisine kadar

çatışmış ve cephanesi bitince şehit düşmüştü. Arkadaşlar onu çatışmanın içinden çıkarmak istemiş ama kabul etmemişti. Kadın arkadaşların hepsi de büyük bir direniş sergilemiş ve şehit düşene kadar çatışmışlardı. Sadece üç-dört arkadaş kurtulabilmişti. Ruçem arkadaş kurtulanlar arasındaydı. O da yaralıydı.

Düşman, arkadaşlar şehit düştükten sonra noktaya girmiş ve arkadaşların kafalarını kesip birbirlerinin vücutlarıyla değiştirmişlerdi. Renas arkadaşın kafası Faik arkadaşın gövdesine, Faik arkadaşın de Renas arkadaşınkine konmuştu. Zin ve Berçem arkadaşın bedenini parçalamış ve kafalarını birbiriyle değiştirmişlerdi.

Öfkeden gözü dönen düşman vahşette sınır tanımıyordu. Gerilla cenazelerine işkence yapılması ve her türlü insanlık dışı uygulamalar hep karşılaştığımız bir durumdu. Arkadaşlarımızın o güzel bedenlerini parçalıyor, kafalarını, organlarını kesiyor, şehit düşen kadın arkadaşları çırılçıplak soyuyor, tecavüz ediyor ve vücutlarını parçalıyor, bazen ibret olsun diye o halde bırakıyor, bazen de geriye bir şey kalmaması diye yakıyorlardı. Aileler çoğu zaman çocuklarını teşhis bile edemiyorlardı. Halka gözdağı vermek için arkadaşların cenazelerini panzerlere bağlayıp halkın içinde yerlerde sürükledikleri oluyordu. Çok sevdiğim ve canımdan bir parça gibi gördüğüm yoldaşlarımı çok kez o halde gördüm. Her seferinde onlara bunu yapan bu vahşi düşmanla savaşımında ne kadar haklı olduğumuzu bir kez daha anladım. Bizi öldürmekle bile içi rahatlamayan bu düşman bizi daha fazla nasıl aşağılayıp yok edeceğini bilemiyordu. O yüzden insan aklının almayacağı yöntemler üretiyor ve deniyordu.

Faik arkadaş gibi yaşamını insanlık için daha küçük yaşta ortaya koymuş, yıllarca dağlarda bu zulüm bitsin, insanlığa karşı yapılan bu hakaretler sona ersin diye savaşan bir gerilladan intikam almanın bir yolu olarak onun bedenini parçalamışlardı. Onun kafasındaki o güzellikler, iyilikler ve aydınlık düşünceler kafasını bedeninden ayırmakla sona erermiydi ki? Faik arkadaşla yaşamış, ona yakın olmuş herkeste ve onun savaştığı bu dağların her yerinde onun düşüncelerinin, yaptıklarının ve yapmak istediklerinin kazındığını bilmeleri zordur.

Faik arkadaş Bingöl'ün Genç ilçesinin Riz köyündendi. On dört-on beş yaşındaydı katıldığında. Emrullah'tı adı. Onun katıldığı zamanı çok iyi hatırlıyordum. Kazım(Aziz Turhallı) arkadaşla akrabaydılar ve birlikte katılmışlardı. '89 yılının sonbaharında, Akvanos'a yanımıza gelmişlerdi. Ben ona:

“Sen benden küçüksün.” diye takılıyordum. O da:

“Sen benden önce katılmış olabilirsin ama ben senden daha büyüğüm.” diyordu.

Faik arkadaş Koçgiri, Erzincan taraflarında kalmış, Dersim'in birçok yerinde açılım yapmış bir arkadaşı. Disiplinli ve cesur bir komutan, herkesin sırtını dayadığı bir yoldaşı. '94 yılında Önderlik sahasına gitmiş ve '96'da tekrar Dersim'e dönmüştü. Yıllar sonra Dersim'e geldiğinde karşılaşınca yanıma gelip:

“Beni tanıdın mı?” diye sormuştu.

“Tanıdım.” deyince:

“O zaman niye gelip bir merhaba vermiyorsun? Ne kadar nankörsün!” demişti. Sonra onunla eski günleri tartışmıştık uzun uzun. Bana:

“Sen bayağı büyümüşsün.” demişti. İkimizde büyümüştük. Yıllar geçmiş, çok şey yaşanmış, devrim içinde büyümüştük.

O, Dersim'de bölge komutanıydı. Onu dinlemediğim zaman:

“Ben senin komutanınım.” diye hatırlatmada bulunurdu. Ama o her şeyden önce benim çocukluk arkadaşım, devrim yoldaşımdı. Arada bir birbirimize kızsak da birbirimizi iyi anlardık. Faik arkadaşla şahadetinden bir süre önce aramızda bir tartışma geçmişti. Gurur meselesi yapıp hatamı kabul etmemiş ve onu kırmıştım. Hep onu görür görmez özeleştirir vermek ve tartışmak için beklediğim o günlerde şahadet haberini aldım. Ve söylemek isteyip de söyleyemediklerim, onunla son tartışmamız içimde bir yara gibi kaldı.

İnsanı yarım kalan ve vicdan azabı duyduğu şeyler öldürebilir biliyor musunuz? Yaptıklarınızdan çok yapamadıklarınız içinize oturur. Ve büyüyüp durur. Sürekli kanayan bir yara gibidir. Sızısı hiç bitmeyen bir yara... Yıllardır içimde büyüyüp duran ve bir türlü veremediğim o özeleştiriyi duymasını o kadar çok isterdim ki. Ona bir özür borcum vardı ve bu kitapta onun hiç duymadığı ve duyamayacağı o kelimeleri gurur meselesi yapmadan ve yıllardan sonra söylemek bir şey değiştirir mi bilmiyorum ama söylemek istiyorum: Sen haklıydın Faik yoldaş. Özür dilerim.

Onun şahadetini kabullenmek bana çok zor geldi. Tüm arkadaşlar için böyleydi. Abbas, Mahir, Rojhat(Navdar) arkadaşın ağzını bıçak açmıyordu. Onu o kadar çok seviyorlardı ki onun şahadetinden bahsetmekten, adını ağızlarına almaktan bile kaçınıyorlardı. Faik arkadaş gibi usta bir komutan, cesur bir savaşçı kolay kolay şehit düşmezdi. Düşman her yerden yönelince ve teknik acımasızca kullanılınca ele geçmeden, onurlu bir şekilde ölmek için son mermisine kadar çatışmıştı. Önderliğe karşı olan borcunu ödemeye çalışan bu militanın, şehit düşerken ölümü büyük bir rahatlıkla karşıladığına eminim.

Zin arkadaş o çatışmada şehit düşen ve yıllardır birlikte dağ rüzgârlarının peşinde koştuğumuz arkadaşlardan biriydi. O süreçte takım komutanıydı. Urfa Siverekliydi. Güney'den aynı yıl Dersim'e gelmiştik. Metina'da birlikte askeri eğitimler görüp Kuzey'e hazırlık yapmıştık. O ve Tanya arkadaş Kemal arkadaşın grubuyla gelmişti.

Zin arkadaş '90'lı yılların başında katılmış, Zele sürecini yaşamış ve ilk YAJK kongresine de katılmıştı. Dersim'de kış kamplarında birlikte kalmıştık. O, manga komutanıyken onun mangasında da kalmıştım.

Zin arkadaşın askeri yönü çok güçlüydü. Dersim'de hemen hemen her eyleme katılan, zorlu alanlarda kalan arkadaşlardan biriydi. Onun askeri tecrübesine herkes güveniyordu. Yaşama katılımı çok güçlüydü. En belirgin özelliği yoldaşlığa bağlılığıydı, ancak çok duygusal olduğundan birinin yanlışlığını görünce çabuk kırılıyordu. Eksiklikler olmasın, her sorunu tartışarak aşalım yaklaşımı içinde olduğundan eksiklikler tekrarlandığında aşırı etkileniyordu. Bazı zorlanmaları olsa ve eleştiriler olsa da asla yılmazdı. Çok inatçıydı. Söylediklerini mutlaka yapan, sözünde duran ve oldukça eleştirel bir arkadaştı. Dersim'de YAJK çalışmalarının yürütülmesinde çok emeği oldu.

Çok güzel bir sesi vardı Zin arkadaşın. Közlerin etrafında bir araya geldiğimizde o ve Tekoşin arkadaş birlikte bize şarkı söylerdi. Beni görünce hep:

“Zazaca konuşalım, dilimizi unutmayalım.” derdi.

Sabah uykularını çok severdi. Fırsat bulunca hiç kaçırmazdı. Ama savaş koşullarında çok sevdiği sabah uykularından hep feragat etti.

Zeynep arkadaş Mardinliydi. Manga komutanıydı. Yaşı birçoğumuza göre büyüktü. Onu fazla tanıma fırsatım olmasa da arkadaşların onunla ilgili anlattığı bir anı hep aklımda kaldı. Arkadaşlara hep ot toplar, yemek yapar, kim zorlansa yardım edermiş. O yüzden arkadaşlar ona “Zeynep ana” diye takılmış. Bir gün nokta değiştirmek üzere hazırlık yaparken Zeynep arkadaşın ortada olmadığını fark etmişler. Arkadaşlar arayıp taramış ama onu bulamamışlar. Herkesin ümidi kestiği sırada sırtında bir torba otlarla gelmiş. Getirdiği otu pişirip yemişler tabi ki. Sonra da izinsiz ve habersiz bir şekilde ortadan kaybolduğu için rapor yazmak zorunda kalmış.

“Ohh! Ben rapor yazayım, siz de güzel güzel yiyin otları...” diye sitem etmiş arkadaşlara.

Berçem arkadaş o çatışmada kobra saldırısında şehit düşmüştü. Bese Hozat'ın kız kardeşi idi. Ona çok bağlıydı. Sohbetleri, günlükleri hep Bese arkadaş üzerineydi. Ona hayrandı. Bese arkadaş ne kadar durgunsa Berçem arkadaş o kadar çılgın, yerinde duramayan biriydi. Asker görünce onu tutamazdık. Yıllarca zincire bağlanmış biri özgür kalınca nasıl davranırsa o da öyleydi. Gözü kara biriydi. Apocu ruh vardı Berçem arkadaşta. İnsanı kendisine hayran bırakıyordu.

Bir kez düşmanın araziye çıktığı söylenmiş ve bunu duyan Berçem arkadaş:

“Ben gideceğim.” diye dayatmaya başlamıştı. Bir yandan da:

“Burunlarını keseceğim, kulaklarını keseceğim...” diye espri yapıyordu. Kendal arkadaş ona bakıp gülmüş, başını eğerek:

“Al bu kulağımı kes. Bu da erkek kulağıdır. Gel kes, gel. Burnumu da al.” diye ona takılmıştı.

Rozerin arkadaş aslen Amedliydi ama Malatya'da doğup büyümüştü. Yurtsever bir ailedendi. Tekoşin arkadaşla birlikte katılmıştı. Birlikte hemşirelik okumuşlardı. Birbirlerine çok bağlıydılar. Rozerin arkadaşın ideolojik yönü, çözümleme gücü çok derindi. Her konuda soru işaretleri kalırdı kafasında, her şeyi öğrenmeye çalışırdı. Kendini geliştirme, hareketi,

arkadaşları anlama çabası çok fazlaydı. Yeni katılmış olmasına rağmen pratiğe katılımı çok güçlüydü. Durgun bir arkadaştı, çok fazla konuşmazdı ama yüzü hep gülekti.

Önderliğin esaretinden sonra tüm arkadaşlarda farklı bir ruh, farklı bir katılım gelişmişti. Özellikle kadınlar olarak Önderliğin esaretinden o kadar etkilenmiştik ki eylemlere ağlayarak, dayatarak gidiyorduk. Ne yapsak da Önderliğe borcumuzu ödeyemeyeceğimizi biliyorduk. O süreçte tüm kadınlar her çalışmaya fedaice katılıyordu. Kadınların en çok eyleme katıldığı yıldır o yıl.

Faik arkadaşın grubunun şahadeti üzerine karargâha gittik. Kazım arkadaş toplantı yaptı. Toplantıda Kazım arkadaşın tarzı, yöntemi, Faik arkadaşın eyleme gitmesine izin vermesi dâhil birçok konuda eleştiri geldi. Toplantıda eleştirileri kabul etmedi ama kendini ispatlama adına bir eyleme gitti ve o eylemde yaralandı. Yüzünden bir parça almıştı. Hafif bir yaraydı. İfade bir yarasını gösterip:

“Estetiğim bozuldu.” diye espri yapıyordu.

Toplantı sonrası yapılan düzenlemeyle Şiwan arkadaş eylem yapmak amacıyla Kemah tarafına geçti. Kemah o zaman Munzurlara bağlı bir alandı. Şiwan arkadaş o tarafları bilmiyordu ama nereye gönderilse sesini çıkarmazdı. Önderliğin esaretine karşı en çok eylem yapılabilecek ve şehirlere açılacak bir yer olarak bakıyordu oraya. Orada korucu ve faşistlerin yoğunluğu nedeniyle hedefler de çoktu. Şiwan arkadaş on iki kişilik bir grupla yola çıktı. Mayıs ayının 24’ünde ise Kemaliye’de yaşanan çatışmada şehit düştüğü haberi geldi.

Anadolu’nun Özünü Kürdistan’a Taşıyan Bir Gül...

Faik arkadaşın grubunun şahadetinden birkaç gün sonra da Roza arkadaş ve beş arkadaş daha eylem yapmaya gittikleri Deşt tarafında şehit düştüler. Roza arkadaş takım komutanı olarak grubun başında gitmişti. Gruplarından Beritan adında biri kaçıp düşmana teslim olarak grup hakkında bilgi verince denetime girmişlerdi. Nisan’ın 19’unda çatışmaya girmiş ve çatışmada beş arkadaş şehit düşmüştü. Yaralı olarak ele geçen Delil(Mehmet Yaşar İnce) arkadaşın yerimizi söylemeleri için işkence yapılmış, helikopterden sarkıtarak korkutmaya çalışmışlardı. Yerimizi göstermeyince de düşman Delil arkadaşın helikopterden atmıştı. Roza arkadaşla birlikte Derya (Asiye Kaya), Ali Rıza(Aydın Şahin), Hamit(Mehmet Faruk Öner), Piling(Mahsum Tekin), Şoreş(Engin Yıldırım) arkadaşlar da şehit düşmüştü.

Derya arkadaş Siirtliydi ve ’96 yılında Mersin’den katılmıştı. Ali Rıza arkadaş aslen Dersimli olmasına rağmen Zonguldak’ta doğup büyümüş ve İstanbul’da üniversite okurken mücadeleye aktif katılmış, DHP davasından cezaevinde yatmıştı. ’95 yılında gerillaya katılmıştı. Hamit arkadaş Nusaybin doğumluydu. Üniversiteden altı arkadaş birlikte katılmışlardı. Hatırladığım kadarıyla bilgisayar mühendisliği okumuştum. Piling arkadaş Batmanlıydı ve Ankara üniversitesinden ’95 yılında katılmıştı. Şoreş arkadaş Vartoluydu ve ’95 yılında Fransa’dan katılmıştı.

Şehit düşen altı arkadaş arasında sadece Roza arkadaşın yakından tanıyordum.

Roza arkadaşla ’95 yılından beri aralıklı da olsa birlikte kalma fırsatım olmuştu. Dersim’e Erzurum’dan gelmişti. ’96 baharında Rubar arkadaşın bölümünde, ’97’de Hawar arkadaşın bölümünde birlikteydik. Birbirimizden ayrılıp tekrar buluştuğumuzda hemen birbirimize tekmillerimizi verir, ayrı olduğumuz süreçte yaşadıklarımızı ayrıntıları ile tartışırdık.

Roza arkadaş emekçi bir ailenin büyük çocuğu olarak evin sorumluluğunu almış ve o nedenle sorumluluk bilinci erkenden gelişmiş bir arkadaştı. Yaşamdaki duruşundan da ailede sorumluluk aldığı, emekle büyüdüğü belli oluyordu. Yaşı da diğer arkadaşlara göre büyüktü. Yaşama karşı çok sorumluydu, her şeyle ilgilenirdi. Zorlukları seven bir arkadaştı. Emek harcıyıp bir şeyler yaratanlar, o şeylerin nasıl yaratıldığını bildiklerinden sorumlu davranır bunun farkında olurlar. Roza arkadaş da böyleydi. Bir işi yaparken bilincinde olarak, severek, hissederek yapardı. Onun yaşama katılımı çok farklıydı. Türkiyeliydi ama Kürt gerçekliğine

uzak değildi. Herkesle ilişkilenebiliyor, herkesi aynı ölçüde seviyordu. Asla insanlar arasında ayırım yapmazdı. Okumuş bazı kişilerdeki sınıfsal yaklaşımlar onda hiç yoktu. Okumuş, aydın biri olmasına rağmen kendini farklı görmezdi. Herkese karşı alçak gönüllüydü ve yoldaşlığın her şeyin üstesinden geleceğine inanıyordu.

“Köylü olsun, şehirli, okumuş, okumamış olsun. Bir insan hiçbir şey bilmesin ama insanlıktan, dostluktan bir şeyler anlasın bize yeter.” diyordu.

Roza arkadaş çok özel bir insandı. Herkes onu çok severdi. Alandaki bütün arkadaşlarla notlaşır, onu uzun süre görmeyen arkadaşlar mutlaka ona mektup yazardı. Arkadaşlara aşırı derecede bağlıydı. Şahadetler oldukça:

“Bundan sonra kimseyi sevmeyeceğim, çünkü tüm sevdiklerimi kaybediyorum. Onların acısına dayanamıyorum.” derdi.

Roza arkadaş alçakgönüllüğü ve yoldaşlığı ile herkesin yüreğinde taht kurmuştu. Herkes ona yoldaşlık sembolü olarak bakardı. Arkadaşlar onu korumak için eylemlere fazla katmıyorlardı. Bu yüzden genellikle karargâhta tutuyor ve basıncılık yaptırıyorlardı. Özellikle Faik arkadaşın yaklaşımı bu temeldeydi. Onu ve Peyman arkadaşını korumaya çalışırdı.

Roza arkadaş bir kadın olarak örgütün yükünü kaldıracak, ileride çok büyük işler yapacak bir kadroydu. Militanlık görevlerini eksiksiz yerine getiren, örgütsel ve ideolojik olarak çok gelişkin, bu konularda herkese yardımcı olan, yön veren bir arkadaştı. Arkadaşlar ona çok misyon biçiyor ve geliştirmeye çalışıyorlardı. O ise eylemlere katılmak için çok dayatıyordu. En büyük hayali Karadeniz’e gitmekti. İsa arkadaş Dersim’den çıktıktan sonra takım komutanı olarak görevlendirilmişti.

Ruçem, Zin, ben ve o birlikte Batı’ya geçmiştik. Hepimiz görevden alınmıştık o süreçte. Roza arkadaş akşamdan:

“Kokum, seni görevlendiriyorum. Sen yarın sabah komutansın. Erkenden kalkıp çay yapman lazım. Öğlen de ben komutan olacağım.” diyordu. Sabah uykularını çok severdi. O yüzden sabahları yetkiyi bana veriyordu.

Roza arkadaşın kolu sargıdaydı. Kısa süre önce Atakan arkadaşın bölümünde düşman baskın yapmış ve arkadaşlar kaçışırken Roza arkadaş arkadaşların altında kalmıştı. Kolu çıkmıştı. Onu öyle görünce:

“Hangi eylemde oldu? diye sordum.

“Eylemde değil, izdihamda oldu.” dedi gülerek.

Bana “kokum” değil “çoqum” derdi. Ağzını doldurarak ve sözde telaffuzuna dikkat ederek öyle söyleyince tüm arkadaşlar gülerdi. Onunla en son Poşe’de karargâh gücüyle görüştüğümüzde karşılaştık. Bana:

“Gel sana daktilo öğreteyim. Sen daktilo öğren, basıncı ol, ben buradan gideceğim.” dedi. Zaten daha sonra karargâhtan çıkmış ve Bedran’ın bölümüne geçmişti.

Ondan sonra Roza arkadaş bir daha görmedim.

Faik arkadaş çok seviyordu. Onun şahadetini duyunca çok etkilendiğini söylemişti arkadaşlar. İki de kısa aralıklarla şehit düştüler. Roza arkadaş şehit düştüğünde bölük komutanı Bedran görevden alındı. Çünkü Roza arkadaş yeni takım komutanı olmuştu. Eylem tecrübesi yoktu. İlk defa grup komutanı olarak eyleme gitmişti. Bedran onu, yanına bir grup verip Çet tarafına eyleme göndermişti. Kendince tecrübe kazanması için yapmıştı ama Roza arkadaşla gidenler de tecrübeli değillerdi.

2 Ağustos Kararı...

Toplantılar bittikten sonra Ovacık’a geçtim tekrar. Başta Doğu’dan çıkmak istemediğimi düşündükçe kendi kendime çok gülüyordum. Ovacığı çok sevmiştim. En çok da Gayret Baba’yı... Halk arasında Gayret Baba kutsal bir yerdi ve ziyaretti. Orada arkadaşlar çok başarılı bir eylem yapıp yirmi asker öldürmüşlerdi. Halka göre o eylemin başarısı Gayret Baba’nın bize yardım etmesiyle bağlantılıydı.

Ben her sabah oraya keşfe çıkardım. Oradan Munzurları ve oranın üstünden doğan güneşi izlemeye bayılırdım. Munzurlardan kar hiç eksik olmazdı. Bir taraf bembeyaz ve kalın kar tabakasıyla kaplıyken başka bir yerde yemyeşil bir alan uzardı. Yeşilin ve beyazın iç içe uzandığı doğa harikası bir alandı. Aşağılarda ise Ovacık'ın ortasında Munzur suyu bu manzarayı tamamlayarak akar giderdi. Sırf bu güzelliği görmek için her gün oraya çıkar keşif yapardım. Munzur suyuna baktıkça Munzur'un halk arasında anlatılan hikâyesi gelirdi aklıma.

Munzur adlı çoban Ovacık'ta bir ağanın koyunlarını güdermiş. Sessiz, sakın kendi halinde abdal bir insanmış. Munzur'un ağası Kerbela'yı ziyarete gitmiş. Bir gün Munzur ağasının eşinin yanına giderek ağanın canının helva istediğini ve yaparsa ona götüreceğini söylemiş. Ağanın eşi:

"Herhâlde zavallı çobanın canı sıcak helva istiyor, istemeye utanıyor. Kendisine bir helva yapayım da yesin." demiş. Helvayı pişirip Munzur'a vermiş:

"Al, evladım götür." demiş.

Ağa zikir yaparken Munzur birden karşısına çıkmış. Ağa şaşkınlık içinde Munzur'a orada ne aradığını sormuş:

Munzur da:

"Ağam canın sıcak helva istemişti, onu getirdim." demiş. Gerçekten de ağanın canı o gün helva istiyormuş. Munzur, elindeki bohçayı ağasına uzatmış. Ağası bohçayı açınca içindeki helvanın hala sıcak olduğunu görmüş. Hayretler içinde Munzur'a bir şeyler söylemek için başını çevirdiğinde Munzur'un yok olduğunu görmüş. Köyüne döndüğünde tüm köylüler onu karşılamak için önüne gitmişler. Munzur da, o sırada süt sağmaktan geliyormuş. Ağa Munzur'u görünce yanındakilere:

"Asıl eli öpülecek biri varsa o da Munzur'dur." diyerek Munzur'a doğru ilerlemiş.

Munzur bu manzara karşısında çok utanmış ve kaçmaya başlamış. Şimdiki Munzur ırmağının kenarına geldikleri zaman Munzur'un elindeki süt dolu stil dökülmüş ve sütün döküldüğü yerde, bembeyaz, duru bir su fışkırmış. Munzur kırk adım daha atmış ve attığı her adımda bir kaynak fışkırmış. Gözeler birleşip Munzur ırmağını oluşturmuş. Munzur'un arkasından koşanlar ırmağı geçememişler. Munzur da koşarak dağlarda kaybolmuş. Sütün döküldüğü yerden fışkıran kaynaklara Munzur Gözeleri, bütün Dersim boyunca uzayıp giden silsileye de Munzurlar denmiş.

Munzur gözeleri her yıl binlerce kişi tarafından ziyaret edilir. Eskiden aşiretler arasındaki anlaşmazlıklar suyun başında tartışılarak sonuca ulaşılmaya çalışılmış. Anlaşma sağlanınca da bir yemin şekli olarak Munzur nehrine birlikte taş atılmış. Seyit Rıza ve diğer aşiret reislerinin de devletin saldırılarına karşı birlikte direneceklerine dair anlaşmayı Halvori gözelerinin başında yaptığı anlatılırdı.

Ovacık'a gittikten sonra bir süre daha eylemlerimiz devam etti. Düşman tanklarını, panzerlerini getirip tüm stratejik noktaları tutuyor, köylerin etrafını, yolları kuşatıyordu. Biz de onların operasyona çıktıkları yerlere pusu atıyorduk. Bize attıkları obüsler çok işimize yarıyordu. Patlamayanları alıp içindeki TNT ile onlara karşı eylem yapıyorduk. Yol kesme eylemleri, içtima sırasında saldırılar düzenledik. İki arkadaş Ovacık'ın içine girip dört polis vurup çıkmıştı. Munzurlarda eylem yapıp korucuların beş tane silahı da getirilmişti. Torna'da suya inen askerlere karşı bir eylem yapıldı ama o eyleme biz kadınlar gidemedik çünkü erkek arkadaşlar askerlerin suya çıplak girdiklerini söyleyerek bizim eyleme gidişimize izin vermediler. Ovacık yoluna koyduğumuz mayın patlamayınca biz de yola barikat kurduk. Bir çerez arabası geldi. Bir kışa yetecek kadar malzemeye el koyup sakladık. Eylemlerimiz sonuç aldıkça daha kapsamlı eylem planlamaları yapmaya başlamıştık.

Ovacık taburuna karşı yaptığımız eylem planlaması eğer uygulasaydık oldukça etkili olacaktı. Bir milisimiz taburun krokisini getirmişti. Gözü kara genç biriydi. Kendini araziye vuruyor, orada burada pusu atıyordu. Çok heyecanlı biriydi.

"Bana sadece heval deyin" diyordu. Ne adı ne kodu vardı. Evliydi. Arkadaşlar ailesiyle ilgili şakalar yapınca:

"Ben kadın madın ne yapacağım kendimi devrime yatırmışım." derdi. Geceleri evinde yatmazdı. Silahla dolaşır ve evinin etrafında geceleri pusu atardı. Bir gün arkadaşlar köye

girerken onunla karşılaşmışlar. Meğerse ağaca çıkmış, dalın üstünde oturmuş, etrafı keşfediyormuş. Arkadaşlar:

“Ne yapıyorsun?” deyince:

“Heval keşif yapıyorum. Bir şey olsa size haber göndereceğim.” demiş. Ona bir bomba versen yapmayacağı şey yoktu. Deli dolu biriydi. Karakolun içine kanallardan girmiş tüm krokileri çıkarmış, bize getirmişti. Kışa doğru düşman daha da duyarsızlaşınca harekete geçecektik. O krokiler üzerine bir hafta çalıştık. Planlamayı çok gizli tuttuk. Önümüze koyduğumuz eylem planlarını pratiğe geçirdikten sonra kışa girmeden önce düşmana en büyük süprizimiz o eylem olacaktı. Ancak kısa süre sonra geri çekilme kararını duyduk.

Zafer Urfa ve Mazlum arkadaşla birlikte yola mayın döşemeye gitmiştik. Obüslerden mayın çıkarmak bile günlerimizi almıştı. Mayınlarımızı yüklenip eylem yerine gittik. Hazırlıkların hepsi tamamlanmış bekliyorduk ki eylem yapmadan geri gelmemiz istendi. Mayınlarımızı geri çıkardık. Eylem yapmadan Mamles’e döndük.

Çekdar eylemlerin durdurulduğunu söyledi. Bu durum karşısında yeni bir düzenleme yaparak bir takımla birlikte üslenme çalışmaları için Akvanos’a geçtik. Depolarımızı yaptık. Erzak gömdük. Sal vadisine son erzağı almaya gitmiştik. Sabaha doğru iki arkadaş geldi. Biri Mardinli Azad (Lokman Yılmaz) arkadaştı.

“Sana acil bir not var.” dedi. Notta Önderliğin geri çekilme talimatı verdiği, Güney’e gideceğimiz, acilen karargâha gitmemiz gerektiği yazıyordu. Notu defalarca okudum, bir türlü inanmak istemiyordum. Meğerse kaç gündür bana ulaşmaya çalışıyorlarmış. Kazım onlara talimat verip:

“Siz karargâha gelin, onlara not yazıp bize ulaşmalarını söyleyin.” demiş. Notu okuduktan sonra ne düşüneceğimi bilemedim. Bir şey anlamamıştım. Bir ağacın altında oturdum. Ağzımı bıçak açmıyordu. Ne yapmam gerektiğini düşündüm. Erzakları bırakıp gidemezdim. Tüm atları yükledik. Onları alıp depolara götürdük ve tüm erzakları gömdük. İşlerimizi bitirip karargâha doğru yola çıktık.

Geri çekilme kararı karşısında tam bir şok yaşadım.

“Tanrım! Bu da nereden çıktı?” diye düşünüyordum. Önderlik zindandaydı. Bizim kalmamız, eylem yapmamız gerekiyordu. Kafamda bin bir türlü soru vardı. Durup durup etrafıma bakıyor:

“Buraları nasıl bırakacağız?” diyordum. Buralarda ne kadar çok şey yaşamıştık. Ne kadar çok arkadaşımızı gömmüştük bu topraklara... Şimdi nasıl bırakıp gidecektik? Bu vadileri, bu ormanları, bu kadar yaşanmış şeyi geride bırakıp nereye gidecektik?

Arkadaşlara neler olduğunu sorup duruyordum. Hemen herkes benim gibiydi. Kimse anlam verememişti.

O gece harekete geçip karargâha, arkadaşların yanına gittik. Yol boyunca, yürüdüğüm yolları bir daha geçme fırsatımın olup olmayacağını düşünüyor, buraları bir daha görmeme ihtimali bile beni deli ediyordu. Ayaklarım yerden kalkmıyor, nasıl yürüdüğümü bilmiyordum. Aklım hep buralarda şehit düşen arkadaşlarda, Önderliğin intikamını alamamaktaydı. Bu halde nereye gidecektik? Güney’de toplanacaktık ama o zaman hepimiz kolaylıkla imha edilmez miydik? Kafam karmakarışık. Delirmemek için düşünmemem gerekiyordu. Mutlaka bir açıklaması vardır diyordum kendi kendime.

Karargâha ulaştığımızda Kazım arkadaş:

“Ooo! Saadet arkadaş bir haftadır sana ulaşmaya çalışıyoruz. Önderlik geri çekilme talimatı verdi. Biz de Güney’e gitmemek için kaçtığını sandık.” dedi.

“Öyle bir derdim yok. Önderlik talimat vermişse uyarım.”

“Peki, sen bu talimatı anladın mı?” diye sordu.

“Anlamasam da Önderlik ölüme gidin dese gideriz.” diye cevapladım.

Tüm Ovacık alanı boşalmıştı. Biz en son gelen gruptuk. Toplantılar yapıldı. Geri çekilmeye ilişkin tartışmalar yürütüldü. Herkes Kazım arkadaş sürekli Güney ile tartışıyor, gelişmelerden haberi vardır, bir açıklama yapsın beklentisi içindeydi ama onun söylediği tek şey:

“Barış sürecidir, gerilla yıllardır bu dağlarda ilkelleşti. Güney’e gidip eğitim göreceğiz, sürece dâhil olacağız.” şeklindeydi. Toplantıdan sonra herkesin kafası daha da karıştı.

Biri Doğu'da biri Batı'da olmak üzere iki takım arkadaş Dersim'de kalacaktı. Madem birileri kalabiliyor o zaman ben de kalabilirdim. Neden kalanlar arasında kadın arkadaşlar olmasın diye düşünüyordum. İlk tartışmalar sırasında bir takım kadın arkadaşın kalabileceği söylendi. İlk düzenlemeye göre ben Doğu'da, Rojbin Batı'da kalacaktı. Beritan ve Piroz arkadaş kalmak için çok dayatınca örgütle tartışmalar yoğunlaştı. Onların kalmasını kabul etmedi arkadaşlar ve gelmelerini istediler. Bu tartışmalar sonrası hiçbir kadının kalamayacağı söylendi. Tartışmalar nasıl gelişti bilmiyorum ama kalamayacağımı öğrenince çok kızmıştım. Neden biz kalamıyorduk ki!

Toplantıda küçük gruplar halinde geçmenin daha uygun olacağını söyledik. Kazım arkadaş bunu geçmedeki isteksizliğimize yorarak:

“Önderliğin talimatını boşa çıkarmak istiyorsunuz. Hep beraber gideceksiniz.” diyerek bölük bölük düzenleme yaptı.

Düzenlemeye göre ben Kemal arkadaşla gidecektim. Serdar arkadaş ayrı bir grupla, Mahir arkadaş ayrı gidecekti. Karker arkadaş bir bölükle çıkacaktı. Beritan ve Kazım arkadaş tüm gruplar çıktıktan sonra geleceklerdi.

Arkadaşlarla vedalaşırken içim yanıyordu. Dersim'den o halde çıkmak, bu dağlardan, bu halktan kopmak benim için çok zordu. Hele de o kafa karışıklığı içinde ve süreci anlamazken...

Halk da geri çekilme kararını duymuş, buna inanmak istemiyordu. Son günlerde bazı ailelerin yanına giderek:

“Biz artık gidiyoruz.” diyerek vedalaştık. Dersim'den çıkacağımızı duyunca ağlamaya başlıyorlardı. Bize:

“Siz gidiyorsunuz ama biz ne yapacağız? Siz buradayken bizi koruyordunuz. Şimdi düşmanla baş başa kalacağız.” diyorlardı.

“Biz sızsız yaşayamayız. Yıllardır hep PKK ile birlikte yaşadık. Sizden sonra ne yaparız?” diyorlardı. Bazıları ayaklarımıza kapanıyor:

“Gitmeyin! Bizi bırakmayın.” diyordu.

Bir ana ile yaşlı bir amca gideceğimizi duyunca oturup ağlamaya başladı. Onlara sarıldım.

“Geri geleceğiz.” dedim. “Geri geleceğiz.” Ama söylediklerime kendim bile inanmakta zorlanıyordum. Ne olduğundan, bizi nelerin beklediğinden haberim bile yoktu. Neden gittiğimizi bile bilmiyordum.

O halkın bizimle vedalaşması, arkamızdan döktükleri gözyaşı, onları bırakıp gidiyor olmak duygusu beni perişan ediyordu adeta.

Ovacık'taki halkla vedalaşa vedalaşa çıktık. Ovacık'ta Qume anamız vardı. Çiçek(Geyik Yetim) arkadaşın akraba çevresindendi. Gerçekten de anlatmaya değer bir anaydı. Qumê ana dendiğinde Ovacık'ta sular dururdu. '70'lerden bu yana hep örgüte hizmet eden bir anaydı. Seksen yaşına ulaşmıştı. Bir oğlu gerillaydı. Aile çevresinde birçok şehit vardı. Qume ana bizim için zindana girmiş, işkencelerden geçmişti. Bir gerilla gibi çalışıyordu. Gecenin bir yarısı çıkıp yanımıza gelirdi. Bilinen yolları hiç kullanmaz, Munzur'un kenarındaki yollardan torbası sırtında, gelip bizi bulurdu. Ovacık'ta hangi noktaya gitsek o mutlaka ertesi gün oradaydı.

“Keşke bu kadın genç olsaydı da gerillaya katılsaydı.” derdik.

Qume ana yaman bir kadındı. Düşman karşısında boyun eğmeyen, hiçbir erkeğin otoritesini kabul etmeyen bir kadındı. Köyün erkekleri ondan korkardı. Kimse ona laf geçiremezdi. Bize:

“Kızım siz bu erkeklerin hakkından gelemiyorsunuz. Kürt erkeği iyi lafla yola gelmez. Hele bunların suratına bir tokat atın, bakın nasıl yola geliyorlar.” derdi. Ben de ona:

“Qume ana, sen gerilla olsaydın bu erkeklerin hepsini hizaya getirirdin.” derdim.

“Tabi ki...” derdi gururla.

Bir gün Şergiran ve Selim arkadaşlar görev dönüşü çok yorgun olduklarından karargâhın olduğu yerin hemen altında bir yerde uyuyor:

“Nokta yakındır, hava aydınlanınca gideriz.” diye düşünerek nöbetçi de çıkarmıyorlar.

Yine arkadaşların yanına gelmekte olan Qume ana onları nöbetçisiz yatarken yakalıyor ve Şergiran arkadaşın kafasına bir tane vurarak onu uykudan uyandırıyor.

“Sen ne biçim askersin? Nöbet bile tutmuyorsun. Düşman gelip senin kulağından tutup götürcek.” diye kızıyor. İkisinin silahlarını da alıp karargâha götürüyor ve İsa arkadaşına teslim ediyor. Gördüklerini de anlatıp arkadaşları şikâyet ediyor. Bunun üzerine İsa arkadaş, Şergrın ve Selim arkadaş görevden almıştı.

Qume ana bir kere de Ovacık’taki bir akrabasının dükkânına gidiyor. Onun PKK hakkında ileri geri konuştuğunu görünce adamın suratına okkalı bir tokat vurup:

“Şerefsiz adam, sen niye arkadaşların arkasından konuşuyorsun? Sen ne biçim erkeksin?” diye kavgaya başlıyor. İş büyüyünce askerler Qume anayı karakola götürüyorlar. Onların başına getirmediğini bırakmayınca, subay:

“Çabuk bunu götürün. Bu kadın delidir. Elimizden bir kaza çıkacak, sonra yaşlı bir kadını vurdular diyecekler.” diyerek kurtulmaya çalışıyor.

On iki imam oruçlarından sonraki günlerdi. Bir gün oğlu evine gitmişti. Düşman ertesi gün gerillaların evine geldiğini haber alıp evini basıyor. Subay:

“Senin oğlun bu eve gelmiş, sen de ona keçi kesmişsin.” diyerek ihbar aldıklarını söylüyor. Qume ana:

“Beyefendi, senin çocukların eve geldiğinde sen onlara ne kesiyorsun diye ben sana karışıyor muyum? O benim oğlumdur, ciğerimdir. Sen nasıl çocuklarını seviyorsan ben de kendi çocuğumu öyle seviyorum. Gelse ona keçi de keserim, koyun da.” diyor.

Bir de her şeyden haberi olurdu Qume ananın. Oğlu Delil daha Güney’deyken onun Dersim’e geleceğini duymuştu. Evlerine gittiğimiz bir gün beni çağırarak:

“Bizim Delil Güney’den gelecek haberin var mı?” diye sordu

“Haberim yok.” deyince kulağımdan tuttu:

“Yalan söyleme! Devrimciler yalan söylemez. Ben öğrendim geleceğini, sen niye gizliyorsun?” Gerçekten benim haberim yoktu. Yeminler ettiysem de inandıramadım.

“Bak kızım, ben senden daha devrimciyim. Beni kandırma, benden de örgütün sırlarını saklama.” diye beni tehdit etti.

Dersim’den ayrılırken bize en zor gelen şeylerden biri de Qume ana ve onun gibi yurtsever, partiye bağlı insanlardan ayrılmaktı. Qume anayla vedalaşırken nasıl ağladığını hiç unutamam. Oğlu Delil ise mücadelemize ihanet etti. Ne mücadelemize ne de o anaya lâayık olamadı.

Erzurum’da Yoldan Dönmek...

Kemal arkadaşla Erzurum eyaletine geldik. Biz son gruptuk. Sayımız yirmi iki kişiydi. Bir takım bayan arkadaşlık. Biz çıkarken Beritan arkadaş son olarak şunu söylemişti:

“Siz artık eskidiniz. Böyle bir süreçte fazla işe yaramazsınız. Güney’e gidin bakalım neler olacak?” Beritan arkadaşın bu sözleri karşısında çok hüngür hüngür ağladım. Gerçekten artık işe yaramayacak mıydık? Bu kadar yıl savaştıktan sonra bir kenara mı atılacaktık? Dersim’den Erzurum’a kadar yol boyu ağlamıştım. Her şey öyle zordu ki!

Erzurum’a kadar Tekoşin arkadaşla gittik. O süreçte benim yardımcımdı. Onun yardımları olmasa ne yapardım, bilmiyorum. Onunla beraber çalıştığımız süreçlerde bana çok destek oldu, beni hiç yalnız bırakmadı. Olaylara çok soğukkanlı yaklaşıyor ve her şeyden sonuç çıkarıyordu. Onun sayesinde olaylara daha sakin yaklaşabiliyordum. Çiçek arkadaş kadar sevdiğim ve bağlandığım bir arkadaştı. Öyle ki bazen ona “Çiçek” diye seslenirdim yanlışlıkla. Tüm arkadaşlar Tekoşin arkadaşın kendi bölüklerinde olmasını isterlerdi. Yeni katılmış olmasına rağmen sanki yıllarını bu örgütte geçirmiş gibiydi. Örgütsel yönü, refleksleri güçlüydü. Örgüt konusunda çok duyarlıydı. Yoldaşlarına karşı da öyleydi. Hiçbir şeye yüzeysel yaklaşmaz, her işini çok özenerek yapardı. Ona bu yüzden çok güvenir, en zor görevlere, en tehlikeli yerlere göndermekte tereddüt etmezdim. Tekoşin arkadaşın en belirgin yönü insancıl yanıydı. İnsanlar hakkında kötü düşünmez, en olumsuz şeyde bile iyi yönleri görürdü. Hiç kimseye retçi yaklaşmaz, herkesi severdi. Yüreği çok büyüktü. Ben bazen bir yanlışlığını gördüğüm kişilere tepki duyar, kızardım ama o bana:

“O bizim yoldaşımızdır. Kusurlarıyla da olsa bu partinin içindedir. Böyle dışlayıcı yaklaşmamalısın.” derdi.

'99 baharında takım komutanı olarak merkeze geçmişti. Kemal arkadaşın kız kardeşinin şehit düştüğü çatışma sırasında Tekoşin arkadaş oradaydı. O çatışma içinde ele geçmemesi için noktadaki malzemeleri toplamış ve cihazı kurtarmıştı.

Yol boyunca Dersim'den kopmanın acısını ve neler olduğunu anlayamamanın sıkıntısını yaşarken Tekoşin arkadaş bana hep:

“Saadet arkadaş Önderliğin de örgütün de bir bildiği vardır. Biz onlardan iyi mi bileceğiz. İnan bana oraya ulaştığımızda bütün sorularımızın cevabını alacağız.” derdi.

Erzurum'a, Qir ormanlarına ulaştık. Oralar benim ilk gerillacılık yıllarımın meskeniydi. Kemal arkadaş beni çağırarak:

“Sen buraları iyi biliyorsun. Erzurum gücüyle buluşmalıyız. Onları bulmalısın.” dedi. Mahmut arkadaş, ben ve Şergiran arkadaş birlikte keşfe çıktık. Şergiran arkadaş aceleyle geldi:

“Düşman geliyor.” dedi. Dürbünü alıp etrafa baktım. Yakınlaşınca gelenlerin İsa arkadaş ve grubu olduğunu anladık. İşaret verdik. Onlar da cevap verdi. Bana cevap veren İbrahim arkadaş. Şergiran arkadaş haber vermesi için arkadaşların yanına gönderdik. Ben onlarla birlikte kaldım. İsa arkadaş Güney'den geliyordu. Yanında güçlü bir takım vardı. Piling, Botan, Tokatlı Sinan, İbrahim, Şevger arkadaşlar bu takımdaydı.

İsa arkadaş çok değişmişti, süzülmuş, eski sert halinden eser kalmamıştı. Konuşurken sesi titreyerek çıkıyor, çok duygusal görünüyordu. Onunla uzun uzun konuştuk. Onunla konuşurken onun kafasının bizden daha fazla karışık olduğunu ve anlam veremediğini anladım.

“Kaç kişisiniz, nasıl geldiniz?” diye sordu. Ben de durumları anlattım. Sonra birlikte arkadaşların yanına gittik. Qir ormanlarında epey birikme olmuştu. Mahir arkadaşın grubu da oradaydı. Akşamüzeri İsa arkadaş sayının kalabalık olmasının risk yaratacağını söyleyerek Mahir arkadaşın grubunu gönderdi.

O gece:

“Süreci nasıl değerlendiriyorsun?” diye sordu. Bilmediğimi söyledim. Örgüt yönetimi oydu. O bilmese, ben nereden bilecektim.

“Peki, bir takım kadın gücü Dersim'de kalacaktı, kalmadılar mı?” diye sordu.

Diğer yerlerde kadın gücünün kaldığını, Dersim'de de kalabileceğini söyledi. Erzurum'da Melsa arkadaş bir takımla kalacaktı.

Kalmak istediğimizi ama arkadaşların izin vermediğini söyleyince:

“Güney'e giden arkadaşların düzenlemesini ben yapıyorum. İstiyorsanız örgütle konuşayım, sizi Dersim'e geri göndereyim.” dedi.

İsa arkadaş suçlayamam. Geri dönmeyi ben istiyordum. O yüzden bu teklifin üstüne atladım. Geri çekilme talimatına karşı değildim. Duygusal olarak kabullenmesi zor gelmişti elbette. Yıllarca savaştıktan sonra dağları böyle boşaltmayı hiç düşünmemiştik. Biz farklı bir zafer, dağlardan farklı bir iniş hayal ediyorduk. Mantığını anlamasam da Önderlik söylediği için doğru olduğuna inanıyordum. Ama kalanlar vardı ve ben de kalanlar içinde olabileceğimi düşünüyordum.

“Tamam.” dedim.

İsa arkadaş kaç kere ağlarken gördüm. Şehit arkadaşların resimlerine bakıp bakıp ağlıyordu. Ayhan arkadaşın kanlı mendili ve bir mektubu hala yanındaydı. Cebinden onu çıkarıp bakıyor, ağlıyordu. Ayhan arkadaş çok bağlıydı. Bir gün mangasına gittim. İçerde onu elinde Ayhan arkadaşın kanlı mendili ve mektubu, başını ellerinin arasına almış ağlarken gördüm. Onu gördüğümü fark edince beni yanına çağırdı.

“Ben bunlara ihanet edemem. Bu arkadaşlara söz vererek yaşadım. Önderliğe söz vererek yaşadım. Bu Ferhat, Botan hiçbir zaman bu örgüte mal olmazlar. Önderliğin talimatını da yanlış anlamışlar. Düşman bize bu kadar baskı yaparken bu kadar gücü Güney'e yollayamayız.” dedi. Sonra bana bakarak:

“Saadet arkadaş ne oldu bize böyle? Niye böyle oldu? Biz çok mu kötü insanlarız, niye böyle şeylerle yüz yüze kalıyoruz? Anlayamıyorum bir türlü...” dedi. Ona verecek hiçbir cevabım yoktu.

Gözlerimin içine baktı:

“Siz de bize sırt çevirmezsiniz değil mi?” diye sordu. O Dersim’den çıktıktan sonra bazıları hakkında ileri geri konuşmuşlardı. Bunları duymuş ve çok etkilenmişti.

“Partiye bağlı olanlara kimse sırt çevirmez.” dedim.

“Sence ben parti dışı mıyım?”

“Onu demek istemedim heval.” dedim. Bir yandan onun duygusallaşmış, altüst olmuş hali beni çok etkilemiş, bir yandan da neden kalmak için beni seçtiğini merak etmiştim. Bunları Tekoşin arkadaşla konuştum.

“ ’38’de de barış için gidenleri katlettiler. Bu devlete güvenemeyiz. Acaba teslim mi oluyoruz? Göz göre göre kendimizi ateşe mi atıyoruz? Bundan sonrası ne olacak?” soruları yüzünden aklımı kaçırmak üzereydim. Çelişkilerle dolmuştum. Tekoşin arkadaş mantık yürütmeye çalışıyordu ama yaşananlara anlam vermek zordu.

O zaman Erzurum’da yaşanan tartışmalar çok karıştı. Bazı arkadaşlar bunun Önderliğin talimatı olmadığını, avukatlara düşman tarafından söyletildiğini savunuyorlardı.

“6. kongrede karar alınmış. Biz savaşaacağız. Fedaî güçleri hazırlamışız.” diyorlardı. 6. kongrenin kararlarından haberimiz yoktu. İsa arkadaş o kongreye katılmıştı ve oradaki atmosferin, alınan kararların çok farklı olduğunu söylüyordu. Düşman propagandaları bir yandan, arkadaşların kafa karışıklığı bir yandan... Yaşam düzeni, askeri duruş kalmamıştı. Kimin ne yaptığı, ne dediği belli değildi. Öyle ki bazıları Avrupa’ya ya da Türkiye’ye gitmeye hazırlanıyorlardı. Bazıları da Önderliğin intikamını almak için eylem geliştirmeye...

Bazıları da ortalığı karıştırmaktan başka bir şey yapmıyordu. Savaş süreçlerinde hep oportünistçe davrananlar orada aslan kesilmişlerdi.

“Gidip düşmanı vuralım. Savaşalım, barış süreci de neymiş?” demeye başladılar. Bir gün böyle konuşan birine:

“Sen savaşta kaçkının tekiydin. Şimdi burada savaş durdu, sen de başımıza aslan kesiliyorsun. Bir daha böyle konuşmalarla arkadaşların kafasını karıştırma!” diye bağırdım. Çayını bırakıp çıkıp gitti. Tekoşin arkadaş:

“Sen niye öyle sözler söyleyip de arkadaşları zor duruma koydun?” diye bana kızdı.

“Artık dayanamıyorum. Bazıları örgüt düşmanlığı yapıyor.” dedim.

“Evet ama daha ikna edici bir dille anlatabilirdin bunu.” dedi bana.

Tekoşin arkadaşın mantığı hep insanları kazanma temelindeydi. Ama yanımızdaki arkadaşların çoğu yeniydi. Önderlik esaretinden sonra katılanların sayısı çoktu ve örgütü çok tanımıyor, söylenenlerden, gördüklerinden olumsuz etkileniyorlardı. O kargaşa ortamı yüzünden bazıları içimizden kaçtı. O süreçte tanıştığım ve hiç unutamadığım arkadaşlardan biri de Pınar ve Yıldız arkadaşlardı.

Bir gece göreve gitmiştik. Birden biri hızla önüme geçti. Önce erkek sandım. Çok iri yapıydı. Zaten o geçerken erkek arkadaşlar:

“Dikkat! Pınar arkadaş geçiyor!” diyorlarmış.

Pınar (Neşe Yüksel) arkadaş ilk defa Qir ormanlarındaki o görev sırasında gördüm. Nazimiye’nin Gömemiş köyündendi. Sistemle hiçbir bağı, ilişkisi olmamıştı. Doğal halinde yaşamış insanın sağlıklı ve güçlü yapısı onda hemen belli oluyordu. Çok doğal, çok insani, temiz, hesapsız ve canlı bir arkadaştı. Morali hep çok iyiydi. Hayata ve dağlara olan sevgisi onu sürekli güler yüzlü kılıyordu. Fiziki olarak da çok güçlüydü.

Partiye yeni katılmıştı. Henüz partiyi çok fazla tanımıyordu da. Duydukları ve gördükleriyle karar verip gelmişti. Tabi ki arayışlarının gücü onu yöneltmişti dağlara. Dersim’de yaşanan katliamın anıları ile büyümüş, düşmanı, sistemin dehşetini, Kürt halkına reva görülen tüm vahşi uygulamaları iyi tanımıştı. Nene ve dedesinden çocukluğundan beri Dersim katliamının hikâyelerini dinlediğini söylerdi.

“Bir masal dinler gibi onlarla uyudum her gece. O yüzden bir gün bunların intikamını alma fırsatı doğunca içimde biriken bu acı ve intikam duygusunu yenemeyeceğimi hep biliyordum.” derdi.

Kısa bir dönem birlikte kalsak da ondaki güzellikleri görme fırsatım oldu. Tartışmalarımız esnasında:

“Devrimin yükü ağırdır. Bu yükü kaldırmak kolay olmayabilir. Ama sonuna kadar yapmak istiyorum. Tüm zorluklara rağmen bunların üstesinden gelebileceğimi biliyorum.” diyordu. Çünkü katıldığı süreç oldukça karışık bir süreçti. Etrafına baktıkça şaşırdığı ve zorlandığı

şeyler oluyordu. Ona ve onun gibi yeni olan arkadaşlara ne kadar yansıtmamaya çalışsak da zorlanmalarımızı görüyorlardı. Pınar arkadaş geri çekilme sürecinde geçiş koşulları olmayınca Piroz arkadaşın grubuyla Dersim'e döndü. 2000 yılı sonlarında Kutudere'de çıkan çatışmada şehit düştü.

Yıldız arkadaş da yeni katılmıştı. Çobanlık yaparken arkadaşları tanımış ve peşlerine düşüp gelmişti. Yaşı oldukça büyüktü. Sipan adında bir arkadaş:

"Gel ikimiz gidip eylem yapalım. Bu gençler ölmesin. Biz zaten yaşlıyız, ölsek de bir şey olmaz." demiş. Arkadaşlar onu hep bu sözlerle hatırlarlardı.

Mangada otururken:

"Kızlar kalkın erkekler kalkmadan çay yapıp içelim." diyormuş. Canımız çay isteyince hep onun bu sözü aklımıza gelir ve biri:

"Kızlar hadi kalkın erkeklerden önce bir çay yapıp içelim." derdi.

Bu arkadaşlar doğru dürüst tanınmadan şehit düştüler. Çoğunun doğru dürüst örgütü tanıma fırsatları bile olmadı. O yüzden onları ve diğer yeni arkadaşları bir türlü unutamıyorum. Unutulmalarını da istemiyorum. Farklı bir süreçte katılsalardı çok şey yapabilecek, devrime çok hizmetleri olabilecek arkadaşlardı. Bu arkadaşların adları bile bilinmeden şahadete ulaşmaları çok zoruma gidiyordu. Yaşananlara anlam vermekte zorlandıkları oluyordu ama hepsinin temel hedefi Güney'e, Önderliğin arkadaşlarının ve örgütünün yanına gitmekti.

Kazım bir not gönderip Kemal arkadaş görevden aldığını yazmıştı. Notu okuyunca Kemal arkadaş çok sinirlenmişti. Beni çağırıp bana da notu okuttu. Kazım'ın notu küfür doluydu. Kemal arkadaş görevden aldığını ve Ferhat arkadaş görevlendirdiğini de yazmıştı. O not da Kemal arkadaşın orada kalmasına gerekçe olmuştu.

"Ben bu kadar kardeşimi, akrabamı bu küfürleri yemek için ölüme göndermedim." dedi.

"Tamam, bana istediğini söylüyor ama o kadar şehidi olan bir aileye bu kadar küfür edemez. Biz bu kadar düşmedik, ben gitmiyorum." dedi.

Sorunlar çıktı. Biz toplantı yaptık. Kimse Ferhat'ı kabul etmiyordu. Kemal arkadaş yerini Ferhat arkadaşla bıraktı. Gitmek isteyenleri ve istemeyenleri ayırdı. İki grup olduk. Bana:

"Sen de kadın arkadaşları al, Ferhat'la git." dedi ama gitmek istemediğim için çok ısrar etmediler. Bir grup Ferhat arkadaşla Serhat'a geçti.

Ferhat arkadaşın grubunda Ruhat adında biri vardı. Vartoluydu. Oraya ulaşınca arkadaşları ailesinin evine götürmüş. Rahat davrandıkları için orada düşmanın eline geçmişti hepsi. Çoğu yeni arkadaşlardı. Ruhat yakalanınca bildiği her şeyi düşmana anlatmıştı. Ferhat arkadaş ve diğerleri ise direnmişlerdi.

Erzurum eyalet sorumlusu İsmail arkadaş da oradaydı. Güney'le yaptıkları cihaz konuşmalarına şahit oldum. İsa arkadaş Güney'deki arkadaşları teslim olmakla, örgütü düşmanın kucağına atmakla suçladı. Onları dinleyince iyice allak bullak oldum. Cihazdan Ferhat bize:

"Siz parti karşıtlınız!" dedikten sonra daha da sinirlendi. İsa arkadaş onu dinlemedi, kalkıp gitti.

İsa arkadaş Kemal arkadaşla da konuştu. Kazım'ın gönderdiği not, İsa arkadaşın konuşmaları, Kemal arkadaşın Dersim'e olan bağlılığı birbirini besleyince Kemal arkadaş gitmeme konusunda karar vermişti. Oysa hepimiz duygusal olarak ne kadar zorlansak da Güney'e geçmek üzere Erzurum'a kadar gelmiştik. Kararımızı değiştirmemiz Erzurum'daki kargaşa ortamında oldu. İsa arkadaş bize Koçmir'e gidip onu orada beklememizi söyledi. İsa arkadaş Qir vadisinden ayrılacağımız gün hepimizi yanına çağırarak:

"Gelin son bir yemek yiyelim birlikte." dedi. Onunla beraber yemek yedik.

"Son bir resim çekelim." dedi. Resim de çektik. Sanki bir daha görüşmeyeceğimizi biliyor, her şeyin son kez yaşandığını hissediyor gibiydi. Ayrıldığımızda İsa arkadaş:

"Ben de geleceğim. Gelemesem de siz orda çalışırsınız. Bahara koşullar uygun olursa yine gidirsiniz. Kesin Güney'den başka gruplar gelir Kuzey'e." dedi.

Bizi uğurlarken törende çok ağladı. Onu daha önce hiç öyle görmemiştim. Amedli Raman arkadaş elimi sıkarken diğer elini de elimin üstüne koyarak: “Heval Saadet, sen hiç merak etme. Düşman benim cesedimi çiğnemedi İsa arkadaş ulaşamaz” dedi. Raman arkadaşın gözlerinin içine baktığımda orada çok büyük bir bağlılık gördüm.

Neden öyle söylediğini anlamıştım. İsa arkadaş Dersim’den çıktıktan sonra Kazım’ın yaptığı bir toplantıda Harput, Türk Kazım gibi bir-iki kişi İsa arkadaş hakkında ağır sözler söylemişti. O zaman ben dayanamamış ve bu kişilerin ikiye bölünmüşlüğü yaptığını, İsa arkadaş Dersim’deyken bu eleştirileri yapmayıp ardından bunları söylemelerinin ahlâkî olmadığını söyleyerek İsa arkadaşını savunmuşum.

Gerçekten de Raman arkadaş dediğini yapmıştı. İsa arkadaşını korumak için kendini siper etmiş ve İsa arkadaştan önce şehit düşmüştü.

İsa arkadaştan ayrıldıktan sonra Koçmir’e geçtik.

Koçmir Bandozların eteğinde, derin, asi, sarp bir vadidir. Koçmir boğazına çıkmadan Erzurum tarafından Munzurlar görünüyordu. Ben ve Tekoşin arkadaş geride kalmıştık. İsmail arkadaş bize bakarak:

“Ne o? Kaçma planı mı yapıyorsunuz?” dedi gülererek. Sonra da:

“Neyse size karışmıyorum. Doyasıya bakın, hasret giderin, sonra gelirsiniz.” dedi.

İsmail arkadaş Vartoluydu. Ailesi çok yurtsever, mücadeleye bağlı bir aileydi. Birçok şehitleri vardı. Onların yanına gittiğimizde bizi çok sıcak karşılamış, ihtiyaçlarımızın karşılanması için çok çaba harcamıştı. Eyalet yönetimi idi ama bir savaşçı gibi her işe katılıyordu. Arkadaşlarla köye gidiyor, erzak getiriyor, herkesten önce uyanıp oduna gidiyor, ateş yakıyor, arkadaşlara çay yapıyor, herkesten çok çalışıyordu. Ayağında ayakkabı yoktu ama kendisi için getirilen ayakkabıyı da arkadaşlara vermişti. Erzurum gücü ona tapıyordu.

İsmail arkadaş melek gibi bir arkadaştı. Onun kadar temiz insan azdı yeryüzünde. Önderliğin onunla konuşurken saflığına vurgu yapmak için:

“İsmail arkadaş sen bir kurbanlık koyunsun.” dediği anlatılırdı.

Bir sabah uyandığımda ağacın dibinde birini, ayaklarına torba geçirmiş, uyurken gördüm.

“Bu kimdir?” diye sordum.

“İsmail arkadaş. Görevden gelmiş.” dediler. Erzurum çok soğuktu. O, yıkadığı bir un çuvalını ayaklarına geçiriyor, başına da bir kefiye örtüp öyle yatıyordu. Çok atik, her durumda tedbirli ve uyanıktı. Her zaman silahı ve cihazı başının ucundaydı.

Bir gün cihazda Ferhat(Osman) konuşuyordu. Ferhat konuşmaya başlayınca cihazı kapadı.

“Sanki seni tanımıyor muyuz?” dedi. Onu dinlemeye tahammülü yoktu.

Koçmir’e gittiğimizde çok eski bir yoldaşım ile daha karşılaştım. Melsa arkadaş da oradaydı. Erzurum’daki kadın gücünün sorumlusuydu. Kaç yıldan sonra onu görmek beni çok mutlu etmişti. Onlar bir takım olarak orada kalıyor ve kış üslenmesi yapıyorlardı. Onunla önce eski günleri andık, sonra bana Dersim’i sordu. Melsa arkadaş Dersim, Xozmerikliydi. Aile çevresi yurtseverdi. Dersim’in meşhur Bıyıklı teyzesi, İsoğlu teyzesi onun akraba çevresindendi.

Melsa arkadaş ’91 yılının sonlarında gerilla saflarına katılmıştı. Çukurca’da aynı kış kampında kalmıştık. Bircella’da da hava saldırıları sürecinde birlikteydik. O zaman yeniydi ama eğitimlere çok aktif katılıyordu. Güney’de Çukurca, Zap taraflarında bir süre kaldıktan sonra ’95 yılında Erzurum’a gelmişti. Asıl düzenlemesi Dersim eyaletineydi ama ihtiyaçtan dolayı Erzurum’da kalmıştı. Dersim’de gerillacılık yapmak Melsa arkadaşın içinde kalmış bir ukte gibiydi.

Melsa ve İsmail arkadaştan Koçmir vadisinde ayrıldık. Ayrılırken bize:

“Bir kusurumuz olduysa affedin. Size tam yardımcı olmadık. Belki tekrar görüşürüz.” dediler.

İsmail ve Melsa arkadaşla bir daha görüşemedik. 2001 yılının Haziran ayında Erzurum’da bir vadiye düşman onları fark etmiş ve kimyasal silah kullanarak yirmi arkadaşını şehit etmişti. Onların şahadeti hem Erzurum hem Dersim gücü hem de halk üzerinde çok etkili oldu. Doğu’daydım o zaman. Bir görev dönüşü yolda radyodan öğrendim şahadetlerini. İnanmak istemedik ve sonra köylülere de sorduk. Köylüler onayladılar.

Melsa arkadaşın özellikleri Dilzar arkadaşına benziyordu. O da girişken, canlı, koparıcı, atik bir arkadaştı. Okumuş bir arkadaştı ama sistemin okullarında okuyup da kendini kaybedenlerden değildi. Halkçı yönü ön plandaydı. Kadın ordulaşmasında büyük emekleri, çabası olan bir arkadaştı. Kadın hareketi ve genel mücadele açısından emeği çok büyüktü. Erzurum'da Yılmaz'a karşı boyun eğmeden savaşmış, mücadele yürütmüş çok güçlü bir kadındı. İdeolojik, örgütsel yönü derindi. Birçok şeyi çözümleyebiliyordu. Erkek egemen yaklaşımlara karşı mücadelesi güçlüydü. Çok asi inatçı yönleri vardı. Bir söz verdiğinde kellesi gitse de onu yapardı. Bir şey yapacağım dediğinde onu kimse durduramazdı. Askeri olarak da çok güçlü bir komutandı.

Biz Dersim'e geçtikten sonra, şehit düşmeden önce onunla cihaz üzeri konuşmuştuk. Geri çekilme sürecinden sonra Erzurum'da ciddi erzak sıkıntısı vardı. Bayan arkadaşların sayısı da azdı. O zaman Dersim'e gelmek istemişlerdi.

"Dersime gelmek içimde kaldı. Benim hasretim Dersim'e gelip Munzur suyundan bir yudum su içmektir." dedi cihazdan. Bawer arkadaş da:

"Gelsinler." dedi. Onları almaları için arkadaşları gönderdik ama bazı arkadaşlar oradan çıkmak istememişti. İzin de verilmeyince gelmediler.

Melsa arkadaş şehit düştüğünde en çok üzüldüğüm şey o kadar yakın olmasına rağmen gelip Dersim'i görememesiydi.

YEDİNCİ BÖLÜM

BİZİM ÇOCUKLARIN SÖZLERİ

*Yağmur elleriyle sevmek için dünyayı
Birlikte geçildi pusu geceleri
Avuçlarımda demet demet türkülerle yürürüm
Şimdi değil, gerekirse sonra ölürüm*

Şehit Laz Ali

İsa arkadaştan ayrıldıktan sonra ben, Tekoşin, Kinem, Dorşin, Rewşen arkadaşlar bir grup olarak Dersim'e döndük. Kemal arkadaşla birlikte de Botan, İbrahim ve Sinan arkadaşların olduğu bir grup geri geldi. Daha Bawer arkadaşın yanına ulaşmadan düşmanın cihazlardan: "Kemal Zap'ın grubu Dersim'e geri dönmüş. Örgütten kopmuş..." gibi şeyler söylediğini duyduk. Üzerimize konuşuyorlar, şahin kanadı olduğumuzu söylüyorlardı. Bizim hiç haberimizin bile olmadığı olayları üzerimize atmaya başladılar. Ovacık'ta bir helikopter düşmüştü. Onu bizim yaptığımızı söylüyorlardı. Bazı yerlerde süreci provake etmek için olaylar çıkarılıyordu. Hatta birbirlerini vurup üzerimize atmışlardı. Bizimkiler de cihazlarda kimlerin koptuğuna dair isim düzeyinde tartışmalar yürütüyorlardı. Adı geçenler arasında ben ve Kemal arkadaş da vardık. Tüm bu tartışmalar bize çok dokunuyordu. Onca yıllık gerillacılıktan sonra örgütten kopmuş olarak adlarımızın geçmesi bizim açımızdan kabullenilmesi zor bir durumdu.

Önce Dokuz Kayalar'a, ardından da Akvanos vadisine gittik. Adım attığım her yerde eski günler, eski arkadaşlar tek tek gözümün önünden geçiyordu. Oralar eskiden dolu doluydu ama artık derin bir sessizliğe gömülmüştü.

Akvanos vadisinde önceden yaptığımız depolar vardı. Ben hepsinin yerini biliyordum. O depolardan erzak çıkardım, arkadaşlara ekmek yaptım.

Hüseyin(Hasan Ertuğrul) arkadaş yanımıza geldi. O, bize örgütten kopmuşuz gözüyle bakıyordu. Sözüm ona gelip yolumuzu kesmeyi ve bizi tutuklamayı planlıyorlarmış. Sonra örgüt talimat vermiş, o süreçte Cemal arkadaş cihazdan konuşup:

"Onlara karışmayın, olumlu yaklaşın, kazanımcı olun." demiş.

Hüseyin(Hasan Ertuğrul) arkadaş yanımıza gelince önce genel, ardından da bizim mangaya ayrı bir toplantı yaptı.

"Siz çetesiniz, örgütü dinlemiyorsunuz. Size bu akı kim verdi? Gidin Önderliği okuyun, siz Önderliğe karşı çıkmışsınız." gibi şeyler söyledi. Bizi Fatma'ya, Seher'e benzetti. Ben öyle şaşırdım ki! Değerlendirmeleri çok zoruma gitti. Toplantıda bana söz hakkı verince söyleyecek hiçbir şeyin olmadığını belirterek konuşmadım. Hüseyin arkadaş Önderliğin savunmasını bize verdi.

"Bunu okuyun." dedi. Benimle tartışmak istedi ama ben tartışmadım. Söyledikleri zaten çok ağırla gitmişti:

"Ben tartışmak istemiyorum. Örgüt bana ne ceza verirse cezama razıyım. Senin bu kadar ağır konuşmana gerek yoktu. Biz süreci anlamamışız. Biz ihanetçiyiz. Ben Fatma'yım. Madem öyle, sen de bir daha mangamıza gelmesen iyi olur." diyerek onu mangadan kovdum. O kadar etkilenmişim ki onun ardından ağlayarak dışarı çıktım. Tekoşin arkadaş yanıma geldi. Beni sakinleştirmeye çalıştı.

Hüseyin arkadaş bir süre daha yanımızda kaldı. Örgütü dinlemeyip geri geldiğimiz için bize çok kızmıştı. İlk günler çok sinirliydi. Ben de onunla konuşmuyordum. O da bir daha mangamıza gelmedi ama uzaktan bize bakıp bıyık altından gülüyordu.

Cihazlarda örgüt tarafından bize sürekli çağrılar yapılıyordu.

"Kemal Zap ve grubu itinalı bir biçimde partiye ulaş! Sesimizi duyuyorsan grubunla birlikte itinalı bir biçimde partiye ulaş!"

Örgüt arkadaşları dikkatli olmaları için uyarmıştı. Çünkü Güney'e geçmek isteyen gruplar içinde kaçışlar olmuştu. Çatışmalarda ele geçenler vardı. Bu nedenle eski noktaların ve yolların kullanılmaması konusunda sürekli uyarılar yapılıyordu.

Kemal arkadaş:

“Siz nokta değiştirin. Biz sonra yanınıza geleceğiz.” diyerek bir grupla yanımızdan ayrıldı. Akşamüzeri de Haki, Botan ve İbrahim arkadaş da bizden ayrıldı. Kemal arkadaş bizi kandırmıştı. Atakan ve Bawer arkadaş cihazla konuşup randevu vermiş, bunun üzerine onların yanına gitmişlerdi. Ben, Kinem, Rewşen, Tekoşın, Dorşın ve dört erkek arkadaş daha aşağılarda, eski bir noktaya gittik. Onları bekledik, bekledik gelmediler. Kemal arkadaş grubunu alıp Dersim merkeze gitmişti.

Birkaç gün sonra Bawer arkadaş yanımıza geldi. Örgüt karşısında ödümüz kopuyordu: “Bawer arkadaş eyalet komutanıdır. Kesin bizi infaz edecek.” diyordum. Ne yaptığımızı, içinde olduğumuz durumun ciddiyetini yeni yeni anlıyorduk. Bawer arkadaş gelince arkadaşlar içtima yapıp onu karşılamışlardı. Ben içtimaya gitmedim. Mangadan da çıkmıyordum. Akşamüstü birden mangaya daldı. Bawer arkadaş zaten iri yarı bir arkadaş. İnsan onu görünce cüssesinden bile korkuyor.

“Ne yapıyorsun?” dedi.

“Bir şey yapmıyorum?” dedim. Ayağa kalkmış, ne yapacağımı bilmez halde etrafıma bakıyordum.

“Otur.” dedi sakın bir sesle. Oturdum. Biraz sessizlikten sonra neden geri döndüğümüzü, arkadaşların nasıl olduğunu sordu. Kısa cevaplarla geçiştirmeye çalıştım. Sonra:

“Sen niye örgütü boşa çıkardın? O kadar şehitlerimiz var, o kadar emek harcanmış. Sen de yıllarca bu mücadeleye emek harcadın. Senin mantığın yok mu? Eski bir arkadaşsın, niye sağı solu dinliyorsun. Dinleyeceksen örgütün talimatını dinle.” dedi. Çok sinirlenmiştim. Daha önce de Hüseyin arkadaş suçlayıcı bir üşlüpla üstüme gelmişti. O yüzden artık kimsenin söylediklerini duymak istemiyordum ama Bawer arkadaş Hüseyin arkadaş gibi kovamam da, nihayetinde eyalet yönetimidir. Uzun uzun konuştu ama ben onu dinleyemiyor ve anlamakta zorlanıyordum. Söylediği sözler sanki havada dağılıp gidiyor, kulağıma ulaşan kelimeler de benim için bir şey ifade etmiyordu.

O zaman heval Bawer’i fazla tanıımıyordum. Tanıyor olsaydım belki tartışır, yaşadığım psikolojiyi, nedenlerimi, çelişkilerimi onunla paylaşırdım. Tavrıma bakıp dinlemediğimi anlayınca sözü fazla uzatmadı.

O gün cihazdan Cemal arkadaşla konuştular. Tekoşın arkadaşla birlikte gizlice onları dinledik. Ne tartışacaklarını, bizim için ne deneceğini çok merak ediyorduk. Cemal arkadaş, kış koşulları nedeniyle zorlanacağımızı, o nedenle kalmamızın ve bahara gelmemizin daha iyi olacağını söyleyince sevinçten uçacak gibi olduk. Sevincimizi nasıl gizleyeceğimizi bilemiyorduk. Bize açıklama yapılana kadar bir şeyden haberimiz yokmuş gibi davrandık.

Bawer arkadaş o akşam bizi çağırarak toplantı yaptı. Bahara kadar kalacağımızı, bu süreci Önderliğin çözümlemelerini okuyarak ve kendimizi eğiterek geçirmemizin en iyisi olacağını söyledi. Kış planlamasına göre kalacağımız yer, nasıl üşleneceğimiz ayarlanacaktı.

Birkaç gün sonra Kemal arkadaşla cihaz bağlantısı kuruldu. Kemal arkadaşın bizimle de konuşmak istediğini söyleyince cihazın yanına gittim. Kemal arkadaş fısıltılı sesiyle:

“Merhaba Eşkıya!” dedi. Bana hep “Eşkıya Sado” derdi. O yüzden Dersim’de kalan arkadaşların çoğu bana öyle hitap eder hala.

“Eşkıya, ben gidiyorum. Sizi de götürmek isterdim. Ama kış koşullarında o kadar yol yürümekte zorlanırsınız. Sizinle baharda görüşürüz artık.” dedi. Sonra:

“Hata yaptık biliyor musun? Fuat arkadaşla konuştum. Bana hacca giden karınca öyküsünü anlattı.” diyerek o hikâyeyi anlattı cihazdan. Topal bir karınca hac yolunu tutmuş. Herkes ona o haliyle hacca gidemeyeceğini, oraya ulaşamayacağını söyleyince de topal karınca:

“Olsun” demiş. “Hac yolunda ölmek de iyidir.”

Kemal arkadaş:

“Biz örgütü iyi anlayamadık ama sonuna kadar Önderliğe bağlıyız. Kendimi suçlu hissediyorum. O kadar şehitlerimiz vardı, böyle yapmam doğru olmadı. Telâfi edeceğim...” dedi.

“Kendine, arkadaşlara çok iyi bak. Önderliğin kitaplarını oku, iyi yoğunlaş. Tekrar görüşeceğiz.” diyerek vedalaştı. Onun derinden gelen ve her cihazda konuştuğunda askerlerin peşimize düştüğü sesini son kez duyuyordum.

Bawer arkadaşın yaptığı toplantılardan birinde bize çok ağır eleştiriler gelişti. Süreci kabul etmemekle, Önderliğe karşı gelmekle, şahin kanadı olmakla, vb... Bawer arkadaş yapılan değerlendirmeler karşısında bizi savundu.

“Arkadaşlar sürece karşı çıkmış değiller, o kadar hakarete gerek yok. Sadece yeterince anlamamışlar.” diyerek bu değerlendirmeleri yapan arkadaşları eleştirdi.

“Ne olursa olsun biz yoldaşız. Hataları olabilir ama kimse farklı suçlamalarda bulunmasın. Arkadaşlar artık örgütün yanındalar. Başka bir yere gitmemişler.” dedi.

Sonra bana bakarak:

“Siz bölgeciliğinizle, Dersimciliğinizle kendinizi bu konuma getirdiniz. Hatta sana Ovacıklı, Axfanoslu Saadet diyebiliriz.” dedi.

Gururumuz çok kırılmıştı. Hepimizin morali çok bozulmuştu. Artık yaşamak istemiyordum. Bir not yazıp neden intihar etmek istediğimi de açıklamıştım. Önderlik karşısında suçlu olduğumu, şehitlere lâıyk olmadığımı yazmıştım. Nöbet yerine gittim. Silahımın önüne mermiyi sürdüm. Tam silahı çenemin altına dayamıştım ki:

“Sen ne yapıyorsun burada!” diye bir sesle irkildim. Hüseyin arkadaştı. O süreçte herkes birbirinden korkuyor ve birbirinin nöbetini tutuyordu nerdeyse. Durumumun iyi olmadığını görünce beni izlemişti.

“Sen ne yapmaya çalışıyorsun? Önderliğe, şehitlere verdiğin söz bu mudur? Böyle mi bağlılığını göstereceksin?” dedi.

“Sen nerden çıktın? Zaten nereye gitsem karşıma çıkıyorsun?” dedim. Hüseyin arkadaş yanıma oturdu.

“Kimseye söylemeyeceğim. Lütfen sakın ol.” dedi.

“Kime istiyorsan söyle. Siz erkeklere hiç güvenim kalmadı.” dedim.

“Tamam, erkeklere karşı güvenin kalmamış. Ama tüm erkekler de aynı değil ki. Bazıları az da olsa Önderliğin çizgisini savunuyorlar.” dedi. Biraz konuştu ve sonra zorla beni mangaya götürdü.

Hüseyin arkadaşla ’91 yılına dayanan bir yoldaşlığımız vardı. O ve Melsa arkadaş birlikte katılmışlardı. Zagros’ta bir kışı aynı kampta geçirmiştik. Kampımızın sayısı iki yüze yakındı. O kampta sadece ben, Melsa ve Hüseyin arkadaş Dersimliydik. Çukurca’da o zaman çok zorlu süreçler yaşanıyordu. Düşmanın çok ağır bir yönelimi vardı. Hava saldırıları çok fazlaydı. Bütün kışı mevsizlerde geçirmiştik.

Hüseyin arkadaşla ’92’de ayrıldıktan sonra ’98 yılının baharında tekrar görüştük. Bu yıllar arasında Güney’de, Zagroslarda kalmıştı. Dersim’de onu Doğu’dan Batı’ya geçerken görmüştüm. Önce onu tanıyamadım. İlk katıldığı zaman çok farklıydı. Çok değişmiş, gelişmiş, tecrübe ve deneyim kazanmış, güçlü bir komutan olmuş, devrimin yükünü kaldıracak bir düzey kazanmıştı. Oadaki gelişmeler beni çok sevindirmişti.

1998 baharında Hüseyin arkadaşla birlikte Ovacık’ta Kemal arkadaşın yanındaydık. Kemal arkadaş o zaman Batı karargâhından sorumluydu. Onunla Heskan boğazına pusu atmaya gitmiş ama aramızdaki tartışma nedeniyle duyarsız davranıp düşmanı vuramamıştık. O zaman yanımızda Adıyamanlı Mazlum arkadaş da vardı. Üçümüz de yönetimdik. Her üçümüzü görevden alıp, platforma çıkardılar. O süreçte ikimiz de çok zorlanmıştık, çünkü bizim eksikliğimiz iki arkadaşın şahadetine yol açmıştı. Hüseyin arkadaş zorlanmasını yansıtmamak için çok çabalıyor:

“Herkesin hataları oluyor devrimde. Hayatta başarılar da var, başarısızlıklar da. Önemli olan hataları tekrar etmemek, doğru sonuç çıkarıp bir dahaki sefere güçlü eylemler yapmaktır.” diyordu. Gerçekten de güçlü sonuçlar çıkarmıştı. Üçümüzü birlikte arkadaşların karşısına çıkardılar. İki de çok uzundu. Ben aralarında kısacık duruyordum. Arkadaşlar karşıdan bize bakıp bakıp gülüyorlardı.

Hüseyin arkadaş Dersim dedelerine benziyordu. Turuşmekliydi. Yıldırım arkadaşın akrabasıydı. Direniş geleneği olan bir ailedendi. Arkadaşlar onu çok seviyordu. Çok saygılı, oturaklı, olgun bir kişiliği olan, sakın yapıli biriydi. Dıştan biraz kaba görünürdü, duygularını yansıtmamak için çok çaba harcardı ama yüreği bir gül yaprağı gibi nazikti. Çok sade bir duruşu vardı. Derin bir yurtseverliği ve halkçı bir kişiliği vardı. Kültürünü unutmamıştı,

tarihine çok bağlıydı. Toplumun örf ve adetlerini çok iyi bilirdi. Zazacayı çok güzel konuşurdu. Yanında Silo Qız'ın, Dersim dedelerinin kasetleri olurdu hep.

Bir akşam ağacın altında oturmuş, dalıp gitmiş olduğunu gördüm. Yanına gittim.

“Ne yapıyorsun? diye sordum.

“Ne yapayım? Oturmuşum.”

“Ne dinliyorsun?”

“Dersim kokumlarını dinliyorum.” dedi. Yanında oturdum beraber dinledik. Karadeniz’e giderken kasetlerini bana verdi. Bir tane kaset de Kemal arkadaş vermişti. Reşo’nun kasetiydi. Sürekli yanımdaydı o kasetler.

Hüseyin arkadaş Doğu’da bir süre kaldıktan sonra Karadeniz’e geçti. Çok ileri düzeyde romatizması vardı. Yağmurlar yağdığı zaman çok zorlanıyor, yürüyemiyordu. Ona rağmen Karadeniz’e gitti. Geri çekilme kararı ile tekrar Dersim’e geldi. Hüseyin arkadaş örgüt talimatları konusunda çok hassas ve duyarlıydı. Her işi büyük bir coşkuyla yapardı. Dağlardaki yaşamın ne zorluklarla yaratıldığını, özgür kılındığını, örgütün ne emeklerle bugünlere geldiğini iyi bildiğinden sahiplenmek için aşırı çaba harcıyordu. Yanlışlıklara, örgüte zarar verecek davranışlara ve anlayışlara tahammülü yoktu. Örgütü koruma düzeyi dogmatizme varıyordu. Hüseyin arkadaş sinirlendiğinde ondan korkar, yanına yanaşmazdım. Kaşlarını öyle bir çatardı ki yüzüne bile bakamazdım. Kolay kolay sinirlenmezdi ama bir şeye kızdı mı kimse ona yanaşmazdı.

Hüseyin arkadaşla en son 2003 yılında Güney’de görüştük. Düzenlemesi Dersim’e olmuştu. Oradan Karadeniz’e geçti ve 23 Kasım 2003 yılında orada şehit düştü.

Vedalaşırken:

“Kendine iyi bak.” dedim, bana kızdı.

“Niye kendine iyi bak diyorsun. De ki; arkadaşlara iyi bak, çalışmalara iyi katıl. Bizim bir canımız var o da örgütündür. Ne diye iyi bakacağım.” Bu sözü üzerine yine kavgaya başladık. Onunla bir araya gelince hep tartışırdık zaten.

Haydarlar Ölmez...

Heval Bawer ile birlikte Aliboğazı’na gitmek üzere yola çıktık. Yolda operasyona takıldık. O yüzden yolumuz bayağı uzadı. Gittiğimiz her yerde operasyon oluyordu. Kendimizi çatışmaya göre hazırladık, mevzilendik ama tesadüfen düşman başka hattan çekilince kurtulduk. Bizim taraftan gelselerdi kurtuluşumuz zor olacaktı. Çünkü havalar o kadar soğuktu ki silahlarımız buz tutmuş, açılmıyordu.

Akşama doğru Bawer arkadaş:

“Hava tam kararmadan biraz ilerleyelim. Önümüzü de kontrol ederiz.” dedi. Ben ve Tekoşin arkadaş arkadaş, Bawer arkadaş önde yürüyordu. Küçük cihazla konuşuyordu. Birden durdu.

“Mazgirt’te çatışma çıkmış, Kemal Zap onlar şehit düşmüş.” dediler cihazdan.

Dünya başımıza yıkıldı. Onunla konuşmamızın üzerinden bir hafta geçmemişti. Tarih 27 Kasım ‘99’du.

Uzun süre Kemal arkadaşın şahadetinin etkisinde kaldım. Dersim’den birlikte çıkmış, beraber dönmüştük. Biz hala yaşıyorduk. O ise şehit düşmüştü. Örgüte ulaşmak için yola çıkmış ama yarım kalmıştı yolculuğu. O, topal karınca gibiydi. “Haydarlar ölmez” diyerek her çatışmanın içinden kendini kurtarmayı başarmış olan yedi canlı komutanımız bu kez düşmanın içine bombasının pimini çekerek girmişti. O son süreçlerin yarattığı yıpranmalar olmasaydı düşmanın onu öldürmeye gücü yoktu. Kendi kendimi yiyip bitirdiğim günlerdi. Keşke baştan beri her şey farklı gelişseydi. Keşke tüm bu yaşananlara anlam verip bütün bunların önüne geçebilecek gücüm olsaydı. Keşkelerle geçiyordu günlerim. Keşke onları bırakmasaydık... Keşke önceden gitseydiler... Keşke hiç böyle olmasaydı... Vicdan azabından ölebilirdim o süreçte...

Kemal arkadaşın grubu Karakoçan tarafına geçecekken Mazgirt’te bir köye inip bazı siparişler veriyor. Ertesi gün siparişleri almak için köylüyle randevulaşıyor ve oraya giderken pusuya düşüyorlar. Çatışmadan kurtularak geri dönüp bir yerde saklanıyorlar. Sabaha doğru bir grup domuz hızla yanlarından geçince etrafta düşman olduğunu anlıyorlar. Harekete geçip etrafı kontrol ettiklerinde her tarafı düşmanın tuttuğunu görüyorlar. Çemberi daraltan düşmanla

bir süre çatışıyorlar. Kemal arkadaş bombayla düşmanın içine giriyor ve bombasını patlatıyor.

Azad(Lokman Yılmaz), Seyfi(Bariş Şahin) ve Şiyar arkadaşlar da o çatışmada şehit düştüler. Azad arkadaş Mardinliydi. '96 yılında katılmıştı. Dersim'e geldiğinden beri genellikle Kemal arkadaşın yanındaydı. Çok değerli, sarışın, uzun boylu, yakışıklı bir gençti. Kemal arkadaşla çok bağılıydı. Onu hiç bırakmadı. Seyfi arkadaş Dersim'in Pertek ilçesindendi. '92 katılımlı bir arkadaştı. Karadeniz'de de kalmıştı. Alanda takım komutanıydı. Şiyar arkadaş ise o yıl yeni katılmış bir arkadaştı. Onu tanıma fırsatım olmamıştı.

Kemal arkadaş Dersim'in direnişçi ve köklü bir ailesinden geliyordu. Dersim halkı da, Dersim gerillası da onu çok seviyordu. Halk kültürünü ve Dersim coğrafyasını çok iyi biliyordu. Halk ve savaş gerçeğini, coğrafyayı iyi tanıdığından Dersim'de belirleyici bir rolü vardı. Kemal arkadaş Dersim ile bir bütünlük içindeydi. Halkın değer yargılarını nasıl koruyacağını, sahipleneceğini iyi biliyordu. Halk arasında da farklı bir yeri vardı. Onun adını duyan istediğimizi yapardı. Selamını veya isteğini iletmemiz yeterdi.

Onunla '95'te Güney'den çıkacağı zaman tanışmıştık. Kuzey'de ise kısa ayrılıklar dışında çoğunlukla beraberdik. Bir süre onun güvenliğinde de kaldım. Yeşilyazı eyleminde boğazından yaralanmıştı. Ses telleri de zarar gördüğü için fısıltıyla konuşurdu. Sesi çok belli olduğundan ne zaman cihazda konuşsa düşman hemen oraya yönelirdi. Onunlayken düşman peşimizi hiç bırakmadı. Halk onu çok sevdiği ve koruduğu için birçok düşman yönelimini atlatmışızdır. Bir de öngörüler, askeri tecrübesi ve hâkimiyeti nedeniyle kurtuluyorduk hep. Kemal arkadaş '95'ten geri çekilmeye kadar Dersim'de eyalet yönetiminde yer aldı. Daha önce de Dersim'de kalmıştı. Oradan katılmış ve savaş içinde yıllarca yer almış, Dersim'deki savaş tarihine damgasını vurmuş bir arkadaştı. Cesur, gözü kara bir savaşçıydı. Kendisi savaştığı kadar arkadaşları da savaştıran güçlü bir komutandı. '95 ve sonrası operasyonlarla düşman bize göz açtırmazken çoğu operasyonu onun öngörülerıyla boşa çıkardık. Önderlik sahasındayken bir arkadaşın onu Kemalist diye eleştirdiği söylenirdi. Önderlik Kemal arkadaşla bakmış ve:

“Ne Kemalizmi, bir eşkıya bu.” demiş.

Kemal arkadaş hep sakal bırakırdı. Sakal ona çok yakıştırdı. Bir de hep şelame takardı. Yürüyüşü çok heybetliydi, halkın hep sevgiyle bahsettiği eski Apoculardan biriydi o. Arkadaşlar tarafından çok seviliyordu. Tarzı Dersim'e damgasını vurmuş, oradaki kadro yapılanmasını etkilemiş komutanlardan biriydi. Çok moralli, çok şakacıydı. Onun esprileri dilden dile aktararak neredeyse deyimleşmiştir. Anlık parlamaları vardı ama çabucak sakinleşir ve şakalarla ortamı yumuşatmaya çalışırdı. Çok duygusaldı. Arkadaşlar şehit düştüğünde aşırı etkileniyordu. Şahadetler karşısında herkes etkilenirdi ama hiç kimsenin Kemal arkadaş kadar etkilendiğine şahit olmadım. '96'da Mazgirt'te Diljin, Cengiz arkadaşlar şehit düştüğünde onu görmüşüm. Günlerce bizimle konuşmadı. Dağlara bakıp bakıp dalyordu.

Kız kardeşi Çiçek ve akrabası olan Berfin arkadaş '99'da onun yanında şehit düşmüştü. Çiçek ve Berfin arkadaşları kendi elleriyle sarıp gömmüştü. Onları koruyamadığı için büyük bir vicdan azabı duyuyordu. Kardeşi Murat arkadaş da '96 yılında Aliboğazı'nda şehit düşmüştü. Murat arkadaş üzerine şiirleri, yazıları vardı. Kemal arkadaş çok güçlü bir edebiyatçıydı. Çok yazı yazardı. Büyük, kalın bir defteri vardı. Dersim yönetimi içinde şiir yazan, günlük tutan tek komutandı. Boğazındaki yaradan dolayı türkü söyleyemiyordu ama sürekli ıslık çalıyordu. Geri çekilme sürecinde onun bölüğündeydim. Dersim'den çıkmanın zorluklarını yaşıyorduk ama onun yanında olduğumuz için içimiz de rahattı. O, çok anlayışlı ve yanındakileri koruyan, morallerini yüksek tutan bir komutandı. Gerçek bir yoldaş, sonuna kadar güvenebileceğin bir dosttu. Kemal arkadaş sevdiği arkadaşları çok eleştirirdi. Mücadeleci, eleştirisel yönü ön plandaydı. Çok açıktı. Her şeyi olduğu gibi ortaya koyar, hatta bu yüzden bazen mücadelede tek kalırdı. Arkadaşların üzerine çok gider, eleştirir, uzlaşmaz ve hataları asla gözden kaçırmazdı ama arkadaşları çok severdi. Bu yüzden bizi ne kadar eleştirse de ona kızmaz, iyiliğimiz için böyle yaptığını bilirdik.

Faik arkadaşla bambaşka, herkesin hayranlık duyduğu bir yoldaşlığı vardı. Onlar arasındaki ilişkiye imrenmemek mümkün değildi. Faik arkadaş '96'da onun yerine Doğu cephe

komutanı olarak gelmişti. Kemal arkadaş onunla çok iyi bir şekilde çalışmış ve çok güzel bir ekip kurmuşlardı. Bir de İsa arkadaşı çok seviyordu. O yüzden İsa arkadaştan sonra Kazım onu İsa'nın kadrosu diye çok zorladı, görevden aldı. Dersim denince akla gelen komutanların başında Kemal, Faik ve İsa arkadaş gelirdi.

İsa ve Kemal arkadaş Koçmir'de birbirlerinden ayrılırken birbirlerine sarılıp ağladılar. İsa arkadaş Kemal arkadaş:

"Güney'e git." dedi. "İsa'yı gördü, ondan dolayı vazgeçti diyecekler." Ama o gözleri dolu dolu: "Gidemem." dedi. Tüm sevdiklerim bu topraklarda gömülü. Nasıl bırakıp gideceğim?"

Son konuşmasını hiç unutamam. Topal karınca hikâyesini anlatmış ve:

"Bu kış kendinizi eğitin, bahara gelirsiniz, görüşürüz." demişti.

O gün aldığımız haberin acısıyla nasıl yürüdüğümüzü bilmiyorum. Qahperi ormanlarından geçerken yolu kaybettik. Bir süre sonra birkaç saat ara verip dinlenmeye karar verdik. Dılxwaz arkadaş sabaha doğru hepimizi uyandırdı. Hızla harekete geçip Deliller ormanına girdik. Orada karanlığı bekleyecektik. Ulaş arkadaş nöbet yerinde düşmanın geldiğini görmüştü. Yanımıza gelerek haber verdi. Yaprakların çoğu dökülmüş, ormanda hareket zorlaşmıştı. Sızmalı bir şekilde ağaçların arasından ilerlemeye başladık. Hepimiz kendimizi gizleyebilirdik ama dev gibi cüssesiyle Bawer arkadaşın kendini kamufle etmesi imkânsızdı. Neyse ki askerler bizi görmedi ve Aliboğazı'na ulaştık.

Tağar suyunu geçerek Şılan düzlüğüne girdik. Orada bir mağara vardır. Mağaranın kapısını bir şelâle kapatır. O mağara Dr. Baran arkadaşın intihar ettiği yerd. O yüzden Dr. Baran'ın yeri olarak bilinirdi. Dr. Baran arkadaşın şahadeti hep şaibeli bir durum olarak kaldı. Onun şahadeti Dersim halkı içinde çok farklı tartışmalara ve örgüte karşı güvensizliklere neden oldu. Yıllarca yürütülen tartışmalar hep içten bir tasfiye olduğu şeklindeydi. O yıllarda çeteci eğilimlerin içimizdeki faaliyetlerini düşündüğümde böyle bir şeyin mümkün olabileceğini düşünmeden edemiyorum.

Şılan düzlüğünde sağıma soluma bakarak ilerlerken gözyaşlarıma engel olamıyordum. Sanki her şey yabancılaşmıştı. Sanki başka bir dünyadaydım. Oysaki orada ne çok şey yaşamıştım. İçime bir gariplik, yabancılık duygusu çöktü. Arkadaşların arkasından ağır ağır yürürken Serhat arkadaş bizi karşılamak için geldi. Onlar Bawer arkadaşla konuşurken İbrahim, Botan ve Haki arkadaşın şehit düştüğünü duydum. Daha Kemal arkadaşın şahadetinin acısını yaşıyorken üstüne bu haberi duymuştuk.

Botan ve İbrahim arkadaş yanımızdan ayrıldıktan sonra Dersim merkeze gitmişlerdi. Arkadaşlar onlarla randevulaşıp konuşmak, ikna etmek istemişler ama onlar bombalarını çıkarıp:

"Üstümüze gelmeyin. Gelirseniz bombayı kendimizde patlatacağız. Biz teslim olmayacağız. Savaşın Önderliğin intikamını alacağız. Önderliği esir alan bu devleti pişman edeceğiz." demişler. Arkadaşlar onları durduramamış. Karadeniz'e geçeceklerini ve orada TC'ye karşı savaşacaklarını, Önderliğin intikamını alacaklarını söylemişler.

Botan ve İbrahim arkadaş Dersim'in askeri dehalaları olarak bilinen ve en çok eylem yapan bölük komutanlarıydı. Botan arkadaş Mardinliydi. Adı Nesih Demir'di. '92 yılından beri dağlardaydı. Amed eyaletinde de gerillacılık yapmıştı. Eylemlerde çok aktif rol oynayan, savaşçı ruhu olan arkadaşlardan biriydi. Düşmanın üzerine yaptığı sızmalarla onların korkulu rüyası olmuştı. Onun bölüğü '97 yılında Batı'da en çok eylem yapan bölüklerden biriydi.

İbrahim arkadaş ise kişiliği ile Dersim'de bir efsaneydi. Ovacık halkı İbrahim arkadaş çok seviyordu. Halkı örgütlenme ve milis yaratmada üstüne yoktu. Daha o şehit düşmeden o çevredeki erkek çocuklarının çoğunun adı İbrahim konulmuştu. Ona da "İbo" diyorlardı. O çevrede eylemleri, yaptıkları dilden dile dolaşıyordu. Panzerin üstüne çıkıp içindeki subayın eline bombayı koyduğu, molotoflarla eylem yaptığı vb. hepsi duyulmuştu. Köylere gittiğimizde ondan olağanüstü bir canlıdan bahseder gibi bahseder ve:

"Bu İbrahim arkadaş nasıl biridir? Hele siz de anlatın." derlerdi. İbrahim arkadaş İsa arkadaşla birlikte Önderlik sahasına gitmek üzere yanımızdan ayrılmış, 6. kongreye katılmışlar ve komplo gelişince Dersim'e geri dönmüşlerdi. Geri çekilme kararını yolda duymalarına rağmen geri dönmeyi kabul etmemişlerdi.

Dersim’de bizden ayrıldıktan sonra bir araba ayarlayıp eylem yapmak için şehre girerken 2 Kasım günü köprüde pusuya düşmüşlerdi. İbrahim, Botan ve Haki Elbistan arkadaşla birlikte arabanın şoförü de şehit düşmüştü. Botan arkadaşın arabanın içinde çatıştıktan sonra oradan çıkarak uzaklaştığı ancak ağır yaralandığı için kurtulamadığı anlatılıyordu.

Bir Çağı Geride Bırakırken...

2000 yılının kışını Aliboğazi’nda karşıladık. 2000’li yıllar insanlar için ne çok şey ifade ediyordu kimbilir? Herkes zamana başka başka umutlar yükler. Yazılı kayıtlara geçen iki bin yıllık zaman dilimi insanlık için savaşların, sömürü ve iktidarların yıllarıydı. Umudu ise bu yıllar boyunca direnmekten ve insanlık için mücadele etmekten vazgeçmeyenler yaratmıştı. Bizim zamanımız yazılı tarihin dışında akıp gidiyordu. Direnişle, mücadeleyle ve umutla... Dğlarda geçirdiğimiz ve özgürce nefes aldığımız her an başkalarına da umut olduğumuzu bilerek karşılıyorduk her günü.

Aliboğazi’nda ’38’lerde kullanılmış eski bir mağara bulduk. Arkadaşlar, Alişer onların orada kaldıklarını ve halkın orada katledildiğini anlatırdı. Mangalarımızı yaparken kazdığımız yerlerden kemikler, çok eskiden kalmış çaydanlık ve yüzük gibi şeyler çıkıyordu.

O kış güçler Güney’e geçtiğinden kış için ciddi bir hazırlık yapılmamıştı. Ama geçemeyen güçlerin hepsi geri gelince hep beraber Aliboğazi’na doluştuk ve zorlu bir kış geçirdik. O yılki atmosferin yarattığı çelişkiler de zorlanmamızda etkili oldu.

Kaldığımız mağara iki katlıydı. İki tane kapısı vardı ve her ikisi de oldukça büyüktü. Kar yağınca yukarıdaki kayalıklarda biriken kar çığ olup içeriye doluyordu. Neredeyse yirmi dört saat kürekle kar atıyorduk. Kaldığımız yer bir uçurumun başındaydı. Kar donduğu zaman adım atan kayıyor, korkudan hareket edemiyorduk.

Bir keresinde kar üstten gelip bizim mangamızın olduğu tarafı kapatmış, içerde mahsur kalmıştık. Sadece Perwer arkadaşın sesini duyuyorduk. Sonunda karı açıp bizi çıkardılar. Kar atma konusunda Perwer arkadaş kendini kurtarıcı ilan etmişti. Bir gün yine içerisi kar dolunca başına kırmızı bir eşarp bağlayıp:

“Hepiniz kenara çekilin ben atacağım.” dedi. Küreği eline alarak hızla birkaç kürek salladıktan sonra olduğu yerde yığıldı kaldı. Apar topar onu mangaya taşıdık.

Yanımızda Haki, Dursun ve Rıza adında üç TİKKO’cu da vardı. Dursun onların yönetimiydi. Bizimle kaldıkları sürece her sabah rüyalarını anlatıyorlardı:

“Bir rüya gördük. Bir ordu kadın katılmıştı bize. Baharda savaşçı alacağız. Bu Aliboğazi hep savaşçı olacak.” diyorlardı.

Cotkar arkadaşla araları hiç iyi değildi. Çünkü Cotkar arkadaş onlara yeni savaşçı muamelesi yapıyor ve onları tabak çanak işleri ile uğraştırıyordu. Bu da onların zoruna gidiyordu. Yerimiz dar olduğundan bir süre sonra bizden ayrılarak biraz daha uzak bir yerde kalmaya başladılar.

Erzak sıkıntısından dolayı bazen domuz avına çıkılıyordu. Getirilen domuzların yağından da çıra yaparak karanlık mağaramızı aydınlatmaya çalışıyorduk. Bir gün ben, Serhat, Bawer ve Tekoşin arkadaş domuz avına gittik. Serhat arkadaş ile bir arkadaş bir tarafa ben, Tekoşin ve Bawer arkadaş bir tarafa gittik. Birden diğer taraftan silah sesleri geldi. Silah sesi ardından yaralı bir domuz üstümüze doğru koşmaya başladı. Bawer arkadaş hemen nişan alıp domuzu vurdu. Tek bir kurşunla domuzu düşürmüştü. Serhat arkadaş koşarak geldi.

“Hani vurduğum domuz?” diye sevinçle domuzla doğru koştu. Bawer arkadaş:

“Ne demek vurduğum domuz? Ben vurdum.” deyince Serhat arkadaş:

“Ben vurdum tabi ki.” diye ısrar etmeye başladı. O ısrar ettikçe Bawer arkadaş kendisinin vurduğunu iddia etmeye devam etti. En sonunda:

“Hadi inceleme yapalım.” dediler. Araştırma heyeti olarak domuzun başına toplandık, mermileri incelemeye başladık. Domuz, aldığı mermilerden delik deşik olmuştu. Durum açıktı. Bawer arkadaş da tek atış yaptığı için yarım ağız, domuzu Serhat arkadaşın vurduğunu kabul etmek zorunda kaldı. O mağarada boğuntuya geldiğimiz için hemen dönmek istemedik.

Domuzu orada kestik, ateş yakıp birazını pişirdik. Geri kalanını da sırtlayıp kampa gittik. Kampa ulaşınca yeniden domuzu kimin vurduğu tartışmaları başladı.

Kış boyunca eğitim gördük. Birçok dersi Bawer arkadaş veriyordu. Örgütsel düzen kurulmuş, tekmiller, toplantılar yapıyordu. Kadın arkadaşların sayısı çok azdı, o yüzden biz kendi aramızda yönetim çıkarmak istemedik ama Bawer arkadaş:

“Yönetimde temsilinez olsun.” dedi ve ben ile Tekoşin arkadaş yönetim çalışmalarına katıldık. Ali Haydar arkadaş bölük komutanımızdı ama hiç yanımıza gelmezdi. Tesadüfen 14 Şubat günü bizi ziyarete geldi. Çay koyduk, bir yandan içip bir yandan sohbet ediyorduk ki Bawer arkadaş yan mangedan:

“O kimdir?” diye sordu.

“Benim, Ali Haydar” deyince:

“Bugün sevgililer günü. Böyle bir günde senin orada ne işin var? Hiç gelmezdin. Bugünü bilinçli mi seçtin? Yoksa kızlarımıza göz mü koydun?” diye sordu.

Ali Haydar arkadaş kıpkırmızı oldu. Daha çayını bitirmeden kalkıp gitti. Bawer arkadaşın gülme sesleri yan taraftan gelmeye devam ediyordu. Ali Haydar arkadaş çok takılırdı.

Sabahları Ali Haydar arkadaşın coşkulu çığlıkları ve “rojbaş” sesiyle uyanırdık. Ali Haydar arkadaş sürekli yukarılara çıkıp odun atardı. Attığı odunlar da genelde uçurumdan aşağı düşüyordu. Sonunda Bawer arkadaş dayanamadı.

“Ali Haydar gel artık! Attığın odunların hepsi uçurumdan gidiyor.” dedi ve Ali Haydar arkadaş zar zor aşağı indirdi.

Cotkar arkadaş o kamptaki en renkli arkadaştı. Aslında Cotkar arkadaş bizim devrimimizin en renklilerinden biridir. O zamanlar Bawer arkadaşın yanında kalıyordu. Bawer arkadaş yakınlardaysa bir melek gibiydi ama Bawer arkadaş yokken başımıza bir diktatör kesilirdi. Onunla en çok da köz yüzünden sorunlarımız çıkardı. Çünkü onun sorumluluk alanlarından biri de kampın tek sobasındaki közlerdi. Oradan köz alıp mangaya götürmeye gittiğimizde olayı bir toplantıya çevirirdi.

Cotkar arkadaş Dersim’de kaldığı sürece hep yönetimdeki arkadaşların yanındaydı. Hiçbir bölükte uzun süre dayanmazdı. Gerçi arkadaşların yanında kaldığı zamanlarda da belli bir süre sonra arkadaşları bunaltmaya başlar ve kafasını dinlemek isteyen, Cotkar arkadaş diğerinin yanına gönderirdi. Kurala, disipline gelmeyen biriydi. O yüzden arkadaşlar ona ağır bir şaka bile yapmışlardı. Cotkar arkadaş yine arkadaşları kuralsızlıkları ile bunalttığı bir süreçte Kemal arkadaş herkesi örgütleyip:

“Bu Cotkar arkadaş bir komplo yapalım. Toplantıda kalkın bunu biraz eleştirin, sonra idam kararı çıkaralım. Biraz korkutalım.” diyerek bir plan hazırlamış. Toplantıda arkadaşlar onu eleştirmeye başlamış, sonra idam önerileri gelişmiş ve oy birliğiyle kabul edilivermiş. Cotkar arkadaş şok olmasına rağmen eleştiri ve öneri karşısında tutumunu belirtirken:

“Örgütün kararına boynum kıldan ince...” demiş. Sonra işi biraz daha uzatıp Cotkar arkadaş mezarını bile kazdırmışlar. O kendine mezar kazarken bizim arkadaşlar gizli gizli gülüyorlarmış. Son ana kadar Cotkar arkadaş infaz edeceklerine inandırmışlar. Bu korku Cotkar arkadaş bir süre frenlemiş ama sonra yine aynı Cotkar yoldaş. Kolay değişmeyenlerden biriydi maalesef. Bawer arkadaşın yanında olduğu süreçte de rastgele bir şey konuşsa, bir yanlışlık yapsa Bawer arkadaş ya ona bir bakış fırlatır ya da bir sözle onu durdururdu. Başka türlü de onu kimse engelleyemezdi zaten.

Cotkar arkadaşın sigara zulaları hiç bitmezdi. Tütün sıkıntısı çekince ona başvururduk. Saatlerce cebini karıştırır ve en son bir tane çıkarır ve:

“Kuran çarpsın ki bir tane kalmış.” derdi o keko ağzıyla. Ama bir türlü sonu gelmezdi o bir tane sigaranın. Her seferinde bir tane daha çıkardı bir yerden. Bir gün yine aynı şeyi yaparken:

“Bir gün Kuran seni çarpacek.” dedim. “Senin bu sigaraların aynı Nasrettin Hoca’nın kazanı gibi doğuruyor. Bir türlü bitmek bilmiyor.”

Bir gün tek mil değerlendirmesi için mağaranın alt kısmına iniyorduk. Biz aşağı inerken aniden karşımıza ne olduğu belirsiz bir şeyler çıktı. Arada bir ışık yanıp sönüyor ve karşımızdakiler garip sesler çıkarıyorlardı. Önce hazırlıksız yakalandığımız için korktuk ama

sonra arkadaşların oyunu olduğunu anladık. Serhat ve Mazlum arkadaş karda dışarı çıkmak için kullandığımız beyaz örtüleri üzerlerine geçirmiş ve kollarını açıp garip hareketler yapıyor, değişik sesler çıkarıyordu. Bir arkadaş da çıkmak yakıp söndürerek korkutucu bir görüntü yaratmaya çalışıyordu. Onları kenara iterek tekmile gittik. Arkamızdan kahkahalarla gülmeye devam ettiler.

Serhat arkadaş o kampın en neşeli ve şakacı arkadaşlarından. Bize takılmaktan da çok hoşlanırdı. Ayrıca Türkiyeli olan Kemal arkadaş çok sıcak ve şakacı bir arkadaş. Şakalarıyla beni çok güldürürdü. Sürekli Alevi, Bektaşî fıkraları anlatırdı. Güldüğü zaman gözleri kaybolurdu. Kamptaki diğer Türkiyeli arkadaşlar Mazlum arkadaş, Tokatlı Sinan arkadaş, Laz Ali ve sonradan kaçan Cemal ve Mehmet'ti. Ali arkadaş bir süre yanımızda kaldıktan sonra diğer kampa geçti. Mazlum arkadaş ise o kış kaybettik.

Mazlum arkadaş Botan'dan geçerek Dersim'e gelmişti. Bawer arkadaşla birlikte Güney'den gelmiş ve sonra Karadeniz'e geçmişti. Geri çekilme kararı ile Dersim'e dönmüştü. Başlangıçta onun Türk olduğunu anlamamıştım. Neredeyse Kürtleşmişti. Tüm arkadaşlarla çok rahat ilişkililiyor, hemen kaynaşıyordu. Eğitim aralarında hep Güney'e nasıl gideceğimizin planlamasını yapardı.

"Güney'e giderken Gabar'da mola verimiz. Cırav da şunu yaparız..." diye başlıyor Gabar'ı öyle bir anlatıyordu ki gözümüzde bir cennet canlanıyordu. Gelirken oraları görmüş ve çok sevmişti.

O gün kısa bir çay arası verilmişti. Mazlum arkadaş yine Güney yolculuğu üzerine planlamalarını anlatıyordu. Mazlum, Sinan ve Serhat arkadaş birlikte tartışıyorlardı. Sonra diğer arkadaşlar da başlarına toplandı.

"Ben zaten Bawer arkadaşın gurubundayım." dedi. Serhat arkadaş atladı.

"Öncümüz Mazlum'dur." dedi. Mazlum arkadaş Bawer arkadaşla dönerek:

"Heval Bawer ben yolu biliyorum. Arkadaşları alırız, Gabar'a kadar götürürüm. Oranın üzümleri, bademleri çoktur. Piknik yapa yapa gideriz."

Eğitim saati geçiyordu. Bawer arkadaş:

"Eğitimden sonra bunları tartışın, saat geçiyor." diyerek herkesi içeri soktu.

Mazlum arkadaş akşamüzeri dışarı çıkarken birden ayağı kaydı. Üzerinde bir mont vardı. Bir saniye içinde gözümün önünden kayıp gitti. Serhat ve Sinan arkadaş çığlık atarak onu tutmak için ileri atladılar ama tutamadılar. Arkadaşlar Serhat arkadaş tutmasalardı o da arkasından düşecekti. Serhat arkadaş onu çok seviyordu. Arkasından nasıl bağırdığını, nasıl koştuğunu hiç unutamam.

Hemen aşağı koştu arkadaşlar. Ben gidemedim. Görmeye dayanabileceğimi sanmıyordum. Mazlum arkadaşın başı kayalara çarpıp parçalanmıştı. Hayalleri o kayalıklara asılı kaldı. O kampı, o mağarayı o yüzden hiç sevedim.

Mazlum arkadaş Karadenizliydi. Arkadaşların çok sevdiği değer verdiği, çok sevimli bir arkadaş. Güzelliği, masumiyeti fiziğine yansımış, çok yakışıklı bir gençti. Ayağından mermi almıştı, o yüzden aksıyordu. Ama bir gün bile yaralanmasından bahsettiğini duymadım. Bir kez göreve giderken geride kalınca sormuştum, sadece o zaman söyledi. Ama:

"Önemli bir şey değil." diye de ekledi.

Eğitimlere katılımı da güçlüydü. Tartışmacı ve derin bir arkadaş. Onu dinlemekten çok zevk alırdım. Bir şey anlatırken onu o kadar canlı ve heyecanlı anlatırdı ki yaşamış kadar olurduk. Kaldığımız yer güneş almadığından buz gibiydi. Her tarafı kardan bembeyazdı. Karşı yamaca ise güneş vurduğundan kar kalmaz, kayaların üstündeki parça parça kar güneş ışığıyla parlardı. Mazlum arkadaş eğitimden çıkınca ellerini ovuşturup bir sobaya tutar gibi karşı tarafa uzatırdı.

Onun şahadetinden sonra eğitimlerde oturduğu yer boş kaldı. Serhat arkadaş onu çok seviyordu. Uzun süre gülmedi. İkisi sürekli planlama yapardı. Hangi ağacın altında mola vereceklerini bile konuşurlardı. Ama ikisi de o yıl şehit düştü ve Güney'e gelemediler.

Ali arkadaşla '99 yılının sonunda bir ay kadar birlikteydik. Sonra kış kampında bir süre birlikte kaldık. Aliboğazı'nda sayımız çoğalınca ikinci bir kamp yeri yapıldı. Ali arkadaş bir süre sonra diğer kampa geçti. 2001 yazında da kısa bir süre beraber kaldık.

Dersim’de ona Laz Ali denirdi. Karadenizliydi. Burnuna bakan onun Karadenizli olduğunu hemen anlardı. Yaşı ilerlemiş, saçları beyazlamıştı ama çok pratikçi, atik bir arkadaşı. Hiçbir görevden geri kalmazdı. Arkadaşların güvenini her yönüyle kazanmış biriydi. Hepimiz heval Ali’yi çok seviyorduk, özellikle de biz kadınlar. Bizim yaşlı yoldaşımızdı. Erkeksi, kadını küçümseyen ve egemenlik taslayan erkekleri hiç sevmez ve bizi onlara karşı uyarırdı. Onunla kadın ideolojisi üzerine tartışmalarımız çok oldu. Bu konuda yoğunlaşmaları vardı ve biz ayrılırken bile bir vasiyet gibi:

“Erkek gerçeğini iyi tanıyın. Bunu Önderlikten öğrendik, unutmayın.” dedi.

Çantasında her zaman bir-iki defter olurdu. Sürekli günlük ve şiir yazardı. Günlüklerini bazen bize okurdu. Morallerde de şiirlerini okurdu hep. Gerilla yaşamını defterlerine çok güzel nakşetmişti. Maneviyatı, duyguları çok güçlüydü. Bu yüzden edebi yönü de güçlüydü. Onun yazdığı yazı ve şiirlere hayran kalıyorduk. Onun etrafına bakıp da görebildikleri çok farklıydı. Hepimiz aynı manzaraya bakardık. Ama onun dudaklarından sihirli kelimeler dökülürdü baktığımız yeri anlatırken... Günlüklerinde en çok gerillanın vazgeçilmezlerinden olan kara çaydanlığı, silahı ve albümleri işlerdi. Bir de dağları, yoldaşlığı... Bir kalem kağıt alır, kayanın üzerine çıkar, uzaklara bakarak yazardı. Bazen mangamıza gelir, köz başında uzun uzun sohbet ederdik. Onunla sohbet ettiğimizde bize hep erkek gerçeğinden bahsederdi. Birçok yoldaşça uyarısı oldu. Onları hiç unutmam.

Bilge, görmüş geçirmiş bir arkadaşı. Yaşam tecrübeleriyle dolu, yaşadıklarının yarattığı olgunluğu üzerinde taşıyan biriydi. Tüm arkadaşlar başka halktan biri olarak bizimle savaşmasına çok saygı duyuyordu. O, buna karşılık gerçek sosyalizmi PKK’de gördüğünü söylerdi hep. Gerçek bir sosyalist olarak yaşadı. Özgürlükçü bir ruhu, paylaşımcı bir doğası ve insan sevgisiyle dolu bir kalbi vardı. Hiç kimsenin kalbini kırmazdı. Çocuklar gibiydi bazen. O konuşunca eski devrimciler gelirdi aklıma. Onlar gibiydi. PKK içinde bir Laz olarak halkların ve insanın özgürlüğünü görmüştü. O yüzden PKK’ye, değerlerine ve ilkelerine çok bağlıydı. Çok da örgütseldi.

En son yazın, Ovacık’ta ayrıldık ondan. O, Dersim merkezine gitti. Gerillanın ayrılık vakti gün batımıdır. Laz Ali’den ayrılışımız da güneş batmak üzereyken olmuştu.

“Yolcu yolunda gerek” diyerek bizimle vedalaştı ve meşe ağaçlarının arasında kayboldu.

Kötü haber birkaç gün sonra geldi. Ali arkadaş günlük yazmak üzere defterini alıp yüksek bir kayalığın üstüne çıkarken dengesini yitirip düşmüştü. Çok sevdiği ve yanından hiç ayırmadığı defterinin sayfaları da üzerine...

Ali arkadaş bir şairdi. Bir enternasyonalist, halkların özgürlüğüne kendini adanmış bir sosyalist ve gerçek bir Apocuydu. Onun yazdığı kelimelerde gerilla dünyasının en güzel yanlarını, devrim düşünün en güzel imgelerini görmek mümkündü. Bazı şiirleri arkadaşlar tarafından Güney’e gönderildiyse de birçok şiir defteri kayıptır Ali arkadaşın. Yaşasaydı gerillanın romanını, bu kavganın şiirini çok iyi yazardı.

O kış Aliboğazi’na ona yakın kez operasyon oldu. Kobralar hep başımızdaydı. Fırtınalı günlerde gelemedikleri için o günlerde mağaranın dışına çıkıyorduk. Onun dışındaki günlerde ise hep içerdeydik.

Bir gün karşımızda bulunan şelâleyi izliyordum. Dürbünle bakarken bir grup asker ve önlerinde yürüyen bir kadın gördüm. Askerlerin önüne düşmüş onları bize doğru getiriyordu. Arkadaşları çağırdım, onlar da dürbünle baktılar. Kim olduğunu anlamaya çalışıyorduk. Biraz yakınlaşınca gözlerime inanamadım:

“Bu Ronahi’dir.” dedim. Arkadaşlar başta inanmadılar. Düşmanın eline geçtiğine ilişkin bilgimiz yoktu. Yakınlaşınca o olduğunu herkes anladı. Öyle bir süreçte, bir yandan o kadar şahadet yaşanır, arkadaşlar düşmanın eline geçmemek için bombalarını kendilerinde patlatırken o, düşmanı olduğumuz yere getiriyordu. Birlikte kalmış, onca şey paylaşmış olduğun birinin düşmanın önüne düşüp seni yakalatmaya çalışması o kadar acı bir şey ki! Neyse ki Ronahi kaldığımız yeri bilmiyordu. O yüzden eski noktaları arayıp gittiler. Sonra Mala Xude’deki köylere gitmiş ve bir sürü isim vererek halkın işkence görmesine neden olmuştu. Cephaneimizin yerini düşmana göstermişti. Sonradan köylülerden o olduğunu kesinleştirdik. Tüm bunları izlerken Kürt gerçekliğindeki ihanetin bu halka yaptıklarını,

içinde bulunduğumuz mağarada yıllar önce savaşılan Alişer'in de bir ihanetle katledildiğini hatırlayıp kahroluyorduk.

Ronahi, Serdar arkadaşın grubuyla Güney'e geçecekti. Serdar arkadaşın grubunun çoğu yaşanan çatışmada 14 Kasım 99'da Kozluk ovasında imha olmuştu. O zaman bundan haberimiz yoktu ama sonradan öğrendik ki, çatışmada yaralı ele geçen ve teslim olanlar da vardı. Ronahi ile birlikte Şevin ve Dersim arkadaş da yakalanmıştı. Dersim arkadaşın yaşı çok küçük olduğundan ailesi yanına gidip:

"Söyle yaşı küçükü. Beni kandırdılar..." diye ikna etmek istemişler ama Dersim arkadaş:

"Hayır." demiş. "Ben gönüllü katıldım." Anlatılanlara göre ailesi de, düşman da bu tavrı karşısında deliye dönmüş.

O çatışmada Zafer ve Selim adındaki cephecilerimiz de yaralı ele geçmişti. Onca işkenceye rağmen bir şey söylememişlerdi. Zafer arkadaş getirip tüm köyleri dolaştırmışlar yardım edenleri ele versin diye. Ama Zafer arkadaş çalışan aileler için:

"Bunlar bize yardım etmiyor, kapılarını açmıyorlardı" demiş ve bize kapılarını açmayan, düşmanca yaklaşanları yardım etmiş gibi göstermişti.

Çiçek arkadaşla birlikte katılan Gülizar da o süreçte Erzurum'da teslim olmuş ve düşmanı arkadaşların bulunduğu yere getirerek beş arkadaşın şahadetine neden olmuştu. Askerlerin önüne düşüyor, onları köy köy dolaştırıyor, bize yardım edenleri yakalatıyordu. Onun yüzünden birçok yurtsever aile işkencelerden geçti. Bazıları bize karşı güvenlerini yitirdiler.

İnsanların bir dava içinde yer aldıktan, ona inandıktan sonra bir gün düşman tarafına geçmesi bana hep anlaşılmaz gelmiştir. Yanı başında şehit düşen, birlikte onca şey yaşadığı insanları hiç mi sevmemiş, hiç mi vicdanı gelişmemiş, hiç mi bu partiden bir şey öğrenmemiş diye düşünmüşümdür. Ama bir insan kendini devrimcileştirmede mi, devrim içinde kişiliğini değiştirmek için kendisiyle mücadele yürütmedi mi zayıflıkları er ya da geç onu düşmana götürür. Yıllarca dağlarda kalmış ve savaşmış olsa da sonu, onun zayıflıklarının kaynağı olan ve onlara hitap eden sistemin kucağına atlamak olacaktı.

Kürdistan devrimi acılarla, zorluklarla, insan aklının almayacağı büyük fedakârlıklarla doluydu. İhanet ise Kürt insanının en büyük lanetiydi. Devrimimize belki de düşmandan çok zarar veren hep iç ihanet olmuştur. Bu lanetli gerçek devrim için en büyük gerekçemizdi. Bu yüzden devrimci mücadelenin büyük kısmını düşmana karşı değil kendi geriliklerimize karşı gerçekleştirmeye çalışıyorduk. Ülkemizi özgürleştirsek bile bu özgür mekânlarda yaşayacak özgür insanlar olmadıktan sonra o ülke yaşanılır bir mekân olamazdı, karşısında savaştığımız devletlerden birine benzerdi. O yüzden o topraklarda yaşayacak insanı, toplumu yaratmak en az o toprakları özgürleştirmek kadar önemliydi. Biz PKK'de en çok bunun kavgasını veriyorduk. Kadın ve erkeğin bin yıllarca kördüğüm haline gelmiş çelişkileri, farklı toplumsal kesimler arasındaki yabancılaşma ve düşmanlık PKK içindeki toplumsallık içinde açığa çıkıyor, PKK çizgisi karşısında tüm gerilikler apaçık görünür oluyordu. Bunlarla savaşmak ve aşmak için çok büyük gerekçelerimiz ve güç kaynaklarımız vardı. Bazıları bu kavgalardan güçlü özgürlük adımları atarak çıktı. Bazıları hayal edemeyeceğimiz kadar büyük adımlar attılar. Bazıları ise yenik düştüler bu kavgada, zayıflıklarını aşmak, özgürleşmek yerine tüm geriliklerini PKK'deki güç ve toplumsallık üzerinde yaşatmak istediler. Bu imkânları ele geçirmek istediler. Sistem içinde hayatını devam ettirmeyi başaramayanlar PKK içindeki imkânları görünce kendilerini kaybettiler. Bu gücün onların olduğunu sandılar. Oysa PKK'yle güçlü olabilirdi insan ama onun verdiği kimlik ve saygınlık kaybedilince bir cüceden farkı kalmıyordu insanların. İşte kendilerini kandıranlar ve bizi kandırmaya çalışan tüm zavallılar sonunda düşmanın kucağına atladılar. Ve başaramadıkları her şey için kendilerini suçlamak yerine bizi suçladılar. Gerçeklerden kaçmadan ve kendini kandırmadan yaşayamaz insan. Elbette ki bir günah keçisi bulmaktı amaçları. İnançsızlığa, yenilgilerine, zayıflıklarına buldukları kılıf biz olduk. O yüzden öfkelerini bize yönelttiler. Düşmanlaşmaları, bize karşı böyle savaşmaları, kontralaşmaları bundandı bence...

İsa arkadaşın grubunun şehit düştüğünü kış kampındayken duyduk. Bingöl tarafında Kazım'la birlikte bir kampta kalmışlar o kış. Yerleri deşifre olunca yer değiştirmeye karar vermişler. Kazım arkadaş bir grupla önden çıkıp gitmiş ve onun grubuna bir şey olmamıştı.

İsa arkadaşın grubu yolu geçmeye çalışırken panzerler etrafı sarmış ve çatışma çıkmıştı. 2000 yılının 9 Mart'ıydı. Çatışmada yedi arkadaş şehit düşmüş, Zekiye Erzincan, Derya ve Çiya adında üç kişi de teslim olmuştu.

'92'den beri dağlarda olan Amedli Raman arkadaş, Dersim'in gülü olan Vartolu, genç Gülistan(Şadiye Tekin) ve Siirtli, şımarık arkadaşımız Berfin(Selma Bayrak) şehit düşenler arasındaydı. Ayrıca Bedran Maraş(Esat Kul), Hogır Ergani(Nesih Yaman), Sivash Sinan(Umut Yusuf Ergin) arkadaşlar da yaşanan çatışmada şehit düşmüştü.

Heval İsa 89'da Avrupa'dan katılmıştı. Mazgirtliydi. Genç yaşta evlenmişti ve bir çocuğu vardı. '94'ten beri Dersim'deydi. Dersim'de çok emeği olan, mücadele eden, en zor koşullarda savaşan bir arkadaştı. İsa arkadaşın temel özelliği savaşı her şeyin önüne koymasıydı.

"Sonuç alacaksınız, parça koparacaksınız." derdi. Biri eylemden boş gelse çok kızardı. İnsanları eylemciliği ile ölçerdi. Sloganı "ya parça ya bin parça" idi. Çok sert bir üslubu vardı. O yüzden ondan çekinir ama açık sözlü olduğu için saygı da duyardık. Çok yansıtmasa da oldukça duygusaldı. Akirek'te ağır yaralanmıştı. O çatışmada da çok kayıp vermişler, arkadaşlar onu zor kurtarmışlardı. Yanındaki arkadaşlar şehit düştükten sonra yaşamak istememişti. Arkadaşlar defalarca kafasına silah dayayıp intihar etmeye çalışırken fark edip engellediklerini, intihar etmemesi için başında nöbet tuttuklarını anlatırlardı.

Onun duygusal yapısını geri çekilme sürecinde yakından gördüm. Geri çekilme sürecinde yaşananlar yüzünden hakkında birçok şey söylendi. Ama birçoğu spekülasyondur. Süreci anlamadığı ve Önderliğe olan bağlılığını savaşa devam ederek ortaya koyacağını sanmasından dolayı böyle bir tavra gitmişti. Sanırım 6. kongre sürecinde yaşanan çelişkileri görmüş ve örgüt yönetimine olan güvenini de kaybetmişti. O yüzden kendince Önderliğin çizgisini bu şekilde savunmaya karar vermişti.

Gülistan ve Berfin arkadaşlar geri çekilme sürecinde Piroz arkadaşla birlikteydiler. Erzurum'da bizi görünce:

"Sizin yanınıza geleceğiz." diye dayattılar. Ben de duygusal yaklaştım ve:

"Gelin." dedim. Çantalarını alıp yanımıza geldiler. Piroz arkadaş duyunca çok kızdı. Onları geri almak için bizimle kavga etti. Gitmek istemiyorlardı, ben de istemiyorlarsa zorla göndermeyeceğimi söyledim.

Dersim'e geri döneceğimiz zaman Berfin ve Gülistan arkadaşla bizimle gelmesi için çok ısrar etmiştim ama ağlayarak gelmeyeceklerini söylediler. O günü, onların gözyaşlarını hiç unutamam. İsa arkadaşla çok bağlıydılar, o yüzden onunla kalmak istemişlerdi. Onlar şehit düştüğünde büyük bir vicdan azabı çektim. Yanımıza gelmelerine izin vermeseydim İsa arkadaş görüp onunla da kalmazlardı. Ve şehit düşmezlerdi. Piroz arkadaşla Güney'e geçer ve yaşıyor olurlardı. Belki... Yıllarca bu vicdan azabıyla yaşadım. Hala da bu 'belkiyi' kafamın içinden silemiyorum.

Berfin arkadaş '95 yılında katılmıştı. O kadar çok konuşurdu ki, onunla baş edemezdik. Herkese laf yetiştiren, hazır cevap biriydi. Yaşı küçük olmasına rağmen kimseye boyun eğmeyen, asi bir duruşu vardı. Gerilla yaşamını çok çabuk kavramış, adapte olmuştu. Çok da şımarıktı. Gözleri zeytin gibi simsiyahtı. Çok zeki, çok şirindi. İsa arkadaş onu bir gün eğitimde kaldırıp bazı sorular sormuştu. Öyle cevaplar vermişti ki İsa arkadaş şaşkınlık içinde kalmıştı. İlerde çok gelişecek, kadrolaşacak bir arkadaştı.

Gülistan arkadaş '96 yılında İzmir'den bir grup arkadaşla katılmıştı. Katıldığında on üç yaşındaydı. Daha sonradan bir süre Beritan arkadaşın yanında karargâhta kaldı. Onu gördüğümde çok gelişmiş, güzel bir gerilla olmuştu. Çok temiz, çocuksu duygularla katılıyordu gerilla yaşamına. Dersim'deki arkadaşların çok sevdiği biriydi. Arkadaşlar ona hep "Gule" diye hitap ederlerdi. O, Dersim'in gülüydü, çok nazlıydı. Arkadaşlar onu el üstünde tutarlardı. Ovacık'ta Newal arkadaşla beraber benim takımımnda kaldı. Birbirlerini çok seviyorlardı. Newal arkadaş da geri çekilme sürecinde şehit düştü. Çok hasta olduğundan arkadaşlar onu arabayla göndermek istemiş ve Mazlum arkadaşla birlikte arabada pusuya düşerek şehit düşmüşlerdi...

Newal arkadaş Gülistan arkadaştan biraz daha büyüktü. Çok zekiydi, tek başına erkek arkadaşlarla eylemlere, görevlere giderdi. Uzun bir süre Munzurlara kadın arkadaşlar gitmemişti, çok zor bir alan olduğundan kadın arkadaşların zorlanacağı söylenmişti. Bir

toplantıda kadın gücünün Munzurlara gitmesini dayattık. Kabul edildi ve güçlü bir grup hazırlandı. Newal arkadaş o grubun içindeydi.

Geri çekilme sürecinde şehit düşen arkadaşlardan biri de Batufa arkadaşı. '91 katılımlıydı. Eruhluydu. Daha önceki kodu Şervin'di. Gerçek adı ise Figen Dayan. Ailesinden gerilla safılarına katılanlar çoktu. YAJK kongresini aktarmaya gittiğimiz zaman Poxus'ta tanışmıştık. Mazgirt'e gittiğimde de Rubar arkadaşın bölümünde manga komutanıydı.

'97 sonunda Kızıl Kayalar'a bağlı Karadere noktasında baskın yemişlerdi. Batufa arkadaş orada bir ağacın kovuğuna girmiş ve düşman her tarafı aramasına rağmen onu bulamamıştı. Tüm arkadaşlar gözünün önünde şehit düşmüşlerdi. Uzun süre arazide tek kalmış, sonradan gelip arkadaşları bulmuştu.

Batufa arkadaş Dersim'in en zorlu süreçlerinde orada mücadele etmiş, emek harcamış bir arkadaşı. Kadın ordulaşmasında emeği geçen, kadın ordulaşmasının gelişmesi için çaba harcayan ama çok tanınmayan o gizli kahramanlardan biriydi. Dersim'de Zilan arkadaşın eyleminin ve onun yarattığı çizginin takipçilerindendi. Sorumluluk sahibi, olgun bir arkadaşı. İlk olarak bir düzenleme tartışmasında adı çok geçtiği için dikkatimi çekmişti. Tüm arkadaşlar onun kendi bölüklerine gelmesi için çok uğraşmışlardı. Katılımı çok güçlü, güven veren, her işin üstesinden gelen, güçlü bir savaşıydı. Yoldaşlığa, değerlere bağlılığı belirgindi. Çok güven duyuluyordu ona. Halkla da çabuk diyalog kuran, sevilen bir arkadaşı. Kadın arkadaşlar içinde hep öncülüğü erkeğe bırakmaktan ve erkek arkadaşların çoğunlukla bize güvensiz ya da sözüm ona duygusal yaklaşıp da bizi geri planda tutmasından kaynaklı birçok konuda zorlandığımız yıllardı. Mesela bir araziye onlar kadar tanıyamıyorduk. Çünkü onlarla olduğumuzda sürekli öncü olan, sorumluluk yüklenen onlar oluyordu. Buna rağmen kendisini askeri hâkimiyet ve arazi konusunda geliştiren arkadaşlar vardı elbette ve bunların başında da Batufa arkadaş geliyordu. Dersim'in hemen her yerinde kalmış ve araziye çok hâkim olmuştu. O yüzden birçok yerde o öncülüğü ele alırdı. Batufa denince herkesin aklına askerlik gelirdi. Çok etkileyici ve askeri bir duruşu vardı. İki kere çatışmada yaralanmıştı. Ona rağmen çok sorun yapmazdı. Kendine güvenen, iddialı, ısrarlı ve kafasına taktığını mutlaka yapan, inatçı biriydi.

Her moralde söylediği sabit bir şarkısı vardı.

“Oy felek ji bo çi te ez heştîm ji hevalan ...” Sesi de çok güzel, çiyayi derler ya öyle bir sestti.

Kâğıtlara Değil Yüreklere Yazılanlar...

Askerler çekildikten sonra Bawer arkadaş gücü denetlemek için çıktı. Bir grup arkadaş da onunla erzak almaya gitti. O gün fırtına çıkmıştı, geri geldiler. Düşman izlerini görmüş ve takip ederek çok yakına kadar gelmişti. Bulduğumuz alana kapsamlı bir operasyon oldu, bir hafta boyunca oralarda arama tarama yaptılar. Bulamayınca gitmek zorunda kaldılar.

Bawer arkadaş birkaç gün sonra tekrar çıktı. Biz de bir süre daha orada kaldıktan sonra kamptan çıkarak daha yukarılara geçtik.

Aliboğazı'nda artık çiçekler açmış, karlar erimiş, o izbe mağaradan çıkmanın coşkusu içimizi sarmıştı... Dersim'de vadilerde martın başında karlar eriyor, çiçekler açmaya başlıyordu. Yukarılarda kar varken Harçık ve Munzur suyu yakınlarındaki yerler çok sıcak oluyordu.

Ben ve Serhat arkadaş dürbün almış etrafı izliyor, bir yandan da sohbet ediyorduk. Karşımızda Aşuti deresi, Tağar suyu... Şelâle köpüklü köpüklü akıyor. O kadar güzel görünüyordu ki bakmaya kıyamazsınız. Etrafındaki badem, erik ağaçları çiçek açmış, çevresi yeşillenmiş... Üstümüzde kuşlar çığlık atarak uçuşuyor...

Serhat arkadaş etrafı izlemeye dalmış, bir türlü dürbünü bana vermiyordu. Ne zaman keşfe çıksak düşmanın gelebileceği yerlerden çok şelâleyi izlerdi. Ben de ona takıldım.

“Sen düşmanı değil, şelâleyi, çiçekleri izliyorsun.”

“Doğa o kadar güzel ki, buraya düşman da gelse fark etmem herhâlde. Elimde olmadan beni içine çekiyor.” dedi.

“İnsan sana şaşıyor.” dedim. “Normalde erkek arkadaşlar kabadır. Sense gözlerini çiçeklerden, kuşlardan, şu şelâlenin akışından alamıyorsun...”

“Sen de çok ön yargılısın. PKK sayesinde erkekler de değişti artık. Ben PKK sayesinde bu duyguları kazandım. Güzellikleri görmeyi öğrendim.” dedi.

Serhat arkadaş şehit arkadaşlar üzerine bir yazı okumuştı.

“Özgür Halk dergisinde bir bayan arkadaş üzerine yazılmış bir yazı okudum.” dedi. “Çok güzel yazılmıştı. Acaba ben şehit düşünce benim üzerime de yazı yazan olur mu?”

“Ben şehit düşersem sen benim üzerime yazar mısın?” diye sordum.

“Elbette yazarım. Peki sen yazar mısın?”

“Senin üzerine çok güzel bir yazı yazarım.”

“Söylesene ne yazardın benim hakkımda?”

“Şimdi ne yazacağımı söylemem.”

Tekrar dürbünü aldı. Şelâleye doğru baktı. Onun hakkında güzel şeyler yazacağını biliyor olmanın keyfi dudaklarının kenarındaki ince gülümsemeden belliydi. Ben hep ona:

“Sen Munzur suyu gibi temizsin.” derdim. O da:

“Sen beni şımartıyorsun.” diye gülerdi

Serhat arkadaş duru bir su gibiydi. Temiz, berrak, saf, bir o kadar da asi... Gözleri masmaviydi, saçları siyah, gür... Uzun, ince boyuyla nazlı bir selvi gibiydi.

Serhatlıydı. Üniversite okumuştı. '97 sonbaharında Pertekli Şiyar, Yılmaz, Hamit, Dıjwar arkadaşla katılmıştı. Onlar Dersim'in Dalton kardeşleriydi. Hamit arkadaş Roza arkadaşla aynı çatışmada şehit düşmüştü. Onun şahadetinden bir yıl sonra da Serhat arkadaş kaybettik.

Serhat arkadaş çok kitap okurdu. Her konuda bilgi sahibiydi. Hiç duymadığım kavramları onun sayesinde öğrendim. Bir moralde onun skecini yapmışlardı:

Karanlıkta biri bir şeyler arıyor. El yordamı ile sağı solu yokluyor. Arkadaşlar soruyor:

“Ne arıyorsun?” diye o da:

“Momentumumu kaybetmişim, onu arıyorum.” diyor. Çoğumuzun momentumun ne olduğu hakkında bir fikri bile yoktu. Serhat arkadaş oldukça bilinçli ve aydın bir insandı. Çoğu insanın kafasının karışık olduğu o süreçte o kadar netti ki. Önderliğin söylediklerini, gerekçeleri çok iyi anlamıştı. PKK ideolojisinde derinleşmek ve kendini eğitmek için çok çabalıyordu. Özellikle kadın özgürlük çizgisi konusunda çok güçlü yoğunlaşmaları vardı. O kampta kadın arkadaşlara en çok saygı gösteren, anlamaya ve paylaşmaya çalışan arkadaşlardandı. Arayışları güçlüydü. Bizimle sürekli bu konuları tartışırdı. Onunla tartışmak çok ufuk açıcıydı. Sistemin erkek zihniyetinde yarattıklarını açıkça ortaya koyardı. Eksikliklerinin üstünü kapatmaya çalışmaz, itiraf eder ve çözümlemeye çalışır, bizim bakış açımızı da öğrenmek isterdi. Kadın ve erkek gerilikleri konusunda tavizsizdi. Klasik tutumlara karşı öfke duyardı.

Kampta sayımız az olduğundan ve Dersim'e geri dönmüş olmamızdan dolayı bazı erkek arkadaşlar bize istedikleri gibi yaklaşabileceklerini sanıyordu. Delil gibi klasik ve egemenlikçi tutumları olanlar da vardı. Bawer arkadaş bir toplantı yaparak erkek arkadaşları bu konularda uyarmıştı. Toplantıdan çıkınca ne yaptıklarını sordum. Serhat arkadaş:

“Hep siz özgün toplantı yapıyorsunuz. Bu sefer biz özgün toplantı yaptık.” dedi.

Yaşamda çok fedakârdı. Moraliyle, espirileriyle yaşamı renklendiren arkadaşlardandı. Kendi ayakları üzerinde durmaya çalışır, bağımsız durmaya çok önem verirdi. Gerçekten özgürlükçü bir erkek arkadaştı. Kendi bilinci ve iradesiyle yaşar, kimseye bağımlılaşmazdı. Bawer arkadaş çok severdi ama asla ona dayanmazdı.

Yağmurlu bir gündü. Her tarafı sis kaplamıştı. Mangamıza gelerek:

“Biz gidiyoruz.” dedi. Düzenlemeleri olmuş, merkeze gideceklermiş. Bizimle biraz oturdu. Sohbet ettik. Bana dönerek:

“Unutma üzerime güzel şeyler yazacaksın.” dedi. Kızdım ona:

“İkide bir böyle şeyler söyleme... Artık sevdiklerimi yitirmeye dayanamıyorum...” diye. Güldü:

“Şaka, şaka... Kızma.” dedi.

İçine mi doğmuştu?

Ayrılırken:

“Size karşı bir kusurum olduysa affedin.” dedi. Ne kusuru olabilirdi ki... O ve onun gibi gencecik yoldaşlar, bu devrimi varlıklarıyla, özlerindeki güzelliklerle bu aşamaya getirenler,

PKK'deki özgürlük ortamını yaratanlar, PKK'nin özgürlük kimliğini güçlendirenler, kendilerindeki her şeyi vererek bu günlere umutla bakmamızı sağlayanlar... Ne kusurları olabilirdi ki...

Yağmurda yola çıktılar. El sallayarak uzaklaştı Serhat arkadaş... Gözden kaybolana kadar arkasından baktım.

On beş gün geçti aradan. Dersim merkezde 2000 baharında bir düşman pususunda şehit düştü. Serhat arkadaş öncü olduğu için kontrol etmek amacıyla herkesten önce boğaza çıkmış, diğer arkadaşlarla arasında bayağı mesafe varmış. Açılan ateşte o şehit düşmüş ama diğer arkadaşlar kurtulmuştu.

**

Bawer arkadaş gittikten sonra Delil de yönetim olarak bizimle kalmıştı. Bawer arkadaşın yokluğunda anamızdan emdiğimiz sütü burnumuzdan getirdi. Kadınlar arasında parçalanma yaratmaya çalışıyor, bize toplantı yapıp ileri geri konuşuyordu. Onun söylediklerini dinlemeye tahammülüm kalmamıştı. Bir gün dayanamayıp eskiden yaşadığı her şeyi yüzüne vurdum.

“Sen eskiden Zelal’ı aldın kaçtın. Biz kadınlar üzerinde politika yapmayı bırak...” gibi şeyler söyledim. Toplantısını dinlemeyeceğimizi söyleyerek onu kovdum. O da bize toplantı yapmadı, mangamızı terk etti.

Bir gün bizimle yemek yemek için mangamıza geldi. Ona bakınca eski günler geldi aklıma. Yeni katıldığım süreçlerde yaşadıklarım, bir şeyden anlamayan o çocuk halim... Gözlerim doldu, yemek boğazımda kaldı. Yemeği bıraktım gittim. Yanıma gelip yemek yemem için yalvardı. Yanında oturdum.

“Ben küçük yaşta senin yanında büyüdüm, senin bize bu kadar vicdansızca yaklaşmanı kaldıramıyorum. Niye böyle yaptığını anlamıyorum. Sen neden böyle oldun?” diye sordum. “Hatırlıyor musun? Ekrem de bir aralar ‘kadınları taşın altına koyun, hiç kimsenin haberi olmaz’ diyordu. Serhat’ın mantığı da öyleydi. Sen de onlara benzemişsin.” dedim. Ben konuşmaya başlayınca sesini çıkarmadı. O günden sonra onunla ilişkimi kestim.

Ben o günlerde görevi bıraktığımdan Tekoşin arkadaş manga komutanı olmuştu. Bir ara yine kavga edince beni silahsızlandırmaya kalkıştı. Yüzüme direkt söyleyemediği için Tekoşin arkadaşta talimat vermişti. Tekoşin arkadaş da:

“Ben Saadet arkadaşta hak veriyorum, onun silahını alamam” demişti. Bunun üzerine Kinem ve Trafo Karker’i göndermişti. Onlar gelip:

“Silahını ver!” deyince ben:

“Gidin o şerefsiz söyleyin; silahımı vermiyorum. Bu söylediğimi de aynen iletin.” dedim. Artık nerden inceyse ordan kopsun diyordum. Tabii sözlerimi olduğu gibi aktarmamıştı.

Birkaç gün Şilan düzlüğünde kaldık. Orada yılanlar bizi rahat bırakmıyor ve sürekli bize saldırıyorlardı. Oradan ayrılmak zorunda kaldık. O günlerde düşman Bozanları tutmuş, bizi gözetliyormuş. Bir sabah kobralar başımızda uçmaya başladı. Akşama kadar bizi bombardımana tuttular. Nokta baskını yedik. Mangalarımız yandı. Küçük cihazımız ele geçti. O zamana kadarki gerilla yaşamımda geride bir şey bırakmamıştım. İlk defa bir askeri malzemenin ele geçmesine neden olduğum için kendimi çok suçluyordum.

O gece harekete geçerek Yılan dağına çıktık. Yılan dağının zirvesi çok yüksekti ve Munzurlara dayandığından dolayı çok sert bir rüzgârı vardı. Uçmamak için birbirimize tutunmak zorunda kalmıştık.

Gerilla açısından stratejik bir yerdi. Eteklerinde sık orman, derecikler ve kayalıklar iç içe geçmişti. Zirveleri ise yaylaydı. Yüksek yerlerde genelde su olmaz ama Yılan dağının zirvelerinde her yerden su fışkırır. Ayrıca güneşin batışını izlemek için çok ideal bir yerdir. Bir de o kadar güzel çiçekler vardı ki bir ara Tekoşin arkadaşın çiçeklerin içinde kaybolduğunu gördüm. Geri geldiğinde defterinin içini rengârenk çiçeklerle doldurmuştu. O çiçekleri kendisiyle Güney’e getirdi.

Yılan dağının her yerinde kocaman mantarlar, her türlü ot bulunur. Zirveye ulaştığımızda arkadaşlar mantar toplamaya başladı. Orada ekmek ve erzağa ihtiyacımız olmazdı. Biraz tuz ve ateş yakmak için bir çakmağımızın olması kendimizi doyurmamıza yeterdi.

Yılan dağı halkın gözünde bir ziyaretidir. Uzaktan uzun bir silsile boyunca uzanan bembeyaz, kıvrımlı taşlar yılanlara benzerdi. Yılan dağının zirvesinde Xaçur yamacına bakan üst kısımda bir kayalık vardı. O kayalık ve karşısında uzanan silsile hamile bir kadını ve yılanı çağırıyordu. Dağın halk arasında anlatılan hikâyesi hamile bir gelinin karşısına çıkan bir yılanla birlikte taşa dönüşmesinin hikâyesidir: Çok eskiden bir gelin oradan geçerken karşısına kocaman, canavar gibi bir yılan çıkmış. Yılan saldırıya geçmek için kıvrılmış, başını kaldırmış, ağzını açmış. Kadın hiçbir kurtuluş şansı olmadığını anlayınca bütün ziyaretlere, Xızır'a yalvarmaya başlamış; kendisini ve yılanı taş yapması için. Duası kabul edilen kadın yılanla birlikte taşa dönmüş.

Yılan dağında birkaç gün kaldıktan sonra Ovacık'a geçtik.

Ovacık'ta PJA yönetimi bizimle bağlantı kurup durumumuzu sormuş, bizimle görüşmek istemişti. Delil ise bizim yerimize, her şeyin iyi olduğuna dair tekmil vermişti. Biz onun kendi başına böyle bir şeye kalkışmasına refleks gösterince:

"Burada PJA'nın değil, benim kurallarım geçerlidir. Ben burada Zeus'um." dedi. Ben Zeus'un kim olduğunu bilmiyordum, o yüzden:

"Bu adam ne demek istiyor?" diye şaşıryordum.

Delil cihazın başından ayrılmadığı için randevu günü görüşmeye gitmedim. Tekoşin arkadaş:

"Ne diyeyim?" diye bana sordu.

"Git ne istiyorsan söyle. O adam ordayken söylenenlerin bir anlamı yok." dedim.

Arkadaşlar Anakarargâh yönetimiyle konuştular. Dersim'deki durumlar hakkında tekmil verip, oradaki gelişmeler hakkında bilgi almışlardı. Arkadaşlar bizi çağırmadıkları için o yıl da Dersim'de kaldık. Biz de gitme konusunda çok istekli olmadığımızdan gidiş konusunu gündeme koymadık. Orada kalıp çalışmalara katıldık.

İki ay Ovacık'ta kaldık. O süre içinde eğitim çalışmaları yaptık. Üslenme hazırlıkları dışında halkla ilişkilerimizi geliştirmeye çalıştık.

Köylere indiğimizde bizi görenler şaşıryor:

"Siz niye gitmemişsiniz? Bütün kadınlar gitmiş." diyor,

"Yoksa siz partiyi dinlemeyen o rantçılardan mısınız?" diye bizi azarlıyorlardı. Halk Med TV'yi izliyordu. Gelişmelerden, yaşanan çelişkilerden haberleri vardı. O yüzden bize karşı çok kaygılı ve güvensiz yaklaşıyorlardı.

Kazım arkadaş o süreçte yanımıza geldi. Güney'e geçmesi gerekiyordu ama sürekli oyalanıyordu. Dersim gücünden bazı arkadaşları kendisiyle götürmek istiyordu. Onun yanındakilerin çoğu Bawer arkadaşın yanında kalmak için öneri yaptılar. Kazım'ın yaklaşımlarından hepsine gına gelmişti.

Bir gün bağırma çağırma sesleriyle aşağı koştuk. Kazım silah elinde Sabri arkadaşla küfrediyordu. Sabri Varto arkadaş öneri yapmıştı Dersim'de kalmak için. Bunu duyunca çok sinirlenmiş, Sabri arkadaşla bir yumruk atmış, ön dişini kırmıştı. O sırada Hüseyin arkadaş Kazım'ın elindeki silaha vurup silahı elinden düşürmüştü. Belki de Bawer ve Hüseyin arkadaş olmasa bizi de vuracaktı. Bawer arkadaş onun durumunu Güney'deki arkadaşlarla tartıştı. Tekmil verince Cemal arkadaş sağlam biçimde Güney'e ulaştırılmasını söyledi.

Kazım partinin paralarıyla bireysel malzemeler alıp duruyordu. Her şeyi markalıydı. Hüseyin arkadaşla birlikte çıkmışlardı ama Hüseyin arkadaş ona tahammül edememiş ve Erzurum'dan sonra ondan ayrılmıştı. Kazım Erzurum'a gittiğinde İsmail arkadaşla randevulaşmışlardı. İsmail arkadaşın onu geçirmek için beklediği yere bir hafta boyunca gitmemiş ve arkadaşlar orada uzun süre beklediklerinden yerleri deşifre olmuş, bu yüzden de İsmail ve Melsa arkadaşın grubu orada şehit düşmüştü.

Yaşanan bu kavgadan sonra Bawer arkadaş bizi oradan başka bir noktaya yolladı. Bir daha da Kazım'ın grubunu görmedim. Bawer arkadaş da Doğu'ya gitti. Biz orada bir süre daha kalıp üslenme çalışmalarına katıldık.

Biz Delil onların yanından ayrıldıktan sonra üslenme çalışmaları sırasında Mazlum arkadaş bir köyde girdiği pusuda şehit düştü.

Onunla '98' de tanışmıştık. Nafiye arkadaşın köylüsüydü. Dersim'in yerel özelliklerini ve Alevi kişiliğini derinden yaşayan bir arkadaştı. Zazacası çok güzeldi, bizim yaşlıların konuştuğu gibi konuşurdu Zazacayı. Dersim kültürüne çok bağlıydı. Öyle hikâyeler anlatırdı ki, bunları nerden biliyor diye şaşırırdınız. Hiç Türkçe şarkı söylemezdi. Dersim'in eski türkülerini çok iyi biliyordu ve hep o eski Zazaca parçaları söylerdi.

1999 yılının sonlarında kış üslenmesini beraber yaptık. Bir gün birlikte Sultan Baba'ya çıkıyorduk. Orayı çıkana kadar Mazlum arkadaş hep türkü söyledi. "Xeçe, Cine camerd bêrê piya şime..." Onunla birlikte zamanın nasıl geçtiğini anlamadım. Beni eskilere götürmüştü.

Mazlum arkadaşın kız arkadaşı bize katılınca onun peşinden gelip katılmıştı. PKK'yi, ideolojiyi gerilla ortamında tanımaya başlamıştı. Başlarda sevdiği o arkadaşın ona soğuk davranması çok zoruna gidiyor, bir türlü anlam veremiyordu. Benimle bu konuyu çok tartışır, anlamaya çalışırdı. Sonradan PKK çizgisinde kadın erkek ilişkilerinin nasıl ele alındığını, özgürlük anlayışımızın derinliğini, aşka yaklaşımımızı anladıkça bakış açısı değişti.

Zazaların kafalarının sert olduğu söylenir. Mazlum arkadaşta da bir Zaza inadı vardı ki, sormayın. Bir şeye ikna olmadı mı kıyamet de kopsa ona yaptırılmaz, kabul ettiremezsiniz. Kişiliği çok net, çok açıktı. Onunla bir gün kalınca neyi, kimi sevdiğini ve sevmediğini hemen anlardınız. Ne düşünüyorsa hemen yansıtır, her şeyi açıkça tartışırdı.

Cephecilik yapıyordu. Örgüt ona çok güveniyor, herkesin yapamayacağı işleri ona veriyordu. Çok fedakâr, katılımcı biriydi. O yıllarda cephecilik yapmak çok zordu. Ambargo bir yandan, düşman yönelimi bir yandan. Binbir zorlukla yaparlardı işlerini. O yüzden yerde bir parça ekmek bile görse çok kızardı. Hiçbir şeyin çarçur olmasına izin vermezdi.

'99 kışında bir dağ keçisini elle yakalamış, günlerce bize hava atmıştı. Çünkü o günlerde arkadaşlar avdan hep eli boş dönüyorlardı. Arkadaşların banyo yapmak için kullandıkları küçük bir mağara vardı. Oraya inince içerde dağ keçisini görmüş, hemen yakalayıp getirmişti. "Herkes silahla gidip boş dönüyor. Ben elle yakaladım." diye uzun süre hava atmıştı.

Mazlum arkadaşın 2000 sonunda ayrıldık. Biz ayrıldıktan sonra Delil, onu ve Cesur arkadaş depoları kamufle etmek için malzeme almak amacıyla köye göndermiş. Köye giderken pusuya düşmüş ve çatışmaya girmişler, Cesur arkadaş yaralı olarak düşmanın eline geçmiş, Mazlum arkadaş da şehit düşmüştü. Mazlum arkadaş çok gençti, bu kadar erken ve bu kadar kolay şehit düşmemeliydi. Onun şahadetini duyunca uzun süre kabullenemedim ve Delil'e olan nefretim daha da derinleşti.

Şevger arkadaş Çet alanına bakıyordu. Onların yanına gittik ve birkaç hafta orada kaldık. Çet'ten ayrılacağımız zaman Şevger arkadaş tüm arkadaşları harekete geçirdi. Herkes bizim için hazırlık yapmaya başladı. Şevger ve Dılxwaz arkadaş bizim için ekmek yaptılar.

Dılxwaz arkadaş '99 sonunda Erzurum'dan dönerken Bawer arkadaşla yanımıza geldiğinde görmüştüm. Aliboğazı kampında Mazlum arkadaş şehit düştüğünde de birlikteydik. Dılxwaz arkadaşın adı Reşit Sağbaş'tı. Batmanlıydı. '92 yılında katılmış, tecrübeli, deneyimli bir gerillaydı. Örgütsel, ideolojik yönü gelişkindi. Yaşamı ve insanları iyi tanıyordu. Eski arkadaşların genelde pratik yönleri, yaşamla uyumlu, dengeli bir kişiliği vardır. Doğada nasıl yaşayacağını, hangi mevsimde nasıl davranması gerektiğini bilirler. O da öyleydi. Doğanın dilinden çok iyi anlayan, becerikli, pratikçi biriydi.

O gün bize güzel bir ekmek yapmak için çok çaba harcadı. Bir yandan duman çıkarmamaya çalışıyor, bir yandan ekmekleri yakmamak için uğraşıyor, bir yandan da bizimle konuşuyordu. Arada bir de yapılan yemeği kontrol ediyordu. Ben ve Tekoşin arkadaşın başı dönmüştü onun temposundan.

"Çok beceriklisin. Bu kadar şeyi birlikte nasıl yapıyorsun?" diye sordum.

"Tabi ki Hacı Saadet. Senin gibi akşama kadar mangada oturup kitap okumuyorum ki..."

O günlerde çok okuduğum için bana "hacı Saadet" diye takılmaya başlamıştı. Onlar sürekli görevlere gidip geliyor, erzak taşıyorlardı. Biz ise mangamızdan kolay kolay çıkmıyor, sürekli kitap okuyorduk. O yüzden bana:

"Ne zaman peygamberliğini ilan edeceksin?" derdi.

Ayrılırken:

“Güney’de görüşürüz.” dedi. Onun şahadetini 2002 yılında duydum. Özgür Kadın Akademisinde’ydik. Bir gün eğitimde Tekoşin arkadaşın gizlice ağladığını gördüm. Ara verilince ne olduğunu sordum ama bir şey söylemedi. Sonra akşamüzeri birlikte Şehit Harun alanına göreve giderken yolda bir dergiden Dılxwaz arkadaşın şehit düştüğünü okuduğunu söyledi. Dılxwaz arkadaş 2002 yılının 31 Temmuz’unda Munzur suyunun dalgalarına kapılıp gitmişti.

Şevger arkadaş ise vedalaşırken:

“Heval artık görüşemeyiz.” demişti bize.

“Siz Güney’e gideceksiniz. Bizim gelip gelmeyeceğimiz belli değil.” Şevger arkadaşı çok seviyordum. Bu sözüne kızarak:

“Güney’de görüşeceğiz yoldaşım.” dedim.

Dılxwaz arkadaşla görüşemedik ama Şevger arkadaşla bir kez daha görüşme şansımız oldu.

Şevger arkadaş köken olarak Mardinliydi ama Amed’de doğup büyümüştü. Yaşar Aykal’dı adı. ’92 katılımlıydı. Güney savaşında yer almış, Serhat alanında kalmıştı. İlk Kuzey pratiğini Serhat’ta yaşadığından dolayı oraya çok bağlıydı. Bize hep oradaki eski arkadaşları anlatırdı. ’94’ten beri Dersim’deydi. Küçük yaşta katılmıştı ve kendisini PKK’nin çocuğu gibi görürdü.

Onunla ’98’deki kış kampında tanıştık. Çok açık sözlü, düşündüğünü olduğu gibi söyleyen, temiz kalpli biriydi. Çok şakacıydı. Onun yanında pot kırmaya, hata yapmaya korkardık. Çünkü hemen potlarımızı yakalar ve taklitlerimizi yapardı. Şakacı olduğu kadar nerede nasıl davranacağını da bilen bir arkadaştı. Bana hep yaşımı sorardı. Ben de söylemezdim.

“Bayan arkadaşlara yaşını sorunca ağzında diş kalmayan arkadaş bile on beş-on altı diyor. Kesin sen de on bir yaşındasın.” diye kahkaha atmıştı bir kez. Çok içten, dolu dolu bir gülüşü vardı. Gülünce pir gülenlerdendi. Bize takılır, espri yapardı ama kadına karşı çok saygılıydı. Rahat ve doğal, bir o kadar da ölçülü bir arkadaştı.

Şevger arkadaş Dersim’in emektarlarından. Dersimdeki tüm eylemlere, zorlu pratiklere katılmıştı. Eylemci yönü güçlüydü. Yetersizliklere karşı mücadelede çok ilkeliydi. Aliboğazi’nde onunla yürürken uçurumdan düşmek üzereyken beni tutmuştu. Bana hep:

“Senin bana bir can borcun var.” derdi.

Bir gün onunla keşfe gittik. Etrafı dürbünle iyice kontrol ettikten sonra:

“Siz de gidiyorsunuz...” dedi. “Üzülmeyin. İsterseniz kendinizle bir torba toprak götürün...” Biraz durdu.

“Biliyor musun? Ben Dersim’e geldiğim yıllarda buralar cıvı cıvıldı. Şimdi bir takım güç kaldık. Bazen inanmakta zorlanıyorum.” dedi. Bana Çet’te yaşadıkları bir anısını anlattı:

“Bir kez bir taburluk güç ilerdeki boşaltılmış bir köye sığınmıştık. Sonbahardı, yağmur yağıyordu. Köy boşaltılmıştı ama evlerin çoğu sağlamdı. Onlardan birine girdik. Günlerdir yürüyorduk. Aç ve yorgunduk. Yanımızda sadece biraz un vardı. Bir evde arkadaşlar hemen ekmeğe yapmaya başladılar. Birden nöbetçiler:

‘Düşman geliyor’ diye haber verdi. Ekmek sacını da alan bir arkadaş kendini pencereden atmaya çalışmıştı. Sac pencereye takılmıştı. Bir türlü çıkamadı. Israrla sacı çıkarmaya çalışıyordu. Arkadaşlar ona:

‘Sacı bırak, çık’ diye bağırdılar. Arkadaş da sacı birlikte pencereye takılmış kalmıştı. Hepimiz o ortamda bile ona gülmekten yerlere yatmıştık. Sonra hepimiz mevzilendik. Biraz sonra gelenlerin asker değil de arkadaşlar olduğu anlaşıldı. O arkadaş ilk iş olarak pencereye sıkışan sacı almaya gitti.” Bir yandan da arkadaşın sacı birlikte pencerede nasıl asılı kaldığının taklidini yapıyordu.

Şevger arkadaşla yıllar sonra Güney’de görüşme şansımız oldu. 2003 yılında tekrar Dersim’e dönmek üzere yola çıkmıştı ama Dersim’e ulaşamadı. 19 Kasım 2003’te Erzurum’a bağlı Kızılağaç alanında girdikleri çatışmada şehit düştü.

Şevger arkadaşla 2003’te ayrılırken anılarımı yazmaya karar verdiğimi söyledim. O da bana:

“Kitabında beni de anlatacak mısın?” diye sordu.

“Elbette ki.” dedim.

“Bari güzel anlat.” dedi.

Sonra bana bir kalem verip:

“Artık o silahı at, yerine bu kalemi al. Madem rewşenbir olacaksın...” dedi.

“Seni kara harflerle yazacağım tarihe...” diye ona takıldım.

Bana hep:

“Kitabın biterse Dersim’e de gönder, okuyalım.” derdi.

Okumasını isterdim. Onu hak ettiği kadar güzel bir biçimde anlatmak isterdim. Dilim yetseydi, yüreğim yetseydi...

Sonbaharda Bawer arkadaş bizi Doğu’ya çağırırdı. Aram ve Şoreş arkadaşla birlikte yanımıza bir haftalık erzağımızı da alarak yola çıktık. Arkadaşlarla buluşmanın sorun olabileceğini biliyorduk. Yolu çoğunu yağmurun altında yürüyerek ve sulara bata çıka yürüdük. Sincik ormanlarını geçerek uçurumlu, kayalık, dolambaçlı bir yoldan ilerledik. Geçtiğimiz yerlerde viran olmuş köylerden başka bir şey yoktu. Oradan geçerken anılardan kurtulamıyordum.

Akşam Munzur suyunu geçmemiz gerekiyordu. Aram arkadaş suyun geçit yerini şaşırınca boydan boya suya girdik. Sabaha kadar sıırıslıklam, dişlerimizin birbirine vurmasına engel olamadan havanın aydınlanmasını bekledik. Sabah olunca ben ve Şoreş arkadaş dürbünü alıp yolu keşfe gittik. Munzur suyunun kenarındaki ormanlık alanda ayılar çoktur. Biz ilerlerken birden bir ses geldi. Başımızı çevirip bakınca karşımızda kocaman bir ayı ve iki yavrusunu gördük. Karşımıza dikilmiş, bağırıp duruyordu. Korkudan ödüm koptu. Silah kullanamazdık, çünkü karakol yakındı. Heval Şoreş belli etmemeye çalışıyordu ama o da benim gibi korkmuştu. Yine de beni arkaya itip:

“Sen arkamda dur.” dedi. Bunun üzerine aramızda bir çekişme başladı. Bir o beni arkasına alıyordu, bir ben. Ayı bize baktı baktı, sonra yavrularını aşağı doğru atmaya başladı. Önce birini sonra diğerini tuttuğu gibi yamaçtan aşağı attı. Ayı, yavrularını korumak için kendini siper etmişti. Bir hayvan bile olsa annelik duygularıyla yavrularını korumaya çalışıyordu. Etkilenmediğimi söylesem yalan olur. Bizden bir zarar gelmeyeceğini anlayınca yavrularını attığı yamaçtan aşağı inerek kayboldu.

Yolu keşfedip geçmeye karar verdik. Düşman köprüleri tutuyordu. Aram arkadaşın yanında cihaz vardı ve cihaz konuşmalarından düşman hareketliliğini fark etmiştik. Köprüyü koşarak geçmekten başka çaremiz yoktu. Koşa koşa görüş alanlarından çıktık. O akşam bir yerde gizlenerek sabahı bekledik. Sabah keşif yaptığımızda düşmanın pusu yerini bıraktığını gördük. Arazi uygun olduğu için gündüz hareket ettik ve Aziz Abdal’a tırmanmaya başladık. O zaman Önderlik Gılgamış destanından bahsetmiş ve Gılgamış ile Enkidu arasındaki dostluğu örnek vermişti. Bunun üzerine biz de o kitabı merakla okumaya başlamıştık. Enkidu ile Gılgamış arasındaki dostluk bizi etkilemişti.

Tekoşin arkadaş geride kalmıştı. Aşağıdan seslendi.

“Gılgamış! Dostum! Benim yüküm çok ağır beni beklesene!”

“Enkidu! Dostum! Bekliyorum gel!” diye cevap verdim. Ondan sonra birbirimize böyle hitap etmeye başladık.

Aziz Abdal’da bir mola verdik. Zozanlarda ateş yakıp hazır çorba içtik. Aziz Abdal’dan sonra Dolu Baba’ya çıkmamız, oradan Sibiryaya alanına inmemiz gerekiyordu. Ormana ulaşmayı başaramadık. Karın içinde bir yerde ateş yaktık, kırsıkları toplayıp ayaklarımıza sardık ve sabaha kadar o ateşin etrafında birbirimize sokularak ısınmaya çalıştık. Sabah kalktığımızda hepimiz kül içinde kalmıştık.

Sabah Aram arkadaş keşif yaptı ve ardından Şehit Ferhat vadisine indik. Orada kocaman bir ateş yaktık. Azıcık erzağımız kalmıştı. Tekoşin ile Aram arkadaş cihazla bağlantı kurmak için bir tepenin başına çıktılar. O kadar yoldan ve zorlanmadan sonra biraz dinlenmek için can atıyordum. Ayaklarım artık beni taşıyamayacak durumdaydı. Tekoşin ve Aram arkadaş gelince:

“Toplanın gidiyoruz.” dediler. Günlerden sonra iyi ve sıcak bir yer bulmuştuk. Oradan ayrılmak istemiyordum. Hele o közleri bırakıp gitmek nasıl da zor geliyordu. En azından o anda. Ama mecburen doğrulup çantamı toplamaya başlayınca Tekoşin arkadaş gülmeye başladı.

“Kandırdık sizi. Gitmeyeceğiz. Arkadaşlar yanımıza gelecek.”

Aram arkadaş cihazdan:

“Benzinimiz bitmiş.” demiş. Yani “erzak kalmamış”.

Bir de:

“Büyük kamyonun tekerleri patlamış.” demiş. Büyük kamyon da ben oluyorum. Arkadaşlar da bunun üzerine yerimizde kalmamızı, bizi almaya geleceklerini söylemişler.

Ertesi sabah erkenden keşfe çıktım. Karşıdan Bawer arkadaşla birkaç arkadaşın geldiğini gördüm. Onlar bizi, biz onları çok büyük bir sevinçle karşıladık. Doğu’da kalan kadın arkadaşlar da Bawer arkadaşla birlikte yanımıza geldiler. Onlar da dört kişiydi. Ruçem, Rojbin, Beritan ve Medya. Onları görünce uçacak gibi olduk. Onlarla birlikte sayımız sekiz oldu. O kadar moral aldık ki anlatamam. Sanki bir ordu olmuştuk Dersim dağlarında. Hasret giderdik, geçen günleri, neler yaptığımızı anlattık birbirimize. Bazen ağlayarak, bazen gülerek uyumadan sabaha kadar konuştuk.

Bize yiyecek bir şeyler getirmişlerdi. Cihaz bağlantısından sonra Bawer arkadaş hemen bizim için ağaçlardan bal çıkartmış. Arkadaşlara ekmek yaptırmış. Arkadaşlar:

“Bawer arkadaş var ya... Sizin için hazırlanan şeylerin başında kimse yemesin diye nöbet tutuyordu. Kıymetinizi bilin. Biz balın tadına bakamadık bile...” diye Bawer arkadaş şikâyet ettiler.

Haydaranlarda Baran arkadaşın takımı kalıyordu. Bijar arkadaş adında genç bir arkadaş bizi karşılamaya geldi. Bizi Baran arkadaşın takımının kaldığı yere götürdü. Baran arkadaşın yanında biraz dinlendikten sonra Dokuz Kayalar’a gidecektik. Dokuz Kayalar’a çıkmak meseledir. Hele de yorgunsan bir felâkettir orayı çıkmak. İn çık, in çık... Yolu insanı perişan eder. Ancak yediğim balların etkisi görüldü ve hep önde yürüdüm bu sefer...

Bir süre Dokuz Kayalar’ın arka taraflarında bir noktada kaldık. Kasım ayında kar, tipi kendini göstermeye başladı. Artık Dokuz Kayalar’daki kamp yerine gitmemiz gerekiyordu. Kar o kadar yükselmışti ki kürekle yol açarak gittik. Boğazdan inerek vadiye, Dokuz Kayalar’ın girişine ulaştık. Kardan, soğuktan şalvarlarımız tahta gibi sertleşmişti. Yirmi iki kişiydik. Soğuktan donarak ölmememiz bir şanstı.

Yıkık bir köy yerine doğru yaklaşınca herkes hızlanmaya başladı. Bir an önce ateş yakıp ısınmak için can atıyorduk. Öncüler hemen ateş yaktı ama Bawer arkadaş eline sopa aldı, hiçbirimizi ateşe yaklaştırmadı.

“Herkes halay çekip biraz ısınacak ondan sonra ateşin önüne gelebilirsiniz.” dedi. Mecburen o havada el ele tutuşup halay çekmeye başladık. Kanımız biraz hareketlendikten sonra ateşin başına geçme izni alabildik. Yolda arkadaşlar keçi vurmuşlardı Onu pişirip yiyerek biraz güç toplamaya çalıştık. Yerimiz çok kötüydü ama o yorgunluk üzerine sanki kuş tüyü yataкта yatmış gibi güzel bir uyku çektim. Sabaha doğru hepimiz karın ağrılarıyla uyandık. Et iyi pişirilmediğinden çoğumuz ishal olmuştuk. Yol yürüyüşüne geçince tek tek kendimizi sağa sola atmaya başladık. Beş dakikada bir, bir arkadaş kayboluyordu. İki bir grup durmak zorunda kalıyordu. Öncülerimiz arkadaşlar yürüyüş sırasından çıktıkça bizimle dalga geçiyorlardı:

“Mevzilenme başladı” diye.

O günlerde radyoda Ahmet Kaya’nın ölüm haberi verildi. Onun ölümüne çok üzülmüştüm. Çocukluktan beri onun şarkılarını dinlerdim. Çoğu insan onun yorgun ve ylgın bir devrimci havası içinde olduğunu söylese de bana göre darbeler sonrası yenilgi psikolojisi yaşayan solun halini ve yorulmuş devrimcilerin psikolojisini çok güzel işliyordu. Onunki bir dönemin devrimci tiplemesine bir eleştiri, bir isyandı.

Kış kampına geçtik. Bağok Siirt arkadaş oradaydı. Pertekli Şiyar, Xebatkar, Urfalı Cesur, Tokatlı Sinan, Bahoz arkadaşlar o kamptaydı. Hepsi de hem genç hem de çok değerli arkadaşlardı.

Sekiz kadın ve yirminin üzerinde erkek arkadaş birlikte bir süre o kampta kaldık. Önceki kışı geçirdiğimiz o izbe mağarayı düşündükçe orası bana dünyanın en lüks yeri gibi geliyordu. O kış çok güzel geçti. Düşman bizim Rojdere’de üsleneceğimize dair bilgi almıştı ve sürekli oraya operasyon yapıyordu. Biz ise taktik yapıp kampı başka yere yapmıştık. Atakan, Diren, Ulaş, Bijar, Nazimiyeli Şiyar, Savaş, Haki arkadaşlar da şehit Ferhat alanındaki kamptaydılar o kış.

Küçük bir televizyon ve jeneratör almıştı arkadaşlar. Benzin bulunca akşamları haberleri ve panelleri izliyorduk. Jeneratörün sesi çok yankılanmasın diye derin bir yer kazmış ve acil bir durumda hemen kapatmak için herkese kullanımını öğretmişlerdi. On beş gün sonra benzin tümden bitti ve biz de televizyonu kaldırmak zorunda kaldık.

Şiyar, Cesur, Sinan, Bahoz ve Xebatkar arkadaş şakalarıyla sürekli gündemdediydiler. Özellikle bize sürekli oyun oynamaya çalışıyor, fırsat buldukça bizimle uğraşıyorlardı. Bir gece biz uyurken gizlice mangamızdan diş macununu almış, içindekini boşaltıp yerine şırınga ile toraq koymuşlardı. Sonra bize fark ettirmeden sobanın arkasına bırakmışlardı macunu. Sabah dişini fırçalamak isteyen Ruçem arkadaş biraz uğraştıktan sonra:

“Bizim bu macun sobanın yanında pişmiş sanki. Acayip bir tadı var. Hiç köpürmüyor da.” dedi. Ben de nasıl olmuş bir bakayım diye bir parça ağzıma aldım. Toraq olduğu her halinden belliydi.

“Ruçem bu macun değil, toraqtır! Bizim gençlerin işi değilse ben de ne olayım.” İkimiz birbirimize bakıp onlara bağırırmaya başladık. Mangalarımız yan yanaydı ve arada sadece bir duvar vardı. O yüzden sesler rahatlıkla diğer tarafa gidiyordu. Yan taraftan gülme sesleri gelmeye başladı. Nefeslerini tutmuş, konuşmalarımızı dinliyor ve ne zaman işin aslını anlayacağız diye bekliyorlarmış.

Kahvaltı için sabahları bal dağıtılıyordu bazen. Biz fazla yiyemediğimiz için kalanını o ortak duvarın üzerine koyuyorduk. Onlar tabaklarımızı oraya koyduğumuzu fark ettikten sonra balımızı alıp yemeye başlamışlardı. Tabaktaki balın eksildiğini fark etsek de her arkadaş diğer manga üyeleri yemiştir diye sesini çıkarmamıştı. Sonra bir gün onlar yine bal tabağına dadanmış, bir yandan yer bir yandan da:

“Hepsini bitirmeyin, anlayacaklar... Bayanların balını bitirdik...” diye konuşurken anladık ki bal hırsızları yan manganın gençleridir.

Tüm kış boyu o duvarın üzerine koyduğumuz erzaklardan geçindi onlar. Bütün kış boyunca da onların oyunlarından kendimizi sakınmak için sürekli tetikteydik.

Mart’ın hemen başında kamp yerinden çıkarak birkaç saat uzaktaki bir noktada kalmaya başladık. 8 Mart’ı kutladığımız gün Rojbin ve Karker arkadaş kaçtılar.

Karker arkadaş daha önce bölüğü ile Erzurum’a kadar gitmiş, sonra bölüğünü bırakıp Dersim’e geri gelmişti. O süreçte birçok kişi gibi Karker arkadaş da yaşanan gelişmelere, geri çekilme kararına anlam veremiyor ve Dersim’i bırakarak Güney’e gidişi kabullenemiyordu. Şahadetler, ateşkes kararı ve buna karşı düşmanın yöneliminin yanı sıra herkesin süreci kendine göre yorumlamasından kaynaklı birçok arkadaşta kırılmalar, inançsızlıklar ve kafa karışıklığı oluşmuştu. Bawer arkadaş Karker arkadaş karşı çok kazanımcı ve anlayışlı yaklaştı. Karker arkadaş bir süre soruşturmada kaldı ve yoğunlaşarak rapor yazdıktan sonra kamp komutanı olarak çalışmalara katıldı. Ancak bir süre sonra bu zorlanmalarını çok aşamadığından dolayı içimizden kaçtı. Bawer arkadaş onları geri getirmeleri için arkadaşları gönderdi.

“İkna edin. Geri gelsinler. Karker’in ailesine de, ona da yazıktır. Güney’e göndeririz. Eğitim görür, eksikliklerini aşar.” demişti.

Onları getirmek için Agit arkadaş gitmişti. Agit arkadaş yanlarına gittiğinde Karker arkadaşın üzerine kaya düştüğü için yaralı olduğunu görmüş. Geri dönmeleri gerektiği konusunda aralarında bir tartışma geçmiş ve Rojbin Önderliğe küfretmiş. Agit arkadaş Rojbin’in Önderliğe hakaret etmesi karşısında kendine hâkim olamadığını ve Rojbin’i vurduğunu söyledi. Karker arkadaş ise çok gururluydu, tüm bu olanları, bu durumda geri gelmeyi kabullenemediğinden kendini yanındaki tabancayla vurmuştu.

Karker arkadaş uzun süre mücadeleye hizmet etmiş ve Dersim’de çok emekleri olan bir arkadaştı. Dersim’in her yerini avucunun içi gibi bilirdi. En zor durumlarda onun bildiği yerlerde saklanırdık. Erzaksız kaldığımızda bize malzeme temin ederdi. Arkadaşlar ona her konuda çok güvenirdi. Bizi defalarca düşman pusularından kurtarmıştı. Geri çekilme kararını anlayabilseydi, o süreçteki örgüt içi kargaşa bize böyle yansımasaydı Karker arkadaş kolay kolay mücadeleyi bırakıp gidecek biri değildi. O, Dersim’in en zorlu koşullarında sonuna kadar mücadele etmeyi sürdürdü ama insanın içsel zorlanmaları maddi zorlanmaları hep kat kat aşacak güçtedir. Geri çekilme sürecinin atmosferi öyle karışık ki çoğumuzda teslimiyete

gidiyormuşuz ya da yenilmişiz gibi bir hava oluşmuştu. Moral ve inanç her koşulda bizi yürüten güçtür. Karker arkadaş o süreçte bunu yitirmişti. Örgüt o atmosfer içinde kafa karışıklığı ve anlam verememekten kaynaklı yaşanan sorunları sorgulayıp açığa çıkardıktan sonra Karker arkadaş şehit ilan etti.

Agit arkadaş o olaydan sonra soruşturmayla alındı. Olay netleştirilmek istendi. Ancak daha Agit arkadaş soruşturması tamamlanmadan Ovacık'ta bir pusuda şehit düştü.

Agit arkadaş Küçük Güneyliydi. Dersim'e çok büyük bir heyecanla gelmişti. Dersim'i çok seviyordu. Hep:

"Ben Dersimliyim" derdi. Eskiden de Dersim'de kalmıştı. Dersim arazisini iyi tanıyordu. Geldikleri zaman o karmaşa ortamında bize ulaşamamış ve o kış bir grup olarak bizden kopuk kalmışlardı. Araziyi bildiği için uygun bir yere yerleşmiş, kış ihtiyaçlarını temin edip o kış kendilerini korumuşlardı. Baharda Poxus'ta onlarla buluşmştuk.

Poxus'ta tüm Doğu gücü birleştikten sonra bir aya yakın toplantılar oldu. Agit arkadaşın grubu gelirken kendileriyle 7. PKK kongresi ile 3. kadın kongresinin belgelerini getirmişlerdi. Birlikte kongre belgelerini okuyarak eğitim yaptık. Kongre belgeleri okunurken Atakan arkadaş beni kaldırıp:

"Bayan arkadaşlar neden saçlarını kesmiş?" diye sordu. Ben de:

"Ben nereden bileyim. Orada mıydım ki!" diye cevap verdim. Güney'de yaşananlardan gelen arkadaşlardan sonra haberimiz olmaya başladı. Biz Dersim'de yaşanan kargaşayı biliyorduk ama örgütün her yerinde zorlanmaların olduğundan, çelişki ve çatışmaların yaşandığından haberimiz yoktu elbette.

Bahar toplantıları sürecinde Bijar arkadaşla tanıştık. Bijar arkadaşla daha önce 2000 sonunda Doğu'ya geçerken karşılaşmış ama o zaman hiç konuşmamıştık. O, bizi karşılayıp Baran arkadaşların kaldığı pratik bir kamp yerine götürmüştü. Tekoşin arkadaş ona bakıp:

"Ne kadar şirin bir genç!" demişti. Yaşı oldukça küçük görünüyordu. Sarı saçları ve çok sevimli bir yüzü vardı.

Poxus'a gittiğimizde arkadaşlar bizi karşılayıp mangalarına götürdüler. Bijar arkadaş da oradaydı. Atakan arkadaş ona beni çok anlatmış. Ben selam verirken bana şok olmuş bir şekilde baktığını gördüm. Geçip oturduk. Ona baktım, ayakta kalmış hala bana bakıyordu.

"Ne oldu?" diye sordum.

"Bir şey yok." dedi.

Sonra adını, nereli olduğunu sordum. Sohbet ilerleyince bana:

"Saadet arkadaş sen misin?" diye sordu.

"Benim" deyince.

"Beklediğimden çok farklısın." dedi.

"Nasıl bekliyordun?"

"Bilmiyorum. 'Eşkıya Sado' diyorlardı. Böyle iki metre boyunda, iri yarı, korkunç birini bekliyordum." dedi.

Elimde olmadan bir kahkaha attım. Atakan arkadaş beni ona öyle bir abartarak anlatmış ki beni çok farklı hayal etmişti. Tabi hayal kırıklığına uğradığı çok belliydi.

Bijar arkadaş Mardinliydi. Utangaç bir gençti. Bizimle çok konuşmuyordu. Beraber çok fazla kalmadık ama o kadar sempatik ve şirin bir arkadaştı ki onu hiç unutamadım. Güney'e geldikten sonra, 2002 yılında şehit Ferhat alanında çığda şehit düştüğünü öğrendim. Onun şahadetini duyunca çok etkilendim.

Poxus'ta kaldığımız süreçte lojistikçi oldum. Her sabah mangalara göre günlük ihtiyaçları, yemek, tütün gibi şeyleri dağıtmak benim görevimdi. O günlerde Atakan, Şiyar ve Türk Kemal arkadaş örgütleme yapmışlar, her arkadaş gece beni kaldırıp tütün soracakmış.

Gece yarısı arkadaşın biri beni çağırdı. Kalkıp:

"Ne var?" diye sordum.

"Ben nöbetçiyim. Saadet arkadaş. Acaba tütün var mı?"

“Bu gece ne tütün?” diye kızsam da yanımda biraz tütün vardı, çıkarıp onu verdim. Tekrar uyumaya gittim. Daha bir saat bile geçmeden başka bir arkadaş seslendi.

“Kim çağırıyor?”

“Nöbetçi.”

“Ne var?”

“Tütün var mı?”

Bu böyle sabaha kadar devam etti. Her nöbetçi sırayla beni uyandırıp tütün sordu. Sinirlerim iyice gerilmeye başlamıştı. İkinci arkadaştan sonra işin içinde bir şey olduğunu anladığım için kimseye tütün vermedim ama sabaha kadar uykusuz kaldım. Sabah kahvaltıyı dağıtırken herkes gülerек yanımdan geçiyordu. Onlara çok kızmıştım, o yüzden intikam plânları yapmakla meşguldüm.

1 Nisan yaklaşıyordu. Bir önceki gece Şiyar arkadaştan dinlemek bahanesiyle teybini aldım ve ertesi sabaha kendimi keşifçi yaptırđım. Sabah bir arkadaşla birlikte keşif yerine gittik. Arkadaşlar, keşifçiler etrafta bir şey olmadığını söylemeden ateş yakmaz, çay yapmazlardı. Yanımdaki arkadaş aşığı gönderip:

“Söyle düşman görünüyor, kimse ateş falan yakmasın.” dedim. Arkadaş gittikten sonra Şiyar arkadaşın teybini açıp müzik dinledim. Sekiz-dokuza kadar orada kaldım. Aşığı indiğimde hepsi donmuş ve hala çay içmemiş bir şekilde beni bekliyorlardı. Yanlarından geçerken:

“1 Nisan!” dedim. Şiyar arkadaş a da teybini gösterip:

“Teyip de gitti.” diye başımı salladım. 1 Nisan günü kim bir eşyasını verirken “aklımda” demeden verirse, karşıdaki de “1 Nisan” diyerek o eşyaya el koyma hakkına sahip olurdu. Birkaç gün vermedim teybi. Etrafımda dolanıp durdu. Sonra geri verdim, çünkü Şiyar arkadaş müziksiz yaşayamazdı.

Bir gün Diren arkadaşla göreve gitmiştik. Sabaha kadar yürüyüp noktaya yakın bir yere ulaştık. Noktaya yakınlaştığımızda hava aydınlanmaya başladığından orada dinlenip akşamı beklemeye karar verdik. Diren arkadaş yolda bir kirpi yakalamıştı. Yatmadan önce:

“Heval Saadet uyandığımızda sana çok güzel bir et pişireceğim.” dedi.

Uyandığımda onu bir şeyler ararken gördüm.

“Ne arıyorsun?” diye sordum.

“Gece yakaladığım kirpi kaçmış” dedi üzgün bir ifadeyle.

“Nereye koymuştun?”

“Şu ağacın dibine, şu kovuğa koymuştum.”

Hepimizi bir gülme tuttu.

“Herhalde sabaha kadar orada senin onu pişirmeni bekleyecek değil ya. Kaçıp gitmiş işte.”

“Ben de size güzel bir yemek yapacaktım. Şimdi hepimiz kuru ekmeğe kaldık.” dedi mahçup mahçup.

Diren arkadaşla bazen tavla oynardık.

Bir kez onu yenmişim. İçinde kalmış olmalı ki bir gece beni çağırdı.

“Gel tavla oynayalım.” dedi. Kollarını büyük bir savaşıa girecekmiş gibi sıvadı. O gece ay ışığında tavla oynadık ve beni yendi.

“Diğer oyunumuzu da Güney’de oynarız.” dedi. Sonra rahat bir uyku uyumuştur herhalde. Yenilmeyi hiç kabullenmezdi. Başarısızlıklara hiç tahammülü yoktu. Her konuda öyleydi o. Zorluklara, engellere hiç aldırmaıdı.

Diren arkadaş ’98 yılında katılmıştı. Çok çabuk gelişip, gerillacılığı öğrenmişti. Gerçek bir serüvenciıdi. Onun mücadele coşkusu, sevgisi her davranışına yansırıı. Onu zaman zaman görmeme rağmen Poxus’ta yakından tanıma fırsatım oldu. Genç, çok sevimli ve sıcak bir insandı. Yurtsever bir aile çevresi vardı. Kendisi de dağlara, mücadeleye âşık biriydi. Yaşama kaygısızca, hesapsızca katılırdı. Sanki ideolojik dönemde katılan arkadaşlar gibi konuşurdu bazen. Karıncayı bile incitmezdi. Hepimizin göz bebeğıydi. Onun üzerine titrerdik.

Onunla Dersim topraklarını adımlarken hep ona yetişmeye çalışırdım. O kadar hızlı yürürdü ki. Engebeleri, tepeleri uçar gibi aşardı. Bir gün Poxus’ta yürürken. Ona:

“Yavaş yürü. Sana yetişemiyoruz.” dedim.

Bana dönüp güldü:

“Sen artık yaşlanmışsın. Yürüyemiyorsun.” diye takıldı.

“Kusura bakma. Ben senin yaşındayken kimse bana yetişemiyordu.” diye ona hava attım.

Dersim’de başlayan gerillacılık yaşamı Güney’de sona erdi... 2006 yılında askeri malzemelerin olduğu bir depoda yaşanan patlama sonucunda şehit düştü.

Diğer (İdris Abdullahi) arkadaşla da o süreçte tanıştık. Kendisi Mahabatlıydı. Agit arkadaşın grubuyla gelmişti. Kız kardeşi Önderlik esaretinden sonra kendisini yakmıştı. Kardeşini çok seviyordu.

“Kardeşim eylem yapacağı gün ben onu hissetmiştim. Bayan arkadaşlar gelip gidiyorlardı. Birden kız kardeşimi kaybettiğim duygusuna kapıldım. Sonra arkadaşlar beni çağırıp kardeşimin eylem yaptığını söylediler.” demişti bir sohbette.

Dersim’e, Önderliğe ve kız kardeşine cevap olmak için geldiğini söylerdi.

Dersim’de ya Zazaca ya da Türkçe konuşulurdu. Çoğu arkadaş Kurmanci bilmezdi. Ben Kurmanci bildiğim için daha çok benimle konuşuyordu.

Onunla bir göreve gitmiştik. İki gün yol yürümüştük. Sabaha doğru ulaştığımız bir noktada nöbet listesini hazırlamış, erkek arkadaşları başa, kendimizi de sona doğru yazmıştım. Listeyi ona verip:

“Sen beni kaldıracaksın.” dedim. Kalktığımda öğlen olmak üzereydi. Nöbetçilerin uyuduğunu sandım. Panikle nöbet yerine gittim. Diğer arkadaş nöbet yerindeydi.

“Niye bizi kaldırmadın?” diye sordum.

“Sayınız zaten az. Size kıyamadım.” dedi. Yanına oturup böyle yapmaması gerektiğini, her askerin kendi nöbetini rahatlıkla tutabileceğini anlatmaya çalıştım.

“Ben kız kardeşim şehit düştüğünden beri çok bayan arkadaşlara karşı çok duygusallaşmışım.” dedi.

Diğer arkadaşın yoldaşlık ruhu güçlüydü. Bize çok alışmış ve bağlanmıştı. Cihazla Güney’den kadın yönetimiyle konuşarak gidiş konusunu tartışacağımız gün bizden daha çok heyecanlanmıştı. Cihazın başından ayrılmıyordu. Gerçi bütün arkadaşlar cihazın başına toplanmıştı. Pertekli Şiyar, Atakan, Amed arkadaş... Bir tek Bawer arkadaş uzaklaştı yanımızdan, o da çaktırmadan dinliyordu. Rahat konuşamıyorum diye onları yanımdan uzaklaştırmak zorunda kaldım. Diğer arkadaş konuşmamız bitince:

“Gidecek misiniz?” diye sordu. Gideceğimizi öğrenince morali çok bozuldu.

“Keşke gitmeseniz...” dedi.

Diğer arkadaş çok iri yarı, çok güçlü bir arkadaştı. Köz yapmak için odun taşırdık. Onun getirdiği odunları görünce ağzım açık kalırdı. Baltayı alır, getirdiği odunu iki dakikada parça parça ederdi. Dürbünü alır arazi keşfine çıkar, ot toplamaya giderdi. Her işe yabancılık çekmeden katılır, hiç yerinde durmazdı. Bir gün:

“Bu Dersim’i çok sevdim.” dedi. Ben de:

“Sen sadece Poxus’u gördün. Diğer yerleri de gör öyle kararını ver.” dedim.

Ayrılrken birlikte resim çektik. Yanında bir teybi vardı. Bize verdi.

“Bir şarkı söyleyin. Sesiniz yanımızda kalsın.” dedi. Onun şahadetini de Güney’de duydum. 2004 yılının Temmuz ayında Xaçur vadisinde çatışmada şehit düşmüştü.

Poxus’taki toplantılar ve düzenlemeler sonrası herkes yerine gitti. Biz bayan arkadaşlar Cemal ve Aram arkadaş o vadide kaldık. Vadi bize kalmıştı. Bazen köylere gidiyorduk ama çoğunlukla kitap okuyor ve bol bol yüzüyordük. Bir süre sonra Beziklere geçtik. Noktanın adı PJA noktasıydı. O noktanın adını Tekoşin arkadaş koymuştu. Dersim’den ilk çıktığımız zaman kavak ağaçlarına kocaman harflerle PJA yazmıştı. O yıl ağaçlarla birlikte yazılar da büyümüştü. Dersim’de herkes orayı PJA noktası olarak bilir.

Bir süre sonra Atakan arkadaş bir grupta yanımıza geldi. Tekoşin, Ruçem, ben ve Atakan arkadaş Nazimiye’de bir eve gitmiştik. Ev sahibi olan adam bana sürekli:

“Mordemam (adamım, akrabam)” diyordu.

“Mordemam on erkeğe bedeldir, mordemam canavar gibidir...”

Atakan arkadaş da:

“Madem mordemin on erkeğe bedeldir, bir torba unu sırtına verelim de gitsin.” dedi. Adam bana bakıp:

“Wııııı... Mordemime yazıktır...” diye vahlanmaya başladı. Durum Atakan arkadaşın pek hoşuna gitmişti.

“Tamam artık. Bu adam sen ne istesen verir. Baksana sana mordemam deyip duruyor.”
Köye akü almaya inmiştik. Aküyü alırsak cihazdan Bawer arkadaş onlarla görüşebilecektik.
Sonra adamdan aküyü isteme sırası gelince adam mırın kırın etmeye başladı. Atakan bana bakıp:

“Bu mordeminden bir şey çıkacağa benzemiyor.” dedi umutsuzca.

Mordemimden bin bir zorlukla aküyü aldık. Vedalaşıp yola çıktuktan sonra adamın haline saatlerce güldük.

Bir gece nöbetçiiken bir ses duydum ve bakmaya gittim. Bawer arkadaş karşıma çıktı. Kendisiyle Güney’e geçecek arkadaşları da getirmişti.

“Bu vadinin hepsini size kalmış Saadet arkadaş. Keyfiniz yerinde herhâlde.” dedi. Birkaç gün yanımızda kaldı, toplantı yaptıktan sonra ayrıldı.

Kaldığımız noktada büyük bir taş vardı. Tekoşin arkadaşla sürekli oraya çıkar, saatlerce sohbet ederdik. Onun duygu dünyası çok zengindi. Çok güzel şiirler yazardı. Bana şiirlerini okurdu. Bana sürekli:

“Yazmalısın.” derdi. “Gerillada en güzel şey defter ve kalemdir. Bu dağların, bu yaşamın güzelliklerini yansıtmaya çalışmaktan daha güzel bir şey olamaz.”

O gittikten sonra defterime çiçekler yapıştırıp, her gün yazılar yazdım. Sonradan da hep yazma çalıştım. Tekoşin arkadaşın söyledikleri benim için bir vasiyet gibiydi.

Tekoşin arkadaş Dersim’den çıkmadan bir süre önce bir zaman etrafımda dolanıp:

“Komutan bir şey söyleyeceğim sana.” deyip duruyordu.

“Ne diyeceksen de. Etrafımda dolanıp bana yağ yaptığına göre bir şeyler var.” dedim.

“Hani artık gideceğiz ya. Ailemi çağırırsam da bir vedalaşsak. Belki bir daha hiç göremem.” dedi utana, sıkıla.

“Çağıralım.” dedim.

Birkaç gün sonra ailesi Poxus’ta verdiğimiz randevu yerine geldi. Tekoşin arkadaş zorla beni de götürdü.

“Gel anamı, babamı gör.” dedi. Babasının saçları beyazlamıştı. Çok üzgün görünüyordu. Annesi de kızına sarılıp duruyor:

“Ruhalım...” diyordu.

Onu çok seviyorlardı. Annesi bir ara arkadaşlarla toplu otururken:

“Ruhalım gel sana bir şey söyleyeceğim.” dedi. İkisi konuşurken annesi beni de yanlarına çağırdı.

“Gel” dedi. “Örgütte iki kişinin yalnız konuşması yasaktır, biliyorum.”

“Size güveniyorum. Siz konuşun.” dediysem de:

“Bu devirde güven değil örgüt kuralları önemlidir.” diye beni zorla götürdü.

Tekoşin arkadaşla birlikte yatardık. Bir özelliği de mutlaka başını yanında yattığı kişinin göğsüne koymasıydı. Bir sabah göğsümde bir ağrı ile uyandım. Bana:

“Rojbaş!” dedi. Ben de:

“Ne rojbaş? Sen beni mahvettin. Bak, gözlerim şaş paş olmuş.” dedim. Bir kahkaha attı. Onun kahkahaları yaşam doluydu. Gülmenin bir insana böyle yakıştığını görmemişimdir.

2001 yılının yazında Erzurum’daki arkadaşlar geçiş için on iki arkadaşın gidebileceğine dair not gönderdiler. Uzun zamandır bu haberi bekliyorduk.

Ben önden çıkmak önerdim ama Bawer arkadaş:

“Bak yoldaş, ben Koçgiri’den gelirken herkesi gönderip onlar sağlam ulaştıktan sonra çıktım. Sen de öyle yapacak, tüm gücünü sağlam ulaştırdıktan sonra, yanındaki güçle çıkacaksın.” dedi.

Tekoşin arkadaş gitmeden önceki gün çeşmenin başına gidip saçımızı, çoraplarımızı yıkadık. Birbirimizden ayrıldıktan sonra ne yapacağımızı, nasıl davranacağımızı, nelere dikkat edeceğimizi uzun uzun konuştuk. Yürüyüşte yapması gerekenleri tartıştık.

Tekoşin arkadaştan ayrılmak bana çok zor geldi. Vedalaştığım birçok arkadaşı bir daha görmemiştim. Yollar tehlikeliydi. Bir daha birbirimizi görüp görmeyeceğimiz meçhuldu. Bu duygu ayrılmanızı iyice zorlaştırıyordu. Ama gerillanın yaşamının bir yüzü buydu. Yine de

sürekli ayrılıkları yaşayan ama alışamayan insanlardık biz. Akşamüzeriydi, dereye gölge düşmüştü. Bu vakitler bizim için hep ayrılık vaktiydi.

Ayrılırken:

“Çayı üstüne koyun geliyorum.” dedim. İlk grubun yönetimi Tekoşin ve Aram arkadaşlar ile Türk Cemal’di.

Şehit Amed arkadaş, Erzurum ile Dersim arasındaki kuryemizdi. Çok genç yaşta partiye katılmış, canlı, coşkulu, dürüst, saf, fedakâr, bir arkadaştı. Bizlerin ağlamasına dayanamayıp o bile ağlamıştı. Ağlamak ayıpsanırdı biraz ama kimse gözyaşlarına hâkim olamadı o gün. Yarım saat boyunca hep bağıra bağıra, el sallaya sallaya gittiler. Tekoşin arkadaş gittikten sonra bir boşluğa düşmüş gibi oldum. Onu çok özliyordum. Hep o çeşmeye gider, onunla olan konuşmalarımızı, birlikte yaptıklarımızı hatırlardım. Bir süre sonra Erzurum’dan Tekoşin arkadaşın notu geldi. Yol boyunca yaşadıklarını, duygularını, Erzurum’u yazmıştı. Muhtemelen karşılaşacağımız sorunları aktarmış ve zorluklara karşı da bizi uyarmayı unutmamıştı.

Geri çekilme sürecinde biz Dersim’de kalmış, yola çıkan arkadaşların çoğu ise şehit düşmüştü. Tekoşin arkadaş bunun vicdan azabını çok derinden hissediyordu. Ayrıca geri çekilme kararına rağmen Dersim’de kalmış olmamız da onda bir suçluluk ve vicdan azabı yaratmıştı.

“Güney’e gidersem yeni bir başlangıç yapacağım.” derdi hep.

Tekoşin arkadaşın yaşam tarzı, yoldaşlığı bambaşkaydı. O, sanki devrimci bir kültürün içinde yoğrularak şekillenmişti. Bir gün bile bir şeye, birine kızdığını görmedim. Anlık daralmalar yaşayan, bunları yansıtan biri değildi. Sorunlar olsa da yaşadığı sıkıntıları hemen yansıtmaz, sonradan muhatapları ile tartışarak halletmeye çalışırdı. Tekoşin arkadaş ağır başlı, duygu ve düşünceleri olgun bir arkadaştı. Teorisi ve pratiği bir olan nadir insanlardan biriydi. Özellikle kadın çizgisi temelinde kendini çok sorgulardı. Özgürlük konusunda, kadının irade sahibi olması konusunda çok çabacıydı. Kadına karşı sevgisi çok büyüktü ama geri kadına karşı da netti. Kırıcı, dökücü değildi ama ideolojik değerlendirir ve değerlendirmeleri de yerini bulurdu.

Edebi yönü de çok güçlüydü. Konferans sonrasında aldığımız karar doğrultusunda takımımızın günlükçüsü olmuştu. Yazdığı günlükleri, şiirleri bana okurdu. Çok duygulu, anlam dolu yazıları vardı. Duygularını bu kadar güzel ifade etmesine imreniyordum. Sesi de çok güzeldi. Ciwan Haco’nun “evindarım” parçasını çok güzel söylüyordu. İlkey ve Sezen Aksu’yu severdi bir de.

Tekoşin arkadaş duru bir su gibiydi. Bir melek gibi tertemiz, iyilik dolu bir insandı. Onu düşününce içimin huzur ve sevgi dolması onun bu özellikleri nedeniyledir.

Ondan kısa bir süre sonra Güney’e ulaştım. Aynı eğitim devresinde kaldık. Her fırsatta görüşmeye, birbirimizi görmeye imkân bulamayınca notlaşmaya çalıştık. Dersim’e geri döndüğü 2003 yılında beni görmeye gelememişti. Bir not göndermiş ve beni beklediğini yazmıştı. Gidemedim... 2004 yılında şahadet haberi bana ulaştığında inanmadım. İnanmak istemedim. Hala da onsuz olmaya alışmış değilim. Onun gibi güzel ve sevgi dolu insanlarla yaşanacak bir dünya yaratma hayaliyle mücadele ederken onsuz bir dünyanın, yaşamın eksik olduğunu hissetmişimdir hep.

Tekoşin arkadaşın grubu gittikten sonra Xebat arkadaşın gücü üslenme hazırlıkları yapmak için bulunduğumuz alana gelmişti. Bir gün tesadüfen onları depo yaparken yakaladık.

Cesur ve Bahoz arkadaş bizi görünce:

“Heval sizin depoların yerini görmemeniz gerekiyordu. Siz Güney’e gideceksiniz. Yolda yakalansanız depolarımızın yerini söyleyeceksiniz?” dediler.

“Bize güvenebilirsiniz heval. Teslim de olsak, yaralı da ele geçsek kesinlikle depoların yerini söylemeyeceğiz.”

Xebat arkadaş tüm hazırlıklarımızla yakından ilgilendi. Bizi hiç yalnız bırakmadı. Oradaki arkadaşlarla çok güzel günler geçirdik. Ayrılma ve bir daha görüşmeme düşüncesi bizi daha da yakınlaştırıyor, her günü son gün gibi yaşayıp paylaşmaya çalışıyorduk. İnsanlar böyle zamanlarda daha içten, oldukları gibidir. Daha açık yansıtırlar kendilerini, çoğu zaman göremeyeceğin yönlerini, derinlerdeki güzelliklerini daha açık görebilirsin. O süreçte birlikte kaldığım arkadaşların hepsiyle de böyle derin paylaşımlar, güçlü yoldaşlıklar yakaladım.

Ve sonunda ayrılma zamanı geldi çattı. Erzurum'dan uzun süredir beklediğimiz haber geldi. Son gece Xebat arkadaş televizyonu kurdu.

“Gitmeden bir de film seyrettirelim size.” dedi. O gece tüm arkadaşlarla “Çingeneler zamanı” adlı filmi izledik.

Ruçem arkadaşla Dersim rüzgârının tadını çıkarmak için hep Tekoşin arkadaşla çıkıp sohbet ettiğimiz kayanın üstünde yattık. Sabaha kadar hafif üşüyerek, rüzgârı sürekli hissederek ve bundan çok hoşlanarak uyku uyanıklık arası bir gece geçirdik.

Bizi törenle uğurladı arkadaşlar. Öyle hüzünlüydüm ki. Sanki bir daha buraları hiç göremeyecekmişim gibi, sanki en sevdiğim şey elimden alınıyor gibi... İmkân olsa bu dağları kendimle götürebilsem diye düşünüyordum.

Xebat arkadaş, vedalaşırken:

“Görüşeceğiz.” dedim. Xebat arkadaş başını salladı:

“Bir gün belki... Ama hala burada ödemem gereken borçlarım var. Borcumu ödedikten sonra gelirim...” dedi. O da gelemedi. Çığ altında kalarak şehit düştü.

5 Eylül akşamı yola çıktık. Barav'a varmadan, Çık Çık Baba'ya tırmandık. Tepenin başından ötelere baktım. Güneş Munzurların üzerinde kızışmış, batmak üzere. İçimde anlatılamaz bir hüzün... Gökyüzü kıpkızıl... Arkadaşlar ilerledi. Ben biraz oturup Munzurlara, Dersim'e baktım. Gözyaşlarımı tutamıyordum.

Buradan '90'da ayrılırken içimde umut, sevinç ve coşku vardı. Nereye gittiğimi, nelerle karşılaşacağımı hiç bilmediğim bir dünyaya açılıyordum o zaman... Dersim'i bırakmak zor olmamıştı.

Ama şimdi, şimdi ölüyordum sanki. Sanki kendimi burada bırakıyor, her adımda benden bir şeyler kopup bu toprağa düşüyordu.

Geride neler kalmıştı? Nice güzel insanla birlikte buralarda yaşamış, savaşmışım ama hepsini toprağa teslim edip çıkıyordum. Onların o güzel bedenleri toprağa karışmıştı şimdi. Toprak olmuşlardı.

Şilan, Dilzar, Newal, Medya, Navdar, Şçenko, Serhat, Faik, Bruska, Kemal, Havar, ...

Hepsini bırakıp gidiyordum.

Sonra içime bir his doldu. Onları bırakmıyordum. Onları kendimle birlikte götürecektim. Ben yaşadıkça onlar da benimle birlikte olacaklardı. Beni ben yapan, tamamlayan, yaşamıma anlam katan o insanlar beni hiç bırakmayacaklardı. Ben de onları...

Onların kavgaları özgür bir ülke, özgür bir dünya içindi ve hiçbiri boşa gitmemişti.

Sevdin ormanlarından geçerken bizim köyün üstündeki yayladan geçtik. Annemle birlikte hayvanları otlatmaya çıktığımızda altında oturduğumuz o yaşlı ardıç ağacını gördüm. Orada, o ardıç ağacının gölgesinde başımı annemin dizlerine koyar, onun ellerine bırakırdım kendimi. Serin bir rüzgâr annemin tülbindini dalgalandırırken beni de uzaklara götürürdü. Annemin elleri saçlarımın arasında dolaşırken uykuya daldım. Oradan geçerken o küçük kızı ve yaşlı kadını görür gibi oldum. Silahlı gölgem onların oturduğu yerin altına vuruyordu. Dönüp ağacın altındaki kadınla çocuğa baktım. Sonra gölgeme... Karşıdaki kayalıkların üzerinde geyikler bir o yana bir bu yana koşturuyorlardı.

“Dersim!” dedim. “Sana geri döneceğim...”